ΝΙΚΟΛΑΟΥ Κ. ΛΥΓΙΔΑΚΗ
Καθηγητοῦ Στρατ. Σχολῆς Εὐελπίδων

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

1957

ΤΟΜΟΣ Δ΄

Ι. Γ. Α. Β.

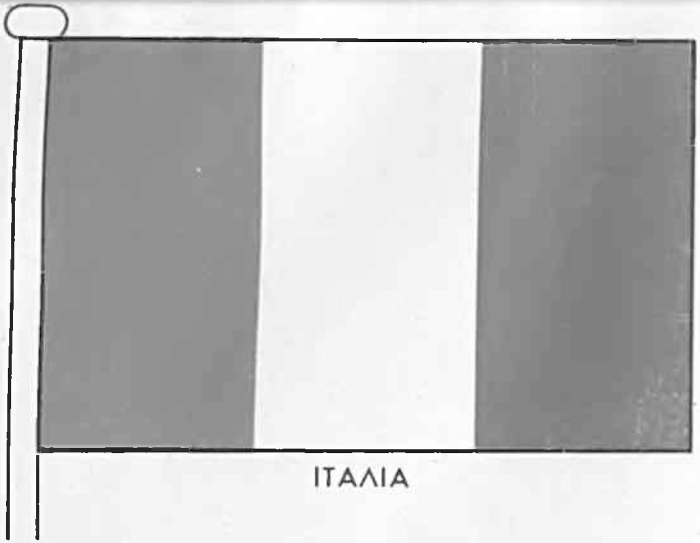
(ΙΤΑΛΙΑ - ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΙΑ - ΑΛΒΑΝΙΑ - ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ)

ΑΘΗΝΑΙ

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Συγγραφέως

Τὸ παρὸν τεῦχος μὲ № 0002 ἀνήκει εἰς τὸν κ.

Λασπιάω Ἀδαμ.

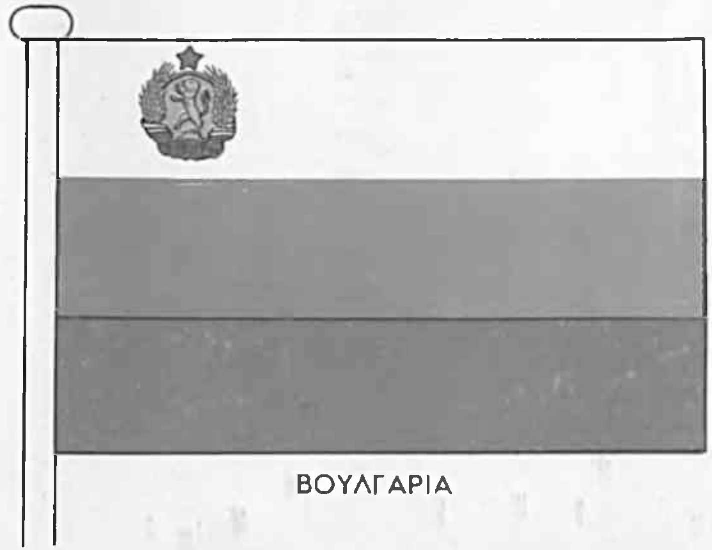
ΙΤΑΛΙΑ

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΙΑ

ΑΛΒΑΝΙΑ

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΙΤΑΛΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι

Ι. ΘΕΣΙΣ - ΟΡΙΑ - ΕΚΤΑΣΙΣ

Κατέχει αὔτη είς τὴν Κεντρικὴν Ν Εὐρώπην χῶρον ἠπειρωτικὸν χερσονησιακὸν καὶ νησιωτικὸν μεταξὺ 47° 5΄3΄΄ ἕως 37° 55΄ β. πλάτους καὶ 6° 33΄ ἕως 18° 31΄ Α μήκους (Greenwich).

—Ἔχει ἔκτασιν 300.000 τετρ. χλμ. περίπου.

Ἐντὸς τῶν πολιτικῶν ὁρίων τῆς Ἰταλίας εὑρίσκονται δύο ἀνεξάρτητα κρατίδια: Ἡ πόλις τοῦ Βατικανοῦ, ὅπου ἑδρεύει ὁ Πάπας Ρώμης, καὶ ἡ Δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μαρίνου.

Ἔξω τῶν πολιτικῶν ὁρίων τῆς Ἰταλίας, ὑπάρχουν περιοχαὶ κατοικούμεναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ἰταλῶν, αἱ ὁποῖαι ὅμως περιοχαὶ ἀνήκουν εἰς ξένα κράτη. Συγκεκριμένως τὸ διαμέρισμα (Καντόνιον) τοῦ Τιτσίνο, καὶ μέρος τοῦ διαμερίσματος τοῦ Γκριζὸν καὶ τινα ἄλλα μικρὰ τμήματα συνολικῆς ἐκτάσεως 3.933 τετρ. χλμ. ἀνήκουν εἰς τὴν Ἑλβετίαν. Τὸ Φιοῦμε, ἡ περιοχὴ τῆς Ἰστρίας, μετὰ τῶν παρακειμένων νήσων καθὼς καὶ μέρος τῆς Ἐπαρχίας τῆς Βενέτσια Τζούλια, (Ἰουλιανῆς Βενετίας) περιῆλθεν εἰς τὴν Γιουγκοσλαυΐαν μετὰ τὸ τέλος τοῦ β΄ παγκοσμίου πολέμου 1939 – 1945.

Ἡ περιοχὴ τῆς Νικαίας καὶ ἡ νῆσος Κορσικὴ ἀνήκουν εἰς τὴν

Γαλλίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιπροσθέτως περιῆλθον μετὰ τὸν β' παγ κόσμιον πόλεμον καὶ ὡρισμέναι περιοχαὶ τῶν Δυτικῶν Ἄλπεων (ο Κοινότητες Τέντα καὶ Μπρίγκ) ἡ κοιλὰς τοῦ ὄρους Σενίσιο (Mon Cenis) ἡ κορυφὴ Μικρὸς Ἅγιος Βερνάρδος καθὼς καὶ τὰ ὄρη Ταμ πὸρ καὶ Σαμπερτόν.

Οἱ Ἰταλοὶ θεωροῦν ὅτι καὶ ἡ ὁμὰς τῶν νησίδων τῆς Μάλτας κατεχομένη ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, ἀνήκει ἐθνικῶς εἰς αὐτούς.

—Τὰ φυσικὰ ὅρια τῆς Ἰταλίας, εἶναι καλῶς καθωρισμένα ἀπ τὸ σύστημα τῶν Ἄλπεων, πρὸς Βορρᾶν, καὶ ἀπὸ τὴν θάλασσαν πρὸ τὰς ἄλλας κατευθύνσεις.

Ἐκκινοῦσα ἀπὸ τὸ κέντρον σχεδὸν τῆς Εὐρώπης, ἡ Ἰταλικ χερσόνησος βαίνει πρὸς ΝΑ κατεύθυνσιν, διαχωρίζουσα σχεδὸν τὴ Μεσόγειον. Τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος τὴν χωρίζει ἀπὸ τὴν πρὸς Δ κει μένην Ἰβηρικὴν χερσόνησον. Εἰς τὸ κέντρον τοῦ Τυρρηνικοῦ πελά γους κεῖνται αἱ νῆσοι Κορσικὴ καὶ Σαρδηνία. Ἡ Ἀδριατικὴ καὶ τ Ἰόνιον πέλαγος χωρίζουν τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον ἀπὸ τὴν Ἑλλη νικὴν τοιαύτην, τὸ δὲ εὖρος τοῦ στενοῦ τοῦ Ὀτράντο μεταξὺ Ἰταλία καὶ Ἀλβανίας εἶναι μόλις 40 μιλίων.

Ἡ πρὸς Ν κειμένη νῆσος Σικελία ἀπέχει ἀπὸ τὰς Ἀφρικανικὰ ἀκτὰς περὶ τὰ 140 χλμ. (80 μίλια).

Ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἡ Μεσόγειος ἀπετέλει τὸ οἰκονομικὸ κέντρον τοῦ τότε πολιτισμένου κόσμου, ἤτοι τῶν Αἰγυπτίων, Κρητῶν Φοινίκων, Ἑλλήνων κατ' ἀρχάς, μεταγενέστερον δὲ τῶν Ρωμαίων Βυζαντίνων, Γενουατῶν καὶ Ἑνετῶν. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆ τὸ 1492, δὲν περιώρισεν αἰσθητῶς τὴν οἰκονομικὴν σημασίαν τῆς Μ σογείου διότι ἐν τῷ μεταξὺ ηὐξήθησαν αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαὶ μετ τῶν Ἰνδιῶν, ἰδίᾳ μετὰ τὸ ἄνοιγμα τῆς διώρυγος τοῦ Σουὲζ ὑπὸ το Γάλλου μηχανικοῦ Λεσσὲψ τὸ 1869.

—Ἡ ἠπειρωτικὴ ἢ Βόρειος Ἰταλία περιλαμ βάνει μέρος τοῦ ὀρεινοῦ συγκροτήματος τῶν Ἄλπεων, ἐπὶ τῶ ὁποίων εὑρίσκεται καὶ ἡ ὁ.γ. μετὰ τῆς Γαλλίας (Δ) τῆς Ἑλβετίας (Β Αὐστρίας (ΒΑ) καὶ Γιουγκοσλαυίας (Α). Περιλαμβάνει ὡσαύτως τὰ κοιλάδας τῶν ποταμῶν Πάδου, Ἀδίγη, Μπρέντα, Πιόβε, Ταλιαμέ το καὶ Ἰζόντζο ἢ Ρέκκα καὶ τὰς μεγάλας πεδιάδας τοῦ Πεδεμοντίο (Piemonte) Λομβαρδίας καὶ Βένετο.

—Ἡ χερσονησιακὴ Ἰταλία ὑποδιαιρουμένη ε Κεντρικὴν καὶ Νότιον Ἰταλίαν ἐκτείνεται ΝΑ ἐν σχήματι «μπότας» ἀ μία τῶν τριῶν μεγάλων χερσονήσων ἃς σχηματίζει πρὸς Ν ἡ Εὐρώ πη, ἔχουσα Δ αὐτῆς τὴν Ἰβηρικὴν ἢ Ἰσπανικὴν χερσόνησον καὶ τὴν Ἑλληνικὴν τοιαύτην.

Ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος χωρίζει τὴν Μεσόγειον εἰς Δυτικὴν καὶ Κεντρικήν, ἐνῷ τὸ θαλάσσιον «στενόν» (ὡς δέον νὰ θεωρεῖται σήμερον) Ντέρνας – Κρήτης χωρίζει τὴν Κεντρικὴν ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου. Βρέχεται ἐκ Δ ὑπὸ τῆς Λιγουρικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους, Ν ὑπὸ τοῦ Ἰονίου πελάγους καὶ Α ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς, διαχωριστικῆς θαλάσσης τῶν χερσονήσων Ἰταλικῆς καὶ Ἑλληνικῆς. Μέσον πλάτος τῆς χερσονήσου εἶναι 125 – 150 χλμ.

— Ἡ ν η σ ι ω τ ι κ ὴ Ἰ τ α λ ί α περιλαμβάνει τὰς νήσους Σ ι κ ε λ ί α ν, μεγαλυτέραν νῆσον τῆς Μεσογείου, Σ α ρ δ η ν ί α ν, καί τινα νησιωτικὰ συγκροτήματα περὶ τὰς ἀκτὰς τῆς χερσονήσου.

II. ΓΑΙΟΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

1. *ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ*

α) ***Ἄλπεις.*** Εἶναι τὰ κύρια ὄρη τῆς Ἰταλίας. Καταλαμβάνουν τὴν βορειοτέραν περιοχὴν τῆς χώρας τὴν ὁποίαν καλύπτουν ἐκ Β εἰς σχῆμα τόξου, τοῦ ὁποίου τὸ κοῖλον εἶναι ἐστραμμένον πρὸς Ν. Ἀρχόμεναι Δ ἐκ τῆς Λιγουρικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ κόλπου Γενούης (Δυτ. Μεσογείου) καταλήγουν Α εἰς τὸν μυχὸν τῆς Ἀδριατικῆς (Κεντρ. Μεσογείου). Μέχρι τοῦ πέρατος τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου τὸ Α τόξον κατέληγεν εἰς τὸν ὅρμον τοῦ Φιοῦμε ἀφῆνον τὴν χερσόνησον τῆς Ἰστρίας εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ βαῖνον ἐπὶ τῶν Ἰουλιανῶν Ἄλπεων καὶ τοῦ Μόντε Νεβόζο. Ἤδη, καὶ ἀπὸ τοῦ πέρατος τοῦ πολέμου τούτου καταληφθείσης ὑπὸ τῶν Γιουγκοσλαύων τῆς χερσονήσου Ἰστρίας καὶ τῶν Α τῆς Τεργέστης ἐδαφῶν, ἡ Ἰταλία περιωρίσθη (Α) ἐπὶ τῆς οροσειρᾶς ἥτις συναντᾷ τὴν Ἀδριατικὴν εἰς τὸν κόλπον τῆς Τεργέστης. Ὁ ἰταλικῆς ἀποχρώσεως ὄγκος τῶν Ἄλπεων εἶναι πολὺ μικρότερος τοῦ ὑπολοίπου αὐτῶν. Τὸ τμῆμα ὅμως τῶν Ἰταλικῶν Ἄλπεων εἶναι πλέον ἀπότομον καὶ δυσπρόσιτον.

Ἐκ τοῦ κόλπου τῆς Γενούης κι' ἐν τῇ πρὸς Α κατευθύνσει των αἱ Ἰταλικαὶ Ἄλπεις φέρονται μὲ τὰς ὀνομασίας: Λ ι γ ο υ ρ ι α ν α ὶ Ἄ λ π ε ι ς (3.043) – Μ ό ν τ ε Β ί ζ ο (3.841) – Κ ε ν ί σ ι ο. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὀρέων εὑρίσκεται ἡ μεγάλη σήραγξ τῆς σιδηρ. ἀρτηρίας Τουρίνου – Λυῶνος. Διὰ τοῦ αὐχένος Κενίσιο (1.924) διέρχεται ἡ μεγάλη ὁδικὴ ἀρτηρία Τουρίνου – Λυῶνος. Ἡ ὀροσειρὰ συνεχίζεται ὡς Γ κ ρ ὰ ν Π α ρ ά ν τ ι σ ο (4.061) – Λ ε υ κ ὸ ν Ὄ ρ ο ς (Μ ο ν Μ π λ ά ν) (κάτω τῆς ὑψηλοτέρας τούτου Γαλλικῆς κορυ-

φῆς 4.810 διέρχεται ἡ ὁ. γ. Γαλλίας – Ἰταλίας) – Τ σ ε ρ β ί ν ο – Μ ό ν τ ε Ρ ό ζ α (4.638) – Σ ε μ π λ ὸ ν – Μ π ε ρ ν ί ν α (4.052) – Ἄ λ π ε ι ς τ ο ῦ Μ π ε ρ γ κ α μ ά σ κ ο – Ὄ ρ τ λ ε ρ – Ἀ ν τ α μ έ λ λ ο – Ἄ λ π ε ι ς τ ῶ ν Δ ο λ ο μ ι τ ῶ ν – Ν ο τ ι ο α υ σ τ ρ ι α κ α ὶ (2.863) Ἄ λ π ε ι ς ἢ καὶ ἄλλως Κ α ρ ν ι κ α ὶ καὶ αἱ Ἰ ο υ λ ι α ν α ὶ Ἄ λ π ε ι ς.

— *Διαβάσεις ἐπὶ τῶν Ἄλπεων*:

Ὑπάρχει πλῆθος διαβάσεων δι' ὧν ἡ Ἰταλία ἐπικοινωνεῖ μὲ τὰς γειτονικάς της ὁμόρους χώρας, Γαλλίαν, Ἐλβετίαν, Αὐστρίαν, Γιουγκοσλαυίαν. Αὗται ὑπολογίζονται εἰς 250 περίπου. Ἐκ τούτων ἀναφέρονται αἱ σπουδαιότεραι: αἱ τῆς Τέντα, τοῦ Λαρζεντιέρ, τοῦ Μόντε Τζινέβρα, τοῦ Φρέγιους, τοῦ Κέννα, Μικροῦ καὶ Μεγάλου Ἁγίου Βερνάρδου, τοῦ Σεμπλὸν (Ντομοντόσσολα) καὶ τοῦ Μ π ρ έ ν ε ρ ο (1.362).

β) Ἀπέννινα, ὑπὸ τοῦ Στράβωνος εἶχον χαρακτηρισθῆ ὡς «σπονδυλικὴ στήλη τῆς Ἰταλίας». Ταῦτα ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἑτέρου τῆς Χερσονήσου – ἤτοι ἐπὶ μήκους 1400 χιλ. καὶ πλάτους ἀπὸ 37 – 135 χλμ.

Ἡ ὅλη ὀροσειρὰ εἶναι ἐπέκτασις τῶν Ἄλπεων. Τὰ Ἀπέννινα χαρακτηρίζονται ἀναλόγως τῶν χωρῶν τὰς ὁποίας καταλαμβάνουν ὡς: Λ ι γ ο υ ρ ι α ν ὰ Ἀ π έ ν ν ι ν α· (Ἀνατολικὴ ἐπέκτασις τῶν Λιγουριανῶν Ἄλπεων) – Τ ο σ κ α ν ί κ α ἐκ τούτων πρὸς Α ἀποσπᾶται ἡ ὀρσ. τῶν Ἀπουανῶν Ἄλπεων – Ρ ο μ ά ν ι κ α – Γ κ ρ ὰ ν Σ ά σ ο ν τ' Ἰ τ ά λ ι α (ὑψηλοτέρα κορυφὴ τῶν Ἀπεννίνων 2921 μ.) – ὄ ρ η τῶν Ἀ β ρ ο υ ζ ί ω ν ὄ ρ η Σ α β ί ν ι κ α (Α τῆς Ρώμης) Μ ό ν τ ε Κ ά ϊ ρ ο (ὑψηλοτέρα κορ. Μ π ε λ β ε ν τ έ ρ ε) – ὄ ρ η Μ α τ έ ζ ε τῆς περιοχῆς Νεαπόλεως Καμπανίας – Μ π α ζ ι λ ι κ ά τ α (ἢ Λ ο υ γ κ ά ν ι α) – Λ α Σ ί λ α (Καλάβριας) – Ἀ σ π ρ ο μ ό ν τ ε (ὑψηλοτέρα του κο. ρυφὴ Μόντε Ἄλτο 1956) εἰς τὴν νοτιωτέραν περιοχὴν τοῦ Ρέτζιο τῆς Καλαβρίας) – ὄ ρ η Σ ι κ ε λ ί α ς, ἅτινα θεωροῦνται ὡς συνέχεια τῶν Ἀπεννίνων τῆς Ἰταλ. χερσονήσου, ἀφ' ἧς χωρίζεται ἡ νῆσος διὰ τοῦ θαλασσίου στενοῦ (πορθμοῦ) τῆς Μεσσήνης. Ὁ Βεζούβιος μεμονωμένος, κωνοειδὴς ὑφαιστειογενὴς ὑψηλὸς λόφος ὀρθοῦται ΝΑ τῆς Νεαπόλεως δεσπόζων ὅλου τοῦ κόλπου καὶ τῆς περιοχῆς.

— Τὸ Β τμῆμα τῆς Σικελίας καταλαμβάνει συνεχὴς ὀροσειρὰ ὡς προέκτασις τοῦ Ἀσπρομόντε τῆς ὁποίας ὑψηλότεραι κορυφαὶ εἶναι ἡ Π ε λ ο ρ ι τ ά ν ι καὶ ἡ Λ ε μ α ν τ ό ν ν ι ε (1975).

Τὸ Ν τμῆμα τῆς νήσου περιλαμβάνει τὰ ὄρη Ἰ μ π λ έ ϊ. Ἡ Α ἴ τ ν α ἀποτελεῖ χωριστὴν ἐντελῶς ὑφαιστειογενῆ πυραμίδα 3279 ὑψομέτρου τῆς ὁποίας ἡ βάσις ὁλονὲν καὶ εὐρύνεται συνεπείᾳ τῶν συνεχῶν ἐκκρήξεων τοῦ κρατῆρος της καὶ τῆς συσσωρεύσεως ἀφθόνου λάβας. Τὸ Ν καὶ ΝΑ τμῆμα τῆς Σικελίας εἶναι μᾶλλον πεδινὸν περιλαμβάνον πολλὰς πεδιάδας.

Τ' Ἀπέννινα ὄρη ἐκ τῆς περιοχῆς τοῦ Μπενεβέντο (Καμπανίας) ταπεινοῦνται συνεχῶς μέχρι τοῦ Ἀσπρομόντε τῆς Καλαβρίας. Ἡ ὅλη ὀροσειρὰ ἐν τῇ διεμήκει διαδρομῇ της πλησιάζει εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν καὶ πρὸς τὰς δύο πλευράς της τὴν παραλίαν, ἀφίνουσα μικρὰς καὶ στενὸς μόνον λωρίδας πεδιάδων.

Αἱ κυριώτεραι πεδιάδες εἶναι: πρὸς μὲν τὴν Ἀδριατικὴν ἡ Τ α β ο λ ι έ ρ ε τῆς Ἀππουλίας καὶ ἡ τῆς χερσονήσου τοῦ Ὀ τ ρ ά ν τ ο' πρὸς δὲ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος ἡ Τ ο σ κ α ν ι κ ὴ ἢ Π ε δ ι ὰ ς τ ο ῦ Ἄ ρ ν ο υ ἡ Ρ ω μ α ϊ κ ὴ π ε δ ι ὰ ς (Ἄγκρο Ρομάνο) καὶ ἡ π ε δ ι ὰ ς τ ῆ ς Κ α μ π α ν ί α ς.

Εἰς τὴν χερσόνησον Γκαργκάνο, ἥτις ἐπέχει θέσιν πτερνιστῆρος (σπηρουνιοῦ) τῆς Ἰταλικῆς μπόττας ἐστραμένου πρὸς τὴν Ἀδριατικήν, ὑψοῦται ἡ ὀροσειρὸ τοῦ Γ κ α ρ γ κ ά ν ο μὲ ὑψδ. 1056.

Αἱ Ἄλπεις καὶ τ' Ἀπέννινα εἶναι δασωμένα ἀπὸ ὀξυές, βελανιδιές, ἔλατα καὶ πεῦκα.

γ) ***Τζεναρτζέντο*** (1829) ἡ κυρία ὀροσειρὰ τῆς κατ' ἐξοχὴν ὀρεινῆς νήσου Σαρδηνίας. Τὰ ὄρη ταύτης καταλήγουν δι' ἀποτόμων κλιτύων εἰς τὰς ἀκτὰς καὶ τὰς καθιστοῦν ἀλιμένους κι' ἀπροσπελάστους.

2. *ΥΔΑΤΟΓΡΑΦΙΑ*

Α) ΠΟΤΑΜΟΙ

α) ***Πάδος.*** (Πό. 652 χλμ.) ὁ μεγαλείτερος τῆς Ἰταλίας διαρρέων εἰς τὴν Β ἢ ἠπειρωτικὴν χώραν τὴν ὁμώνυμον πεδιάδα. Πηγάζει ἐκ τοῦ Μόντε Βίζο παρὰ τὰ πρὸς Δ Γαλλικὰ σύνορα καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Ἀδριατικήν. Κυριώτεροι ππ. αὐτοῦ εἶναι:

— Τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, πηγάζοντες ἐκ τῶν Ἄλπεων οἱ: Ὄ ρ κ ο, Σ έ ζ ι α, Τ ι κ ί ν ο, Ὀ λ ό ν α, Ἄ ν τ α, Ὄ λ ι ο καὶ Μ ί ν τ σ ι ο.

— Τῆς δὲ δεξιᾶς ὄχθης, πηγάζοντες ἐκ τῶν 'Απεννίνων ὀρέων οἱ: Μ ά ϊ ρ α Σ κ ρ ί β ο Τ ρ έ μ π ι α, Τ ά ρ ο, Π ά ρ μ α, Ἔ ν τ σ α καὶ Σ έ κ κ ι α.

'Ο Πάδος ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ του ὄχθῃ σχηματίζει πεδινὴν ζώνην, τὴν πεδιάδα τῆς Αἰμιλίας, ἥτις ἔχει παραποτάμιον στενὴν κοιλάδα μεταξὺ Στραδέλας καὶ 'Αγ. 'Ιωάννου μήκους 12 χλμ. καὶ πλάτους 3 χλμ. Αὕτη εὐρύνεται παρὰ τὴν 'Αλεξάνδρειαν σχηματίζουσα τὴν πεδιάδα τοῦ Μαρέγγο (*). 'Ο Πάδος ἀπὸ τοῦ στενοῦ τῆς Στραδέλας μέχρι τῶν ἐκβολῶν του καθίσταται σημαντικώτατον κώλυμα διὰ τὸν ἐξ Α ἐνεργοῦντα κατὰ τῆς Κεντρικῆς 'Ιταλίας στρατόν.

'Εν δὲ τῇ ἀριστερᾷ ὄχθῃ τοῦ Πάδου εὑρίσκονται αἱ μεγάλαι πεδιάδες τοῦ Πεδεμοντίου (Πιεμόντε), Λομβαρδίας καὶ Βενετικῆς. Αὗται διασχίζονται παρὰ πλείστων ποταμῶν ἐχόντων κατεύθυνσιν ἐκ Β πρὸς Ν, οἵτινες εἶναι:

β) ***'Αδίγης***, (***"Αντιγκε***) συστενούμενος ἐντὸς τῆς μεγάλης διαβάσεως τοῦ Μπρένερο, γ) ***Μπακιλιόνε*** δ) ***Μπρέντα*** ε) ***Πιάβε*** στ) ***Λιβέντσα*** ζ) ***Ταλιαμέντο*** η) καὶ ***'Ιζόντζο***.

Ἅπαντες πηγάζουν ἐκ τῶν Ἄλπεων, σχηματίζουν ἀρχικῶς μικρὰς κοιλάδας συσφιγγομένας μέσῳ τῶν ὀρεινῶν συγκροτημάτων τῶν Ἄλπεων, βαθμηδὸν δὲ καὶ κατ' ὀλίγον αἱ κοιλάδες διευρύνονται καὶ ἐξελίσσονται εἰς εὐρείας πεδινὰς ζώνας. Οἱ πλεῖστοι τῶν π. τούτων ἀποτελοῦν κωλύματα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σημαντικὰ εἰς τὸν ἐπιχειροῦντα ἐξ Α πρὸς Δ ἢ καὶ ἀντιστρόφως στρατόν.

— Οἱ διαρρέοντες τὴν Α περιοχὴν τῆς 'Ιταλικῆς χερσονήσου ποταμοὶ ἔχουν ροῦν βραχὺ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χειμαρρώδη. Ἅπαντες προέρχονται ἐκ τῶν 'Απεννίνων ὀρέων συγκεντροῦντες τὰ ὕδατα τῶν Α αὐτῶν κλιτύων. Εἶναι οὗτοι κατὰ σειράν, μετὰ τὸν Πάδον, οἱ: Ρ έ ν ο, Λ α μ ό ν ε, Μ ο ν τ ό ν ε, Σ ά β ι ο, Μ ε τ ά ο υ ρ ο, Ἔ ζ ι ν ο. Κ ι έ τ ι, Τ ρ ό ν τ ο, Β ό μ α ν ο, Π ε σ κ ά ρ α, Σ ά γ κ ρ ο, Μ π ι φ έ ρ ν ο, Φ ο ρ τ ό ρ ε, Τ σ ε ρ β ά ρ ο καὶ 'Ο φ ά ν τ ο.

— Εἰς τὸν εὐρὺ κόλπον τοῦ Τάραντος χύνονται οἱ ποταμοὶ τῆς Μ π α ζ ι λ ι κ ά τ α ς. Μ π ρ α ν τ ά ν ο, Μ π α σ έ ν τ ο, Ἄ γ κ ρ ι, Σ ί ν ν ι καὶ Κ ρ ά τ ι.

— Τὴν Δ περιοχὴν τῆς 'Ιταλικῆς χερσονήσου, ἐκβάλλοντες εἰς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν, διαρρέουν ἐκ Β πρὸς Ν οἱ ποταμοί: Σ έ ρ-

---

* Μάχη τοῦ Marengo, ἐπὶ Ναπολέοντος.

κιο, Ἄρνος, Ὀμμπρόνε, Τίβερις, Σίστο, Λίρι ἢ Γκαριλιάνο, Βολτοῦρνο καὶ Σέλε.

Οἱ ποταμοὶ τῶν μεγάλων νήσων Σικελίας καὶ Σαρδηνίας εἶναι μικροὶ καὶ χειμαρρώδεις οὐδὲν παρουσιάζοντες ἀπὸ στρατιωτικῆς πλευρᾶς ἐνδιαφέρον.

Β) ΛΙΜΝΑΙ

Ἡ Ἰταλία ἔχει πολλὰς λίμνας. Αἱ μεγαλείτεραι τούτων εὑρίσκονται εἰς τὴν Βόρειον Ἰταλίαν παρὰ τὰς Ἄλπεις. Αὗται εἶναι: ἡ Μείζων (Λάκο Ματζόρε) καὶ ἑκατέρωθεν αὐτῆς αἱ μικρότεραι Ὄρτα καὶ Βαρέζε, Κόμο, Ἰζέο καὶ Γκάρντα.

Αἱ λίμναι αὗται σχηματίζονται ὑπὸ τῶν ὑδάτων τῶν χειμάρρων καὶ τῶν παγετώνων τῶν Ἄλπεων καὶ εἶναι βαθύταται. Βαθυτέρα ὅλων εἶναι ἡ Λάκο ντὲ Κόμο (λίμνη τοῦ Κόμο 410 μ.) κι' ἡ Μπολτσάνο τῆς Ρώμης. (*)

Αἱ λοιπαὶ λίμναι τῆς Ἰταλίας εἶναι ἡφαιστειώδεις καὶ ἀποτελοῦν κρατῆρας ἐσβεσμένων ἡφαιστείων πληρωθέντας δι' ὕδατος. Ἐκτὸς τούτων πλεῖσται ὅσαι λιμνοθάλασσαι ὑπάρχουν παρὰ τὰ Α καὶ Δ Ἰταλικὰ παράλια. Ἀξιόλογοι εἶναι ἐν μὲν τῇ Τυρρηνικῇ ἡ τοῦ Ὀρμπετέλλο ἐν δὲ τῇ Ἀδριατικῇ αἱ λθ. Βακάνο καὶ Λέζινα (παρὰ τὴν χερσόνησον Γκαργκάνο) ἡ λθ. Κομάκκιο Ν τῶν ἐκβολῶν τοῦ Πάδου ἢ τῆς Βενετίας καὶ αἱ μεταξὺ τῶν ἐκβολῶν τῶν π. Λιβέντσα, Ταλιαμέντο καὶ Ἰζόντσο.

Ἡ Ἰταλία ἔχει ὡσαύτως καὶ πολλὰ ἕλη ἐκτεινόμενα ἐπὶ σημαντικοῦ τμήματος παραλίων της. Ταῦτα καλύπτουν κυρίως τὰς περιοχὰς τῶν λθ. τῆς Ἀδριατικῆς καὶ μέγα τμῆμα τῶν παραλίων τῆς Τοσκάνης καὶ τοῦ Λατίου.

Ἕλη πολλὰ ἔχει καὶ ἡ Σαρδηνία εἰς τὰ Δ παράλιά της ἀλλὰ καὶ εἴς τινας περιοχὰς τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς. Οὐχ' ἧττον ὅμως διὰ μεγάλων τεχνικῶν ἔργων ἅτινα ἔχουν προγραμματισθῆ ὑπὸ τῆς Ἰτα-

---

* Ἄλλοτε ὑπῆρχε καὶ ἡ λίμνη Νέμι παρὰ τὴν Ρώμην γραφικωτάτη καὶ ἀρκετὰ εὐρεῖα. Ταύτην ἀπεξήρανεν ὁ Μουσολίνι διότι ἤλπιζε ν' ἀνεύρῃ εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀρχαίας τριήρεις.

λικῆς κυβερνήσεως κι' ἐκτελοῦνται νῦν εἰς πάσας τὰς ἑλώδεις περιοχὰς τῆς Ἰταλίας, θὰ ἐξαλειφθοῦν ὁσονούπω τὰ ἕλη ταῦτα.

Γ) ΘΑΛΑΣΣΑΙ - ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΣΤΕΝΑ - ΠΟΡΘΜΟΙ

α) *Θάλασσαι*

— Τ ῆ ς Λ ι γ ο υ ρ ι κ ῆ ς. Εἰς τὸ Β καὶ Δ αὐτῆς τμῆμα ἡ θάλασσα ἔχει ἄνοιγμα πρὸς τὴν Δ Μεσόγειον 90 χλμ., ὅση εἶναι ἡ μεταξὺ Γαλλικῶν ἀκτῶν καὶ νήσου Κορσικῆς (Γαλλ.) ἀπόστασις. Ὑπὸ τὴν στρατηγικὴν ἔννοιαν ἡ Ἰταλικὴ Λιγουρικὴ θάλασσα εὑρίσκεται ὑπὸ Γαλλικὸν ἔλεγχον.

— Τ ῆ ς Τ υ ρ ρ η ν ι κ ῆ ς (Δ) ἀποτελούσης θάλασσαν Ἰταλικὴν ὁριζομένην δὲ ὑπὸ τῶν Δ ἀκτῶν τῆς χερσονησιακῆς Χώρας, τῶν Α ἀκτῶν τῆς Κορσικῆς καὶ Σαρδηνίας ὡς καὶ τῶν τῆς Σικελίας. Εἰς τὸ ΝΔ αὐτῆς εἶναι εὐρέως ἀνοικτὴ πρὸς τὴν Δ Μεσόγειον.

— Τ ὸ Ἰ ό ν ι ο ν π έ λ α γ ο ς. Τοῦτο περιβρέχει τὰς ΝΑ ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας εἰσχωροῦν δὲ βαθύτατα εἰς τὸν κόλπον τοῦ Τάραντος σχηματίζει καὶ μὲ τὴν συνδρομὴν τοῦ Τυρρηνικοῦ καὶ τῆς Ἀδριατικῆς δύο χερσονήσους: Τῆς Κ α λ α β ρ ί α ς (ΝΔ) καὶ τῆς Ἀ π π ο υ λ ί α ς ἢ Π ο ύ λ ι α ς (ΝΑ). Τὸ Ἰόνιον κατὰ τὸ Δ αὐτοῦ ἥμισυ εἶναι Ἰταλικὸν καὶ κατὰ τὸ Α του Ἑλληνικόν.

— Τ ῆ ς Ἀ δ ρ ι α τ ι κ ῆ ς. Κλειστῆς πανταχόθεν καὶ ὁριζομένης ὑπὸ Ἰταλικῶν, Γιουγκοσλαυικῶν καὶ Ἀλβανικῶν ἀκτῶν. Ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῆς Κεντρικῆς Μεσογείου διὰ τοῦ θαλασσίου στενοῦ τοῦ Ὀτράντο — λαβόντος τὸ ὄνομα ἐκ τῆς ὁμωνύμου Ἰταλικῆς χερσονήσου — ὅπερ νῦν ἐλέγχεται διμερῶς: ὑπὸ τῆς Ἰταλίας (ΝΑΤΟ) καὶ Ἀλβανίας (ΕΣΣΔ). Οἱ Ἰταλοὶ θεωροῦν πάντοτε τὴν Ἀδριατικὴν «mare nostro» (θάλασσά μας) ὡς συγκεντρώνουσαν τὰ ἀπ' αἰώνων Ἰταλικὰ ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ Ἐθνικὰ ὄνειρα. Γεγονὸς παραμένει ὅτι ἡ Ἀδριατικὴ ἀποτελεῖ ζωτικὴν διὰ τὴν Ἰταλικὴν οἰκονομίαν θάλασσαν διότι εὑρίσκονται ἐν αὐτῇ σπουδαιότατοι λιμένες καὶ πόλεις τῆς Χώρας.

β) *Θαλάσσια στενὰ — πορθμοὶ*

1) Τ ῆ ς Ἔ λ β α ς (20 μιλ.) μεταξὺ τῶν ΒΑ ἀκτῶν τῆς Κορσικῆς καὶ τῶν Δυτικωτέρων τῆς Τοσκάνης. Ἐπὶ τοῦ στενοῦ εὑρίσκον-

ται αἱ νῆσοι τοῦ Τοσκανικοῦ ἀρχιπελάγους: Ἔλβα (*), ἡ Πιανόζα, Γκίλιο κ.ἄ. ἡ Δυτικωτέρα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ νῆσος τοῦ Μοντεχρῆστο. Τὸ θαλάσσιον τοῦτο στενὸν ἐλέγχεται ἐξ ἡμισείας ὑπὸ τῆς Γαλλίας (κατεχούσης τὴν Κορσικὴν) καὶ Ἰταλίας.

2) Ὁ πορθμὸς τοῦ Μπονιφάτσιο (5 μιλ.) μεταξὺ τῆς Ν ἄκρας τῆς νήσου Κορσικῆς καὶ τῆς Σαρδηνίας. Τὸ ὀχυρὸν Μαντα ένα ἐξασφαλίζει τὴν κυ ιαρχίαν τοῦ στενοῦ εἰς τὴν Ἰταλίαν.

3) Ὁ πορθμὸς τῆς Μεσσήνης μεταξὺ τοῦ Ρέγγιο τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου καὶ τῆς Σικελίας δι' οὗ ἑνοῦται τὸ Τυρρηνικὸν μὲ τὸ Ἰόνιον πέλαγος. Νεωτάτου τύπου ferry boats γεφυρώνουν τὰς Σικελικὰς μὲ τὰς Ἰταλικὰς ἀκτὰς τοῦ στενοῦ ἀπὸ Μεσσήνης μέχρι Ρέγγιο.

4) Τὸ Θ. Σ. τῆς Παντελαρίας (80 μιλ.) μεταξὺ ΝΔ ἀκτῶν Σικελίας καὶ τοῦ Ἀφρικανικοῦ ἀκρωτηρίου (Τυνησιακοῦ) Μπόν. Τοῦτο διαχωρίζει τὴν Μεσόγειον εἰς Δυτικὴν καὶ Κεντρικήν. Ὁ διάπλους τοῦ στενοῦ ἐλέγχεται ἐκ τῶν ἀκτῶν Ἀφρικῆς καὶ Σικελίας καὶ τῆς νήσου Παντελαρίας.

5) Ὁ πορθμὸς τῆς Μάλτας μεταξὺ τῶν Ν Σικελικῶν ἀκτῶν καὶ τῆς ὁμωνύμου νήσου (50 μίλια ἐκ τοῦ νοτιωτέρου Σικελικοῦ ἀκρωτηρίου Σκάλαμπρι). Ἡ νῆσος Μάλτα ἀποτελεῖ σημαντικὴν στρατ. βάσιν τῆς Ἀγγλίας· ἐξ αὐτῆς δὲ ἐλέγχονται τόσον τὸ θαλάσσιον στενὸν Δυτ. καὶ Κεντρ. Μεσογείου ὅσον καὶ ἡ ὅλη Μεσόγειος.

6) Ὁ πορθμὸς Ὀτράντο ὅστις διὰ τῆς παραχωρήσεως ἀπὸ τοῦ 1913 ὑπὸ τῆς τότε Κυβερνήσεως Ἐλ. Βενιζέλου τῆς νήσου Σάσωνος, τοῦ Ἑπτανησιακοῦ συγκροτήματος εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἠλέγχετο ὑπ' αὐτῆς μέχρι τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου. Τὸ πρῶτον, Ἑλληνικὰ ὑποβρύχια τὸν χειμῶνα 1940 – 41 παρεβίασαν τὸ θαλάσσιον στενὸν δράσαντα ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν Ἰταλικῶν πλοίων καὶ νηοπομπῶν ἐντὸς τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου, τῆς νήσου Σάσωνος περιελθούσης εἰς τὴν Ρωσίαν, ἐμμέσως ὡς νήσου Ἀλβανικῆς, ὁ πορθμὸς ἔπαυσε ἐλεγχόμενος μονομερῶς ὑπὸ τῆς Ἰταλίας.

---

* Εἰς ἣν τὸ πρῶτον ἐξωρίσθη ὁ Μ Ναπολέων τὸ 1814.15.

3. *ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ*

Ἡ Ἰταλία εἶναι κατ' ἐξοχὴν παραθαλασσία χώρα μὲ ἀνάπτυγμα ἀκτῶν περίπου 6.800 χλμ.

Αἱ ἀκταί της παρουσιάζουν σημαντικὴν ποικιλίαν εἰς τὰ διάφορα τμήματα αὐτῆς. Αἱ ἀκταὶ τῆς Λιγουρίας ἀπὸ τῶν ἐπὶ τοῦ κόλπου τῆς Γενούης Γαλλικῶν συνόρων ἀποτελοῦν προέκτασιν τῶν Γαλλικῶν ἀκτῶν τῆς Προβηγκίας (Προβὲνς) καὶ ἔχουν τὰ αὐτὰ μ' ἐκείνας χαρακτηριστικὰ ἤτοι πολυαρίθμους πτυχώσεις, ἀποτόμους βράχους, θαυμασίας τοποθεσίας, σπουδαίους ἐμπορικοὺς λιμένας ἢ καὶ λιμενίσκους ἀσφαλεῖς.

Τοῦ κόλπου Γενούης αἱ δύο πλευραὶ γνωσταὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ριβιέρα ντὲ Πονέντε (Δυτ.) καὶ Ριβιέρα ντὲ Λεβάντε (Ἀνατ.) συνενοῦνται εἰς τὸν λιμένα Γενούης ὅστις εἶναι εἷς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων τῆς Μεσογείου. Λόγῳ τῆς πυκνότητος τῶν προαστείων καὶ τῶν ἀναριθμήτων ἐπαύλεων, ὁλόκληρος ἡ παραλία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία πόλις συνεχὴς καὶ ἐκτεινομένη ἐπὶ τῆς λεπτῆς ταινίας τῆς Ἰταλικῆς Κυανῆς Ἀκτῆς. Πλὴν τοῦ λιμένος τῆς Γενούης ὑπάρχουν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ταύτης καὶ οἱ μικροὶ ἀλλὰ καλοὶ λιμένες τῆς Βεντιμίλλια, Πόρτο Μαουρίτσια, Σαβόννα, Σάντα Μαργκαρίτα καὶ Ραπάλλο. Ἐκεῖθεν τοῦ ἀκρωτηρίου Πόρτο Βένερε τοῦ ὁποίου τοὺς γρανιτώδεις βράχους συνεχίζει ἡ παρακειμένη νησὶς Παλμαρία διανοίγεται εἰς εὐρὺς κόλπος, ὁ πολεμικὸς λιμὴν τῆς Σπέτσια.

Ἀπὸ τῆς Σπέτσια καὶ τῆς Μάσσα μέχρι τοῦ Βιαρέτζιο καὶ πρὸς Β τῶν ἐκβολῶν τοῦ π. Σέρκιο, αἱ Ἰταλικαὶ ἀκταὶ εἶναι συνεχῶς ἀπότομοι καὶ βραχώδεις, δεσποζόμεναι ἐνταῦθα ὑπὸ τῶν Ἀπουανῶν Ἄλπεων (τῆς ὀροσειρᾶς τῶν Τοσκανικῶν Ἀπεννίνων). Ν τοῦ Βιαρέτζιο ἄρχονται αἱ χθαμαλαί, ἄλλοτε ἑλώδεις ἀνθυγιειναὶ καὶ ἀραιῶς κατῳκημέναι ἀκταὶ τῆς Τοσκάνης (*) αἵτινες σχη-

---

*) Οἱ ἄνδρες τῆς XV Μεραρχίας μας εἰς τὴν Ἀλβανίαν θὰ ἐνθυμοῦνται πάντοτε τὴν 7ην Ἰταλικὴν Μεραρχίαν «Λύκοι τῆς Τοσκάνης» (Λοῦπι ντὶ Τοσκάνε). Οὗτοι ἐνεφανίσθησαν τὸ πρῶτον εἰς Ἀλβανίαν τὴν 20 Ἰανουαρίου 1941 Β τοῦ Γαρονὶν πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἀντεπιτεθοῦν κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν Δυνάμεων. Ἡ

ματίζουν ἐλαχίστους λιμένας. Σπουδαιότερος τούτων εἶναι ὁ τοῦ Λιβόρνου, Β τοῦ ὁποίου ἐκβάλλει ὁ π. Ἄρνος παρὰ τὸν λιμένα Μαρίνα Ντὶ Πίζα (Ἐπίνειον τῆς πόλεως Πίζα).

Νοτιώτερον σχηματίζονται αἱ βραχώδεις χερσόνησοι τοῦ Πιομπίνο καὶ τοῦ Μόντε Ἀρτζεντάρο. Παλαιότερον ἦσαν νῆσοι προσκολληθεῖσαι εἰς τὴν ξηράν. Αἱ παρακείμεναι νῆσοι Ἔλβα. (μὲ σπουδαῖα μεταλλεῖα σιδήρου) Καπράϊα, καὶ Γοργόνα, πρὸς Β καὶ Πιανόζα, Φόρμικα, Τζίλιο, Τζιανοῦτρι πρὸς Ν ἀποτελοῦν προέκτασιν τῶν δύο Τοσκανικῶν χερσονήσων. Ἡ μεταξὺ τούτων ἀκτὴ εἶναι ἡ Μαρέμμα (σημαντικὸν ἕλος) πλουσία εἰς βλάστησιν καὶ μεταλλεύματα, ἦτο ἄλλοτε ἑλώδης καὶ ἀνθυγιεινὴ ἀποξηρανθεῖσα κι᾽ ἐξυγιανθεῖσα διὰ μεγάλων ἀρδευτικῶν ἔργων ἅτινα ἐπετελέσθησαν προσφάτως.

Ἡ ἀμέσως μετὰ τὴν Τοσκάνην ἀκτὴ εἶναι ἡ τοῦ Λατίου. Αἱ πτυχώσεις τῶν ἀκτῶν εἶναι ὀλιγώτεραι κι᾽ ἐλαφρότεραι. Κυριώτερος λιμὴν εἶναι ὁ Τσιβιταβέκια, λιμὴν ἐπίνειον τῆς Ρώμης. Ἀπὸ Τσιβιταβέκια μέχρι Τερατσίνας ἡ παραλία εἶναι ἀλίμενος καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀμμώδης. Εἰς τὸ τμῆμα αὐτὸ παραλιακῆς ζώνης ἐκβάλλει ὁ Τίβερις (405 χιλ.) ὅστις προεκτείνει (διὰ φερτῶν ὑλῶν) πρὸς τὴν θάλασσαν τὸ μικρὸν αὐτοῦ δέλτα σχηματίζων τὴν «Ἱερὰν νῆσον».

Ἡ πρὸς Ν τῆς Τερρατσίνα παραλία τῆς Νεαπόλεως μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ἄρμι (κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ στενοῦ τῆς Μεσσήνης) σχηματίζει ἀλλεπαλλήλους ἡμικυκλικοὺς κολπίσκους πλαισιουμένους ὑπὸ ὀρέων.

Σπουδαιότεροι ἐξ αὐτῶν εἶναι τῆς Γαέτας, Νεαπόλεως, Σαλέρνο (*) Πολικάστρο, Ἁγίας Εὐ-

---

XV ὅμως Μεραρχία ἐπωφελουμένη ἐπικρατούσης χιονοθυέλλης ἐπετέθη ἀκάθεκτος ἀνέτρεψεν, ἀποσυνέθεσε καὶ συνέλαβε μέγαν ἀριθμὸν «λύκων» αἰχμαλώτων. Ἀκολούθως προωθήθη ἔτι βορειότερον μὲ τὴν συνδρομὴν τμήματος τῆς XI Μεραρχίας μας, διαβάντος τὸν Ἄψον. Οἱ νικηταὶ στρατιῶται μας ὠνόμαζαν ἔκτοτε τοὺς ἄνδρας τῆς Ἰταλικῆς αὐτῆς Μεραρχίας «οἱ λύκοι πού...τοσκάνε».

*) Εἰς Σαλέρνο ἔλαβε χώραν μεγάλη μάχη συμμαχικῶν καὶ ἀξονικῶν δυνάμεων τὸν Σεπτέμβριον 1943. Τὴν 8ην Σεπτεμβρίου 1943 ἡ πλέουσα ἐκ Σικελίας συμμαχικὴ νηοπομπὴ ἐπεσημάνθη ὑπὸ Γερμανικοῦ ἀναγνωριστικοῦ ἀεροπλάνου. Οἱ σύμμαχοι λόγῳ τῆς ἐπελθούσης συμφωνίας μετὰ τοῦ Στρατάρχου Μπαντόλιο, μὴ ὑπολογίσαντες ὅτι θὰ ὑφίσταντο ἀντίστασιν ἐκ τῆς ἐπακτίου ἀμύνης δὲν προέβλεψαν βομβαρδισμὸν διὰ τοῦ στόλου των τῆς Ἰταλικῆς ἀκτῆς βασίσαντες τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀποβάσεώς των εἰς τὸν αἰφνιδιασμόν. Οἱ Γερμανοὶ ὅμως

φ η μ ί α ς καὶ Γ κ ι ό ϊ α. Σημαντικώτερος δὲ καὶ ἐκ τούτων εἶναι ὁ τῆς Νεαπόλεως περικλειόμενος μεταξὺ τοῦ ἀκρωτηρίου Μιζέντο πρὸς Β καὶ τῆς χερσονήσου Σ ο ρ έ ν τ ο(*). Ἡ νῆσος Κ ά π ρ ι κλείει τὸν πρὸς Ν ὁρίζοντα τοῦ κόλπου. Ἐπὶ τοῦ κόλπου δεσπόζει ὁ Β ε ζ ο ύ β ι ο ς. Τὸ ἀπὸ τοῦ Σορέντο μέχρι τοῦ στενοῦ τῆς Μεσσήνης ἐν σχήματι τόξου μὲ τὸ κοῖλον πρὸς Δ, τμῆμα τῆς παραλίας δεσπόζεται ὑπὸ λοφων καταληγόντων εἰς κρημνώδεις καὶ βραχώδεις ἀκτὰς μὲ πολλὰς προεξοχὰς ἀξιολογώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι τ' ἀκρωτήρια Λ ι κ ό ζ α καὶ Β α τ ι κ ά ν ο.

Παρὰ τὸ πρὸς τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν στόμιον τοῦ στενοῦ Μεσσήνης, τοποθετοῦνται ἡ Σκύλλα καὶ ἡ Χάρυβδις (τῆς Ὀδυσσείας).

Ἐκεῖθεν τοῦ ἀκρωτ. Ἄρμι σχηματίζεται ἡ ν ο τ ι ω τ έ ρ α ἄ κ ρ α τ ῆ ς Ἰ τ α λ ι κ ῆ ς χ ε ρ σ ο ν ή σ ο υ τὸ ἀκρωτ. Σ π α ρ τ ι β έ ν τ ο. Ἡ ἀκτὴ ἐν συνεχείᾳ κάμπτεται πρὸς τὰ ΒΑ καὶ μετὰ τὸ ἀκρωτ. Σ τ ι λ ά ρ ο σχηματίζει τὸν κόλπον Σ κ ο υ ϊ λ ά τ σ ε (Σκύλλας) μετὰ δὲ τὰ ἀκρωτ. Ρ ι τ σ ο ῦ τ ο καὶ Κ ο λ ό ν ν α ἡ ἀκτὴ λαμβάνει κατεύθυνσιν ἐντελῶς πρὸς Β μέχρι τοῦ ἀκρωτ. Ἀ λ ί τ σ ε. Ἐκ τοῦ Ἀλίτσε ἡ ἀκτὴ διαμορφοῦται τραπεζοειδῶς· στρεφομένη δὲ ἀρχικῶς ΒΔ εἶτα ΒΑ κι' ἐν συνεχείᾳ ΝΑ μέχρι τοῦ ἀκρωτ. Σ ά ν τ α Μ α ρ ί α ν τ ὶ Λ έ ο υ κ α (Ἁγία Μα-

---

προειδοποιηθέντες ὑπὸ τῶν ἀναγνωριστικῶν των προητοίμασαν τὴν ἄμυνάν των καὶ οὕτω τὴν πρωΐαν τῆς 9ης Σεπτεμβρίου αἱ συμμαχικαὶ ἀποβατικαὶ δυνάμεις προσέκρουσαν εἰς τὸ σφοδρότατον πῦρ τῶν Γερμανῶν ὑποστᾶσαι τρομακτικὰς ἀπωλείας ἰδίᾳ ἐκ τῶν τεθωρακισμένων ἐχθρικῶν δυνάμεων, αἵτινες προσέτρεξαν εἰς Σαλέρνο. Παρὰ ταῦτα ὅμως οἱ σύμμαχοι κατώρθωσαν μὲ τὴν ἐνεργὸν δρᾶσιν στόλου καὶ ἀεροπορίας των νὰ ἐγκαταστήσουν προγεφύρωμα εἰς Σαλέρνο. Οἱ Γερμανοὶ συγκεντρώσαντες ἰσχυρὰς δυνάμεις—ὑπολογιζομένας μέχρι 5 ½ τεθωρακισμένων Μεραρχιῶν των—προσεπάθησαν δι' ἀλλεπαλλήλων σκληρῶν ἀντεπιθέσεων τριημέρου διαρκείας νὰ ρίψουν τοὺς συμμάχους εἰς τὴν θάλασσαν. Δεινῶς ἐδοκιμάσθησαν αἱ συμμαχικαὶ δυνάμεις αἵτινες χάρις εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ πυρ]κοῦ τοῦ Στόλου καὶ τῆς ἀεροπορίας των πληττούσης ἀνηλεῶς οὐ μόνον τὸν ἐχθρὸν εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἀλλὰ τοὺς κόμβους συγκοινωνιῶν καὶ τ' ἀεροδρόμια τῆς Φότζιας καὶ δι' ὑπερφρουρίων ἐνεργούντων ἐξ Ἀφρικανικῶν ἀεροδρομίων κατώρθωσαν νὰ κρατηθοῦν εἰς τὸ προγεφύρωμά των ἐνῷ οἱ Γερμανοὶ ἐξαντλήσαντες τὰς δυνατότητάς των καὶ πρὸ τῆς σκληρᾶς δοκιμασίας ἣν ὑπέστησαν ἠναγκάσθησαν τὴν 18ην Σεπτεμβρίου νὰ συμπτυχθοῦν πρὸς Β.

(*) Τὸ Σορέντο θεωρεῖται ὡς μία ἐκ τῶν πλέον ἀξιοθεάτων ἀπὸ τουριστικῆς πλευρᾶς τοποθεσιῶν τῆς Ἰταλίας. Τὸ δὲ Κάπρι συγκεντρώνει ἀπὸ μακροῦ τὴν διεθνῆ ἀριστοκρατίαν τοῦ πλούτου καὶ αἵματος κι' ἀποτελεῖ ὡς ἐκ τῆς μεγάλης τουριστικῆς κινήσεώς του τὸ κυριώτερον ταμεῖον εἰσπράξεως ξένου συναλλάγματος ὑπὸ τοῦ Ἰταλικοῦ θησαυροφυλακίου.

ρία τῆς Λευκάδος) σχηματίζει τὸν ἐν σχήματι Π εὐρὺν κόλπον τοῦ Τόραντος.

Τὸ τμῆμα τῆς ἀκτῆς τοῦ κόλπου τὸ ἀνῆκον εἰς τὴν χερσόνησον τῆς Καλαβρίας εἶναι βραχῶδες. Τὸ τμῆμα τῆς περιοχῆς Μπαζιλικάτα εἶναι χθαμαλόν(*). Ἡ πόλις Τ ά ρ α ς (ἥτις ἐκ τῶν ἀρχαίων πόλεων ἐπέζησε μοναδικῶς σήμερον) εἶναι ἐκτισμένη ἐπὶ νησίδος κειμένης μεταξὺ τοῦ Μ ά ρ ε Π ί κ ο λ ο καὶ Μ ά ρ ε Γ κ ρ ά ν τ ε κλειούσης τὸν μεγάλον ὁμώνυμον λιμένα ἐφ' οὗ εὑρίσκεται ὁ πολεμικὸς ναύσταθμος τῆς Ἰταλίας.

Μετὰ τὸ ἀκρωτήριον Σάντα Μαρία ντὶ Λεουκα – νοτιώτερον τῆς χερσονήσου Πούλιας – ἡ ἀκτὴ λαμβάνει κατεύθυνσιν πρὸς Β καὶ ΒΔ σχηματίζουσα τὴν χερσόνησον τοῦ Ὀ τ ρ ά ν τ ο.

Ἐκεῖθεν, ἡ Α ἀκτὴ τῆς Ἰταλίας μὲ ΒΔ κατεύθυνσιν εἶναι σχεδὸν εὐθεῖα ἄνευ πτυχώσεων καὶ κόλπων μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Μ α ν φ ρ ε ν τ ό ν ι α τοῦ σχηματιζομένου ὑπὸ τῶν Ν ἀκτῶν τῆς χερσονήσου Γκαργκάνο. Ἔχει μόνον κατὰ μῆκος αὐτῆς τοὺς ἐξαιρέτους φυσικοὺς λιμένας τοῦ Μ π ρ ί ν τ ε ζ ι, Μ π ά ρ ι, Μ ο λ φ έ τ τ α, Τ ρ ά ν ι καὶ Μ π α ρ λ έ τ τ α ς. Παρὰ τὴν Β ἀκτὴν τῆς χερσονήσου εἶναι αἱ λθ. Β α ρ ά ν ο καὶ Λ ε ζ ί ν α. Ἡ ἀκτὴ ἀκολουθεῖ ἔκτοτε ΒΔ κατεύθυνσιν μ' ἐλαφρὰν κοίλωσιν πρὸς τὰ ἔσω μέχρι τῆς Ἀ ν κ ό ν α (πόλεως μὲ ἄριστον φυσικὸν λιμένα) ἔχουσα ἐν αὐτῇ τοὺς λιμένας Π ε σ κ ά ρ α (παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ) καὶ τοῦ Κ α σ τ ε λ λ α μ ά ρ ε Ἀ ν τ ρ ι ά τ ι κ ο. Ἀπὸ Ἀνκόνας μέχρι Τεργέστης ἡ ἀκτὴ εἶναι χθαμαλή, ἀμμώδης καὶ πλήρης λουτροπόλεων δεσποζομένη ὑπὸ τῶν Α κλιτύων τῶν Ἀπεννίνων μέχρι τοῦ Ρίμινι. Πέραν τοῦ Ρίμινι ἡ ἀκτὴ ἀποτελεῖ τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν ὅριον τῆς Μεγάλης Βορειοϊταλικῆς πεδιάδος μὲ τὰ ἐπιλιμένια κέντρα τοῦ Μ π ε λ ά ρ ι α, Τ σ έ ρ β α, Κ ο ρ σ ί ν ο (ἐπίνειον τῆς Ραβέννας) Β ε ν ε τ ί α ς καὶ Τ ε ρ γ έ σ τ η ς. Ἀπὸ τοῦ Κορσίνο μέχρι τῆς Τεργέστης ἡ ἀκτὴ χαρακτηρίζεται ὑπὸ σειρᾶς διαδοχικῆς λθ. παρὰ τὰς ὁποίας ἐκβάλλουν οἱ ποταμοὶ τῆς Β. Ἰταλίας.

4. ΝΗΣΟΙ

α) ***Σικελία.*** Ἐν σχήματι τριγώνου κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ

(*) Εἰς τὴν παραθαλασσίαν περιοχὴν σώζονται τὰ ἐρείπια ἀρχαίων Ἑλληνικῶν πόλεων ἀκμασασῶν κατὰ τὴν εὐτυχῆ διὰ τὸ Ἔθνος μας ἐποχὴν τῆς «Μεγάλης Ἑλλάδος».

Στράβωνος—εἶναι χώρα ὀρεινὴ ἄνευ μεγάλων πεδιάδων. Παρὰ ταῦτα ἡ Σικελία θεωρεῖται ἐκ τῶν εὐφορωτέρων νήσων τοῦ κόσμου. Ἡ ἐλαιοπαραγωγή, οἰνοπαραγωγὴ καὶ παραγωγὴ ἑσπεριδοειδῶν ἐν τῇ νήσῳ συντελεῖται κατὰ τρόπον ἐπιστημονικὸν καὶ εἶναι ἀποδοτικωτάτη καθὼς καὶ τῆς συκαμινέας ἧς ἡ πλουσία καλλιέργεια εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὴν σηροτροφίαν καὶ κατεργασίαν τῆς μετάξης. Ἐν Σικελίᾳ εὑρίσκονται ἐν ἐκμεταλλεύσει 700 περίπου μεταλλεῖα θείου καὶ ἀρκετὸς ἀριθμὸς τοιούτων ὀρυκτοῦ ἅλατος. Ἔχει ἔκτασιν (25.426 τετρ. χλμ.). Ἐν αὐτῇ εὑρίσκονται οἱ μεγάλοι λιμένες τοῦ Π α λ έ ρ μ ο, Τ ρ α π ά ν ι, εἰς τὰς Β ἀκτὰς τῆς Μ ε σ σ ή ν η ς εἰς τὸ ὁμώνυμον στενόν, τῆς Κ α τ τ ά ν η ς καὶ Σ υ ρ α κ ο υ σ ῶ ν(*) εἰς τὰς Α ἀκτὰς καὶ τῆς Λ ι κ ά τ ο υ εἰς τὰς Ν.

β) ***Σαρδηνία***. Καὶ αὕτη κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρεινή, ἔχει μίαν μόνην πεδιάδα μεταξὺ Κάλιαρι καὶ Ὀριστάνο, τὴν πεδιάδα τῆς Κ α μ π ι δ ά ν ο. Ὁ κόλπος τοῦ Κ ά λ ι α ρ ι ἐφ' οὗ καὶ ἡ ὁμώνυμος πόλις πρωτεύουσα τῆς νήσου εὑρίσκεται εἰς τὸ Ν τμῆμα αὐτῆς παρὰ τὴν ὁδὸν Γιβραλτὰρ—Μάλτας—Σουέζ. Πλησίον τοῦ Κάλιαρι εὑρίσκονται σημαντικὰ μεταλλεῖα ἀντιμονίου καὶ ἀσφάλτου. Ἡ νῆσος ἐκτάσεως 23.250 τετρ. χλμ. ἐν σχήματι παραλληλογράμμου ἔχει τὴν Α μεγάλην πλευράν της ἀλίμενον καὶ μὲ ἀποτόμους κλιτεῖς. Πλὴν τοῦ σημαντικοῦ κόλπου Κάλιαρι πρὸς Ν ἔχει καὶ τοὺς κόλπους τῆς Ἀ σ σ ι μ ά ρ α πρὸς Β καὶ τοὺς Ἀ ρ ι σ τ ά ν ο, Κ α ρ λ ο φ ό ρ τ ε καὶ τῆς Π ά λ μ α ς Α.

Ἡ Ἰταλία ἔχει πολλὰς μικρὰς νήσους εἰς τὰς Δ αὐτῆς θαλάσσας αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς διάφορα νησιωτικὰ συγκροτήματα ὡς:

(*) Μετὰ ἐννεαήμερον προπαρασκευὴν ὑπὸ τῆς Συμμαχικῆς ἀεροπορίας καθ ἣν ἐπραγματοποιήθησαν 10.000 ἔξοδοι, ἤρξατο τὴν 11ην Ἰουλίου 1943 ἡ ἀπόβασις τῶν συμμάχων εἰς Σικελίαν διὰ τῆς ἀρχικῆς μεταφορᾶς ἐναερίως 5.000 ἀνδρῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ τῶν μονάδων συμμαχικῶν δυνάμεων διὰ 2.550 μεταγωγικῶν πλοίων δι' ὧν μετεφέρθησαν 160.000 ἄνδρες, 14.000 ὀχήματα, 600 ἅρματα καὶ 1.800 πυροβόλα. Ἐντὸς ὡρῶν μόνον οἱ σύμμαχοι εἶχον σταθεροποιήσει τὰς θέσεις των εἰς τὸ ΝΑ τρίγωνον τῆς νήσου τὸ ὁριζόμενον μεταξὺ τοῦ Ν λιμένος Λικάτα τοῦ Α λιμένος τῶν Συρακουσῶν καὶ τοῦ ΝΑνατολικωτέρου ἀκρωτηρίου Πάσσαρο ἤτοι εἰς τὴν ἐδαφικὴν ἔκτασιν τῆς νήσου ἔνθα αἱ συγκοινωνίαι εἶναι πυκνόταται. Τὴν 12ην Ἰουλίου οἱ σύμμαχοι ἦσαν κύριοι τοῦ 1)3 τῆς νήσου. Ἔκτοτε ἀγόμενοι ἀπὸ νίκης εἰς νίκην κατώρθωσαν παρὰ τὴν πείσμονα ἀντίστασιν τῶν Γερμανῶν νὰ ὁλοκληρώσουν ἐντὸς 39 ἡμερῶν τὴν κατάληψιν τῆς νήσου συλλαβόντες 130.000 αἰχμαλώτους, 188 ἅρματα καὶ ἀναρίθμητον πολεμικὸν ὑλικόν. Οἱ Γερμανοὶ ἐπέτυχον ἐν τοσούτῳ νὰ ἐκκενώσουν 88.000 ἄνδρας ἐν οἷς καὶ τὴν ἐπίλεκτον μεραρχίαν των Γκραῖριγκ.

γ) ***Τῆς Γενούης***: Αἱ ***Γκαλλιμάρια, Παλμόρια*** καὶ ***Τίνο.***

δ) ***Τοῦ Τοσκανικοῦ ἀρχιπελάγους***: Αἱ ***Ἔλβα*** (μεγαλυτέρα ὅλων) ***Καπράϊα, Γοργόνα, Πιανόζα, Τζίλιο, Τζιαννοῦτρι*** καὶ ***Μοντεχρῆστο.***

ε) ***Τῶν Ποντίων νήσων (τοῦ κόλπου Γαέτας)***: Αἱ ***Πόντσα, Παλμαρόλα***, ***Τσαννόντ, Βεντοστένε*** καὶ ***Σὰν Στέφανο.***

στ) ***Τῶν Παρθενοπαίων ἢ Καμπανίας*** (παρὰ τὸν κόλπον Νεαπόλεως): Αἱ ***Ἴσκια, Πρότσιντα*** καὶ ***Κάπρι.***

ζ) ***Τῶν Λιπαρίων ἢ Α᾽όλου***: Αἱ ***Λίπαρι, Σαλίνα, Βουλκάνο, Φιλικοῦντι, Ἀλικοῦντι, Παναρία, Οὔστικα*** καὶ ***Στρόμπολι*** (ἡφαιστειογενής).

η) ***Τῶν Ἔγκαντι (Αἰγουσῶν)***: Αἱ ***Μαρίττιμο, Φαβενιάνα, Λεβάντσο, Στανιόνε.***

θ) ***Τῶν Πελαγίων***: ***Λινόζα, Λαμπεντοῦζα*** καὶ ***Λαμπιόνε.***

ι) ***Ἡ νῆσος Παντελλαρία*** (*) παρὰ τὸ θαλάσσιον στενὸν Τύνιδος – Σικελίας.

ια) ***Αἱ νῆσοι Σὰν Πιέτρο*** παρὰ τὸν Τάραντα.

ιβ) ***Αἱ Σαὶντ Ἀντρέα*** παρὰ τὴν Καλλίπολιν.

ιγ) ***Αἱ τοῦ συγκροτήματος Τρέμιτε*** (παρὰ τὸ Γκαργκάνο): ***Πιανόζα*** καὶ ***Πελαγκόζα.***

ιδ) ***Αἱ τῶν Β ἀκτῶν τῆς Σαρδηνίας*** νῆσοι ***Μανταλένα, Καπρέρα, Σπάρατζι*** καὶ ***Ἀξινάρα.***

ιε) ***Αἱ τῶν ΝΔ ἀκτῶν τῆς Σαρδηνίας*** νῆσοι ***Σὰν Πιέτρο*** καὶ ***Σὰντ Ἀντίοκο.***

III ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΣΙΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Γεωφυσικῶς ἡ Ἰταλία διαιρεῖται εἰς τήν:

α) ***Βόρειον Ἰταλίαν.*** Εἶναι τὸ καθαρῶς ἠπειρωτικὸν τμῆμα αὐτῆς, ὡς ὁρίζεται ὑπὸ τῆς ΟΓ μετὰ τῶν ὁμόρων της κρατῶν πρὸς Δ, Β καὶ Α καὶ μέχρι τῶν Τοσκανικῶν Ἀπεννίνων πρὸς Ν.

(*) Ἡ νῆσος εἶχεν ὀχυρωθεῖ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν μετὰ τὸν α΄ παγκόσμιον πόλεμον εἰς ἀντίβαρον τῆς νήσου Μάλτας. Παρὰ τὰς καυχησιολογίας ὅμως τοῦ Μουσολίνι δὲν διεδραμάτισε τὸν προσήκοντα ρόλον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ β΄ παγκοσμίου πολέμου καταληφθεῖσα ὑπὸ τῶν συμμάχων — μετὰ τῶν Πελαγίων νήσων — τὸν Μάϊον τοῦ 1943 ὀλίγον μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς Β. Ἀφρικήν.

'Η Ο.Γ.Ι. καὶ ὁμόρων κρατῶν βαίνει ἐξ ὁλοκλήρου ἐπὶ τῶν Ἄλπεων. Ταύτης:

— Τὸ τμῆμα τὸ πρὸς Γαλλίαν καὶ Ἑλβετίαν εἶναι χαραγμένον ἐπὶ τῶν ὑψίστων κορυφογραμμῶν βαῖνον κατὰ τὴν γραμμὴν τοῦ ὑδροκρίτου αὐτῶν. Κατ' ἐξαίρεσιν εἰς τὸ Μὸν Μπλὰν (Λευκὸν ὄρος) ἡ γραμμὴ κατέρχεται ἀφίνουσα τὴν ὑψηλοτέραν ταύτην κορυφὴν τῶν Ἄλπεων εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἡ τοιαύτη χάραξις φαινομενικῶς μὲν κατανέμει ἐξ ἴσου τὰ στρατηγικὰ πλεονεκτήματα τῆς ὁ.γ. ἐν τῇ οὐσίᾳ ὅμως αἱ Γαλλία καὶ Ἑλβετία πλεονεκτοῦν ἔναντι τῆς Ἰταλίας.

Τὸ πρὸς Ἰταλίαν ἔδαφος κατέρχεται ἀποτόμως, ἀ μ υ ν τ ι κ α ὶ π ε ρ ι ο χ α ὶ δ ὲ ν ὑ φ ί σ τ α ν τ α ι ἐ π ὶ τ ῶ ν Ἰ τ α λ ι κ ῶ ν Ἄ λ π ε ω ν διὰ νὰ ἀναχαιτίσουν προελαυνούσας τυχὸν ἐκ Γαλλίας καὶ Ἑλβετίας, δι' ἀπειραρίθμων ἀξόνων προελάσεως, ἐχθρικὰς δυνάμεις, ὁ δὲ κύριος ἀγὼν θὰ διεξαχθῇ εἰς τ' ἀναπεπταμένα πεδία τοῦ Πιεμόντε — Λομβαρδίας — Βένετο.

— Ἀντιθέτως τὸ τμῆμα τὸ πρὸς Αὐστρίαν καὶ Γιουγκοσλαυίαν διὰ τῶν Συνθηκῶν «διαρρυθμίσεως τῶν συνόρων» Ἁγ. Γερμανοῦ (1919), Ραπάλλο (1920) καὶ Ρώμης (1924) ἀφίνει σημαντικὰ στρατηγικὰ πλεονεκτήματα εἰς τὴν Ἰταλίαν. Διὰ τῶν συνθηκῶν τούτων ἡ Ἰταλία ἐξησφάλισε ὁλόκληρον τὴν κοιλάδα τοῦ π. Ἀδίγη, μέχρι τῆς διαβάσεως τοῦ Μπρένερ. Ἡ ὁ.γ. εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην ἀποτελεῖ καὶ τὴν γραμμὴν διαχωρισμοῦ τῶν π.π. Δουνάβεως, Ντράβα καὶ Σαύου ἀπὸ τὴν κοιλάδα τῶν, καθ' ὁλοκληρίαν πλέον, Ἰταλικῶν ποταμῶν Πιάβε, Ταλιαμέντο καὶ Ἰζόντζο.

Ὅμως ἡ ὁ.γ. πρὸς τὴν Γιουγκοσλαυίαν μετετοπίσθη σημαντικῶς κατὰ τὸν Β' παγκόσμιον πόλεμον ὑπὸ τῶν Γιουγκοσλαύων, τῶν παρτιζάνων καταλαβόντων ἀπὸ τοῦ 1944 πολλὰ ἐδάφη Ἰταλικά.

Ὁ κόλπος τῆς Γενούης Δ καὶ οἱ λιμένες Βενετίας, Τεργέστης Α ἀποτελοῦν τὴν φυσικὴν διέξοδον τοῦ ΕΔ πρὸς τὴν Δυτ. Μεσόγειον καὶ τὴν Ἀδριατικήν.

Τὸ ΕΔΒΙ ἀπαρτίζουν ἐδάφη ἐξόχως ὀρεινὰ (Ἄλπεις) καὶ εὐρέως πεδινά. Ἡ μεγάλη πεδιὰς τοῦ Πιεμόντε — Λομβαρδίας — Βένετο ἁπλοῦται ἐκ Δ πρὸς Α καὶ ΝΑ ὁλονὲν διευρυνομένη, δίκην χωνίου, μέχρι τῆς Ἀδριατικῆς. Τὰ ὕδατα τῶν ποταμῶν Πάδου, Ἀδίγη, Ταλιαμέντο, Ἰζόντζο καὶ τῶν πολυαρίθμων ππ. αὐτῶν οἵτινες διαρρέουν τὴν πεδιάδα καθιστοῦν ταύτην εὐφορωτάτην. Ἀπὸ στρατιωτικῆς πλευρᾶς αἱ πλεῖσται τῶν π.γ. τούτων ἀποτελοῦν φυσικὰ κωλύματα δι' ἐπιχειρήσεις στρατοῦ ἐνῶ τὸ εὖρος τῆς πεδινῆς ζώνης καὶ τὸ πλουσιώτατον ποικίλλον συγκοινωνιακὸν δίκτυον ὅπερ τὴν διαβρέχει, ἐπιτρέπουν εὐρυτάτους ἑλιγμοὺς μηχανοκινήτων δυνάμεων στρα-

τοῦ καθ' οἱονδήποτε ἄξονα ἢ ἄξονας προελάσεως ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ ΕΔΒΙ.

Αἱ Ἄλπεις ἀποτελοῦν τὸ ὀρεογραφικὸν συγκρότημα ὅπερ χωρίζει τὴν πεδινὴν ἔκτασιν τῆς Β Ἰταλίας ἀπὸ τὰς κοιλάδας τῶν ποταμῶν Ροδανοῦ, Ρήνου καὶ Δουνάβεως.

Τὸ εὖρος τῆς πεδιάδος εἶναι, ὡς ἔγγιστα, 580 χλμ. μήκους καὶ 180—240 χλμ. πλάτους.

Ἡ Βόρειος Ἰταλία ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον στρατιωτικὸν κέντρον τοῦ κράτους καθόσον ὑπάρχουν ἐν αὐτῇ πολλὰ καὶ μεγάλα κατωκημένα κέντρα, ἔχει σημαντικὸν πλοῦτον προϊόντων καὶ τὰ μεγαλείτερα βιομηχανικὰ κέντρα τῆς Ἰταλίας.

Πρὸς Β αἱ Ἄλπεις σχηματίζουν τὰ φυσικὰ ὅρια τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου. Διάφοροι αὐχένες ἐπιτρέπουν τὴν εὐχερῆ συγκοινωνίαν μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν συνορευουσῶν χωρῶν ἤτοι Γαλλίας, Ἑλβετίας, Αὐστρίας καὶ Γιουγκοσλαυίας.

Ἡ Βόρ. Ἰταλία ἀπαρτίζεται ἀπὸ 8 διαμερίσματα: Τὸ Πεδεμόντιον, τὴν Βὰλ ντ' Ἀόστ, τὴν Λιγουρίαν, τὴν Λομβαρδίαν, τὸ Τρεντῖνο—Ἄνω Ἀδίγης, τὴν Βενέτσια Εὐγκάνεα, τὸ Φριούλι—Βενέτσια Τζούλια καὶ τὴν Αἰμίλιε. Αἱ ἐπαρχίαι αὗται εἶναι αἱ πλουσιώτεραι καὶ πλέοι πυκνοκατωκημέναι ·ῆς ὅλης Ἰταλίας, χάρις εἰς τὴν γονιμότητα τῶν ἐδαφῶν, τὰς ἀφθόνους ὑδατοπτώσεις καὶ τὸ εὐρὺ συγκοινωνιακὸν δίκτυον καὶ τὴν βιομηχανίαν των.

β) ***Κεντρικὴν Ἰταλίαν.*** Αὕτη ὑποδιαιρεῖται εἰς 4 διαμερίσματα: Τοσκάνην, Μάρκε, Οὔμπρια καὶ Λάτιουμ, τῶν ὁποίων ἡ οἰκονομία εἶναι μικτοῦ τύπου ἤτοι ἀγροτικὴ καὶ βιομηχανική. Εἰς τὰς περιοχὰς αὐτὰς τῆς Κεντρικῆς Ἰταλίας ἀνεπτύχθη ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐτρούριαν (Τοσκάνην) κατ' ἀρχὰς καὶ κατόπιν εἰς Ρώμην. Τὰ ἴχνη τῆς παλαιᾶς ἐκείνης δόξης ὑπάρχουν καὶ σήμερον. Λόγῳ τῆς μᾶλλον ὀρεινῆς διαμορφώσεως τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς ἐλλείψεως ἐκτεταμένων πεδιάδων αἱ περιοχαὶ αὐταὶ δὲν παρουσιάζουν οὔτε τὴν βιομηχανικὴν οὔτε τὴν ἀγροτικὴν ἀνάπτυξιν ἥτις συναντᾶται εἰς τὴν Βόρειον Ἰταλίαν.

γ) ***Νότιον Ἰταλίαν.*** Ἀπαρτίζεται ἀπὸ 7 διαμερίσματα: (Ἀμπροῦτζι—Μολίζε, Καμπανία, Πούλια, Βασιλικάτα, Καλάμπρια, Σικελία, Σαρδηνία) τὰ περισσότερα τῶν ὁποίων εἶναι ὀρεινά, μὲ μόνην ἀγροτικὴν ἀνάπτυξιν, ἐκτὸς μεμονωμένων ζωνῶν περὶ τὴν Νεάπολιν καὶ τὸν Μπάρι. Εἰς τὰς περιοχὰς αὐτὰς εἶχε ἀναπτυχθεῖ ὁ προ—ρωμαϊκὸς πολιτισμός.

IV ΚΛΙΜΑ

Ἡ Βόρ. Ἰταλία εἶναι ψυχροτέρα τῆς Βορ. Ἑλλην. περιοχῆς καίτοι αἱ Ἄλπεις προστατεύουν τὴν Βόρ. Ἰταλίαν ἀπὸ τοὺς βορειοὺς ἀνέμους. Ὅσον κατερχόμεθα πρὸς νότον τὸ κλῖμα γίνεται θερμότερον, εἰς δὲ τὴν Σικελίαν αἱ θερμοκρασίαι εἶναι σχεδὸν ἴσαι μὲ τὴν θερμοκρασίαν τῆς Ν Ἑλλάδος.

Αἱ βροχοπτώσεις εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα ἀφθονώτεραι εἰς τὴν Ἰταλίαν παρὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὅμως ἡ σχετικὴ ὑγρασία εἶναι ἀνωτέρα ἐν Ἰταλίᾳ ἀπ' ὅτι εἶναι εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Χ λ ω ρ ί ς: Ἐπὶ τῶν Ἄλπεων καὶ τῶν Ἀπεννίνων ὑπάρχουν ἄφθονα δάση ἀπὸ πεῦκα, ἔλατα, δρῦς, καστανέας.

Εἰς τὰς κλιτεῖς τῶν Ἀπεννίνων ὑπάρχουν δάφναι, μυρτιές, ἀγρελαῖαι, πικροδάφναι, καὶ πολλὲς ἀγριοσυκιές.

Ἄγρια ζῶα ὑπάρχουν ἐπὶ τῶν Ἄλπεων καὶ ἐπὶ τῶν Ἀπεννίνων (ἀλώπεκες, λύκοι, καὶ σπανιώτατα ἄρκτοι). Πτηνὰ ὑπάρχουν ἐνδημικὰ καὶ ἀποδημητικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Προ-ρωμαϊκοί πολιτισμοί. Πρὶν ἢ ἀναπτυχθῇ εἰς τὸν Ἰταλικὸν χῶρον ὁ Ρωμαϊκὸς πολιτισμὸς καὶ πρίν, φυσικῷ τῷ λόγῳ, ὑπάρξη αὐτὴ αὕτη ἡ πόλις τῆς Ρώμης, εὑρίσκοντο ἐκεῖ ἐν ἀναπτύξει δύο πολιτισμοί. Ὁ Ἑλληνικὸς καὶ ὁ Ἐτρουσκικός.

—***Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς*** εἶχεν ἀναπτυχθεῖ εἰς τὴν Σικελίαν, εἰς τὰς γύρω τοῦ Τάραντος περιοχὰς καὶ εἰς τὴν Καμπανίαν. Αἱ πόλεις Νεάπολις, Κύμη, Μεσσήνη, Ταορμίνα, Κατάνη, Συρακοῦσαι, Τάρας, Σύβαρις, Κρότων, Λοκροί, εἶναι ἀρχαῖαι Ἑλληνικαὶ πόλεις.

—***Ὁ Ἐτρουσκικὸς πολιτισμὸς*** εἶχεν ἀναπτυχθεῖ εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἰταλίαν καὶ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Πάδου. Ἐτρουσκικαὶ πόλεις ἦσαν ἡ Κάπουα, Πομπηΐα, Περούτζια, Ταρκουΐνια, Μπολόνια καὶ Μάντοβα.

Ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐποχή. Τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν εἰς τὸν Ἰταλικὸν χῶρον εἶχον τὴν ἀνάπτυξιν οἱ δύο αὐτοὶ πολιτισμοί, ἤτοι ὁ Ἑλληνικὸς καὶ ὁ Ἐτρουσκικός, ἡ Ρώμη δὲν εἶχεν ἀκόμη κτισθῆ. Κατὰ τὸν θρῦλον, ἡ ἵδρυσις τῆς Ρώμης ὀφείλεται εἰς Ἕλληνας ναυτικούς, οἱ ὁποῖοι ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τιβέρεως. Οἱ ἱδρυταὶ τῆς Ρώμης Ρέμος καὶ Ρωμύλος, ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Τρωϊκοῦ ἥρωος Αἰνία.

Κατ' ἄλλον ὅμως θρῦλον, ἡ ἵδρυσις τῆς Ρώμης ἐγένετο ὑπὸ ὁμάδων προελθουσῶν ἀπὸ τὴν Ἄλμπα-Λόγκα, αἱ ὁποῖαι ἐγκατεστά-

θησαν ἐπὶ τοῦ ὄρους Παλατίνου. Κατὰ τὸν θρῦλον τοῦτον, περὶ τὸ ἔτος 753 π. Χ., ὁ Ρωμύλος, ὅστις ἦτο υἱὸς τοῦ Βασιλέως τῆς Ἄλμπα – Λόγκα, μικρᾶς πόλεως παρὰ τὴν λίμνην Ἄλμπανο, ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν ἀδελφόν του Ρέμον, ἀνεκήρυξεν ἑαυτὸν α' Βασιλέα τῆς Ρώμης. Διὰ νὰ αὐξήση τὸν πληθυσμὸν τῆς νεαρᾶς πόλεώς του, ὁ Ρωμύλος ἐδέχετο προθύμως ὅλους τοὺς πολίτας οὓς αἱ γειτονικαὶ πολιτεῖαι ἐξεδίωκον. Διὰ νὰ ἀντιμετωπίση δὲ τὴν αὔξουσαν ἔλλειψιν γυναικῶν, προέβη εἰς τὴν γνωστὴν ἱστορίαν τῆς ἁρπαγῆς τῶν θυγατέρων τῶν Σαβίνων. Πέραν τοῦ Ρωμύλου ἐβασίλευσαν ἕξ βασιλεῖς εἰς τὴν Ρώμην, ὅτε τὸ 509 π.Χ., οἱ Ρωμαῖοι ἐξεδίωξαν τὸν τότε Βασιλέα των, Ταρκουΐνιον τὸν Μεγαλοπρεπῆ, καὶ ἐγκαθίδρυσαν τὴν Δημοκρατίαν.

Μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς Μοναρχίας, οἱ Ρωμαῖοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ δύο συμβούλους (Κόνσουλοι) οἱ ὁποῖοι ἐξελέγοντο κατ' ἔτος, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐξήσκουν κυρίως τὴν στρατιωτικὴν ἐξουσίαν. Ἡ διεύθυνσις τῶν ἄλλων ὑποθέσεων, ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὴν Γερουσίαν, ἡ ὁποία ἠδύνατο εἰς ἐκτάκτους καὶ ἐπειγούσας περιπτώσεις νὰ διορίζη ἕνα δικτάτορα, διὰ περίοδον οὐχὶ ἀνωτέραν τῶν 6 μηνῶν. Εἷς δικαστὴς (Pretore) ἐδίκαζε τὰς ὑποθέσεις τῶν Ρωμαίων πολιτῶν.

Τὸ 494 π Χ. καθωρίσθη ὅπως οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαοῦ προστατεύουν τοὺς πληβείους, διὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ «βέτο» (τῆς ἀρνησικυρίας) ἐναντίον τυχὸν νομοθετικῶν, ἐκτελεστικῶν ἢ δικαστικῶν ὑπερβάσεων τῶν πατρικίων.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 451 π.Χ. ἀπεφασίσθη ἡ καθιέρωσις γραπτῶν Νόμων: Οἱ «δώδεκα» αὐτοὶ Νόμοι ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου.

Οἱ πρῶτοι καὶ σκληρότεροι ἀντίπαλοι τῆς Ρώμης ἦσαν οἱ Σαμνῖται, οἱ ὁποῖοι διεξήγαγον ἐναντίον της τρεῖς πολέμους ἐντὸς μιᾶς περιόδου 50 ἐτῶν. Μεταγενέστερον ἡ Ρώμη ἐδέχθη τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Τάραντος, ὁ ὁποῖος εἶχε καλέσει εἰς ἐνίσχυσίν του τὸν Πύρρον, βασιλέα τῆς Ἠπείρου. Ὁ τελευταῖος οὗτος κατετρόπωσε κατ' ἀρχὰς τοὺς Ρωμαίους χρησιμοποιῶν ἐλέφαντας κατὰ τὴν μάχην, ἀργότερον ὅμως παρὰ τὰς νίκας ὑπέστη μεγάλας φθορὰς εἰς ἄνδρας, ἰσοδυναμούσας πρὸς ἥττας. Ἐξ οὗ καὶ ἡ φράσις «κατήγαγε Πύρρειον νίκην». Κατόπιν τούτου οἱ Ρωμαῖοι ὑπέταξαν τὸν Τάραντα καὶ κατὰ τος ἀρχὰς τοῦ IV π.Χ. αἰῶνος, ἐκυριάρχησαν ἐπὶ τοῦ διαμερίσματος Μάρκε. καὶ Τοσκάνης μέχρι Καλαμπρίας.

Μόλις ὅμως ἡ Ρώμη ἐξετάθη μέχρι τῶν ὀχθῶν τοῦ στενοῦ τῆς

Μεσσήνης, προσέκρουσεν ἐπὶ τῆς ἰσχύος τῆς Καρχηδόνος. Ἡ Κ α ρ χ η δ ώ ν ἦτο πρωτεύουσα ν α υ τ ι κ ῆ ς Δ η μ ο κ ρ α τ ί α ς ἰσχυρᾶς, κειμένης ἐπὶ τῶν ἀ κ τ ῶ ν τ ῆ ς Β. Ἀ φ ρ ι κ ῆ ς, ὅπου ἡ σημερινὴ Τυνησία. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὅλη σχεδὸν ἡ Σικελία κατείχετο ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων, διασήμων ναυτικῶν καὶ ἐμπόρων. Οὗτοι προσεπάθησαν νὰ δημιουργήσουν στρατὸν διὰ νὰ καταβάλουν τὰς ρωμαϊκὰς λεγεῶνας, διότι μόνη ἡ ναυτικὴ ἰσχύς των ἦτο ἀνίσχυρος νὰ καταβάλῃ τὴν Ρώμην. Ἐξ ἄλλου οἱ Ρωμαῖοι, ἔθνος στρατιωτῶν καὶ γεωργῶν, κατώρθωσαν, μὲ τὴν ἐπιμονήν των, νὰ δημιουργήσουν καλὸν ναυτικὸν καὶ νὰ ὑφαρπάσουν τὴν κατὰ θάλασσαν κυριαρχίαν. Ἐντὸς 100 ἐτῶν ὑπῆρξαν 3 πολεμικαὶ περίοδοι τοῦ ἀγῶνος Ρώμης – Καρχηδόνος. Τέλος τὸ 146 π.Χ. ἡ Καρχηδὼν ὑπέκυψε.

Μ ε τ α ξ ὺ τ ο ῦ β΄ κ α ὶ τ ο ῦ γ΄ π ο ι ν ι κ ο ῦ π ο λ έ μ ο υ τῆς Ρώμης καὶ τῆς Καρχηδόνος ἡ Ρώμη ἀνέλαβε τὴν κ α τ ά κ τ η σ ι ν τ ῆ ς Ἀ ν α τ ο λ ῆ ς, σπεύδουσα εἰς βοήθειαν δῆθεν μικρῶν τινων κρατιδίων, ἅτινα εἶχο[ν] πολιτικὰς διαφορὰς μὲ τὰ ἰσχυρὰ κράτη τῆς Μακεδονίας καὶ Συρίας. Τελικῶς ὅλα τὰ κράτη αὐτὰ περιήρχοντο ὑπὸ τὴν Ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ΙΙ π.Χ. αἰῶνος ἡ ἀδιαφιλονίκητος κυριαρχία τῆς Ρώμης, ἐξετείνετο εἰς ὅλας τὰς ὄχθας τῆς Μεσογείου, ἀπὸ τῆς Ἱσπανίας εἰς τὴν Ἀφρικήν, εἰς τὰς Ἀν. ὄχθας τῆς Ἀδριατικῆς, εἰς τὴν Ἑλλάδα, Μικρασίαν, εἰς τὴν Συρίαν. Εἰς τὸν Ἰταλικὸν χῶρον ἡ ρωμαϊκὴ κυριαρχία ἔφθανε καὶ περιελάμβανε τὴν κοιλάδα τοῦ Πάδου (τὴν ἐντεῦθεν τῶν Ἄλπεων Γαλατίαν) καὶ τὰς μεγάλας νήσους.

Αἱ ρωμαϊκαὶ κατακτήσεις, ἐδημιούργησαν κ ο ι ν ω ν ι κ ὰ προβλήματα. Μακρὰ περίοδος ἐσωτερικῶν διαμαχῶν ἤρχισε μεταξὺ ἀριστοκρατίας καὶ λαοῦ. Αἱ ἐδαφικαὶ κατακτήσεις καὶ οἱ νικηφόροι πόλεμοι εἶχαν πλουτίσει μόνον τοὺς ἰσχυρούς. Ὁ λ α ό ς, ὁδηγούμενος ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν φυλῶν (Tribu) ἐ ζ ή τ ε ι συμμετοχὴν εἰς τὴν πολεμικὴν λείαν καὶ γ α ί α ς π ρ ὸ ς κ α λ λ ι έ ρ γ ε ι α ν.

Ἐσχεδιάσθη ὁ «π ρ ῶ τ ο ς ἀ γ ρ ο τ ι κ ὸ ς ν ό μ ο ς», ἀλλὰ οἱ δύο ἀρχηγοὶ φυλῶν Τιβέριος καὶ Γάϊος Γράκχος, οἱ ὁποῖοι τὸν συνέταζαν, ἐφονεύθησαν ὁ εἷς κατόπιν τοῦ ἄλλου κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐσωτερικῶν ἀναταραχῶν.

Εἰς τοὺς ἐσωτερικοὺς ἐκείνους ἀγῶνας μεταξὺ λαοῦ καὶ ἀριστοκρατῶν ἐλάμβανον μέρος συνήθως καὶ οἱ «Κόνσουλοι», ρίπτοντες τὸ βάρος τῆς στρατιωτικῆς των ἰσχύος, πότε ὑπὲρ τῆς μιᾶς πλευρᾶς, πότε ὑπὲρ τῆς ἄλλης. Οἱ Κόνσουλοι ἐξημμένοι ἀπὸ τὰς στρατιωτικάς των νίκας, ἐπεχείρουν νὰ ἐπιβληθοῦν καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέτωπον·

Όταν άλλοτε ἡ Ρώμη διεξῆγεν ἀμυντικοὺς πολέμους, ὅλος ὁ πληθυσμός της ἔσπευδεν ὑπὸ τὰ ὅπλα, διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεώς των. Μετὰ τὴν νίκην οἱ στρατιῶται ἐπανήρχοντο εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ζωήν. Τώρα ὅμως ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ δημιουργία μονίμων στρατιωτικῶν δυνάμεων, διὰ τὴν προάσπισιν τῶν ἐκτεταμένων συνόρων τῆς Ρώμης.

Οἱ ἐσωτερικοὶ ἀγῶνες μεταξὺ λαοῦ καὶ ἀριστοκρατίας, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεπλέκοντο καὶ οἱ Κόνσουλοι (οἱ στρατιωτικοὶ ἡγέται) διήρκεσαν ἕνα περίπου αἰῶνα, μὲ πρωταγωνιστάς, τὸν Μάριον καὶ τὸν Σύλλα, τὸν Καίσαρα καὶ τὸν Πομπήϊον, τὸν Ὀκτάβιον καὶ τὸν Ἀντώνιον καὶ κατέληξαν εἰς τὴ διάλυσιν τῆς Ρωμαϊκῆς Δημοκρατίας καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Ρωμ. Αὐτοκρατορίας.

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΕΝ ΡΩΜΗ

Μὲ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Αὐτοκρατορίας, ἡ δημοκρατικὴ διάρθρωσις τοῦ κράτους δὲν ἤλλαξε. Μόνον ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ (ὁ Ἰμπεράτορ) ἀνέλαβεν ὅλας τὰς ἐξουσίας, διοικητικάς, στρατιωτικάς, νομοθετικὰς καὶ θρησκευτικάς. Τὸ πρόσωπον τοῦ Imperator ἀντεπροσώπευε αὐτὸ τοῦτο τὸ Ρωμαϊκὸν Κράτος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐθεωρήθη ἱερὸν καὶ ἀπαραβίαστον.

Ἡ Γερουσία, ἔπαυσε νὰ ἐξασκῇ κύριον καὶ πρωτεύοντα ρόλον. Αἱ δημόσιαι ἐκλογαὶ δὲν ἐγένοντο πλέον. Ὁ στρατὸς ἦτο ὁ μόνος κυρίαρχος. Μία αὐτοκρατορικὴ γραφειοκρατία ἐξεπήδησε διὰ νὰ κυβερνήσῃ τὸ ἀχανὲς ἐκεῖνο Κράτος.

Ὁ Αὐτοκράτωρ διαθέτων τόσας ἐξουσίας, ἦτο εἰς θέσιν,—ἐφ' ὅσον ἦτο προικισμένος μὲ ἀνθρωπιστικὸν καὶ πολιτικὸν πνεῦμα,—νὰ βοηθῇ τοὺς ὑπηκόους του καὶ νὰ ἐξυψώνῃ τὸν Λαόν του. Ἂν ὅμως ἦτο ἀνάξιος, τότε διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ ὁ Λαὸς τῆς παρουσίας του, δὲν ἀπέμενεν ἄλλη ὁδὸς παρὰ ἡ τῆς συνωμοσίας, διὰ μέσου τῶν ἀξιωματούχων τῆς Αὐλῆς, στηριζομένων ἐπὶ τοῦ στρατοῦ. Τὸ ἀξίωμα τοῦ Αὐτοκράτορος δὲν ἦτο κληρονομικόν, καὶ παρ' ὅλον ὅτι οἱ Αὐτοκράτορες συνήθιζαν νὰ ὁρίζουν διὰ τῆς διαθήκης των τὸν διάδοχόν των, ἐν τούτοις ἡ ὁριστικὴ ἀναγνώρισις τοῦ νέου Αὐτοκράτορος ἐγένετο ὑπὸ τῶν λεγεωναρίων.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ Ρώμη ἐπεξέτεινε καὶ ἐστε-

ρέωσεν ἐπὶ ἀκλονήτων βάσεων τὴν ἰσχύν της. Ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας ἐκυβερνήθη μὲ θαυμασίους Αὐτοκράτορας, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀναξίους. Ὁ Κλαύδιος, κατέκτησεν ὁριστικῶς τὴν Ν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Παλαιστίνην. Ὁ Τραϊανὸς (97 – 117 μ. Χ) κατέκτησε τὴν Δακίαν (Ρουμανίαν), Ἀρμενίαν, Ἀσσυρίαν, Μεσοποταμίαν. Ἔκτοτε ἔπαυσαν οἱ ἐπεκτατικοὶ πόλεμοι καὶ ἤρχισεν ὁ ἀγὼν τῆς συντηρήσεως καὶ διατηρήσεως τῶν κεκτημένων, διαρκείας δύο σχεδὸν αἰώνων. Τὸ ἀχανὲς τῆς ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας ὑπεχρέωσε τὸν Αὐτοκράτορα Διοκλητιανὸν (284 – 305 μ.Χ.) νὰ προβῇ εἰς τὴν διοικητικὴν διαίρεσιν τῆς Αὐτοκρατορίας εἰς δύο τμήματα μὲ δύο Αὐτοκράτορας. Τὴν Αὐτοκρατορίαν τῆς Ἀνατολῆς καὶ Αὐτοκρατορίαντῆς Δύσεως.

Ὁ Κωνσταντῖνος (306 – 337) ἀνακηρύσσεται Αὐτοκράτωρ ἀμφοτέρων τῶν ἐπικρατειῶν μὲ μοναδικὴν ὅμως ἕδραν εἰς τὸ Βυζάντιον, ὅπερ ἐκλήθη ἔκτοτε Κωνσταντινούπολις. Τότε ἀρχίζει τὸν βίον της ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία εἰς τὸ Ἀν. Ρ. Κράτος.

Ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Ἀποστάτης (361 – 363) ἐνίκησε τοὺς Πέρσας καὶ διέβη τὸν Τίγρην. Αἱ δύο Αὐτοκρατορίαι τότε συνυπῆρχον.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους ὅμως 400, οἱ βάρβαροι γείτονες τῆς Δυτικῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας, ἐπετίθεντο καὶ παρεβίαζον τὰ σύνορά της. Οἱ Βισιγότθοι ἐπετίθεντο εἰς τὴν Ἱσπανίαν. Οἱ Φράγκοι καὶ Βουργούνδιοι εἰς τὴν Γαλατίαν. Οἱ Βάνδαλοι εἰς τὴν Ἀφρικήν. Τὸ 476 ἡ Δ.Ρ. Αὐτοκρατορία ἔχει περιορισθῆ εἰς μόνην τὴν σημερινὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον καὶ ὁ τελευταῖος της Αὐτοκράτωρ ὁ Ρόμουλος Αὐγούστουλους καθαιρεῖται ἀπὸ τὸν Ὀδοάκρην ἀρχηγὸν τῶν μισθοφόρων βαρβαρικῶν στρατευμάτων.

Τὸ ρωμαϊκὸν κράτος κληρονομῆσαν κατὰ τὴν ἵδρυσίν του πολλὰ ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμόν, ἐπέπρωτο μετὰ βίον 12 αἰώνων νὰ πέσῃ (τὸ 476 μ.Χ.) ὑπὸ τὰ πλήγματα τῶν Σκύθων καὶ λοιπῶν βαρβάρων λαῶν ὑπὸ τὸν Ὀδοάκρην. Εὐτυχῶς διὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πολιτισμὸν εἶχεν ἐν τῷ μεταξὺ ἀναπηδήσει τὸ Ἀν. Ρωμαϊκὸν Κράτος, ἤτοι ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία, ἡ ὁποία χάρις εἰς τοὺς Αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνον καὶ Θεοδόσιον εἶχεν ἐγκολπωθῆ τὸν Χριστιανισμόν, δημιουργηθέντος οὕτω ἑνὸς πολιτισμοῦ Ἑλληνο Χριστιανικοῦ περικλείοντος τὴν Ἀν. Μεσόγειον, μὲ ἕδραν τὴν Κωνσταντινούπολιν.

Ο ΜΕΣΑΙΩΝ

Ὅταν οἱ βάρβαροι διέλυσαν τὴν Δ. Ρ. Αὐτοκρατορίαν, (476) ἐγκατεστάθησαν ἐν αὐτῇ, ἀφοῦ ἐσύλησαν τὰ πάντα. Ἐκπληκτικὸν εἶναι ὅτι ἐσεβάσθησαν μόνον τὸν Πάπαν τῆς Ρώμης. Τὰ ἄλλα τμήματα τοῦ σημερινοῦ Ἰταλ. χώρου ὑπῆρξαν λεία ἀλληλοδιαδόχως διαφόρων κατακτητῶν καὶ ἕκαστον τμῆμα τῆς σημερινῆς Ἰταλικῆς γῆς ἔγραφε τὴν ἰδικήν του ἱστορίαν. Οἱ ἀπὸ Β κατερχόμενοι κατακτηταὶ τῆς Ἰταλ. χερσονήσου, ἐσταματοῦσαν πρὸ τοῦ βασιλείου τοῦ Πάπα καὶ δὲν τὸ ἐπροσπερνοῦσαν. Ἡ Ν Ἰταλία, κατεκτήθη διαδοχικῶς ἀπὸ τοὺς Βυζαντίνους Ἄραβας καὶ Νορμανδούς.

Ἡ ἐξιστόρησις τῶν διαδραματισθέντων ἐπὶ 5 αἰώνας (476 ἕως 1000) εἰς τὴν Ἰταλ. χερσόνησον εἶναι κάπως δύσκολος καὶ μακρά. Θ' ἀποβλέψωμεν νὰ σημειώσωμεν χαρακτηριστικά τινα ἐπεισόδια τῆς σκοτεινῆς ἐκείνης περιόδου.

Αἱ ὀρδαὶ τοῦ Ὀδοάκρου, κατεβλήθησαν ἀπὸ τοὺς Ὀστρογότθους τοῦ Θεοδορίχου. Τοὺς τελευταίους ἐνίκησε καὶ ἐξεδίωξεν ὁ Αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἰουστινιανός. Οὗτος προσήρτησε τὴν Β Ἰταλίαν εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν του καθορίσας τὴν Ραβένναν ὡς πρωτεύουσαν τῆς νέας αὐτῆς ἐπαρχίας τοῦ Βυζαντίου.

Ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Λομβαρδῶν θέτει τέρμα εἰς τὴν κατάστασιν τὴν ὁποίαν εἶχε δημιουργήση ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ Β Ἰταλία μὲ πρωτεύουσαν τὴν Παβίαν ἀνήκει πλέον εἰς τοὺς χονδροειδεῖς καὶ ἀγροίκους Λομβαρδούς, οἱ ὁποῖοι ὅμως μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ἐκπολιτίζονται καὶ περὶ τὸ 600 ἀσπάζονται τὸν Χριστιανισμὸν ἐπὶ Πάπα Γρηγορίου τοῦ Α΄ τοῦ καλουμένου καὶ Γρηγορίου τοῦ Μεγάλου. Ἡ κυριαρχία τῶν Λομβαρδῶν διήρκεσε 200 ἔτη περίπου, ὅτε οἱ Φράγκοι κληθέντες ἀπὸ τὸν Πάπαν τῆς Ρώμης Στέφανον Β΄ τοὺς ἐξεδίωξαν. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην βασιλεὺς τῶν Φράγκων ἦτο ὁ Καρλομάγνος. Φυσιογνωμία ἐξέχουσα. Τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων τοῦ ἔτους 800 στέφεται, ἀπὸ τὸν Πάπα Ρώμης Λέοντα Γ΄, ἐν Ρώμῃ, Αὐτοκράτωρ τῆς Ἁγίας — Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας. Ἐπὶ ἕνα σχεδὸν αἰῶνα, οἱ Φράγκοι, εἶχον ἀρχίσει τὸ ἔργον τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν χωρῶν τῆς ἄλλοτε Δ.Ρ. Αὐτοκρατορίας. Τὸ 732 εἶχαν νικήσει τοὺς Ἄραβας εἰς τὸ Πουατιέ, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ τοὺς ἐκδιώξουν ἀπὸ τὴν Ἱσπανίαν. Ὁ Καρλο-

μάγνος, ἠθέλησε, καὶ κατώρθωσε νὰ ἑνώση τὴν ἰδέαν τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας μὲ τὴν μεγάλην θεωρείαν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὅμως οἱ διάδοχοί του δὲν ὑπῆρξαν ἀντάξιοί του. Τὸ 888 οἱ κάτοικοι τῆς κοιλάδος τοῦ Πάδου, τῆς Τοσκάνης καὶ τῆς Οὔμβρια συνῆλθον ἐν συνελεύσει εἰς τὴν Παβίαν, διεκήρυξαν ἑαυτοὺς ἀνεξαρτήτους ἀπὸ τὴν Ἁγίαν – Ρωμ. Αὐτοκρατορίαν καὶ ἵδρυσαν τὸ Β α σ ί λ ε ι ο ν τ ῆ ς Ἰ τ α λ ί α ς ὑπὸ Βασιλέα τὸν Βερανζέρον τὸν Α΄. Ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὴν Ρώμην ὑφίστατο τὸ «Ἐκκλησιαστικὸν Κράτος». Εἰς τὸ Μπενεβέντο εἶχεν ἀπομείνει ἓν Μεγάλον Δουκάτον ὑπὸ τοὺς Λομβαρδούς. Οἱ Ἄραβες ἐκυριάρχουν ἐν Σικελίᾳ. Οἱ δὲ Βυζαντῖνοι κατεῖχον τὴν Ἀπουλίαν (Puglie). Τὴν εἰκόνα αὐτὴν παρουσίαζε ὁ Ἰταλικὸς χῶρος ὅτε ἐπλησίαζε τὸ ἔτος 900.

Τὸ «Β α σ ί λ ε ι ο ν τ ῆ ς Ἰ τ α λ ί α ς» δὲν ἔζησε πολὺ, διότι οἱ κάτοικοι ἐζήτησαν τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ὄθωνος, αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ὅστις καὶ διέβη τὰς Ἄλπεις καὶ ἐπεβλήθη εἰς ὅλον τὸν Β. Ἰ. χῶρον, μέχρι τῆς Ρώμης. Οὕτω ἡ Β. Ἰταλία περιῆλθεν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τοὺς Γερμανούς, ἐνῶ εἰς τὴν Ν Ἰταλίαν ἔκαμαν τὴν ἐμφάνισίν των οἱ Νορμανδοί, λαὸς σκανδιναυικῆς καταγωγῆς, οἱ ὁποῖοι κατεῖχον ἤδη μερικὰ ἐδάφη τῆς Γαλλίας, καὶ εἶχον ἀσπασθῆ τὸν χριστιανισμόν. Οἱ Νορμανδοὶ ἐξεδίωξαν τοὺς Βυζαντίνους ἀπὸ τὴν Ἀπουλίαν καὶ τοὺς Ἄραβας ἐκ Σικελίας καὶ ἐπετύγχανον συναίνεσιν καὶ ἔγκρισιν ἐκ μέρους τοῦ πάπα Ρώμης διὰ τὰς κατακτήσεις των ἐκείνας. Τὰ γεγονότα αὐτὰ ἐλάμβανον χώραν μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1000 καὶ 1100.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Παπωσύνη ἐπέτυχε νὰ παύση ἡ ὑποτέλειά της εἰς τοὺς Αὐτοκράτορας. (Κ ο γ κ ο ρ ν τ ά τ ο τ ο ῦ Β ό ρ μ ς, ἔ τ ο ς 1122). Οἱ ἐπίσκοποι διωρίζοντο πλέον ἀπὸ τὸν Πάπα, καὶ ὄχι ἀπὸ τοὺς Αὐτοκράτορας. Τότε ἀρχίζει ἡ περίοδος τῶν σταυροφοριῶν. Οἱ Τοῦρκοι, εἶχαν σφάξει πολλοὺς προσκυνητὰς οι ὁποῖοι μετέβαινον εἰς τοὺς Ἱεροὺς Τόπους, καὶ εἶχεν ἀποδειχθῆ ὅτι τὸ Τουρκικὸν κράτος εἶχεν ἀναλάβει τὴν ὀργάνωσιν τῶν σφαγῶν ἐκείνων, (Ἡ ἱστορία τῶν... αὐθορμήτων ἐκδηλώσεων τοῦ Τουρκικοῦ Λαοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τῆς 6 Σεπτεμβρίου 1955, φαίνεται ὅτι εἶναι πολὺ παληά) καθὼς καὶ τῶν ἐπιθέσεων κατὰ τῶν σκαφῶν τῶν... ἀπίστων. Ἤρχισεν οὕτω νὰ καλλιεργῆται ἡ ἰδέα τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν Ἁγίων Τόπων ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν ἐκ μέρους τῶν χριστιανικῶν πόλεων καὶ Λαῶν τῆς Δύσεως. Αἱ σταυροφορίαι ὅμως ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν καθοδήγησιν τοῦ Πάπα δὲν ἐπέτυχαν μὲν νὰ «ἐλευθερώσουν» τοὺς Ἁγίους Τόπους ἐπέτυχαν ὅμως νὰ λεηλατήσουν, κατακτήσουν καὶ ἀποσυνθέσουν τὴν Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορίαν.

ΕΠΟΧΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἤρχισε νὰ ἀναγεννᾶται ἡ Ἰταλικὴ Τέχνη, ἡ ὁποία εἶχε νεκρωθεῖ ἀπὸ μακροῦ χρόνου μὲ μόνην φωτεινὴν περίοδον τὴν κατοχὴν τῆς Β Ἰταλίας ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ. Τὰ ψηφιδωτὰ τῆς Ραβέννας εἶναι ἀψευδεῖς μάρτυρες τῆς λαμπρᾶς ἐκείνης βυζαντινῆς περιόδου. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἀναγεννήσεως κτίζονται τὰ καλλιτεχνικὰ ἀριστουργήματα, ἡ μητρόπολις τῆς Πίζης, τὸ Βαπτιστήριον τῆς Φλωρεντίας, ὁ Ἅγιος Ἀμβρόσιος τοῦ Μιλάνου, ὁ Ἅγιος Μιχαὴλ τῆς Ποβίας, ἡ μητρόπολις τῆς Μοδένης, ὁ ἅγιος Ζήνων τῆς Βερόνας, ἡ Ἁγία Μαρίνα τοῦ Τραστέβερε εἰς τὴν Ρώμην, ὁ Ἅγιος Νικόλαος τοῦ Μπάρι, ὁ Ἅγιος Μάρκος τῆς Βενετίας (ἀνακαινισθεὶς καὶ ἀνακατασκευασθεὶς συμφώνως μὲ Ἑλληνικὸν σχέδιον).

Κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἦτοι τῆς Ἀναγεννήσεως, ἡ Ἰταλία ἦτο διηρημένη εἰς πόλεις καὶ κρατίδια. Τότε ἀνεπτύχθησαν καὶ αἱ διάφοροι ναυτικαὶ πόλεις τῆς Ἰταλίας. Πρώτη ἐξεπήδησε τὸ Ἀμάλφι (εἰς τὸν κόλπον τοῦ Σαλέρνο), τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ἔμποροι καὶ ναυτικοὶ ἔμπειροι, ἐπεκράτησαν τῆς Μεσογείου μὲ τὸ ἐμπόριον μετάξης, ἀποικιακῶν, μαργαριταριῶν καὶ χρυσοῦ. Κατόπιν ἐξεπήδησεν ἡ Πίζα (καίτοι ἀπέχουσα ἀρκετὰ ἀπὸ τὰς ἀκτὰς τῆς θαλάσσης), ἡ ὁποία ὅμως μεταγενέστερον κατεβλήθη ὑπὸ τῆς Τζένοβα τὸ 1284. Εἰς τὸν μυχὸν τῆς Ἀδριατικῆς ἐμφανίζεται τότε καὶ ἡ Βενετία ἡ ὁποία διετήρησε τὴν θαλασσοκρατορίαν της μέχρι τοῦ 1797, ὅτε προσηρτήθη εἰς τὴν Αὐστρίαν.

Αἱ Ἰταλικαὶ πόλεις, γενικῶς, ἐκυβερνῶντο ὑπὸ τὰς Κοινότητας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ Ἁγία Ρωμαϊκὴ Αὐτοκρατορία, ἤθελε νὰ ἐξασκῆ ἔλεγχον. Τοῦτο προεκάλεσε ρῆξιν μεταξὺ τῶν Ἰταλικῶν Κοινοτήτων καὶ τοῦ Φρειδερίκου Α', τοῦ καλουμένου Βαρβαρόσσα, ὅστις ἡττήθη τὸ 1176 εἰς τὴν μάχην τοῦ Λενιάνο (Legnano). Κατόπιν τούτου αἱ Κοινότητες ἀπέκτησαν τὴν πλήρη ἀνεξαρτησίαν των. Πλὴν ὁ Φρειδερῖκος ὁ Β' (ἔγγονὸς τοῦ Α') ἠμφισβήτησε πάλιν τὸ δικαίωμα τῆς ἀνεξαρτησίας εἰς τὰς Ἰταλικὰς Κοινότητας καὶ τὸ ἐπέτυχε τὸ 1250. Τότε ἡ Παπωσύνη, συμμαχήσασα μὲ τὰς Ἰταλικὰς Κοινότητας μετεκάλεσεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τοὺς Ἀνζεβίνους οἱ ὁποῖοι ἐνίκησαν τὸ 1268 τοὺς Γερμανοὺς τῆς Ἁγ. Ρ. Αὐτοκρατορίας καὶ ἐγένοντο αὐτοὶ κύριοι ὅλης σχεδὸν τῆς Ἰταλίας. Οἱ Σικελοὶ ἐξεδίωξαν τὸ 1282 τοὺς Ἀνζεβίνους,

μετακαλέσαντες τοὺς 'Αραγόνας ἐξ 'Ισπανίας, οἱ ὁποῖοι ἐπεξέτεινον τὴν κυριαρχίαν των καὶ ἐπὶ τῆς Νεαπόλεως, (ὑπὸ τὸν 'Αλφόνσον τῆς 'Αραγόνας, 1442). Αἱ Κοινότητες, ἀνεπτύσσοντο καὶ ἐπεξέτειναν τὰ ὅριά των. Τότε ἱδρύθη καὶ ἡ Κομητεία τῆς Σαβόϊας, ἓν μικρὸν κρατίδιον 'Αν. τῆς Γαλλίας, ἐπάνω εἰς τὴν ὀρεινὴν καὶ ἀπρόσιτον ἐκεί νην περιφέρειαν. Μετέπειτα ὠνομάσθη Δουκᾶτον καὶ κατόπιν Βασίλειον τῆς Σαβόϊας. Αἱ Κοινότητες κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα μετωνομάσθησαν εἰς Σινιορίας, (Signorie) μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῶν διαφόρων ἀρχοντικῶν οἰκογενειῶν εἰς κάθε μεγάλην πόλιν. Εἰς τὴν Φλωρεντίαν ἐκυβέρνα ἡ οἰκογένεια τῶν Μεδίκων, διασήμων τραπεζιτῶν. Εἰς τὸ Μιλᾶνον οἱ Βισκόντι καὶ κατόπιν οἱ Σφόρτσα. Εἰς τὸ Ρίμινι, οἱ Μαλατέστα. Εἰς τὴν Μάντοβα, οἱ Γκοντζάγκα. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην (1305 ἕως 1377) ὁ Πάπας ἦτο αἰχμάλωτος τῶν Γάλλων εἰς τὸ 'Αβινιὸν (Avignon) καὶ οἱ Γάλλοι ὑπεστήριζον ὅτι αὐτοὶ ἔπρεπε νὰ ἐκλέγουν τὸν Πάπαν. Τότε ἐνεφανίσθησαν εἰς τὴν 'Ιταλίαν, οἱ διασημότεροι ἱερωμένοι – φιλόσοφοι – ρήτορες: "Αγιος Φραγκῖσκος, "Αγιος Δομίνικος, καὶ ἡ 'Αγία Αἰκατερίνη τῆς Σιέννας. 'Η τελευταία (τὸ 1376) γυναῖκα μεγάλης ἐπιβολῆς, ἔπεισε τὸν τότε Πάπαν Γρηγόριον τὸν XI, αἰχμάλωτον τῶν Γάλλων, νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ 'Αβινιὸν καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ρώμην. Μετέπειτα ἐνεφανίσθη ὁ "Αγιος Βερναρδῖνος τῆς Σιέννας, ἀγωνισθεὶς διὰ τὸν ἐξευγενισμὸν τῶν ἠθῶν.

ΝΕΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

'Η περίοδος τῶν νεωτέρων χρόνων ἐκτείνεται ἀπὸ τὴν πτῶσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453) μέχρι τῶν ἡμερῶν τῆς Γαλλικῆς 'Επαναστάσεως (1790). 'Η ἐποχὴ ἐκείνη χαρακτηρίζεται μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὑπερποντίου ἐμπορικοῦ πνεύματος. Οἱ 'Ιταλοὶ ναυτικοὶ προσπαθοῦν ν' ἀναπτύξουν τὴν ὁδὸν πρὸς τὰς 'Ινδίας, ἄλλοι μὲν περιπλέοντες τὴν 'Αφρικὴν (Βαρτολομαῖο Ντιὰζ καὶ Βάσκο ντὲ Γκάμα), ἄλλοι δὲ πλέοντες πρὸς Δυσμάς, (Χριστόφορος Κολόμβος, 'Αμέρικος Βεσπούκιος, Φερνάνδος τῆς Μαγελάνης). 'Η ὁδὸς πρὸς τὰς 'Ινδίας ἐξευρέθη ἀλλὰ συγχρόνως ἀνεκαλύφθη καὶ ἡ 'Αμερικανικὴ ἤπειρος. 'Η μορφὴ τῶν θαλασσίων ἐμπορικῶν ὁδῶν ἤλλαξεν. 'Η Μεσόγειος ἔπαυσε νὰ εἶναι τὸ κέντρον τοῦ κόσμου. 'Η Βενετία ἠγωνίζετο νὰ συντηρηθῆ ἀπὸ τὸ ἐμπόριον τῆς Μεσογείου, ὑφισταμένη τὰς συνεχεῖς ἐπιθέσεις τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους.

Εἰς τὰς ἀκτὰς ὅμως τοῦ 'Ατλαντικοῦ αἱ, 'Ισπανία, Πορτογαλλία, 'Ολλανδία, Μεγάλη Βρεττανία καὶ Γαλλία – ἐπωφελούμεναι τῆς προνομιούχου αὐτῶν θέσεως ἤρχισαν ἐπιδιδόμεναι εἰς τὸ μεταξὺ τῶν δύο ἠπείρων (Εὐρώπης – 'Αμερικῆς) ἐμπόριον μὴ παραλείπουσαι ὅμως ἐκ παραλλήλου νὰ ἐπιδίδωνται καὶ εἰς «ἀποικιακὰς» κατακτήσεις. 'Η 'Ιταλία κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ἦτο λόγῳ τῆς κατατμήσεώς της, ἀνίσχυρος νὰ ἀνταγωνισθῇ εἰς τὸν διεθνῆ στῖβον, ἐχρησίμευε δὲ συνήθως ὡς πεδίον διαμάχης μεταξὺ τῶν τότε ἰσχυρῶν (Αὐστρίας Γαλλίας καὶ 'Ισπανίας) ἀγωνιζομένων διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς κυριαρχίας ἐν Εὐρώπῃ.

Ὄντως ἐνῶ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, εἰς τὴν 'Αγγλίαν, Γαλλίαν, 'Ισπανίαν, εἶχαν δημιουργηθεῖ ἰσχυρὰ Βασίλεια, ἡ 'Ιταλία ἦτο κατατετμημένη εἰς 15 κρατίδια. 'Ο Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, Κάρολος Η', εἰσήλαυνεν εἰς τὴν 'Ιταλίαν τὸ 1494, διὰ νὰ διεκδικήσῃ τὰ δῆθεν δικαιώματά του ἐπὶ τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως, τοῦ ὁποίου ὁ βασιλεύων ἄλλοτε Γαλλικὸς οἶκος τῶν 'Ανζού, εἶχεν ἐκδιωχθεῖ ἀπὸ τοὺς 'Αραγόνας (τῆς 'Ισπανίας). 'Ο Κάρολος ἀπέτυχεν εἰς τὴν ἐπιχείρησιν ἐκείνην ἀλλὰ ἔδωσε λαβὴν εἰς τοὺς 'Ισπανοὺς νὰ εἰσβάλουν αὐτοὶ μὲ τὴν σειράν των εἰς τὴν 'Ιταλίαν. Ματαίως οἱ 'Ιταλοὶ διανοούμενοι (ὁ Μακιαβέλλι) καθὼς καὶ οἱ Πάπαι (κυρίως ὁ Πάπας 'Ιούλιος ΙΙ) ἠγωνίσθησαν νὰ ἐπιτύχουν συνένωσιν τῶν 'Ιταλικῶν πόλεων πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐπιδρομέων. Τὸ 1559, διὰ τῆς εἰρήνης εἰς τὸ Κατὼ – Καμπρέζι (Cateau – Cambrésis) ἀνεγνωρίσθη εἰς τοὺς 'Ισπανοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἀνενοχλήτου διατηρήσεως τῶν ἐδαφικῶν των ἀπαιτήσεων ἤτοι τοῦ δουκάτου τοῦ Μιλάνου, τῆς Νεαπόλεως, τῆς Σικελίας καὶ τῆς Σαρδηνίας. 'Η 'Ισπανικὴ αὐτὴ κυριαρχία, διήρκεσεν ἐπὶ 150 ἔτη, μὲ καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα διὰ τὴν πνευματικήν, κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ 'Ιταλικοῦ αὐτοῦ χώρου.

Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν 3 πολέμων, κληθέντων «π ο λ έ μ ω ν δ ι α δ ο χ ῆ ς» (guerres de succession) τὰ τότε μεγάλα Εὐρωπαϊκὰ κράτη ἐχρησιμοποίησαν τὸν 'Ιταλικὸν χῶρον ὡς πεδίον πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων. 'Η 'Ισπανικὴ κυριαρχία ἔλαβε τέλος. Οἱ Αὐστριακοὶ ὑπεισῆλθον εἰς τὰ δικαιώματα τὰ 'Ισπανικά, πλὴν διὰ βραχὺ μόνον διάστημα, περιορισθέντες εἰς τὴν κατοχὴν μόνον τῆς Λομβαρδίας. Εἰς τὸν ἄλλον 'Ιταλικὸν χῶρον ἐγκαθιδρύθησαν τρεῖς νέαι ξέναι Δυναστεῖαι, ἀνεξάρτητοι ἀλλήλων αἵτινες ἐκρατήθησαν εἰς τὴν ἐξουσίαν ἕως τὴν ἐποχὴν τοῦ Ριζορτζιμέντο (Risorgimento = ἀπελευθερώσεως ἀναλήψεως). Οἱ Βουρβῶνοι ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν Νεάπολιν καὶ τὴν Σικελίαν. Οἱ 'Αψβοῦργοι – Λοραίν, εἰς τὴν Τοσκάνην (ὅπου ἡ οἰκογένεια τῶν Μεδίκων εἶχε πλέ-

ον ἐκλείψει) Ἄλλος κλάδος τῶν Βουρβώνων ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Πάρμαν καὶ τὴν Πιατσέντα. Μέσα εἰς αὐτὴν τὴν ἀναταραχὴν ὁ δοὺξ τῆς Σαβόϊας ἐπέτυχε νὰ προσαρτήσῃ τὴν Σαρδηνίαν καὶ νὰ λάβῃ τὸν τίτλον τοῦ Βασιλέως.

Καίτοι αἱ ξέναι δυναστεῖαι ἐκυβέρνων μὲ σύνεσιν καὶ ἀνθρωπισμόν, εὑρίσκοντο εἰς μειονεκτικὴν θέσιν ἔναντι τῆς Ἰταλικῆς δυναστείας τοῦ οἴκου Σαβόϊα. Ἡ Ἐκκλησία εἶχεν ἀποκτήσει αὐτοκυβέρνησιν καὶ ἡ πολιτική της κυριαρχία ἔφθανεν ἕως τὴν Φερράρα καὶ τὴν Μπολόνια. Ἡ πνευματική της κυριαρχία ὑφίστατο δεινὸν πλῆγμα μὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Προτεσταντισμοῦ καὶ τὰς μετέπειτα θρησκευτικὰς διαμάχας, αἱ ὁποῖαι ἔληξαν μὲ τὸ Συμβούλιον τοῦ Τρέντο (1562).

Οἱ τρεῖς πόλεμοι τῆς «διαδοχῆς» ἔληξαν τὸ 1748 μὲ τὴν συνθήκην τοῦ Αἲξ – λὰ – Σαπὲλ (Aix – la – Chapelle) καὶ οἱ Ἰταλοὶ ἤρχισαν, παρὰ τὰς ξενικὰς δυναστείας, νὰ ἀναπτύσσωνται κοινωνικῶς καὶ πολιτικῶς, ἕως ὅτου ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάστασις ἐσκίασεν ὅλην τὴν Εὐρώπην.

Ὁ ἀντίκτυπος τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως ἐπὶ τῆς Ἰταλικῆς κινήσεως ἦτο βαθύς. Ὅτε ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης, κατῆλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ 1796, ἐπὶ κεφαλῆς 36.000 ἀνδρῶν, μετρίας στρατιωτικῆς ἰσχύος, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ στρατὸν 70.000 ἀνδρῶν τὸν ὁποῖον ἡ Αὐστρία καὶ τὸ Πεδεμόντιον, χῶραι ἀμφότεραι μοναρχικαί, εἶχαν συγκεντρώσει διὰ νὰ ἀποκρούσουν τὴν Δημοκρατικὴν Γαλλίαν, οὐδεὶς προέβλεπεν εἰς τὰς κεραυνοβόλους νίκας του, τὴν μέλλουσαν δόξαν καὶ ἰσχύν του. Ὁ Βοναπάρτης ἔπληξε κεχωρισμένως τοὺς δύο ἀντιπάλους, καὶ τοὺς ἐνίκησεν εἰς πολλὰς μάχας.

Ὁ Ναπολέων ἐπανέρχεται εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ 1800, κατανικᾷ τοὺς ἀντιπάλους του, ἱδρύει τὴν Ἰταλικὴν Δημοκρατίαν καὶ τὸ 1805 στέφεται εἰς τὸ Μιλᾶνον Βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας. Μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ Ναπολέοντος εἰς τὸ Βατερλὼ (1815), τὸ ἐπακολουθῆσαν συνέδριον τῆς Βιέννης, ἀπεκατέστησε τοὺς Αὐστριακοὺς εἰς τὴν Λομβαρδίαν καὶ τὴν Βενέτσια. Ἔδωκε τὴν Λιγουρίαν εἰς τὸ Πεδεμόντιον. Τὴν Πάρμαν καὶ τὴν Πιατσέντσα εἰς τὴν Ἀρχιδούκισσαν Μαρίαν Λουΐζαν Αὐστριακὴν τὴν καταγωγήν, τέως Αὐτοκράτειραν τῶν Γάλλων (σύζυγον τοῦ Ναπολέοντος) τὴν Μόδεναν εἰς τὸν Φραγκῖσκον Δ΄ τῆς Αὐστρίας. Τὴν Λούκα εἰς τὴν Μαρίαν Λουΐζαν τῶν Βουρβώνων. Τὴν Τοσκάνην εἰς τὸν Φερδινάρδον Γ΄ τῆς οἰκογενείας Ἀψβούργων Λοραίν· Οἱ Βουρβῶνοι ἐπανήρχοντο εἰς τὴν Νεάπολιν καὶ ὁ Πάπας διετήρει τὰ «ἐκκλησιαστικὰ κρατίδια» του.

Δικαίως ὁ ἀμερόληπτος κριτικὸς καὶ ἱστορικὸς μένει κατάπληκτος, ἀναλογιζόμενος τὰς ὡς ἄνω ἀποφάσεις τοῦ συμβουλίου τῆς

Βιέννης, πρὸ τοῦ «περιωρισμένου μυαλοῦ» τὸ ὁποῖον ἐπεδείχθη ἀπὸ τοὺς τότε ἰσχυροὺς τῆς γῆς μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Αὐστριακὸν Μέττερνιχ.

Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΕΝΟΤΗΣ

Αἱ δημοκρατικαὶ γαλλικαὶ στρατιαί, μὲ τὰς ὁποίας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, οἱ Ἰταλοὶ στρατιῶται συνεπολέμησαν, ἐνεπότισαν τοὺς Ἰταλοὺς μὲ τὰς νέας ἰδέας τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος, τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἐλευθερίας. Διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν Ἱστορίαν τῶν Λαῶν, ὕστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνας, ἐμφανίζεται ὡς πολιτικὴ ὀντότης τὸ Ἰταλικὸν Βασίλειον. Τὸ Ἰταλικὸν ἀπελευθερωτικὸν κίνημα ἀνεπτύχθη βαθμηδὸν μὲ τὰς συνωμοσίας καὶ τὰς μυστικὰς ὀργανώσεις (ὅπως οἱ «Καρμπονάροι» καὶ ἡ «Νέα Ἰταλία») καὶ τὰς ἐπαναστατικὰς ἐξεγέρσεις.

Ἡ Αὐστρία, μετὰ τὸ Συνέδριον τῆς Βιέννης ἐρύθμιζεν ἀπερίσπαστος τὰς τύχας τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου. Ὅτε τὸ 1821 ἐξέσπασεν ἡ ἐπανάστασις εἰς τὸ Ν. Βασίλειον, τὸ Βασίλειον τῶν δύο Σικελιῶν ἐναντίον τοῦ Βασιλέως Φερδινάνδου τοῦ Β΄ τῶν Βουρβώνων, ἡ Αὐστρία τὴν κατέπνιξε διὰ στρατευμάτων της. Τὸ αὐτὸ ἔτος κατεπνίγη ἐπανάστασις εἰς τὸ Πεδεμόντιον. Τὸ 1831 ἐπενέβη ἡ Αὐστρία εἰς τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα τῆς Μοδένης καὶ τῆς Μπολόνια.

Ἡ κατάστασις εἰς τὸν Ἰταλικὸν χῶρον περιεπλάκη ἔτι μᾶλλον ὅτε τὸ 1948, ὁ βασιλεὺς τοῦ Πεδεμοντίου Κάρολος – Ἀλβέρτος εἰσήγαγε τὰς συνταγματικὰς μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν χώραν του. Ὁ νεωστὶ ἐκλεγεὶς Πάπας Ρώμης Πίος ὁ ΙΧ, ὑπεστήριξε τὰς μεταρρυθμίσεις αὐτὰς αἵτινες εἰσήχθησαν καὶ εἰς τὴν Τοσκάνην ἀπὸ τὸν Λεοπόλδον τὸν Β΄. Τὸν Μάρτιον τοῦ ἰδίου ἔτους 1848, τὸ Μιλᾶνον καὶ ἡ Βενετία ἐπαναστατοῦν καὶ καλοῦν εἰς βοήθειαν τὰ στρατεύματα τοῦ Πεδεμοντίου, τὰ ὁποῖα προσέτρεξαν ὁδηγούμενα ἀπὸ τὸν βασιλέα Κάρολον – Ἀλβέρτον. Ὁ τελευταῖος εἶχεν ὑπερτιμήσει τὴν στρατιωτικήν του ἰσχὺν καὶ τὸν Ἰούλιον 1848, ἡττήθη εἰς τὴν Κουστόζα ἀναγκασθεὶς νὰ ὑπογράψῃ ἀνακωχήν. Τὸ ἑπόμενον ἔτος ὁ Κάρολος – Ἀλβέρτος παρεβίασε τὴν ἀνακωχὴν καὶ ὑπέστη εἰς τὴν Νοβάρα (Μάρτιος 1849) συντριπτικὴν ἧτταν κατόπιν τῆς ὁποίας ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ, ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ τοῦ Β΄ καὶ ν' ἀπέλθη εἰς ἐξορίαν, ὅπου καὶ μετ' ὀλίγους μῆνας ἀπέθανε. Ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ ὑπέγραψεν εἰρήνην μὲ τοὺς Αὐστριακούς, οἱ ὁποῖοι ἐπ

βλήθησαν καὶ εἰς τὰς ἐπαναστατημένας πόλεις τοῦ Μιλάνου, Βενετίας, Μπρέσσια, καὶ εἰς τὴν Ρώμην, ὅπου ὁ Γ κ ι ο υ ζ έ π ε Μ α τ σ ί ν ι μαζὺ μὲ τὸν Γαριβάλδην εἶχον καταργήσει τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν τοῦ Πάπα καὶ εἶχον καθιερώσει τὴν «Ρ ω μ α ϊ κ ὴ ν Δ η μ ο κ ρ α τ ί α ν».

Ἐντὸς 10 ἐτῶν τὸ Πεδεμόντιον εἰδικῶς, καὶ γενικῶς ἡ Ἰταλία ἔλαβαν τὴν «ρεβὰνς» ἀπὸ τοὺς Αὐστριακούς. Ὁ Πεδεμόντιος Καβοὺρ ἀπὸ τοῦ 1852 ἦτο πρωθυπουργὸς τοῦ Βασιλείου τοῦ Πεδεμοντίου Ἦτο πολιτικὸς μεγάλης ὁλκῆς καὶ σώφρων. Ἐξησφάλισε τὴν βοήθειαν τοῦ Γάλλου Αὐτοκράτορος Ναπολέοντος Γ' καθὼς καὶ τὴν φιλικὴν ἀνοχὴν τῆς Ἀγγλίας καὶ μετέπειτα ἐπρόβαλε τὸ Ἰταλικὸν πρόβλημα εἰς τὸν στῖβον τῶν Εὐρωπαϊκῶν ζητημάτων. Ἡ Αὐστρία ἐζήτησε τὸν περιορισμὸν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τοῦ μικροῦ Βασιλείου τοῦ Πεδεμοντίου. Ἐπηκολούθησε κατόπιν τῆς Αὐστριακῆς αὐτῆς ἐπεμβάσεως, πόλεμος. Ἡ Αὐστρία ἡττήθη ἀπὸ τὰ Γαλλο-Πεδεμοντιακὰ στρατεύματα εἰς τὸ Σολφερίνο (1859) καὶ παρέδωκε τὴν Λομβαρδίαν εἰς τὸν Ναπολέοντα Γ' ὅστις τὴν ἐξεχώρησεν εἰς τὸ Βασίλειον τοῦ Πεδεμοντίου ὑπὸ τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουὴλ Β'. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἡ Τοσκάνη, Μόδενα, Πάρμα καὶ Ρομανία ἐπαναστατοῦν, καὶ τὸν Μάρτιον τοῦ 1860 διὰ δημοψηφίσματος ζητοῦν τὴν ἕνωσίν των μὲ τὸ Πεδεμόντιον. Τὸν Μάϊον τοῦ ἰδίου ἔτους 1860, ὁ Γαριβάλδης ἐκκινᾶ ἀπὸ τὴν Γένοβαν μὲ δύο ἀτμόπλοια τῆς Ἑταιρείας Ρουμπατῖνο καὶ μὲ 1.000 ἐθελοντὰς κατευθύνεται εἰς τὴν Σικελίαν, ἀποβιβασθεὶς εἰς τὴν Μαρσάλα.

Ἐκ παραλλήλου ἡ Οὔμπρια καὶ αἱ Μάρκε ζητοῦν νὰ ἀποσπασθοῦν ἀπὸ τὸ Βασίλειον τοῦ Πάπα καὶ νὰ ἑνωθοῦν μὲ τὸ Πεδεμόντιον. Στρατὸς τοῦ Πεδεμοντίου διασχίζει τὴν Β Ἰταλίαν, ἀπελευθερώνων τὰς πόλεις καὶ ἔρχεται ἀντιμέτωπος τῶν στρατευμάτων τοῦ Πάπα εἰς τὰ Ἀμπροῦτσι. Τὴν 8 Νοεμβρ. 1860 ὁ Γαριβάλδης ὑποβάλλει εἰς τὸν Βίκτωρα — Ἐμμανουὴλ Β' τὰ ἀποτελέσματα τοῦ δημοψηφίσματος τῆς Σικελίας καὶ Νεαπόλεως.

Τὴν 17 Μαρτίου 1861, ἡ π ρ ώ τ η Β ο υ λ ὴ τ ῆ ς Ἰ τ α λ ί α ς ψηφίζει τὸ Σ ύ ν τ α γ μ α τ ο ῦ Ἰ τ α λ ι κ ο ῦ Β α σ ι λ ε ί ο υ ὅπερ περιελάμβανε τὸ μεγαλείτερον τμῆμα τῆς Ἰταλικῆς Χερσονήσου. Ἡ Βενέτσια, ὅμως, παρέμεινεν ὑπὸ τὴν Αὐστρίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀποσπᾶται μετὰ τὸν Πρωσσο-Αὐστριακὸν πόλεμον τοῦ

1866, (ὅτε ἡ Ἰταλία εὑρέθη σύμμαχος τῆς Πρωσσίας)(*) ὁπότε ἡ Αὐστρία ἡττήθη καὶ παρέδωκε τὴν Βενέτσια εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Ἡ Ρώμη καὶ τὸ Λάτιον παρέμεναν ὑπὸ τὸν Πάπαν, ὅστις εἶχεν ἀποκτήσει εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ναπολέοντος τῆς Γαλλίας ἰσχυρὸν προστάτην. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870, ὅτε οἱ Πρῶσσοι ἐνίκησαν εἰς τὸ Σεδὰν καὶ ὁ Ναπολέων ἔχασε τὸν θρόνον του – καὶ κατόπιν τούτου – τὰ Ἰταλικὰ στρατεύματα εἰσῆλθον εἰς τὴν Ρώμην περιορισθέντος τοῦ Πάπα εἰς μόνον τὸ Βατικανόν.

Τὸ Τρέντο, Τεργέστη, Ἴστρια, καὶ ἡ Ἰουλιανὴ Βενετία περιῆλθον εἰς τὴν Ἰταλίαν μετὰ τὸν α' πόλεμον, τὸ 1918.

Ἡ ἐξέλιξις τῶν πολιτικῶν γεγονότων εἰς τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον ἀπὸ τοῦ 1859 ἕως τὸ 1870 ἦτο ραγδαία. Ἡ Ἰταλικὴ ἑνότης, μὴ ἐπιτευχθεῖσα μὲ ἐξεγέρσεις καὶ ἐπαναστάσεις, ἔγινε πραγματικότης χάρις εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἰσχὺν τοῦ Πεδεμοντίου καὶ τὴν πολιτικότητα τοῦ Καβούρ. Οὗτος ἀφοῦ παρέσυρε τὸ Βασίλειον τοῦ Πεδεμοντίου εἰς τὸν ὑπερπόντιον ἀγῶνα τῆς Κριμαίας (1854), κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ τὴν φιλίαν τοῦ Γάλλου Αὐτοκράτορος Ναπολέοντος Γ'. Ὁ Καβοὺρ ὑπεβοηθήθη εἰς τὸ δημιουργικόν του ἔργον ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς τῆς περιόδου ἐκείνης καθὼς καὶ ἀπὸ τοὺς Ματζίνι καὶ Γαριβάλδι.

Η ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΙΤΑΛΙΑ

Τὸ Ἰταλικὸν Κράτος, μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1870 γενομένην ἀποκατάστασίν του, εἶχε ν' ἀντιμετωπίσῃ πολλὰ προβλήματα.

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἑνοποίησιν (ἀπελευθέρωσιν) τῆς Ἰταλίας ἤτοι τὸ 1872, ἀπέθνησκεν ὁ ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τῆς ἀπελευθερώσεως Μαντσίνι. Τὸ 1878 ἀπέθνησκεν ὁ βασιλεὺς Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ Β'. Τὸ 1882 ἀποθνήσκει καὶ ὁ διεθνοῦς φήμης Ἰωσὴφ Γαριβάλδης. Ἔτσι αἱ μεγάλαι φυσιογνωμίαι αἱ ὁποῖαι ἐπρωτοστάτησαν κατὰ τὸν πολύπλευρον ἐκεῖνον ἀγῶνα τῆς ἑνοποιήσεως, εἶχαν ἐκλείψει. Τὸ

* Τὰ Ἰταλικὰ στρατεύματα ἡττήθησαν ἀπὸ τὰ Αὐστριακά. Ὅταν ἐπληροφορήθη τὴν ἧτταν των ὁ Βίσμαρκ ἀπεφάνθη τὸ γνωστόν: «φαίνεται ὅτι ὁ Θεὸς ἔπλασε τοὺς Ἰταλοὺς διὰ νὰ δρέπουν ἐπ' αὐτῶν εὐκόλως νίκας οἱ Αὐστριακοί (διὰ τοὺς ὁποίους αὐστριακοὺς ὁ σιδηροῦς καγκελλάριος εἶχε τὴν γνώμην ὅτι εἶναι οἱ χείριστοι τῶν μαχητῶν τῆς Εὐρώπης).

1876 ἡ «Δεξιὰ» πολιτικὴ παράταξις, ἡ ὁποία εἶχεν εἰς τὸ ἐνεργητικόν της τὸ γεγονὸς τῆς ἀπελευθερώσεως, ἀναγκάζεται νὰ παραχωρήση τὴν θέσιν της εἰς τὴν «Δημοκρατικὴν ἀριστεράν». Τὸ 1882 ἡ Ἰταλία θεωρεῖ συμφέρουσαν τὴν σύμπηξιν συμμαχίας μὲ τὴν Γερμανίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἰσχὺς ἑδραιώθη κατόπιν τῶν νικῶν της κατὰ τῆς Αὐστρίας (1866) καὶ τῆς Γαλλίας (1870). Δὲν ἐδίστασεν ἡ Ἰταλία νὰ συνάψη συμμαχίαν καὶ μετὰ τῆς νέας συμμάχου τῆς Γερμανίας, τῆς Αὐστρίας. Οὕτω ἐγεννήθη ἡ «Τριπλῆ Συμμαχία», ἡ ὁποία ἐκυριάρχησε τῆς Εὐρώπης μέχρι τοῦ 1915 ὅτε ἡ Ἰταλία, κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ἀπεσπάσθη ταύτης καὶ μετεπήδησεν εἰς τὸ ἀντίθετον στρατόπεδον, τῆς Ἀγγλο-Γαλλικῆς Ἀντάντ.

Ἡ προσχώρησις τὸ 1882 τῆς Ἰταλίας εἰς τὴν τριπλῆν συμμαχίαν ἔγινε πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκ Β ἐξασφαλίσεώς της ἀπὸ πάσης ἐπιθέσεως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δυνηθῆ καὶ στραφῆ ἐπεκτατικῶς πρὸς τὴν Μεσόγειον. Ἤδη ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους (1881), ἡ Γαλλία εἶχεν ἐγκατασταθῆ εἰς τὴν Τυνησίαν, ὅπου ἔζων πολυάριθμοι Ἰταλοί, ἡ δὲ Ἀγγλία εἶχεν ἀποβιβασθῆ καὶ ἐγκατασταθῆ ἐν Αἰγύπτῳ. Ἡ Ἰταλία, στηριζομένη εἰς τὴν νέαν της συμμαχίαν, ἐπεζήτησεν ἐπέκτασιν εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν· καταλαβοῦσα τὸ 1882, τὸν ὅρμον τοῦ Ἀσὰμπ (Assab). Τὸ 1889, διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Οὐτσαλὶ (Outchali) ἐπέτυχε τὴν παραχώρησιν τῆς Ἐρυθραίας ἐκ μέρους τῆς Ἀβησσυνίας. Ἐμπνευστὴς τῆς ἐπεκτάσεως τῆς Ἰταλίας εἰς Ἐρυθραίαν ἦτο ὁ Ἰταλὸς πρωθυπουργὸς Φραντσέσκο Κρίσπι τοῦ ὁποίου ἡ ὄρεξις ἤνοιξε τρώγοντας. Ἀτυχῶς διὰ τὴν Ἰταλίαν ἡ ἐπεκτατικὴ πολιτική της εἰς τὴν Ἐρυθραίαν προσέκρουσεν εἰς τὴν ἀποφασιστικὴν θέλησιν τῶν Ἀβησσυνῶν νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὰς Ἰταλικὰς φιλοδοξίας. Οὕτω ἐπηκολούθησε πόλεμος, καταλήξας (τὸ 1896) εἰς τὴν καταστρεπτικὴν διὰ τοὺς Ἰταλοὺς ἧτταν εἰς τὴν Ἄντουα (Adoua) ἐν Ἀβησσυνίᾳ. Ἡ Ἰταλικὴ ἐκείνη ἧττα, καθ' ἣν οἱ Ἀβησσυνοὶ μὲ τὰ τόξα ἐξόντωσον τὸ Ἰταλικὸν ἐκστρατευτικὸν σῶμα, εἶχε σοβαρὸν ἀντίκτυπον εἰς τὴν Ἰταλίαν. Τὸ σοσιαλιστικὸν κόμμα ἀνέλαβεν ἀγῶνα βίαιον, ὁ ὁποῖος κατεπνίγη εἰς τὸ αἷμα τὸ 1898. Συνέχεια τῶν πολιτικῶν ἐκείνων αναταραχῶν δύναται νὰ θεωρηθῆ καὶ ἡ δολοφονία (29 Ἰουλίου 1900) τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου Α' – ὅστις εἶχε διαδεχθῆ ἀπὸ τὸ 1878 τὸν Βίκτωρα Ἐμμανουὴλ Β' – ὑπὸ Ἰταλοῦ ἀναρχικοῦ, εἰς τὴν Μόντσα (Β. Ἰταλία) διὰ περιστρόφου.

Ἐπὶ τοῦ Ἰταλικοῦ θρόνου ἀνῆλθε τὸ 1900, ὁ υἱὸς τοῦ Οὐμβέρτου, ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ Γ' (βασιλεύσας ἐπὶ 44 ἔτη). Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Πεδεμοντίου Ἰωσὴφ Τζιολίττι, (Giolitti) εὗρε τὸν κατάλληλον πρωθυπουργὸν ὅστις ἐκυβέρνησε τὴν Ἰταλίαν ἐπὶ μίαν συ-

νεχῆ δεκαετίαν (1903—1913) μὲ πνεῦμα δημοκρατικόν. Ὁ Τζιολίττι ὑποβοήθησε τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ἐν Ἰταλίᾳ προσπαθῶν νὰ τὸ πείση νὰ ἐργάζεται ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας — καὶ οὐχὶ εἰς τὸ σκότος τῆς παρανομίας — καὶ νὰ μετέχη τοῦ κοινοβουλευτικοῦ βίου τῆς χώρας. Ὁ Τζιολίττι ἐφρόντισε διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἰταλίας, τῆς ὁποίας τὰ οἰκονομικὰ εὑρίσκοντο εἰς ἀθλίαν κατάστασιν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κρίσπι. Ἐπέτυχε νὰ κατακτήση τὴν Λιβύην, ἀφοῦ ἐνίκησε τὴν Τουρκίαν εἰς τὸν πόλεμον διαρκείας ἑνὸς σχεδὸν ἔτους (1911—1912). Ὁ πόλεμος ἐκεῖνος δὲν ἦτο τόσον ἀξιοσημείωτος διὰ τὴν ἔκβασιν τὴν ἐπιτυχῆ ἣν εἶχε διὰ τὴν Ἰταλίαν, ὅσον διὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Γερμανία, καίτοι συνδεομένη διὰ φιλίας μὲ τὴν Τουρκίαν, δὲν ἀντέδρασεν εἰς τοῦτον, ἀλλὰ ἀφῆκεν τὴν Ἰταλίαν νὰ ἀπογυμνώση τὴν Τουρκίαν ἀπὸ τὴν περιοχὴν τῆς Λιβύης. Ὅτε ἡ Ἑλλὰς ἐνεπλάκη εἰς τὸν πόλεμον (1912) μὲ τὴν Τουρκίαν, ἡ Ἰταλο-τουρκικὴ ἀνακωχὴ δὲν εἶχεν εἰσέτι ὑπογραφῆ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Α΄ ΠΑΓΚ. ΠΟΛΕΜΟΥ

Ἡ διπλωματικότης τῆς Ἰταλικῆς πολιτικῆς δὲν περιωρίζετο εἰς τὸ νὰ ἀποκτᾶ κέρδη ἀπὸ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν συμμάχων της, ἀλλὰ τὸ 1914 κατώρθωσε νὰ ἀντλήση κέρδη καὶ ἀπὸ τὸ ἀντίθετον στρατόπεδον. Ἡ Ἀγγλία παρεχώρησε τότε εἰς τὴν Ἰταλίαν τὴν ἔκτασιν τῆς Ντζούμπα εἰς τὴν Σομαλίαν.

Ὅτε τὸν Ἰούλιον 1914 ἐξέσπασεν ἡ διεθνὴς κρίσις μὲ τὴν δολοφονίαν ὑπὸ τῶν Σέρβων τοῦ διαδοχικοῦ ζεύγους τῆς Αὐστρίας εἰς τὸ Σεράγεβον, ἡ θέσις τῆς Ἰταλίας ἦτο ἀξιοζήλευτος. Ἡ βιομηχανία της, εἰδικῶς εἰς τὴν Β Ἰταλίαν εἶχεν ἀναπτυχθῆ καλῶς. Τὰ δημόσια οἰκονομικά της εἶχον ἐξυγιανθῆ. Ὁ περισσεύων πληθυσμός της, εὕρισκε διέξοδον πρὸς τὴν Λιβύην, Ἐρυθραίαν καὶ Σομαλίαν Οἱ μετανάσται της ἔστελλον συνεχῶς ἐμβάσματα εἰς τὴν Ἰταλίαν. Τὸ μορφωτικὸν ἐπίπεδον τοῦ Ἰταλικοῦ Λαοῦ ἦτο ὑψηλόν. Εἰς τὴν φιλολογίαν, θέατρον, φιλοσοφίαν, τέχνας, μουσικὴν ἐπιστήμας, εἶχον ἐμφανισθῆ Ἰταλοὶ διακεκριμμένοι παγκοσμίως. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως ὅλων ἦτο τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ σοσιαλισταὶ ἀντὶ νὰ μένουν εἰς τὸ παλαιὸν ἐπαναστατικὸν κλῖμα εἶχον περιέλθει εἰς τὴν νομιμότητα.

Ἡ Ἰταλία ἅμα ὡς ἐξερράγη ὁ α΄ παγκόσμιος πόλεμος (1914) κατήγγειλε τὴν μετὰ τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας τριπλῆν συμμαχίαν ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ προσυπογράψη τὰς ἐπιθετικὰς τῶν συνεταίρων ἐνεργείας κατὰ τῆς Σερβίας. Ἐπι-

προσθέτως ἐπρόβαλε τὰς κατὰ τῆς Αὐστρίας ἐδαφικάς της διεκδικήσεις (Τρέντον, Τεργέστη, Ἰουλιανὴ Βενέτσια καὶ Ἴστρια). Ἡ Ἰταλία δὲν περιωρίσθη μόνον εἰς τὸ νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν Τριπλῆν Συμμαχίαν, ἀλλὰ τὴν 24 Μαΐου 1915, εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Ἀγγλο - Γάλλων. Ἡ Ἰταλικὴ κοινὴ γνώμη δὲν συνεμερίσθη τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν τῆς εἰσόδου εἰς τὸν πόλεμον. Μέγα τμῆμα τοῦ Ἰταλικοῦ Λαοῦ (μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Τζιολίττι) ἦτο ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς οὐδετερότητος. Τὸ 1917 ὁ Ἰταλικὸς στρατὸς ἡττήθη εἰς τὸ Καπορέττο, σωθεὶς ὡς ἐκ θαύματος ἀπὸ τὴν ἐπέμβασιν καὶ βοήθειαν τῶν Ἀγγλο - Γάλλων καὶ συνεχίσας τὸν ἀγῶνα μέχρι τοῦ εὐτυχοῦς πέρατος εἰς τὸ «Βιττόριο Βένετο» κατὰ τὸ 1918. Αἱ μεγάλαι θυσίαι (600.000 νεκροὶ) κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τριετοῦς ἐκείνου ἀγῶνος συνέτειναν εἰς τὸ νὰ συσφίξουν τὴν ἐθνικὴν ἑνότητα τοῦ Ἰταλ. Λαοῦ.

Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσασαν τὸ πέρας τῶν ἀγώνων (Νοεμβρίου 1918) συνθήκην εἰρήνης, ἡ Ἰταλία ἀπέκτησε τὰ σύνορα τοῦ Μπρέννερ πρὸς Β καὶ τοῦ Μόντε Νεβόζο πρὸς Α. Οἱ σύμμαχοι τῆς Ἰταλίας δὲν τῆς ἐπέτρεψαν νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὴν διανομὴν τῶν Γερμανικῶν ἀποικιῶν, γεγονὸς ὅπερ ἐπροκάλεσε δυσαρέσκειαν τῶν Ἰταλῶν κατὰ τῶν Ἀγγλο - Γάλλων. Αἱ συνοριακαὶ διαφοραὶ τῆς Ἰταλίας μὲ τὴν Γιουγκοσλαυίαν δὲν παρουσίαζον εὔκολον λύσιν, δεδομένου ὅτι ἡ τελευταία ἦτο καὶ αὐτὴ μὲ τὸ μέρος τῶν νικητῶν. Μόλις εἰς τὰς 9 Νοεμβρ. 1920, ὑπεγράφη ἡ συνθήκη τοῦ Ραπάλλο μὲ τὴν Γιουγκοσλαυίαν καὶ εἰς τὰς 16 Μαρτίου 1924, ἡ συνθήκη τῆς Ρώμης, διὰ τῆς ὁποίας ἐξεχωρεῖτο τὸ Φιοῦμε εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἡ ἱστορία τοῦ Φιοῦμε εἶναι ἀξία σημειώσεως. Ἐνῷ οἱ «Μεγάλοι» νικηταὶ ἠρνοῦντο νὰ ἀκούσουν τὰς σχετικὰς Ἰταλικὰς ἀπαιτήσεις, ὁ Ἰταλὸς ποιητὴς στρατιώτης Γαβριὲλ ντ' Ἀνούντσιο, ἐπὶ κεφαλῆς ἐθελοντῶν κατέλαβεν αὐθαιρέτως τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1919 μέχρι Δεκεμβρίου 1920, ὁπότε ἠναγκάσθη νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ πιεζόμενος ἀπὸ τὴν Ἰταλικὴν Κυβέρνησιν, ὑπείκουσαν εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας.

Η ΜΕΤΑ ΤΟΝ Α' ΠΑΓΚ. ΠΟΛΕΜΟΝ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Καίτοι ὁ πόλεμος 1915—1918 εἶχεν εὐτυχῆ ἐξέλιξιν διὰ τὴν Ἰταλίαν, παρὰ ταῦτα, ἐξέσπασεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν σοβαρὰ πολι-

τική κρίσις. Οἱ πρωταγωνισταὶ τῆς πολιτικῆς τῆς ἐπεμβάσεως εἰς τὸν πόλεμον ἦσαν δυσαρεστημένοι διὰ τὴν «κολοβωμένην» νίκην των (διότι δὲν εἶχον ἐπιτύχει πολλὰ κέρδη εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς εἰρήνης).

Οἱ σοσιαλισταὶ εἶχαν ἀρχίσει νὰ μεταπηδοῦν εἰς τὴν μπολσεβικικὴν ἰδεολογίαν καὶ νὰ προκαλοῦν συνεχεῖς ταραχάς. Ἡ παλαιὰ πολιτικὴ ἡγεσία δὲν κατώρθωνε νὰ ἐπιβληθῇ καὶ νὰ σχηματίσῃ μίαν σταθερὰν καὶ μόνιμον Κυβέρνησιν. Δύο φορὰς ἔγιναν ἐκλογαὶ (1919 καὶ 1921) ἐντὸς 3 ἐτῶν καὶ ἓξ Κυβερνήσεις ἐκυβέρνησαν ἀλληλοδιαδόχως τὴν Ἰταλίαν. Τὸ σοσιαλιστικὸν Κόμμα καίτοι ἀκόμη ἀρκετὰ πολυάριθμον, δὲν ἠθέλησε νὰ ἀναλάβῃ καμίαν πρωτοβουλίαν. Τὸ Λαϊκὸν κόμμα, ἐμπνεύσεως καθολικῆς, ἤρχισε νὰ ἐμφανίζεται εἰς τὸ προσκήνιον, ὑποβοηθοῦν τὰς ἑκάστοτε Κυβερήσεις εἰς τὸν κατὰ τοῦ κομμουνισμοῦ ἀγῶνα. Ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις ἦτο ἀπελπιστικήν. Καθημερινῶς οἱ κομμουνισταὶ διέπραττον δολοφονίας καὶ δηώσεις. Αἱ πράξεις ἐκεῖναι τῆς βίας ἐδημιούργησαν τὴν ἀντίδρασιν. Εἷς παλαιὸς σοσιαλιστής, ὑπέρμαχος ὅμως τῆς ἐπεμβάσεως εἰς τὸν α' Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον, ὁ Μπενίτο Μουσολίνι, ἱδρύει τὸ Φασιστικὸν κόμμα. Συγκεντρώνει τοὺς ὀπαδούς του καὶ ἀρχίζει τὸν Ὀκτώβριον 1922 τὴν «πορείαν πρὸς Ρώμην». Ὁ Βασιλεὺς Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ Γ', βεβαιωθεὶς διὰ τὰς πρὸς τὸν θρόνον φιλικὰς διαθέσεις τοῦ Μουσολίνι ἀρνεῖται νὰ ὑπογράψῃ τὸ διάταγμα τῆς κηρύξεως τοῦ στρατιωτικοῦ Νόμου ἀλλὰ καλεῖ τὸν Μουσολίνι νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἰταλίαν (28 Ὀκτ. 1922). Κατὰ τὴν α' ἐκείνην περίοδον ὁ Μουσολίνι ἐκυβέρνησε μὲ σύνεσιν, ἐσεβάσθη τὴν μοναρχίαν καὶ συνειργάσθη μὲ τὸν παλαιὸν πολιτικὸν κόσμον, πολεμήσας καὶ νικήσας τὸν κομμουνισμόν. Ἐπωφελούμενος ὁ Μουσολίνι τῆς Ἑλληνικῆς καταπτώσεως λόγῳ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ὅστις ἐπλανᾶτο ὑπὲρ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ 1915, ἠθέλησε – θεατρικῷ τῷ τρόπῳ – νὰ δώσῃ δείγματα τῆς ἰσχύος του. Λαμβάνων τὸν Αὔγουστον 1923, ὡς πρόσχημα ἓν ἀτυχὲς ἐπεισόδιον – τὴν δολοφονίαν τοῦ Ἰταλοῦ στρατηγοῦ Τελλίνι ὑπὸ οὐδέποτε ἀποκαλυφθέντων Ἀλβανῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν οὗτος εἶχεν ἀναλάβει τὴν χάραξιν τῶν Ἑλληνο – Ἀλβανικῶν συνόρων – προέβη εἰς τὸν ἐξαφνικὸν βορβαδισμὸν τῆς Κερκύρας καὶ τὴν κατάληψίν της παρ' ὅλον ὅτι διεθνῶς ἡ Κέρκυρα θεωρεῖται οὐδετέρα. Ἡ Ἀγγλία ἐπενεβη τότε καὶ ἐπέτυχε τὴν ἐκκένωσιν τῆς Κερκύρας ἀπὸ τὰς ὀρδὰς τοῦ Μουσολίνι, ἀφοῦ ἡ Ἑλλὰς κατέβαλεν εἰς τὴν Ἰταλίαν σοβαρὸν ποσὸν ὡς ἀποζημίωσιν.

Τὸ 1924 ὁ Μουσολίνι κατῆλθεν εἰς ἐκλογάς. Ἡ δολοφονία τοῦ σοσιαλιστοῦ βουλευτοῦ Ματτεότι τὴν ὁποίαν ἐξετέλεσαν φίλοι τοῦ δικτάτορος ἀλλὰ ἐν ἀγνοίᾳ του, προεκάλεσε μεγάλην ἐσωτερικὴν ανα-

ταραχὴν ἐν Ἰταλίᾳ. Ἐὰν οἱ πολιτικοί του ἀντίπαλοι ἔδειχναν σθένος ἴσως ἀπὸ τότε ὁ Μουσολίνι θὰ εἶχεν ἐκδιωχθῆ ἀπὸ τὴν πρωθυπουργίαν. Πλὴν οὗτος παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας κατὰ τοῦ προσώπου ἀποπείρας δολοφονίας, ἐπεβλήθη, διέλυσε τὴν Βουλὴν καὶ ἐγένετο δικτάκτωρ τῆς Ἰταλίας θέλων νὰ δημιουργήσῃ μιὰν νέαν τάξιν πραγμάτων καὶ ἕνα νέον λαὸν μὲ μίαν νέαν κυβερνητικὴν διάρθρωσιν – Impero – τὴν Αὐτοκρατορίαν τὴν Ἰταλικήν.

Ἐκ παραλλήλου τὸ φασιστικὸν καθεστὼς προσεπάθησε ν᾽ ἀποκτήσῃ τὴν συμπάθειαν τοῦ Λαοῦ διὰ τῶν δημοσίων ἔργων ἅτινα ἐξετέλει. Ἀπέτυχεν ὅμως παταγωδῶς εἰς τὸν οἰκονομικὸν τομέα, ἐφαρμόσαν ἀπὸ τοῦ 1926 τὴν πολιτικὴν τῆς «αὐταρκείας». Διὰ νὰ στερεώσῃ τὴν θέσιν του ἐνεθυμήθη τοὺς παλαιοὺς λογαριασμοὺς μὲ τὴν Ἀβησσυνίαν ἐναντίον τῆς ὁποίας διεξήγαγε πόλεμον (1935 – 1936). ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν τῆς Γαλλίας.

Ἡ Ἀγγλία ἀντέδρασεν εἰς τὸν πόλεμον ἐκεῖνον καὶ ἐξήτησεν ἀπὸ τὴν πνέουσαν τὰ λοίσθια τότε ΚΤΕ τὴν ἐπιβολὴν «κυρώσεων» κατὰ τῆς Ἰταλίας. Αἱ κυρώσεις ἐκεῖναι δὲν ἔφεραν μεγάλα ἐμπόδια εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν Ἰταλικῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, εἶχον ὅμως ὡς ἐπακόλουθον τὴν σύσφιγξιν τῶν σχέσων Ἰταλίας – Γερμανίας. Ἡ ναζιστικὴ Γερμανία ἀφοῦ προσήρτησεν αὐτοβούλως καὶ διὰ τῶν ὅπλων τὴν Ρηνανίαν (1936) ἤρχισε τὰς ἀποπείρας προσαρτήσεως καὶ τῆς Αὐστρίας. Τὸ τέλος τοῦ 1936, τόσον ὁ Χίτλερ ὅσον καὶ ὁ Μουσολίνι ἐπενέβησαν εἰς τὸν ἐμφύλιον Ἰσπανικὸν πόλεμον ὑποστηρίξαντες τὸν Φράνκο, ἐναντίον τῶν Δημοκρατικῶν, ἐρχόμενοι εἰς ἀντίθεσιν μὲ τοὺς Ἀγγλο - Γάλλους. Τὸν Δεκέμβριον 1937 ὁ Μουσολίνι ἀποχωρεῖ ἀπὸ τὴν Κ.Τ.Ε. καὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1938 μεταβαίνει εἰς τὸ Μόναχον διὰ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του ὡς διαιτητὴς εἰς τὰς διαφορὰς μεταξὺ Γερμανίας ἀφ᾽ ἑνὸς καὶ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἀφ᾽ ἑτέρου.

Ἀπὸ τοῦ 1936 μέχρι τοῦ 1939 ἡ φασιστικὴ Ἰταλία δὲν εἶχεν ὑπογράψει συμμαχίαν μὲ τὴν χιτλερικὴν Γερμανίαν. Ἡ συμμαχία ὑπεγραφη τὴν 22αν Μαΐου 1939 καὶ ἀφοῦ ἡ Ἰταλία κατέλαβε τὴν Ἀλβανίαν, μὲ ρητὴν ὑποχρέωσιν τοῦ Μουσολίνι νὰ μὴ μετάσχῃ τοῦ πολέμου εἰς τὸ πλευρὸν τῆς Γερμανίας πρὸ τοῦ 1942. Ὁ Χίτλερ ἐπροτιμοῦσε νὰ διατηρῇ τὴν Ἰταλίαν οὐδετέραν μέχρις οὗ ἑτοιμασθῇ διὰ πραγματικὸν πόλεμον καὶ ὄχι διὰ θεατρινισμοὺς (Κέρκυρα – Ἀβησσυνία). Πράγματι ὁ Μουσολίνι ἐκήρυξε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου τὴν Ἰταλίαν «μὴ ἐμπόλεμον» («non belligérante»). Ὅταν ὅμως ἡ Γερμανία κατήγαγε τὰς λαμπρὰς νίκας ἐν Πολωνίᾳ, Νορβηγίᾳ, Κάτω Χώρας, Γαλλίαν, τότε, εἰς τὰς 10 Ἰουνίου 1940, ὁ

Μουσολίνι, νομίζων ἐγγὺς τὸ τέρμα τοῦ πολέμου καὶ φοβούμενος μήπως ἀποκλειοθῆ ἀπὸ τὴν Τράπεζαν τῆς Νίκης καὶ στερηθῆ ἀπὸ τὴν λείαν πολέμου, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς 'Αγγλίας καὶ Γαλλίας καὶ εἰσήλασεν εἰς τὸ Γαλλικὸν ἔδαφος. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὄντως, ἡ Γαλλία ἐζήτησεν ἀνακωχήν.

'Η ἐπιτυχία τοῦ Μουσολίνι ἔναντι τῆς Γαλλίας ἀντὶ νὰ τὸν κατευνάση, ἤνοιξε τὴν ὄρεξίν του. Διὰ τοῦτο ἐσκέφθη νὰ προβῆ καὶ εἰς ἄλλο στρατιωτικὸν κατόρθωμα κατὰ τῆς μικρᾶς 'Ελλάδος, χωρὶς νὰ προειδοποιήση τὴν Γερμανίαν. Τὴν 15ην Αὐγούστου 1940, βυθίζει διὰ τορπιλλῶν τὸ 'Ελληνικὸν καταδρομικὸν «"Ελλη» εἰς τὸν ὅρμον τῆς Σύρου. Δὲν ἀποκαλύπτει ὅτι ἡ ληστρικὴ ἐκείνη ἐπίθεσις ἔγινε ἀπὸ τὰ ὑποβρύχιά του καὶ κατ' ἐντολήν του. "Ηθελε μὲ τὴν γκαγκστερικὴν ἐκείνην πρόκλησιν νὰ δημιουργήση ἔξαψιν τῆς 'Ελληνικῆς κοινῆς γνώμης ὥστε νὰ δυνηθῆ νὰ εὕρη πρόφασιν διὰ κήρυξιν πολέμου κατὰ τῆς 'Ελλάδος.

'Ο 'Ιωάννης Μεταξᾶς ὀρθῶς ποιῶν, κατώρθωσε νὰ μὴ προκληθῆ ἐξέγερσις τοῦ 'Ελληνικοῦ λαοῦ, πλὴν ἑτοιμάζεται πυρετωδῶς διὰ τὸν πόλεμον μὲ τὴν 'Ιταλίαν, ὃν θεωρεῖ ἀναπόφευκτον.

'Ο Μουσολίνι, μὴ ἔχων νὰ προβάλη οὐδὲν πρόσχημα, ἐπιδίδει τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῆς 28ης 'Οκτωβρίου 1940 τελεσίγραφον εἰς τὸν "Ελληνα πρωθυπουργόν, εἰς Κηφισιάν. Πρὶν κἂν ἐκπνεύσει ἡ τετράωρος προθεσμία τοῦ τελεσιγράφου ἐκείνου, αἱ φασιστικαὶ λεγεῶνες εἰσήλαυνον εἰς τὴν "Ηπειρον. Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος, ἡ ἐξιστόρησις τῶν γεγονότων τοῦ πολέμου ἐκείνου, καθ' ὃν ἐδοξάσθησαν τὰ 'Ελληνικὰ ὅπλα. 'Ημεῖς θὰ περιορισθῶμεν νὰ σημειώσωμεν πῶς ἡ σημερινὴ 'Ιταλία κρίνει τὴν ἀπόφασιν τοῦ Μουσολίνι διὰ τὴν ἀνάληψιν πολέμου κατὰ τῆς 'Ελλάδος. «'Επρόκειτο περὶ σοβαρωτάτου σφάλματος, τὸ ὁποῖον ἡ 'Ιταλία ἐπλήρωσε μὲ μεγάλας θυσίας εἰς ἄνδρας καὶ μεγάλας ταπεινώσεις. 'Ηναγκασμένη νὰ διεξαγάγη ὑπερπόντιον ἐκστρατείαν, μὴ διαθέτουσα ἐπαρκεῖς δυνάμεις(*)—καὶ δὴ ἀεροπορικὰς—διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ πατρίου της ἐδάφους ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν ἐπιθέσεων, στερουμένη πρώτων ὑλῶν, στερουμένη ἰσχυρᾶς πολεμικῆς βιομηχανίας, μὴ βοηθουμένη ἐπαρκῶς ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, ἡ 'Ιταλία ὑπέκυψε παρὰ τὴν ἀνδρείαν τῶν στρατιωτῶν της...»

Τὴν 6ην 'Απριλίου 1941, ἡ Χιτλερικὴ Γερμανία ρίπτει τὰς στρατιωτικάς της δυνάμεις κατὰ τῆς μικρᾶς 'Ελλάδος καὶ τὴν ἀναγκάζει νὰ καταπαύση τὸν πόλεμον κατὰ τῆς 'Ιταλίας. 'Εν τῷ μεταξύ, οἱ 'Αγ-

(*) !!!!...

γλο - 'Αμερικανοὶ συνεχίζουν τὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τῶν 'Ιταλῶν, ἀποβιβαζόμενοι τὴν 10 'Ιουλίου 1943 εἰς τὴν Σικελίαν. Τὴν νύκτα τῆς 24ης 'Ιουλίου 1943 αὐτὸ τοῦτο τὸ Μέγα Φασιστικὸν Συμβούλιον καταψηφίζει τὸν Μουσολίνι. 'Ο Βίκτωρ 'Εμμανουὴλ Γ', ἐπωφελούμενος τοῦ ψηφίσματος τούτου, ἀποπέμπει τὸν Μουσολίνι ἀπὸ τὴν 'Αρχήν, καὶ ὀνομάζει πρωθυπουργὸν τὸν στρατηγὸν Πέτρον Μπαντόλιο. 'Ο Μουσολίνι φυλακίζεται. 'Ο Μπαντόλιο προσπαθεῖ ἀμέσως νὰ συνάψη ἀνακωχήν. 'Η ἀψυχολόγητος καὶ ἄστοχος ἀπόφασις τῶν Τσῶρτσιλ—Ροῦζβελτ, καθ' ἣν οἱ σύμμαχοι δὲν θὰ ὑπέγραφαν ἀνακωχὴν ἀλλὰ μόνον «παράδοσιν ἄνευ ὅρων» τῶν ἀντιπάλων, ἠργοπόρησεν ἀρκετὰ τὴν σύναψιν τῆς 'Ιταλικῆς ἀνακωχῆς. Αὔτη ὑπεγράφη μόλις τὴν 3ην Σεπτεμβρίου 1943, μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ ἀνακοινωθῇ εἰμὴ ἀργότερον, ὅτε τὰ στρατεύματα τοῦ Μπαντόλιο, θὰ ἠδύναντο νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐξουδετερώσουν τὰ ἐν 'Ιταλίᾳ Γερμανικὰ στρατεύματα. Παρὰ ταῦτα μετὰ 5 ἡμέρας, ἐγένετο ἡ ἀνακοίνωσις τῆς 'Ιταλικῆς ἀνακωχῆς, πρὸς μεγάλην βλάβην τῶν 'Αγγλο - 'Αμερικανῶν. Οἱ Χιτλερικοὶ κατέλαβον τὴν 'Ιταλίαν καὶ ἐσχημάτισαν ἐν Β. 'Ιταλίᾳ 'Ιταλικὴν Κυβέρνησιν ὑπὸ τὸν Μουσολίνι τὸν ὁποῖον ἀνήρπασαν ἐκ τῆς φυλακῆς εἰς ἣν εἶχεν ἐγκλεισθῇ ὑπὸ τοῦ Μπαντόλιο (*). 'Ο 'Ιταλὸς Βασιλεὺς καὶ ὁ Μπαντόλιο ἐγκαταλείπουν τὴν Ρώμην καὶ καταφεύγουν εἰς τὸ Βρινδήσιον (Brindesi). 'Ο Μπαντόλιο κηρύσσει τὴν 'Ιταλίαν «μὴ ἐμπόλεμον», καὶ τὴν 13ην 'Οκτωβρίου 1943 κηρύσσει τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Γερμανῶν. 'Η 'Ιταλία εἶναι χωρισμένη εἰς δύο μέρη, καὶ τὸ ἓν πολεμᾶ εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Χίτλερ, τὸ ἄλλο εἰς τὸ πλευρὸν τῶν 'Αγγλο - 'Αμερικανῶν. Εἶναι μία ἀπὸ τὰς πλέον ὀδυνηρὰς περιόδους τῆς 'Ιταλικῆς πολιτικῆς ἱστορίας ὁ ἐμφύλιος αὐτὸς πόλεμος, μὲ τὰ ἐπακόλουθά του: Μίση, πένθη, δυστυχίαν καὶ καταστροφάς.

Τὴν 4 'Ιουνίου 1944, οἱ σύμμαχοι ἐλευθερώνουν τὴν Ρώμην καὶ ὁ Βίκτωρ 'Εμμανουὴλ παραιτεῖται ὀνομάζων τοποτηρητὴν τοῦ θρόνου τὸν υἱόν του Οὐμβέρτον. 'Εν τῷ μεταξὺ εἰς τὴν 'Ιταλίαν εἶχε σχηματισθῇ—κατὰ κομμουνιστικὴν ὑπόδειξιν καὶ πρωτοβουλίαν—τὸ «'Εθνικὸν 'Απελευθερωτικὸν Μέτωπον» τὸ ὁποῖον εἰργάσθη εἰς τὰ γνωστά μας «καλούπια» ἅτινα ἐφήρμοσε καὶ εἰς τὴν 'Ελλάδα τὸ ΕΑΜ. 'Αφοῦ ἐπέβαλε τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Βίκτωρος 'Εμμανουήλ, ἐπέτυχε τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Μπαντόλιο, διότι τὸν κατηγόρει ὡς μιλιταριστήν, ἐγκαθίδρυσε πρωθυπουργὸν τὸν παλαιὸν πολιτικὸν Μπονόμι, (9 'Ιουνίου 1944) καὶ ἤρχισε νὰ ὀργανώνη τοὺς «ἀντάρτας» διὰ τὴν

(*) 'Ο Γερμανὸς λοχαγὸς τῶν Καταδρομῶν "Οττο Σκορτσένυ.

ἐκδίωξιν δῆθεν τῶν Γερμανῶν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν. Ὁ ἀγὼν τῶν ἀνταρτῶν ἐστοίχισε εἰς τὴν Ἰταλίαν 55.000 νεκροὺς καὶ 20.000 ἀκρωτηριασμένους. Εὐτυχῶς τὰ Ἀγγλοαμερικανικὰ στρατεύματα τὸν Ἀπρίλιον 1945 διέσχιζαν τὴν «γοτθικὴν γραμμὴν ἀμύνης» καὶ εἰσήλαυνον εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Πάδου. Οἱ Γερμανοὶ ἐγκαταλείπουν τὴν Ἰταλίαν. Ἡ Δημοκρατία τοῦ Μουσολίνι διαλύεται. Ὁ Μουσολίνι συλλαμβάνεται ἀπὸ τοὺς ἀντάρτας καὶ φονεύεται ἄνευ δίκης εἰς τὰς 28 Ἀπριλίου 1945.

ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Εἰς τὰς 10 Φεβρουαρίου 1947, ὑπεγράφη εἰς Παρισίους ἡ συνθήκη τῆς Εἰρήνης. Ἡ βασιλεία καταργεῖται κατόπιν δημοψηφίσματος (τὴν 1 Ἰανουαρίου 1948) καὶ ἀρχίζει ἡ Δημοκρατικὴ Ἰταλία, τὴν πολιτικήν της ζωήν.

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὴν 12ην ὥραν εἶχεν ἀποκηρύξει τοὺς Γερμανούς, καὶ κατόπιν εἶχε κηρύξει τὸν πόλεμον κατ' αὐτῶν, ἐν τούτοις ὑπέστη ἡ Ἰταλία μεγάλας ἐδαφικὰς περικοπάς. Ἔχανε τὴν Λιβύην Ἐρυθραίαν καὶ Σομαλίαν.

Τὴν 22 Δεκεμβρίου 1948, ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις εἶχεν ἐγκρίνει τὸ νέον Σύνταγμα τῆς Ἰταλικῆς Δημοκρατίας τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη τὴν 27 Δεκεμβρ. 1947. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 139 ἄρθρα. Εἰς τὸ ἄρθρον 52 καθορίζεται ὅτι ἡ ὑπεράσπισις τῆς πατρίδος ἀποτελεῖ ἱερὸν καθῆκον τοῦ πολίτου. Ἡ στρατιωτικὴ ὑποχρέωσις εἶναι ὑποχρεωτικὴ κατὰ τὰ ὑπὸ τῶν Νόμων ὁριζόμενα. Κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν στρατιωτικῶν των ὑποχρεώσεων, οἱ στρατιῶται δὲν στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τῆς ἐξασκήσεως τῶν πολιτικῶν των δικαιωμάτων.

Εἰς τὸ ἄρθρον 98 καθορίζεται ὅτι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι ἀνήκουν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἔθνους. Ἐὰν εἶναι μέλη τοῦ Κοινοβουλίου, δὲν δύνανται νὰ δεχθοῦν προβιβασμὸν εἰμὴ βάσει τῆς σειρᾶς ἀρχαιότητός των. Διὰ νόμου θὰ καθορισθοῦν περιορισμοὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸ δικαίωμα τῆς ἐγγραφῆς εἰς πολιτικὰ κόμματα τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματούχων τοῦ Κράτους, δικαστικῶν, τῶν μονίμων ἀξιωματικῶν ἐν ἐνεργῷ ὑπηρεσίᾳ, τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων, τῶν διπλωματικῶν καὶ προξενικῶν ὑπαλλήλων.

Μὲ αὐτὸ τὸ πνεῦμα διοικεῖται σήμερον ἡ Δημοκρατικὴ Ἰταλία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ στοιχεῖον τάξεως ἐν τῇ Μεσογείῳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ III

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Τὸ δημογραφικὸν φαινόμενον ἑκάστης χώρας εἶναι ἡ βάσις τῶν πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν ἐπιδιώξεών της. Συνεπῶς εἶναι ἀπαραίτητος ἡ σύντομος ἐπισκόπησις τοῦ Ἰταλικοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος.

Κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῆς 4 Νοεμβρίου 1951, ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰταλίας ἀνήρχετο εἰς παρόντας 47.032.271. Τὴν 14 Ἰουνίου 1954 ὑπελογίσθη εἰς 47,6 ἑκατομ. κατοίκων. Ἐντὸς 16 ἐτῶν ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰταλίας παρὰ τοὺς πολέμους καὶ τὸν περιορισμὸν τῶν συνόρων της ηὔξησε κατὰ 5 ἑκατ. κατοίκων (μὲ μέσην ἐτησίαν αὔξησιν 7 τοῖς χιλίοις).

Τό 1861, ὅτε τὸ πρῶτον ἀπεκατεστάθη ἡ πολιτικὴ ἑνότης τῆς Ἰταλίας, ὁ πληθυσμός της ἀνήρχετο εἰς 25 μόνον ἑκατομ. ἀνθρώπων. Ἤδη ἔχομεν ἔκτοτε αὔξησιν κατὰ 22 ἑκατομμύρια κατοίκων. Τὸ 1861 ἤρχετο ἕκτη κατὰ σειρὰν πληθυσμοῦ ἐν Εὐρώπῃ. (Ἡ σειρὰ ἦτο Ρωσία, Ἡν. βασίλειον (Μ. Βρεττανία) Αὐστρία, Γερμανία, Γαλλία). Σήμερον ἡ Ἰταλία ἔρχεται τετάρτη κατὰ πληθυσμὸν ἐν Εὐρώπῃ ἀκολουθοῦσα τὴν Ρωσίαν, Ἡν. Βασίλειον καὶ Γερμανίαν. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι τόσον τὸ 1861 ὅσον καὶ σήμερον ἡ Ἰταλία ἀντεπροσώπευε τὰ 7.5% τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Εὐρώπης.

Ἀπὸ ἀπόψεως πυκνοκατοικήσεως ἡ Ἰταλία ἔρχεται μεταξὺ τῶν μᾶλλον πυκνοκατῳκημένων χωρῶν. Κάτοικοι κατὰ τετρ. χιλιόμετρον: Βέλγιον283, Ὁλλανδία 258, Μ. Βρεττανία 209, Γερμανία 202 καὶ Ἰταλία 101. Δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ γεγονός, ὅτι αἱ ἄλλαι αὐταὶ χῶραι, καίτοι πυκνωκατῳκημέναι, διαθέτουν ἐδάφη πλούσια, καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἔχουν καὶ ἀποικίας. Συνεπῶς ἡ πυκνότης τοῦ Ἰταλικοῦ πληθυσμοῦ ἐξασκεῖ μεγάλην πίεσιν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς της πολιτικῆς.

῎Αξιον σημειώσεως εἶναι ἐπίσης ὅτι αἱ περιοχαὶ μὲ τὰ πτωχότερα ἐδάφη τῆς Ἰταλίας εἶναι αἱ μᾶλλον πυκνοκατῳκημέναι.

Ἡ Ἰταλία ἀριθμεῖ 7.880 κοινότητας ἐν συνόλῳ ἐκ τῶν ὁποίων μόνον 3 ἔχουν πληθυσμὸν ἄνω τοῦ ἑκατομμυρίου κατοίκων. (Ρώμη 1.657.588, Μιλᾶνον 1.256.994, Νεάπολις 1,011.910). Παρουσιάζεται καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ φαινόμενον τοῦ οὐρμπανισμοῦ.

Ἐνῶ μὲ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1956, αἱ γυναῖκες ἦσαν 800.000 περισσότεραι ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, τώρα ἡ διαφορὰ αὐτὴ ἀνέρχεται εἰς 1.000.000.

Ἀπὸ ἀπόψεως φυσιολογικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἰταλῶν, σημειοῦται ὅτι τὸ ἀνάστημά των βαίνει αὐξανόμενον καὶ ἡ σωματική των διάπλασις βελτιουμένη.

Αἱ στατιστικαὶ τῶν τελευταίων 80 ἐτῶν, δεικνύουν ὅτι ὁ ρυθμὸς τῶν γεννήσεων καθὼς καὶ τῶν θανάτων βαίνει ἐλαττούμενος. Πλὴν ὑπάρχει πάντοτε μιὰ σταθερὰ ὑπεροχὴ τῶν γεννήσεων ὑπὲρ τοὺς θανάτους (ἐξαιρουμένων τῶν πολεμικῶν περιόδων) ἡ ὁποία ὅμως δὲν ὑπερβαίνει τὰ τελευταῖα ἔτη τὸ 7.6 ἐπὶ χιλίων κατοίκων.

Οἱ πόλεμοι παρὰ τὰς καταστροφὰς ἅς προξενοῦν ἔχουν καὶ τὴν εὐεργετικήν των πλευράν. Αἱ πρόοδοι τῆς ἰατρικῆς, ἰδίᾳ εἰς τὰ ἀπολυμαντικὰ ἐντομοκτόνα καὶ ἀντιβιοτικά, καθὼς καὶ αἱ πρόοδοι εἰς τὴν λειτουργίαν, ἐπέτυχον τὴν παράτασιν τῆς μέσης ζωῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐν Ἰταλίᾳ. Τὸ 1881 ἡ μέση ζωὴ τῶν Ἰταλῶν ἦτο 35 ἔτη. Σήμερον ἀνέρχεται εἰς 62 ἔτη μὲ τάσεις ἀνόδου.

Συντελεστὴς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι καὶ οἱ γάμοι. Ὁ ἀριθμὸς τῶν γάμων ἐν Ἰταλίᾳ διατηρεῖται σταθερὸς (7 περίπου γάμοι ἐπὶ 1000 κατοίκων ἐτησίως).

Μ ε τ α ν α σ τ ε υ τ ι κ ὴ κ ί ν η σ ι ς. Ἡ πυκνότης τοῦ Ἰταλικοῦ πληθυσμοῦ, ζῶντος εἰς ἔδαφος πτωχὸν εἰς πρώτας ὕλας, εἰς καλλιεργήσιμα ἐδάφη, καὶ εἰς βιομηχανικὰς ἐγκαταστάσεις, δημιουργεῖ προβλήματα κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς μορφῆς. Πολλοὶ εἶναι οἱ παραμένοντες ἄνευ ἐργασίας, ἢ ἐργάζονται ὀλίγας μόνον ὥρας (ὑποαπασχόλησις). Ἡ μόνη διέξοδος εἶναι ἡ ἀνέκαθεν = ἡ μετανάστευσις πρὸς χώρας πλουσίας. Τὸ 1913 μετηνάστευσαν ἐξ Ἰταλίας 873.000 πρόσωπα, ἐξ ὧν 560.000 εἰς τὰς Ἡν. Πολιτείας Ἀμερικῆς. Ἔκτοτε τὸ μεταναστευτικὸν ρεῦμα ἠλαττώθη, ἀποκοπὲν τελείως κατὰ τὸν τελευταῖον παγκόσμιον πόλεμον. Τὸ 1953 μετηνάστευσαν ἐξ Ἰταλίας 138.000 πρόσωπα, ἐξ ὧν 107.000 πρὸς τὰς Η.Π.Α. Τὸ αὐτὸ ὅμως ἔτος ἐπανεπατρίσθησαν 30.000 Ἰταλοί.

Ἐκτὸς τῆς μονίμου μεταναστεύσεως, ὑπάρχει καὶ ἡ «ἐποχειακὴ» μετανάστευσις πρὸς γειτονικὰς χώρας (Ἑλβετίαν καὶ Γαλλίαν) διὰ

ὡρισμένας καλλιεργητικὰς ἐργασίας ἢ διὰ τὴν ἐπάνδρωσιν τῶν ξενοδοχείων τῶν χωρῶν αὐτῶν καθ' ὡρισμένας περιόδους. Τὸ ὕψος τῆς ἐποχειακῆς αὐτῆς μεταναστεύσεως ἔφθασε τὰς 176.000 τὸ 1953.

Τὸ σύνολον τῶν ἐκτὸς τῶν συνόρων τῆς Ἰταλίας ζώντων Ἰταλῶν ὑπολογίζεται εἰς 10.000.000 ψυχάς.

ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ - ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Κατόπιν τῆς ἥττης τῆς Ἰταλίας κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἡ Ἰταλία ἡ ὁποία ἦτο κληρονομικὴ μοναρχία, ὑπὸ τὸν Οἶκον τῆς Σαβοΐας ἐγένετο Δημοκρατία. Ἡ συνεταιριστικὴ ὀργάνωσις τὴν ὁποίαν εἶχε καθιερώση ὁ φασισμὸς ἔπαψε νὰ ὑφίσταται.

Τὴν 25 Ἰουνίου 1944 ἐψηφίσθη Ν.Δ. διὰ τοῦ ὁποίου καθωρίζετο ὅτι μετὰ τὸ τέρμα τῶν ἐχθροπραξιῶν, ἡ λαϊκὴ ἐτυμογορία θ' ἀπεφαίνετο διὰ τὴν συνταγματικὴν μορφὴν τοῦ Ἰταλικοῦ Κράτους. Τὴν 2 Ἰουνίου 1946 ὁ Ἰταλικὸς Λαὸς κατὰ τὸ δημοψήφισμα, ἐψήφισεν ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας (12 ἑκατ. ψηφοφόρων, ἔναντι 10 ἑκατ. ψηφισάντων ὑπὲρ τῆς Βασιλείας) καὶ ἐξέλεξε διὰ καθολικῆς μυστικῆς καὶ ἀπ' εὐθείας ψηφοφορίας 556 ἀντιπροσώπους διὰ τὴν Συντακτικὴν Συνέλευσιν. Ἡ Συνέλευσις ἀνέθεσεν εἰς 75 μέλη της νὰ συντάξουν τὸ νέον Σύνταγμα. Τοῦτο ὑπεβλήθη εἰς τὴν Συνέλευσιν τὴν 31 Ἰαν. 1947 καὶ μετὰ μακρὰς συζητήσεις ἐνεκρίθη τὴν 22 Δεκ. 1947 διὰ ψήφων 463 κατὰ 62 καὶ ἐτέθη ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ 1 Ἰαν. 1948. Τὸ Ἰ. Σύνταγμα ἀποτελεῖται ἀπὸ 138 ἄρθρα μόνιμα καὶ 18 προσωρινὰς διατάξεις. Μετὰ τὸν καθορισμὸν τῶν βασικῶν συνταγματικῶν διατάξεων τὸ Σύνταγμα καθορίζει τὰ δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν καὶ εἰς τὰ τελευταῖα ἄρθρα καθορίζει τὰ τῆς Ὀργανώσεως τῆς Κρατικῆς Μηχανῆς.

Ἡ τροποποίησις μελλοντικῶς τοῦ Ἰταλικοῦ Συντάγματος εἶναι δυνατὴ μόνον κατόπιν ὡρισμένων συνταγματικῶν διαδικασιῶν.

Ἐν ἀντιθέσει μὲ τοὺς συνταγματικοὺς Χάρτας τῶν ἄλλων δημοκρατικῶν χωρῶν, τὸ Ἰτ. Σύνταγμα ὄχι μόνον καθορίζει τὰ τῆς λειτουργίας τῆς Κρατικῆς μηχανῆς καὶ ἐξασφαλίζει τὰς συνταγματι-

κὰς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ περιέχει καὶ διατάζει διὰ τὴν προστασίαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν ἐργαζομένων. Ὄντως τὸ α΄ ἄρθρον ἀρχίζει μὲ τὴν φράσιν: «Ἡ Ἰταλία εἶναι δημοκρατία βασιζομένη εἰς τὴν ἐργασίαν...»

Ἐκλέγονται δύο Βουλαί. Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ Γερουσία. Ἡ καθ' αὑτὸ Β ο υ λ ή μὲ 590 μέλη ἐκλέγεται μὲ τὸ ἀναλογικὸν σύστημα. Διὰ κάθε 80.000 κατοίκους ἀντιστοιχεῖ εἷς βουλευτής. Οἱ ἐκλογεῖς δέον νὰ ἔχουν συμπληρώσει τὸ 21ον ἔτος τῆς ἡλικίας των. Οἱ δὲ Βουλευταὶ τὸ 25ον ἔτος. Ἡ διάρκεια τῆς Βουλῆς εἶναι 5 ἔτη. Διὰ τὴν Γ ε ρ ο υ σ ί α ν ἡ ὁποία ἐκλέγεται πάλιν μὲ ἀναλογικὸν ψηφίζουν μόνον οἱ ἐκλογεῖς οἱ ἔχοντες συμπληρώσει τὸ 25ον ἔτος. Οἱ Γερουσιασταὶ πρέπει νὰ ἔχουν συμπληρώσει τὸ 40ον ἔτος. Ἡ διάρκεια Γερουσιαστικῆς περιόδου εἶναι 6 ἔτη: Οἱ διατελέσαντες πρωθυπουργοὶ ἔχουν δικαίωμα νὰ εἶναι Γερουσιασταὶ ἰσοβίως. Ἐξ ἄλλου ὁ Πρόεδρος Δημοκρατίας ἔχει δικαίωμα νὰ διορίζῃ 5 Γερουσιαστὰς ἰσοβίους, ἐκ τῶν πολιτῶν τῶν διακριθέντων εἰς τὰς ἐπιστήμας, γράμματα. τέχνας ἢ κοινωνιολογικὰς μελέτας. Ἡ Γερουσία ἀριθμεῖ 243 μέλη ἐξ ὧν τὰ 6 ἰσόβια.

Ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους — Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας — ἐκλέγεται ἀπὸ τὰς 2 Βουλὰς συνεδριαζούσας ὁμοῦ, διὰ πλειοψηφίας τοὐλάχιστον τῶν δύο τρίτων. Ἡ διάρκεια τῆς θητείας του εἶναι ἑπταετής. Ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ ἡλικίαν ἄνω τῶν 50 ἐτῶν.

Ὁ Πρόεδρος Δημοκρατίας προκηρύττει τὰς ἐκλογὰς (Βουλῆς καὶ Γερουσίας) καὶ ὁρίζει ἡμερομηνίαν ἐνάρξεως τῶν συνεδριάσεων. Ἐγκρίνει τὴν ὑποβολὴν εἰς τὰς Βουλὰς τῶν νομοθετημάτων τὰ ὁποῖα ἐπεξεργάζεται ἡ Κυβέρνησις. Δημοσιεύει τοὺς Νόμους καὶ τὰ Διατάγματα. Καθορίζει τὴν τυχὸν διενέργειαν λαϊκοῦ Δημοψηφίσματος. Διορίζει τοὺς κρατικοὺς ὑπαλλήλους. Ἐπικυρώνει τὰς διεθνεῖς συνθήκας, ἀφοῦ αὗται τύχουν τῆς ἐγκρίσεως τῶν Βουλῶν. Διορίζει τοὺς διπλωμ. ἀντιπροσώπους καὶ ἀποδέχεται τοὺς ξένους διπλωμ. ἀντιπροσώπους. Ἔχει τὴν γ ε ν ι κ ὴ ν ἀ ρ χ η γ ί α ν τ ῶ ν ἐ ν ό π λ ω ν δ υ ν ά μ ε ω ν. Προΐσταται τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστικοῦ Συμβουλίου. Χαρίζει ἢ μετατρέπει ποινάς. Παρέχει παράσημα. Δύναται νὰ διαλύῃ τὰς Βουλάς, ἀφοῦ συζητήσει μετὰ τῶν Προέδρων των. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει ἵνα αἱ πράξεις τοῦ Προέδρου Δημοκρατίας ὦσιν ἰσχυραί, δέον νὰ προσυπογράφωνται ἀπὸ τὸν ἁρμόδιον ὑπουργὸν ὅστις τὰς ἐπρότεινε καὶ ὅστις εἶναι καὶ μόνος ὑπεύθυνος. Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας δύναται νὰ κατηγορηθῇ μόνον ἐκ μέρους τῆς Ἐθν. Ἀντιπροσωπείας (Βουλῆς καὶ Γερουσίας) δι' ἐσχάτην προδοσίαν ἢ προσβολὴν τοῦ Συντάγματος.

Γ) ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Ἐνῶ αἱ ἐκλογαὶ Βουλῆς τοῦ 1948 εἶχαν δώσει τὸ 48,5% εἰς τὸ Χριστιανοδημοκρατικὸν κόμμα μὲ 305 ἕδρας ἐπὶ συνόλου ἑδρῶν 574, αἱ δὲ ἐκλογαὶ Γερουσίας 137 ἕδρας ἐπὶ 237 Γερουσιαστῶν, αἱ ἐκλογαὶ αἱ διεξαχθεῖσαι τὴν 7ην Ἰουνίου 1953 μετέτρεψαν τὰ ἀποτελέσματα εἰς βάρος τοῦ κόμματος τῶν Χριστιανοδημοκρατικῶν.

Εἰς τὴν Βουλὴν τοῦ 1953, ἐπὶ συνόλου 590 βουλευτῶν, τὸ Χριστιανοδημοκρατικὸν κόμμα ἐπέτυχε τὸ 40% τῶν ψήφων μὲ 262 ἕδρας. Οἱ Κομμουνισταὶ ἐπέτυχον τὸ 22,6% τῶν ψήφων μὲ 143 ἕδρας. Εἰς τὴν Γερουσίαν τοῦ 1953 ἐπὶ συνόλου 237 Γερουσιαστῶν, τὸ Χριστιανοδημοκρατικὸν κόμμα ἐπέτυχε τὸ 40,7% τῶν ψήφων μὲ 116 Γερουσιαστικὰς ἕδρας, Οἱ Κομμουνισταὶ ἐπέτυχον τὸ 20,9% τῶν ψήφων μὲ 54 ἕδρας.

Παρὰ τὴν μικρὰν αὔξησιν τῶν κομμουνιστικῶν ψήφων, τὸ Χριστιανοδημοκρατικὸν κόμμα ἐξηκολούθησε νὰ κατέχῃ τὴν ἐξουσίαν χωρὶς νὰ καταφύγῃ εἰς συνεργασίαν μὲ τὸ β' κατὰ σειρὰν Ἰταλικὸν κόμμα (τὸ Κομμουνιστικὸν) ἀλλὰ συνειργάσθη (διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς σχετικῆς πλειοψηφίας εἰς τὰς δύο Βουλὰς) μὲ ἄλλα μικρότερα κόμματα. Ὁ λόγος τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν κομμουνιστῶν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν ἀπὸ τοῦ 1947 καὶ ἐφεξῆς, ἔγκειται εἰς τὸν φόβον μήπως περιορισθοῦν ἢ καταργηθοῦν αἱ Ἀμερικανικαὶ πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἐνισχύσεις.

Τ ὰ Σ υ ν δ ι κ ᾶ τ α τῆς Ἰταλίας ἀσκοῦν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν πολιτικῶν ἐπιδιώξεων τῶν ἐργαζομένων. Ὑπάρχουν δύο μεγάλαι ὀργανώσεις. Ἡ Γενικὴ Ἕνωσις Ἰταλῶν Ἐργαζομένων (C.G.I.L.) μὲ 5 ἑκατ. μέλη καὶ ἡ Ἕνωσις τῶν Ἐλευθέρων Συνδικάτων (C.I.S.L.) μὲ 2 ἑκατ. μέλη. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ 3 ἢ 4 ἄλλαι μικρότεραι Συνδικαλιστικαὶ Ὀργανώσεις.

Ἐξ ἄλλου ὑφίστανται 3 Ὀργανώσεις ἐργοδοτῶν: Ἡ Ἕνωσις τῶν Βιομηχάνων, ἡ Ἕνωσις (Συνομοσπονδία) τῶν Ἀγροτῶν καὶ ἡ Ἕνωσις τῶν Ἐμπόρων.

Δ) ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Διοικητικῶς ἡ Ἰταλία διαιρεῖται εἰς Περιοχάς, Ἐπαρχίας καὶ Κοινότητας. Ὑπάρχουν 19 Περιοχαί. Αἱ Ἐπαρχίαι εἶναι 91 διοικούμεναι ὑπὸ τῶν Νομαρχῶν καὶ ὑπάρχουν 7.851 Κοινότητες διοικούμεναι ἀπὸ τοὺς Δημάρχους.

Αἱ Περιοχαὶ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰς (ἄλλοτε) Γεν. Διοικήσεις μας. Τὰ δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῶν Προέδρων τῶν «περιοχῶν», τῶν Νομαρχῶν καὶ τῶν Δημάρχων εἶναι σοφῶς καθορισμένα διὰ τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἀποκεντρώσεως.

Ἡ Κυβέρνησις ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὸν Πρόεδρον αὐτῆς καὶ τοὺς ὑπουργούς. Λειτουργοῦν 16 ὑπουργεῖα: Ὑπουρ. Ἐξωτερικῶν, Ἐσωτερικῶν, Δικαιοσύνης, Προϋπολογισμοῦ, Οἰκονομικῶν, Θησαυροφυλακίου, Ἐθνικῆς Ἀμύνης, Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, Δημοσίων Ἔργων, Ἐργασίας καὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, Γεωργίας καὶ Δασῶν, Μεταφορῶν, Ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας, Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, Τ.Τ.Τ, Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας.

Ἡ διάρθρωσις τῆς Δικαιοσύνης ὁμοιάζει μὲ τὴν Ἑλληνικήν.

Ε) ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ἡ Θρησκεία τῆς Ἰταλικῆς Δημοκρατίας εἶναι ἡ Καθολική. Ὁ Ἰταλικὸς λαὸς κατὰ τὸ μέγιστον ποσοστὸν ἀνήκει εἰς τὸ Καθολικικὸν Δόγμα. Παραδόσεις δύο σχεδὸν χιλιετηρίδων κρατοῦν τοὺς Ἰταλοὺς ἀφοσιωμένους εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Πάπα Ρώμης, ὡς Ἀρχηγοῦ τῆς Θρησκείας των. Τὸ Ἰταλικὸν Σύνταγμα καθορίζει ὅτι τὸ Κράτος καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀμφότερα, εἰς τὰς σφαίρας ἐπιρροῆς των, κυρίαρχα καὶ ἀνεξάρτητα. Αἱ σχέσεις τοῦ Ἰταλικοῦ κράτους μετὰ τῆς ἀνεξαρτήτου πόλεως τοῦ Βατικανοῦ, ρυθμίζονται διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Λατερανοῦ (11 Φεβρουαρίου 1929). Δυνάμει τῆς συνθήκης ταύτης ἡ Ἰταλία ἀνεγνώρισε τὴν πλήρη ἐδαφικὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Παπικοῦ Κράτους ἐν Ρώμη καὶ ἐκ παραλλήλου ἀνεγνώρισε τὴν Καθολικὴν θρησκείαν ὡς θρησκείαν τοῦ Ἰταλικοῦ κράτους. «Ἡ Καθολική, Ἀποστολικὴ καὶ Ρωμαϊκὴ θρησκεία εἶναι ἡ μόνη θρησκεία τοῦ Κράτους».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV

ΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑΙ

Αἱ στρατιωτικαὶ ἐπιχειρήσεις κατὰ τὸ διάστημα τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου, εἶχον προκαλέσει τεραστίας ὑλικὰς καὶ ἠθικὰς καταστροφάς. Ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ τοῦ τόπου εἶχε τελείως ἀνακοπεῖ. Ὁ Ἐθνικὸς πλοῦτος τῆς Ἰταλίας (τόσον ὁ δημόσιος ὅσον καὶ ὁ ἰδιωτικὸς) εἶχε χάσει ὑπὲρ τὸ 1/3 τῆς συνολικῆς του ἀξίας καὶ τὸ σύνολον τῶν ζημιῶν ἀναβιβάζεται ἀπὸ τοὺς Ἰταλούς, εἰς 10 τρισεκατομμύρια λιρέττες (1 δολλάριον = 600 λιρέττες) ἤ τ ο ι 17 δ ι σ ε κ α τ ο μ μ ύ ρ ι α δ ο λ λ ά ρ ι α. Αἱ ἐκ τοῦ πολέμου ζημίαι κατανέμονται εἰς τοὺς κάτωθι τομεῖς:

α) Κατοικίαι: 3.000.000 δωμάτια, ὁλικῶς σχεδὸν κατεστραμμένα, καὶ 3.800.000 μερικῶς. Δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1942 οὐδεμία νέα κατοικία εἶχε κτισθῇ ἐν Ἰταλίᾳ.

β) Δημόσια ἔργα: Τὸ 35% τῶν μεγάλων συγκοινωνιακῶν ἀρτηριῶν εἶχε καταστραφῆ. Γέφυραι μεγάλαι 3.000 καὶ μικραὶ 5.500 εἶχον καταστραφῆ. Τὸ 90% τῶν λιμενικῶν ἐγκαταστάσεων εἶχεν ὑποστῆ πλήρη βλάβην. Τὸ 40% τῶν σχολείων δὲν ὑπῆρχε πλέον. Ἕνδεκα χιλιάδες ἐκκλησιαστικὰ ἱδρύματα κατεστράφησαν. Αἱ καταστροφαὶ τῶν ἐργοστασίων παραγωγῆς καὶ διανομῆς ἠλ. ρεύματος ἦσαν κολοσσιαῖαι.

γ) Ὁ ἐμπορικὸς στόλος, 1100 σκάφη (ὑπὲρ τοὺς 100 τόννους συνολικῆς χωρητικότητος 3.400.000 τόννων), περιωρίσθη εἰς μόνον τὸ 10%, ἀπωλέσαν τὸ 90% τοῦ ὄγκου του.

δ) Οἱ σιδηρόδρομοι ὑπέστησαν σημαντικὰς ζημίας ἀνερχομένας εἰς τὸ 40% τοῦ δυναμικοῦ των ἤτοι κατεστράφη τὸ 25% τῶν σιδηροτροχιῶν, τὸ 1/3 τῶν γεφυρῶν, τὸ 60% τῶν ἀτμομηχανῶν, τὸ 47% τῶν

κτιρίων, τὸ 60% τῶν φορτηγῶν βαγονίων, τὸ 80% τῶν ἐπιβατικῶν βαγονίων, τὸ 90% τῶν δι' ἠλεκτρισμοῦ κινουμένων σιδηρ.γραμμῶν, τὸ 57% τῶν κέντρων ἠλεκτροπαραγωγῆς διὰ τοὺς ἠλ. σιδηροδρόμους καὶ τὸ 84% τῶν φέρρυ-μπόατ.

ε) Ἡ γεωργία ὑπέστη καὶ αὐτὴ ζημίας σοβαρὰς διότι ὅλα τὰ ἐγγειοβελτικὰ ἔργα κατεστράφησαν καθὼς καὶ πλεῖστα τρακτὲρ καὶ κτήνη.

στ) Ἡ βιομηχανία ὑπέστη ζημίας σημαντικάς. Ἡ σιδηρουργία, ἠλεκτροπαραγωγή, ναυπηγεῖα, ἐργοστάσια χημ. προϊόντων καθὼς καὶ χημ. λιπασμάτων, βιομηχανία αὐτοκινήτων καὶ τρακτὲρ καὶ ἄλλαι βιομηχανίαι ὑπέστησαν βλάβας ὑπερβαινούσας τὸ 25% τῆς ἀξίας των.

ζ) Ὅλαι αἱ ἰδιωτικαὶ ἐμπορικαι ἐπιχειρήσεις ὑπέστησαν ζημίας κολοσσιαίας ἐκ τοῦ πολέμου.

Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ζημίας, δέον νὰ προσθέσωμεν καὶ τὴν ζημίαν ἣν προεκάλεσεν ἡ ἐξάρθρωσις ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν.

Τὰ οἰκονομικὰ ἐπακόλουθα τῶν πολεμικῶν καταστροφῶν. Αἱ ὡς ἄνω ὑλικαὶ ζημίαι, ἡ διοικητικὴ ἐξάρθρωσις τῆς κρατικῆς μηχανῆς, ὅσον καὶ ὅλων τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, εἶχον σοβαρὸν ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἰσχύος τῆς Ἰταλίας, τὴν ἐπαύριον τοῦ πολέμου :

1) Κάμψιν τῆς ἀγροτικῆς καὶ βιομηχανικῆς παραγωγῆς. Τὸ 1945 ἡ γεωργικὴ παραγωγὴ μόλις ἔφθανε τὸ 60% τῆς προπολεμικῆς τοιαύτης. Τὸ αὐτὸ ἔτος ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ ἔφθανε μόλις τὸ 40% τῆς προπολεμικῆς

Ἡ παραγωγὴ ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας ἔφθασε τὸ 1956 εἰς μόλις 12,6 δισεκατομμύρια ὡριαῖα κιλοβάττ, ἐνῶ τὸ 1941 εἶχε φθάσει τὰ 20.8 kwh.

2) Ἐλάττωσιν τῶν καταναλισκομένων ἀγαθῶν, καὶ περιορισμοῦ τοῦ ὕψους τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου. Αἱ θερμίδες (calories) κατὰ κάτοικον ἔφθαναν τὸ ὕψος τοῦ 1737 (ἀπὸ 2.652 ὅστις ἦτο ὁ μέσος ὅρος κατὰ τὴν τετραετίαν 1936—1940). Τὰ τρόφιμα εἶχον περιορισθῆ ἰδίᾳ δὲ αἱ πρωτεῖναι καὶ οἱ ὑδατάνθρακες.

3) Περιορισμὸν τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν μὲ τὸ Ἐξωτερικόν. Διότι ἀφ' ἑνὸς δὲν ὑπῆρχον καὶ πολλὰ ἐξαγώγιμα προϊόντα, καὶ ἀφ' ἑτέρου διότι συμφώνως τοῖς ὅροις τῆς ἀνακωχῆς ἡ Ἰταλία δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα τῶν συναλλαγῶν, εἰμὴ μὲ τὴν ὁμάδα τῶν Συμμάχων Κρατῶν διὰ μέσου ὅμως τῶν Κυβερνήσεών των καὶ μόνον, καὶ οὐχὶ τῶν ἰδιωτῶν. Μόλις τὸ 1946 ἐνεκρίθη καὶ ἐπετράπη ἡ ἐπανάληψις τῶν

μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορικῶν σχέσεων ἀλλὰ ὑπὸ ὡρισμένας προϋποθέσεις καὶ περιορισμούς.

4) Σύμπτηξιν τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους εἰς ἐπίπεδον ἐπικίνδυνον. Πᾶσα οἰκονομικὴ δραστηριότης εἶχε νεκρωθῆ, τὸ νόμισμα εἶχεν ὑποτιμηθῆ, αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι εἶχον ὑποστῆ κλονισμὸν σοβαρόν. Τὸ 1944—45 τὰ δημόσια ἔσοδα δὲν ἔφθασαν οὔτε εἰς τὸ 1/10 τῶν προπολεμικῶν ἐσόδων, Τὸ 1946—47, ἐπῆλθε σχετικὴ βελτίωσις καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ 1/6 τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου. Αἱ ἀπαραίτητοι κρατικαὶ δαπάναι ἀνήρχοντο ἐπικινδύνως. Τὰ ἐλλείματα τοῦ προϋπολογισμοῦ 1944—45 ἦσαν 858 δισεκ. λιρέττες. Τοῦ 1945—46 ἔφθασαν τὰ 1.130 δισεκ. λιρέττες.

5) Οἰκονομικὰς καὶ κοινωνικὸς ἀνωμαλίας. Ἡ ἔλλειψις διαθεσίμων καταναλωτικῶν ἀγαθῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, ὁ περιορισμὸς τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων εἰδῶν, ἡ ἐλάττωσις τῆς παραγωγῆς, ἡ κακὴ κατάστασις τῶν μεταφορικῶν μέσων, καὶ τὸ σοβαρὸν ἔλλειμμα τοῦ Κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, συνέτειναν εἰς τὴν συνεχῆ ὑποτίμησιν τῆς λιρέττας. Ἐνῶ ἡ ἀξία τῶν καταναλισκομένων ἀγαθῶν εἶχε φθάσει 30 φορὰς ἄνω τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου, ἐξ ἄλλου οἱ μισθοὶ καὶ ἀποδοχαὶ τῶν ἐργαζομένων μόλις εἶχαν αὐξηθῆ κατὰ 5 φορὰς ἀπὸ τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου. Ἡ δυσαρμονία αὕτη μεταξὺ τιμῶν καὶ ἡμερομισθίων καθὼς καὶ ἡ δυσαρμονία μεταξὺ τῶν τιμῶν βιομηχανικῶν καὶ ἀγροτικῶν προϊόντων ἐπέτειναν τὸ χάος. Ἡ «μαύρη» ἀγορὰ ἔκαμε τὴν ἐμφάνισίν της εἰς ὅλας τὰς ἰταλικὰς πόλεις καὶ χωρία.

Τὰ ἐπακόλουθα ταῦτα τῶν πολεμικῶν καταστροφῶν ἐγίνοντο πλέον αἰσθητά, διότι ὁ πληθυσμός, ὁ ἔχων ἀνάγκας ἀμέσους καὶ ἐντατικὰς ηὔξανε συνεχῶς:

α) Ἀπὸ τοὺς ἀποστρατευομένους καὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας αἰχμαλώτους πολέμου.

β) Ἀπὸ τὴν τελείαν κατάπαυσιν τῆς μεταναστεύσεως.

γ) Ἀπὸ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν Ἰταλίαν πολυαρίθμων Ἰταλῶν «προσφύγων» προερχομένων ἀπὸ τὰς ἀπωλεσθείσας ἀποικίας καὶ ἀπὸ τὰ περικοπέντα μητροπολιτικὰ ἐδάφη.

Ἡ αὔξησις αὐτὴ τοῦ πληθυσμοῦ, ἐπέφερεν αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀνέργων (2.000.000) καὶ τῶν ὑποαπασχολουμένων (1.000.000).

Αὐτὴ ἦτο ἡ κατάστασις τῆς Ἰταλίας τὸ 1945. Ἐνῶ ἀνέκαθεν ὑπέφερεν ἀπὸ ἔλλειψιν α' ὑλῶν καὶ κεφαλαίων καταλλήλων καὶ ἀντιστοιχούντων πρὸς τὴν δημοκρατικὴν ἐξέλιξίν της. Τὸ δυσάρεστον ἦτο ὅτι καὶ ἡ ὑπόλοιπος Εὐρώπη, νικηταὶ καὶ ἡττημένοι δὲν εὑρίσκοντο εἰς καλλιτέραν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν θέσιν.

Αὐτὴ ἦτο ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς ἡ κατάστασις τῆς Ἰταλίας κατὰ τὸ 1945 μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ V

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΝΗΨΙΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Ι. ΦΑΣΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ

Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάνηψις ἐπετεύχθη εἰς τρεῖς φάσεις.

Ἡ πρώτη φάσις (1945 – 1947) ἦτο ἀγὼν ἐναντίον τῆς πείνης καὶ τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς παραλυσίας:

α) Ἐξασφάλισις τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τροφίμων.

β) Προσπάθεια ἐπαναλήψεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς διὰ τῆς εἰσαγωγῆς πρώτων ὑλῶν καὶ καυσίμων καὶ ἐπισκευῆς τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων.

Ἀμφότεραι αἱ προσπάθειαι αὗται ὑπεβοηθήθησαν κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τὸ Στρατηγεῖον τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων καὶ μετέπειτα ἀπὸ τὴν «Οὔνρρα» (U.N.R.R.A.)

Ἡ ἐπισκευὴ τῶν ἐγκαταστάσεων ἤρξατο μεθοδικῶς, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τὰς ἐγκαταστάσεις κοινῆς ὠφελείας ἤτοι: Μεταφοραί, συγκοινωνίαι, ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια, σιδηρουργία, μεταλλουργία καὶ λοιπαὶ βιομηχανίαι.

Ἡ δευτέρα φάσις (1947 – 1952) τῆς Ἰταλικῆς ἀνανήψεως ἤρχισε νὰ διαγράφεται:

α) Ὅτε τὸν Μάϊον 1947, ἐσχηματίσθη Κυβέρνησις μὲ ἀποκλεισμὸν τοῦ Κομμουνιστικοῦ κόμματος.

β) Κατόπιν τῆς ὡς ἄνω πολιτικῆς στροφῆς τῆς Ἰταλίας, αὕτη περιελήφθη εἰς τὸ «σχέδιον Μάρσαλλ», 5 Ἰουνίου 1947, τὸ προβλέπον τὴν ἀνοικοδόμησιν καὶ οἰκονομικὴν βοήθειαν πρὸς τὴν Εὐρώπην.

Αἱ Ἰταλικαὶ ἐκλογαὶ τῆς 18ης Ἀπριλίου 1948, ἔδειξαν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Ἰταλικοῦ λαοῦ ἀπὸ τὸν κομμουνισμὸν καὶ στροφὴν πρὸς τὴν φιλοδυτικὴν πολιτικήν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ κατορθώσῃ τὴν νομισματικὴν σταθεροποίησιν, νὰ ἀνασυνδέσῃ τὰς ἐμπορικάς του σχέσεις

μὲ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς.

Ἡ νομισματικὴ σταθεροποίησις ἦτο ἀπαραίτητος. Ἡ ὑποτίμησις τοῦ νομίσματος, καίτοι δὲν εἶχε φθάσει τὸ ὕψος τῆς ὑποτιμήσεως τῆς Ἑλληνικῆς δραχμῆς, (ὁ ἐξανεμισμὸς τῆς δραχμῆς μας ἐγένετο χάρις εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς πρώτης Ἑλληνικῆς ἀπελευθερωτικῆς Κυβερνήσεως εἰς ἣν μετεῖχον καὶ οἱ κομμουνισταί μας), ἐν τούτοις ἦτο σοβαρά: Αἱ τιμαὶ τῶν εἰδῶν εἶχον ἀνέλθει, ἐν συγκρίσει μὲ τὰς τιμὰς τοῦ 1938, 58 φοράς. Ἐπεδόθησαν ὅθεν οἱ Ἰταλοὶ εἰς τὴν σταθεροποίησιν τῶν τιμῶν κατ' ἀρχὰς καὶ σχεδὸν συγχρόνως εἰς τὴν σταθεροποίησιν τῆς λιρέττας των. Ἀμφότεροι οἱ σκοποὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπιτύχουν ἂν δὲν ἔφθαναν εἰς τὸν ἰσοσκελισμὸν τοῦ προϋπολογισμοῦ. Οἱ Ἰταλοὶ οἰκονομολόγοι εἰργάσθησαν μὲ πολλὴν φρόνησιν καὶ ἔσχον μεγάλην καὶ σύντομον ἐπιτυχίαν εἰς τὸ οἰκονομικὸν θέμα.

Ἡ ἐπανάληψις τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν ἦτο ἀρκετὰ δυσχερής, διότι ἡ Ἰταλία εἶχε χάσει τὰς προπολεμικὰς ἐξωτερικὰς ἀγορὰς καὶ διότι τὰ ὀλίγα προϊόντα ἅτινα διέθετε δὲν ἦσαν ἐξαγώγιμα. Παρ' ὅλα ταῦτα, ὑπέγραψε κατὰ τὴν διετίαν 1947–1948, 115 ἐμπορικὰς συμβάσεις αἱ ὁποῖαι ὑπεβοήθησαν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐξωτερικοῦ της ἐμπορίου.

Ἡ ἐπανάληψις τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος δὲν ἦτο καὶ τόσον ἁπλῆ. Ἔπρεπε νὰ ἐπαναρχίσῃ ἡ παραγωγὴ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς καὶ ταυτοχρόνως νὰ ἀνανεωθοῦν αἱ βιομηχανικαὶ ἐγκαταστάσεις, συμφώνως μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νεωτέρας τεχνολογίας, διὰ νὰ δύνανται νὰ συναγωνίζωνται εἰς τὸν διεθνῆ στῖβον.

Τὸ 1948, ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ ἔφθασε τὸ ἐπίπεδον τοῦ ἔτους 1938. Τὸ 1949 τὸ ὑπερέβη κατὰ 6%. Τὸ 1951 ἔφθανε τὰ 137% (τῆς παραγωγῆς 1938) καὶ τὸ 1953 ἡ παραγωγὴ (βιομ.) ἔφθασε τὰ 156% (τῆς τοῦ 1938).

Ἡ πρόοδος τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς ἦτο ὀλιγώτερον ραγδαία. Τὸ 1953 μόλις ἔφθασε τὸ 116% τῆς παραγωγῆς τοῦ ἔτους 1938.

Ὁ ἐμπορικὸς στόλος ἀνενεώθη καὶ τὸ 1953 τὸ ὁλικὸν ἐκτόπισμά του ὑπερέβαινε τὸ τοῦ 1938 κατὰ 10%.

Ἡ τρίτη φάσις: Ἐπηκολούθησε ἡ προσπάθεια πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς. Ἐφ' ὅσον ἀπεκατεστάθη διεθνῶς ἡ Ἰταλία, προσεγγίζουσα πρὸς τὴν Δύσιν, ἐξησφάλισε τὸν ἀνεφοδιασμόν της εἰς τρόφιμα καὶ πρώτας ὕλας, ἐξησφάλισε τὴν σταθεροποίησιν τιμῶν καὶ νομίσματος, ἐπέτυχε τὸ ἰσοσκέλισμα τοῦ προϋπολογισμοῦ της. Αἱ τότε προσπάθειαί της ἐστράφησαν

πρὸς τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς, τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὑποαναπτύκτων περιοχῶν, καὶ τὸν περιορισμὸν τῆς ἀνεργίας.

Ἐδείχθη ἀπαραίτητος ἡ ἀναδιοργάνωσις ὅλων τῶν βιομηχανιῶν, τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ἐγκαταστάσεων ὅσον καὶ τεχνικῆς. Τὰ ὀρυχεῖα ὑπέστησαν μεγάλας βελτιώσεις εἰς τὰς ἐγκαταστάσεις των. Εἰς τὸν σιδηρουργικὸν τομέα ἐπῆλθον σοβαραὶ ἀνανεώσεις μηχανημάτων, μὲ ἀποτέλεσμα ἡ παραγωγὴ σιδήρου καὶ χάλυβος νὰ φθάση τὰ 3,5 ἑκατ. τόννους, εἰς τιμὰς διεθνοῦς συναγωνισμοῦ. Τὸ 1956 αὕτη ἀνῆλθεν εἰς 5.900 ἑκ.τόν. καὶ τὸ 1957 εἰς 6.700 ἑκ.τόν. μὲ τάσεις συνεχοῦς ἀνόδου.

Αἱ ἐγκαταστάσεις παραγωγῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ηὐξήθησαν τόσον αἱ ὑδροηλεκτρικαὶ ὅσον καὶ αἱ θερμοηλεκτρικαί. Ἡ Ἰταλία μετέσχεν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἕνωσιν Χάλυβος καὶ Γαιανθράκων. Ἀπὸ διετίας δὲ μετέχει καὶ εἰς τὴν «Εὐρατόμ», τὴν Ἕνωσιν τῶν 6 Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν (Γαλλία, Βέλγιον, Ὁλλανδία, Λουξεμβοῦργον, Δ. Γερμανία καὶ Ἰταλία) διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀτομικῶν ἀντιδραστήρων ἰσχύος ἐν Εὐρώπη.

Αἱ ἐγκαταστάσεις διϋλιστηρίων πετρελαίων, φθάνουν ἀπὸ 3 ἑκατ. τόννους κατὰ τὸ 1938, εἰς τὴν δυναμικότητα ἐτησίας κατεργασίας 17 ἑκατομ. τόννων ἀκατεργάστου πετρελαίου ἐτησίως. (Ἡ Ἑλλὰς μόλις τώρα θὰ θέση εἰς ἐνέργειαν ἐγκαταστάσεις 1 ἑκατ. τόννων).

Εἰς τὸν ἀγροτικὸν τομέα ἡ Ἰταλικὴ προσπάθεια ἦτο σοβαρά. Νέαι καλλιεργητικαὶ μέθοδοι ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν.

Κατὰ τὴν τρίτην φάσιν, μετὰ τὴν ἐπιτυχοῦσαν προσπάθειαν πρὸς αὔξησιν τῆς παραγωγῆς, ἡ προσοχὴ τῆς Ἰταλ. Κυβερνήσεως ἐστράφη πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὑποαναπτύκτων περιοχῶν τοῦ Νότου καὶ τῶν Νήσων. Αἱ περιοχαὶ αὗται ἦσαν ἀνέκαθεν εἰς μειονεκτικὴν θέσιν ἔναντι τῶν ἄλλων περιοχῶν. Ἐδάφη πτωχά, ἔλλειψις ὑδάτων, ἔλλειψις συγκοινωνιῶν καὶ ἔλλειψις βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Τὸ εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν τῶν περιοχῶν αὐτῶν ὑστερεῖ κατὰ 34% ἀπὸ τὸ μέσον εἰσόδημα τοῦ Ἰταλικοῦ πληθυσμοῦ: Ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις ἵδρυσε τὸ «Ταμεῖον τῆς Ν. Ἰταλίας» (Κάσσα ντὲλ μετζογκιόρνο) καὶ τὸ ἐπροικοδότησε μὲ 1.280 δισεκατ. λιρέττας, ἤτοι δύο δισεκατομμύρια δολλάρια πρὸς ἐκτέλεσιν προγράμματος μακρᾶς πνοῆς (δωδεκαετοῦς) διὰ τὴν κατασκευὴν ὁδῶν ὑδραγωγείων καὶ ἐγγειοβελτικῶν ἔργων. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ προγράμματος αὐτοῦ θὰ συμβάλη εἰς τὴν αὔξησιν τῆς Ἰτ. παραγωγῆς καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ Λαοῦ τῆς Ν Ἰταλίας καὶ τῶν Νήσων.

Ὁ ἀγὼν κατὰ τῆς ἀνεργίας εἶναι ἡ τελευταία προσπάθεια τῆς ἀναγεννωμένης Ἰταλίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἀποβλέπει

νὰ ἐπιτύχη χάρις εἰς τὸν μεταπολεμικὸν διεθνῆ προσανατολισμόν της, καὶ χάρις εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ κομμουνιστικοῦ ρεύματος. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι τὸ ἀκοθάριστον ἐθνικόν της εἰσόδημα ἀπὸ 7.189 δισεκ. λιρέττες κατὰ τὸ 1947 ἔφθασε τὰ 10.893 δισεκ. λιρέττες κατὰ τὸ 1953.

ΙΙ. Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΗΘΙΚΟΥ ΠΕΔΙΟΥ

Ἡ ἀναρχία καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς τάξεως

Αἱ καταστροφαὶ ἃς ὑπέστη ἡ Ἰταλία εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἐθνικῆς της οἰκονομίας, ἡ ἐξάρθρωσις τῶν βιομηχανιῶν της, ἰδίως κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν εἶχε γίνει πεδίον πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων μεταξὺ τῶν δύο ἀντιπάλων Ἰταλιῶν, εἶχον ἀντίκτυπον σοβαρόν. Ἡ ἀνεργία ηὔξανε καὶ ἡ ἀδυναμία τῶν πρώτων μεταπολεμικῶν κυβερνήσεων εἰς τὸ νὰ βοηθήσουν τὴν κατάστασιν, ἐπέφερον αὔξησιν τῆς ἐγκληματικότητος καὶ ὑπέθαλψαν τὰς ἀναταραχὰς μορφῆς κομμουνιστικῆς καὶ ἀναρχικῆς. Μόνον ὅταν κατὰ τὰ μέσα τοῦ 1947, τὸ Δημοκρατικο-χριστιανικὸν κόμμα ἐσχημάτησε Κυβέρνησιν ἄνευ τῆς συμμετοχῆς τῶν κομμουνιστῶν, τότε ἤρχισε ν' ἀποκαθίσταται ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ λαοῦ διὰ μίαν καλλιτέραν αὔριον. Εἰς τὴν Σικελίαν ἡ κατάστασις εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἀπροχώρητον, ἐγένοντο δὲ καὶ αἱματηραὶ ἀπόπειραι δημιουργίας ἀνεξαρτήτου Σικελίας.

Εἰς τὴν Καλαβρίαν εἶχεν ἐγκατασταθῆ εἰς τὴν Καουλόνιαν ἡ «ἐρυθρὰ δημοκρατία» ἐξαπλώνουσα τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν καταστροφήν. Εἰς τὴν Β Ἰταλίαν, εἰς τὰς περιοχὰς Αἰμιλίας καὶ Ρομανίας ἔδρασαν αἱ κομμουνιστικαὶ ὀρδαί, εἰς τὸ τμῆμα ὅπερ ἀπεκλήθη «τὸ τρίγωνον τοῦ θανάτου». Καὶ ἐκεῖ ὁ θάνατος ἐθέριζεν ὄχι μόνον τοὺς παλαιοὺς φασίστας, ἀλλὰ ὅλους τοὺς τιμίους πολίτας. Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1946, οἱ κομμουνισταὶ αὐτοὶ δὲν ἐδίστασαν νὰ ἐπιτεθοῦν κατ' αὐτοῦ τοῦ Ὑπ. τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ νὰ φθάσουν ἕως τὸν ἀντιθάλαμον τοῦ προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Τὴν περίοδον ἐκείνην ἡ ἐγκληματικότης εἶχεν ὑπερβῆ κάθε ὅριον. Ἡ ἀνηθικότης ὀφειλομένη εἰς τὴν πεῖναν, τὴν ἔλλειψιν στέγης, λόγῳ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων διασκορπισμὸν τῶν οἰκογενειῶν, εἶχε θλιβερὰ ἀποτελέσματα ἐπὶ τῶν νεανίδων. Ἐκ παραλλήλου πο λοὶ νεαροὶ εἶχον μεταβληθῆ εἰς ἐγκληματίας.

Τὸ ἔργον τῆς ἀναμορφώσεως τῆς νεολαίας ἦτο βαρύ. Εἶχον συνηθίσει νὰ ζοῦν μὲ ἀνήθικα μέσα ἢ μὲ κλοπὰς καὶ φόνους. Αἱ ὑπεύθυνοι ἀρχαὶ εἰργάσθησαν ὑπερανθρώπως διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἠθικῆς τάξεως.

Τὸ 1948 ἐγένετο ἀ ν α δ ι ο ρ γ ά ν ω σ ι ς τ ῶ ν δ υ ν ά μ ε ω ν τ ῆ ς Δ η μ ο σ ί α ς Ἀ σ φ α λ ε ί α ς:

Τὸ παλαιὸν καὶ ἱστορικὸν σῶμα τῶν Κ α ρ α μ π ι ν ι έ ρ ω ν διετηρήθη, ἐνισχυθὲν ὑπὸ τῶν Δ υ ν ά μ ε ω ν τ ῆ ς Ἀ σ τ υ ν ο μ ί α ς. Ἡ ἀστυνομία περιλαμβάνει:

α) Τοπικὰ τμήματα ἀπεσπασμένα εἰς τὰ κατὰ τόπους ἀστυνομικὰ τμήματα.

β) Ἀποσπάσματα μηχανοκίνητα, μὲ στελέχη καὶ διαμόρφωσιν καθαρῶς στρατιωτικὴν καὶ διαθέτοντας πολεμικὴν ἐξάρτησιν καὶ ὁπλισμόν.

γ) Εἰδικὰς ὑπηρεσίας διὰ τὴν φύλαξιν σιδηρ. γραμμῶν, γεφυρῶν, συνόρων ξηρᾶς, θαλάσσης καὶ ἀέρος.

Αἱ ἀστυνομικαὶ Σχολαὶ ἤρχισαν λειτουργοῦσαι ἐπὶ νέων βάσεων εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἔργον των νὰ εἶναι ἀποδοτικώτερον.

Ἡ μεταπολεμικὴ Ἰταλία εἶχε ν' ἀντιμετωπίση καὶ «π ρ ο σ φ υ γ ι κ ὸ ν ζ ή τ η μ α». Περίπου 230.000 Ἰταλοί, ὑπεχρεώθησαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς ἑστίας των ἀπὸ τὰς ἀποσπαθείσας ἐπαρχίας τῆς Ἴστρια καὶ τῆς Βενέτσια (Ἰουλιανῆς) κατόπιν τῶν γιουγκοσλαυικῶν καταδιώξεων. Ἐπιπροσθέτως συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν Ἰταλίαν πρόσφυγες ἀπὸ τὰς Ἀφρικανικὰς ἀποικίας. Εἰς τὴν μᾶζαν αὐτὴν τῶν ἐνδεῶν πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ 1.000.000 ἐπαναπατριζόμενοι αἰχμάλωτοι πολέμου. Ἐσχηματίσθησαν ὑπὲρ τὰ 100 κέντρα συγκεντρώσεως τῶν προσφύγων καὶ αἰχμαλώτων, οἱ ὁποῖοι σὺν τῷ χρόνῳ ἐγκατεστάθησαν εἰς συνοικισμοὺς εἰδικῶς συσταθέντας εἰς 14 μεγάλας Ἰταλικὰς πόλεις.

Εἶναι εὔκολον ν' ἀντιληφθῆ τις ὅτι ἡ περίθαλψις τοῦ ὄγκου αὐτοῦ τῶν ἐνδεῶν, ἐβάρυνε πολὺ τὸν Ἰταλ. προϋπολογισμὸν κατὰ τὰ ἔτη μέχρι τοῦ 1953.

Ἐκ παραλλήλου ἱδρύθη τὸ «Ἐ θ ν ι κ ὸ ν Ἵ δ ρ υ μ α π ρ ο σ τ α σ ί α ς τ η ς Μ η τ ρ ὸ ς κ α ὶ τ ο ῦ π α ι δ ι ο ῦ» διὰ τὴν περίθαλψιν, οἰκονομικὴν καὶ ἰατρικήν, τῶν μητέρων καὶ τῶν παιδιῶν.

Ἡ ἐφαρμογὴ ὅλων τῶν ἄνω μέτρων ἐβοήθησαν εἰς τὴν κατάπαυσιν τῆς ἀναρχίας καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως.

ΙΙΙ' Η ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

— *Τὰ δημόσια κτίρια*: Τὸ γεγονὸς ὅτι ἐπὶ 2 σχεδὸν ἔτη ἡ γραμμὴ τοῦ πολεμικοῦ μετώπου μετετοπίζετο ἀπὸ τῆς Σικελίας πρὸς τὰς Ἄλπεις, ἐπέτεινε τὰς καταστροφὰς τὰς ὁποίας εἶχε προξενήσει ἡ ἐχθρικὴ ἀεροπορία. Ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν δημοσίων κτιρίων διήρκεσε μίαν ὁλόκληρον δεκαετίαν. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἐγένετο κατορθωτὴ ἡ ἀνοικοδόμησις κτιρίων πολὺ ἀνωτέρων τῶν προπολεμικῶν. Ἀπόδειξις ἡ πόλις τοῦ Κασσίνο, ἀνοικοδομηθεῖσα ἐπὶ νέων βάσεων καὶ τὸ Ἀββαεῖον τοῦ Μόντε Κασσίνο.

Αἱ δημόσιοι ὁδοὶ ἀπεκατεστάθησαν. Τὸ 1940 ἡ Ἰταλία εἶχεν ὁδικὸν δίκτυον 20.317 χλμ. Σήμερον, παρὰ τὸν περιορισμὸν τῶν συνόρων της, τὸ ὁδικὸν δίκτυον φθάνει τὰ 24.000 χλμ. Αἱ ἐπαρχιακαὶ καὶ κοινοτικαὶ ὁδοὶ φθάνουν τὰ 150.000 χλμ. Οἱ αὐτοκινητόδρομοι ὑπερβαίνουν τὰ 500 χλμ. Αἱ ἀσφαλτοστρωμέναι ὁδοὶ αἵτινες ἔφθαναν προπολεμικῶς τὰ 13.700 χλμ. φθάνουν τώρα τὰ 20.000 χλμ. Γέφυραι ἐπὶ τοῦ ὁδικοῦ δικτύου ἀνεκατεσκευάσθησαν (6.582 γέφυραι νέαι) καὶ 6.142 ἐπεσκευάσθησαν.

Ὅλα τὰ δημόσια κτίρια καὶ τὰ θρησκευτικὰ κτίρια ἐπεσκευάσθησαν ἢ ἀνοικοδομήθησαν. Τὰ Νοσοκομεῖα ἀπεκατεστάθησαν καὶ τὸ δυναμικόν των ηὔξησε κατὰ 10.000 κλίνας. Οἱ λιμένες ἐπεσκευάσθησαν καὶ ἀνεσύρθησαν 2.460 ναυάγια.

Τὸ σύστημα τῶν ὑδραγωγείων καὶ τῶν ἀποχετεύσεων ὑπέστη ἀνακαινισμόν. Τὰ ἔργα τῆς διαμορφώσεως τῆς κοίτης τῶν ποταμῶν καὶ χειμάρρων, ἀνεπτύχθησαν καθὼς καὶ τὰ ἐγγειοβελτικὰ ἔργα. Τὰ σχολικὰ κτίρια ἀνοικοδομήθησαν.

—***Αἱ ἰδιωτικαὶ κατοικίαι***. Τὸ πρόβλημα τῆς στέγης ἦτο σοβαρὸν διότι προϋπῆρχε τοῦ πολέμου. Κατὰ τὸ διάστημα 1940 ἕως 1945 οὐδεμία νέα κατοικία ἐκτίζετο καὶ 6 ἑκατομ. δωματίων εἶχαν γίνει ἀκατοίκητα ἀπὸ τοὺς βομβαρδισμούς.

Ἀπὸ τοῦ 1945 τὸ Ἰταλικὸν κράτος ἐβοήθησε τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν κατοικιῶν, κυρίως λαϊκοῦ τύπου (μέσου κόστους 75 χρυσῶν λιρῶν κατὰ δωμάτιον).

α) 4.406.000 δωμάτια ἐπεσκευάσθησαν καὶ κατέστησαν κατοι-

κήσιμα δὲ δαπάνην ὁλικὴν 180 δισεκατ. λιρεττῶν, ἐξ ὧν τὸ Κράτος κατέβαλε τὸ 60 %.

β) 311.000 δωμάτια νέα κατεσκευάσθησαν μὲ δαπάνην 117 δισεκατ. λιρεττῶν. Τὸ Κράτος ἔρχεται εἰς ἐνίσχυσιν μὲ τὴν καταβολὴν 4 % ἐτησίως ἐπὶ τοῦ ἄνω ποσοῦ ἐπὶ 30 ἔτη.

γ) 464.000 δωμάτια νέα οἰκοδομήθησαν γιὰ τοὺς «ἀστέγους». Δαπάνη 110 δισεκατ. λιρέτται εἰς βάρος τοῦ Κράτους.

δ) Τὸ Κράτος ἐνίσχυσεν οἰκονομικῶς τὸ «Ἰνστιτοῦτον Λαϊκῶν κατοικιῶν», τὸ «Ἰνστιτοῦτον κατοικιῶν δημοσίων ὑπαλλήλων», (τὸ INCIS), τοὺς οἰκοδομικοὺς συνεταιρισμοὺς καὶ αὐτὰς τὰς Κοινότητας διὰ ποσοῦ 300 δισεκατ λιρεττῶν. Κατεσκευάσθησαν μὲ τὸ ποσὸν αὐτὸ 550.000 δωμάτια περίπου.

Ἀνεξαρτήτως τῶν ὡς ἄνω κατασκευῶν οἰκιῶν, τὸ Ἵδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ἀπεφάσισε καὶ ἤρχισεν ἑπταετὲς πρόγραμμα ἀνοικοδομησεως 180.000 κατοικιῶν μὲ 900.000 δωμάτια.

Ἐπιπροσθέτως ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ἀνέλαβε τὴν ἀνοικοδόμησιν οἰκημάτων χωρὶς τὴν κρατικὴν βοήθειαν καὶ ἐνίσχυσιν.

Τὰ ἀνωτέρω δίδουν ἀμυδρὰν εἰκόνα τοῦ οἰκοδομικοῦ ὀργασμοῦ ὅστις ἐπικρατεῖ εἰς τὴν μεταπολεμικὴν Ἰταλίαν.Νέα δὲ σχέδια τίθενται ἐν ἰσχύϊ διὰ τὴν στέγασιν τῶν ἄνευ στέγης ἐργατῶν καὶ τῶν λαϊκῶν μαζῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VI

ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΙ, ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΙ, ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ

α) ***Κρατικοί σιδηρόδρομοι.*** Μετά τὴν ὑπογραφὴν τῆς Εἰρήνης ὅλαι αἱ προσπάθειαι τῆς διοικήσεως τῶν σιδηροδρόμων ἐστράφησαν πρὸς τὴν πλήρη ἀποκατάστασιν τῶν συγκοινωνιῶν βάσει τῶν νεωτάτων σχετικῶν ἀντιλήψεων τῶν τεχνικῶν, ἵνα ἐπιτευχθῇ οἰκονομία τόσον εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν ὅσον καὶ εἰς τὴν συντήρησιν τῶν γραμμῶν καὶ ὑλικοῦ ἕλξεως. Εἰδικὴ φροντὶς ἐλήφθη ὥστε τὰ νέα ἐργοστάσια ἐπισκευῶν ὑλικοῦ, εἶναι διατεταγμένα κατὰ τὸν ὀρθολογιστικώτερον τρόπον καὶ σύστημα. Ἐπίσης τὸ σχεδίασμα τῶν σιδ. σταθμῶν ἐγένετο ἐπὶ νέων τεχνικῶν βάσεων ὥστε τὸ κόστος τῶν μεταφορῶν νὰ μειοῦται. Αἱ ἐγκαταστάσεις ἐπικοινωνιῶν τῶν σιδηροδρόμων ὑπέστησαν καὶ αὐταὶ ἐκμοδερνισμόν. Τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν σήμερον παρὰ τὸν περιορισμὸν τῶν συνόρων φθάνει σχεδὸν τὸ προπολεμικὸν μῆκος.

Ἰδιωτικοὶ σιδηρόδρομοι. Εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ μὲν δίκτυον τῶν Κρατικῶν σιδηροδρόμων ἀνέρχεται εἰς 28.000 χλμ. τὸ δὲ τῶν ἰδιωτικῶν σιδηροδρόμων εἰς 6.000 χλμ. περίπου. Φυσικὰ τὸ Κράτος προέβη εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἰδιωτικῶν σιδηροδρομικῶν Ἑταιρειῶν, εἰς τρόπον ὥστε καὶ τὸ δίκτυον τῶν ἰδιωτικῶν σιδηροδρομικῶν ἐπιχειρήσεων ἀπεκατέστη.

β) ***Αἱ δι' αὐτοκινήτων μεταφοραί.*** Αἱ μεταφοραὶ προσώπων δι'

αὐτοκινήτων ηὔξησαν καταπληκτικῶς μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου. Προπολεμικῶς 6.800 λεωφορεῖα ἐξυπηρέτουν τὰς Ἰταλικὰς ἀνάγκας. Σήμερον ὁ ἀριθμός των ἀνέρχεται εἰς 15.000 λεωφορεῖα μὲ τάσεις ἁλματικῆς αὐξήσεως.

Ἡ μεταφορὰ ἐμπορευμάτων διὰ φορτηγῶν αὐτοκινήτων ηὔξησε σημαντικῶς. Τὸν Δεκέμβριον 1953 ὑπῆρχον ἐν ἐκμεταλλεύσει 370.000 φορτηγὰ αὐτοκίνητα, συνολικῆς χωρητικότητος 850.000 τόννων.

γ) ***Τὸ Ἐμπορικὸν Ναυτικόν.*** Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου ἡ Ἰταλία εὑρέθη μὲ πλοῖα μόλις 400.000 τόννων συνολικοῦ ἐκτοπίσματος, ἤτοι εἶχεν ἀπωλέσει τὰ 90% τῆς ἰσχύος της εἰς ἐμπορικὰ σκάφη. Ἐστερεῖτο ὑπερωκεανείων, ἐπιβατικῶν, φορτηγῶν καὶ ἁλιευτικῶν πλοίων. Αἱ λιμενικαὶ ἐγκαταστάσεις εἶχαν καταστραφῆ καὶ ἀχρηστευθῆ. Τὸ προσωπικὸν εἶχεν ἐξανεμισθῆ. Αἱ ἐμπορικαὶ γραμμαὶ αἵτινες συνέδεον τὴν Ἰταλίαν μὲ τὸ ἐξωτερικὸν εἶχον διακοπῆ. Ἡ ἐργασία ἤρχισεν ἀπὸ τὴν ἵδρυσιν ναυπηγείων. Ἀνακατασκευὴ λιμένων καὶ λιμενικῶν ἐγκαταστάσεων. Ἐκκαθάρισις τῶν παραλίων ἀπὸ τῶν ναρκῶν. Ἀνέλκυσις ναυαγίων. Δημιουργία ἐμψύχου ὑλικοῦ διὰ τὴν ἐπάνδρωσιν σκαφῶν καὶ λιμένων. Κατασκευὴ νέων ἐμπορικῶν σκαφῶν.

Ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία κατώρθωσε νὰ κατασκευάσῃ σκάφη εἰς τρόπον ὥστε σήμερον ἡ Ἰταλία νὰ ἔχῃ συνολικὸν ἐκτόπισμα σκαφῶν ὑπερβαῖνον τὸ προπολεμικὸν τῶν 4.000.000 μικτῶν τόννων. Εἰδικὴ φροντὶς ἐλήφθη διὰ τὴν κατασκευὴν δεξαμενοπλοίων. Τὴν 30ὴν Ἰουνίου 1954 ἡ Ἰταλία διέθετε 196 δεξαμενόπλοια 1.160.000 τόν. μ. ἐκτοπίσματος, ἔναντι 410.000 τόν. ὅπερ εἶχε τὸν Δεκέμβριον 1939. Σήμερον ἡ Ἰταλία ἔρχεται ἕκτη κατὰ σειρὰν εἰς τὸ ἐκτόπισμα ἐμπορικῶν σκαφῶν ἀκολουθοῦσα τὰς Η.Π.Α., τὴν Μ. Βρεττανίαν, Νορβηγίαν, Παναμᾶν, Γαλλίαν.

δ) ***Πολιτικὴ Ἀεροπορία.*** Ἡ Ἰταλικὴ Πολιτικὴ Ἀεροπορία ἱδρύθη τὸ 1926 μὲ καθιέρωσιν 5 μόνον ἐναερίων γραμμῶν, καλυπτουσῶν 3.844 χλμ. Ἔκτοτε εἶχεν ὑποστῆ σοβαρὰν ἐνίσχυσιν καὶ ἀνάπτυξιν. Πλὴν αἱ πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις ἀνέστειλαν πᾶσαν κίνησιν. Κατὰ τὴν ἀνακωχὴν ἡ Ἰταλικὴ Πολιτικὴ Ἀεροπορία εἶχε παύσῃ ὑφισταμένη. Δὲν ὑπῆρχον οὔτε ἀεροσκάφη οὔτε πληρώματα διαθέσιμα. Οὕτω ἡ Ἰταλία ἄρχισε ἀπὸ τὸ μηδὲν καὶ κατώρθωσε νὰ ἐπιτελέσῃ σοβαρὰς προόδους.

ε) ***Ταχυδρομεῖα καὶ τηλεπικοινωνίαι.*** Εἰς τὴν Ἰταλίαν δὲν ἔχουν προβῆ εἰς τὸν διαχωρισμὸν – ὡς ἡμεῖς – τῶν ταχυδρομίων ἀπὸ τηλεπικοινωνιῶν. Αἱ ἐκ τοῦ πολέμου καταστροφαὶ εἰς τὰ Τ.Τ.Τ. (Ρ.Τ.Τ.) τῆς Ἰταλίας, ἦσαν σοβαρώταται. Πλὴν ἐγένετο ἡ ἀποκατά-

στασις τῶν ζημιῶν καὶ ἱδρύθησαν ἑκατοντάδες νέων Τ.Τ.Τ. γραφείων εἰς τὰς κωμοπόλεις καὶ ἀγροτικὰ κέντρα.

Αἱ τηλεγραφικαὶ γραμμαὶ ἐπεσκευάσθησαν ὅλαι καὶ ἐπεξετάθησαν σημαντικῶς. Αἱ τηλεφωνικαὶ ἐπικοινωνίαι ηὔξησαν ἁλματωδῶς, ἀφοῦ ἐπεσκευάσθησαν αἱ κολοσσιαῖαι ἐκ τοῦ πολέμου ζημίαι, (εἰς τὰς τηλεφωνικὰς καὶ τηλεγραφικὰς γραμμὰς αἱ ζημίαι ἀνήρχοντο εἰς τὰ 50%). Οἱ τηλέγραφοι ἐφωδιάσθησαν μὲ τὰ νέα μηχανήματα γραφῆς ἐξ ἀποστάσεως (telescripteurs). Ὑπάρχουν εἰς 8 πόλεις σταθμοὶ διαβιβάσεως φωτογραφιῶν τηλεγραφικῶς. Ἡ ραδιοφωνία καὶ ἡ τηλεόρασις ἔχουν μεγάλην αὔξησιν. Εἰς ὅλην τὴν Ἰταλίαν ὑπάρχουν σήμερον 106 ραδιοφωνικοὶ σταθμοὶ ἐκπομπῆς, συνολικῆς ἰσχύος 1.693 κιλοβάττ· Οἱ συνδρομηταὶ τοῦ ραδιοφώνου ὑπερβαίνουν τὰ 5.000.000. Ἡ τηλεόρασις λειτουργεῖ ἤδη εἰς τὰς μεγάλας πόλεις Ρώμης, Μιλάνου, Τουρίνου κλπ. τῆς βορείου Ἰταλίας καὶ πρόκειται νὰ ἐπεκταθῇ προσεχῶς καὶ εἰς τὰς νοτίους περιοχάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VII

ΠΛΟΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ

Α) ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

Αἱ φυσικαὶ πηγαὶ τῆς Ἰταλίας εἰς πρώτας ὕλας, καὶ ἡ γεωγραφική της διαμόρφωσις δὲν ἐπέτρεψαν ποτὲ τὴν ἐκβιομηχάνησίν της εἰς μεγάλην κλίμακα. Ἡ παραγωγὴ ἄνθρακος, σιδήρου καὶ πετρελαιοειδῶν εἶναι πολὺ μικρά. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὰς α΄ ὕλας τῆς ὑφαντουργίας. Αἱ ὑδατοπτώσεις, παρ' ὅλον ὅτι ἦσαν ἰσχναί, ἐχρησιμοποιήθησαν ἐξαντλητικῶς. Τὸ ὀρεινὸν τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ ἔλλειψις πλωτῶν ποταμῶν ἦσαν καὶ αὐτὰ δυσμενεῖς παράγοντες διὰ τὴν ἐκβιομηχάνισίν της.

Παρὰ τοὺς ἄνω δυσμενεῖς παράγοντας ἡ Ἰταλία κατώρθωσε ἀπὸ 400.000 ἐργάτας (βιομηχανιῶν) τοὺς ὁποίους ἠρίθμη τὸ 1870 (ἤτοι τὸ 1,5% τοῦ τότε πληθυσμοῦ της) νὰ φθάσῃ σήμερον τὸ ἐργατικὸν δυναμικόν της εἰς 4.000.000 (ἤτοι τὰ 8,5% τοῦ σημερινοῦ της πληθυσμοῦ).

Τὸ 1870, ἡ ἰταλικὴ βιομηχανία κατηργάζετο καὶ μετεποίει ὀλίγας ἐγχωρίους πρώτας ὕλας καὶ ἐξῆγε μόνον μερικὰ γεωργικὰ προϊόντα.

Ἐξῆγε ἐπίσης μερικὰς α΄ ὕλας ὅπως τὰ μάρμαρα καὶ τὸ θεῖον. Μεταγενέστερον ἐγίνετο εἰσαγωγὴ ἔξωθεν α΄ ὑλῶν, αἱ ὁποῖαι μεταποιούμεναι ἐπανεξήγοντο εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐνῶ ὁ μέσος ὅρος τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἀπὸ τοῦ 1870 ἕως σήμερον εἶναι μόλις 1%, ἀντιστοίχως ὁ μέσος ὅρος τῆς ἐτησίας αὐξήσεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα εἶναι διπλάσιος.

Ὁ τελευταῖος πόλεμος εἶχε καταστρεπτικὰ ἀποτελέσματα διὰ

τὴν Ἰταλ. βιομηχανίαν: Αἱ ἐκ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων καταστροφαί, ἡ ἔλλειψις πρώτων ὑλῶν, καὶ ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας, ἡ ἔλλειψις πειθαρχίας μεταξὺ τοῦ προσωπικοῦ τῶν βιομηχανιῶν μὲ ἐπακόλουθον περιορισμὸν τοῦ συντελεστοῦ ἀποδόσεως τῶν βιομηχανιῶν, ἡ ἐξάρθρωσις τῶν μεταφορῶν, καὶ τέλος ἡ δυσχέρεια διὰ τὴν μετατροπὴν τῶν πολεμικῶν βιομηχανιῶν εἰς εἰρηνικὰς τοιαύτας. Εἰς τὰς ζημίας αὐτὰς δέον νὰ προστεθῇ ὅτι οἱ Γερμανοὶ πολλάκις κατὰ τὴν ὑποχώρησίν των κατέστρεφον συστηματικῶς πᾶσαν βιομηχανίαν.

Αἱ περισσότερον πληγεῖσαι βιομηχανίαι ἦσαν: τῆς παραγωγῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας, σιδηρουργίας, χημικῆς βιομηχανίας, ναυπηγεῖα καὶ αἱ μεταλλουργικαὶ ἐπιχειρήσεις.

Τὸ ὕψος τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς κατὰ τὸ τέρμα τοῦ 1945 ἔφθανε μόλις τὸ 25% τοῦ προπολεμικοῦ.

Αἱ προσπάθειαι τῶν Ἰταλ. μεταπολεμικῶν κυβερνήσεων ἐστράφησαν εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἐκμοδερνισμόν των. Εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἐβοήθησαν αἱ ΗΠΑ, τόσον διὰ τῆς ἀποστολῆς πρώτων ὑλῶν καὶ καυσίμων (ὑγρῶν καὶ στερεῶν) ὅσον καὶ διὰ τῆς παραχωρήσεως νέων ἐγκαταστάσεων. Τὸ 1947 τὸ ὕψος τῆς Ἰτ. παραγωγῆς ἔφθανε τὰ 77%, τῆς τοῦ 1938. Κατὰ τὸ 1948 φθάνει τὰ 99%. Τὸ 1950 φθάνει τὰ 126% καὶ τὸ 1953 φθάνει τὰ 155% τῆς προπολεμικῆς παραγωγῆς (1938=100).

Τέσσαρα ἑκατομμύρια ἐργάται ἀσχολοῦνται τὸ 1954 εἰς ὅλας τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται κατὰ 110.000 εἰσέτι.

Παρὰ τοῦτο ὁ κυριώτερος ὄ γ κ ο ς τῶν βιομηχανιῶν ε ἶ ν α ι σ υ γ κ ε ν τ ρ ω μ έ ν ο ς ε ἰ ς ὡ ρ ι σ μ έ ν α β ι ο μ η χ α ν ι κ ὰ σ υ γ κ ρ ο τ ή μ α τ α.

α) Τὸ συγκρότημα «Μοντεκατίνι», ἐλέγχει σοβαρὸν ἀριθμὸν μεταλλευτικῶν ἐπιχειρήσεων, μεταλλουργικῶν, χημικῶν καὶ ἠλεκτρικῶν.

β) Τὸ συγκρότημα «Φιάτ» ἀσχολεῖται εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς μεταλλουργίας, παραγωγῆς αὐτοκινήτων, πλοίων καὶ ἀεροσκαφῶν, μὲ τὴν ἠλεκτροτεχνικήν, μεταφοράς, ἀσφαλιστικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τραπεζιτικάς. Τελευταίως ἐν συνδυασμῷ μὲ ἀμερικανικοὺς οἴκους ἐπιδίδεται καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν ἀτομικῶν ἀντιδραστήρων ἠλεκτροπαραγωγῆς (ἰσχύος),

γ) Τὸ συγκρότημα «Πιρέλλι» συνεργαζόμενον μὲ τὸ Ἰταλ. παράρτημα τῆς Γαλλικῆς «Μισελὲν» ἐλέγχει τὴν παραγωγὴν τῶν ἐλαστικῶν αὐτοκινήτων, ἠλ. καλωδίων, ἠλεκτρικῶν σωληνώσεων καὶ ὅλων τῶν ἐξ ἐλαστικοῦ προϊόντων.

8) Τὸ συγκρότημα «Ἔντισον» παράγει πλέον τοῦ 1]2 τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας καὶ ἐλέγχει μέγαν ἀριθμὸν ἑταιρειῶν βιομηχανικῶν καὶ ἠλεκτρικῶν.

ε) Ἡ ὑφαντουργικὴ βιομηχανία ἔχει σοβαρὰν ἀνάπτυξιν καθὼς καὶ ἡ παραγωγὴ τεχνητῶν ἰνῶν μὲ ἐπικεφαλῆς τὸ συγκρότημα τῆς Σνία Βισκόζα (Snia Viscosa).

Ἡ βιομηχανία βάμβακος καὶ ἐρίων εἶναι ἀνεπτυγμένη καίτοι αἱ πρῶται ὗλαι εἰσάγονται ἔξωθεν.

Ἡ βιομηχανία καναβίνων εἰδῶν προοδεύει ταχέως καθόσον ἡ Ἰταλία παράγει τὴν πρώτην ὕλην.

Ἐκτὸς τοῦ συγκροτήματος «Φίατ», καὶ ἄλλαι μεγάλαι βιομηχανίαι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κατασκευὴν αὐτοκινήτων κλπ. Τὸ 1953 παρήχθησαν 174.542 αὐτοκίνητα ἐν Ἰταλίᾳ ἐξ ὧν 143.000 ἐπιβατικὰ αὐτοκίνητα 22.000 φορτηγὰ καὶ 2.400 λεωφορεῖα καὶ τρόλλεϋ μπούς.

Τὸ 18% τῆς ὡς ἄνω παραγωγῆς ἐξάγεται εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Εἰς τὴν παραγωγὴν αὐτοκινήτων πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ τὴν παραγωγὴν τῶν «μοτοκύκλων», σκοῦτερς κλπ.

Ἡ Ἰταλ. βιομηχανία ἐπιδίδεται καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν μηχανημάτων ἀκριβείας: Περισκόπια, τηλέμετρα, ὑψίμετρα, φωτογραφικαὶ μηχαναί, καθὼς καὶ ραπτικαὶ μηχαναί, καὶ γραφομηχαναί.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ προϊόντα τοῦ ὑπεδάφους σημειοῦμεν ὅτι ἡ Ἰταλία ἔχει ἄφθονον θεῖον (Σικελία), ὑδράργυρον (εἰς τὸ ὄρος Ἀμιάτα) ἀλουμίνιον καὶ μαγνήσιον, σιδηροπυρίτην (νῆσον Ἔλβαν καὶ Cogne). Ὀλίγον πετρέλαιον, ὀλίγον λιγνίτην εἰς Τοσκάνην καὶ τελευταίως ἀνεκαλύφθη ἄφθονον μεθάνιον χρησιμοποιούμενον εἰς μεγάλην κλίμακα διὰ τὰς βιομηχανίας καὶ θερμάνσεις οἰκιῶν.

Ἡ Ἰταλία ἔχει ἐγκαταστάσεις διϋλίσεως πετρελαίων δυναμικότητος 17 ἑκατ. τόννων ἐτησίως εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἱκανοποιῇ τὰς ἀπαιτήσεις της καὶ νὰ ἔχῃ περίσσευμα δι' ἐξαγωγήν.

Αἱ ὑδροηλεκτρικαὶ ἐγκαταστάσεις παρήγαγον τὸ 1953 σχεδὸν 33 ἑκατομμύρια ὡριαῖα κιλοβὰττ (kwh), εἰς τρόπον ὥστε ἡ Ἰταλία εὑρίσκεται εἰς τὴν 4ην σειρὰν μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν (προηγοῦνται ἡ Μ. Βρεττανία, Δ. Γερμανία καὶ Γαλλία).

Εἰς τὴν χημικὴν βιομηχανίαν ἡ Ἰταλία ἔχει ἐπιτελέσει μεγάλας προόδους: Θεϊκὸν ὀξύ, ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, ἀμμωνία, ἀνθρακικὴ σόδα, καυστικὴ σόδα, ὑπερφοσφωρικὰ λιπάσματα, ἀζωτοῦχα λιπάσματα, θεϊκὸς χαλκός, κατράμι, χρώματα, αἰθέρια ἔλαια κλπ. Εἰς τὴν φαρμακευτικὴν αἱ πρόοδοι εἶναι σημαντικαὶ καθὼς καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν πλαστικῶν ὑλῶν.

Αἱ βιομηχανίαι αἱ σχετιζόμεναι μὲ τὴν κατεργασίαν γεωργικῶν

προϊόντων άπασχολοῦν 500.000 ἐργάτας. Τυροκομία, παραγωγή ζακχάρεως, ζαχαροπλαστική, τρόφιμα κονσερβοποιημένα, παραγωγή οἰνοπνεύματος, κατεργασία ἐλαιωδῶν σπόρων κλπ.

Β) ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ

Αὕτη ἀπασχολεῖ σχεδὸν 1.000.000 βιοτεχνῶν καὶ κατορθώνει νὰ ἐξάγη εἴδη εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἰδοὺ οἱ κλάδοι τῆς Ἰταλικῆς βιοτεχνίας:

Ἔπιπλα. Ἔργα τέχνης μὲ ξύλον. Ὑαλουργία. Ὑφάσματα καὶ τάπητες. Εἴδη μουσικῆς. Κεντήματα καὶ δαντέλλες. Κατεργασία δερμάτων. Κατεργασία εὐγενῶν μετάλλων καὶ μή. Παιγνίδια. Κεραμική. Κατεργασία ἀλαβάστρου καὶ μαρμάρου. Οἶκοι μόδας. Γάντια. Ὑποδήματα. Ἀσπρόρρουχα.

Γ) ΓΕΩΡΓΙΑ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ - ΑΛΙΕΙΑ - ΔΑΣΗ

Τὸ 41,8% τοῦ ἐργαζομένου πληθυσμοῦ (ἤτοι 8.000.000 προσώπων) τῆς Ἰταλίας, ἀσχολοῦνται μὲ τὴν Γεωργίαν. Ἡ καλλιεργουμένη ἐπιφάνεια τῆς ὅλης ἐπικρατείας δὲν φθάνει τὰ 50% τῆς συνολικῆς ἐκτάσεως. Συνεπῶς ὁ Ἰταλικὸς λαὸς εἶναι μᾶλλον γεωργικὸς παρὰ βιομηχανικός. Τὸ βιοτικὸν ὅμως ἐπίπεδον τῶν ἀγροτῶν εἶναι κατώτερον τοῦ τῶν ἐργατῶν βιομηχανίας καὶ Κρατικῶν ὑπαλλήλων.

Τὸ 1945, ἡ Ἰταλικὴ γεωργία ἐξήρχετο τοῦ παγκοσμίου πολέμου τελείως ἐξηντλημένη. Αἱ οἰκονομικαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἦσαν κολοσσιαῖαι καὶ ἐπείγουσαι. Τὸ παραγωγικόν της δυναμικὸν εἶχε καταπέσει πολὺ καὶ παρὰ τὴν μεγάλην Ἀμερικανικὴν βοήθειαν, πολλοὶ ἀμφέβαλον περὶ τῆς δυνατότητος τῆς ἀποκαταστάσεως εἰς τὰ παλαιά της παραγωγικὰ ἐπίπεδα. Αἱ ἐπὶ τοῦ Ἰτ. ἐδάφους διεξαχθεῖσαι πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις εἶχον βλάψει σοβαρῶς 770.000 ἐκτάρια (1 ἐκτ. = 10 στρέμ.) γῆς. Εἶχον καταστραφῆ περὶ τὰ 135 ἑκατομ. ἐλαιοδένδρων, καρποφόρων δένδρων καὶ ἀμπέλων. Ἐπιπροσθέτως 67.000 ἐκτάρια δασῶν καὶ καστανοδένδρων εἶχον καταστραφῆ. Αἱ ἀγροτικαὶ κατοικίαι (45 ἑκατ. κυβικὰ μέτρα) εἶχον ὑποστῆ σοβαρὰς ζημίας, καθὼς καὶ αἱ παροχετεύσεις ὑδάτων καὶ τὰ

γεωργικὰ μηχανήματα. Ἡ κτηνοτροφία εἶχεν ἀπωλέση 600.000 βοοειδῆ, 390.000 χοίρους, 142.000 ἵππους καὶ 1.000.000 πρόβατα καὶ αἶγας. Εἰς τὰς ἀμέσους αὐτὰς ζημίας δέον νὰ προστεθοῦν αἱ ἔμμεσοι: Ἔλλειψις χημ. λιπασμάτων, φαρμάκων, σπόρων καὶ είδικευμένου προσωπικοῦ. Αἱ Γεωργικαὶ ὑπηρεσίαι εἶχον παραλύση.

Παρὰ ταῦτα ἐντὸς 8 ἐτῶν, οἱ Ἰταλοὶ γεωργοὶ κατώρθωσαν ὄχι μόνον νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὸ προπολεμικὸν ἐπίπεδον γεωργικῆς παραγωγῆς ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ ὑπερβοῦν κατὰ πολὺ (ὑπὲρ τὸ 20%).

Ἡ παραγωγὴ σίτου προπολεμικῶς ἀνήρχετο κατὰ μέσον ὅρον εἰς 7,5 ἑκατομ. τόννων ἐτησίως. Τὸ 1945 εἶχε καταπέση εἰς 4 ἑκατομ. τόννων. Τὸ 1953 ὑπερέβη τὰ 9 ἑκατομ. τόννων. Ἡ παραγωγὴ ὀρύζης ἀπὸ 740 χιλ. τόννων προπολεμικῶς, ἦτο 350.000 τόννους τὸ 1945 διὰ νὰ φθάση τὸ 1953 τοὺς 926.000 τόν. ὥστε νὰ ἔχη διαθέσιμον ὄρυζαν δι' ἐξαγωγήν. Ἡ παραγωγὴ ἐλαίου ἀπὸ 229.000 ἐτησίως προπολεμικῶς, κατέπεσε εἰς 96.000 τόν. τὸ 1945, διὰ νὰ ἀνέλθη εἰς τοὺς 344.000 τόν. τὸ 1953 (μὴ καλύπτουσα τὰς ἐσωτερικάς της ἀνάγκας). Ἡ παραγωγὴ καπνοῦ καὶ κανάβεως ηὔξησε καταπληκτικῶς καθὼς καὶ τοῦ οἴνου. Ἡ παραγωγὴ οἴνου ὑπερβαίνει σήμερον τοὺς 5 ἑκατομ. τόν. ἐτησίως ἐρχομένη εἰς β' σειρὰν (α' ἡ Γαλλία). Ἐπίσης εἰς τὴν παραγωγὴν ἐλαίου ἔρχεται εἰς τὴν β' σειρὰν (α' ἡ Ἰσπανία) καλύπτουσα μέγα μέρος τῶν εἰς ἐλαιώδεις οὐσίας ἀναγκῶν της. Ἡ παραγωγὴ τεύτλων εἶναι ἐπαρκὴς διὰ νὰ καλύπτη τὰς εἰς ζάκχαριν ἀνάγκας της.

Ἡ κτηνοτροφία ἐπετέλεσε μεγάλας προόδους καὶ ἡ κατ' ἄτομον ἐτησία κατανάλωσις κρέατος φθάνει τὰ 15 χγρμ.

Ἡ παραγωγὴ τυροῦ εἶναι μεγάλη φθάνουσα τὰ 6 ἑκατ. τόν.

—Ἡ ἁλιεία, ἐκ παραλλήλου ἀνεπτύχθη, παρ' ὅλον ὅτι ἡ Μεσόγειος θάλασσα δὲν ἔχη ἀφθονίαν ἰχθύων. Ἐν τούτοις ἡ κατ' ἄτομον ἐτησία κατανάλωσις ἰχθύων φθάνει τὰ 7 χλγρμ.

Ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν Ἰταλ. δασῶν γίνεται μὲ νέα ἐπιστημονικὰ κριτήρια εἰς τρόπον ὥστε νὰ αὐξάνη ἡ παραγωγὴ ξύλων ἀλλὰ τὰ δάση νὰ ἀναπτύσσονται κανονικῶς.

Ἀνακεφαλαιοῦντες σημειοῦμεν ὅτι ἂν δεχθῶμεν ὡς βάσιν (100) τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν τοῦ 1938, φθάνομεν 88 εἰς τὸ 1945, διὰ νὰ ἀνέλθωμεν εἰς τὸ 120 τὸ 1953 μὲ τάσεις συνεχοῦς ἀνόδου.

Τὰ γεωργικὰ μηχανήματα, εἶχον ὑποστῆ μεγάλας καταστροφὰς κατὰ τὸν πόλεμον. Μεταπολεμικῶς ηὐξήθη σημαντικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν μηχ. ἑλκυστήρων, ἀγροτικῶν μηχανῶν καὶ θεριστικο-ἀλωνιστικῶν συγκροτημάτων.

Τὸ «δωδεκαετὲς σχέδιον» διὰ τὴν ἀνάπτυξιν

τῆς γεωργίας : Ἄς μὴ νομισθῇ ὅτι αἱ Ἰτ. ἐπιτεύξεις εἰς τὴν γεωργίαν ἔγιναν αὐτομάτως. Τὸ Κράτος ἦλθεν ἐπίκουρον. Ὁ Νόμος 949 τῆς 25 Ἰουλίου 1952 ἔθεσε τὰς βάσεις τοῦ δωδεκαετοῦς προγράμματος γεωργ. ἀναπτύξεως. Ἀπὸ τοὺς προϋπολογισμοὺς τοῦ ἔτους 1952–53 ἕως τὸν τοῦ ἔτους 1956–57 διετέθησαν ἐτησίως ἀνὰ 25 δισεκατομμύρια λιρέττες (σύνολον 125 δισεκατ. λιρέττες) διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἀγροτῶν δωδεκαετῆ δάνεια διὰ ἀγορὰν γεωργικῶν μηχανημάτων, ἢ δάνεια δι' ἐπισκευὴν ἀγροικιῶν καὶ ἐγκαταστάσεων. Τὸ ποσὸν τοῦτο τῶν 125 δισεκ. λιρεττῶν, ὅτε ἐπιστρέφεται ἀπὸ τοὺς α' δανεισθέντας θὰ διατίθεται ἐκ νέου εἰς νέους δανειζομένους (revolving credit).

Ἡ πρόνοια διὰ τὰς ὀρεινὰς περιοχὰς αἱ ὁποῖαι εἶχον ὑποστῆ σημαντικὰς ζημίας ἐκ τοῦ πολέμου ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1949. Διὰ τοῦ Νόμου 991 διετέθησαν 67 δισεκατ. λιρέττες κατανεμητέαι εἰς 10 ἔτη διὰ δάνεια 30ετοῦς ἀποσβέσεως εἰς τοὺς ὀρεινοὺς πληθυσμοὺς μὲ τόκον ἠλαττωμένον.

Ἡ ἀποκατάστασις τῶν ἀκτημόνων ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1948 διὰ τῆς χορηγήσεως δανείων εἰς τοὺς ἀκτήμονας ἀπ' εὐθείας, πρὸς ἀγορὰν κτημάτων εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγοράν. Ἐκ παραλλήλου ἐφηρμόσθη καὶ ἡ ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτρίωσις τῶν μεγάλων κτημάτων ἰδίᾳ ἐκείνων ἅτινα ἐκαλλιεργοῦντο πλημμελῶς. Αἱ ἀναγκαστικῶς ἀπαλλοτριούμεναι ἐκτάσεις μεταβιβάζονται εἰς τοὺς ἀκτήμονας, ὑποχρεουμένους νὰ ἀποσβέσουν τὴν ἀξίαν των.

Αἱ πιστώσεις πρὸς τὴν Γεωργίαν ἐκ μέρους τοῦ Ἰταλικοῦ Κράτους εἶναι ὄχι μόνον σοβαρᾶς μορφῆς, ἀλλὰ μακροπρόθεσμοι.(Ἀπόσβεσις εἰς 12, 20 ἢ 30 ἔτη). Οἱ τόκοι εἶναι χαμηλώτατοι τὸ δὲ Κράτος εἰς πολλὰς περιπτώσεις συνεισφέρει μέρος τοῦ τόκου. Θὰ ἦτο ἴσως ἀναγκαῖον νὰ παραθέσωμεν τοὺς σχετικοὺς νόμους καὶ νὰ τοὺς ἀναπτύξωμεν, ἀλλὰ ὁ περιορισμένος χῶρος μιᾶς Στρατ. Γεωγραφίας μᾶς ἐμποδίζει. Ἀρκούμεθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι οἱ Ἰταλικοὶ γεωργικοὶ Νόμοι ὑπῆρξαν ὄντως σοφοὶ καὶ ἐπανέφερον τὴν Γεωργίαν εἰς θέσιν ἀνωτέραν τῆς προπολεμικῆς.

Δ) ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Ἡ Ἰταλία εἶναι πτωχὴ εἰς προϊόντα ὑπεδάφους καὶ ὀφείλει ἀναγκαστικῶς νὰ καταφεύγῃ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διὰ τὴν προμήθειαν

σιδήρου, ἄνθρακος, πετρελαίων, μολύβδου καὶ ἄλλων πρώτων ὑλῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὰς ἀνάγκας της καὶ τὴν τροφοδοσίαν τῶν βιομηχανιῶν της, αἱ ὁποῖαι ἔχουν σημαντικῶς ἀναπτυχθῆ κατὰ τὰ τελευταῖα 50 ἔτη.

Ἐνῶ ἡ Ἰταλία, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἑνοποιήσεώς της (ἀπὸ τὸ 1861) ἦτο χώρα ἀποκλειστικῶς γεωργική, μετετράπη σὺν τῷ χρόνῳ καὶ εἰς βιομηχανικὴν διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς της καὶ ἀντιστοίχως νὰ ἀπορροφήσῃ ἐργατικὸν προσωπικὸν τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν γεωργίαν.

Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ βιομηχανία τῆς Ἰταλίας ἦτο δ α σ μ ο δ ί α ι τ ο ς. Ἐὰν δὲν εἶχον ἐγκαινιασθῆ ἀπὸ τὸ 1878, οἱ προστατευτικοὶ δασμοὶ διὰ τὰ ἔξωθεν εἰσαγόμενα βιομηχανικὰ προϊόντα, οἱ ὁποῖοι δασμοὶ ἐπηυξήθησαν τὸ 1897, δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνθήσῃ ἡ βιομηχανία τῆς Ἰταλίας.

Ἡ βιομηχανοποίησις ὅμως τῆς χώρας, ἐπέφερε συνεχῆ αὔξησιν τῆς συνολικῆς ἀξίας τῶν πρώτων ὑλῶν τῶν εἰσαγομένων ἔξωθεν, καθὼς καὶ κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν (δαπάναι νέων βιομηχ. ἐγκαταστάσεων). Τὸ ηὐξημένον αὐτὸ κονδύλιον δι' εἰσαγωγὰς ἐπέβαλλε τὴν ἀντίστοιχον αὔξησιν τῶν ἐξαγωγῶν. Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῆς Ἰταλίας ἐπέβαλλε τὴν συνεχῆ αὔξησιν τῶν ἐξαγωγῶν καὶ εἰς αὐτὸ ἔτειναν ἀνέκαθεν αἱ προσπάθειαι τῶν Ἰταλικῶν Κυβερνήσεων. Ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τοῦ Ἰταλικοῦ Κράτους—ἐὰν ἐξαιρέσῃ τις τὸ ἔτος 1871—ὁ ὄγκος τῶν ἐξαγωγῶν ἦτο πάντοτε κατώτερος τοῦ τῶν εἰσαγωγῶν. Ἡ παθητικὴ αὐτὴ διαφορὰ «εἰσαγωγῶν—ἐξαγωγῶν» ἦτο 173 δισ. λιρέττες τὸ 1950. Τὸ 1954 ἀνῆλθεν εἰς 560 δισεκ. λιρέττες, ἔκτοτε δὲ ἡ παθητικὴ αὐτὴ διαφορὰ βαίνει μειουμένη ἐλαφρῶς. Ἡ βελτίωσις αὕτη τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου εἰσαγωγῶν—ἐξαγωγῶν, ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν αὔξησιν τῶν ἐξαγωγῶν καὶ οὐχὶ εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν εἰσαγωγῶν. Ὁ ὄγκος τῶν εἰσαγωγῶν βαίνει ἐλαφρῶς αὐξανόμενος, ἰδίᾳ ὅσον ἀφορᾷ τὰς πρώτας ὕλας τὰς ἀναγκαιούσας εἰς τὴν βιομηχανίαν.

Ἡ Ἰταλία ἀ γ ο ρ ά ζ ε ι προϊόντα καὶ πρώτας ὕλας: 1) ἀπὸ τὴν «περιοχὴν τῆς στερλίνας» (Μ. Βρεττανίαν, Ἰράκ, Αὐστραλίαν). 2) ἀπὸ τὴν περιοχὴν τοῦ δολλαρίου (Οὐραγουάην καὶ Συρίαν). 3) ἀπὸ τὴν περιοχὴν Εὐρωπαϊκῶν Πληρωμῶν (Αὐστρίαν, Βέλγιον, Γαλλίαν, Δ. Γερμανίαν, Ἑλβετίαν, Τουρκίαν). 4) ἀπὸ τὰ ἄλλα κράτη τὰ μὴ ἀνήκοντα εἰς περιοχάς, ὡς ἀπὸ τὴν Ἀργεντινὴν κλπ.

Ἡ Ἰταλία ἐ ξ ά γ ε ι: 1) εἰς τὴν ζώνην τοῦ «δολλαρίου». Εἰς τὰς Η.Π.Α., Καναδᾶν καὶ Ἰσραήλ. 2) εἰς τὴν ζώνην Εὐρωπαϊκῶν

Πληρωμῶν. Εἰς Γερμανίαν, Ἑλλάδα, Σουηδίαν, Ἑλβετίαν. 3) εἰς ἄλλα Κράτη: εἰς τὴν Ἀργεντινὴν καὶ Γιουγκοσλαυίαν.

Τελευταίως ἡ Ἰταλία μετέχει τοῦ Ὀργανισμοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Ἐμπορίου εἰς ὃν μετέχουν καὶ ἄλλα 5 κράτη ἤτοι: Γαλλία, Δ. Γερμανία, Βέλγιον, Ὀλλανδία καὶ Λουξεμβοῦργον. Εἰς τὴν Ἕνωσιν αὐτὴν προσεκλήθη τελευταίως νὰ μετάσχῃ καὶ ἡ Ἑλλάς.

Αἱ Ἰταλικαὶ ἐξαγωγαὶ καλύπτουν πολλὰ εἴδη, τόσον γεωργικὰ ὅσον καὶ βιομηχανικά.

Τὰ γεωργικὰ προϊόντα καλύπτουν τὸ 12% τοῦ ὁλικοῦ ὄγκου τῶν ἐξαγωγῶν καὶ διατίθενται, τὰ μὲν νωπὰ εἰς τὰς ἀγορὰς Κεντρικῆς καὶ Β. Εὐρώπης, τὰ δὲ ξηρὰ ἢ διατηρημένα εἰς ὅλας τὰς ξένας ἀγοράς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ βιομηχ. προϊόντα, αὐτὰ εἶναι κυρίως ὑφαντουργικὰ καὶ μηχανήματα. Οἱ κυριώτεροι ἀγορασταὶ μηχανικῶν προϊόντων εἶναι αἱ Η. Π. Α, Γαλλία, Μ. Βρεττανία, Ἑλβετία, Ἑλλάς, Τουρκία, Ἀργεντινή, Βραζιλία, καὶ αἱ Κτήσεις τῆς Μ. Βρεττανίας.

Ἐκ παραλλήλου ὅμως ἡ Ἰταλία ἐξάγει καὶ προϊόντα τοῦ ὑπεδάφους της ἤτοι: ψευδάργυρον, μάρμαρα, ἀλάβαστρον, θεῖον, ὑδράργυρον, ἀλουμίνιον, καθὼς καὶ μέρος τῆς παραγωγῆς τῶν διϋλιστηρίων πετρελαίων.

Ε) ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τὸ ἰσοζύγιον ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν εἶναι παθητικὸν ὑπὲρ τὰ 550 δισεκ. λιρέττες ἤτοι σχεδὸν 1 δισεκ. δολλάρια. Τοῦτο καλύπτεται ἐν μέρει ἀπὸ τὰ ἐμβάσματα τῶν Ἰταλῶν μεταναστῶν, τὰ ἐμβάσματα τῶν ναυτικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἀπὸ τὰ ἐμβάσματα τοῦ Τουρισμοῦ.

Ἐπειδὴ τὰ ἐμβάσματα τῶν μεταναστῶν βαίνουν ἐλαττούμενα, καθόσον ἡ μετανάστευσις περιωρίσθη ἀπὸ εἰκοσαετίας σημαντικῶς, οἱ δὲ ναῦλοι ἐκ τῶν ναυτικῶν ἐπιχειρήσεων δὲν εἶναι ἀκόμη σημαντικοί, ἀπομένει ὡς μόνη πηγὴ πρὸς κάλυψιν τοῦ παθητικοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, αἱ ἐκ τοῦ Τουρισμοῦ εἰσπράξεις. Αἱ εἰσπράξεις αὗται, χάρις εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἱδρύματος Ἰταλικοῦ Τουρισμοῦ, (E.N.I.T.)(*) εἶναι σημαντικαί, εἰς τρόπον ὥστε τὸ παθητι-

(*) Ente Nazionale Italiana del Turismo.

κὸν ἄνοιγμα τοῦ «Ισοζυγίου ἐξωτ. πληρωμῶν» νὰ εἶναι μικρότερον ἀπὸ τὸ ἄνοιγμα τοῦ «ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου». Τὸ ὡς ἄνω Ἵδρυμα Τουρισμοῦ ἔχει λάβει σοβαρὰ μέτρα διὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ βελτίωσιν τῶν ξενοδοχείων. Προπολεμικῶς (1935) ὑπῆρχον ἐν συνόλῳ 250.000 κλῖναι εἰς τὰ ξενοδοχεῖα. Τὸ 1949, ἔφθασεν ὁ ἀριθμὸς κλινῶν τὰς 365.000 καὶ τὸ 1953 ὑπερέβη τὰς 460.000 κλίνας. Ἀπὸ τοῦ 1931 ἕως 1939 ὁ μέσος ὅρος Τουριστῶν ἐπισκεπτομένων τὴν Ἰταλίαν ἦτο 3.000.000 ἄτομα.

Αἱ ξενοδοχειακαὶ ἐγκαταστάσεις ὄχι μόνον ηὔξησαν εἰς ἀριθμόν, ἀλλὰ παρέχουν νέα κομφὸρ εἰς τοὺς ξένους τουρίστας. Οὕτω τὸ 1949 εἰσῆλθον εἰς Ἰταλίαν 3.400.000 τουρίσται. Τὸ 1953 ὁ ἀριθμός των ἔφθασε τὰ 7.681.000, τὸ 1954 τὰ 9.327.512(!) καὶ ἔκτοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν τουριστῶν βαίνει αὐξανόμενος. Εἰς τοῦτο συνετέλεσε: 1) ἡ κατάργησις τῆς θεωρήσεως τῶν διοβατηρίων ἐκ μέρους 19 χωρῶν ἤτοι: Μ. Βρεττανία καὶ Κτήσεις της, Ἑλβετία καὶ Πριγκιπᾶτον τοῦ Λιχτενστάϊν, Γαλλία καὶ περιοχὴ τοῦ Σάαρ, Αὐστρία, Πριγκιπᾶτον Μονακό, Κάτω Χῶραι, Σουηδία, Ἰρλανδία, Βέλγιον, Δανία, Λουξεμβοῦργον, Νορβηγία, Ἰσλανδία, Τουρκία, Ἑλλάς, Δ. Γερμανία, Καναδᾶς, Η.Π.Α., Αὐστραλία. 2) ἡ ἐλευθερία ἀποκτήσεως συναλλάγματος. Ὅλα τὰ κράτη τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως Πληρωμῶν ἀνέλαβον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ χορηγοῦν συνάλλαγμα εἰς τοὺς τουρίστας των. 3) τὴν χορήγησιν ἐλευθερίας διὰ τὰς μεταφορὰς ἐξ Ἰταλίας ἐκ μέρους τῶν ὑπηκόων τῶν Κρατῶν Ε. Ε. Πληρωμῶν διαφόρων μικροαντικειμένων τέχνης. Οἱ Ἰταλοὶ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Τουρισμοῦ καθιέρωσαν καὶ «κουπόνια» βενζίνης διὰ τοὺς τουρίστας μὲ ἠλαττωμένην τιμὴν βενζίνης.

Εἰς τοὺς τουρίστας ἐξ Η.Π.Α., οἱ ὁποῖοι εἰσέρχονται εἰς Ἰταλίαν κατὰ τὴν νεκρὰν περίοδον (1η Νοεμβρίου – 15 Μαρτίου) παρέχονται εἰδικαὶ ἐκπτώσεις: εἰς τοὺς σιδηροδρόμους 25%, εἰς τὰ ξενοδοχεῖα ὕπνου 10% καθὼς καὶ εἰς τὰ ξενοδοχεῖα φαγητοῦ.

Τέλος διὰ τὴν εὐκολίαν τῶν λογαριασμῶν μὲ τοὺς τουρίστας καθιερώθη ἡ «συνολικὴ τιμὴ» εἰς τὰ ξενοδοχεῖα, ὥστε ὁ τουρίστας ξέρει τί θὰ πληρώσῃ ἐν τῷ συνόλῳ, χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρεται ποῖος εἶναι ὁ φόρος, τὰ ποσοστὰ ὑπηρεσίας καὶ τὰ τοιαῦτα.

ΣΤ) ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΙΣ

Ἡ πολεμικὴ περιπέτεια εἶχε καταβιβάσει τὸ ἀγοραστικὸν δυναμικὸν τῆς λιρέττας εἰς μόλις 2% τοῦ προπολεμικοῦ. Ἡ σχηματι-

σθεῖσα ὅμως τὸ φθινόπωρον 1947 Ἰτ. Κυβέρνησις. χάρις εἰς τὸν ἀποκλειομὸν τῶν κομμουνιστῶν ἀπὸ τὴν ἐξουσίαν, χάρις εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου Μάρσαλ, εἰς ὅ μετέσχε καὶ ἡ Ἰταλία λόγῳ τῆς ἐγκαινιασθείσης καθαρᾶς φιλοδυτικῆς ἐξωτ. πολιτικῆς της καὶ χάρις τέλος, εἰς τὰς ἱκανότητας τοῦ Εἰνάουντι (Einaudi) ἀντιπροέδρου τῆς τότε Κυβερνήσεως καὶ ὑπο ργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κατώρθωσεν ἐντὸς διαστήματος μόλις 4 μηνῶν νὰ σταθεροποιήση τὴν λιρέτταν μὲ βάσιν 1 δολλάριον=624 λιρέττες, ἡ ὁποία καὶ παραμένει ἔκτοτε εἰς τὰ ἐπίπεδα αὐτά.

Τα ἀποτελέσματα τῆς σταθεροποιήσεως ὑπῆρξαν εὐεργετικὰ διὰ τοὺς ἐργαζομένους, μισθωτοὺς καὶ ἀποταμιευτάς. Ἔκτοτε :

α) Ἡ αὔξησις τῶν καταθέσεων τῶν ἰδιωτῶν εἰς τὰς Τραπέζας καὶ Κρατικὰ Ταμιευτήρια βαίνει συνεχῶς πρὸς τὰ ἄνω.

β) Ἡ αὔξησις τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἔλαβε καὶ αὐτὴ τὴν πρὸς τὰ ἄνω πορείαν.

γ) Τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα αὐξάνει κατ' ἔτος ἁλματωδῶς. Ἀπὸ 6.189 δισεκ. λιρέττες τὸ 1947 ὑπερέβη τὰ 11 δισεκ.κατὰ τὸ 1954.

δ) Τὰ ἡμερομίσθια καὶ οἱ μισθοὶ ἐπαρκοῦν διὰ τὴν συντήρησιν τῶν οἰκογενειῶν τῶν μισθοσυντηρήτων καὶ αἱ ἀπολαυαὶ των εἶναι σταθεραί. Πρὸ τοῦ 1947 ἡ αὔξησις τῶν τιμῶν τῶν εἰδῶν προηγεῖτο τῆς αὐξήσεως τῶν ἀπολαυῶν μὲ τὸ δυσμενὲς ἀποτέλεσμα τῆς λιμοκτονίας τῶν μισθοσυντηρήτων καὶ συνταξιούχων ἢ ἠσφαλισμένων.

Ζ) ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ὁ πόλεμος εἶχεν ἀνακόψει πᾶσαν κίνησιν ἐπὶ τῆς κινηματογραφικῆς παραγωγῆς. Τὰ «στούντιο» εἶχον καταστραφεῖ, αἱ προπολεμικαὶ κινηματογραφικαὶ ἑταιρεῖαι εἶχον ἐκλείψει, τὸ τεχνικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν προσωπικὸν εἶχε διασπαρεῖ, αἱ ἐπιχειρήσεις διανομῆς καὶ ἐνοικιάσεως ταινιῶν εἶχον παύσει ὑφιστάμενα . Παρ' ὅλα ταῦτα, ἡ κινηματογραφικὴ τέχνη ἀνέζησε καὶ πάλιν μόλις ἀνέτειλεν ἡ Εἰρήνη, ἐργαζομένη πλέον ἀδέσμευτος ἀπὸ πολιτικὰς ἐπιρροάς καὶ ἐμπνεύσεις. Διψασμένη ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθέρας ἐκδηλώσεως τῆς σκέψεως, τοῦ ὁποίου εἶχε στερηθῆ ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον εἰκοσαετίαν, ἔταμε νέας ὁδοὺς δημιουργοῦσα τὸν «νεο - ρεαλισμόν». Ἄλλοι Ἰταλοὶ κινηματογραφικοὶ δημιουργοί, ἐκφεύγοντες ἀπὸ τὸν νεο ρεαλισμὸν

ἐνεπνεύσθησαν μὲ τὰς ἀρχὰς ἀνθρωπιστικοῦ ἢ φανταστικοῦ λυρισμοῦ.

Ἡ ἐτησία παραγωγὴ κινηματογραφικῶν ἔργων ἐν Ἰταλίᾳ εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη. Παράγονται 150 περίπου φίλμ ἐτησίως. (Αἱ Ἡν. Πολιτεῖαι ἔρχονται πρῶται μὲ 356 φίλμ. Ἀκολουθεῖ ἡ Ἰταλία, καὶ κατόπιν τὸ Μεξικόν, Γαλλία, Δ. Γερμανία, Μ. Βρεττανία, Ἀργεντινή, Αἴγυπτος, Σουηδία κλπ.).

Ἀνὰ 4.500 κατοίκους ἀντιστοιχεῖ μιὰ κινηματογραφικὴ αἴθουσα, ἤτοι ὑπάρχουν 10.000 περίπου κινηματογραφικαὶ αἴθουσαι ἐν Ἰταλίᾳ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VIII

ΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ - ΑΝΕΡΓΙΑ - ΚΟΣΤΟΣ ΖΩΗΣ

Κατὰ τὴν τελευταίαν στατιστικὴν (1951) ἡ ἐργατικὴ δύναμις τῆς Ἰταλίας ἀνήρχετο εἰς 19.500.000 πρόσ, ἐξ ὧν 14.700.000 ἄνδρες καὶ 4.800.000 γυναῖκες. Ἐν σχέσει μὲ τὸ ἔτος 1931 ἐσημειώθη αὔξησις 6.3%. Ἡ κατανομὴ τῆς ἐργατικῆς αὐτῆς δυνάμεως εἶναι ἡ ἑξῆς: Εἰς τὴν γεωργίαν, ἁλιείαν, 41,5%. Βιομηχανία, μεταφοραί, συγκοινωνίαι 36%. Ἐμπόριον, Τράπεζαι, ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις 10,4%. Ἄλλαι διάφοροι ἀπασχολήσεις 12,1%. Εἰς τοὺς παλαιοτέρους χρόνους ἡ ἀναλογία τῶν ἐπιδιδομένων εἰς τὴν γεωργίαν ἦτο ἀνωτέρα. Μὲ τὴν ἐφαρμογὴν ὅμως καλυτέρων καλλιεργητικῶν μεθόδων, ἐνῶ ἡ παραγωγὴ ηὔξησε κατὰ 20% ἄνω τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου, τὸ ἀγροτικὸν προσωπικὸν ἠλαττώθη κατὰ 15%.

Τὸ ποσὸν τῶν ἀνέργων ἀνέρχεται εἰς 1.286.000 (8 Σεπτεμβρίου 1952, ἀπογραφὴ Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας) ἤτοι 6,6%.

Τὸ ποσὸν τῶν ὑποαπασχολουμένων ἀνήρχετο τὴν αὐτὴν ἐποχὴν εἰς τὸ αὐτὸ περίπου ὕψος ὅπως τῶν ἀνέργων ἤτοι 6,5% τῶν ἐργαζομένων.

Κατατασσομένων τῶν ἀνέργων ἀναλόγως τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ, ἡ Ἰταλία ἀκολουθεῖ τὴν Ἑλβετίαν, Σουηδίαν, Γαλλίαν, Μ. Βρεττανίαν, Η.Π.Α., Καναδᾶν, Βέλγιον, Αὐστρίαν, Γερμανίαν.

Ἐργατικὰ Συνεργεῖα. Διὰ τὴν προσωρινὴν ἀπορρόφησιν τῶν ἀνέργων, συνεστήθησαν διὰ τοῦ Νόμου 264 τῆς 29ης Ἀπριλίου 1949, εἰδικὰ ἐργατικὰ συνεργεῖα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων κοινῆς ὠφελείας μὲ τοὺς ἀνέργους αὐτοὺς ἐργάτας. Ἡ μισθοδοσία των εἶναι ἠλαττωμένη διότι καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ εἰσπράττουν τὸ βοήθημα τῆς ἀνεργίας ἀπὸ τὸ ΙΚΑ. Οἱ ἐργάται οὗτοι διδάσκονται ὡρισμένας ὥρας τῆς

ἑβδομάδος, ὥστε ν' ἀποκτήσουν τὴν εἰδικότητα τὴν ὁποίαν ἐπιθυμοῦν.

Ἐργατικαὶ κατοικίαι. Τὸ ΙΚΑ τῆς Ἰταλίας διὰ τοῦ Νόμου τοῦ 1949, καθιέρωσεν εἰδικὸν Παράρτημα (I.N.A.—Casa) διὰ τὴν κατασκευὴν οἰκιῶν εἰς τοὺς ἐργάτας. Ὅλοι οἱ ἐργάται (ἐκτὸς τῶν ἀγροτοεργατῶν) καταβάλλουν 0,60 % ἀπὸ τὰς ἀποδοχάς των. Οἱ ἐργοδόται 1,20 %. Τὸ Κράτος ἔρχεται καὶ αὐτὸ εἰς ἐνίσχυσιν βάσει τῶν καταβολῶν τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἐργοδοτῶν καὶ μὲ ἓν ποσοστὸν ἐτησίως διὰ τὰς ἀποσβέσεις τῆς ἀξίας τῶν κατοικιῶν. Τὸ κόστος τῶν ἐργατικῶν αὐτῶν κατοικιῶν εἶναι πολὺ μικρόν. Ἡ πληρωμὴ γίνεται ἀπὸ τοὺς ἐργάτας εἰς διάστημα 25 ἐτῶν. Σημειωτέον ὅτι ὁ ἐργάτης πληρώνει τὰ 2|3 τῆς ἀξίας τῆς οἰκίας του. Τὸ ὑπόλοιπον 1|3 πληρώνεται ἀπὸ τὸ Κράτος. Δέον νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὸ ΙΚΑ ἔχει δημιουργήσει πρὸς χρῆσιν τῶν ἐργατικῶν οἰκογενειῶν, πολλὰς ὑπηρεσίας κοινωνικῆς βοηθείας.

Κοινωνικὴ πρόνοια. Τὸ Ἐθνικὸν Ἰνστιτοῦτον Κοινωνικῆς Προνοίας ἔρχεται εἰς βοήθειαν τῶν ἐργατῶν, διὰ τῆς χορηγήσεως ἀποζημιώσεων εἰς τοὺς γέροντας καὶ ἀνικάνους πρὸς ἐργασίαν, εἰς τοὺς φυματικούς.

Αἱ ἀμοιβαὶ τῶν ἐργαζομένων. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου, ἀνήρχοντο παρακολουθοῦσαι τὴν αὔξησιν τοῦ κόστους ζωῆς. Ἀφ' ὅτου ὅμως, κατὰ τὸ 1952, αἱ τιμαὶ τῶν εἰδῶν καταναλώσεως ἐσταθεροποιήθησαν, ἐπῆλθε μία ἀντίστοιχος σταθεροποίησις εἰς τὰ ἐργατικὰ ἡμερομίσθια.

Οἱ Ἰταλοὶ διατείνονται ὅτι ἔχουν πολὺ χαμηλὸν εἰσόδημα κατὰ κεφαλὴν ἑπόμενοι τῶν Η.Π.Α., Καναδᾶ, Σουηδίας, Ἑλβετίας, Μ. Βρεττανίας, Βελγίου, Νορβηγίας, Δανίας, Γαλλίας, Γερμανίας, Κάτω Χωρῶν.

Ἐπίσης διατείνονται ὅτι ἡ ἡμερησία κατανάλωσις τροφίμων εἰς Γκαλορὶ εἶναι περιωρισμένη. Κατὰ σειρὰν ἀριθμοῦ Γκαλορὶ ἔρχονται: Ἰρλανδία, Καναδᾶς, Δανία, ΗΠΑ. Νορβηγία, Μ. Βρεττανία, Ἑλβετία, Σουηδία, Βέλγιον, Λουξεμβοῦργον, Γερμανία, Κάτω Χῶραι, Γαλλία, Αὐστρία, Τουρκία, Ἰταλία, Ἑλλάς, Πορτογαλία. (ἔτος 1953—1954).

Τὸ συνεταιριστικὸν πνεῦμα ἐξαπλοῦται ἐν Ἰταλίᾳ. Λειτουργοῦν 28.000 συνεταιρισμοί, μὲ 5.000.000 μέλη (δέον νὰ προσθέσωμεν ὅτι αἱ οἰκογένειαι τῶν συνεταιριστῶν ἀριθμοῦν 15 ἑκατ. πρόσωπα).

Οἱ συνεταιρισμοὶ καταναλώσεως εἶναι 6.000. Συνεταιρισμοὶ παραγωγῆς 5.000. Συνεταιρισμοὶ κατεργασίας γεωργικῶν προϊόν-

των 6.000. Συνεταιρισμοὶ γεωργικοὶ 2.000. Συνεταιρισμοὶ οἰκοδομικοὶ 6.000. Συνεταιρισμοὶ μεταφορῶν 6.000. Πιστωτικοὶ συνεταιρισμοὶ 1.000. Συνεταιρισμοὶ ἁλιείας 400. Συνεταιρισμοὶ διάφοροι 1.000.

Ἅμα τῇ λήξει τοῦ πολέμου μέγα ποσοστὸν τῶν ἐργατῶν ἦσαν κομμουνισταὶ (ἡ ἀναλογία τῶν κομμουνιστῶν ἐργατῶν ὑπερέβαινε κατὰ πολὺ τὸ 50%). Τελευταίως ὅμως ἡ κομμουνιστικὴ ἀναλογία τῶν Ἰταλ. ἐργατῶν βαίνει μειουμένη καὶ μόλις φθάνει τὰ 50% τῆς ὅλης ἐργατικῆς δυνάμεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΧ

ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ

ΑΙ ΕΝΟΠΛΟΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΗΤΤΗΣ

Πρὶν ἢ ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς σημερινῆς πολεμικῆς ἰσχύος τῆς Ἰταλίας, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἐρευνήσωμεν τοὺς λόγους, δι' οὓς ὑπέκυψεν ἡ Ἰταλία κατὰ τὸν τελευταῖον μεγάλον πόλεμον. Τὸ θέμα τοῦτο ἀπησχόλησε πολλοὺς στρατιωτικοὺς συγγραφεῖς, ξένους καὶ Ἰταλούς. Οἱ ἀμερόληπτοι ἱστορικοί, ἀποδέχονται ὅτι ἡ Ἰταλία ἐκβιασθεῖσα καὶ παραπλανηθεῖσα ἀπὸ τὸν Μουσολίνι, εἰσῆλθεν εἰς τὸν πολεμικὸν στῖβον ἄνευ σοβαρᾶς καὶ πραγματικῆς προετοιμασίας καὶ δὲν κατώρθωσε νὰ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας οὐδεμίαν ἐπιχείρησιν εἰς οἱονδήποτε μέτωπον διὰ τοὺς κάτωθι λόγους.

1) Ἡ Ἰταλικὴ βιομηχανία ἐστερεῖτο παρακαταθηκῶν εἰς πρώτας ὕλας καὶ δὴ ἄνθρακας, πετρελαιοειδῆ καὶ χάλυβα, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἦτο εἰς θέσιν — αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν — ν' ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις ἑνὸς πολέμου μακροχρονίου. Αἱ προηγηθεῖσαι τοῦ δευτέρου μεγάλου πολέμου ἐπιχειρήσεις εἰς τὴν Ἀφρικὴν — Ἱσπανίαν καὶ αὐτὴν τὴν Ἀλβανίαν εἶχον ἐξαντλήσει μέγα ποσοστὸν τῶν πάσης φύσεως πρώτων ὑλῶν της.

2) Ἡ πολεμικὴ προσπάθεια ἡ ἀναληφθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἰταλίας ὑπερέβαινε κάθε προπολεμικὴν πρόβλεψιν λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως τῶν συνόρων τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ προασπίσῃ (8.500 χλμ. περι-

που). Ἐπιπροσθέτως ὤφειλεν ἡ Ἰταλία νὰ διατηρήση ὑπερποντίους πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, εἰς Ἀνατολικὴν Ἀφρικήν, Βόρειον Ἀφρικήν, Ἀλβανίαν καὶ Δωδεκάνησα. Ἐπίσης ὤφειλε νὰ συντηρήση ἀναλογικῶς, τὸ ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ρωσίᾳ πολεμικὸν μέτωπον.

3) Διότι, ὡς φαίνεται ἡ Χιτλερικὴ Γερμανία οὐδέποτε ἔδειξε διάθεσιν ὅπως προμηθεύση τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδια πρὸς πλήρη ἐξοπλισμὸν τοῦ συνόλου τῶν Ἰταλικῶν στρατευμάτων, καὶ οὔτε ἦτο αὕτη εἰς θέσιν νὰ προμηθεύση εἰς τὴν Ἰταλίαν τὰ ἀναγκαῖα ἀντιαεροπορικὰ ὅπλα πρὸς προστασίαν τῶν μεγάλων ἀστικῶν καὶ βιομηχανικῶν κέντρων. Ἐπιπροσθέτως ἡ Γερμανία δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἐφοδιάση τὴν Ἰταλικὴν βιομηχανίαν μὲ τὰς ἀπαραιτήτους πρώτας ὕλας διὰ τὴν παραγωγὴν πολεμικῶν εἰδῶν.

4) Διότι τόσον ὁ ἐξοπλισμὸς ὅσον καὶ τὰ ἐφόδια τῶν Ἰταλῶν δὲν ἦσαν προσηρμοσμένα εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κλίματος καὶ τοῦ πολεμικοῦ περιβάλλοντος εἰς ὃ διεξήγοντο αἱ ἐπιχειρήσεις ὅπως τὸ Ρωσικὸν μέτωπον καὶ τὸ Βορειοαφρικανικὸν μέτωπον ὅπου τὸ κλῖμα καὶ αἱ ἐδαφικαὶ καὶ καιρικαὶ συνθῆκαι ἀπήτουν μεγάλην δύναμιν πυρὸς καὶ μεγάλας δυνατότητας μετακινήσεων καθὼς καὶ κατάλληλα τρόφιμα καὶ ἱματισμόν. Τὸ Ἑλληνικὸν (Ἀλβανικὸν) μέτωπον εἶχε καὶ αὐτὸ τὰς ἰδικάς του ἀπαιτήσεις.

5) Διότι τόσον αἱ παράκτιοι πόλεις ὅσον καὶ αἱ τοῦ ἐσωτερικοῦ εὑρέθησαν ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν ἄνευ ἐπαρκοῦς προστασίας εἰς τὰς ἀπὸ θαλάσσης καὶ ἀέρος ἐπιθέσεις τῶν συμμάχων.

6) Ἡ ἔλλειψις ἐπαρκῶν πολεμικῶν μέσων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἔλλειψις προθυμίας ἐκ μέρους τῶν Γερμανῶν ὅπως ἔλθουν εἰς ἐνίσχυσιν τῶν συμπολεμιστῶν των Ἰταλῶν, ἐπέφερον μίαν ψυχρότητα εἰς τὴν Ἰταλογερμανικὴν πολεμικὴν συνεργασίαν.

Οἱ ἄνω λόγοι, ἀποδεικνύουν τὴν ἐσφαλμένην πολιτικὴν τῶν φασιστῶν ἡγετῶν καὶ τὰ παρ' αὐτῶν διαπραχθέντα σφάλματα. Ἐκ παραλλήλου παρέχουν ἐν μέρει καὶ τὴν ἐξήγησιν τῶν συνεχῶν ἀποτυχιῶν τῆς Ἰταλίας εἰς ὅλα τὰ μέτωπα.

Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

Ὅτε ἡ Ἰταλία ὑπέγραψε τὴν 8ην Σεπτεμβρίου 1943 τὴν ἀνακωχὴν μὲ τοὺς συμμάχους, αἱ στρατιωτικαὶ της δυνάμεις εἶχον σχεδὸν διαλυθῆ κατόπιν τοῦ ἐπὶ 39 μῆνας διαρκέσαντος εἰς διάφορα μέτωπα πολέμου. Ἀμέσως μετὰ τὴν ὡς ἄνω ἀνακωχὴν ἐπεχείρησεν ἡ Ἰταλία ν' ἀναλάβη τὸν ρόλον τοῦ «συμπολεμιστοῦ» (co-bellige-

rante) μὲ τοὺς Ἀγγλο-Ἀμερικανοὺς τόσον εἰς τὰς κατὰ ξηρὰν ὅσον καὶ εἰς τὰς κατὰ θάλασσαν καὶ ἀέρα ἐπιχειρήσεις.

Κατὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου, ἤτοι κατὰ τὴν Γερμανικὴν συνθηκολόγησιν, ἡ Ἰταλία εἶχε δύναμιν στρατοῦ 47.160 ἀνδρῶν μόνον. Μὲ τὴν ὑπογραφὴν τῆς συνθήκης εἰρήνης τῆς Ἰταλίας, αὕτη προσήρμοσε τὸν στρατόν της πρὸς τοὺς αὐστηροὺς ὅρους τῆς συνθήκης ἐκείνης.

Μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς Ἰταλικῆς Δημοκρατίας καὶ τὴν ψήφισιν τοῦ Συντάγματος, ὁ Ἰταλικὸς λαὸς ἐθέσπισ ν ὡρισμένας διατάξεις διὰ τὰς ἐνόπλους δυνάμεις του.

Τὸ ἄρθρον 11 τοῦ νέου Ἰταλικοῦ Συντάγματος καθορίζει: «Ἡ Ἰταλία ἀποκηρύττει τὸν πόλεμον, ὡς ὄργανον ἐπιθέσεως ἐναντίον τῆς ἐλευθερίας τῶν ἄλλων λαῶν καὶ ὡς μέσον ἐπιλύσεως τῶν διεθνῶν ἀντιθέσεων».

Μεταγενέστερον ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Ἰταλικοῦ Κράτους Giovanni Gronchi εἰς μήνυμά του πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ Γερουσίαν, διεκήρυξεν ὅτι: «ἡ Ἰταλία ἐπιθυμεῖ τὴν εἰρήνην μὲ ἀμοιβαῖον σεβασμὸν τῆς ἐλευθερίας της καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας της, μὲ μόνην ἀπασχόλησιν τὴν ὑπεράσπισιν καὶ διατήρησιν τῶν παραδόσεων καὶ τῶν θεσμῶν της».

Ἡ μεταπολεμικὴ Ἰταλία ἀναγνωρίζει τὴν μεγάλην σημασίαν τὴν ὁποίαν κατέχει αὕτη ἀπὸ στρατηγικῆς ἀπόψεως ἐν περιπτώσει διεθνοῦς συρράξεως.

Τὸ ἄρθρον 52 τοῦ Συντάγματός της καθορίζει ὅτι: «ἡ ὑπεράσπισις τῆς Πατρίδος ἀποτελεῖ ἱερὸν καθῆκον τοῦ πολίτου» καὶ ὅτι: «ἡ στρατιωτικὴ θητεία εἶναι ὑποχρεωτική». Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὕψος τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, τοῦτο δὲν καθορίζεται, ὡς εἶναι φυσικόν, ἀπὸ τὸ Σύνταγμα. Εἰς τὸ αὐτὸ ὅμως ἄρθρον 52 ἀναφέρεται ὅτι: «ὁ καθορισμὸς τῶν ἐνόπλων δυνάμεων προσαρμόζεται πρὸς τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα τῆς Δημοκρατίας».

Τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον διέπει τὴν Ἰταλικὴν Δημοκρατίαν εἶναι ἡ προσοχὴ πρὸς τὸν στρατιώτην. Εἰς τὸ αὐτὸ ἄρθρον 52 καθορίζεται ὅτι οὗτος κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς στρατιωτικῆς του θητείας δὲν ἀποξενώνεται τοῦ δικαιώματος τῆς ἐξασκήσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων του».

Ὁ «προσωπικὸς» ἢ κυριολεκτικώτερον ὁ «ἀνθρώπινος» παράγων συγκεντρώνει τὴν προσοχὴν τῶν ὀργανωτῶν τῶν νέων ἐνόπλων δυνάμεων τῆς μεταπολεμικῆς Ἰταλίας.

Ἐξαιρετικαὶ φροντίδες λαμβάνονται διὰ τὴν βελτίωσιν ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ἐνισχύσεως τῶν στελεχῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐνόπλων δυνάμεων.

Ἡ κατάταξις τῶν ἀνδρῶν γίνεται μέσῳ τῶν «τέστ», τὰ ὁποῖα

ἀπεδείχθησαν λυσιτελῆ διὰ τὴν ἐπαύξησιν τῆς στρατιωτικῆς ἰσχύος. Ἐπιπροσθέτως ὁ κληρωτὸς ἀπολαμβάνει εὐθὺς ὡς καταταγῆ εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις, τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς βοηθείας ἣν παρέχει ἡ «Εἰδικὴ Ὀργάνωσις Βοηθείας». Αὕτη ἔχει ἀνατεθῆ εἰς τὰς Διευθύνσεις τῶν Ταγμάτων καὶ Συνταγμάτων καὶ εἰς τὰς ἀντιστοίχους ἀρχὰς τοῦ Ναυτικοῦ καὶ τῆς Ἀεροπορίας. Ὁ κληρωτὸς εὑρίσκει εἰς τὸ περιβάλλον ὅπου ὑπηρετεῖ μίαν «δευτέραν οἰκογένειαν» πρόθυμον καὶ ἕτοιμον νὰ τὸν βοηθήση εἰς κάθε οἰκογενειακὸν καὶ προσωπικόν του πρόβλημα, καὶ νὰ τοῦ καθιστᾶ τὸν στρατιωτικὸν βίον εὐχάριστον.

Ἡ τροφοδοσία τῶν ἐνόπλων δυνάμεων εἶναι ἀρτία καθὼς καὶ ἡ ὑγειονομικὴ περίθαλψις. Εἰδικὴ φροντὶς λαμβάνεται διὰ τὴν ψυχαγωγίαν καὶ τὰ «σπόρ» τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις. Πᾶσα προσπάθεια καταβάλλεται διὰ τὴν μόρφωσίν των. Βιβλιοθῆκαι λειτουργοῦν καὶ ὁμιλίαι λαμβάνουν χώραν διὰ τοὺς ἄνδρας, καθὼς καὶ εἰδικὰ τμήματα μορφώσεως τῶν ἀγραμμάτων. Ἡ «Εἰδικὴ Ὀργάνωσις Βοηθείας» παρέχει ἐπιπροσθέτως συμβουλὰς εἰς τοὺς ἄνδρας τῶν ἐνόπλων δυνάμεων καὶ ἠθικὰς καὶ ὑλικὰς ἐνισχύσεις εἰς τὰς πτωχὰς οἰκογενείας των καὶ εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς κληρωτούς, ὅταν εὑρίσκονται εἰς κακὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν. Ὡς καταφαίνεται ἡ εἰδικὴ αὐτὴ ὀργάνωσις παρέχει πολύπλευρον, πολυσχιδῆ ἀλλὰ «λεπτὴν» ὑπηρεσίαν. Ἡ πεῖρα τῶν τελευταίων ἐτῶν κατέδειξεν ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ πολεμικὴ μόνον ἐκπαίδευσις τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, ἀλλὰ δέον αὗται ν' ἀπολαμβάνουν τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ βοηθειῶν τῆς ὡς ἄνω ὑπηρεσίας. Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ὑπενθυμίσωμεν τὸν θόρυβον ὃν προεκάλεσεν ὡρισμένη μερὶς τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Τύπου διότι εἰς μερικὰς μονάδας τοῦ Ἑλλ. Στρατοῦ λειτουργεῖ ἀντίστοιχος ὑπηρεσία βοηθείας πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν πασχόντων οἰκονομικῶς στελεχῶν τοῦ Ἑλλ. Στρατοῦ.

ΤΟ ΕΝΙΑΙΟΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΗΣ

Τὸ πρόβλημα τῆς ἑνοποιήσεως τοῦ συνόλου τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων ὑπὸ μίαν καὶ μόνην Διοίκησιν ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον τοῦ 1914 — 1918. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, οἱ σύμμαχοι προέβησαν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μεγάλων ἀποβατικῶν ἐπιχειρήσεων.

Μεταπολεμικῶς καθιερώθη τὸ «Ἑνιαῖον» τῆς Διοικήσεως ἀπὸ ὅλα σχεδὸν τὰ κράτη καὶ φυσικὰ καὶ ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν. Κατ' αὐτὸν

τὸν τρόπον τὰ τρία πολεμικὰ ὑπουργεῖα, ὑπήχθησαν εἰς ἓν καὶ μόνον τὸ ὁποῖον μελετᾶ τὰς γενικὰς στρατηγικὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ἰταλίας, σύμφωνα μὲ τὰς σημερινὰς οἰκονομικὰς δυνατότητας τῆς χώρας ταύτης.

Ἡ ἀναδιοργάνωσις τῶν Ἰταλικῶν πολεμικῶν δυνάμεων ἔλαβε χώραν εἰς τρεῖς χρονικὰς περιόδους:

— ***Πρώτη περίοδος*** ἀπὸ τοῦ τερματισμοῦ τῶν ἐχθροπραξιῶν μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης τῆς Εἰρήνης (θέρος τοῦ 1947). Κατὰ τὸ τέρμα τοῦ πολέμου οὐδὲν σχεδὸν ἀπέμενεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπὸ τὰς πολεμικάς της δυνάμεις — ἐπιθέσεως καὶ ἀμύνης.

Ἡ καθιερωθεῖσα ἑνιαία διοίκησις τῶν ἐνόπλων δυνάμεων περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ ἀπομεῖναν πολεμικὸν δυναμικὸν καὶ εἰς τὸ νὰ ἐμψυχώσῃ τοὺς ἄνδρας τοῦ στρατεύματος καὶ νὰ συντηρήσῃ τὸ ἀπομεῖναν ὑλικὸν πολέμου, οὕτω: κατὰ τὴν διετίαν ἐκείνην αἱ ἔνοπλοι Ἰταλ. δυνάμεις ἔζησαν εἰς τὴν «μεταβατικὴν» κατάστασιν.

—***Ἡ δευτέρα περίοδος*** ἄρχεται ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς εἰρήνης διὰ τῆς ὁποίας ἐτέθη τέρμα εἰς τὸ καθεστὼς τῆς ἀνακωχῆς καὶ εἰς τὴν ἀβεβαιότητα τῆς διετοῦς «μεταβατικῆς» περιόδου. Ἐν τούτοις αἱ περιοριστικαὶ διατάξεις τῶν ὅρων τῆς συνθήκης τῆς εἰρήνης κατέστησαν δυσχερὲς τὸ ἔργον τῆς στρ. ἡγεσίας καὶ περιώριζον πολὺ τὸ μέγεθος τῶν ἐνόπλων δυνάμεων καὶ τὸν ἐξοπλισμόν των. Ὡς δὲ νὰ μὴ ἤρκουν οἱ διεθνεῖς ἐκεῖνοι περιορισμοί, προσετίθεντο καὶ αἱ περιωρισμέναι δυνατότητες τοῦ Ἰτ. προϋπολογισμοῦ. Τὸ Κράτος μὲ περιωρισμένα ἔσοδα, ὤφειλε νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ἐπούλωσιν πολλῶν πληγῶν ἐκ τοῦ πολέμου καὶ νὰ ἐκτελέσῃ ὡρισμένας κοινωνικὰς ὑποχρεώσεις. Αἱ πολεμικαὶ πιστώσεις ἦσαν λίαν περιωρισμέναι καὶ ἀνεπαρκεῖς διὰ τὴν συντήρησιν καὶ αὐτῆς τῆς «μεταβατικῆς» πολεμικῆς δυνάμεως. Ἐκ παραλλήλου ὁ διεθνὴς προσανατολισμὸς τῆς Ἰταλίας δὲν εἶχεν ἀκόμη πραγματοποιηθῆ καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ χαραχθῆ σαφὴς «πολεμικὴ» πολιτική. Ἡ δευτέρα αὐτὴ περίοδος ἡ «διετία τῆς τακτοποιήσεως», ἔλαβε τέλος διὰ τῆς ὑπογραφῆς κατὰ τὸ 1949 τοῦ Βορειοατλαντικοῦ Συμφώνου.

—***Ἡ τρίτη περίοδος*** ἄρχεται ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἀτλαν. Συμφώνου. Τότε μόνον καθωρίσθη σαφῶς τὸ πολεμικὸν πρόγραμμα τῆς Ἰταλίας, τόσον διὰ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἄμυναν ὅσον καὶ διὰ πολεμικὴν «εἰσφοράν» της εἰς τὸ ΝΑΤΟ. Φυσικὰ ἡ ἐνίσχυσις τῶν ΗΠΑ ἐπέτρεψε τὴν ἐφαρμογὴν ὅλων τῶν ἀναγκαίων μεταρρυθμίσεων εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις. Ἡ θεωρία τῆς «Ἑνιαίας Διοικήσεως» ἐτέθη εἰς πλήρην ἐφαρμογήν. Ἐφηρμόσθη ἡ κοινὴ ἐκπαίδευσις εἰς τὰ τρία

ὅπλα, καὶ ἐδιδάχθη ἡ «κοινοπραξία» μεταξὺ τῶν διαφόρων ὅπλων. Οἱ ἀνώτεροι καὶ ἀνώτατοι ἀξιωματικοὶ ἤρχισαν νὰ φοιτοῦν εἰς εἰδικὰς Σχολάς, διὰ νὰ ἐξοικειωθοῦν εἰς τὴν μελέτην καὶ ἐφαρμογὴν τῶν νέων πολεμικῶν θεωριῶν, τῶν βασιζομένων εἰς τὸ ἑνιαῖον τῆς διοικήσεως. Ἐπιπροσθέτως καθιερώθη τὸ «Ἰνστιτοῦτον τῶν Ἡνωμένων Γενικῶν Ἐπιτελείων» (Istituto degli Stati Maggiori Combinati) λειτουργοῦν ἀπὸ τοῦ 1955. Ἐκεῖ φοιτοῦν κατὰ διαλείμματα καὶ ἐκ περιτροπῆς ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ τῶν τριῶν ὅπλων καὶ ἐκπαιδεύονται εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ ἑνιαίου πολέμου. Ἡ ὅλη δὲ διάρθρωσις τῶν σχολῶν (στρατοῦ, ναυτικοῦ καὶ ἀεροπορίας) ἔχει ὡς βάσιν τὴν θεωρίαν τοῦ ἑνιαίου τῆς Διοικήσεως.

Α) Ο ΣΤΡΑΤΟΣ

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου, κατόπιν ἀγώνων 39 μηνῶν, τόσον ἡ Ἰταλία ὅσον καὶ ὁ στρατός της κατέκειτο εἰς ἐρείπια.

Ἡ Ἰταλία εἶχεν ἡττηθῆ καὶ κατείχετο ἀπὸ ξένα στρατεύματα. Οἱ ἐπιζήσαντες στρατιῶται εἶχον διασκορπισθῆ εἰς τὰ διάφορα πολεμικὰ μέτωπα, ἢ εὑρίσκοντο εἰς στρατόπεδα αἰχμαλωσίας. Τὸ πλεῖστον τῶν στρατώνων της εἶχον καταστραφῆ, ἢ διετίθετο διὰ τὴν στέγασιν τῶν βομβοπλήκτων. Ὁ ὁπλισμὸς καὶ τὰ στρατιωτικὰ ἐφόδια ἦσαν σχεδὸν ἀνύπαρκτα. Παρ' ὅλα ταῦτα, τῇ βοηθείᾳ ὅπλων καὶ ἐφοδίων παραχωρηθέντων ὑπὸ τῶν νέων συμμάχων, τῶν Ἀμερικανῶν, ἐγένετο κατορθωτὸν νὰ συνταχθοῦν καὶ νὰ ἐξοπλισθοῦν 5 ὁμάδες μάχης, αἱ ὁποῖαι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τὴν περίοδον τοῦ «συνεμπολέμου» (Co - belligerance) παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν Ἀγγλοαμερικανῶν.

Ἡ κάθε «πολεμικὴ ὁμὰς» ἀπετελεῖτο ἀπὸ δύο συντάγματα πεζικοῦ, ἓν σύνταγμα πυροβολικοῦ, ἓν τάγμα μηχανικοῦ καὶ βοηθητικὰς μονάδας. Σύνολον ἑκάστης ὁμάδος 430 ἀξιωματικοὶ καὶ 8.500 ὑπαξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται. Γενικὸν σύνολον 47.000 ἄνδρες.

— Ἡ Ἰταλικὴ στρ. ἡγεσία προέβη εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ νέου μεταπολεμικοῦ στρατοῦ της βασιζομένη εἰς τὰς 5 αὐτὰς ὁμάδας.

— Κατὰ τὴν μεταβατικὴν περίοδον ὠργανώθησαν 5 Μεραρχίαι πεζικοῦ, ἐκ δύο συνταγμάτων πεζικοῦ καὶ ἑνὸς συντάγματος πυροβολικοῦ. Εἰς τὰς μεραρχίας αὐτὰς ἐδόθησαν τὰ ὀνόματα, Friuli,

Folgore, Legnano, Cremona, Mantoua, ἤτοι τὰ ὀνόματα τῶν 5 ὁμάδων μάχης. Ἐπιπροσθέτως ὠργανώθησαν 3 ταξιαρχίαι «ἀσφαλείας» καὶ 10 συντάγματα πεζικοῦ ἀνεξάρτητα καὶ μὴ ἐντεταγμένα εἰς Μεραρχίας κατανεμόμενα εἰς ὁλόκληρον τὴν Χώραν.

Φυσικὰ ἐπρόκειτο περὶ στρατοῦ λίαν περιωρισμένης δυνάμεως, στρατοῦ καθαρᾶς προστασίας τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ ἐλάχιστα ἱκανοῦ διὰ πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις. Καὶ ὅμως ἡ ὀργάνωσις τοῦ στρατοῦ ἐκείνου (1945 – 1947) συνέτεινεν εἰς τὴν μελέτην καὶ λύσιν πολλῶν στρατιωτικῶν προβλημάτων. Ἡ ὑπογραφεῖσα (ἄνοιξις 1947) συνθήκη Εἰρήνης, παρεῖχε τὴν δυνατότητα εἰς τὴν Ἰταλίαν ὅπως βελτιώσῃ καὶ ἐπαυξήσῃ ὀλίγον τὸν στρατόν της. Ἀπέμενεν ὅμως ἓν κώλυμα ἀνυπέρβλητον: Τὸ οἰκονομικόν. Οἱ Ἰταλοὶ ὑπολογίζουν ὅτι διὰ τὸν πλήρη ἐξοπλισμὸν μιᾶς μεραρχίας θωρακισμένης ἀπαιτοῦνται 80 δισεκατομμύρια λιρέττες. Διὰ μίαν ἁπλῆν μεραρχίαν πεζικοῦ ἀπαιτοῦνται 79 δισεκατομμύρια λιρέττες. Εἰς τὰ ἔξοδα ταῦτα δέον νὰ προστίθενται κάτ' ἔτος καὶ τὰ ἔξοδα συντηρήσεως τῶν μονάδων. Κατὰ τὴν διετίαν ἀπὸ 1947 – 1949 ἡ Ἰτ. ἡγεσία ἔθεσε τὰς βάσεις τοῦ νέου στρ. δυναμικοῦ της, εἰς 11 μεραρχίας πεζικοῦ, τρεῖς ταξιαρχίας ἀλπινιστῶν, τρεῖς ταξιαρχίας θωρακισμένων καὶ τὰ ἀναγκαῖα βοηθητικὰ Σώματα.

Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἰταλίας εἰς τὸ Ἀτλαντικὸν Σύμφωνον (1949) ἐπέτρεπεν εἰς τὴν Ἰταλίαν νὰ προβῇ εἰς τὴν αὔξησιν τῶν στρατ. δυνάμεών της καὶ τοῦ πολεμικοῦ ὑλικοῦ της. Καθιερώθη ἡ 18μηνος στρατιωτικὴ θητεία, εἰς τρόπον ὥστε νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἀρτία ἐκπαίδευσις τῶν στρατιωτῶν.

Αἱ στρατ. δυνάμεις περιλαμβάνουν ἔκτοτε (1954):

– 10 Μεραρχίας πεζικοῦ,
– 3 Τεθωρακισμένας μεραρχίας,
– 5 ταξιαρχίας ἀλπινιστῶν,

καὶ τὰ ἀναγκαῖα βοηθητικὰ Σώματα, ἀντιαεροπορικὰς δυνάμεις κλπ. Ὁ ἐξοπλισμὸς τοῦ στρατοῦ τούτου εἶναι ἄρτιος, λόγῳ τῆς βοηθείας τῶν ΗΠΑ.

Β) ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟΝ

Κατὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου τὸ Ἰταλ. Πολεμικὸν Ναυτικὸν εἶχεν εὑρεθῇ εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Δὲν ἀπέμενον εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἰταλίας εἰμή:

—2 Θωρηκτὰ παλαιοῦ τύπου.
—4 Καταδρομικά.
—4 Ἀντιτορπιλλικὰ (ἐξ ὧν τὸ ἓν ἐν παροπλισμῷ).
—16 Τορπιλλοβόλα.
—20 Κορβέτται.
—61 Ναρκαλιευτικά.

Τὰ δύο νεώτερα θωρηκτὰ «Italia» καὶ «Vittorio Veneto», τὰ ὁποῖα κατὰ τὸν πόλεμον εἶχον ἀποκλεισθῆ εἰς τὴν διώρυγα τοῦ Σουέζ, διελύθησαν ὡς σιδηρικὰ εἰς τὸν Ναύσταθμον τῆς Σπέτσια. Ὅλαι αἱ ναυτικαὶ ἐγκαταστάσεις εἶχον ὑποστῆ μεγάλας ζημίας καθὼς καὶ οἱ ναύσταθμοι, ἀποθῆκαι καὶ αἱ Ναυτικαὶ Σχολαί.

Κατὰ τὴν διαρρεύσασαν τετραετίαν ἀπὸ τοῦ τέρματος τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἀτλαντικοῦ Συμφώνου (1945—1949) κατεβλήθησαν προσπάθειαι συντηρήσεως τοῦ ἀπομείναντος ὡς ἄνω ὑλικοῦ καὶ ἀναδιοργανώσεως τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῶν Ναυτικῶν Σχολῶν. Τὸ 1949 ὁ Ἰταλ. στόλος εἶχε συνολικὸν ἐκτόπισμα 121.161 τόννων, καὶ ἐπιπροσθέτως 99.693 τόννων ἦτο τὸ συνολικὸν ἐκτόπισμα τῶν βοηθητικῶν του σκαφῶν.

Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Συμφώνου ἐβοήθησε κατὰ πολὺ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Ἰταλ. Ναυτικοῦ.

Διὰ τοῦ συμφώνου τοῦ ΝΑΤΟ καθωρίζοντο τὰ νέα καθήκοντα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ Ἰταλικοῦ ναυτικοῦ — ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὰ δύο ἄλλα ὅπλα, τὸν στρατὸν καὶ τὴν ἀεροπορίαν — τόσον διὰ τὴν καθαυτὸ ἄμυναν τῆς Ἰταλίας ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀμυντικοῦ προγράμματος τοῦ ΝΑΤΟ.

Ἡ χρηματικὴ ἐνίσχυσις ἐκ μέρους τῶν ΗΠΑ, κατόπιν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Ἀτλαντικοῦ Συμφώνου, ἐπέτρεψε τὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ Ἰταλικοῦ στόλου καὶ τὴν προσθήκην νέων πολεμικῶν μονάδων.

Οὕτω ἡ σημερινὴ δύναμις τοῦ Ἰταλικοῦ ναυτικοῦ ἀποτελεῖται ἀπό:

—2 θωρηκτὰ συνολικοῦ ἐκτοπίσματος 58.680 τόννων. (Andrea Doria καὶ Laio Duilio).

—3 καταδρομικὰ συνολικοῦ ἐκτοπίσματος 32.536 τόννων. (Duca Degli Abruzzi, Giuseppe Garibaldi, Raimondo Montecuccoli).

—2 ὑπεραντιτορπιλλικὰ συνολικοῦ ἐκτοπίσματος 10.770 τόννων. (San Marco, San Giorgio).

—5 ἀντιτορπιλλικὰ συνολικοῦ ἐκτοπίσματος 12.411 τόννων. (Artigliere, Aviere, Carabiniere, Granatiere, Grecale).

—12 φρεγάται καὶ τορπιλλοβόλα συνολικοῦ ἐκτοπίσματος 18.130

τόννων. (Aloubaran, Altair, Andromeda, Orsa, Orione, Aretusa, Calliope, Cassiopea, Clio, Libra, Sagittario, Sirio).

– 26 κορβέτται συνολικοῦ ἐκτοπίσματος 20.412 τόννων.(Alabarda, Albatros, Ape, Baionetta Bombarda, Chimera, Cormorano, Crisalide, Danaide, Driade, Farfalla, Flora, Fenice, Folaga, Gru, Gabbiano, Ibis, Minerva, Pomona, Pellicano, Seimitarra, Sfiuge, Sibilla, Urania, Airone, Alcione).

– 4 ὑποβρύχια συνολικοῦ ἐκτοπίσματος 6.713 τόννων. (Vortice, Giada, Tazzoli, Da Vinci).

– 28 ναρκαλιευτικὰ συνολικοῦ ἐκτοπίσματος 18.779 τόννων, κοινοῦ τύπου.

– 39 ναρκαλιευτικὰ συνολικοῦ ἐκτοπίσματος 13.760 τόννων, τύπου μαγνητοακουστικοῦ.

– 104 σκάφη προστασίας ἀκτῶν.

– 26 σκάφη βοηθητικὰ ἀνοικτῆς θαλάσσης.

– 52 σκάφη βοηθητικὰ ἀκτοπλοϊκά.

– 79 σκάφη βοηθητικὰ προστασίας λιμένων.

Τὰ τελευταῖα ἔτη εἰδικὴ μέριμνα ἐλήφθη διὰ τὴν ἀρτίαν ἐκπαίδευσιν τοῦ προσωπικοῦ ὥστε νὰ δύναται ὁ Ἰταλικὸς στόλος νὰ ἐπιτελέσῃ τὰς πρὸς τὸ ΝΑΤΟ ὑποχρεώσεις του.

Γ) Η ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Κατὰ τὸ πέρας τῶν ἐχθροπραξιῶν ἡ Ἰταλικὴ ἀεροπορία εὑρέθη εἰς κατάστασιν χειροτέραν τῆς τῶν ἄλλων δύο ὅπλων. Δὲν ὑπῆρχον πλέον οὔτε ἀεροπλάνα διαθέσιμα, οὔτε ἀπέμεινε προσωπικὸν διαθέσιμον. Ἀεροδρόμια καὶ Ἀεροπορικαὶ Σχολαὶ εἶχον καταστραφῆ. Ἡ ἀεροπορικὴ βιομηχανία εἶχε διαλυθῆ.

Μέχρι τῆς ὑπογραφῆς τοῦ συμφώνου τοῦ ΝΑΤΟ, 1949, κατεβλήθη προσπάθεια ἀναδιοργανώσεως τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ὁποίου ἡ δύναμις κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης περιωρίζετο εἰς 25.000 ἄνδρας μὲ 350 ἀεροπλάνα μόνον. Ἡ ὑπογραφὴ τοῦ συμφώνου τοῦ ΝΑΤΟ ἐσημείωσε σταθμὸν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἰταλικῆς ἀεροπορίας. Ἔκτοτε τὸ δυναμικὸν τῆς Ἰταλικῆς ἀεροπορίας βαίνει αὐξανόμενον ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν πολεμικῶν ἐπιδιώξεων τοῦ ΝΑΤΟ.

Αἱ Ἀεροπορικαὶ Σχολαὶ ἐργάζονται μὲ τὰ νέα κριτήρια. Ἡ δύναμις τῆς Ἰταλικῆς ἀεροπορίας ἦτο τὸ 1956 ἡ ἑξῆς:

—4 'Αεροταξιαρχίαι διώξεων.
—1 Σμῆνος διώξεως.
—1 Σμῆνος ἀναγνωρίσεως.
—1 'Αεροταξιαρχία μεταφορῶν.
—2 'Ομάδες ἀνθυποβρυχιακαί.
—5 Κέντρα ἀεροπορικῆς βοηθείας.

Οἱ μαθηταὶ τῶν 'Αεροπορικῶν Σχολῶν κατὰ ὡρισμένας περιόδους λαμβάνουν μέρος εἰς τὰ μαθήματα της Στρατιωτικῆς Σχολῆς τῆς Modena καὶ μετέχουν καὶ εἰς τὰς ναυτικὰς ἀσκήσεις.

Δ) Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΙΤΑΛΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ

Παντοῦ ὅπου ἐπολέμησε κατὰ τὸ παρελθὸν ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ του. Δύναται νὰ λεχθῇ περὶ τοῦ 'Ιταλοῦ στρατιώτου ὅτι ὑπῆρξε τυχηρὸς εἰς τοὺς ἀγῶνας του. 'Η λεοντὴ τῆς «μεγάλης δυνάμεως» καὶ ἡ στρατηγικωτάτη ἐν τῇ Μεσογείῳ θέσις τῆς χώρας του συνετέλουν ὥστε νὰ ὑπολογίζεται ὑπερμέτρως ἡ μαχητικὴ ἀξία(*) τοῦ 'Ιταλικοῦ στρατοῦ. Τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ 'Ιταλοῦ στρατιώτου ἀπεκάλυψαν πρῶτοι οἱ 'Αβησσυνοί. 'Η ἧττα τῆς "Αδδουας (1896) δὲν ἦτο μία ἁπλῆ ἧττα ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀλλὰ μία ἠθικὴ καταρράκωσις τοῦ Ἔθνους ὁλοκλήρου τὴν ὁποίαν ἐπέτεινεν ἡ μετὰ τὴν μάχην «βάρβαρος» — αἰτιολογημένη κάπως ἐκ τοῦ ἀσπόνδου μίσους τὸ ὁποῖον ἔτρεφον - ἐνέργεια τῶν 'Αβησσυνῶν(*). Οἱ 'Ιταλοὶ ἔκτοτε κατελαμβάνοντο ὑπὸ δέους ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ πολέμου. 'Η ἑδραίωσις τῆς πολιτικῆς θέσεως τῆς χώρας ἕνεκα τῆς τριπλῆς συμμαχίας καὶ ἡ εὔκολος κατάκτησις τοὺς ἐπέτρεψε ν' ἀνσθαρρήσουν κι' ἀναλάβουν δρᾶσιν εἰς Τρίπολιν, Λιβύην καὶ Δωδεκάνησα. Αἱ ἧτται των εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον παρήρχοντο ἀπαρατήρητοι ἰσοφαριζόμεναι ἀπὸ τὰς ἐπεμβάσεις τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων καὶ τὰς εἰς ἄλλα πεδία νίκας τῶν συμμάχων. 'Ο 'Ιταλὸς στρατιώτης

(*) Κάτι ἀνάλογον συμβαίνει σήμερον καὶ μὲ τὴν Τουρκίαν τὴν ὁποίαν οἱ Δυτικοὶ παράγοντες θεωροῦν ὡς τὴν μεγαλυτέραν δύναμιν τῆς 'Ανατολικῆς Μεσογείου καὶ Μ. Α.

(*) Οὗτοι ἀπέκοπτον τὰ γεννητικὰ ὄργανα νεκρῶν καὶ αἰχμαλώτων, τὰ ἐταρίχευον καὶ τὰ ἀπέστελον διὰ ταχυδρομικοῦ δέματος εἰς τὰς ἐν 'Ιταλίᾳ οἰκογενείας τῶν θυμάτων.

διεκρίνετο πάντοτε εἰς εὐκόλους κατακτήσεις ὡς εἰς 'Αβησσυνίαν καὶ 'Αλβανίαν. 'Η ἀναμέτρησίς του μὲ πλέον σκληροτράχηλον, ἱκανώτερον τούτου πολεμιστήν, τὸν Ἕλληνα στρατιώτην, ἀπεκάλυψε τὸ πραγματικὸν ποιὸν τοῦ 'Ιταλοῦ στρατιώτου. 'Εν τούτοις θ' ἀπετέλει. σφᾶλμα μέγα νὰ ὑποτιμᾶται ἡ ἀξία του ὡς πολεμιστοῦ. Εἰς 'Αλβανίαν οἱ 'Ιταλοὶ ἐπολέμησαν σκληρῶς. Διεξεδίκησαν ἀπὸ τὸν ἀντίπαλόν των σπιθαμὴν πρὸς σπιθαμὴν τὸ ἔδαφος καὶ ἀσφαλῶς θὰ εἶχον ἐπιτύχη τοῦ σκοποῦ των ἐὰν εἶχον ἔναντί των πάντα ἄλλον πλὴν τοῦ Ἕλληνος ἢ ἔστω καὶ ἀκόμη ἂν εἶχον δεόντως ἐκτιμήσει πρὸ τῆς ἀναλήψεως τοῦ ἀγῶνος των τὴν μαχητικὴν ἀξίαν τοῦ ἀντιπάλου των.

'Ο 'Ιταλὸς στρατιώτης δὲν εἶναι σκληροτράχηλος. Οὔτε πολεμοχαρής. Πολεμᾶ ἀλλὰ δὲν θυσιάζεται. Προτιμᾶ ἀνηρτημένην κιθάραν ἢ μανδολῖνον εἰς τὸ πλευρόν του παρὰ τὴν σπάθην καὶ τὴν χειροβομβίδα. Τὸ ειδυλλιακὸν ὄντως περιβάλλον τῆς χώρας του ἔχει ἐκλεπτύνει τὰ αἰσθήματα τοῦ 'Ιταλοῦ καὶ τὰ ἔχει συντονίσει μὲ τὴν μουσικὴν τὴν ποίησιν καὶ τὰς ὡραίας τέχνας ἐνῶ ἡ τέχνη τοῦ Θεοῦ Ἄρεως τοῦ εἶναι ἀπεχθής. Σήμερον καταβάλλεται πᾶσα προσπάθεια ἐκπαιδεύσεως καὶ ἠθικῆς διαπλάσεως τοῦ 'Ιταλοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ στρατιώτου ἵνα συντονισθῇ οὗτος πρὸς τὰς ἐπιβαλλομένας ἐκ τῶν περιστάσεων καὶ συνθηκῶν ἀνάγκας, τῆς προασπίσεως δηλονότι, παντὶ σθένει, τοῦ πατρώου του ἐδάφους ὅταν καὶ ἐὰν ἤθελέ ποτε τοῦτο ἀπειληθῇ. Πιστεύεται ὅτι τ ο ὐ λ ά χ ι σ τ ο ν διὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην θὰ εἶναι ἐπαρκῶς ἱκανὸς ὁ 'Ιταλὸς στρατιώτης τῆς σήμερον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Χ

ΑΙ ΙΤΑΛΙΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ[1]

Δημογραφικόν – ἀνεργία : Ὀξὺ παρουσιάζεται ἐν Ἰταλίᾳ τὸ δημογραφικὸν αὐτῆς πρόβλημα. Ἡ καταπληκτικὴ αὔξησις κατ' ἔτος τοῦ πληθυσμοῦ (πρώτη χώρα τῆς Εὐρώπης) καὶ τὸ θέμα τῆς ἀνεργίας εἶναι κυρίως αἱ ἀδήριτοι ἀνάγκαι αἵτινες θέτουν ἐπὶ τάπητος τὸ θέμα τῶν Ἰταλικῶν ἐδαφικῶν διεκδικήσεων.

Ὁ Ἰταλικὸς χῶρος πυκνοκατοικεῖται, τὰ δὲ διαθέσιμα διὰ καλλιέργειαν ἐδάφη εἶναι ὀλίγα, καὶ οὐχὶ μεγάλης γεωργικῆς ἀποδόσεως. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐκτὸς τῶν ὑπαρχόντων 2.000.000 περίπου ἀνέργων, ἐμφανίζονται ἐτησίως εἰς τὸν ἐργατικὸν στῖβον 250.000 νέοι ἐργάται. Διὰ τὴν ἀπορρόφησιν ὅλου αὐτοῦ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, δέον ἡ Ἰταλία νὰ ἐπαυξήσῃ τὴν βιομηχανικὴν παραγωγήν της ἢ νὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν μετανάστευσιν εἰς ξένας χώρας.

Ἡ Ἰταλικὴ ὅμως βιομηχανία δὲν δύναται νὰ ἀναπτυχθῇ πέραν ὡρισμένων ὁρίων, ἐὰν πρόκειται νὰ παράγῃ εἴδη δυνάμενα νὰ συναγωνισθοῦν τὰ ἀντίστοιχα εἴδη τῶν ξένων βιομηχανιῶν, λόγῳ τῆς ἐλλείψεως πρώτων ὑλῶν καὶ ειδικῶς τοῦ χάλυβος, γαιανθράκων καὶ πετρελαίου. Ἐξ ἄλλου ἡ μετανάστευσις δὲν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ λόγῳ τῶν θεσπιθέντων περιορισμῶν ὑπὸ τῶν διαφόρων κρατῶν. Ἐπιπροσθέτως ἡ ἀπώλεια τῶν ἐν Ἀφρικῇ Ἰταλ. ἀποικιῶν περιορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν μεταναστατευόντων.

Τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας, εἶναι τὸ βασικὸν πρόβλημα τῆς μεταπολεμικῆς Ἰταλίας ἐπηρρεάζον ὄχι μόνον τὴν ἐσωτερικήν της πο-

---

1. Τὸ κεφ. τοῦτο τὸ παρουσιάζομεν ἀπὸ τῆς Ἰταλικῆς σκοπιᾶς.

λιτικὴν ἀλλὸ καὶ τὴν ἐξωτερικήν. Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ τάξις δὲν εἶναι ἐξησφαλισμένη ἐφ' ὅσον ἡ Ἰταλία δὲν λύση τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας, διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως πρώτων ὑλῶν εἰς χαμηλὰς τιμὰς καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ πλεονάζοντος ἀριθμοῦ ἐργατῶν εἰς ξένας χώρας καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰς Ἀφρικανικὰς περιοχάς, τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Αὐστραλίαν.

Τὸ Ἀφρικανικὸν πρόβλημα. Προπολεμικῶς ἡ Ἰταλία εἶχεν ἀποστείλει εἰς Ἀφρικὴν 500.000 περίπου ἐργάτας. Ἡ σημερινὴ Ἰταλία δὲν ἐπιδιώκει νὰ ἐπανέλθη εἰς τὴν Ἀφρικήν, διὰ ν' ἀνακτήση τὰς ἀπωλεσθείσας ἀποικίας της, ἀλλὰ ἐπιθυμεῖ νὰ τῆς ἐπιτραπῆ νὰ στείλη ἐκεῖ τοὺς ἐργάτας της, διὰ νὰ ὑποβοηθήσουν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ Ἰθαγενῶν καὶ Εὐρωπαίων, μακρὰν πάσης κατακτητικῆς βλέψεως.

Οἱ Ἰταλοὶ ὑποστηρίζουν ὅτι τὰ δημόσια ἔργα ἅτινα ἐξετέλεσαν οὗτοι εἰς τὸ παρελθόν, ἐν Ἐρυθραίᾳ, Σομαλίᾳ, Λιβύῃ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Αἰθιοπίᾳ, ἤτοι πόλεις, δρόμοι, ὑδραγωγεῖα, σχολεῖα, νοσοκομεῖα ἔχουν ἀφίσει καλὴν ἀνάμνησιν εἰς τοὺς Ἰθαγενεῖς, οἱ ὁποῖοι εὐχαρίστως θὰ ἐδέχοντο τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐργατικῶν χειρῶν τῆς Δημοκρατικῆς καὶ οὐχὶ Ἰμπεριαλιστικῆς πλέον Ἰταλίας. Διατείνονται οἱ Ἰταλοὶ ὅτι οὐδὲν ἄλλον ἔθνος ἐπετέλεσε τόσα ἔργα ἐν Ἀφρικῇ, ὅσα ἐκεῖνοι, διαθέσαντες πρὸς τοῦτο κολοσσιαῖα χρηματικὰ ποσά. Ἐπίσης ὑποστηρίζουν οἱ Ἰταλοὶ ὅτι αἱ Ἀφρικανικαὶ αὐταὶ περιοχαὶ ἀνεπτύχθησαν καὶ κοινωνικῶς χάρις εἰς τὰς Ἰταλ. προσπαθείας.

Κατὰ τοὺς Ἰταλούς, τὸ συμφέρον τὸ ὁποῖον θ' ἀποκομίση ἡ Ἰταλία ἐκ τῆς ἀποστολῆς ἐργατικῶν χειρῶν εἰς Ἀφρικήν, συμπίπτει μὲ τὸ συμφέρον αὐτῶν τούτων τῶν Ἀφρικανικῶν Λαῶν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ συμφέρον τοῦ Δυτικοῦ κόσμου. Τὰ Δυτικὰ κράτη πρέπει νὰ εὔχωνται τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐσωτερικῆς εὐρυθμίας ἐν Ἰταλίᾳ — διαταρασσομένης συνεχῶς ἀπὸ τὴν ἀνεργίαν καὶ τὴν ἔλλειψιν πρώτων ὑλῶν — ἐπίσης πρέπει νὰ εὐνοήσουν τὴν στενωτέραν συνεργασίαν Εὐρωπαίων καὶ Ἀφρικανῶν, βεβαίως ὄχι ἐπὶ ἀποικιακῶν βάσεων, ἀλλὰ ἐπὶ βάσεων πλήρους ἰσότητος μεταξὺ Εὐρωπαίων καὶ Ἀφρικανῶν. Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου, ἐλπίζουν οἱ Ἰταλοί, νὰ δημιουργηθῆ κοινότης συμφερόντων Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς, ὥστε εἰς τὸ ἀπώτερον μέλλον νὰ σχηματισθῆ ἡ Εὐραφρικὴ — (Eurafrica).

Καθ' ἡμᾶς, παρακολουθοῦντας τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων ἐν Μαρόκῳ, Ἀλγερίᾳ, Αἰγύπτῳ καὶ Τύνιδι, ἡ ἐπιτυχία τῶν Ἰταλικῶν αὐτῶν σχεδίων εἶναι προβληματική, διότι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὴν Ἀφρικὴν πνέει ἄνεμος σαφῶς ἀντιευρωπαϊκός, ἐμποδίζων καὶ

τὴν πλέον ὑποτυπώδη συνεργασίαν μεταξὺ Εὐρωπαίων καὶ Ἀφρικανῶν.

Τὸ πρόβλημα τῆς Τεργέστης. Μία ἐκ τῶν βασικῶν ἐπιδιώξεων τῆς μεταπολεμικῆς Ἰταλίας εἶναι καὶ τὸ πρόβλημα τῆς Τεργέστης τὸ ὁποῖον ἐλύθη προσωρινῶς ἐν Λονδίνῳ διὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς ζώνης Β εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν καὶ τῆς ζώνης Α εἰς τὴν Ἰταλίαν. Τὸ πρόβλημα τοῦτο ἀνέκυψε κατὰ τὴν Συνδιάσκεψιν τῆς Εὐρώπης ἐν Παρισίοις τὸ 1946. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐκεῖ συζητήσεων τὰ Σοβιὲτ ὑπεστήριξαν θερμῶς τὰς Γιουγκοσλαυικὰς προτάσεις, — διότι τότε ἡ Γιουγκοσλαυία ἦτο ὁ καθαυτὸ δορυφόρος τῆς Ρωσίας — καὶ ἐπέτυχον ὅπως ἡ Ἰταλία ἀποξενωθῇ πάσης κτήσεως ἐπὶ τῶν ἀν. ἀκτῶν τῆς Ἀδριατικῆς. (Ἡ μόνη περιοχὴ τὴν ὁποίαν κατώρθωσαν οἱ Δυτικοὶ ν' ἀποσπάσουν ἀπὸ τοὺς Γιουγκοσλαύους ἦτο ἀκριβῶς ἡ περιοχὴ τῆς Τεργέστης, ἡ ὁποία ἀνεκηρύχθη εἰς «ἐλευθέραν περιοχήν». Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐγένετο κατορθωτὸς ὁ διορισμὸς Γεν. Διοικητοῦ τῆς περιοχῆς ταύτης, καθόσον εἰς τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας δὲν ἐπετεύχθη συμφωνία μεταξὺ Δυτικῶν καὶ Σοβιὲτ ὡς πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ, ἡ περιοχὴ ἐκείνη ἐχωρίσθη εἰς δύο ζώνας. Τὴν ζώνην Α ἐλεγχομένην ὑπὸ τῶν Ἀγγλοαμερικανῶν καὶ τὴν ζώνην Β ἐλεγχομένην ὑπὸ τῶν Γιουγκοσλάυων.

Ἡ ζώνη Α ἔχει ἔκτασιν 320 τετρ. χλμ. καὶ περιλαμβάνει τὴν πόλιν τῆς Τεργέστης καὶ τὰς μικρὰς κοινότητας τῆς Muggia, Duino – Aurisina, Sgonico, Monrupino, καὶ San Dorligo della Valle. Ἡ ζώνη Β ἔχει ἔκτασιν 563 τετρ. χλμ. καὶ ἐκτείνεται ἀπὸ τὴν Punta Grossa ἕως τὸν ποταμὸν Quieto.

Αἱ δύο ζῶναι ὁμοῦ ἔχουν πληθυσμὸν 296.000 κατοίκων. Ἐκ τούτων 257.000 εἶναι Ἰταλοὶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι 39.000 Σλοβένοι καὶ Κροάται.

Ἡ ζώνη Β καίτοι πλέον ἐκτεταμένη ἔχει μόνον 70.000 κατοίκους, ἐξ ὧν τὰ 2/3 Ἰταλοὶ καὶ οἱ λοιποὶ Σλοβένοι καὶ Κροάται.

Οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἐφήρμοσαν εἰς τὴν παρ' αὐτῶν ἐλεγχομένην ζώνην Β, καθεστὼς πλησιάζον πρὸς τὴν προσάρτησιν. Ὅθεν οἱ Ἰταλοὶ ἀσμένως ἀπεδέχθησαν τελευταίως ἐν Λονδίνῳ τὴν ἀνάληψιν τῆς ἐντολῆς, ἐπὶ τῆς ζώνης Α, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀγγλοαμερικανῶν. Ἡ Ἰταλία ἀποδεχομένη τὴν λύσιν ταύτην προσεπάθησε νὰ διατηρῇ τὰς πλέον φιλικὰς σχέσεις μὲ τὴν Δύσιν, αἱ ὁποῖαι τῆς εἶναι πλέον ἢ ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ἀνάπτυξίν της.

Αἱ ἀλύτρωτοι περιοχαί. Ἀνεφέραμεν εἰς τὸ Κεφάλαιον τῆς Γεωγραφίας τοῦ Ἰταλικοῦ χώρου ὅτι ὑπάρχουν περιοχαὶ κατοικούμεναι

μὲν κατὰ πλειοψηφίαν ὑπὸ Ἰταλῶν, ἀλλὰ ἀνήκουσαι εἰς ξένα κράτη.

Αἱ περιοχαὶ αὗται εἶναι:

1) Τὸ Καντόνιον τοῦ Ticino (Τιτσίνο), ἓν μέρος τοῦ Καντονίου τῶν Grisons, καὶ μικραί τινες περιοχαὶ ἐκτάσεως 3.933 τετρ. χλμ. ἀνήκουσαι εἰς τὴν Ἑλβετίαν.

2) Ἡ ὁμὰς τῶν νήσων τῆς Μάλτας, ἀνήκουσαι εἰς τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν.

3) Ἡ περιοχὴ τῆς Νικαίας (Nice), ἡ νῆσος Κορσική, καὶ αἱ ζῶναι αἱ ἀποσπασθεῖσαι ἐκ τῆς Ἰταλίας μετὰ τὸν πόλεμον 1940–45 εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Δυτικῶν Ἄλπεων καὶ ἀνήκουσαι εἰς τὴν Γαλλίαν.

4) Μέγα μέρος τῆς Ἐπαρχίας Ἴστρια, τοῦ Φιοῦμε, τῆς Ἰουλιανῆς Βενέτσια τὰ ὁποῖα περιῆλθον εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν μετὰ τὸν πόλεμον 1940–45.

5) Ἡ Ἀλβανία. Ἔστω ὑπ' ὄψιν ὅτι ἂν οἱ μεταπολεμικοὶ Ἰταλοὶ ὑβρίζουν τὸν Μουσολίνι καὶ τὸ καθεστώς του τοῦτο ὄχι διότι δὲν ἤρεσεν εἰς αὐτοὺς ἡ ἰμπεριαλιστικὴ στρατηγικὴ καὶ τακτική του ἀλλὰ διότι ὁ Μουσολίνι ἐχειρίσθη κακῶς τὰς τύχας τῆς χώρας κι' ἔχασε τὸν πόλεμον. Ἡ Ἀλβανία ἀποτελεῖ τὸν ἐνδόμυχον πόθον τοῦ Ἰταλοῦ. Ἡ Ἰταλικὴ ἄλλωστε πολιτικὴ εἶναι ἀναφανδὸν κεκηρυγμένη ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς σημερινῆς ἀκεραιότητος τῆς Ἀλβανίας καὶ κατὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς Βορείου Ἠπείρου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὁραματιζομένη πάντοτε ἓν νέον 1939 μὲ ὅλας τὰς ἐπεκτακτικὰς προβλέψεις τοῦ ἔτους ἐκείνου ἴσως, ἴσως δὲ καὶ τὰς μετέπειτα ἐξορμήσεις...

Εὐτυχῶς διὰ τοὺς Ἰταλοὺς ὅτι ἡ πολιτικὴ τοῦ Στέητ Ντηπάρτμεντ εἶναι ἀπολύτως εὐθυγραμμισμένη ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοὐλάχιστον τῆς Ἀλβανίας μὲ τὴν Ἰταλικὴν πολιτικὴν καὶ τοῦτο ἀναζωπυρεῖ τὰς ἐλπίδας τῶν Ἰταλῶν ὅτι κάποτε θὰ θέσουν ἐκ νέου πόδα εἰς τὴν Ἀλβανίαν.

Οἱ Ἰταλοὶ ἀπέχουν ἀπὸ τοῦ νὰ διακηρύττουν δημοσίᾳ τὰς βλέψεις των ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω ἐδαφῶν. Παρὰ τοῦτο αἱ «ἀλύτρωτοι» αὗται περιοχαὶ ἀποτελοῦν τὸν κρυφὸν πόθον ὅλων τῶν Ἰταλῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ XI

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

1) ***Ἡ ἀξία τῆς λόγῳ θέσεως.*** Ἡ Ἰταλία εἶναι μία τῶν τριῶν Ν χερσονήσων τῆς Εὐρώπης κατέχουσα κεντρικὴν θέσιν ἐν τῇ Μεσογειακῇ λεκάνῃ.

Ἐκ τῶν δύο ἑτέρων χερσονήσων ἡ μὲν Ἰβηρικὴ (Δ) δεσπόζει τῶν συγκοινωνιακῶν ἀρτηριῶν Μεσογείου καὶ Δυτ. ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ παραλίων τῆς Εὐρώπης, ἡ δὲ ἑτέρα ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος, τῶν πρὸς ΜΑ συγκοινωνιῶν, διὰ τῆς Μεσογείου. Ἡ Ἰταλικὴ χερσόνησος κατέχει κεντρικὴν θέσιν ὡς πρὸς ἀμφοτέρας· κατὰ συνέπειαν ἐλέγχεται ἐξ αὐτῆς ἀπολύτως ἡ πλωτὴ ἀρτηρία Ἀτλαντικοῦ – ΜΑ, διὰ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

– Ἐξ ἄλλου διὰ τῆς μεγαλονήσου της Σικελίας ἡ Ἰταλία συμπλησιάζει τὴν Ἀφρικὴν εἰς τὸ θαλάσσιον στενὸν τῆς Παντελαρίας πλάτους 80 μόνον μιλίων. Τὸ στενὸν τοῦτο διαχωρίζει τὴν Μεσόγειον εἰς Δυτικὴν καὶ Κεντρικὴν τοιαύτην καὶ δι' αὐτοῦ διέρχεται ἡ θαλασσία ἀρτηρία Γιβραλτὰρ – Ἀν. Μεσογείου. Τίθεται οὕτω ὑπὸ τὸν ἀπόλυτον ἔλεγχον τοῦ κυριάρχου τοῦ στενοῦ τούτου ἡ ὅλη Μεσόγειος καὶ δύναται ἐξ αὐτοῦ ν' ἀπαγορευθῇ ἀπολύτως τὸ θαλάσσιον συγκοινωνιακὸν ρεῦμα ἐκ ΜΑ πρὸς Δυτ. Εὐρώπην.

Ἡ ἀξία τοῦ στενοῦ ἄλλοτε ἐξουδετεροῦτο ἐν μέρει ὑπὸ τῆς κατεχούσης τὴν Μάλταν δυνάμεως. Ἐὰν τοῦτο ἦτο δυνατὸν παλαιότερον σήμερον δὲν θὰ ἐπιτευχθῇ δεδομένου ὅτι ἡ στρατηγικὴ ἀξία τῆς Μάλτας ἔχει σημαντικώτατα μειωθῇ, ἂν μὴ καὶ μηδενισθῇ ὑποκειμέ-

νης τῆς νήσου εἰς πλήρη οὐδετέρωσιν διὰ τῶν συγχρόνων καὶ ὁλονὲν βελτιουμένων θερμοπυρηνικῶν ὅπλων. Ἡ ἀποτελεσματικὴ ἄρα κυριαρχία τοῦ στενοῦ Παντελαρίας σήμερον ἐξασφαλίζεται κυρίως ὑπὸ τοῦ κατέχοντος ἀμφοτέρας τὰς ξηράς: Σικελικὰς καὶ Βορειοαφρικανικὰς (Τύνιδος).

Ἡ σημασία τῆς κατοχῆς τῶν ἀφρικανικῶν ἀκτῶν τῆς Τύνιδος εἶχε πλήρως κατανοηθῆ ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς στρατηγικῆς, πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου, δι' ὃ καὶ τότε ὁ αὐθέντης τοῦ Παλάτσο Βενέτσια, στεντορείᾳ τῇ φωνῇ διεκήρυττε τὰς ἐπὶ τῆς Τύνιδος βλέψεις του.

Ὁ Ἰταλικὸς χῶρος ὑπὸ τὴν σήμερον διαμορφωμένην κατάστασιν ἐπέχει θέσιν πλευρικὴν πρὸς δύο ΕΕ τῆς Εὐρώπης ἤτοι τοῦ ἑνός, λίαν βεβαίου, εἰς κεντρικὴν Εὐρώπην καὶ τοῦ ἑτέρου, λίαν πιθανοῦ, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον.

2) ***Ἡ ἀξία της λόγῳ συμμαχιῶν*** (εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ ΝΑΤΟ)

Ἡ στρατηγικὴ καὶ πολεμικὴ συνεισφορὰ τῆς Ἰταλίας εἰς τὸ ΝΑΤΟ εἶναι σημαντική.

Τὸ ΝΑΤΟ δὲν ἠδύνατο νὰ στερηθῆ τῆς σοβαρᾶς συνεισφορᾶς τῆς Ἰταλίας διὰ τὴν προάσπισιν τῆς Μεσογείου. Ὄντως ἡ Ἰταλία κατέχει τὸ κέντρον τῆς Μεσογείου καὶ ἐλέγχει αὐτὴν καθὼς καὶ τὰς συγκοινωνίας μεταξὺ Εὐρώπης, Ἀφρικῆς καὶ Μέσης Ἀνατολῆς.

Ὁ στρατηγὸς Ἀϊζενχάουερ, ἐπὶ τῇ α' ἐπετείῳ τῆς εἰσόδου τῆς Ἰταλίας εἰς τὸ ΝΑΤΟ εἶχεν εἴπῃ τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Ἰταλία, ἐκτεινομένη εἰς τὴν κεντρικὴν Μεσόγειον, μᾶς παρέχει ἰσχυρὸν στήριγμα μὲ τὰς ναυτικὰς καὶ ἀεροπορικὰς βάσεις της».

Ὁ δὲ Ναύαρχος Carney προσέθεσε:

«Οἱ πόλεμοι χάνονται ἢ κερδίζονται εἰς τὴν Μεσόγειον» καὶ ὅτι «πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Μεσογείου εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ὑπερασπίσωμεν τὴν κοιλάδα τοῦ Πάδου».

Ἵνα δὲ ὁ Ναύαρχος Carney (Κάρνεϊ) δείξει ὅτι αἱ φράσεις ἐκεῖναι δὲν ἀπετέλουν ἁπλᾶ φιλοφρονήματα διὰ τὴν Ἰταλίαν, ἐξέλεξεν ὡς σῆμα τῆς Ἀρχηγίδος του, τὸν Λέοντα τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Τὸ ἔβλημα τοῦτο ἦτο τὸ τῆς θαλασσοκρατείρας Βενετίας. Εἰς τὴν Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας ἑδρεύουν τὰ Ἀρχηγεῖα Ν Εὐρώπης τοῦ ΝΑΤΟ.

Ἡ Ἰταλία, παρ' ὅλον ὅτι ἡ πλειοψηφία τοῦ ἐργατικοῦ της δυναμικοῦ πρόσκειται πρὸς τὸν κομμουνισμόν, ἔχει ἀπόφασιν νὰ μείνῃ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ΝΑΤΟ, ἵνα προστατεύσῃ ἑαυτὴν κατὰ πάσης ἀπὸ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἐπιβουλῆς.

Ἡ Ἰταλία οὖσα δύναμις σημαντικὴ προσθέτει βάρος ἰσχύος εἰς τὸν ΝΑΤΟ καὶ ἐν δεδομένῃ στιγμῇ προσφέρει μεγάλας ὑπηρεσίας

εἰς τὸν κοινὸν ἀγῶνα ἀμύνης τῆς Δύσεως. Ἡ ἐνεργὸς συμβολή της ἐν τούτοις πρέπει νὰ πιστεύεται μὲ ποίαν τινα ἐπιφύλαξιν δοθέντος ὅτι δὶς ἐντὸς τριακονταετίας – καὶ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν 45ετίαν – ἡ Ἰταλία ἀπηρνήθη πιστούς της συμμάχους πολεμίσασα μάλιστα ἐναντίον αὐτῶν.

3) *Ὡς ζώνης συγκοινωνιῶν*. Ἡ χώρα διαθέτει πολλὰ ἄριστα καὶ ποικίλα δίκτυα τῶν πάσης φύσεως συγκοινωνιῶν λιμένας καὶ ἀεροδρόμια τῆς κοινῆς ὑποδομῆς τοῦ ΝΑΤΟ.

Αἱ συγκοινωνιακαί της ἀρτηρίαι συνδέουν ἀξιόλογα κέντρα – κόμβους – στρατηγικὰ σημεῖα τόσον τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας ὅσον καὶ τῶν γειτονικῶν χωρῶν καὶ ὁλοκλήρου τῆς Εὐρώπης. Τὸ πυκνὸν τοῦτο συγκοινωνιακὸν δίκτυον τῆς χώρας καὶ δὴ τῆς Β. Ἰταλίας ὅπου εἶναι καὶ πυκνότατον, θέλει ἐπιτρέψει τὰς ταχείας μεταφορὰς (ἀπὸ ἀπόψεως Δ.Μ.) καὶ τὴν πραγματοποίησιν στρατηγικῶν ἑλιγμῶν. Ἐφαπτομένως πρὸς τὴν Ἰταλίαν διέρχεται ἡ μεγάλη πλωτὴ ἀρτηρία Γιβραλτὰρ – Σουὲζ ἐλεγχομένη ἀπολύτως ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ ἐδαφικοῦ χώρου.

4) *Ὡς βάσεως ἐπιχειρήσεων*. Προσφέρεται ἄριστα ὡς βάσις ἐξορμήσεως δι' ἐνέργειαν ἐπιχειρήσεων τόσον κατὰ τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου ὅσον καὶ τοῦ Κέντρο ἢ Δυτικο - Εὐρωπαϊκοῦ τοιούτου. Οἱ σύμμαχοι προτοῦ πραγματοποιήσουν ἀποβάσεις εἰς Νορμανδίαν ἀπέβλεψαν εἰς τὴν κατάληψιν τῆς Ἰταλίας καὶ ἐξ αὐτῆς εἶτα ὡς ἀπὸ δευτερευούσης βάσεως ἐπεχείρησαν τὴν ἀνακατάληψιν τῆς Εὐρώπης. Ἡ προσπάθεια ἐν τούτοις τῶν συμμάχων πρὸς βορειότερον ἐκ τοῦ χώρου τῆς Β. Ἰταλίας ὑπῆρξεν ἐπίπονος δεδομένου ὅτι τὸ ἐπιστέφον δίκην τόξου ὀρεινὸν συγκρότημα τῶν Ἄλπεων ἀποτελεῖ μίαν ἐξαίρετον καὶ μὲ ἰσχυρὸν δυναμικὸν ἀμυντικὴν περιοχὴν διὰ τὸν ἀμυνόμενον ἐπὶ ταύτης.

5) *Ὡς ζώνης καλύψεως*. Ἡ Ἰταλία καλύπτει ζωτικοὺς χώρους ὡς τήν:

– Μεσόγειον.

– Ἀλγερίαν καὶ Τύνιδα.

– Βαλκανικήν.

6) *Ὡς πηγῆς πολεμικοῦ δυναμικοῦ*. Αἱ στρατηγικαί της ὗλαι εἶναι ἀσήμαντοι καὶ ἐλάχιστοι.

– Ἡ βιομηχανία της εἶναι μὲν ἐξαίρετος, κατέχουσα τὴν τετάρτην θέσιν μεταξὺ τῶν ἄλλων κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ δὲν τροφοδοτεῖται ἐξ ἐπιτοπίων πρώτων ὑλῶν οὖσα ἀπολύτως ἐξηρτημένη ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

– Αἱ ἔνοπλοι τῆς χώρας δυνάμεις ἀνασυγκροτηθεῖσαι μεταπο-

λεμικῶς καὶ ἐξοπλισθεῖσαι μὲ σύγχρονα ὅπλα καὶ ἀεροσκάφη ἐκπαιδευόμεναι δὲ βάσει τῶν προβλέψεων καὶ ἀρχῶν τοῦ ΝΑΤΟ κέκτηνται ὡς ὑπολογίζεται ἱκανὴν ἰσχὺν διὰ ν' ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν ἀμυντικήν των ἀποστολὴν προασπίζουσαι τὸ ἐθνικόν των ἔδαφος.

– Οὐχ' ἧττον ὅμως ἡ ἰσχὺς τοῦ Κ.Κ.Ι. καὶ ἡ πατροπαράδοτος ἀντιπάθεια τοῦ 'Ιταλοῦ πρὸς τὸν πόλεμον εἶναι παράγοντες σοβαρῶς λαμβανόμενοι ὑπ' ὄψιν διὰ τὴν βαθμολογίαν τοῦ ἠθικοῦ τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῆς 'Ιταλίας.

7) ***Ἀδύνατα σημεῖα.*** Τὸ ἐκτεταμένον τῶν παραλίων καὶ τὸ λίαν ἐπίμηκες τῆς χερσονήσου θέτει τὴν χώραν εἰς τὴν ἀπόλυτον διάκρισιν τοῦ κυριάρχου τῆς Μεσογείου.

– Τὸ στενὸν τοῦ 'Οτράντο ἐλεγχόμενον ἀπὸ τὴν Σάσωνα καὶ τὸν Αὐλῶνα γενικώτερον δὲ ἐκ τῆς 'Αλβανίας καθιστᾷ τὴν 'Αδριατικὴν θάλασσαν κλειστὴν ἐξ ἧς ὁ πιθανὸς ἀντίπαλος εἰς μελλοντικὸν πόλεμον θ' ἀπειλῇ δι' ἀμφιβίων ἐπιχειρήσεων τ' Α παράλια τῆς 'Ιταλίας.

8) ***Ἱστορικαὶ ἐπιβεβαιώσεις.*** 'Απὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων ἡ 'Ιταλία εὑρισκομένη εἰς τὸ κέντρον μιᾶς ζωτικῆς θαλάσσης, τῆς Μεσογείου, περὶ τὴν ὁποίαν περιεστρέφετο ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ ὅλου τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου προσείλκυσε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἰσχυρῶν οἵτινες τὴν κατέκτων. 'Η ἐν τῇ χερσονήσῳ ἑδραίωσις μιᾶς ἰσχυρᾶς δυνάμεως, τῆς Ρώμης, παρέσχεν εἰς ταύτην τὴν δυνατότητα ἀποτελεσματικῶν ἐξορμήσεων πρὸς κατάκτησιν ὅλων τῶν πρὸς Δ,Β,Α καὶ Ν χωρῶν εἰς τρόπον ὥστε ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους αἱ περὶ τὴν Μεσόγειον περιοχαὶ ν' ἀποτελοῦν τὸν κύκλον κυριαρχίας τῆς κατεχούσης τ ὸ ἐ π ί κ ε ν τ ρ ο ν αὐτῆς ἤτοι τὴν 'Ιταλίαν, δυνάμεως. 'Η μονοκρατορία ἐξησφαλίσθη μὲ βάσιν ἐξορμήσεως τὴν 'Ιταλικὴν χερσόνησον.

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὰ κυρίαρχα κράτη τῆς Εὐρώπης, 'Ισπανία, Γαλλία, Αὐστρία ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ θέσουν πόδα ἐπὶ τῆς 'Ιταλίας ἵνα οὕτω καταστοῦν οἱ ἀπόλυτοι κυρίαρχοι τῆς Μεσογείου.

'Η θέσις τῆς 'Ιταλίας συντελεῖ ὥστε νὰ ἐπιζητηθῇ ἡ συμμαχία της ὑπὸ τῆς Γερμανίας τῆς ὁποίας ἡ πρὸς Α καὶ ΝΑ πολιτικὴ οἰκονομικῆς διεισδύσεως διηυκολύνετο ἐκ τῶν δεσμῶν μετὰ τῆς 'Ιταλίας. Πραγματοποιηθείσης τῆς τριπλῆς συμμαχίας ἠδυνήθησαν καὶ αἱ τρεῖς χῶραι, (Γερμανία, Αὐστρουγγαρία, 'Ιταλία) νὰ πραγματοποιήσουν εἰρηνικῶς τὰς οἰκονομικὰς καὶ ἐδαφικὰς βλέψεις των (οἰκονομικὴ διείσδυσις παρὰ τῆς Γερμανίας, προσάρτησις Βοσνίας 'Ερζεγο-

τίνης ὑπὸ τῆς Αὐστρουγγαρίας κατάκτησις Ἀφρικανικῶν ἐδαφῶν καὶ Δωδεκανήσου ὑπὸ τῆς Ἰταλίας).

— Ἡ Ἰταλία ἀπαρνεῖται τοὺς συμμάχους της ἀργότερον διότι ἡ ἐν τῇ Μεσογείῳ θέσις της εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ τῆς ἐπιβάλῃ συνεργασίαν μὲ τὴν θαλασσοκράτειραν τῆς Μεσογείου Ἀγγλίαν καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἐπίσης ναυτικὴν δύναμιν Γαλλίαν.

— Ἐνεργήσασα, ὡς ἐνήργησε, κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον δηλονότι παραγνωρίσασα τὴν γεωγραφικὴν θέσιν της ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ πολεμήσασα κατὰ μιᾶς Δυνάμεως ἐκ παραδόσεως ἰσχυρᾶς ναυτικῆς χώρας ἥτις ἀργότερον ἀπέκτησεν σύμμαχον ἰσχυροτέραν ταύτης ναυτικὴν δύναμιν ὑπέκυψεν εὐκόλως ἡ Ἰταλία εἰς τὰ ἀδυσώπητα πλήγματα τῶν ἐχθρῶν της κυριάρχων τῆς Μεσογείου.

Ἐὰν οἱ Ἰταλοὶ συνήγαγον ὠφέλημα διδάγματα ἀπὸ τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους θὰ γνωρίζουν ἀσφαλῶς ὅτι θ' ἀπετέλει θανάσιμον δι' αὐτοὺς ἁμάρτημα τὸ νὰ ἐνταχθοῦν εἰς μέλλοντα πόλεμον εἰς τὸ στρατόπεδον δυνάμεως ἀντιθέτου ἐκείνης ἥτις κατέχει τὴν Μεσόγειον. Καὶ τούτου ἕνεκα ἡ φυσικὴ θέσις τῆς Ἰταλίας εἶναι σαφῶς καθωρισμένη παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Δύσεως.

θνης ἀπὸ τῆς Λιμενοχυρώσεως κατάστασις Ἀεροπορικοῦ [illegible] καὶ διεκπεραιώσεως ἀπὸ τῆς [illegible].

—Ἡ Ἰταλία ἐκτιμοῦσα τοὺς [illegible] ἐν τῇ Μεσογείῳ [illegible] [illegible] Ἀγγλίας καὶ [illegible] Γαλλίας.

Συμφώνως, [illegible] [illegible] τῆς Μεσογείου καὶ [illegible] [illegible] [illegible] Ἰταλία [illegible] [illegible].

Ἐάν [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Μεσογείου. Καὶ [illegible] τῆς Ἑλλάδος [illegible] [illegible].

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

Ι ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΙΣ – ΟΡΙΑ

Κατέχει τὸ κεντρικὸν καὶ ΒΔ τμῆμα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἐκτείνεται μεταξὺ τῶν παραλλήλων 40° 51΄ 20΄΄ καὶ 46° 53΄ β.π. καὶ 13° 23΄ 12΄΄ καὶ 23° 2΄ α.μ, συνορεύουσα:

– ΒΔ μετὰ τῆς Ἰταλίας.
– Β μετὰ τῆς Αὐστρίας, Οὐγγαρίας, Ρουμανίας.
– Α μετὰ τῆς Βουλγαρίας.
– Ν μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας.

Ἀπὸ Δ βρέχεται ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

Ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν ὁμόρων κρατῶν βαίνει ὡς ἀκολούθως:

α) Μετὰ τῆς ***Ἀλβανίας***.

Κυρία κορυφογραμμή τῶν Ἀ λ β α ν ι κ ῶ ν Ἄ λ π ε ω ν (ἐκ Δ πρὸς Α). Ἐν συνεχείᾳ ὄρη: Κ ο ρ ι ν τ ί κ – Κ α λ α μ π ά κ – Κ ο ρ ά β α – Γ ι α μ π λ α ν ί τ σ α – λίμνη Ἀ χ ρ ὶ ς – Γ κ α λ ι τ σ ί τ σ α – λίμνη μ ε γ ά λ η Π ρ έ σ π α, ἐφ᾽ ἧς τὸ τριεθνὲς Γιουγκοσλαυίας – Ἀλβανίας – Ἑλλάδος. Κυρία κατεύθυνσις τῆς ὁ.γ.Α.Γ. εἶναι ἡ ἐκ Β πρὸς Ν.

β) Μ ε τ ὰ τ ῆ ς ***Ἑλλάδος.***

Λίμνη μ ε γ ά λ η Π ρ έ σ π α – ὄρ. Β α ρ ν ο ῦ ς – Κ α ϊ μ α κ τ σ α λ ὰ ν – Β ό ρ α ς – Μ α ρ ι ά ν σ κ α – λίμνη Δ ο ϊ ρ ά ν η – ὄρ. Μ π έ λ ε ς, ἔνθα καὶ τὸ τριεθνὲς Γιουγκοσλαυίας – Ἑλλάδος – Βουλγαρίας. Ἡ γραμμὴ διήκει ἐκ Δ πρὸς Α.

γ) Μετὰ τῆς ***Βουλγαρίας*** :

Ἐκ Ν πρὸς Β ὄρη: Ὀ γ κ ρ α σ δ ὲ ν – Δ υ τ. Ὄ ρ β η λ ο ς (Μ ά λ ε ς) – Β λ α χ ί ν τ ζ α – Ὀ σ ο γ γ ό φ σ κ α – Σ τ ά ρ α Μ π α λ κ ὰ ν – σημεῖον συμβολῆς ποταμῶν Τιμὸκ (ἐξ ὁλοκλήρου Γιουγκοσλαυικοῦ) καὶ Δουνάβεως ἔνθα καὶ τὸ ***τριεθνὲς*** Γιουγκοσλαυίας – Βουλγαρίας – Ρουμανίας.

δ) Μετὰ τῆς ***Ρουμανίας*** :

Ἀκολουθοῦσα τὸν ἀνάρρουν τοῦ π. Δουνάβεως διέρχεται Δ τῶν «Σιδηρῶν Πυλῶν» τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ βαίνει πρὸς ΒΔ διασχίζουσα τὴν μεγάλην Οὐγγρικὴν πεδιάδα, ἐφ᾽ ἧς τὸ ***τριεθνὲς*** Γιουγκοσλαυίας – Ρουμανίας – Οὐγγαρίας.

δ) Μετὰ τῆς ***Οὐγγαρίας*** :

Βαίνουσα πρὸς Δ διὰ τοῦ Οὐγγρικοῦ πεδίου καὶ τέμνουσα καθέτως τοὺς ποταμοὺς Τ ί σ ζ α – Δ ο ύ ν α β ι ν καὶ Ν τ ρ ά β α ἀκολουθεῖ (ἐκ ΝΑ πρὸς ΒΔ) τὸν ἀνάρρουν αὐτοῦ ἐπὶ μήκους 150 περίπου χιλιομέτρων, ἔνθα ἡ συμβολὴ τῶν π. Ν τ ρ ά β α καὶ Μ ο ῦ ρ α. Ἐκεῖθεν ἀκολουθοῦσα ἐπὶ μήκους 30 περίπου χλμ. τὸν ἀνάρρουν τοῦ π. Μ ο ῦ ρ α, ἐ ξ έ ρ χ ε τ α ι τῆς ἀριστερᾶς του ὄχθης πρὸς τὸ Οὐγγρικὸν πεδίον μέχρι σημείου ἀπέχοντος 55 περίπου χλμ. τῆς Αὐστριακῆς πόλεως Γ κ ρ ά τ ς, ἔνθα τὸ ***τριεθνὲς*** Γιουγκοσλαυίας – Οὐγγαρίας – Αὐστρίας.

στ) Μετὰ τῆς ***Αὐστρίας*** :

Στρέφεται πρὸς Ν ἐπανευρίσκουσα καὶ ἀκολουθοῦσα τὴν μισγάγγειαν (βαθυτέραν γραμμὴν) τοῦ ποταμοῦ Μοῦρα μέχρι Ν τῆς Αὐστριακῆς πόλεως Σ τ ρ ά ς ς. Οὕτω ἀπὸ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ Μοῦρα – καὶ μὲ χορδὴν τὸ μεταξὺ τῶν δύο σημείων ἐξόδου καὶ ἐπανεισόδου τῆς ὁρ. γραμμῆς εἰς τὴν κοίτην αὐτοῦ – ἓν μέγα τόξον διαγράφεται ὑπὸ τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς μὲ τὸ κυρτὸν πρὸς Β. Ὁ βαθὺς οὗτος θύλακος ἐντὸς τοῦ εὐφο

ρωτάτου Οὐγγρικοῦ πεδίου προικοδοτεῖ τὴν Γιουγκοσλαυίαν μὲ πλουσίας καλλιεργησίμους ἐκτάσεις.

– Ἐκ τοῦ Στράςς μὲ Ν ἀρχικῶς εἶτα Δ κατεύθυνσιν βαίνει ἐπὶ τῶν Β κλιτύων τῆς ὀροσειρᾶς τοῦ Μ ά ρ ε μ π ε ρ γ κ· ἐν συνεχείᾳ, διασχίζουσα καθέτως τὸν π. Ντράβα, ἐπὶ τῆς κορυφογραμμῆς τῶν Β ἀντηρίδων τοῦ Κ α ρ α β ά ν κ ε ἀκολουθεῖ (ἐξ Α πρὸς Δ) τὴν κυρίαν κορυφογραμμὴν τοῦ ὄρους τούτου φθάνουσα μέχρι τοῦ αὐχένος αὐτοῦ ΠΕΚ, ἔνθα τὸ *τριεθνὲς* Γιουγκοσλαυίας – Αὐστρίας – Ἰταλίας.

ζ) Μετὰ τῆς *Ἰταλίας*:

Στρέφεται πρὸς Ν ἐπὶ τῆς κυρίας κορυφογραμμῆς τῶν Π ο τ ι ο α υ σ τ ρ ι α κ ῶ ν Ἄ λ π ε ω ν (ὕψ. 2863), κατέρχεται δὲ πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν ἀφήνουσα τὴν χερσόνησον τῆς Ἰστρίας ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν.

II. ΕΚΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

α) ***Σταδιακὴ ἐξέλιξις.***

Ἔχει ἔκτασιν 256.880 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 16.930.000 κατοίκων.

Τὸ Γιουγκοσλαυικὸν Κράτος προέκυψε πραγματοποιηθείσης τῆς Μεγάλης Ἰδέας τῶν Σέρβων, τῆς ἑνώσεως τουτέστιν τῶν Σλαύων τοῦ Νότου εἰς ἓν Κράτος.

– Πρὸ τοῦ 1912, ὡς Σερβία τότε, εἶχεν ἔκτασιν 48.303 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν 2.900.000 κατοίκων.

– Μετὰ τὸν πόλεμον καὶ κατὰ τῆς Βουλγαρίας (Συνθήκη Βουκουρεστίου 1913), ἡ ἔκτασίς της ηὐξήθη εἰς 100.000 περίπου τετρ. χλμ. καὶ ὁ πληθυσμός της εἰς 4.650.000 κατοίκους.

– Διὰ τῶν Συνθηκῶν εἰρήνης τοῦ α΄ παγκοσμίου πολέμου ἐδημιουργήθη ὑπὸ τῶν συμμάχων – μὲ τὴν σκανδαλώδη ὑπὲρ αὐτῆς εὔνοιαν ἰδίᾳ τῆς Γαλλίας – τὸ Γ ι ο υ γ κ ο σ λ α υ ι κ ὸ ν Κ ρ ά τ ο ς μὲ ἔκτασιν 247.542 τετρ. χλμ. καὶ πληθυσμὸν (1931) 13.950.000 κατ.

– Μετὰ τὸ πέρας τοῦ β΄ παγκοσμίου πολέμου οἱ Γιουγκοσλαῦοι ἐπέτυχον νὰ ὑπερμεγεθυνθοῦν, καὶ αὖθις, εἰς τὴν προαναφερθεῖσαν ἔκτασιν καὶ πληθυσμόν.

β) ***Ἐθνολογικὴ σύστασις — μειονότητες.***

Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας, ὡς σύνολον, εἶναι ἓν μωσαϊκὸν φυλῶν, κατανεμομένων οὕτω:

1) ***Σέρβοι***:	περίπου 7.000.000
2) ***Κροάται***:	» 4.000.000
3) ***Σλοβένοι***:	» 1.500.000
4) ***Μαυροβούνιοι***:	» 420.000
5) ***Μουσουλμάνοι*** μὴ δεδηλωμένοι (Βοσνίας – Ἐρζεγοβίνης)	» 810.000
6) ***Μακεδόνες***, ὡς κ α κ ῶ ς ἀποκαλοῦνται ὑπὸ τῆς Γιουγκοσλαυικῆς Κυβερνήσεως διότι ἐν τῇ πραγματικότητοι εἶναι: Βούλγαροι 550 – 600.000, Ἕλληνες 25 – 30.000 καὶ διάφοροι ἄλλαι ἐθνότητες	» 900.000
7) ***Ἰσχυραὶ μειονότητες***:	» 2.300.000
Σύνολον	16.930.000

Ἐκ τῶν μειονοτήτων αἱ σημαντικώτεραι εἶναι:

1) ***Ἡ Ἀλβανικὴ*** ἀνερχομένη εἰς 750.000 περίπου καὶ συγκεντρωμένη εἰς Δ παλαιὰν Σερβίαν (Κοσυφοπέδιον) καὶ εἰς Δ Μακεδονίαν.

2) ***Ἡ Οὐγγρικὴ*** συγκεντρωμένη κυρίως εἰς Σερβίαν καὶ εἰς τὸ Γιουγκοσλαυικὸν κλάσμα τῆς μεγάλης Οὐγγρικῆς πεδιάδος. Ὑπολογίζεται εἰς 500.000 περίπου.

3) ***Ἡ Ρουμανικὴ καὶ Βλαχορουμανικὴ*** συγκεντρωμένη κυρίως εἰς Σερβίαν καὶ ἀνερχομένη εἰς 160.000 περίπου.

4) ***Ἡ Τουρκικὴ*** ἀνερχομένη εἰς 254.000 καὶ ἥτις τελευταίως παρουσιάζει σοβαρὰν μεταναστευτικὴν τάσιν πρὸς τὴν Τουρκίαν.

5) ***Ἡ Βουλγαρική*** Αὔτη κατὰ τοὺς Γιουγκοσλαυικοὺς ἰσχυρισμοὺς ἀνέρχεται εἰς 60.000 περίπου πλήν, δέον νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ 550 – 600.000 ἐν Μακεδονίᾳ ὑπάρχοντες καὶ κατοικοῦντες Βουλγαρικῆς καταγωγῆς, «Μακεδόνες» ὡς τοὺς τιτλοφορεῖ ἡ Γιουγκοσλαυικὴ Κυβέρνησις ἐπιχειροῦσα νὰ ἐμφαίση Μ α κ ε δ ο ν ι κ ὴ ν ἐ θ ν ό τ η τ α.

6) ***Διάφοροι μικρότεραι*** ἐξ Ἰταλῶν, Γερμανῶν, Τσέχων, Ἑβραίων καὶ Ἑλλήνων.

Ἡ ἐθνολογικὴ σύστασις τοῦ Γιουγκοσλαυικοῦ Κράτους καὶ ἡ ὕπαρξις σοβαρῶν μειονοτήτων, μάλιστα δὲ χωρῶν ἐχθρικῶν καὶ ἔχθιστα (*) πρὸς αὐτὸ διακειμένων ἀποτελεῖ ἓν σοβαρώτατον μειονέκτη-

(*) Τὸ ὑφιστάμενον μεταξὺ Γιουγκοσλαύων καὶ Βουλγάρων μῖσος εἶναι ἄσβεστον, κατὰ πολὺ ἰσχυρότερον ἐκείνου ὅπερ τρέφουν οἱ Βούλγαροι κατὰ τῶν Ἑλλήνων.

μα διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας καὶ τὴν συνοχὴν αὐτῆς ἰδίᾳ κατὰ τὴν διάρκειαν ἐνδεχομένου πολέμου.

Ἡ Γιουγκοσλαυία σήμερον – ὡς ἄλλωστε καὶ πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου – λόγῳ τῆς ἐθνολογικῆς της συστάσεως καὶ τῶν μειονοτήτων της ἐφαρμόζει τὸ σύστημα διασπορᾶς τῶν ὁπλιτῶν εἰς μονάδας μακρὰν τοῦ τόπου καταγωγῆς των.

Τὸ μέσον τοῦτο, φαίνεται ὡς πιθανόν, προβλέπεται νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐν περιπτώσει ἐπιστρατεύσεως πρᾶγμα ὅπερ θὰ καταστήσῃ τὴν ἐπιστράτευσιν δυσχερῆ καὶ βραδεῖαν.

III ΘΡΗΣΚΕΙΑ – ΓΛΩΣΣΑ – ΣΗΜΑΙΑ

α) *Θρησκεία*. Ἀνέκαθεν εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν ὑπῆρχε θρησκευτικὴ ἀνομοιογένεια. Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας ἀναλόγως θρησκεύματος διαιρεῖται ὡς ἀκολούθως:

– Ὀρθόδοξοι, Σέρβοι καὶ Ἕλληνες	49,53%	τοῦ πληθυσμοῦ
– Καθολικοὶ (Κροᾶται – Σλοβένοι)	36,77%	» »
– Μουσουλμάνοι	12,52%	» »
– Διαμαρτυρόμενοι	1,14%	» »
– Ἑβραῖοι	0,04%	» »

Ἡ Ὀρθόδοξος ἐκκλησία ὑπερτέρα ἀριθμητικῶς διοικεῖται ἀπὸ Πατριάρχην καὶ Πατριαρχικὴν σύνοδον.

Τὸ καθεστὼς τῆς ΟΛΔ Γιουγκοσλαυίας διὰ τοῦ Συντάγματος καὶ εἰδικοῦ Νόμου τοῦ 1955 περὶ τῆς νομικῆς θέσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιτρέπει τὴν ἐλευθερίαν τῆς συνειδήσεως καὶ τὴν ἀνεξιθρησκείαν. Ἐν τούτοις τὸ κομμουνιστικὸν καθεστὼς διὰ τῆς καθόλου πολιτικῆς του καὶ τῆς πρὸς τὴν νεολαίαν ἀγωγῆς του ἐπιδιώκει ὅπως ἐκριζώσῃ τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα τοῦ λαοῦ.

Ποιά τις χαλάρωσις τῆς πιεστικῆς τακτικῆς τῆς Γιουγκοσλαυικῆς κυβερνήσεως εἰς τὸν τομέα τοῦτον παρετηρήθη εὐθὺς ἀφ' ὅτου αὕτη διέκοψε τὰς μετὰ τῆς Κόμινφορμ σχέσεις της.

Τὰ λαμβανόμενα ὑπὸ τοῦ κράτους κατὰ τῆς θρησκείας μέτρα εἶναι τ' ἀκόλουθα:

1) Κατηργήθη ἡ διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων εἰς τὰ σχολεῖα.

2) Οἱ κληρικοὶ δὲν μισθοδοτοῦνται ὑπὸ τοῦ κράτους ἀλλ' ἐκ τῶν ἐσόδων τῶν ἐκκλησιῶν.

3) Οὐδὲν μέτρον λαμβάνεται διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐκκλησιῶν.

4) Ἐξασκεῖται ψυχολογικὴ βία ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαζομένων πι-

στῶν χαρακτηριζομένων ὡς ὀπισθοδρομικῶν καὶ ἀντιδραστικῶν ἐνῶ ἡ ἀστυνομία παρακολουθεῖ τούτους.

5) Εἰσέδυσε τὸ ΚΚ εἰς τὸν κλῆρον, πολλοὶ δὲ κληρικοὶ εἶναι μέλη τούτου.

6) Ἐκρατικοποιήθησαν ὅλαι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ καὶ μοναστηριακαὶ περιουσίαι.

7) Ἀπαγορεύεται ὁ ἐκκλησιασμὸς καὶ ἡ τέλεσις θρησκευτικῶν γάμων, καὶ λοιπῶν μυστηρίων, διὰ τὰ μέλη τοῦ ΚΚΓ ἀποπεμπομένων ἐξ αὐτοῦ τῶν, τυχόν, μὴ συμμορφουμένων.

Παρὰ ταῦτα· ἡ μεγάλη μᾶζα τοῦ λαοῦ παραμένει προσκεκολημένη καὶ πιστὴ εἰς τὴν θρησκείαν της. Ἐξαίρεσιν μόνον ἀποτελεῖ ἡ νεολαία εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀντιθρησκευτικὴ προπαγάνδα εὑρίσκει γόνιμον ἔδαφος.

β) ***Γλῶσσα.*** Ὁ σημερινὸς πληθυσμὸς τῆς Γιουγκοσλαυίας προερχόμενος ἀπὸ ἓν κρᾶμα λαῶν οἵτινες ἡνώθησαν ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς Ἀντάντ μετὰ τὸ 1918 ἀποτελεῖ τὴν σύγχρονον Βαβέλ. Εἰς Γιουγκοσλαυίαν δὲν ὁμιλεῖται ἑνιαία γλῶσσα. Οἱ Σλοβένοι καὶ Κροᾶται ὁμιλοῦν τὴν Γερμανικὴν (Αὐστριακὴν διάλ.), οἱ Μακεδόνες χρησιμοποιοῦν Βουλγαρικὴν διάλεκτον καὶ μετ' αὐτῶν ὁμιλοῦνται αἱ γλῶσσαι τῶν μειονοτήτων. Ἐπίσημος γλῶσσα εἶναι ἡ Σερβικὴ μὲ ἀλφάβητον Κυριλλικόν.

γ) ***Ἡ σημαία*** τῆς Γιουγκοσλαυίας εἶναι τρίχρωμος. Τρεῖς ὁμοιοδιάστατοι ταινίαι ἤτοι: ἄνω κυανὴ εἰς τὸ μέσον λευκὴ καὶ κάτω ἐρυθρά. Εἰς τὸ μέσον ὑπάρχει πεντάκτινος ***ἐρυθρὸς ἀστὴρ*** μὲ περιθώριον τῶν ἀκτίνων του χρώματος ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ (πορτοκαλλί).

IV ***ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ***

Ἡ ἐξέλιξις τοῦ καθεστῶτος

Ἀπὸ τῆς ἀνόδου τοῦ Ἰωσὴφ Μπρὸζ (Τίτο) εἰς τὴν Ἀρχήν, μετὰ τὴν κατάρρευσιν τῶν Γερμανῶν, ἡ Γιουγκοσλαυία διοικεῖται κατὰ τὸ κομμουνιστικὸν σύστημα τιτλοφορουμένη «Ὁ μ ό σ π ο ν δ ο ς Λ α ϊ κ ὴ Δ η μ ο κ ρ α τ ί α τ ῆ ς Γ ι ο υ γ κ ο σ λ α υ ί α ς».

Τὸ ΚΚΓ ἱδρυθὲν τὸ 1919 εἶναι τὸ μοναδικὸν ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ πολιτικὸν κόμμα, ἐλέγχει δὲ καὶ κατευθύνει ὁλόκληρον τὴν κρατικὴν δραστηριότητα.

Τὸ ΚΚΓ εἶναι ὠργανωμένον κατὰ τὸ Σοβιετικὸν πρότυπον. Ἡ ΚΕ του ἀποτελεῖται ἐξ 63 μελῶν καὶ τὸ Πολιτμπυρὼ ἐξ 122. Μέλη

τῆς ΚΕ καὶ τῆς Κρατικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλέγχου κατέχουν 832 θέσεις εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Τὸ 1955 ἡ δύναμις τοῦ Κόμματος ἠρίθμει 624.000 μέλη ἤτοι τὸ 3,7% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Μὲ τὰς καθ' ἕκαστον ἔτος γενομένας διαγραφὰς καὶ ἐγγραφὰς μελῶν ἡ δύναμις τοῦ ΚΚΓ κυμαίνεται εἰς τὸν ἀριθμὸν 650.000.

Τὸ ΚΚΓ ἀπὸ τῆς συστάσεώς του καὶ μέχρι τοῦ 1946 ἠκολούθησε πιστῶς τὴν ρωσικὴν πολιτικὴν προσαρμοζόμενον πρὸς τὰς ἑκάστοτε μεταλλαγὰς αὐτῆς.

Ἔκτοτε ὅμως ἀνεφύησαν σημαντικαὶ διαφοραὶ ἐπὶ τοῦ Ἰδεολογικοῦ, Κοινωνικοῦ, Πολιτικοῦ καὶ Οἰκονομικοῦ πεδίου μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ΕΣΣΔ.

— Ἐπὶ τοῦ Ἰδεολογικοῦ πεδίου ἡ γιουγκοσλαβικὴ Κυβέρνησις ὑπεστήριξεν ὅτι ἐκ τῶν δογματικῶν πηγῶν τοῦ κομμουνισμοῦ δὲν προέκυπτεν ὑποχρέωσις τοῦ κράτους, ἅπαξ ἐγκατασταθέντος, νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὰς ἐπιταγὰς καὶ τὰ κελεύσματα τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας τῆς Μόσχας. Ὁ Τίτο εἰς τοὺς λόγους του ἐτόνιζεν ὅτι διὰ τοῦ Τιτοϊκοῦ Κινήματος ἡ Γιουγκοσλαυία εὑρίσκετο πρὸ νέας καμπῆς εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Μαρξιστικοῦ Κινήματος, εἰπὼν ὅτι θεωρητικῶς ἦτο ἀπολύτως θεμιτὴ ἡ συνύπαρξις πολλῶν αὐτοτελῶν κομμουνιστικῶν κρατῶν ἀναλόγως τῶν Ἐθνολογικῶν, Οἰκονομικῶν καὶ Τοπικῶν, ἐν γένει, συνθηκῶν ἑκάστης χώρας.

— Ἐπὶ τοῦ Κοινωνικοῦ πεδίου ἡ αἵρεσις αὐτὴ ἐδικαιολογεῖτο ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Τιτοϊσμός, ὡς ἄλλωστε καὶ ὅλα τὰ κομμουνιστικὰ καθεστῶτα τῆς Κεντροανατολικῆς Εὐρώπης, προήρχετο ἀπὸ τὰ κατὰ τὴν κατοχὴν ἱδρυθέντα Ἐθνικοαπελευθερωτικὰ Μέτωπα τὰ ὁποῖα εἶχον ἰσχυρὸν πατριωτικὸν χαρακτῆρα καὶ πολυάριθμα ἀγροτικὰ καὶ μικροαστικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὰ ὁποῖα, μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς ἀρχῆς ἠρνοῦντο ν' ἀποξενωθοῦν διὰ νὰ μὴ ἐξαναγκασθοῦν ἢ ν' ἀπωλέσουν μέρος τῆς λαϊκῆς των βάσεως, ἢ νὰ μεταβάλουν τὸν ἀγροτικὸν χαρακτῆρα τῆς οἰκονομίας των, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον παρουσίαζε μεγαλυτέρας δυσκολίας καὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν Ρωσίαν, χώραν κατ' ἐξοχὴν ἐντατικῆς γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως.

Ἤδη μετὰ τὸν πόλεμον ἡ Γιουγκοσλαυία ἠρνεῖτο νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὴν λαϊκομετωπικήν της πολιτικὴν — ὡς οἱ ἄλλοι δορυφόροι ἔπραξαν — ἠρνήθη νὰ δώσῃ κυριαρχικὰ προνόμια εἰς τὴν ἐργατικὴν τάξιν καί, ἅπαξ καὶ τὸ Κομμουνιστικὸν Κράτος εἶχεν ἐγκαθιδρυθεῖ, ἠρνήθη νὰ ὑποταγῇ εἰς τὸ Διεθνὲς ἐργατικὸν κίνημα τῆς Μόσχας. Μία τοιαύτη θυσία μόνον καὶ ἐφ' ὅσον δὲν εἶχε πραγματοποιηθεῖ τὸ Κομμουνιστικὸν Κράτος ἦτο δικαιολογημένη.

— Ἐπὶ τοῦ Πολιτικοῦ πεδίου, ἡ ὑπογραφεῖσα τὴν 11.8.1947

Γιουγκοσλαυοβουλγαρική συμφωνία τοῦ Μπλὲντ ἐνίσχυσε τὴν καχυποψίαν τοῦ Κρεμλίνου, ἑρμηνευθεῖσα ὡς προσπάθεια δημιουργίας, ὑπὸ τῶν ἐπιγείων δορυφόρων του, ἀνεξαρτήτων συνασπισμῶν.

— Ἐπὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ, τέλος, πεδίου τὸ ἐπελθὸν σχίσμα μεταξὺ Τίτο — Κομινφὸρμ κατὰ τὸν Ἰούλιον 1948 ἀποτελεῖ συγκεφαλαίωσιν τῶν ἀνωτέρω λόγων. Ἡ Γιουγκοσλαυία πρὸ τῆς πιέσεως τῆς Μόσχας διὰ νὰ τὴν ὑποδουλώση οἰκονομικῶς ἀντεστάθη ἀποφασιστικῶς. Ἡ ΕΣΣΔ κατηγγέλθη ὑπὸ τοῦ Τίτο εἰς τὸν ΟΗΕ ὡς ἐπιδιώκουσα οἰκονομικὸν ἰμπεριαλισμόν.

Τιτοϊσμός

Ἡ μετὰ τὴν Κόμινφορμ ρῆξις τῆς Γιουγκοσλαυίας εἶχεν ὡς ἄμεσον συνέπειαν τοῦ ν' ἀκολουθήση ἡ τελευταία ἰδίαν ἀνεξάρτητον πολιτικήν, τὴν τοῦ ἐπιστημονικοῦ Σοσιαλισμοῦ, βασιζομένην δὲ — κατ' αὐτὴν πάντοτε — εἰς τὸν ὀρθόδοξον Μαρξισμὸν — Λενινισμόν, προσηρμοσμένον πρὸς τὰς εἰδικὰς συνθήκας τῆς χώρας.

Ὁ τοπικιστικῆς μορφῆς κομμουνισμὸς τῆς Γιουγκοσλαυίας τοῦ Τίτο ἐδημιούργησε μίαν νέαν μορφὴν Κομμουνισμοῦ ὅστις ἀπεκλήθη Διεθνῶς Τιτοϊσμός.

Αἱ ἐπιδιώξεις τοῦ Τιτοϊσμοῦ ἐξαγγελθεῖσαι μετὰ τὴν ρῆξιν του μετὰ τοῦ ΚΚΡ περιλαμβάνονται εἰς τὸ Καταστατικὸν τοῦ ΚΚΓ καὶ εἶναι:

1) Ἡ διατήρησις τῆς Ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, ἀδελφότητος, ἑνότητος καὶ ἰσότητος τῶν λαῶν τῆς Γιουγκοσλαυίας.

2) Ἡ ἐξασφάλισις τῆς οἰκοδομήσεως Σοσιαλιστικοῦ κόσμου.

3) Ἡ ἀγαθὴ συνεργασία μὲ τὰς προοδευτικάς, δημοκρατικὰς καὶ ἐθνικοαπελευθερωτικὰς κινήσεις ὅλου τοῦ κόσμου.

4) Ἡ ἐνίσχυσις τῶν ἀδελφικῶν σχέσεων μὲ τὸ προλεταριᾶτον καὶ τοὺς ἐργάτας ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου, καὶ

5) Ἡ συνεχὴς ἀνύψωσις τοῦ ὑλικοῦ καὶ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων καὶ ἡ διαπαιδαγώγησις τούτων, οὕτως ὥστε ν' ἀναπτύξουν οὗτοι τὸ πνεῦμα τοῦ σοσιαλισμοῦ, τῆς οἰκοδομήσεως νέων σοσιαλιστικῶν σχέσεων διὰ τὴν μόνιμον ἀποκάλυψιν καὶ ἐμβάθυνσιν τῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας, διὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατὸν μεγαλυτέραν συμμετοχὴν τῶν ἀμέσων παραγωγῶν εἰς τὴν οἰκονομίαν, τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας.

Αἱ μέχρι τοῦδε σημαντικώτεραι μεταρρυθμίσεις τὰς ὁποίας ἐπραγματοποίησεν ὁ Τιτοϊσμὸς εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

1) Ἡ ἀποκέντρωσις τῆς Κρατικῆς Διοικήσεως καὶ ἡ μεταβίβασις ἐξουσιῶν τῆς Κεντρικῆς Ὁμοσπόνδου Κυβερνήσεως τῶν ἓξ (6) Αὐτονόμων Λαϊκῶν Δημοκρατιῶν.

Ἡ ἀποκέντρωσις αὕτη συνίσταται κυρίως εἰς τὴν κατάργησιν τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργείων τῆς Ὁμοσπόνδου Κυβερνήσεως πλὴν ὑπουργείου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου καὶ εἰς τὴν ἵδρυσιν ἀντιστοίχως ἰσαρίθμων Οἰκονομικῶν Συμβουλίων καὶ Διευθύνσεων εἰς τὰς ἓξ (6) Λαϊκὰς Δημοκρατίας.

2) Ἐτέθη ἐν ἰσχύϊ (Φεβρουάριος 1951) νέος Ποινικὸς Κῶδιξ τοῦ ὁποίου πολλὰ ἄρθρα εὑρίσκονται εἰς συμφωνίαν μὲ τὰς ἐννοίας περὶ Δικαίου τῶν Δυτικῶν Χωρῶν.

3) Ἔπαυσε ν' ἀσκεῖται πίεσις ἐπὶ τῶν ἀγροτῶν διὰ τὴν εἴσοδόν των εἰς τὰ κολχόζ.

4) Ἔπαυσεν ὁ ἀπηνὴς διωγμὸς τῆς Ἐκκλησίας.

5) Ἐπετράπη ἡ μικρὰ ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις.

6) Κατηργήθη ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου 1949 ἡ διδασκαλία τῆς Ρωσικῆς γλώσσης εἰς τὰ Γυμνάσια.

7) Ἐδόθη ἀμνηστία εἰς σημαντικὸν ἀριθμὸν ἐκ τῶν καταδίκων Ἐθνικιστῶν δι' ἀντικαθεστωτικὰς ἐνεργείας.

8) Ἐμειώθη αἰσθητῶς ἡ προσπάθεια διώξεως τῶν ἄκρων ἐθνικιστικῶν στοιχείων ἐνῶ, ἀντιθέτως, ἐνετάθη ἡ προσπάθεια ἐξοντώσεως καὶ ἐξουδετερώσεως τῶν Κομινφορμικῶν τοιούτων.

9) Ἐκλήθησαν νὰ ἐπαναπατρισθοῦν εἰς Γιουγκοσλαυίαν 50.000 εὑρισκόμενοι εἰς Δυτικὰς χώρας, ἰδίᾳ Γερμανίαν καὶ Αὐστρίαν, Γιουγκοσλαῦοι ἀντικομμουνιστικῶν φρονημάτων.

Ὁ Τιτοϊσμὸς θεωρεῖται σήμερον ὡς σχίσμα, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ὑπὸ τοῦ Κ.Κ.Ρ. ἀκολουθουμένου Ὀρθοδόξου (; ;) Κομμουνισμοῦ (Σταλινισμοῦ) οἱ δὲ ὀπαδοὶ τοῦ Τιτοϊσμοῦ ὑποστηρίζουν ὅτι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Ρώσους, αὐτοὶ ἀκολουθοῦν πιστῶς τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαρξισμοῦ. Εἰς τὴν μεταξύ των διαμάχην ὁ μὲν Τιτοϊσμὸς ὑποστηρίζει ὅτι τὸ Κ.Κ.Ρ. ἐκμεταλλεύεται καὶ παρερμηνεύει τὰς ἀρχὰς τοῦ Μὰρξ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἰμπεριαλιστικῆς εἰς βάρος τῶν ἄλλων λαῶν πολιτικῆς ὁ δὲ Σταλινισμὸς (Κ.Κ.Ρ.) θεωρεῖ τὸν Τιτοϊσμὸν μίαν μικρὰν ὑπὸ τὸν Τίτο κλίκαν, τοὺς χαρακτηρίζει δὲ ἀποστάτας καὶ ὀπορτουνιστάς, ὄργανα τῶν ἰμπεριαλιστικῶν δυνάμεων τῆς Δύσεως.

Γεγονός, ἐν πάσῃ περιπτώσει, τυγχάνει ὅτι ἡ νέα αὕτη ὑπὸ τοῦ Τίτο δημιουργηθεῖσα μορφὴ τοῦ Κομμουνισμοῦ ὡς αἵρεσις αὐτοῦ, ἐπηρέασεν αἰσθητῶς τὰ Κ.Κ. τῶν ἄλλων κρατῶν, ἰδίᾳ δὲ τὰ τῶν δορυφόρων, κι' ἐδημιούργησεν εἰς τὴν Ρωσίαν ἓν σοβαρὸν πρόβλημα τὸ ὁποῖον τὴν ἀπησχόλησε καὶ ἀπασχολεῖ διαρκῶς.

Συνετελέσθησαν μέχρι τοῦδε σημαντικαὶ ἐκκαθαρίσεις είς τὰ Κ.Κ. τῶν δορυφόρων χωρῶν καὶ συντελοῦνται ἐξακολουθητικῶς, ἡ δὲ πρὸς τοῦτο καταβαλλομένη προσπάθεια ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι διαρκὴς εἶναι καὶ δύσκολος δεδομένου ὅτι τὰ ἀντικομινφορμικὰ στοιχεῖα εὑρίσκονται καὶ ἐνεργοῦν ἐντὸς τῶν κόλπων τῶν Κομμουνιστικῶν Κομμάτων καὶ μάλιστα μεταξὺ τῶν σημαινόντων μελῶν τούτων.

Σημειοῦται ἰδιαιτέρως ὅτι τὸ Τιτοϊκὸν πνεῦμα παρουσίασε μεγαλυτέραν ἀνάπτυξιν εἰς τὰς δορυφόρους χώρας ὡς ἀπόδειξις τῆς ἀπογοητεύσεως ἣν αἰσθάνονται οἱ κομμουνισταὶ ὅσον ἐγγύτερον γνωρίσουν τὴν ἰμπεριαλιστικὴν καὶ δικτατορικὴν πολιτικὴν τῆς Μόσχας.

Τὰ γεγονότα τοῦ Πόζναν, ἡ ἐπανάστασις τῆς 23ης Ὀκτωβρίου 1956 τῆς Οὐγγαρίας, ἔχουν τὴν ἔμπνευσίν των ἐκ τοῦ Τιτοϊσμοῦ ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἡ Μόσχα ἕνεκα τούτου ἠναγκάσθη ν' ἀνεχθῇ τὸν Γκομοῦλκα εἰς Πολωνίαν, κρίνουσα μεταξὺ δύο κακῶν. Τὰ δὲ ὅλως πρόσφατα γεγονότα τῆς Βαρσοβίας (Ὀκτωβρίου 1957) καὶ Τσεχοσλοβακίας προκαλούμενα ὑπὸ «ἀλητῶν» ἔχουν τὴν πηγήν των εἰς τὸν Τιτοϊσμόν. Εἶναι δὲ «ἀλῆται» κατὰ τὴν Μόσχαν οἱ φοιτηταὶ πατριῶται Πολωνοὶ καὶ Τσέχοι, οἱ πρόμαχοι τῆς ἐλευθερίας.

Διαφοραὶ Γιουγκοσλαυικοῦ καὶ Ρωσικοῦ Κομμουνισμοῦ

Ὁ Γιουγκοσλαυικὸς Κομμουνισμὸς (Τιτοϊσμὸς) παρουσιάζει τὰς ἑξῆς περίπου διαφορὰς πρὸς τὸν Ρωσικὸν Κομμουνισμόν:

1. Ἀντὶ τῆς ὁλοκληρωτικῆς καὶ ἀμέσου ἐθνικοποιήσεως τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς, εἰσάγει τὴν ἐθνικοποίησιν μόνον τῶν μεγάλων καὶ σχετικῶς μεγάλων ἐπιχειρήσεων, ἐπιτρέπων τὴν λειτουργίαν τῶν ἀτομικῶν ἢ συνεταιριστικῶν μικρῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν μικρὰν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν.

2. Εἰς τὰς Ἐθνικοποιηθείσας ἐπιχειρήσεις διετήρησε τὸ διευθυντικὸν καὶ τεχνικὸν προσωπικὸν καὶ δὲν τὸ ἐξεκαθάρισεν ὡς φορέα τῆς ἀστικῆς ἰδεολογίας.

3. Εἰσήγαγε τὸν θεσμὸν τῶν συμβουλίων διὰ τὴν κατεύθυνσιν καὶ διαχείρισιν τῶν Ἐθνικοποιηθεισῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν μελῶν των ἐκλεγομένων ὑπὸ τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν εἶναι ἢ ὄχι μέλη τοῦ Κόμματος.

4. Εἰς τὸν Κρατικὸν σχεδιασμὸν τῆς οἰκονομίας, εἰσήγαγε τὴν οἰκονομικὴν ἀποκέντρωσιν, τῆς παραγωγῆς καθοριζομένης κατὰ ἐπι-

χείρησιν ὑπὸ τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων, ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν δυνατοτήτων τοῦ τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ καὶ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως.

5. Τὰ ὅρια ἀποδόσεως τῆς ἐργασίας καὶ ἡ ἀποτίμησις τῆς ἐργασίας καθορίζονται ὑπὸ τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων, ἀναλόγως τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς συγκεντρωθείσης ὑπεραξίας, ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς μὴ ὑπερβάσεως ὡρισμένου ἀνωτάτου ὁρίου ἡμερομισθίων καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν πρὸς τὸ Κράτος ὑποχρεώσεων.

6. Ἀντὶ τῆς ἀναγκαστικῆς συλλογικῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας ὑπὸ τὴν μορφὴν τῶν κολχόζ, υἱοθέτησε τὴν συνεταιριστικὴν ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς, τοῦ ἀγρότου παραμένοντος ἰδιοκτήτου τῆς γῆς του, καθὼς καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἑκουσίας ἀποχωρήσεώς του ἐκ τῆς συνεταιριστικῆς ὀργανώσεως.

7. Δὲν παραδέχεται τὸν ἀπόλυτον ταυτισμὸν τοῦ Κόματος πρὸς τὸ Κράτος.

8. Ὑποστηρίζει τὴν ἔννοιαν τῆς Ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἀκεραιότητος καὶ δὲν ὑποτάσσει τὴν ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους εἰς τὴν ἰδεολογικὴν κηδεμονίαν.

9. Ἐπιτρέπει τὴν μέχρις ὁρίου τινος ἄσκησιν τῆς κριτικῆς εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς ἐκδηλώσεως τοῦ καθεστῶτος ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς μὴ διακυβεύσεως τῆς ὑποστάσεώς του.

10. Διακηρύσσει τὴν ἐνεργὸν συνύπαρξιν καὶ συνεργασίαν μεθ' ὅλων τῶν κρατῶν, ἀνεξαρτήτως τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ συστήματός των, ἐνῶ τὴν συνεργασίαν καὶ τὰς σχέσεις του μὲ τὰς ἄλλας «Σοσιαλιστικὰς χώρας» τὴν ἀντιλαμβάνεται μόνον ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς κοινότητος τοῦ σκοποῦ, χωρὶς τὸ δικαίωμα τῆς παρεμβάσεως ἢ τῆς κηδεμονίας εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν ἑκάστης χώρας, ἐχούσης τὸ δικαίωμα νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸν σκοπὸν δι' οἱουδήποτε τρόπου ἤθελεν κρίνει αὕτη, ἀναλόγως τῶν ἐγχωρίων συνθηκῶν καὶ ἰδιομορφιῶν.

11. Παραδέχεται γενικῶς τὴν ἀνάγκην ἀναθεωρήσεως καὶ ἀναπροσαρμογῆς τῶν βασικῶν «θέσεων» θεωρίας καὶ τοῦ συστήματος ἀναλόγως τῆς πολιτιστικῆς καὶ τεχνικῆς ἐξελίξεως, ἀπορρίπτων τὸν δογματισμὸν καὶ τὴν Σοβιετικὴν θεωρίαν περὶ «σοσιαλιστικοῦ προτύπου» καὶ «πρωτοπορείας» εἰς τὸ Διεθνὲς κομμουνιστικὸν κίνημα.

12. Ἐφαρμόζεται ἐλαστικώτερος εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ ταξικὴν διαφοροποίησιν καὶ περισσότερον εὐαίσθητος εἰς τὰς ἐκ τῶν κάτω πιέσεις, καταβάλλει δὲ πραγματικὴν προσπάθειαν περιορισμοῦ τῆς γραφειοκρατίας καὶ ἀμβλύνσεως τῆς ὁλοκληρωτικότητος τοῦ καθεστῶτος.

Σταθερότης τοῦ Τιτοϊκοῦ καθεστῶτος

Τὸ καθεστὼς δέον νὰ θεωρῆται σταθερὸν οὐχὶ τόσον λόγῳ τοῦ μεγάλου ποσοστοῦ τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ τὸν Τίτο ὅσον λόγῳ ἀνοχῆς τοῦ Ἐθνικιστικοῦ στοιχείου. Ὑπολογίζεται ὅτι σήμερον εἰς Γιουγκοσλαυίαν 25–30% εἶναι ὀπαδοὶ τούτου 60–65% εἶναι Ἐθνικιστικῶν φρονημάτων καὶ 5–10% εἶναι Κομινφορμισταί.

Τὸ καθεστὼς τοῦ Τίτο λόγῳ τῆς βραδείας μὲν ἀλλὰ σταθερᾶς στροφῆς του πρὸς τὴν Δύσιν καὶ τῆς παρεχομένης προοδευτικῆς ἐλευθερίας εἰς τὸ Ἐθνικιστικὸν στοιχεῖον βαίνει ὁλονὲν σταθεροποιούμενον καὶ τελικῶς, ἐφ' ὅσον αἱ Δυτικαὶ Δυνάμεις ἐξακολουθοῦν νὰ ὑποστηρίζουν τὸν Τίτο—καὶ δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τούτου οὐδεμία ἀντίθετος ἔνδειξις—ἀναμένεται νὰ ἰσχυροποιηθῇ σταθερώτερον ἀντλοῦν ὀπαδοὺς ἐκ τοῦ Ἐθνικιστικοῦ στοιχείου.

Ἡ στροφὴ τοῦ Τίτο ἐκ τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὴν Δύσιν ἀποτελεῖ, ὁμολογουμένως, ἕν δισεπίλυτον πρόβλημα τόσον ἀπὸ πολιτικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ οἰκονομικῆς ἐπόψεως τὸ ὁποῖον πιστεύεται ὅτι σήμερον πλησιάζει εἰς τὴν λύσιν του, πρὸς δόξαν καὶ τιμὴν τοῦ Τίτο διὰ τὴν ἐκ μέρους του ἐπιδειχθεῖσαν δεξιοτεχνίαν.

Ἡ ἐκ μέρους τῶν Ἐθνικιστῶν ἀντίδρασις κατὰ τοῦ νῦν καθεστῶτος εἶναι ἀσυντόνιστος ἐμειώθη δὲ εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ μὴ παρουσιάζῃ ἐνδιαφέρον.

Ἀξία λόγου εἶναι ἡ ἐκ μέρους τῶν κομινφορμικῶν στοιχείων ἀντίδρασις—συνδεδυασμένη ἐκ τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς εἰς τὰ δορυφόρα καὶ τὴν Ρωσίαν στοιχείων—ὑποκινουμένη συστηματικῶς καὶ μὲ διαρκῆ ἔντασιν ὑπὸ τῆς Κομινφὸρμ καὶ ἐκδηλουμένη διὰ τῆς διεισδύσεως πρακτόρων εἰς τὸν Κρατικὸν μηχανισμόν, τῆς διενεργείας σαμποτάζ καὶ τῆς διαβρώσεως τοῦ ἠθικοῦ τοῦ λαοῦ.

Ἔναντι τῆς δράσεώς της ταύτης παρὰ τὴν ὡς ἄνω προσπάθειαν τῆς Κομινφὸρμ καὶ τὴν ὑφισταμένην ὁμολογουμένως δυσκολίαν διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν Κομινφορμικῶν στοιχείων, ἡ Κυβέρνησις ἀντιπαλαίει ἀποτελεσμα ικώτατα διὰ τῆς συστηματικῆς καὶ ἐντόνου προπαγάνδας διαφωτίσεως καὶ διὰ σειρᾶς προληπτικῶν καὶ αὐστηρῶν κατασταλτικῶν μέτρων.

V. *ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ*

α) *Πρόεδρος Δημοκρατίας*

Ὡς Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, ὁ Τίτο, ἐκλεγόμενος μεταξὺ τῶν Βουλευτῶν τῆς Λαϊκῆς Ὁμοσπονδιακῆς Συνελεύσεως δι' ἁπλῆς καὶ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ διὰ περίοδον 4 ἐτῶν ἔχει τὰς κάτωθι ἁρμοδιότητας καθοριζομένας ὑπὸ τοῦ Συν]τος:

1) Ἀντιπροσωπεύει τὴν ΟΛΔ εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις.

2) Ἐπικυρώνει καὶ καταγγέλει διεθνεῖς συνθήκας καὶ συμφωνίας.

3) Ἄρχει τῶν Ἐνόπλων τῆς Χώρας Δυνάμεων.

4) Δημοσιεύει τοὺς ἐγκεκριμένους ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως νόμους.

5) Διορίζει καὶ ἀνακαλεῖ πρεσβευτὰς καὶ ἐπιτετραμένους.

6) Ἀπονέμει τιμητικὰς διακρίσεις καὶ παράσημα.

7. Δέχεται τὰ διαπιστευτήρια τῶν ἐν τῇ Χώρᾳ του διπλωματικῶν ἀντιπροσώπων ξένων κρατῶν.

8. Προεδρεύει τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου.

β) *ΛΟΣ (Λαϊκὴ Ὁμόσπονδος Συνέλευσις)*

Τὸ ἐν ἰσχύϊ Σύνταγμα ἐψηφίσθη τὴν 13.1.1953 εἶναι δὲ ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος τῆς 31 Ἰανουαρίου 1946.

Κατ' αὐτὸ· ἡ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν ἐργαζόμενον λαὸν ὅστις ἀντιπροσωπεύεται εἰς τὴν Λαϊκὴν Ὁμοσπονδιακὴν Συνέλευσιν. Αὕτη ἐκπροσωπεῖ τὴν Λαϊκὴν κυριαρχίαν καὶ εἶναι τὸ Ἀνώτατον ὄργανον τῆς ἐξουσίας τῆς Ὁμοσπονδίας.

Ἡ ΛΟΣ ἀποτελουμένη ἐκ τῶν:

— α) Ὁμοσπονδιακοῦ Συμβουλίου.

— β) Συμβουλίου παραγωγῶν,

ἀσκεῖ τὰ καθήκοντά της εἴτε ἀπ' εὐθείας, εἴτε διὰ τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Συμβουλίου ἅτινα εἶναι τὰ ἐ κ τ ε λ ε σ τ ι κ ὰ αὐτῆς ὄργανα.

— ***Ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία*** ἐξασκεῖται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν Συμβουλίων.

Τὸ ***Ὁμοσπονδιακὸν Συμβούλιον*** ἀποτελοῦν βουλευταὶ ἐκλεγέν-

τες ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπὸ τῶν πολιτῶν εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰς ἐπαρχίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ βουλευτῶν ἐκλεγέντων μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν Συμβουλίων τῶν Λαϊκῶν Δημοκρατιῶν καὶ των Συμβουλίων τῆς ἐπαρχίας ἢ περιφερείας (μὲ βάσιν εἷς ἀνὰ 60.000 κατ).

Τὸ ***Συμβούλιον Παραγωγῶν*** ἀποτελεῖται ἀπὸ βουλευτὰς ἐκλεγέντας ὑπὸ τῶν παραγωγῶν τῶν ἀπασχολουμένων μὲ τὴν βιομηχάνίαν τὰς μεταφορὰς καὶ τὸ ἐμπόριον. Εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦτο ἐκλέγεται ἀριθμός της Βουλευτῶν ἕκαστος τῶν ὁποίων ἀντιστοιχεῖ εἰς 70.000 ψηφοφόρους Παραγωγούς. Τὰ δύο Συμβούλια συνεδριάζουν ἰδιαιτέρως.

γ) ***Ο Ε.Σ. ('Ομοσπονδιακὸν 'Εκτελεστικὸν Συμβούλιον)***

Τοῦτο ἐνασκεῖ τὴν ***'Εκτελεστικὴν 'Εξουσίαν*** καὶ διοικεῖ τὰς κάτωθι ἓξ Λαϊκὰς Δημοκρατίας ἐξ ὧν εἶναι συγκεκροτημένη ἡ «'Ομόσπονδος Γιουγκοσλαυικὴ Λαϊκὴ Δημοκρατία»:

1) Τὴν Λαϊκὴν Δημοκρατίαν τῆς Σερβίας.
2) » » » » Κροατίας.
3) » » » » Βοσνίας καὶ 'Ερζεγοβίνης.
4) » » » τοῦ Μαυροβουνίου.
5) » » » τῆς Σλο`ενίας.
6) » » » τῆς Μακεδονίας.

Τὸ Ο.Ε.Σ. περιλαμβάνει δύο ἢ περισσοτέρους ἀντιπροέδρους καὶ περὶ τὰ 30–40 μέλη, ἁπάντων ἐκλεγομένων κατὰ τὴν πρώτην κοινὴν συνεδρίασιν τῶν δύο Βουλῶν ('Ομοσπονδιακοῦ Συμβουλίου καὶ Συμβουλίου Παραγωγῶν).

'Εκάστη ἐκ τῶν ἓξ (6) Λαϊκῶν Δημοκρατιῶν ἔχει ἰδίαν Κυβέρνησιν καὶ Λαϊκὴν Συνέλευσιν μὲ ὅλα τὰ ἀντίστοιχα ὑπουργεῖα τῆς 'Ομοσπόνδου Κυβερνήσεως, πλὴν τῶν ὑπουργείων 'Εξωτερικῶν καὶ 'Εθνικῆς 'Αμύνης.

Αἱ αὐτόνομοι περιοχαὶ Β ο ϊ β ο ν τ ί ν α, Κ ο σ υ φ ο π έ δ ί ο υ καὶ Μ ε τ ό χ ι α διαθέτουν Κυβερνήσεις ἐξ ὑπουργῶν παρομοίας μὲ τὰς τῶν Λαϊκῶν Δημοκρατιῶν αἵτινες ὑπάγονται εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Σερβίας.

δ) ***'Η Δικαιοσύνη***

'Ενασκεῖται ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τοῦ Κράτους. 'Ανώτατον

δικαστήριον τῆς Χώρας εἶναι τὸ Vraoxn Sud μὲ ἕδραν τὸ Μπεόγκραντ (Βελιγράδιον).

Οἱ δικασταὶ τοῦ Ἀνωτάτου δικαστηρίου τῆς Ο.Λ.Δ. ἐκλέγονται καὶ ἀνακαλοῦνται παρὰ τῆς Λ.Ο.Σ. εἰς κοινὴν συνεδρίασιν τῶν δύο Βουλῶν.

Εἰς ἑκάστην ἐκ τῶν 6 Δημοκρατιῶν ὑπάρχει ἓν Ἀνώτατον δικαστήριον τοῦ ὁποίου οἱ δικασταὶ ἐκλέγονται καὶ ἀνακαλοῦνται παρὰ τῆς Λαϊκῆς Συνελεύσεως τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται ὑπὸ τῶν ἑξῆς δικαστηρίων:

1) ***Κεντρικῶν ἢ Δικαστηρίων Γεν. Διοικήσεων*** μὲ ἕδρας εἰς Σκόπια, Βελιγράδιον, Ζάγκρεμπ, Σπλίτ, Μπάνια Λοῦκα, Λιουμπλιάναν.

2) ***Νομαρχιακῶν.***

3) ***Ἐπαρχιακῶν,*** τετραμελῶν.

Ὑφίστανται καὶ ***Λαϊκὰ Δικαστήρια*** λειτουργοῦντα εἰς διάφορα ἐργοστάσια μὲ δικαιοδοσίαν μέχρι τριμήνου φυλακίσεως.

Τὸ προσωπικὸν τῶν δικαστηρίων ἀποτελεῖται ἐκ μελῶν τοῦ Κ.Κ.Γ. μᾶλλον παρὰ ἐκ νομομαθῶν. Ἡ δικαιοσύνη ἀπονέμεται καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Κόμματος καὶ ἀναλόγως τῶν πολιτικῶν φρονημάτων τοῦ δικαζομένου.

Ἡ ὑπεράσπισις ἐνασκεῖ τὰ καθήκοντά της τότε μόνον, ὅταν πρόκειται περὶ διαδίκων ἀνηκόντων εἰς τὴν αὐτήν, ἐξ ἀπόψεως φρονημάτων, κατηγορίαν. Δι' ἀδικήματα κατὰ τοῦ καθεστῶτος πάντες παραπέμπονται εἰς στρατοδικεῖα ἅτινα λειτουργοῦν εἰς τὰς ἕδρας Στρατιῶν.

ε) ***Ἡ προπαγάνδα*** διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Λαϊκῆς Διαφωτίσεως (Ministero Natodnici Prosveta) τὸ ὁποῖον ἔχει ὄργανα εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ χωρία τῆς Ἐπικρατείας.

Βάσις τῆς ἀσκουμένης προπαγάνδας τόσον μεταξὺ τῶν λαϊκῶν μελῶν ὅσον καὶ εἰς τὸν στρατὸν παραμένει «ἡ ἀνεξάρτητος πολιτικὴ γραμμὴ τῆς Γιουγκοσλαυίας ἐντὸς καθαρῶς σοσιαλιστικῶν πλαισίων» ὡς οἱ πολιτικοὶ ἡγέται τῆς χώρας διακηρύττουν, χωρὶς νὰ ὑποκύψῃ αὕτη οὔτε εἰς τὴν Σοβ. Ἕνωσιν ἀλλ' οὔτε καὶ εἰς τὸν Δυτικὸν Συνασπισμόν.

Τὸ ραδιόφωνον, ὑποτιθέμενον ἀνεξάρτητον, δὲν παύει νὰ ὑπενθυμίζῃ εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Γιουγκοσλαυίας τὰς ἐθνικὰς διεκδικήσεις τῆς χώρας(*) τῶν ὁποίων τὸ ἀφορὸν τὴν Ἑλλάδα μέρος εἶναι ἡ Μακεδονία τοῦ Αἰγαίου.

(*) Ἀναφερομένας εἰς οἰκεῖον Κεφάλαιον.

Εἰς τὸν στρατὸν ἡ προπαγάνδα ἀσκεῖται ὑπὸ τῶν Πολιτικῶν Ἐπιτρόπων ἐπὶ δίωρον ἡμερησίως. Ἀναπτύσσονται διάφορα θέματα ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ΚΚΓ καὶ σχολιάζονται διάφορα ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων. Οὐδεὶς ὅμως δύναται νὰ ὁμιλήσῃ ὑπὲρ τῆς ΕΣΣΔ ἢ τῆς Δύσεως.

VI. *ΓΑΙΟΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ*

Α) ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ

Τὸ ἔδαφος τῆς Γιουγκοσλαυίας ἀποτελεῖται κατὰ 55–60% ἐξ ὀροσειρῶν, αἵτινες ἀποτελοῦν συνέχειαν τῶν Ἄλπεων τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης.

– Ἡ κυρία ὀροσειρὰ κατευθύνεται ἐκ τῆς κορυφῆς 2.863 τῶν Νοτιοαυστριακῶν ἢ Καρνικῶν Ἄλπεων ΝΑ, μὲ τάς:

– Ἰ ο υ λ ι α ν ὰ ς Ἄ λ π ε ι ς (Βελίκα Καπέλα, Μάλα Καπέλα, Βέλεμπιτ, Τιζεσίβιτ, Τζερμὲκ Πλάνινα).

– Δ ι ν α ρ ι κ ὰ ς Ἄ λ π ε ι ς (Ντινάρα πλ. 1.913, Βιτορόγκα, Βιασίκα, Τζεσενίκα, Τρεσκαβίτσα, Ντορμίτορ ὑψηλοτέρα κορυφὴ 2.887).

– Ὄρη Μ α υ ρ ο β ο υ ν ί ο υ (Ζλάτιμπορ).

– Ἀ λ β α ν ι κ ὰ ς Ἄ λ π ε ι ς – Σκάρδος.

– Ἐκ τοῦ Σκάρδου, γνωστοῦ ὀρεογραφικοῦ κόμβου, πρὸς ΝΝΔ ἡ ὀροσειρά, Ρ ο υ ν τ ό κ α, Μ π ί σ τ ρ α, Σ τ ό γ γ ο β ο ν, Β α ρ ν ο ῦ ς, καὶ πρὸς Α ἡ ὀροσειρὰ τῶν ὀ ρ έ ω ν τ ῆ ς Κ ά τ ω Μ υ σ ί α ς.

– Ἐκ τῆς Ρουντόκας πρὸς Α ἡ ὀροσειρὰ Σ ο ῦ χ α Γ κ ό ρ α – Γ κ ο λ έ σ ν ι τ σ α – Μ π α μ π ο ῦ ν α – Σ ε λ έ ν σ κ α.

– Ἐκ τοῦ Βαρνοῦς πρὸς Α ἡ ὀροσειρὰ Β ό ρ α ς ἢ Ν ί τ σ ε Κ α ϊ μ α κ τ σ α λ ὰ ν – Μ α ρ ι ά ν σ κ α – Μ π έ λ ε ς (τριεθνές).

– Ἐκ τοῦ Μπέλες πρὸς Β τὰ ὄρη Ὀ γ κ ρ α σ δ ὲ ν – Δ υ τ. Ὄ ρ β η λ ο ς (ἢ Μάλες) – Β λ α χ ί ν τ ζ α – Ὀ σ ο γ γ ό φ σ κ α – Σ τ ά ρ α Μ π α λ κ ὰ ν – Σ β ε ρ λ ί σ κ α πλαν.

Ἐξ ἄλλου τὰ ὄρη τῆς Κάτω Μυσίας φέρονται μὲ τὰς ὀνομασίας Τ σ έ ρ ν α Γ κ ό ρ α – Ρ ο υ ζ ά ν – Μπέσνα Κομπίλα.

Τέλος ἐκ τῆς κορυφῆς Γ κ ρ ί ν τ α β ε κ (2.559) τοῦ Καραβάνκε μὲ κατεύθυνσιν ΝΑ βαίνει ἡ ὀροσειρὰ τοῦ Κ ά μ ν ι κ – Μ π ί λ ο Γ κ ό ρ α – Π ά π ο υ κ καὶ Φ ρ ο ύ σ κ α Γ κ ό ρ α διαχωρίζουσα τὰ ὕδατα τῶν π. Σαύου καὶ Ντράβα.

Β) ΥΔΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

1. *Ποταμοί καί παραπόταμοι*

α) ***Δούναβις***. Ἅπαντες οἱ ποταμοὶ τῆς Γιουγκοσλαυίας χύνονται εἰς αὐτὸν ἐξαιρέσει τοῦ π. Ἀξιοῦ (Αἰγαῖον) καὶ τοῦ π. Λευκοῦ Δρίνου (Ἀδριατικήν).

β) ***Σαῦος***. Εἶναι κατ' ἐξοχὴν Γιουγκοσλαυικὸς ἐθνικὸς ποταμός, ὡς πηγάζων ἐκ τῶν Ν κρασπέδων τῶν Καρνικῶν Ἄλπεων καὶ διαρρέων ἀποκλειστικῶς Γιουγκοσλαυικὰ ἐδάφη· συμβάλλει παρὰ τὸ Βελιγράδιον μὲ τὸν Δούναβιν.

Ἀξιόλογοι ππ. τοῦ Σαύου εἶναι οἱ: Κοῦλπα, Οὖνα, Βίρμπα, Βόσνα, Δρίνος (Βοσνιακός), Ταμνάβα, Κουλουμπάρα.

γ) ***Μοράβας***, ὃν συναποτελοῦν οἱ Δ υ τ. Μ ο ρ ά β α ς καὶ Ἀ ν. ἢ Β ο υ λ γ α ρ ι κ ὸ ς Μ ο ρ ά β α ς. Ἀμφοτέρων τούτων καὶ τῶν ππ των αἱ κοιλάδες καταλαμβάνουν τὸ μέγιστον τοῦ χώρου τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Σερβίας. Κύριοι ππ. δὲ αὐτῶν εἶναι: τοῦ πρώτου οἱ π. Ἰμπὰρ καὶ π. Σίντνιτσα, τοῦ δευτέρου οἱ: π. Τοπλίτσα, π. Γιαμπλανίτσα καὶ π. Νυσάβα.

δ) ***Τιμόκ***, εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ ὁποίου μὲ τὸν Δούναβιν εἶναι τὸ Τριεθνὲς Γιουγκοσλαυίας, Βουλγαρίας καὶ Ρουμανίας.

ε) ***Ντράβα***, ὃν συναποτελοῦν οἱ π. Ντράβα, Ντραβίνα καὶ Μοῦρα.

στ) ***Τίσζα***.

ζ) ***Λευκὸς Δρῖνος***.

η) ***Ἀξιὸς ἢ Βαρντάρ***.

Ἐκτὸς τούτων χύνονται εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν ἀρκετοὶ μικρότεροι ποταμοί, ἄνευ ἰδιαζούσης στρατιωτικῆς ἀξίας συλλέγοντες τὰ ὕδατα τῶν Δ κλιτύων τῶν ὀρέων τοῦ Δ ὀρεογραφικοῦ κορμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐκείνων αἵτινες ἀνήκουν εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν. Οὗτοι εἶναι οἱ: Ζ ε ρ μ ά ν ι α, Γ κ ε τ ί ν ι α, Ν ε ρ έ τ β α, Τ ρ ε μ π έ σ ν ι κ α καὶ Τ ζ έ τ α ὅστις διερχόμενος διὰ Τίτογκραντ (τ. Ποντγορίτσας) ἐκβάλλει εἰς τὴν λίμνην Σκούταρι ἢ Σκόδρας.

2. *Λίμναι*

Αἱ κυριώτεραι τῶν Γιουγκοσλαυικῶν λιμνῶν, οὖσαι παραμεθό-

ριοι, ἀνήκουν ἀναλογικῶς εἰς αὐτὴν καὶ τὰ ὅμορά της κράτη ὡς κάτωθι:

α) *λ. Σκούταρι ἢ Σκόδρας* (Σκαντάρ). Κατὰ τὰ 3|5 Γιουγκοσλαυικὴ καὶ τὰ 2|5 Ἀλβανική. Ἔχει βάθος 44 μ. καὶ ὕψδ. 6 μ.

β) *λ. Ἀχρὶς* (Ὀχρίντο Γκέζερο). Κατὰ τὰ 3|4 Γιουγκοσλαυικὴ καὶ τὸ 1|4 Ἀλβα ική. Ἔχει βάθος 286 μ. καὶ ὕψδ. 695 μ.

γ) *λ. Μεγ. Πρέσπα*. Ταύτης εἶναι τὰ 3|5 Γιουγκοσλαυικόν, τὸ 1|5 Ἑλληνικὸν καὶ τὸ 1|5 Ἀλβανικόν. Ἔχει βάθος 35 μ. καὶ ὕψδ. 853 μ.

δ) *λ. Δοϊράνη*. Κατὰ τὰ 3|5 Γιουγκοσλαυικὴ καὶ κατὰ τὰ 2|5 Ἑλληνικὴ μὲ βάθος 10 μ. καὶ ὕψδ. 148 μ.

Εἰς τὰ Δαλματικὰ παράλια ὑπάρχουν εὐρέα ὑδατοστάσια καί τινες λιμνοθάλασσαι χρησιμοποιούμεναι ὡς ἰχθυοτροφεῖα.

Γ) ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ

Αἱ Γιουγκοσλαυικαὶ ἀκταὶ τῆς Ἀδριατικῆς παρουσιάζουν πληθὺν ἐσοχῶν κι' ἐξοχῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον βαθειῶν σχηματιζομένων οὕτω πολυαρίθμων λιμένων καὶ ὅρμων τῶν καταλληλοτέρων ἐκ τούτων χρησιμοποιουμένων διὰ τὰς ναυτικὰς ἀνάγκας τῆς χώρας. Πρὸ τῶν Δαλματικῶν παραλίων ὑπάρχουν πολυάριθμοι νῆσοι μεγάλαι καὶ μικραί.

Οἱ κύριοι λιμένες τῆς Γιουγκοσλαυίας κατὰ διαδοχικὴν σειρὰν εἶναι οἱ ἑξῆς:

1) ***Ροβίνιο ντ' Ἴστρια*** (πρώην Ἰταλικός). Διὰ τοῦ λιμένος διέρχεται ὁδικὴ ἀρτηρία πρὸς Καποντίστρια (λιμένα Ν τῆς Τεργέστης-Τεργέστην καὶ Λ ουμπλιάναν. Ἐπίσης ἄρχεται ἐξ αὐτοῦ ἁπλῆ σιδ. γραμμὴ συναντῶσα τὴν μεγάλην ἀρτηρίαν Τεργέστης–Λιουμπλιάνας καὶ μὲ διακλάδωσιν πρὸς Πόλαν (Pola).

2) ***Πόλα*** (29.500 κάτ.) εἰς τὴν Ν περιοχὴν τῆς χερσονήσου Ἰστρίας. Εἶναι ἄριστος λιμὴν–ναυτικὴ βάσις δυναμένη νὰ δεχθῇ περὶ τὰ 10 πλοῖα ἐκτοπίσματος 6 μ. καὶ διαθέτουσα ναυπηγεῖον, γερανοὺς ξηρᾶς καὶ πλωτὰς δεξαμενάς. Ὁ λιμὴν συνδέεται ὁδικῶς μετὰ τοῦ Φιοῦμε καὶ τῆς Τεργέστης. 30 χλμ. Δ τῆς εἰσόδου τοῦ ὅρμου Πόλας εὑρίσκεται ἡ νησὶς Μπριόνι «θέρετρον–στρατηγεῖον», τοῦ σημερινοῦ αὐθέντου τῆς Γιουγκοσλαυίας στρατάρχου Τίτο.

3) ***Ριγιέκα—Σουσάκ*** (***Φιοῦμε 76.800 κατ.***) Μὲ τεχνητὸν ἄριστον λιμένα, ἀγκυροβόλια διὰ μεγάλα πετρελαιοφόρα (τάνκερ) σκάφη, ἀποβάθραν 300μ. καὶ βάθους μέχρις 18μ. καὶ περὶ τὰ 15 ἀγκυροβόλια τῶν 75–135μ. βάθους μέχρι 9μ. Ὁ λιμὴν διαθέτει τρία ναυ-

πηγεῖα καὶ πολλοὺς γερανοὺς ἠλεκτροκινήτους ἀπὸ τῶν 1 1]2 ἕως καὶ 5 τόν·

Ὁ λιμὴν συνδέεται ὁδικῶς μετὰ τῆς Πόλας, τοῦ Κάρλοβακ — Ζάγκρεμπ, μετὰ τῆς Ζάρας (Ζάντσρ) καὶ δι' ἀρίστης ὁδοῦ μετὰ τῆς Τεργέστης καὶ Λιουμπλιάνας. Ἐπίσης συνδέεται σιδηροδρομικῶς, δι' ἁπλῆς γραμμῆς συναντώσης τὴν σιδηρὰν ἀρτηρίαν Τεργέστης — Λιουμπλιάνας, μετὰ τῶν πόλεων τούτων.

4) ***Ζάρα*** (***Ζαντάρ, Ζάρντ***). Μὲ μικρὸν ναυπηγεῖον καὶ ἀγκυροβόλια διὰ μέσου ἐκτοπίσματος σκάφη οὐχὶ πλείονα τῶν τεσσάρων. Συνδέεται ὁδικῶς μὲ τὰ λοιπὰ ἐπιλιμένια κέντρα τῶν Δαλματικῶν ἀκτῶν καὶ μὲ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. Εὑρίσκεται ὑπὸ κατασκευὴν σιδ-ρ. γραμμὴ κανονικοῦ πλάτους ἐξ αὐτοῦ πρὸς Κνίν.

5) ***Σίμπενικ*** (Sibenik). Καλὸς φυσικὸς λιμὴν μὲ βάθος ὑδάτων 10—24 ὀργ. Ὑπάρχει ἐν αὐτῷ χῶρος 300μ. δι' ἀγκυλοβολίαν πλοίων βυθίσματος 4 1]2—9μ. ὡς καὶ ἕτερος χῶρος 1200μ. περίπου διὰ τὰ μικρότερα σκάφη.

Ὁ λιμὴν συνδέεται ὁδικῶς μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ μεθ' ἁπάντων τῶν παραλιακῶν κέντρων τῆς χώρας. Σιδηροδρομικῶς συνδέεται μὲ τὸ Σπαλᾶτον καὶ τὸν σημαντικὸν κόμβον Κνὶν διὰ διακλαδώσεως (ἐκ Μπέροβικ) τῆς σιδηρᾶς ἀρτηρίας Σπαλάτου — Κνίν.

6) ***Σπαλᾶτον*** (Split 77.100 κατ.) Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο λιμένας. Τὸν βόρειον λιμένα καὶ τὸν λιμένα τῆς πόλεως. Ὁ βόρειος λιμὴν διαθέτει ἀγκυροβόλιον δι' ὑπερωκεάνεια σκάφη μεγάλου ἐκτοπίσματος· Ὁ λιμὴν τῆς πόλεως εἶναι ὅρμος φυσικὸς ἐφοδιασμένος μὲ προβλῆτας καὶ ἀποβάθρας μήκους 800μ. καὶ μὲ βάθος 4 1]2—7 1]2μ. Ἐξυπηρετεῖ μέχρι 10 σκάφη.

Ὁ λιμὴν Σπλὶτ διαθέτει ἐπίσης δύο πλωτὰς δεξαμενάς, πλωτὸν γερανὸν καὶ ἀριθμὸν ἠλεκτροκινήτων γερανῶν ἰσχύος ἀπὸ 1—5 τόν. Παρ' αὐτὸν ὑπάρχει καὶ ἀεροδρόμιον.

Ἡ μεγάλη ὁδὸς «Πόλας (χερσ. Ἰστρίας)—Πούλας» (παρὰ τὰ Γιουγ — Ἀλβ. σύνορα) πλάτους 6μ. ἡ διατρέχουσα τὴν Δυτ. Δαλματικὴν περιοχὴν — παραλιακὴ κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ μήκους της — διέρχεται ἐκ τοῦ Σπαλάτου. Τὸ Σπαλᾶτον συνδέεται διὰ καλῶν ὁδεύσεων μὲ τὸ Σαράγεβον καὶ τὰ λοιπὰ κέντρα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας. Ἐπίσης συνδέεται σιδηροδρομικῶς (1,44) μὲ τὸν κόμβον Κνίν, καὶ δι' αὐτοῦ μὲ τὸ Φιοῦμε, Ζάγκρεμπ, Βελιγράδιον.

7) ***Πλότσε*** συνδεόμενον σιδηροδρομικῶς (στενὴ) μετὰ τοῦ Σαραγέβου.

8) ***Ντουμπρόβνικ*** (ἢ Ραγοῦζα, 22.000 κατ.)

Ἀποτελεῖται ἐκ δύο λιμένων τὸν Port Kase καὶ τὸν Port Cruz.

— Ὁ πρῶτος βάθους μέχρι 3 1|2 ἐξυπηρετεῖ σκάφη ἁλιείας καὶ ἀκτοπλοϊκά.

— Ὁ δεύτερος ἔχει βάθος 15 ὀργ. Διαθέτει δύο ἀποβάθρας, ἀγκυροβόλια, δύο ἠλεκτροκινήτους γερανοὺς – μικρᾶς πάντως ἰσχύος — καὶ μικρὸν ναυπηγεῖον διὰ σκάφη μέχρι 200 τόν. Διέρχεται δι' αὐτοῦ ἡ παραλιακὴ ὁδὸς «Πόλας — Πούλας» καὶ ἄρχεται ὁδὸς ἐξ αὐτοῦ βαίνουσα κατ' εὐθεῖαν εἰς Βελιγράδιον. Μετὰ τοῦ Σαραγέβου συνδέεται διὰ σιδηρᾶς ἀρτηρίας στενοῦ πλάτους. Πλησίον τοῦ λιμένος εὑρίσκεται καὶ ἀεροδρόμιον.

9) ***Κόλπος Κατάρου*** (Kotor) εἶναι εἷς θαυμάσιος φυσικὸς ὅρμος ἐκτάσεως 10 τετρ. μιλίων περιβαλλόμενος ὑπὸ ὑψηλῶν ὀρέων διαθέτων πολυαρίθμους μικροὺς λιμένας καὶ μὲ βάθος 16 ὀργυιῶν.

α) Λιμὴν ***Ζελένικα***. Κεῖται εἰς τὴν Β ἀκτὴν τῆς εἰσόδου τοῦ ὅρμου Κατάρου. Διαθέτει δύο ἀγκυροβόλια τῶν 90μ. καὶ ἀποθήκας. Ἐκ τούτου διέρχεται ἡ στενοῦ πλάτους σιδ. γραμμὴ Σαραγέβου — Ντουμπρόβνικ.

β) Λιμὴν ***Τιβάτ***. Εἰς τὸ μέσον περίπου τοῦ ὅρμου Κατάρου καὶ εἰς σημεῖον ἔνθα αἱ, ἔνθεν κι' ἔνθεν, ἀκταὶ συμπλησιάζουν σχηματίζουσαι εἶδος πορθμοῦ. Ὁ λιμὴν διαθέτει ἀγκυροβόλια 135μ. καὶ βάθους 6μ. ἐπίσης μικρὸν ναυπηγεῖον. Ἡ στενοῦ πλάτους σιδ. γραμμὴ Σαραγέβου — Ντουμπρόβνικ — Βελένικα καταλήγει εἰς τὸ Τιβάτ.

γ) λιμὴν ***Κατάρου***, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου Kotor. Διαθέτει τρία ἀγκυροβόλια τῶν 60μ. βάθους 3 1|2 – 4μ ὡς καὶ πλωτὴν δεξαμενήν.

Ἡ παραλιακὴ ὁδὸς «Πόλας — Πούλας» διέρχεται διὰ τῶν τριῶν ἀνωτέρω λιμένων, συνδεομένων ὁδικῶς καὶ μὲ τὴν ὀρεινὴν ἐνδοχώραν τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τοῦ Μαυροβουνίου (εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν).

10) Ὁ μικρὸς λιμὴν ***Μπούντβα*** εἶναι ἐπίνειον τῆς παλαιᾶς πρωτ. τοῦ Μαυροβουνίου Κετίγνης συνδεόμενος μετ' αὐτῆς δι' ὀρεινῆς ὁδεύσεως.

11) Ὁ λιμὴν ***Ἀντιβὰρ ἢ Μπὰρ*** κείμενος ἐπὶ τῶν ΝΔ κλιτύων τῆς ὀροσειρᾶς Ρουμίγια (1593) ἤτοι τῆς ὀροσειρᾶς τῆς ὁποίας αἱ ΒΑ κλιτεῖς ἀποτελοῦν τὰς ΝΔ ὄχθας τῆς λίμνης Σκούταρι.

Στενὴ σιδη. γραμμὴ συνδέει τὸν λιμένα μὲ τὸ ἐπὶ τῆς Δ ὄχθης τῆς λ. Σκούταρι, Βιρπαζάρ. Ἐπὶ τῆς ἔναντι τοῦ Βιρπαζάρ ὄχθης λ. Σκούταρι, τῆς Πλαβνίτσης, καταλήγει ἡ σιδηρ. γραμμὴ Τίτογκραντ (πρωτεύουσα) καὶ οὕτω συνδέεται ἡ πρωτ. τῆς λ. Δ τοῦ Μαυροβουνίου Τίτογκραντ σιδηρ]κῶς μὲ τὸ ἐπίνειόν της Μπάρ.

12) Ὁ λιμὴν ***Οὔλτσινγ*** (Ντουλτσίνο) καὶ τελευταῖος ὁ

13) Λιμὴν *Πούλας* (Pula) ὅστις εὑρίσκεται παρὰ τὰ Γιουγκοσλαυικὰ σύνορα καὶ εἰς ὃν καταλήγει ἡ προρρηθεῖσα μεγάλη ὁδικὴ ἀρτηρία Πόλας — Κ α τ ζ ά ρ ο υ — Μ π ο ύ ν τ β α ς — Ἀ ν τ ι β ά ρ ι — Ο ὔ λ τ σ ι ν γ.

Δ) ΠΕΔΙΑΔΕΣ - ΥΨΙΠΕΔΑ

α) *Πεδιάδες*

Τὸ 55—60 ο/ο τοῦ γιουγκοσλαυικοῦ ἐδάφους κατέχουν ὀροσειραὶ ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπον εἶναι πεδινόν.

— 1) Ἡ μεγάλη *Οὐγγρικὴ πεδιάς*, τὸ Πανονικὸν πεδίον, κατέχει μεγάλην ἔκτασιν Α τοῦ κυρίου ὀρεογραφικοῦ συγκροτήματος τῶν Ἰουλιανῶν καὶ Δινσρικῶν Ἄλπεων. Εἶναι εὐφορωτάτη ἀρδευομένη ὑπὸ πολυαρίθμων π.γ. — συλλεγουσῶν τὰ ὕδατα τῶν Α κλιτύων τῶν «Γιουγκοσλαυικῶν» Ἄλπεων — συμβαλλουσῶν μὲ τὸν κύριον π. Σαῦον ὅστις διαρρέει ἐπὶ τῆς μεγαλειτέρας ἐκτάσεως τὴν Οὐγγρικὴν πεδιάδα. Ταύτην διαρρέουν ὡσαύτως οἱ π. Δούναβις, Ντράβα καὶ Τίσζα. Διοικητικῶς ὑπάγεται εἰς τὴν αὐτόνομον περιοχὴν Βοϊβοντίνας καὶ εἰς τὴν Κροατίαν.

Ἡ Σ τ ρ α τ. ἀ ξ ί α τῆς πεδιάδος ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι αὕτη συνορεύει μετὰ τῆς Οὐγγαρίας· ἀποτελοῦσα, γεωφυσικῶς, τμῆμα αὐτῆς προσφέρεται διὰ τὴν ἀνάπτυξιν μεγάλων δυνάμεων συγχρόνου στρατοῦ ἐξυπηρετουμένου τὰ μέγιστα ἐκ τοῦ καλοῦ συγκοινωνιακοῦ δικτύου τῆς περιοχῆς καὶ δυναμένου νὰ τροφοδοτηθῇ ἐκ τῶν ἀφθόνων γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν πόρων τῶν ὑπαρχόντων ἐν τῇ πεδιάδι ταύτῃ.

— 2) Αἱ παραθαλάσσιαι Γιουγκοσλαυικαὶ πεδιναὶ περιοχαὶ τῆς *Ζάρας* (πρώην Ἰταλική) τοῦ *Πλότσε* ὡς καὶ ἡ τοῦ *Τίτογκραντ*.

— Αἱ ἐν λόγῳ περιοχαὶ κ έ κ τ η ν τ α ι στρατιωτικὴν ἀξίαν διότι διαθέτουν λιμένας δι' ἀνεφοδιασμὸν τοῦ ἐσωτερικοῦ συνδεομένους συγκοινωνιακῶς καὶ μεταξύ των ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς χώρας. Οἱ εἰς τὰς πεδιάδας λιμένες καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ τοιοῦτοι ἐπὶ τῶν Δαλματικῶν παραλίων ἀποτελοῦν τοὺς πνεύμονας τῆς Γιουγκοσλαυίας. Δι' αὐτῶν θὰ δύναται ν' ἀνεφοδιάζηται ἐν περιπτώσει —καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν— πολέμου ὑπὸ τῶν συμμάχων ἐκ τῆς Ἀδριατικῆς, διὰ πολεμικοῦ ἰδίᾳ ὑλικοῦ καὶ πυρομαχικῶν τῶν ὁποίων θὰ ἔχῃ μείζονα, πρωτίστως ἀνάγκην ἢ τῶν εἰδῶν διατροφῆς.

β) ΥΨΙΠΕΔΑ

1) *Ὑψίπεδον Κοσυφοπεδίου* (σχ. 11)

Εὑρίσκεται εἰς τὸν ΝΔ γεωφυσικὸν χῶρον τῆς Ο.Δ. τῆς Σερβίας, τελοῦν διοικητικῶς κατὰ μέγιστον μέρος ὑπὸ τὸ διοικητικὸν καθεστὼς τῆς αὐτονόμου περιοχῆς Κ ο σ ό β ο υ (ἕδρα Πρισρένη) κατὰ τὸ ὑπόλοιπον δὲ εἰς τὴν αὐτότομον περιοχὴν Μ ε τ ό χ ι α.

Περιορίζεται ὑπὸ τῶν ὀρέων: Ἀλβανικαὶ Ἄλπεις – Μόκρα Γκόρα – Κοπάονικ – Ράνταν Πλάνινα – Σβέτο Ἰλία – Ὄρη Κάτω Μυσίας – Σκάρδος – Τσερνολγιέβα. Ἡ ὅλη περιοχὴ ἀποτελουμένη ἐκ χαμηλῶν λοφοσειρῶν 325–560μ. εὑρίσκεται εἰς ὕψους μέσον τοιοῦτον 550μ.

Ἐπικοινωνεῖ τὸ ὑψπ. Κοσυφοπεδίου μετά:

– Τῆς ΒΑ Ἀλβανίας διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Λευκοῦ Δρίνου διαρρέοντος τὸ μεγάλης στρατ. ἀξίας Ἀλβανικὸν ὑψίπεδον Κοῦκες. Κατὰ μῆκος τῆς κοιλάδος ταύτης ὑπάρχει ὁδικὴ ἀρτηρία 6μ. πλάτους ἀποτελοῦσα τὸν κύριον καὶ μοναδικὸν ἄξονα προελάσεως στρατοῦ ἐνεργοῦντος εἴτε ἐκ τοῦ Β Ἀλβανικοῦ χώρου πρὸς Κοσυφοπέδιον εἴτε ἀντιστρόφως.

– Τὸ ὑψίπεδον Σκοπίων – Κουμανόβου, πρὸς Ν, διὰ τῆς διαβάσεως Κάτσανικ.

– Τῆς Νύσης, σημαντικοῦ κόμβου συγκοινωνιῶν τῆς Λ.Δ. τῆς Σερβίας, διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Μεντβίγια — Γιαμπλανίτσα καθὼς καὶ τῆς βορειότερον ὡς πρὸς ταύτην κειμένης κοιλάδος τοῦ π. Τοπλίτσα.

– Τῆς κάτω κοιλάδος τοῦ π. Δυτ. Μοράβα καὶ δὴ τοῦ ἐν αὐτῷ κόμβου τοῦ Κραλιέβου, διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ ππ. τοῦ Δυτ. Μοράβα π. Σίντνιτσα.

– Τοῦ ὑψιπέδου Νόβι Παζάρ, κειμένου Β αὐτοῦ διὰ καλῆς ὁδικῆς ἀρτηρίας ὡς διακλαδώσεως τῆς κεντρικῆς διὰ τῆς κοιλάδος π. Σίντνιτσα ὁδικῆς ἀρτηρίας Πριστίνας – Μιτροβίτσας – Κραλιέβου.

– Τῆς ὀρεινῆς περιοχῆς Μαυροβουνίου καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς πεδινῆς ζώνης Τίτογκραντ (Ποντγορίτσας) δι' ὀρεινῆς καλῆς ὁδεύσεως 5μ. πλάτους βαινούσης ἐπὶ τῆς ὀροσειρᾶς Μόκρα Πλάνινα τοῦ μεγάλου ὀρεινοῦ ὄγκου τῶν Ἀλβανικῶν Ἄλπεων.

Κέντρα – κόμβοι συγκοινωνιῶν ἀξιόλογα εἰς τὸ ὑπ' ὄψιν ὑψί-

πεδον εἶναι αἱ πόλεις *Πριστίνα, Μιτροβίτσα*, τὸ *Κόσσοβο Πόλιε* καὶ ἡ *Πρισρένη*.

α) Ἡ *Πριστίνα* (25.100), ἀποτελεῖ κόμβον ὁδικῶν συγκοινωνιῶν συνδεομένη ἀπ' εὐθείας τόσον μὲ τοὺς κόμβους τοῦ ὑψιπέδου καὶ τὰ λοιπὰ κατωκημένα κέντρα ὅσον καὶ μετὰ τῆς Νύσης, Σκοπίων, Κοῦκες ('Αλβ.), Τίτογκραντ, Νόβι Παζὸρ καὶ Κραλιέβου.

Διὰ τῆς Πριστίνης διέρχεται ἡ μεγάλη ὁδικὴ ἀρτηρία, πλάτος 6μ., Σκοπίων – Οὐράσεβατς – Μιτροβίτσης – Κραλιέβου – Κραγιούγεβατς – Βελιγραδίου.

Τὸ τμῆμα τοῦτο ὁδοῦ ἀποτελεῖ διακλάδωσιν ἐκ Σκοπίων μέχρι Κραγιούγεβατς τῆς κεντρικῆς ὁδικῆς ἀρτηρίας Θεσ]νίκης – Γευγελῆς Βελεσῶν – Σ κ ο π ί ω ν – Κουμανόβου – Βράνιε – Νύσης – Κρούσεβατς – Κ ρ α γ ι ο ύ γ ε β α τ ς – Βελιγραδίου

Διὰ Πριστίνας διέρχεται σιδηροδρομικὴ γραμμὴ κανονικοῦ πλάτους ὡς διακλάδωσις τῆς κεντρικῆς σιδηρᾶς ἀρτηρίας Σκοπίων – Κάτσανικ – Κόσσοβο Πόλιε – Μιτροβίτσας – Κραλιέβου. Ἡ ἐν λόγῳ σιδηρὰ ἀρτηρία εἶναι ἡ τοῦ Κόσσοβο Πόλιε – Πριστίνας – Προκούπλιε – Νύσας.

β) *Ἡ Μιτροβίτσα*. Κειμένη ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ ππ. Σίντνιτσα ἀποτελεῖ κόμβον συγκοινωνιακόν. Διέρχεται δι' αὐτῆς ἡ κεντρικὴ ἀρτηρία Σκοπίων – Κραλι βου – Κραγιούγεβατς καὶ ἄρχεται ὁδὸς κατ' εὐθεῖαν πρὸς Π έ γ κ ('Ιπὲκ) καὶ Τίτογκραντ.

γ) *Τὸ Κόσσοβο Πόλιε* (Κοσυφοπέδιον) ἀποτελεῖ κόμβον σιδηροδρομικόν. Δι' αὐτοῦ διέρχεται ἡ, κανονικοῦ πλάτους (1,44) σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Σκοπίων – Οὐράσεβατς – Κραλιέβου. Ἄρχεται δὲ ἐξ αὐτοῦ σιδηρὰ ἀρτηρία ἐπίσης κανονικοῦ πλάτους, πρὸς 'Ιπὲκ (Δ.). Ἐπίσης ἐκ τοῦ κόμβου τούτου βαίνει Α σιδηρὰ ἀρτηρία πρὸς Πριστίναν Προκούπλιε – Νύσαν. Οὕτω τὸ σιδηροδρομικὸν κέντρον Κόσσοβο πόλιε κατέχον τὸ κέντρον τοῦ κυκλικοῦ ὁμωνύμου ὑψιπέδου εὑρίσκεται εἰς τὴν διασταύρωσιν τῶν δύο σιδηρῶν ἀρτηριῶν Σκοπίων – Κραγιούγεβατς καὶ Νύσης – 'Ιπέκ.

δ) *Ἡ Πρισρένη*, διοικητικὴ ἕδρα τῶν ἀρχῶν τῆς αὐτονόμου περιοχῆς τοῦ Κοσυφοπεδίου κεῖται εἰς τὰς ΒΔ κλιτεῖς τοῦ Σκάρδου. Διέρχεται δι' αὐτῆς ἡ μεγάλης στρατ. ἀξίας ὁδὸς Σόφιας – Νύσας – Πριστίνας — Π ρ ι σ ρ έ ν η ς — Κοῦκες ('Αλβ.) – 'Αλεσίου ('Αλβ.) ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς 'Αδριατικῆς. Ἡ Πρισρένη συνδέεται ὡσαύτως μὲ τὸ 'Ιπὲκ μέσῳ Ντιακοβίτσας.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΥΦΟΠΕΔΙΟΥ

Κατέχει θέσιν δεσπόζουσαν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ, ἔχον πρὸς Α τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀν. Μοράβα καὶ Ἀνατολικώτερον τὰ ὑψίστης στρατ. ἀξίας ὑψπ. Σόφιας Σαμακόβου, πρὸς Ν τὴν Μακεδονίαν, Δ τὴν Β Ἀλβανικὴν περιοχήν, Δυτικώτερον τὴν Ἀδριατικήν, Β δὲ τὴν κοιλάδα τοῦ π. Σίντνιτσα, τὸ Μαυροβούνιον καὶ τὴν Σερβίαν.

– Ὁ κύριος τοῦ ὑψπ. Κοσυφοπεδίου δύναται ν' ἀχθῇ πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου ἤτοι:

– Πρὸς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος (Θεσσαλονίκην) μέσῳ τῶν στενῶν Κάτσανικ καὶ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Ἀξιοῦ.

– Πρὸς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν διὰ τῶν ἀξόνων αἵτινες φέρουν εἴτε ἐκ Πρισρένης πρὸς Κοῦκες – Ἀλέσιον, εἴτε ἐξ Ἰπὲκ πρὸς Τίτογκραντ – Οὔλτσινγ.

– Πρὸς τὸ ὑψπ. Σόφιας μέσῳ τῶν κοιλάδων τῶν ππ. τοῦ Ἀν. Μοράβα, Τοπλίτσα καὶ Νυσάβ τ.

Εἴτε τέλος πρὸς Β διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ ππ. Σίντνιτσα πρὸς Βελιγράδιον κι' ἐκεῖθεν πρὸς τὴν μεγάλην Οὐγγρικὴν πεδιάδα.

Ἐξ ἄλλου ὁ κύριος τοῦ ὑψπ. Κοσυφοπεδίου διακόπτει τὰς συγκοινωνίας τῆς Σερβίας μετὰ τῆς Μακεδονίας ὡς κατέχων τὴν μίαν ἐκ τῶν δύο κυρίων ἀρτηριῶν – ὁδικῶν τε καὶ σιδηροδρομικῶν – δι' ὧν συνδέονται τὰ δύο ταῦτα Ε.Δ. καὶ ὡς δυνάμενος ν' ἀπαγορεύσῃ ἀπολύτως (ἐκ τοῦ χώρου τοῦ Κοσυφοπεδίου) τὸν ἕτερον συγκοινωνιακὸν ἄξονα, (ἐπίσης ὁδικὸν καὶ σιδηροδρομικὸν) τὸν βαίνοντα διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Ἀν. Μοράβα καὶ συνδέοντα τὰ Ε.Δ. Σερβίας καὶ Μακεδονίας.

Διακόπτει ὅθεν ὁ κυρίαρχος τοῦ Κοσυφοπεδίου πᾶσαν, ἀπὸ ξηρᾶς, ἐπικοινωνίαν τῆς Ν αὐτοῦ Μακεδονίας μετὰ τῆς Σερβίας καὶ τοῦ Μαυροβουνίου.

Ὁ χῶρος τοῦ ὑψπ. Κοσυφοπεδίου προσφέρεται διὰ συγκέντρωσιν δυνάμεων προτιθεμένων νὰ δράσουν ὡς ἀπὸ βάσεως ἐξορμήσεως πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου ἤτοι πρὸς Μακεδονίαν (Ν), Ἀλβανίαν (Δ), Βουλγαρίαν (Α) καὶ Σερβίαν – Μαυροβούνιον (Β καὶ ΒΔ).

Τὸ ὁμαλὸν τοῦ ἐδάφους ἡ μὴ ὕπαρξις ἐν αὐτῷ φυσικῶν κωλυμάτων, ὡς, ἀποτόμων χαραδρώσεων, ἑλῶν, πχ. κ.τ.τ. καθιστοῦν τὸ ἔδαφος τοῦ Κοσυφοπεδίου πρόσφορον εἰς δρᾶσιν ἁρμάτων ἡ κάλυψις τῶν ὁποίων, ἐξ ἄλλου, ἀπὸ ἐναέριον παρατήρησιν εἶναι εὐχερής

λόγῳ τῶν πυκνῶν δασῶν τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς τὸ πλεῖστον τῆς ὑψιπεδικῆς ἐκτάσεως τοῦ Κοσυφοπεδίου.

Σοβαρὸν μειονέκτημα διὰ τὸν κρατοῦντα σήμερον τὸ ὕψπ. τοῦτο ἀποτελεῖ ἡ εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην ἀνομοιογένεια τοῦ πληθυσμοῦ. Πράγματι, ἐκτὸς τῶν Σέρβων καὶ Μαυροβουνίων κατοίκων, οἵτινες τρέφουν ἀντικαθεστωτικὰ πρὸς τὴν σημερινὴν κατάστασιν ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ αἰσθήματα, κατοικοῦν ἐν Κοσυφοπεδίῳ καὶ τῇ πρὸς Δ καὶ Ν αὐτῷ περιοχῇ, περὶ τοὺς 700 χιλ. Ἀλβανοὶ (Μαλισῶροι καὶ Γκέγκηδες).

Ἡ σοβαρὰ αὕτη Ἀλβανικὴ μειονότης εἰς τοὺς κόλπους τῆς Γιουγκοσλαυίας καὶ δὴ εἰς περιοχὴν ζωτικὴν διὰ τὴν ἄμυναν αὐτῆς — ἐκ τοῦ γεωγραφικοῦ χώρου τῆς βάσεως «Ἀλβανία» — ἐγκυμονεῖ ἕνα ἐπὶ πλέον σοβαρὸν διὰ τὴν Γιουγκοσλαυικὴν ἀσφάλειαν κίνδυνον, προστιθέμενον εἰς τοὺς τόσους εἰς οὓς ἔναντι τοῦ Ἀνατολικοῦ Μπλὸκ εἶναι ἐκτεθειμένη ἡ γείτων σύμμαχος χώρα.

Τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τῶν Ἀλβανῶν τῆς Γιουγκοσλαυίας θεωρεῖται ὡς τὸ χαμηλότερον τῆς χώρας καὶ οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς ἐξακολουθοῦν νὰ ζοῦν μὲ τὰς ἀρχὰς τῶν ἀρχαίων Πατριαρχικῶν οἰκογενειῶν διακείμενοι κατὰ πλειοψηφίαν ἐχθρικῶς πρὸς τὸ Τιτοϊκὸν καθεστώς. Τοῦτο μὴ παραγνωρίζουσα ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βελιγραδίου ἀναγκάζεται νὰ λαμβάνη ἔκτακτα μέτρα ἀσφαλείας εἰς τὴν περιοχὴν Κοσυφοπεδίου. Τὰ μέτρα ταῦτα αὐξάνονται ἢ μειώνονται, ἑκάστοτε, ἀναλόγως τῆς αὐξήσεως ἢ μειώσεως τῆς ἐντάσεως τῶν σχέσεων Μόσχας — Βελιγραδίου. Δείκτην μετρήσεως τῶν προθέσεων τῶν Σοβιὲτ ἔναντι τῶν Γιουγκοσλαύων ἀποτελοῦν καὶ αἱ διαθέσεις καὶ ἐνέργειαι τῶν Ἀλβανῶν τοῦ Κοσυφοπεδίου.

Πιστεύεται ὅτι εἰς οἱανδήποτε προσπάθειαν τῆς Μόσχας πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ καθεστῶτος τοῦ Τίτο, αὕτη θὰ βασισθῇ εἰς τὴν Ἀλβανικὴν μειονότητα τοῦ Κοσυφοπεδίου, ἐνῶ θεωρεῖται πιθανὸν ὅτι εἰς οἱανδήποτε δεδομένην στιγμὴν μία τοπικὴ ἐξέγερσις τῆς Ἀλβανικῆς μειονότητος — κατόπιν ὁδηγιῶν τῆς Μόσχας καὶ ἐφ' ὅσον αὕτη τελικῶς αποφασίση τὴν ἔνοπλον ἔξωθεν ἀνατροπὴν τοῦ στρατάρχου Τίτο — θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ τὴν «συμπαράστασιν» τῆς Ἀλβανίας διὰ τὴν «καταπιεζομένην» Ἀλβανικὴν μειονότητα τοῦ Κοσυφοπεδίου.

Μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ρῆξιν Μόσχας — Βελιγραδίου ὁ στρατάρχης Τίτο κατηγορήθη ὅτι διὰ τῆς ἀποστολῆς ὅπλων εἰς τοὺς ὀρεινοὺς πληθυσμοὺς τῆς Βορείου Ἀλβανίας (Μαλισώρους) καὶ πρακτόρων «στρατολογουμένων ἐκ τῆς Ἀλβανικῆς μειονότητος τοῦ Κοσυφοπεδίου», ἀπέβλεπεν εἰς τὸ ν' ἀποτελέσῃ κάποτε ἡ Ἀλβανία τμῆμα

τῆς Γιουγκοσλαυικῆς Ὁμοσπονδίας (*). Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τοῦ σκοποῦ τούτου ἐλέγετο τότε ὅτι ὁ στρατάρχης Τίτο θὰ προσέφερεν ὡς ἀντάλλαγμα τὴν ἕνωσιν τῆς Ἀλβανικῆς μειονότητος Κοσυφοπεδίου μετὰ τῆς Ἀλβανίας ἵνα οὕτω ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπαλλαγῇ τοῦ ἐσωτερικοῦ κινδύνου, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπεκτείνῃ τὰ σύνορα Γιουγκοσλαυίας μέχρις Ἀδριατικῆς.

Διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου ἔχει μεγάλην σημασίαν ὁ ἐκ μέρους τῆς σημερινῆς Γιουγκοσλαυίας, συμμάχου χώρας ἀπόλυτος ἔλεγχος τῆς περιοχῆς, δεδομένου ὅτι ἀλλαγὴ κυριάρχου, πιθανώτατα τοῦ ἀντιπάλου συνασπισμοῦ, δημιουργεῖ ἄμεσον ἀπειλὴν ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Ἀξιοῦ πρὸς τὴν πεδιάδα τῆς Καμπανίας. Γενικῶς ἡ στρατ. ἀξία τῆς περιοχῆς εἶναι μεγίστη.

— Ἱστορικὰ γεγονότα ἐπιβεβαιοῦντα τὴν στρατ. ἀξίαν τοῦ Κοσυφοπεδίου εἶναι τ' ἀκόλουθα:

α) Τὴν 15ην Ἰουνίου 1389 οἱ Τοῦρκοι ὑπὸ τὸν Σουλτᾶνον Μουρὰτ ἐνίκησαν τὰς ἡνωμένας δυνάμεις τῶν Νοτιοσλαύων εἰς τὸ Κοσυφοπέδιον. Γενόμενοι δὲ κύριοι τῆς περιοχῆς ταύτης ἐξησφάλισαν τὴν κυριαρχίαν ὁλοκλήρου τῆς Βαλκανικῆς τὴν ὁποίαν διετήρησαν, ἀναμφισβητήτως μέχρι τοῦ 1448.

β) Τὴν 17ην ἕως 19ην Ὀκτωβρίου 1448 τὸ Κοσυφοπέδιον ἐγένετο καὶ πάλιν πεδίον ἀναμετρήσεως ἰσχυρῶν στρατῶν διαφιλονεικούντων τὴν κατοχήν του καὶ τὴν κυριαρχίαν ἐν τῷ Βαλκανικῷ χώρῳ. Ἡνωμένοι οἱ λαοὶ τῆς Βαλκανικῆς καὶ μετὰ τῶν Οὔγγρων ἀντιμετώπισαν εἰς σκληροτάτην μάχην τὰς Τουρκικὰς δυνάμεις. Ὁ Χριστιανικὸς στρατὸς τῶν ἡνωμένων Βαλκανικῶν Ἐθνῶν ἡττήθη καὶ αὖθις ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἱ ὁποῖοι ἐξησφάλισαν, ἔκτοτε, ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας τὴν ἀπόλυτον κυριαρχίαν καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ.

γ) Κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον οἱ Σέρβοι ὑποχωρήσαντες ἐκ τῆς Σερβίας πρὸς τὴν περιοχὴν Κοσυφοπεδίου προσεβλήθησαν περὶ τὴν Πριστίναν τὴν 24ην Νοεμβρίου 1915, παρὰ τῶν στρατιῶν τοῦ Κέφες (Kövess) καὶ Γκόλβιτς (Gallwitz) ἀφ' ἑνὸς ἐνεργουσῶν ἀπὸ Β, καὶ παρὰ τῶν Βουλγάρων ὑπὸ τὸν Μπογιατζῆεφ (Bojadjieff) ἀφ' ἑτέρου ἐνεργούντων ἀπ' Α. Εὑρεθέντες πρὸ ὑπερτέρων δυνάμεων καὶ ἰσχυρῶς πιεζόμενοι ἐξηναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσουν εἰς τὴν Δ

(*) Ἐπρόκειτο περὶ χονδροειδοῦς Ρωσικῆς προπαγάνδας. Ἐὰν ὁ Τίτο ἀπέβλεπεν εἰς ἐνσωμάτωσιν τῆς Ἀλβανίας ἐντὸς τῆς Ὁμοσπονδίας του, θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ πράξῃ ἀντὶ νὰ κατηγορήσῃ τὸν Ἕλληνα ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Π. Τσαλδάρην ὡς προτείνοντα τοῦτο εἰς αὐτόν.

ὄχθην τοῦ π. Σίντνιτσα. Ἀλλὰ ὑπὸ τὴν συνεχῆ πίεσιν τοῦ ἐχθροῦ τὴν 25ην, 26ην καὶ 27ην Νοεμβρίου, οἱ Σέρβοι ἀπωθήθησαν πρὸς Πρισρένην. Τὴν 29ην Νοεμβρίου οἱ Βούλγαροι ἐπέτυχον, διὰ τῆς καταλήψεως τῆς στενωποῦ Κάτσανικ, ν' ἀποκόψουν τὴν πρὸς Ν ὑποχώρησιν τῶν Σέρβων οἵτινες χάρις εἰς τὸν σκληρὸν ἀγῶνα τῶν ὀπισθοφυλακῶν των κατώρθωσαν νὰ διαφύγουν πρὸς τὴν μόνην ἀπομένουσαν κατεύθυνσιν, τὴν Δ καὶ νὰ φθάσουν εἰς τὰ Ἀλβανικὰ βόρεια παράλια ὁπόθεν καὶ διεπεραιώθησαν διὰ συμμαχικῶν πλοίων εἰς Κέρκυραν, ἀργότερον δὲ εἰς τὸ Μακεδονικὸν Μέτωπον.

Οὕτω ἡ μάχη αὕτη περὶ τὸ Κοσυφοπέδιον ἀπωλεσθεῖσα – διὰ τρίτην φορὰν ἐν τῇ ἱστορίᾳ – ἀπὸ τοὺς Σέρβους εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν ἀμαχητὶ ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων κατάληψιν καὶ τοῦ ὑπολοίπου Σερβικοῦ ἐδάφους ἤτοι, τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας (Ν).

2) ***Ὑψίπεδον Νόβι Παζάρ*** (Σχ. 11).

Εὑρίσκεται ΒΔ τοῦ προηγουμένου. Ἡ πόλις Νόβι Παζάρ (13.000) κειμένη ἐπὶ τοῦ π. Ράσκα ππ. τοῦ Σίντνιτσα, ἀπέχει 43 χλμ. τῆς Μιτροβίτσας μεθ' ἧς συνδέεται μέσῳ μὲν τῆς πόλεως Ράσκα διὰ καλῆς ὁδοῦ 6 μ. πλάτους ἀπ' εὐθείας δὲ διὰ συντομωτέρας ὁδοῦ πλάτους 4 μέτρων.

Διὰ τοῦ ὑψπ. Νόβι Παζάρ διέρχονται ὁδικαὶ ἀρτηρίαι ἄγουσαι ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Σίντνιτσα πρὸς Τίτογκραντ καὶ Κετίνην καὶ ἐκ τοῦ Κοσυφοπεδίου πρὸς Ζγένιτσαν – Τίτοβον – Βελιγράδιον ἤτοι μέσῳ τῶν κοιλάδων τοῦ Δυτ. Μοράβα (Ζαπάτνα Μοράβα) καὶ τοῦ Κουλουμπάρα.

Εὑρίσκεται ὑπὸ κατασκευὴν σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἐκ τῆς πόλεως Ράσκα διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ πρὸς Νόβι Παζάρ. Αὕτη θ' ἀποτελεῖ διακλάδωσιν τῆς σιδηρᾶς ἀρτηρίας Σκοπίων – Μιτροβίτσης – Κραλιέβου - Βελιγραδίου.

Σήμερον, ἡ στρατ. ἀξία τῆς περιοχῆς ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι εὑρίσκεται εἰς θέσιν παραπλησίαν τοῦ ὑψπ. Κοσυφοπεδίου, συνεπῶς ὁ κατέχων τὸ Νόβι Παζάρ στρατὸς ἀπειλεῖ ἀμέσως τὸ ὑψπ. Κοσυφοπεδίου καὶ δύναται ν' ἀπαγορεύῃ τάς, διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Σίντνιτσα, συγκοινωνίας Βελιγραδίου - Κοσυφοπεδίου καὶ Βελιγραδίου – Μαυροβουνίου.

Παλαιότερον ἡ στρατηγικὴ ἀξία τῆς περιοχῆς ἦτο μεγίστη. Εὑρίσκετο αὕτη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῶν συγκοινωνιῶν τῆς Αὐστροουγγαρίας πρὸς Θεσσαλονίκην ἐνῶ ἀπέκοπτε τὴν Σερβίαν ἀπὸ τοῦ Μαυροβου-

νίου καὶ ἠμπόδιζε τὴν πραγματοποίησιν τῆς μεγάλης τῶν Νοτιοσλαύων ἰδέας τουτέστιν τῆς ἑνώσεως Σερβίας – Μαυροβουνίου. Τὸ γεγονὸς τοῦτο προέβαλεν ἡ Αὐστρουγγαρία κατὰ τὴν Βερολίνειον Διάσκεψιν (1878) ἐπιτυχοῦσα βάσει τοῦ 25ου ἄρθρου τῆς Συνθήκης νὰ ἐπιβάλῃ ἰδιόρρυθμον ἐν τῇ περιοχῇ καθεστὼς διατηροῦσα στρατὸν δυνάμεως μιᾶς μεραρχίας εἰς Νόβι Παζὰρ ἐνῶ ὁ Σουλτᾶνος διετήρησε τὴν πολιτικὴν καὶ ὀνομαστικὴν διοίκησιν. Ὅτε τὸ 1908 ἡ Αὐστρουγγαρία προσήρτησε τὴν Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην ἀπέδωσεν, ἐν τῇ μεγαθυμίᾳ της, τὸ «σαντζάκιον Νόβι Πα'ἀρ» εἰς τὴν Τουρκίαν. Τὸ σχέδιον τῆς Αὐστρουγγαρίας ἦτο ἡ κατασκευὴ τοῦ περιφήμου σιδηροδρόμαυ (Sandschakbahn) διὰ τοῦ ὁποίου θὰ συνεδέοντο οἱ Αὐστριακοὶ σιδηρόδρομοι μετὰ τῆς Μιτροβίτσης καὶ δι' αὐτῆς μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης δι' ἀρτηρίας μὴ διερχομένης μέσῳ Σερβίας. Τὸ σχέδιον ἐπολεμήθη ὑπὸ τῆς Ρωσίας, Ἰταλίας καὶ Γαλλίας, ὡς προοριζόμενον νὰ διευκολύνῃ τὰ σχέδια ἐπεκτατισμοῦ τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ Γερμανισμοῦ γενικώτερον, πρὸς τὸ Αἰγαῖον· ἐπελθόντος δὲ ὀλίγον ἀργότερον τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου οὐδέποτε ἐπραγματοποιήθη ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Οὔβατς – Νόβι Παζὰρ – Μιτροβίτσης.

3) *Ὑψίπεδον Πιρὸτ* (Σχ. 11).

Τοῦτο κεῖται εἰς τὴν Α παραμεθόριον περιοχὴν πρὸς Βουλγαρίαν. Διέρχεται διὰ τοῦ ὑψπ. τούτου ἡ μεγάλη σιδηρὰ καὶ ὁδικὴ ἀρτηρία Βελιγραδίου – Σόφιας. Ὁ ἐν λόγῳ ἄξων εἶναι καὶ ὁ κύριος ἄξων εἰσβολῆς ἐκ τοῦ ὑψπ. Σόφιας πρὸς Νύσαν κι' ἐκεῖθεν πρὸς Κοσυφοπέδιον ἢ Βελιγράδιον ὡς καθὼς καὶ ἐκ Νύσης πρὸς ὑψπ. Σόφιας.

Τὸ ὑψπ. Πιρότ, διὰ τοῦ ὁποίου διέρχεται ὁ π. Νυσάβας ππ. τοῦ Ἀν. Μοράβα, κεῖται εἰς μ. ὕ. 676 μ.

Ἡ πόλις Πιρὸτ (12.000) εἶναι σημαντικῆς στρατ. ἀξίας κέντρον λόγῳ τῆς στενῆς γειτνιάσεώς της πρὸς τὴν Σόφιαν. Ἐκ ταύτης ἄρχεται ὁδὸς 6 μ. πλάτους διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Βλαζίνα πρὸς τὸν σημαντικὸν κόμβον Λ έ σ κ ο β α τ ς τῆς κοι άδος τοῦ π. Ἀν. Μοράβα.

Ὁ Δ τοῦ ὑψπ. Πιρὸτ ὀρεινὸς ὄγκος τῆς Σ ο ῦ β α Π λ ά ν ι ν α (1.999) ἀποτελεῖ ἰσχυροτάτην ἀμυντικὴν περιοχὴν κατὰ ἐχθροῦ προελαύνοντος ἐξ Α πρὸς Δ. Κατέχων τὴν ἐπιφάνειαν ἑνὸς περίπου ἰσοσκελοῦς τριγώνου μὲ πλευρὰς τὰς π. γ. τῶν: Ἀν. Μοράβα, Νυσάβα καὶ Βλαζίνα, μὲ ὑψηλὴν δὲ κορυφὴν τὸ ὑψπ. Πιρότ, ἐλέγχει καὶ ἀπαγορεύει τὸν κατὰ τοὺς ἄξονας τούτους (Πιρὸτ – Λέσκοβατς, Πιρὸτ – Νύσα, Λέσκοβατς – Νύσα) προελαύνοντα ἐχθρόν.

Ἡ κοιλὰς τοῦ π. Νυσάβα δι' ἧς διέρχονται ἡ μεγάλη ὁδικὴ καὶ σιδηρὰ ἀρτηρία Σόφιας – Πιρὸτ – Νύσης – Βελιγραδίου, σχηματίζεται μεταξὺ τῶν Β ἀντηρίδων τῆς Σοῦβα Πλάνινα καὶ τῶν Ν ἀποκρήμνων καὶ ἐν πολλοῖς βραχωδῶν τῆς Σβερλίνσκας Πλάνινα, Δ ὀροσειρᾶς τοῦ Στάρα Μπαλκὰν (Αἵμου).

ΣΤΡΑΤ. ΑΞΙΑ ΥΨΙΠΕΔΟΥ ΠΙΡΟΤ

Ἀποτελεῖ τοῦτο λόγῳ τῆς θέσεως ἣν κατέχει τὴν κλεῖδα τῆς κυρίας πρὸς Γιουγκοσλαυΐαν εἰσόδου ἐχθροῦ ἐνεργοῦννος ἐκ τοῦ ὑψπ. τῆς Σόφιας.

Καλύπτει ἐκ τῆς κατευθύνσεως Σόφιας – Σλιβνίτσης τὴν μέσην κοιλάδα τοῦ Ἀν. Μοράβα καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς σημαντικῶν κόμβων Νύσης καὶ Λέσκοβατς.

Ὁ κατέχων τὸ ὑψπ. τοῦτο στρατὸς δύναται ν' ἀπαγορεύῃ τὴν κίνησιν εἰς ἀντίπαλον ὅστις πειρᾶται νὰ προελάσῃ διὰ τῶν κοιλάδων τῶν π. Νυσάβα καὶ Βλαζίνα πρὸς Βελιγράδιον καὶ Κοσυφοπέδιον. Προσφέρεται, ἐξ ἄλλου, τὸ ὑψπ. ὡς βάσις ἐπιχειρήσεων στρατοῦ προτιθεμένου νὰ ἐνεργήσῃ ἐκ τοῦ Γιουγκοσλαυικοῦ χώρου πρὸς Σόφιαν ἢ ἄνω κοιλάδα Στρυμόνος (Τρν, Ραδομίρ).

Ὅλως ἰδιαιτέραν στρατ. ἀξίαν προσδίδουν εἰς τὸ ὑψπ. Πιρὸτ αἱ δύο κύριαι ἀρτηρίαι (σιδηρὰ καὶ ὁδική) τοῦ Βελιγραδίου – Σόφιας δεδομένου ὅτι ἀμφότεραι εἶναι α ἱ μ ο ν α δ ι κ α ὶ ἀρτηρίαι δι' ὧν τὸ ὑψπ. Σόφιας ἐπικοινωνεῖ ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς μέσης κοιλάδος τῶν π. Ζαπάτνα καὶ Ἀν. Μοράβα καὶ τοῦ μεγίστης στρατηγικῆς ἀξίας, ὡς ἐξετέθη ὑψπ. τοῦ Κοσυφοπεδίου. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τῆς ὑπάρξεως οὐρανίου (Β Πιρὸτ) ἐπὶ τοῦ Στάρα Πλάνινα ἀποκτᾶ ἡ περιοχὴ μεγάλην στρατ. ἀξίαν. Ἡ στρατ. ἀξία τοῦ ὑψπ. Πιρὸτ ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἱστορικῶς:

α) Κατὰ τὸν Σερβοβουλγαρικὸν πόλεμον τοῦ 1885, οἱ Βούλγαροι παρὰ τὰς μεγάλας ἐπιτυχίας των περὶ τὴν Σλίβνιτσαν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προελάσουν πέραν τοῦ Πιρὸτ καί, ἐκεῖ, ἐδέχθησαν τὴν σύναψιν ἀνακωχῆς.

β) Κατὰ τὸν β' Βαλκανικὸν πόλεμον (1913) καὶ περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου, οἱ Βούλγαροι ἐπεζήτησαν ὅπως διὰ τῆς V στρατιᾶς των τῆς συγκεντρωμένης εἰς Τρν – Σλίβνιτσαν προελάσουν διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Νυσάβα πρὸς Νύσαν. Πρὸς τοῦτο ἔδει πρωτίστως νὰ καταλη-

φθῆ τὸ Πιρότ. Ἀπὸ 26ης Ἰουνίου μέχρις 9ης Ἰουλίου πείσμονες διεξήχθησαν εἰς τὴν περιοχὴν ἀγῶνες, γνωστοὶ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἱστορίαν ὡς «ἀγῶνες τοῦ Πιρότ» μεταξὺ τῆς 1ης Βουλγαρικῆς μεραρχίας καὶ τῆς Σερβικῆς μεραρχίας Τιμὸκ καθ' οὓς οἱ Σέρβοι, κατόπιν ἀλλεπαλλήλων φάσεων ἐπιθέσεων καὶ ἀντεπιθέσεων, παρέμειναν κύριοι τελικῶς τοῦ ὑψπ. Πιρότ.

γ) Τὸ φθινόπωρον 1915 ἡ 1η Βουλγαρικὴ στρατιὰ προήλασε διὰ Πιρὸτ πρὸς Νύσαν κι' ἐκεῖθεν πρὸς Κοσυφοπέδιον κατωρθώσασα ν' ἀποκόψη τὴν ὑποχώρησιν πρὸς Ν τῶν Σέρβων καὶ τὴν ἕνωσίν των μετὰ τῶν Ἀγγλογαλλικῶν δυνάμεων τοῦ περικεχαρακωμένου στρατοπέδου Θεσσαλονίκης.

Μὲ τὴν διάσπασιν τοῦ Μακεδονικοῦ μετώπου (1918) ἡ 3η Ἑλληνικὴ μεραρχία ὑπὸ τὸν στρατηγὸν κ. Ν. Τρικούπην, προήλασε μετὰ τῶν ἄλλων συμμαχικῶν δυνάμεων καὶ ἤχθη καταδιώκουσα τὸν ἐχθρὸν πρὸς Σκόπια κι' ἐκεῖθεν μέχρι Πιρότ, τὸ ὁποῖον κατέλαβον αἱ Ἑλληνικαὶ καὶ συμμαχικαὶ δυνάμεις, κατόπιν ἡρωϊκοῦ ἀγῶνος, τὴν 24ην Ὀκτωβρίου 1918.

Εἰς Πιρὸτ παρέμεινεν ἡ 3η μεραρχία μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου (*).

VI *ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ — ΠΟΛΕΙΣ — ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΡ. ΑΞΙΑΣ*

Ἡ Γεωφυσικὴ διαίρεσις τῆς Γιουγκοσλαυίας ἔχει ὡς ἀκολούθως:

— Ἡ παραλιακή, Δυτική, ζώνη τῶν Δαλματικῶν ἀκτῶν.
— Ἡ κοιλὰς τοῦ π. Ἀξιοῦ, ὡς Ν Γιουγκοσλαυομακεδονικὸν τετράπλευρον.

(*) Ἦτο ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἐπιδημίας τῆς ἱσπανικῆς γρίππης. Ἐξ αὐτῆς ἀπεβίωσαν 385 ἐν ὅλῳ ἄνδρες τῆς Ἑλληνικῆς μεραρχίας κατὰ τὴν διάρκειαν Ὀκτωβρίου — Δεκεμβρίου 1918. Ὁ Δῆμος Πιρὸτ προσέφερε γήπεδον ἵνα χρησιμεύση ὡς τάφος τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν. Ἐν μέσῳ τῶν τάφων ἐστήθη βάθρον ἐκ λαξευτῶν λίθων κατασκευασθὲν ἐξ ἐράνων τῶν ἀνδρῶν τῆς 3ης μεραρχίας. Ἐπὶ τοῦ βάθρου — ὕψους 3,60 μ. — ἐτέθη τὸ ἐπίγραμμα:

«385 τέκνα τῆς 3ης Ἑλληνικῆς μεραρχίας
μνήμονα προγόνων ἐνθάδε κεῖνται
μάρτυρες ἀγώνων ἐλευθερίας κατὰ τυραννίας 1918».

Καὶ κάτωθι ταύτης ἑτέρα ἐπιγραφή:

«Ἡ 3η Ἑλληνικὴ μεραρχία ἐμπιστεύεται φιλοξένῳ Πιρὸτ τόνδε τάφον, μνημεῖον κοινῶν ἀγώνων μετὰ φίλης καὶ συμμάχου Σερβίας 1918».

— Ἡ ὑψιπεδινὴ κι' ἕν τινι ὀρεινὴ ζώνη τῆς προπολεμικῆς Σερβίας.

— Ἡ ὀρεινὴ περιοχὴ τῶν Β Σλοβενικῶν ὀρέων.

— Ἡ κεντρικοδυτικὴ ὀρεινὴ περιοχὴ τῶν Ἰουλιανῶν, Διναρικῶν καὶ Ἀλβανικῶν Ἄλπεων.

— Ἡ μεγάλη πεδινὴ περιοχὴ τοῦ Πανονικοῦ – Οὐγγρικοῦ, πεδίου.

Ἡ κατὰ διοικητικὰ διαμερίσματα διαίρεσις τῆς χώρας εἶναι διάφορος τῆς γεωφυσικῆς τοιαύτης καὶ μὲ μέτρον τὴν φυλετικὴν κατανομὴν καὶ τὰς δοξασίας τοῦ σοσιαλκομμουνιστικοῦ καθεστῶτος.

1) *Λ. Δ. Σλοβενίας*

Εἰς τὴν ΒΔυτικωτέραν περιοχὴν τοῦ Ο.Λ.Δ.Γ. μὲ σύνορα πρὸς Οὐγγαρίαν, Αὐστρίαν καὶ Ἰταλίαν.

Ἡ πρωτεύουσα ***Λιουμπλιάνα*** (143.000) εἶναι σημαντικὸς κόμβος συγκοινωνιῶν, καὶ τῶν γραμμῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ, καὶ τῶν μετὰ τῆς Εὐρώπης συγκοινωνιῶν.

Διέρχεται δι' αὐτῆς ἡ μεγάλη ὁδικὴ ἀρτηρία ὡς καὶ ἡ σιδηροδρομικὴ τοιαύτη Βελιγραδίου — Ζάγκρεμπ — Λιουμπλιάνας — Τεργέστης.

Ἡ Λιουμπλιάνα ὡς κέντρον συνδέεται, διὰ καλοῦ ὁδικοῦ δικτύου βαίνοντος ἀκτινοειδῶς ἐξ αὐτῆς, μὲ τὰς πόλεις Κράνγι, Τεργέστην, Φιοῦμε, Κάρλοβατς, Μάριμπορ.

2) *Λ. Δ. Κροατίας*

— Τὸ ***Ζάγκρεμπ*** (354.300) δεύτερον μετὰ τὸ Βελιγράδιον κέντρον τῆς Γιουγκοσλαυίας.

Συνδέεται ὁδικῶς διὰ καλοῦ αὐτοκινητοδρόμου μετὰ τοῦ Βελιγραδίου καὶ δι' ἀρίστων ὁδικῶν ἀρτηριῶν μετὰ τοῦ Κάρλοβατς, Μάριμπορ, Λιουμπλιάνας.

Τὸ Ζάγκρεμπ εἶναι ἐπίσης σημαντικὸς κόμβος σιδηροδρομικός. Διέρχεται δι' αὐτοῦ ἡ σιδηρ. γραμμὴ Κεντρικῆς καὶ Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἡ πόλις εἶναι τὸ μεγαλείτερον βιομηχανικὸν κέντρον τῆς Γιουγκοσλαυίας.

— Τὸ ***Κάρλοβατς*** (32.400) ἀποτελεῖ ἓν τῶν σημαντικωτέρων συγκοινωνιακῶν κέντρων τῆς χώρας.

Ἅπασαι αἱ ἐκ τοῦ Ζάγκρεμπ ὁδικαὶ ἀρτηρίαι αἱ βαίνουσαι πρὸς τὴν Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην καθὼς καὶ εἰς τὴν παράκτιον δαλμα-

τικὴν ζώνην διέρχονται δι' αὐτοῦ. Συνδέεται δι' ἀπ' εὐθείας ὁδοῦ μετὰ τῆς Λιουμπλιάνας. Εἶναι ἐπίσης σπουδαῖος σιδηροδρομικὸς κόμβος.

Ἡ ἑνώνουσα ἀπ' εὐθείας τὸ Φιοῦμε μὲ τὸ Ζάγκρεμπ σιδηρ. γραμμὴ διέρχεται διὰ τοῦ Κάρλοβατς ὡς καὶ ἡ βαίνουσα ἐκ Ζάγκρεμπ πρὸς Κνὶν — Σπαλάτον (Δ κλάδος).

— ***Μπάνια Λούκα*** (138.000) σημαντικὸς ὁδικὸς κόμβος συνδέων σιδηροδρομικῶς τὸ Ζάγκρεμπ—καὶ μέσῳ τοῦ σιδ. κόμβου Ντέβοϊ—μετὰ τοῦ Σεραγιέβου.

3) *Λ. Δ. Σερβίας*

(Μετὰ τῶν 3 αὐτονόμων περιοχῶν Κόσοβο, Μετόχια καὶ Βοϊβοντίνα). Ἔχει σύνορα Α μετὰ τῆς Οὐγγαρίας, Ρουμανίας καὶ Βουλγαρίας.

— Τὸ ***Βελιγράδιον*** (* Μπέογκραντ 479.000) παρὰ τὴν συμβολὴν τῶν π Δουνάβεως καὶ Σαύου πρωτεύουσα τῆς ΟΛΔΓ· εἶναι τὸ σημαντικώτερον κέντρον τῆς Γιουγκοσλαυίας. Εἶναι κόμβος, ὁδικῶν, σιδηροδρομικῶν, ἀεροπορικῶν γραμμῶν καὶ πλωτῶν ἀρτηριῶν.

— Ἡ ***Σουμπότικα*** (116.000) παρὰ τὰ Οὐγγρικὰ σύνορα ἀποτελεῖ σπουδαῖον συγκοινωνιακὸν κόμβον καὶ εἶναι κέντρον βιομηχανικόν, γεωργικὸν καὶ κτηνοτροφικόν.

— Τὸ ***Νόβι Σὰντ*** (39 000) Σημαντικὸς παραδουνάβιος λιμὴν καὶ κέντρον ὁδικῶν καὶ σιδηροδρομικῶν ἀρτηριῶν αἵτινες διατρέχουν ἐκ τῆς παλαιᾶς Σερβίας τὴν παλαιὰν Οὐγγρικὴν πεδιάδα.

— ***Τὸ Κραγιούγεβατς*** (41.700) εἶναι ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ π Μοράβα σημαντικὸς κόμβος συγκοινωνιῶν. Ἡ ἐκ Κοσυφοπεδίου πρὸς Βελιγράδιον ὁδὸς διέρχεται δι' αὐτοῦ ὡς καὶ ἡ ὁδὸς Βελιγραδίου—Νύσης. Ἐπίσης καὶ ἡ σιδηρ. ἀρτηρία Μιτροβίτσης — Κραλιέβου πρὸς Βελιγράδιον.

— Ἡ ***Νύσα*** (62.100) μεγάλης στρατ. ἀξίας κόμβος. Διέρχονται δι' αὐτοῦ αἱ ὁδικαί : Βελιγραδίου — Σκοπίων καὶ Βελιγραδίου — Πιρότ — Σόφιας· ἡ ὁδὸς Πιρότ — Πριστίνας καὶ αἱ σιδηροδρομικαί : τῶν 7Β ἐκ Βελιγραδίου μέσῳ Βουλγαρίας (προπολεμική) καὶ τῶν 7Β μέσῳ Ἑλλάδος (μεταπολεμική).

— Ἡ ***Πριστίνα*** τὸ κέντρον τοῦ Κοσσυφοπεδίου (Ἴδε σελὶς 121)

(*) Μπέογκραντ σερβιστὶ = Λευκὴ πόλις. Σήμερον ὅμως ἔπαυσε νὰ κυριαρχῇ εἰς τὰς νέας πολυκατοικίας της τὸ λευκὸν κι' ἐπικρατεῖ τὸ γκρὶ καὶ τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα.

4) *Δ. Δ Βοσνίας — Ἐρζεγοβίνης*

Τὸ *Σαράγιεβο* (139.000) σημαντικὸν βιομηχανικὸν κέντρον καὶ πρωτεύουσα τῆς Λ.Δ. Εἶναι κόμβος συγκοινωνιῶν ἐκ τῶν σημαντικωτέρων τῆς χώρας. Δι' ὁδικῶν ἀρτηριῶν συνδέεται ἀπ' εὐθείας μετὰ τοῦ Βελιγραδίου, τοῦ Ζάγκρεμπ – μέσῳ Μπάνια Λοῦκα – μετὰ τῆς Νύσης μέσῳ Κραλιέβου, μετὰ τῶν λιμένων τῶν Δαλματικῶν παραλίων ὡς καὶ ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς Κετίγνης καὶ Τίτογκραντ.

Ἐκ τοῦ Σαραγιέβου βαίνει σιδηρ. ἀρτηρία μικροῦ πλάτους πρὸς Πλότσε καὶ πρὸς Τίτογκραντ.

5) *Λ. Δ. Μαυροβουνίου*

Παλαιὰ πρωτ. αὐτοῦ καὶ μέχρι τῆς ἑνώσεώς του μετὰ τῆς Σερβίας ἦτο ἡ Κετίγνη. Τὸ Τιτοϊκὸν καθεστὼς κατέστησε πρωτεύουσαν τὴν Ποντγορίτσαν μετωνομάσαν αὐτὴν εἰς Τ ί τ ο γ κ ρ α ν τ (17.000). Τὸ Τίτογκραντ συνδέεται δι' ὁδοῦ πλάτους 6μ. ἀπ' εὐθείας μὲ τὸ Κοσυφοπέδιον.

6) *Λ. Δ. Μακεδονίας*

Τὰ Σκόπια (125.700) ἀποτελοῦν τὸ σημαντικώτερον ἐμπορικὸν κέντρον τῆς περιοχῆς καὶ κόμβον ὁδικῶν καὶ σιδηροδρομικῶν ἀρτηριῶν (Ἴδε Γ' τόμον σελ. 114).

VII *ΚΛΙΜΑ*

Παρουσιάζει ἀρκετὰς διαφορὰς εἰς τὰ διάφορα μέρη· οὕτω εἰς :

– Τὰ παράλια ἡ ἄνοιξις καὶ φθινόπωρον εἶναι μικρᾶς διαρκείας. Κλῖμα μᾶλλον θερμόν, μεσογειακόν.

– Ἐρζεγοβίνην, τὸ θέρος εἶναι θερμὸν ὁ δὲ χειμὼν συνήθως δριμὺς μὲ ἰσχυροτάτους ἀνέμους.

– Τὴν Τσέρνα Γκόραν (Μαυροβούνιον). ἄγονον καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρεινὴν περιοχήν, ὁ χειμὼν εἶναι ἐξαιρετικῶς βαρύς.

– Σερβικὴν Μακεδονίαν μέχρι τῶν ὀρέων Βόρας – Μαριάνκα – Γκραντέσκα τὸ κλῖμα εἶνοι ψυχρὸν καὶ ὑγρόν. Ἡ πεδιὰςΜοναστηρίου – Περλεπὲ καλύπτεται συνηθέστατα ὑπὸ ὁμίχλης. Ν τοῦ Δεμὶρ Καποῦ τὸ κλῖμα κατ' ἀντίθεσιν, εἶναι τὸ γλυκὺ Μεσογειακόν.

— Βοσνίαν καὶ Παλαιὰν Σερβίαν τὸ κλῖμα εἶναι πολὺ ψυχρὸν εἰς τὰς ὀρεινὰς περιοχὰς καὶ ἤπιον εἰς τὰς δυτικάς.

— Αἱ περιοχαὶ Σλοβενίας, Καρνιολίας, Βανάτου καὶ Ἰστρίας ἔχουν τὸ κλῖμα τῶν κεντροευρωπαϊκῶν χωρῶν.

Εἰς τὸ Βελιγράδιον ἡ μ. θερμοκρασία εἶναι τὸν χειμῶνα $+1^{o}$K, τὸ δὲ θάρος 12°K.

VIII ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ

Αὗται βασίζονται κυρίως ἐπὶ τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου συμπληρουμένου διὰ τοῦ ὁδικοῦ, ποταμίου, θαλασσίου καὶ ἐναερίου τοιούτου.

Ὁ στρατὸς καὶ αἱ ὀργανώσεις τῆς νεολαίας παρέχουν πάντοτε σημαντικὴν βοήθειαν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ συγκοινωνιακοῦ δικτύου ἐνῶ ἡ καταβαλλομένη ὑπὸ τοῦ κράτους προσπάθεια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν νέων ἀρτηριῶν καὶ τὴν βελτίωσιν τῶν ὑφισταμένων, εἶναι ἀδιάκοπος.

Ἡ παρουσιαζομένη καθυστέρησις εἰς τὸν τομέα τῶν συγκοινωνιῶν, καὶ ἰδιαιτέρως τῶν ὁδικῶν τοιούτων αἵτινες παραμένουν εἰς ἀρκετὰ χαμηλὸν ἐπίπεδον, ὀφείλεται εἰς τὰς προσπαθείας ἀναπτύξεως τῆς βαρείας βιομηχανίας ἥτις συνεκέντρωσε τὴν κυρίαν μέριμναν τοῦ καθεστῶτος.

Ὡς πρὸς τὰ μέσα, ἰδίᾳ αὐτοκίνητα, δὲν ἔχει ἐκτελεσθῆ πρόοδος. Παρατηρεῖται τὸ φαινόμενον τῆς χρησιμοποιήσεως ἱππηλάτων ἁμαξῶν εἰς συγκοινωνίας μεταξὺ μικρῶν κέντρων.

Α΄ Σιδηροδρομικαὶ

Τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῶν μεταφορῶν εἰς Γιουγκοσλαυίαν.

Τὰ 85% τῶν μεταφορῶν ἐκτελοῦνται διὰ τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου.

Ἡ Γερμανικὴ ἀποχώρησις ἐκληροδότησεν εἰς τὴν χώραν μεγάλας καταστροφὰς εἰς τὰ συγκοινωνιακὰ δίκτυα καὶ εἰς τὰ ἐπ' αὐτῶν τεχνικὰ ἔργα. Ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως κατεβλήθησαν ἐντατικώταται προσπάθειαι διὰ τὴν ἐπαναλειτουργίαν τῶν μεταφορῶν, τὴν βελτίωσιν τῶν σιδ. δικτύων καὶ τὴν δημιουργίαν νέων τοιούτων. Οὕτω σήμερον αἱ ἐκ τοῦ πολέμου ζημίαι οὐ μόνον ἀπεκατεστάθησαν ἀλλὰ κι' ἐπεξετάθησαν αἱ παλαιαὶ γραμμαὶ (1939) κατὰ 2000 περίπου χλμ.

Παρὰ ταῦτα, αἱ σήμερον σιδηροδρομικαὶ συγκοινωνίαι δὲν κα-

λύπτουν πλήρως τάς ἀνάγκας τῆς χώρας. Τὸ συνολικὸν μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀνήρχετο τὸ 1955 εἰς 11.500 περίπου χλμ.

Τὸ μῆκος, ἀναλογικῶς, εἰς τὰ ὑπάρχοντα πλάτη ἔχει οὕτω:

— Σιδ]καὶ γραμμαὶ πλάτους 1.44 (διεθνεῖς) 74,0%
— Σιδ]καὶ γραμμαὶ πλάτους 1.00 (μετρικαὶ) 1,4%
— Σιδ]καὶ γραμμαὶ πλάτους 0,76 (στεναὶ) 21,8%
— Σιδ]καὶ γραμμαὶ πλάτους 0,60 2,8%

Ἡ βαρεῖα βιομηχανία τῆς χώρας ἔχει τὰς δυνατότητας κατασκευῆς τροχαίου ὑλικοῦ ὡς καὶ συρμοκινητήρων. Καλύψασα τὰς ἀνάγκας αὐτῆς ἔχει τὴν δυνατότητα καὶ ἐξαγωγῆς ὑλικοῦ.

Β' Ὁδικαὶ

Τὸ ὁδικὸν δίκτυον τῆς χώρας εἶναι ἀρκούντως ἀνεπτυγμένον. Πλὴν ὅμως τὸ πλεῖστον τῶν ἀρτηριῶν εὑρίσκεται εἰς κακὴν κατάστασιν ὑπὸ ἔποψιν καταστρώματος καὶ ὑποδομῆς ὁδοῦ.

Τὸ σύνολον τῶν ὁδῶν εἶναι σκυρόστρωτον ἐνῶ ἐλάχιστοι εἶναι ἀσφαλτόστρωτοι ἢ ἐκ κυβολίθων.

Καίτοι διατίθενται κατ' ἔτος σημαντικὰ ποσὰ ἐκ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ δικτύου, τὴν βελτίωσιν καὶ διάνοιξιν νέων ὁδῶν ὡς καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν τεχνικῶν ἔργων, ἐν τούτοις θ' ἀπαιτηθῇ πολὺς χρόνος ἀκόμη καὶ μέγισται προσπάθεια εἰς τὸν τομέα τῆς ὁδοποιΐας καὶ γεφυροποιΐας διὰ τὴν προώθησιν τοῦ ὁδικοῦ δικτύου εἰς σημεῖον ὥστε ν' ἀνταποκρίνεται ἱκανοποιητικῶς εἰς τὰς συγχρόνους ἀπαιτήσεις.

Τὸ πλάτος τῶν ὁδῶν εἶναι ἀνάλογον τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους τὸ ὁποῖον διατρέχει αὕτη. Κατὰ μῆκος τῶν κυρίων ὁδικῶν ἀρτηριῶν ὑπάρχουν σταδιοδεῖκται μὲ πινακίδας ἀναγραφούσας τὴν κατάστασιν τῆς ὁδοῦ, τὰς διακλαδώσεις, στροφὰς κλπ.

Αἱ δύο μεγαλουπόλεις Βελιγράδιον — Ζάγκρεμπ συνδέονται δι' αὐτοκινητοδρόμου 20μ. πλάτους ἐξαιρετικῶς καλῆς καταστάσεως ὁδοστρώματος μὲ ἀσφαλτικὸν τάπητα γενικῶς δι' ἀρίστης ὁδοῦ (*) ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐλλείψει καμπύλων τμημάτων ξύνανται ν' ἀναπτυχθοῦν αἱ μέγισται δυναταὶ ταχύτητες τῶν μεταφορικῶν μέσων.

Τὸ ὁδικὸν δίκτυον τῆς Γιουγκοσλαυίας παρουσιάζει, γενικῶς,

(*) Δι' αὐτήν, ἀποπερατωθεῖσαν τὸ 1951 εἰργάσθησαν 75.000 ἄτομα καί, πολλαὶ μονάδες στρατοῦ ἐκ περιτροπῆς.

σημαντικὰς ἀδυναμίας, σπουδαιότεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

— α) Συχναὶ βλάβαι καὶ διακοπαὶ τῆς κυκλοφορίας ἕνεκα πλημμυρῶν καὶ χιόνων. Τοῦτο εἶναι συνέπεια τῆς ἐλλείψεως ἀποχετευτικῶν ἔργων.

— β) Κακὴ κατάστασις καταστρώματος, ἰδίᾳ κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον.

— γ) Ἐναλλαγὴ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ τῆς φύσεως τοῦ καταστρώματος. Οὕτω ὁδικὰ τμήματα καλῶς ἐπιστρωμένα δι' ἀσφάλτου ἢ κυβολίθων, ἐναλάσσονται ἀποτόμως καὶ ὅλως ἀπροσδοκήτως, διὰ τμημάτων ἐλεεινῆς καταστάσεως συχνάκις δὲ ἄνευ οἱασδήποτε ἐπιστρώσεως.

— δ) Τὸ διάφορον πλάτος εἰς τὰ διάφορα τμήματα τῆς αὐτῆς ἀρτηρίας.

Τὰ ὑπάρχοντα αὐτοκίνητα ὀχήματα εἶναι διαφόρων τύπων καὶ προελεύσεων. Ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως ἔγκειται εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν εἰσαγωγῶν ὀχημάτων. Οὕτω ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν κυκλοφορούντων αὐτοκινήτων (ἐπιβατικῶν, φορτηγῶν, λεωφορείων καὶ ρυμουλκουμένων φορτηγῶν) δὲν ὑπερβαίνει τὰ 42000. Ἡ σοβαρὰ ἔλλειψις ἐξ ἄ λου ἀνταλλακτικῶν, κατέστησεν ἀχρησιμοποίητα πλεῖστα ὅσα τῶν ὀχημάτων τούτων. Ὀχήματα πολυτελείας — ὡς παρ' ἡμῖν — δὲν κυκλοφοροῦν εἰς τὰς πόλεις, πλὴν εἰς λίαν περιορισμένον ἀριθμὸν Κρατικά, διὰ τὴν ἀποκλειστικὴν χρῆσιν κυβερνητικῶν προσώπων.

Γ' *Ποτάμιαι*

Αὗται διαδραματίζουν σημαίνοντα ρόλον εἰς τὸ ὅλον σύστημα τῶν μεταφορῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ, διασχίζουσαι τὸ πλουσιώτερον καὶ γεωργικῶς εὐφορώτερον τμῆμα τῆς χώρας.

Διὰ τὰς ποταμίας μεταφορὰς διατίθενται τ' ἀκόλουθα εἴδη ποταμοπλοίων: ἐπιβατικά, φορτηγά, μεταφορᾶς ξυλείας, πετρελαιοφόρα καὶ σλέπια μετὰ ἢ ἄνευ κινητῆρος.

Ἐνίοτε καὶ εἰς βαρεῖς χειμῶνας ἡ ποταμοπλοΐα ἀναστέλλεται, ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου μέχρι μέσων Φεβρουαρίου, συνεπείᾳ σχηματισμοῦ πάγων.

Τὸ πλόημον τῶν ποταμῶν καὶ τῶν διωρύγων, ἐν Γιουγκοσλαυΐᾳ ἀνέρχεται εἰς 1800 περίπου χιλιόμετρα ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 229 χλμ. εἶναι τὸ μῆκος τῶν διωρύγων.

—Οἱ σπουδαιότεροι πλωτοὶ ποταμοὶ τῆς χώρας εἶναι :

α) Ὁ π. **Δούναβις** καθ' ὅλον τὸ ἐκ 591 χλμ. μῆκος του. Οὗτος εἶναι πλόημος εἰς μεγάλα (μέχρι 1000 τόν. καὶ βυθίσματος 7') ἐμπορικά, φορτηγὰ κι' ἐπιβατικὰ σκάφη.

β) Ὁ **Σαῦος** ὁ ἐθνικὸς ποταμὸς τῆς Γιουγκοσλαυίας πλωτός, ἀπὸ τοῦ Σισὰκ (ὑψδ. 100) μέχρι τῆς συμβολῆς του μὲ τὸν π. Δούναβιν (εἰς Βελιγράδιον ὑψδ. 70 μ.) ἤτοι ἐπὶ μήκους 593 χλμ. διὰ ἐμπορικὰ καὶ φορτηγὰ σκάφη.

γ) Ὁ π. **Ντράβα** πλωτὸς ἐπὶ μήκους 105 χλμ. ἐκ τῶν ὁποίων μόνον τὰ 22 χλμ. εἶναι πλόημα ἀπὸ ἐμπορικὰ σκάφη..

δ) Ὁ π. **Τίσζα** πλωτὸς ἐπὶ μήκους 151 χλμ. δι' οἱαδήποτε σκάφη.

ε) Ὁ π. **Κοῦλπα** (Κροατίας) πп. τοῦ Σαύου ἐπὶ μήκους 69 χλμ. πλόημος μόνον ἀπὸ φορτηγὰ σκάφη.

—Αἱ πλωταὶ διώρυγες εἶναι αἱ, κανὰλ **Ζαρβίνα**, κανὰλ **Μπαρσάβα** καὶ κανὰλ **Ἀλεξάνδρα**. Ἐκ τῶν τριῶν τούτων ἡ κανὰλ Ζαρβίνα μήκους 77 χλμ. εἶναι κατάλληλος διὰ πλεῦσιν ἐμπορικῶν καὶ φορτηγῶν σκαφῶν ἐνῶ αἱ ἕτεραι δύο, μόνον διὰ φορτηγὰ σκάφη.

Ἀξιόλογοι ποτάμιοι λιμένες εἶναι :

—Ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως : **Βρτζα Παλάγκα** ἢ **Πράχοβο, Κλάντοβο, Σμεντέρεβο** (Σεμένδρια) **Βελιγράδιον, Πάντσεβο, Νόβι Σὰντ.**

—Ἐπὶ τοῦ Σαύου : **Μπρὸντ** καὶ **Σισάκ.**

—Ἐπὶ τοῦ Ντράβα : **Ὅσιεκ.**

—Ἐπὶ τοῦ Τίσζα : **Σέντας.**

Δ' Θαλάσσιαι

Ἡ Διεύθυνσις Θαλασσίων Μεταφορῶν (*) μὲ ἕδραν τὸ Σπλὶτ ἢ Σπαλᾶτον ἐλέγχει τὰς θαλασσίας μεταφορὰς ὑπαγομένη εἰς τὴν Διεύθυνσιν Ναυσιπλοΐας τοῦ ὑπουργείου Συγκοινωνιῶν. Τὴν διοίκησίν της ἡ Δ.Θ.Μ. ἐνασκεῖ διὰ τῶν λιμεναρχείων τῶν κεντρικῶν λιμένων τῆς Ἀδριατικῆς.

Τὸ τοννὰζ τῆς Γιουγκοσλαυικῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας μεγάλων ποντοπόρων σκαφῶν ἀνέρχεται εἰς 300.000 περίπου κόρους. Ἡ

---

*) Ἀνάλογος πρὸς τὴν κατὰ τὴν κατοχὴν ἱδρυθεῖσαν ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ΥΕΑΠ (Ὑπηρεσία Ἐλέγχου Ἀκτοπλοϊκῶν Πλοίων) διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν μικρῶν ἑλληνικῶν σκαφῶν.

γιουγκοσλαυική Κυβέρνησις επέδειξεν εσχάτως ιδιαίτερον ενδιαφέρον διά την ανάπτυξιν των ναυπηγείων της. Τά δημιουργηθέντα μεταπολεμικώς ναυπηγεία επί της Άδριατικής έχουν την δυνατότητα ναυπηγήσεως πλοίων ξηρού φορτίου από 1.000 – 18.000 τόν, και δεξαμενόπλοια (τάνκερ) μέχρι 24.000 τόν.

Ε' *Έναέριοι*

Διά την πολιτικήν αεροπορίαν υφίστανται τα αεροδρόμια: Βελιγραδίου, Ζάγκρεμπ, Σαραγιέβου, Λιουμπλιάνας, Μοναστηρίου, Σκοπίων, Νύσης, Σισάκ, Πόλας, Μπρόντ, Κάρλοβατς, Μάριμπορ και αλλαχού.

Αί σπουδαιότεραι αεροπορικαί γραμμαί ε σ ω τ ε ρ ι κ ο ύ είναι:

– Λιουμπλιάνα – Ζάγκρεμπ – Βελιγράδιον – Σκόπια – Άχρίς
– Ζάγκρεμπ—Βελιγράδιον—Τίτογκραντ
– Βελιγράδιον – Σαράγιεβον.
– Ντουμπρόβνικ – Σαράγιεβον.
– Σπλίτ – Ζάγκρεμπ.
– Ντουμπρόβνικ – Ζάγκρεμπ.
– Άχρίς – Σκόπια – Ντουμπρόβνικ.

Μετά δε του εξωτερικού (Ευρώπης) υπάρχουν σήμερον εν λειτουργία αι ακόλουθοι αεροπορικαί γραμμαί:

– Βελιγραδίου – Ζάγκρεμπ – Ζυρίχης.
– » Σόφιας.
— » Σκοπίων—Κων)πόλεως – Άθηνών – Καΐρου.
– » Βουδαπέστης—Πράγας.
— » Ζάγκρεμπ—Μιλάνου.
— » Βουδαπέστης—Βαρσοβίας.
— » Ντουμπρόβνικ—Ρώμης και,
– Μόσχας—Κιέβου—Βουδαπέστης—Βελιγραδίου—Τιράνων.

Γενικώς, αι αεροπορικαί συγκοινωνίαι είναι καλώς οργανωμέναι ανήκουσαι άπασαι (εσωτερικού και εξωτερικού) εις την εταιρίαν JAT.

IX. *ΡΑΔΙΟΣΤΑΘΜΟΙ*

Τό νέον καθεστώς της Γιουγκοσλαυίας έχον ανάγκην του ραδιοφώνου διά την μετάδοσιν της προπαγάνδας του, απέβλεψεν

εἰς τὴν δημιουργίαν ἑνὸς τελειοτάτου Ραδιοφωνικοῦ δικτύου περιλαμβάνοντος τοὺς κάτωθι σταθμούς :

—Βελιγραδίου Α' ἰσχύος 150 kw.
— » Β' ἰσχύος 150 kw.
—Λιουμπλιάνας ἰσχύος 135 kw.
—Ζάγκρεμπ ἰσχύος 135 kw.
—Σαραγιέβου ἰσχύος 100 kw.
—Σκοπίων ἰσχύος 135 kw.
—Τίτογκραντ ἰσχύος 20 kw.
—Πριστίνας ἰσχύος 20 kw.
—Νόβι Σάντ ἰσχύος 100 kw.
—Σπλίτ. » 50 »

Καὶ τινων ἀκόμη μικροτέρας ἰσχύος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ III

ΠΛΟΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Καθορίζεται αὕτη ὑπὸ τοῦ Κράτους. Ἡ ὑπὸ τοῦ Κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος ἀκολουθηθεῖσα, ἐν ἀρχῇ, οἰκονομικὴ πολιτικὴ ἀπέβλεψεν εἰς τὴν προοδευτικὴν μετάπτωσιν ἐκ τῆς ἀστικῆς οἰκονομικῆς ὀργανώσεως εἰς τὴν κομμουνιστικὴν τοιαύτην. Δι' ὅ, ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου 1945 μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου 1947, ἠκολουθήθη μικτὸν ἀστικο κομμουνιστικὸν σύστημα καθ' ἣν περίοδον ἐξεπονεῖτο 5ετὲς σχέδιον, τὸ ὁποῖον ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν τὸ 1947. Τοῦτο ἀπέβλεπεν εἰς τὴν:

—Αὔξησιν τοῦ δημοσίου πλούτου.

—Σταθεροποίησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας.

—Ἐνίσχυσιν τῆς οἰκονομικῆς δυνάμεως.

—Ἐξύψωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ.

—Σταθεροποίησιν καὶ τόνωσιν τοῦ Σοσιαλιστικοῦ συστήματος.

Ἡ πραγματοποίησις ὅμως τῶν ἐπαγγελιῶν τούτων προσέκρουσεν εἰς ἀπειρίαν δυσχερειῶν ὀφειλομένων εἰς :

—Ἔλλειψιν καὶ ἀπειρίαν τεχνικῶν.

—Ἐλλειπῆ διάθεσιν ἐξοπλισμοῦ καὶ ὑλικῶν.

—Ἀνεπάρκειαν τῶν κομματικῶν στελεχῶν ἅτινα ὡς ἔμπιστα τοῦ καθεστῶτος ἄτομα ἐτοποθετοῦντο εἰς διαφόρους διοικητικὰς θέσεις.

Τ' ἀνωτέρω ἐνεργοῦν καὶ σήμερον ἀκόμη ὡς τροχοπέδη εἰς τὴν βιομηχανικήν, κυρίως, ἀνάπτυξιν τῆς χώρας.

Τὸ πενταετὲς πρόγραμμα, τὸ τεθὲν εἰς ἐφαρμογὴν τὴν 1ην Ἰα-

νόυαρίου 1947, ἐβασίζετο εἰς τὴν συνδρομὴν τῆς Ρωσικῆς Οἰκονομίας. Ἡ ἐπελθοῦσα ρῆξις Βελιγραδίου—Μόσχας ἐπέφερε δεινὸν κατὰ τοῦ σχεδίου πλῆγμα. Ἡ παραγωγικὴ δρᾶσις καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου, γενικῶς, παρέλυσαν. Ἐργοστάσια παρέμειναν κατὰ τὸ ἥμισυ ἐξοπλισμένα ἐνῶ ἄλλα ἐξηναγκάσθησαν νὰ περιστείλουν τὴν παραγωγικήν των δρᾶσιν συνεπείᾳ τῆς ἐλλείψεως ἡμιεπεξεργασμένων προϊόντων. Ὅτε δὲ ἀνεκλήθησαν ὑπὸ τῆς Μόσχας οἱ ἐν τῇ χώρᾳ ἐργαζόμενοι εἰδικοὶ καὶ τεχνικοί, ἡ κρίσις ἐπεδεινώθη καὶ τὸ πενταετὲς σχέδιον ἔβαινε πρὸς χρεωκοπίαν. Τὸ 1950 ἡ «Ὁμοσπονδιακὴ Ἐπιτροπὴ Σχεδίων» διέταξε παύσιν τῶν μὴ οὐσιώδους σημασίας ἔργων ἀνοικοδομήσεως, ἵνα δώσῃ προτεραιότητα εἰς τὴν βαρεῖαν βιομηχανίαν καὶ εἰς τὴν ἐξόρυξιν ὀρυκτῶν (μεταλλείων). Βελτίωσις τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς χώρας ἐπῆλθε τὸ 1950 ὅτε ἤρχισεν ἡ οἰκονομικὴ συνεργασία αὐτῆς μετὰ τῆς Δύσεως. Παρὰ τὴν ληφθεῖσαν ἐν τούτοις Δυτικὴν βοήθειαν, διεπιστώθη τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1952 ἡ πλήρης ἀποτυχία τοῦ πενταετοῦς σχεδίου δεδομένου ὅτι εἰς οὐδένα κλάδον τῆς βιομηχανικῆς, ἰδίᾳ, παραγωγῆς οἱ δεῖκται προσήγγισαν κἂν τοὺς προγραμματισθέντας.

Μὲ τὴν ἐκπνοὴν τοῦ πενταετοῦς (31η Δεκεμβρίου 1952) ἡ Γιουγκοσλαυία ἐπέφερεν ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1953, σημαντικὰς μεταρρυθμίσεις ἐν τῇ οἰκονομίᾳ της. Ἤτοι :

—Νομισματικὴν ἀναπροσαρμογὴν (ἀνάλογον πρὸς τὴν ἰδικήν μας τῆς 5 Ἀπριλίου 1953) τῆς τιμῆς τοῦ ἐθνικοῦ της νομίσματος—
—δηναρίου—ἔναντι τοῦ δολλαρίου ὅπερ ἀνῆλθεν ἀπὸ 50 δην. εἰς 300 δηνάρια πρὸς 1 δολλάριον.

—Κατάργησιν ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου, τοῦ ἰδίου ἔτους, τῶν κουπονίων διανομῶν, ἅτινα ἀντεπροσώπευον χρηματικὸν ποσόν.

—Μετάβασιν βαθμηδὸν ἐκ τῆς βαρείας βιομηχανίας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας καταναλωτικῶν ἀγαθῶν. Ἀποφασισθεῖσα αὕτη τὸ 1953 ἐτέθη ἐν ἐφαρμογῇ χωρὶς ὅμως νὰ παραμεληθῇ καὶ ἡ βαρεῖα βιομηχανία.

Γενικῶς, ἡ Γιουγκοσλαυία, ἀφ᾽ ἧς διέρρηξε τὸν δεσμόν της μετὰ τῆς Κομινφόρμ ἐφαρμόζει μὲν «σοσιαλιστικὸν» οἰκονομικὸν σύστημα ὄχι ὅμως ἄτεγκτον, ἀλλὰ μὲ παραλλαγάς, ἀπορρίπτουσα τὸν δογματισμὸν καὶ τὴν Κρεμλινικὴν θεωρίαν περὶ «σοσιαλιστικοῦ προτύπου». Οὕτω :

—Ἐθνικοποίησε μόνον τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις τῶν ἐργοστασίων, μεταλλείων, δασῶν. μεταφορικῶν μέσων κλπ.

—Εἰσήγαγε τὸν θεσμὸν τῶν ἐργατικῶν συμβουλίων εἰς τὰς

ἐθνικοποιηθείσας μεγάλας ἐπιχειρήσεις ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν εἶναι τὰ μέλη του καὶ μέλη τοῦ Κόμματος.

—Ἀντὶ τῶν Κολχὸζ υἱοθέτησε τὴν συνεταιριστικὴν ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς, τοῦ ἀγρότου παραμένοντος ἰδιοκτήτου τῆς γῆς του.

Ι. ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ - ΠΡΩΤΑΙ ΥΛΑΙ

Ὁ ὀρυκτὸς τῆς χώρας πλοῦτος εἶναι σημαντικός. Αἱ γινόμεναι ἔρευναι τοῦ ὑπεδάφους ἀπέδειξαν ὅτι ἡ Γιουγκοσλαυία κέκτηται πλείστας ὅσας στρατηγικὰς πρώτας ὕλας.

Σημαντικὰ κεφάλαια ἐκ τῶν ἐπενδύσεων διατίθενται διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῶν πρώτων ὑλῶν, ἤτοι τὴν ἐντατικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν προπολεμικῶν μεταλλείων καὶ ὀρυχείων δι' ἐρεύνας πρὸς ἀνακάλυψιν νέων τοιούτων.

Πλησίον τῶν μεταλλειοφόρων περιοχῶν, τῶν κυριωτέρων ἀπὸ ἀπόψεως ἀποδόσεως καὶ περιεκτικότητος, ἱδρύθησαν βιομηχανίαι ἀξιοποιοῦσαι τὰ προϊόντα ἐξορύξεως.

1) ***Ἄνθρακες.*** Εἶναι πλουσιωτάτη ἡ χώρα εἰς κοιτάσματα ἀνθράκων ποιότητος γαιανθράκων, καστανοῦ ἄνθρακος καὶ λιγνίτου. Τὸ ὑπέδαφος ὑπολογίζεται εἰς 12,5 δὶς ἐκ. τόν. ἄνθρακος κατανεμημένων εἰς τὰ ἐδάφη τῶν Λ.Δ. Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης, Σερβίας, κατὰ τὸ μεγαλύτερον ποσοστόν. Εἰς Κροατίαν καὶ Σλοβενίαν ὁμοῦ εὑρίσκονται 1.7 δὶς ἐκ. τον.

2) ***Ὑγρὰ καύσιμα.*** Ἡ παραγωγὴ νάφθης ἐσημείωσε ραγδαίαν πρόοδον ἀπὸ τοῦ 1938 μέχρι τοῦ 1955. Οὕτω, ἐνῶ τὸ 1938 ἦτο μόνον 1.200 τόν. καὶ τὸ 1948 ἦτο 3.600 τόν, τὸ 1955 ἀνῆλθεν εἰς 256,800 τόν. μὲ προοπτικὴν αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς δι' ἐντατικωτέρας ἐργασίας ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὑφισταμένων πετρελαιοπηγῶν καὶ μὲ προσπάθειαν ἀνευρέσεως νέων. Ἡ πολιτικὴ τῆς χώρας ἀποβλέπει νὰ ἐπιτύχῃ αὐτάρκειαν ὑγρῶν καυσίμων δεδομένου ὅτι σήμερον καταφεύγει εἰς εἰσαγωγὴν τῶν εἰδῶν τούτων.

Αἱ ἐν λειτουργίᾳ πετρελαιοπηγαὶ εὑρίσκονται εἰς τὴν Β Σλοβενίαν, τὴν Α παρὰ τὰ Οὐγγρικὰ σύνορα καὶ Ν τοῦ Ζάγκρεμπ.

Διὰ τὴν κατεργασίαν τοῦ εἰσαγομένου ἀκαθάρτου πετρελαίου καὶ τοῦ ἐξορυσσομένου ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους, ἡ Γιουγκοσλαυικὴ Κυβέρνησις ἵδρυσε διϋλιστήρια εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἐπικρατείας ὡς εἰς Μάριμπορ, Λιουμπλιάναν, Ριέκαν, Ὄσιεκ, Σισὰκ καὶ Σμεντέρεβο (Σεμέντριαν).

3) *Σιδηρομετάλλευμα.* Τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἀποθέματα ὑπολογίζονται εἰς 130 ἑκατ. τόν. Ἡ προπολεμικὴ παραγωγὴ ἀνήρχετο εἰς 610 χιλ. τόν. Ἡ παραγωγὴ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ πενταετοῦς σχεδίου (1947 – 1952) παρουσίασεν ἄνοδον ἀρχικῶς, μετέπειτα ὅμως κάμψιν κατελθοῦσα τὸ 1951 εἰς 582 χιλ. τόν. Δι' ἐντατικῶν προσπαθειῶν ἡ ἐτησία παραγωγὴ ἀπὸ τοῦ 1951 κι' ἐντεῦθεν ἐσημείωσεν ἁλματώδη, ἐτησίως αὔξησιν φθάσασα τὸ 1955 εἰς 1.400 χιλ. τόν. Τὰ σημαντικώτερα κοιτάσματα σιδηρομεταλλεύματος εὑρίσκονται ἐν Μακεδονίᾳ (Ντεμὶρ Χισὸρ καὶ Κίτσεβον ὅπερ θεωρεῖται ὡς τὸ δεύτερον εἰς σπουδαιότητα ὀρυχειακὸν κέντρον τῆς χώρας), Σλοβενίαν καὶ Βοσνίαν.

4) *Χαλκός.* Ἡ Γιουγκοσλαυία κατέχει τὴν δευτέραν ἐν Εὐρώπῃ θέσιν ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν χαλκοῦ. Ὑπελογίσθη ὅτι ἡ περιεκτικότης εἰς χαλκὸν τοῦ ὑπεδάφους εἶναι περὶ τὸ 1 δὶς ἑκ. τόν. Σημαντικώτερα εἶναι τὰ κοιτάσματα τοῦ Μπὸρ καὶ ἐν Μακεδονίᾳ εἰς περιοχὴν Κιτσέβου. Ὡσαύτως εἰς Ἰπὲκ τοῦ Κοσυφοπεδίου καὶ εἰς Μπέροβο. Ἡ παραγωγὴ τοῦ 1938 ἦτο 760 χιλ. τόν., τοῦ 1950 ἀνῆλθεν εἰς 1.116 χιλ. τόν. καὶ τὸ 1955 εἰς 1.470 χιλ. τόν.

5) *Μεταλλεύματα ψευδαργύρου, ἀργύρου, μολύβδου.* Τὰ ὀρυκτὰ μολύβδου καὶ ψευδαργύρου περιέχουν καὶ μικρὰ ποσοστὰ ἀργύρου. Τὰ ὑπολογισθέντα κοιτάσματα μολύβδοι ἀνέρχονται εἰς 12 ἑκ. τόν. Εἰς τὴν περιοχὴν Μιτροβίτσης (Δ πόλεως) καὶ τοῦ Μπὸρ εὑρίσκονται ἐν λειτουργίᾳ σημαντικῆς ἀποδόσεως μεταλλεῖα.

Ἡ παραγωγὴ μολύβδου καὶ ψευδαργύρου ἦτο τὸ 1955 διπλασία τῆς τοῦ 1938 ἥτις ἦτο τότε 880 χιλ. τόννοι.

6) *Βωξίτης, ἀλουμίνιον.* Ὑπάρχουν πλουσιώτατα κοιτάσματα εἰς τὴν Δαλματίαν, τὸ Μαυροβούνιον καὶ τὴν Ἐρζεγοβίνην. Ἡ ποιότης τοῦ μεταλλεύματος εἶναι ἐξαιρετική, περιεκτικότητος 50% ὀξυδείου τοῦ ἀλουμινίου. Ἡ ἐν τῇ χώρᾳ κατεργασία τοῦ βωξίτου γίνεται εἰς περιωρισμένην κλίμακα ἡ δὲ ἐτησία παραγωγὴ ἀλουμινίου μικρά. Ἐν τούτοις ἡ παραγωγὴ ἀλουμινίου ἐσημείωσε μεγάλην πρόοδον. Ἐνῶ τὸ 1938 ἀνήρχετο εἰς 1,3 χιλ. τόν. καὶ τὸ 1954 εἰς 3,5 χιλ. τόν, τὸ 1955 ἔφθασε τοὺς 11,5 χιλ. τόν. μὲ προοπτικὴν αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς ἔτι περαιτέρω καὶ μέχρι τοῦ ποσοῦ 100 χιλ. τόν. ἐτησίως (διὰ τὸ 1962).

7) *Χρώμιον.* Τὰ εἰς κοιτάσματα ἀποθέματα τῆς χώρας εἶναι τὰ πλουσιώτερα ἐν Εὐρώπῃ. Ἡ μεγαλυτέρα ποσότης τοῦ εἴδους τούτου εὑρίσκεται εἰς Μακεδονίαν κι' ἀκολούθως εἰς Σερβίαν καὶ Βοσνίαν. Ἡ παραγωγὴ τοῦ 1955 ἀνῆλθεν εἰς 126 χιλ. τόν. (ἔναντι 107 χιλ. τοῦ 1952 καὶ 58 χιλ. τοῦ 1938).

8) ***Οὐράνιον***. Ὑπάρχουν πλούσια κοιτάσματα οὐρανίου ἐν Γιουγκοσλαυΐᾳ εἰς τὰς περιοχάς:

– Β τοῦ Πιρὸτ ἐπὶ τοῦ ΝΔ ὀρεινοῦ κλάδου τοῦ Στάρα Πλάνινα (Αἵμου) τοῦ ἐκσπωμένου ἐκ τοῦ Βουλγαρικοῦ Αἵμου.

– Εἰς τὴν περιοχὴν Κνιάζεβατς (σχεδ. 11) τῆς ἄνω κοιλάδος π. Τιμόκ.

– Β τῆς Νύσης ἐπὶ τοῦ ὀρεινοῦ ὄγκου Σβερλίσκα Πλάνινα.

– Β τῶν Σκοπίων εἰς τὴν ὀροσειρὰν Τσέρνα Γκόρα.

– Εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ π. Βελίκα (Β Νύσης).

– Παρὰ τὴν Ἑλληνικὴν μεθόριον καὶ πλησίον τοῦ Βλασὸφ Γκράντ.

– Παρὰ τὸ χωρίον Κ ά λ ν α, τῶν Β κλιτύων Στάρα Πλάνινα τῆς κοιλάδος τοῦ π. Τριγκοῦσκι Τιμόκ, εἰς ἀπόστασιν 3 χλμ. ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας. Τὰ στρώματα οὐρανίου, λίαν ἐκτεταμένα, εὑρίσκονται ὀλίγον κάτω τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Ἕνεκα τούτου τὸ Γιουγκοσλαυικὸν οὐράνιον τάσσεται μεταξὺ τῶν κοιτασμάτων οὐρανίου ἅτινα κινοῦν τὸ παγκόσμιον ἐνδιαφέρον. Ἡ ΕΣΣΔ κατόπιν συμφωνίας μετὰ τοῦ στρατάρχου Τίτο ἀνέλαβε τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ οὐρανίου τῆς περιοχῆς Κάλνα τοῦ Στάρα Πλάνινα μὲ ἀντάλλαγμα τὴν ἐκ μέρους τῶν Σοβιὲτ παραχώρησιν εἰς τὴν Γιουγκοσλαυΐαν ἑνὸς κυκλοτρονίου 25 ἑκατ. ἠλεκτρονικῶν volts, ποσότητος οὐρανίου καὶ βαρέως ὕδατος ὡς καὶ ἑνὸς δοκιμαστικοῦ πυρηνικοῦ ἀντιδραστῆρος 2.000 kw.

9) ***Μαγνήσιον***. Σημαντικὰ κοιτάσματα τούτου εὑρίσκονται εἰς τὴν Δυτικωτέραν Μακεδονίαν (περιοχὴν Ντέμπαρ) καὶ πλησίον τοῦ Κραγιούγεβατς (Σερβίας).

10) ***Ὑδράργυρος***. Κοιτάσματα τούτου ἔχουν εὑρεθῆ εἰς Σερβίαν, Σλοβενίαν, Βοσνίαν καὶ Μαυροβούνιον.

11) ***Ἀμίαντος***. Ὑπάρχει εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ π. Ἴμπαρ (σχ. 11).

12) ***Μαγγάνιον***. Εὑρίσκονται κοιτάσματα τούτου εἰς πολλὰς περιοχὰς ὡς, Κιτσέβου, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ π. Λὶμ καὶ εἰς Σερβίαν. Τούτου ἡ παραγωγὴ τὸ 1955 ἀνῆλθεν εἰς 11 χιλ. τόν.

13) ***Νικέλιον***. Κοιτάσματα τούτου εὑρίσκονται εἰς Σερβίαν.

14) ***Ἀντιμόνιον***. Ἡ Γιουγκοσλαυΐα εἶναι ἡ πλουσιωτέρα χώρα τῆς Εὐρώπης εἰς τὸ εἶδος τοῦτο μεταλλεύματος. Τὰ κοιτάσματα ἀντιμονίου εὑρίσκονται εἰς Σερβίαν καὶ εἰς τὴν Βοσνίαν.

15) ***Μολυβδένιον***. Ἡ Γιουγκοσλαυΐα μετὰ τὴν Νορβηγίαν εἶναι ἡ πλουσιωτέρα χώρα τῆς Εὐρώπης εἰς μολυβδένιον. Τὰ κοιτάσματα τοῦ εἴδους ὑπολογίζονται εἰς 100 ἑκ. τόν.

16) ***Κοβάλτιον***. Εὑρίσκεται εἰς σημαντικὰς ποσότητας εἰς τὴν ἀμέσως Β τοῦ Κοσυφοπεδίου περιοχὴν τῆς κοιλάδος τοῦ π. Ἴμπαρ

καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Κοπάονικ ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Σίντνιτσα.

17) ***Βολφράμιον***. Τὰ ἀνακαλυφθέντα προσφάτως κοιτάσματα θὰ δύνανται νὰ καλύψουν τὰς εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀνάγκας τῆς χώρας.

18) ***Ἀρσενικόν***. Πλεῖστα κοιτάσματα ἀρσενικοῦ εὑρίσκονται ἐν Μακεδονίᾳ, Βοσνίᾳ καὶ Σερβίᾳ.

19) ***Βαρύτης, γραφίτης***. Εὑρίσκεται εἰς τὰς περιοχὰς Βοσνίας, Κροατίας καὶ Σερβίας.

20) ***Πυρίτης***. Εἰς τὰ κοιτάσματά του συναντᾶται εἰς ἑνώσεις χαλκοῦ, μολύβδου καὶ ψευδαργύρου. Ὑπάρχει εἰς Σερβίαν καὶ Βοσνίαν εἰς ποσότητα ὑπολογιζομένην περὶ τὰ 7—8 ἑκ. τόν.

21) ***Χρυσός***. Ὑπάρχει εἰς Μακεδονίαν, Σερβίαν, Βοσνίαν καὶ Σλοβενίαν εἰς τοὺς ποταμοὺς Μοῦρα καὶ Ντράβα. Εἰδικῶς δὲ ὑπάρχουν ψήγματα προσχωματικοῦ χρυσοῦ εἰς τοὺς ποταμούς: Ἀξιὸν (σχ. 3), Ἄνσκα, Κόνισκα ρέκα (ἔναντι Σκρᾶ) καὶ Στρώμνιτσαν εἰς τοὺς π. Τιμὸκ (σχ. 11) τὴν περιοχὴν τοῦ Ἰπὲκ καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ὄρους Γιάστρεματς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ἡ Γιουγκοσλαυία περιέχει 20 στρατηγικὰς πρώτας καὶ δὴ ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων. Τοῦτο ἀναμφιβόλως καθιστᾷ τὴν χώραν μεγάλου στρατηγικοῦ ἐνδιαφέροντος περιοχήν, τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον ὁ μέγας της αὐτὸς πλοῦτος παραμένει σχεδὸν ἀνεκμετάλλευτος.

II. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Πρὸ τοῦ β΄ παγκοσμίου πολέμου ἡ Γιουγκοσλαυία διέθετεν ἕνα ἀριθμὸν 4.000 ἐπιχειρήσεων ἐργοστασιακῶν κυρίως ἐλαφρᾶς βιομηχανίας ἐπαρκῶν διὰ τὴν κάλυψιν μέρους τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας. Λόγῳ τῆς ἀκολουθουμένης τότε γεωργικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἐλλείψεως ἐνεργειακῶν πηγῶν ἡ βαρεῖα βιομηχανία ἦτο ἀνύπαρκτος. Τὸ πενταετὲς σχέδιον τοῦ Κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος ἐπρογραμμάτισε τὴν ἐκβιομηχάνισιν τῆς χώρας διαθέσαν τὸ μέγιστον τῶν ἐπενδύσεων διὰ τὴν βαρεῖαν βιομηχανίαν. Συνεπείᾳ τῆς ρήξεως Τίτο—Στάλιν τὸ πενταετὲς ἀπέτυχεν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ του καὶ δὲν ἐπραγματοποιήθησαν αἱ γενόμεναι προβλέψεις. Κατὰ τὸ 1953 ἐσημειώθη γενικὴ αὔξησις τῆς παραγωγῆς ἥτις, ἐν σχέσει πρὸς τὴν τοῦ 1952, ἀνῆλθεν ε

11%. Γοργώτερος ρυθμὸς αὐξήσεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς παρατηρεῖται κατὰ τὸ 1954 ἀνελθούσης εἰς 15%. Ἡ ἐλαφρὰ βιομηχανία κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο παρουσιάζει μεγαλειτέραν αὔξησιν ἔναντι τῆς βαρείας τοιαύτης. Κατὰ τὸ 1955 ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ παρουσιάζει αὔξησιν 10% ἔναντι τοῦ 1954, κατὰ δὲ τὸ 1956 10% ἔναντι τοῦ 1955, ἐνῷ κατὰ τὸ 1957 προβλέπεται αὔξησις κατὰ 15% τῆς τοῦ 1956.

—Ἡ ἀκολουθουμένη βιομηχανικὴ πολιτικὴ ἀποβλέπει:

α) Εἰς τὴν αὔξησιν τῶν ἐνεργειακῶν πηγῶν εἴτε διὰ λευκοῦ εἴτε μαύρου ἄνθρακος.

β) Εἰς τὴν πλήρη ἐκμετάλλευσιν τοῦ ὀρυκτοῦ πλούτου.

γ) Εἰς τὸν περιορισμὸν ἔτι περισσότερον τῶν εἰσαγωγῶν καὶ τὴν αὔξησιν τῶν ἐξαγωγῶν.

δ) Εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὴν ἀπασχόλησιν μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ ἐργατικῶν χειρῶν.

ε) Εἰς τὸν ἐξοπλισμὸν καὶ συγχρονισμὸν τῶν ἐργοστασίων ἵνα ἐπιτευχθῇ ποιοτικὴ καὶ ποσοτικὴ βελτίωσις τῶν παραγομένων ἀγαθῶν.

Β α ρ ε ῖ α β ι ο μ η χ α ν ί α: Καταβάλλονται σοβαραὶ προσπάθειαι διὰ τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς, χυτοσιδήρου, μολύβδου, χάλυβος, ἀλουμινίου, σιδηροδρομικῶν ὀχημάτων καὶ μηχανῶν, ἀλουμινίου, χαλκοῦ, ἀργύρου, ψευδαργύρου κλπ. Τὰ ἐργοστάσια τῆς βαρείας βιομηχανίας εἶναι διασκορπισμένα εἰς διάφορα κέντρα τῆς χώρας.

Ἐ λ α φ ρ ὰ β ι ο μ η χ α ν ί α: Εἰς ταύτην ἀπεδόθη δευτερεύουσα σημασία κατὰ τὴν διάρκειαν ἐφαρμογῆς τοῦ πενταετοῦς σχεδίου, μετὰ τὸ 1952 ὅμως κι' ἐντεῦθεν προωθήθη σημαντικῶς μὲ αὔξησιν τῆς παραγωγῆς εἰδῶν διατροφῆς καὶ καταναλωτικῶν ἀγαθῶν κατὰ 18% ἔναντι τῆς παραγωγῆς τοῦ 1952.

Χ η μ ι κ ῶ ν π ρ ο ϊ ό ν τ ω ν: Καίτοι μεταπολεμικῶς κατεσκευάσθησαν νέα ἐργοστάσια, αἱ ἀνάγκαι εἰς χημικὰ προϊόντα ηὐξήθησαν τόσον ὥστε νὰ μὴ εἶναι αὐτάρκης ἡ χώρα εἰς χημικὰ προϊόντα. Ἕνεκα τούτου ἡ εἰσαγωγὴ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ χημικῶν προϊόντων καὶ λιπασμάτων εἶναι εἰς τὸ προπολεμικὸν ἐπίπεδον.

Π ο λ ε μ ι κ α ὶ β ι ο μ η χ α ν ί α ι. Εὑρίσκονται εἰς καλὸ σημεῖον ἐξελίξεως ἂν καὶ δὲν ἀνταποκρίνονται πλήρως εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν ἐνόπλων τῆς χώρας δυνάμεων. Παλαιότερον αἱ βιομηχανίαι τῆς Γιουγκοσλαυίας ἠδύναντο νὰ κατασκευάσουν μόνον φορητὰ ὅπλα· ἀργότερον ὅμως (1950) ἡ βαρεῖα πολεμικὴ βιομηχανία παρουσίασε πυροβόλα καὶ ἅρματα μάχης. Βεβαίως ἡ Γιουγκοσλαυ-

κὴ βιομηχανία δὲν εἶναι εἰσέτι εἰς θέσιν νὰ παραγάγῃ εἰδικευμένον ἐξοπλισμόν, ὡς ἠλεκτρικὰ ὑλικά, ραντὰρ καὶ ἄλλα λεπτὰ μηχανήματα, ὑπολογίζεται δὲ ὅτι ὡς πρὸς ταῦτα ἐξαρτᾶται μεγάλως ἐκ τῆς ξένης βιομηχανίας.

—Ἡ βιομηχανία παραγωγῆς ἀεροπλάνων εἶναι ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη. Ὑπάρχουν ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ ἐργοστάσια κατασκευῆς κινητήρων, ἀεροσκαφῶν καὶ ἀνταλλακτικῶν αὐτῶν. Τὸ ἐργοστάσιον συναρμολογήσεως ἀεροπλάνων «ΙΚΑΡΟΥΣ» εὑρισκόμενον εἰς προάστειον τοῦ Βελιγραδίου, ἓν ἐκ τῶν σημαντικωτέρων ἐργοστασίων τῆς χώρας ἔχει σημαντικὴν ἀπόδοσιν. Τὸ αὐτὸ ἐργοστάσιον κατασκευάζει αὐτοκίνητα καὶ τρακτέρ. Τὰ Γιουγκοσλαυικὰ ἐργοστάσια ἀεροπλάνων δύνανται ἀπὸ τοῦ 1955 κι' ἐντεῦθεν. νὰ κατασκευάζουν οὐ μόνον ἑλικοφόρα ἀεροσκάφη ἀλλὰ καὶ ἀεριωθούμενα τοιαῦτα.

Τὰ πολεμικὰ ἐργοστάσια τῆς Γιουγκοσλαυίας δύνανται νὰ παραγάγουν :

—Ἀτομικὸν ὁπλισμὸν εἰς ἐπαρκῆ (ἄγνωστον πόσην) ποσότητα. Πυροβόλα, ὅπλα καὶ πυρομαχικὰ ὅλων τῶν τύπων ὡς καὶ βόμβας ἀεροπλάνων. Ὑπάρχουν περὶ τὰ 50 περίπου ἐργοστάσια ἐν τῇ χώρᾳ ἀπασχολούμενα διὰ τὰς στρατιωτικὰς αὐτῆς ἀνάγκας ἀπὸ τῆς ὑποδύσεως καὶ ἐνδύσεως μέχρις ἀεροσκαφῶν ἁρμάτων, πυροβόλων καὶ πλοίων.

Εἰς τὸ νέον πενταετὲς σχέδιον (1958—63) προβλέπεται αὔξησις τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς κατὰ 67—68%.

—Ἐ ν ε ρ γ ε ι α κ α ὶ π η γ α ί. Ἡ κατ' ἔτος παραγωγὴ ἠλεκτρικῆς ἰσχύος ἀνήρχετο προπολεμικῶς εἰς 1.170 ἑκ. kw ὥρ. Ἂν καὶ τὸ πενταετὲς σχέδιον δὲν ἀπέδωσε τ' ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα ἤτοι τετραπλασιασμὸν τῆς ἰσχύος, ἐν τούτοις ἡ παραγωγὴ ἠλεκτρικῆς ἰσχύος τὸ 1953 ἀνῆλθεν εἰς 3.000 ἑκ. kw ὥρ.

Ὁ ἐξηλεκτρισμὸς τῆς χώρας ἀποτελεῖ πάντοτε κύριον μέλημα τοῦ καθεστῶτος. Διὰ τῆς κατασκευῆς θερμοηλεκτρικῶν καὶ ὑδροηλεκτρικῶν ἐργοστασίων πιστεύεται ὅτι θὰ προωθηθῇ ἡ ἐπέκτασις τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος εἰς τὰς ὀρεινὰς περιοχὰς τῆς χώρας.

Ἡ κατανομὴ τῆς ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας μεταξὺ χωρῶν τῆς Γιουγκοσλαυίας ἔχει περίπου οὕτω :

—Λ.Δ. Σλοβενίας	τὸ 22%.
—Λ.Δ. Κροατίας	τὸ 21%.
—Λ.Δ. Βοσνίας Ἐρζεγοβίνης	τὸ 20%.
—Λ.Δ. Σερβίας	τὸ 30%.

—Λ.Δ. τοῦ Μαυροβουνίου τὸ 4%.
—Λ.Δ. Μακεδονίας τὸ 3%.

Ἡ Γιουγκοσλαυία, ὡς εἰς γαιάνθρακα, ἔχει καὶ τεράστια ἀποθέματα λευκοῦ ἄνθρακος ὑπολογιζόμενα εἰς 11.000 ἐκ. kw ὥρ. ἐξ ὧν μέρος μόνον (περίπου 1500 ἐκ.) ἔχει σήμερον ἀξιοποιηθῆ.

III ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Δὲν ὑφίσταται ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ ἐλεύθερον ἐμπόριον ἀλλὰ διενεργεῖται τοῦτο μόνον ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Ἡ Γιουγκοσλαυία κατ' ἐξοχὴν χώρα γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφική, ἀπώλεσε τὸν προσανατολισμόν της μεταπολεμικῶς ὅταν ἀπεφάσισε νὰ γίνῃ χώρα βιομηχανική. Ἡ ἐκβιομηχάνισις πράγματι τῆς χώρας εἶχεν ὡς μοιραῖον ἐπακόλουθον τὴν πτῶσιν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς κι' ἐδημιούργησε πολύπλοκα προβλήματα εἰς τὸ Γιουγκοσλαυικὸν ἐμπόριον τὸ ὁποῖον εἰς τὸν ἐθνικὸν ἐτήσιον προϋπολογισμὸν ἐμφανίζει ἓν σημαντικὸν παθητικόν.

Τὸ ὅλον παθητικὸν ἀνῆλθε κατὰ τὴν ἐννεαετῆ περίοδον 1947—1955 εἰς ἕνα δίς, καὶ πλέον, ἐκ. δολλάρια. Τὸ ἔλλειμμα τοῦτο ἀπὸ τοῦ 1948 (ὅτε ἐπῆλθεν ἡ ρῆξις μετὰ τῆς Κομινφόρμ) καὶ μέχρι τοῦ 1952 ἐκαλύπτετο κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς παρεχομένης εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν βοηθείας ὑπὸ τῶν κρατῶν τῆς Δύσεως ἀπὸ δὲ τοῦ 1952 ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς βοηθείας, ἀνελθούσης συνολικῶς εἰς 592 ἐκ. δολλάρια.

Μέγα μέρος τῶν πιστώσεων ἐχορήγησεν ἡ Δυτ. Γερμανία (*).

Ἀλλὰ ὁ περιορισμὸς τῶν ἐλλειμμάτων τοῦ ἰσοζυγίου ἐκτὸς τῶν ἔξωθι πιστώσεων καὶ τῆς Ἀμερικανικῆς βοηθείας ἀντιμετωπίσθη κυρίως διὰ τοῦ περιορισμοῦ καὶ τῆς τηρήσεως εἰς πολὺ χαμηλὰ ἐπίπεδα τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν λαϊκῶν μαζῶν, τῆς τηρήσεως τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων εἰς ἀφαντάστως ταπεινὰ ἐπίπεδα καὶ ὅλως δυσανάλογα πρὸς τὸν συνεχῶς ἀκολουθοῦντα τὴν ἀνιοῦσαν τιμάριθμον ζωῆς, ἐνῶ ἡ νομισματικὴ ἀναπροσαρμογὴ τῆς 1ης Ἰανουαρίου

(*) Τὴν ὁποίαν ἐν τούτοις ὁ στρατάρχης Τίτο περιεφρόνησεν ἐσχάτως ἀναγνωρίσας χάριν τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Μόσχας ὡς πάγιον καὶ νόμιμον τὸ καθεστὼς τῶν ἀνατολικῶν της συνόρων, ἤτοι τῆς γραμμῆς «Ὄντερ — Νάϊσσε» μὲ ἀποτέλεσμα τὴν διακοπὴν τῶν διπλωματικῶν, καὶ φυσικά, καὶ ἐμπορικῶν σχέσεων μεταξὺ Βόννης — Βελιγραδίου.

1953 καὶ ἡ κατάργησις τῶν κουπονίων ὡλοκλήρωσαν τὴν ἐξαθλίωσιν τοῦ Γιουγκοσλαυικοῦ λαοῦ.

Ἡ Γιουγκοσλαυικὴ «ἐμπορικὴ πολιτικὴ» ἀποβλέπει σήμερον εἰς τὴν διεύρυνσιν τῶν ἐμπορικῶν συμβάσεων μετὰ τῶν ἄλλων κρατῶν καὶ εἰς τὴν τοποθέτησιν εἰς τὰς ξένας ἀγορὰς τῶν προϊόντων τῆς βαρείας της – ἰδίᾳ – βιομηχανίας.

Ἀφ' ὅτου, τὸ 1948, διεκόπησαν αἱ σχέσεις Γιουγκοσλαυίας – Κομινφόρμ αἱ μετὰ τῶν κρατῶν τοῦ Ἀν. συνασπισμοῦ ἐμπορικαὶ συναλλαγαὶ ἐνεκρώθησαν, μέχρι τοῦ 1954 ὁπότε ἡ Γιουγκοσλαυία ἀπεκατέστησε τὸ πρῶτον σχέσεις ἐμπορικὰς μετὰ τῆς Οὐγγαρίας κι' ἀκολούθως μεθ' ὅλων τῶν ὑπολοίπων δορυφόρων καὶ τῆς ΕΣΣΔ. Παρὰ ταῦτα ἡ Γιουγκοσλαυία τὸ 70 % τῶν ἐμπορικῶν της συναλλαγῶν διεξάγει σήμερον μὲ τὴν Δύσιν (καὶ τῶν ΗΠΑ), 12 % μετὰ τῶν κρατῶν τοῦ Ἀν. συνασπισμοῦ καὶ 18 % μετὰ τῶν οὐδετέρων.

Ἐξαγόμενα εἴδη : Βιομηχανικὰ προϊόντα (χαλκός, μόλυβδος, ἠλεκτρικὰ μοτέρ, σιδηροδρομικὸν ὑλικόν, μηχαναὶ ἐσωτερικῆς καύσεως κ.λ.π.), καπνός, δέρματα, γουναρικά, κτηνοτροφικὰ προϊόντα, προϊόντα κατειργασμένης ξυλείας.

Εἰσαγόμενα εἴδη : Σίδηρος καὶ χάλυψ, μηχανήματα διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν τῆς βαρείας βιομηχανίας καὶ τῶν ὀρυχείων, καύσιμα, δημητριακά, ἑσπεριδοειδῆ, καουτσούκ, καὶ εἴδη ἐλαστικοῦ.

IV ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ἡ νομισματικὴ ἀναπροσαρμογὴ τοῦ 1953 συνετέλεσεν εἰς τὸ ν' αὐξηθῇ τὸ τουριστικὸν ρεῦμα πρὸς τὴν Γιουγκοσλαυίαν σημειωθείσης κατὰ τὰ τελευταῖα 4 ἔτη μεγάλης κινήσεως τουριστῶν ἐν τῇ χώρᾳ, ἀνελθοῦσα εἰς 854.884 τὸ 1953 καὶ εἰς 1.103.664 τὸ 1954. Τὸ ἐκ τοῦ τουρισμοῦ εἰσαγόμενον συνάλλαγμα καλύπτει μέρος τοῦ ἐλλείμματος τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Καταβάλλεται προσπάθεια ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἐξυμνοῦσαν τὸ καθεστὼς προπαγάνδαν καὶ πρὸς διαφήμισιν τῆς χώρας διὰ τὴν προσέλκυσιν τῶν ξένων τουριστῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV

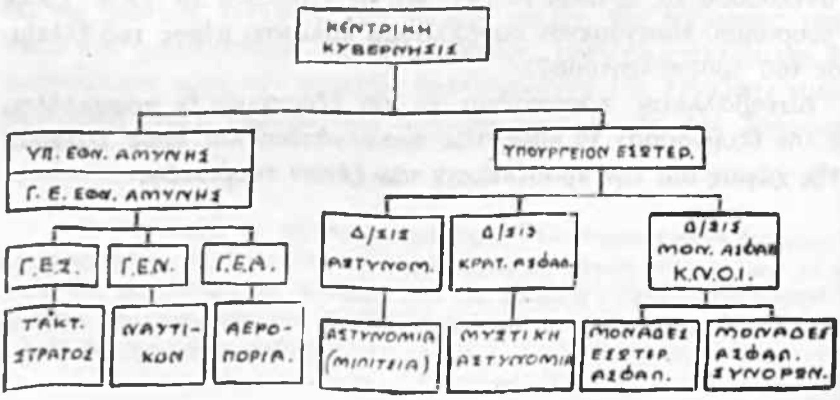
ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ

Ἡ γενικὴ ὀργάνωσις τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῆς Γιουγκοσλαυΐας ἔχει ὡς κάτωθι:

Παρατακτὴ δύναμις.

α) Στρατὸς ξηρᾶς	ἀνέρχεται	εἰς	310 – 340.000.
β) Ναυτικὸν	»	»	13 – 15.000.
γ) Ἀεροπορία	»	»	10 – 14.000.
δ) Μιλίτσια	»	»	40 – 50.000.
ε) Μυστικὴ ἀστυνομία	»	»	20 – 25.000.
στ) Μονάδες ἐσωτ. καὶ μεθ. ἀσφαλείας (Κ.Ν.Ο.Ι.)	»	»	45 – 50.000.
Σύνολον			438 – 494.000.

Ἐν τῷ στρατῷ ὑφίσταται πολιτικὴ ὑπηρεσία τῶν ἐνόπλων δυνάμεων διὰ τὴν πολιτικὴν ἐκπαίδευσιν τούτων καὶ τὴν πλήρη ἐξάρτυσίν των ἐκ τοῦ Κ.Κ.Γ.

Α) ΣΤΡΑΤΟΣ ΞΗΡΑΣ

Διὰ τοῦ ἐφαρμοζομένου ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ συστήματος στρατολογίας καὶ ἐκπαιδεύσεως ἐπιδιώκεται:

α) Ἡ ὑποχρεωτικὴ συνεχὴς καὶ πλήρης κατὰ τὸ δυνατὸν ἐκπαίδευσις τῶν στρατευσίμων καὶ ἡ κατανομὴ τούτων ἀναλόγως πολιτικῶν πεποιθήσεων εἰς ὅπλα καὶ εἰδικότητας.

β) Ἡ διατήρησις καὶ αὔξησις τῆς ἀριθμητικῆς δυνάμεως τῶν ἐνόπλων δυνάμεων.

γ) Ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀξιωματικῶν (μονίμων καὶ ἐφέδρων) καὶ ἡ ἀξιοποίησις τούτων, ἰδίᾳ τῶν ἐκ παρτιζάνων προερχομένων.

Διὰ τοῦ ἰσχύοντος συστήματος ἐδαφικῆς κατανομῆς τῆς χώρας καὶ ὀργανώσεως τῶν μετόπισθεν, αἱ μάχιμοι μονάδες εἶναι ἀπηλλαγμέναι παντὸς προσθέτου ἔργου καὶ δύνανται νὰ ἐνεργήσουν ἐκτὸς τῆς χώρας των ἐξ ὁλοκλήρου ὑποστηριζόμεναι ὑπὸ ἑνὸς καλοῦ ὀργανωμένου συστηματος μετόπισθεν ἤτοι:

– Ἡ Δ. Μ. τῶν μονάδων εἰς τὰς διαφόρους περιοχὰς ἐξυπηρετεῖται ὑπὸ στρατ. Δ)σεων.

– Ἡ ἐσωτερικὴ καὶ μεθοριακὴ ἀσφάλεια εἶναι ἔργον τοῦ ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, μὴ προβλεπομένης τῆς διαθέσεως μαχίμων μονάδων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

– Αἱ μετόπισθεν ὑπηρεσίαι τῶν ἐνόπλων δυνάμεων ἀποτελοῦν διοικητικῶς κεχωρισμένον κλιμάκιον ὑπεύθυνον διὰ τὴν μεταφοράν, ἐφοδιασμὸν καὶ συντήρησιν τῶν μαχίμων μονάδων.

– Ἡ κρατικοποίησις τῶν μεταφορῶν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐμπορίου παρέχει ἐξαιρετικὴν εὐχέρειαν εἰς τὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν των εἰς μεταφορικὰ μέσα καὶ ἐφόδια.

Μαχητικὴ ἀξία: Δὲν εἶναι ἀπολύτως συγχρονισμένος στρατὸς καὶ θ' ἀπαιτηθῇ σημαντικὸν χρονικὸν διάστημα ἵνα καταστῇ, μὲ τὴν συνδρομὴν τῶν συμμάχων ἀπολύτως σύγχρονος.

Εἰς περίπτωσιν πολέμου μετὰ μόνον τῶν Δορυφόρων ὁ Γιουγκ. στρατὸς ἔχει τὴν δυνατότητα ν' ἀμυνθῇ σθεναρῶς, εἰς περίπτωσιν ὅμως πολέμου μὲ τὴν Ρωσίαν θὰ παρουσιάσῃ μειωμένην ἀντίστασιν.

Τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν ἀνωτέρων καὶ ἀνωτάτων ἀξ]κῶν προέρχεται ἐκ παρτιζάνων, δι' ὃ καὶ ἡ ἐπαγγελματική των κατάρτισις εἰς τὰ σύγχρονα μέσα εἶναι σχεδὸν μετρία. Ἀντιθέτως ἡ κατάρτι-

σις τῶν κατωτέρων στελεχῶν εἶναι καλή, ὡς προερχομένων ἐκ τῶν παραγωγικῶν σχολείων.

Γενικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στελεχῶν κρίνεται ἐπαρκὴς διὰ τὴν πλαισίωσιν τῶν ἤδη ὑφισταμένων Μονάδων. Εἶναι ταῦτα ἀφοσιωμένα εἰς τὸ καθεστὼς καὶ ἔχουν καλὸν ἠθικόν.

Πολεμικὸν ὑλικόν : Γενικῶς ὁ Γ. στρατὸς δὲν εἶναι ἐξωπλισμένος μὲ σύγχρονον πολεμικὸν ὑλικὸν ἀλλὰ κατόπιν τῆς προμηθείας πολ. ὑλικοῦ ἐκ τῶν ΗΠΑ βελτιοῦται βαθμιαίως ὁ ἐξοπλισμός του. Ὑπάρχει σημαντικὴ ἔλλειψις εἰς μεταφορικὰ μέσα τόσον εἰς τὸν στρατὸν ὅσον καὶ εἰς τὴν χώραν.

Δυνατότητες πρὸς ἐκστρατείαν. Ὑπολογίζεται ὅτι 1 ἑκ. περίπου στρατεύσιμοι ἔφεδροι εἶναι σήμερον ἐκπαιδευμένοι ἐνῶ ἡ δύναμις τῶν ἀξιωματικῶν ἀνέρχεται εἰς 120.000 ἐξ ὧν οἱ 40.000 εἶναι μόνιμοι.

Β) ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Ἐξ ὅλων τῶν ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς Γιουγκοσλαυίας, ἰδιαιτέρα προσοχὴ ἐδόθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τὴν πολεμικὴν ἀεροπορίαν. Παρεδόθησαν εἰς τὴν χώραν ἀεροπλάνα καὶ ὑλικὸν Ρωσικῆς προελεύσεως καὶ ἐξεπαιδεύθησαν μέχρι τοῦ 1948 ἀρκετοὶ ἱπτάμενοι καὶ τεχνικοὶ εἰς Ρωσίαν.

Ἡ ἀποστολὴ ὑλικῶν καὶ καυσίμων διεκόπη μετὰ τὴν διαφωνίαν Τίτο – Κόμινφορμ. Προσπάθειαι τῆς Γιουγκοσλαυίας ὅπως προμηθευθῆ ἀνταλλακτικὰ καὶ καύσιμα ἀεροπλάνων ἐκ τῆς Δύσεως δὲν ἐτελεσφόρησαν εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον βαθμόν, πλὴν ὅμως ἡ προώθησις τῆς βαρείας βιομηχανίας ἀεροπλάνων ἔλυσεν, ἐν πολλοῖς, τὸ πρόβλημα ὅπερ ἐτέθη εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν τὴν ἑπομένην τῆς διακοπῆς τῶν σχέσεών της μὲ τὴν Μόσχαν. Σήμερον ὑπολογίζεται ἡ ἀεροπορικὴ δύναμις τῆς χώρας εἰς 600 περίπου ἀεροπλάνα ἐξ ὧν τὰ 100 ἐκπαιδευτικά.

Γ) ΝΑΥΤΙΚΟΝ

Ὀργάνωσις. Ἡ Ἀνωτέρα Ναυτικὴ Διοίκησις μὲ Σ.Δ. εἰς Σπλίτ. Ὑπ' αὐτὴν τελοῦν :

α) Ἡ Διοίκησις τοῦ στόλου μὲ Σ.Δ. τὸ Σίμπενικ.

β) Ἡ Διοίκησις Ποταμίου Ναυτικοῦ μὲ Σ.Δ. τὸ Νόβι Σάντ.

γ) Αἱ τρεῖς (ἄνω, μέση, κάτω) Ναυτικαὶ διοικήσεις τῆς Ἀδριατικῆς.

δ) Σῶμα πεζοναυτῶν.

Δύναμις. Περιλαμβάνει κυρίως ὑποβρύχια καὶ μικρὰ πολεμικὰ σκάφη ἐπιφανείας, ὡς 1 ἀντιτορπιλλικὸν 2200 τόν. καὶ 4 τορπιλλοβόλα (τῶν 80) ἕκαστον τόν.), κορβέτας κανονιοφόρους, ἀκταιωρούς, ναρκοθέτιδας καὶ ἀριθμὸν βοηθητικῶν σκαφῶν.

Ἐκ τῶν 30 ὑποβρυχίων της, 4—5 εἶναι κανονικοῦ ἐκτοπίσματος, 12 εἶναι ὑποβρύχια τσέπης καὶ τὰ ὑπόλοιπα εἶναι μικροῦ μεγέθους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ - ΣΥΜΜΑΧΙΑΙ ΕΘΝΙΚΑΙ ΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

1) ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας ἐμφανίζεται σήμερον ὡς οὐδετέρα μὲν ἔναντι τῶν δύο μεγάλων συνασπισμῶν, Δυτικοῦ καὶ Ἀνατολικοῦ, ὡς ἐπιδιώκουσα δὲ τὴν κατοχύρωσιν τῆς οὐδετέρας πολιτικῆς διὰ τῆς συμπήξεως ἄξονος τῆς τρίτης καταστάσεως ὑπὸ τὴν αἰγίδα της μεταξὺ οὐδετεροφίλων κρατῶν ὅπως μεταξὺ Καΐρου καὶ Δελχί. Ἐν τῇ οὐσίᾳ τὸ Βελιγράδιον τηρεῖ καιροσκοπικὴν πολιτικὴν ἔναντι Ἀνατολῆς κ ὶ Δύσεως ἤτοι στάσιν «ἀνσμονῆς» καὶ «προσσανατολισμοῦ».

Αἱ βασικαὶ ὅμως ἐπιδιώξεις τῆς Γιουγκοσλαυικῆς πολιτικῆς στρέφονται πρὸς τὴν κατεύθυνσιν:

— Ἱδρύσεως Βαλκανικῆς Κομμουνιστικῆς Ὁμοσπονδίας ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Γιουγκοσλαυΐας τοῦ Τίτο μὲ περαιτέρω σκοπὸν τὴν ἵδρυσιν Ὁ μ ο σ π ο ν δ ί α ς τ ῶ ν Ν ο τ ί ω ν Σ λ α ύ ω ν ἤτοι μὲ τὴν ἔνταξιν δορυφόρων χωρῶν εἰς Γιουγκοσλαυΐαν ὡς νέων Λ. Δ. ἢ ἔστω τὴν ἵδρυσιν Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας εἰς ἣν θὰ εἰσέλθουν

ώς όμότιμα κράτη ή Γιουγκοσλαυία έκ (5) πέντε Λ.Δ., τῆς 6ης Λ.Δ. τῆς Μακεδονίας, είσερχομένης διά τῶν τριῶν τμημάτων της (Γιουγκοσλαυικοῦ, Ἑλληνικοῦ, Βουλγαρικοῦ), ἡ Ἀλβανία καί ἡ Βουλγαρία. Αἱ κρατοῦσαι σήμερον διεθνεῖς συνθῆκαι ἔκαμαν ν' ἀτονίση ἡ τοιαύτη Γιουγκοσλαυική ἐπιδίωξις.

– Ἀνάληψις ἡγετικοῦ ρόλου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ μὲ ἀποκλεισμόν πάσης ξένης ἐπιρροῆς, ἰδίᾳ Ἰταλικῆς.

– Προσπάθεια ἐξαπλώσεως εἰς τούς Σοβιετικούς δορυφόρους τοῦ Τιτοϊσμοῦ. Τοῦτο κυρίως εἰς ἀντίρροπον τῆς ἀσκουμένης ὑπό τῆς Ρωσίας πολεμικῆς καί ὑποκινήσεως ὑπ' αὐτῆς τῶν Κομινφορμικῶν στοιχείων εἰς τήν Γιουγκοσλαυίαν πρός ἀνατροπήν τοῦ νῦν καθεστῶτος.

– Σύσφιγξις τῶν μετά τῆς Ἑλλάδος σχέσεων πρός ἀναζωπύρησιν τοῦ Βαλκανικοῦ συμφώνου.

– Μὲ τό ἐπιχείρημα τῆς ἀντιθέσεώς της πρός τούς στρατιωτικούς συνασπισμούς, ὑποκίνησις τοῦ Ἀραβομουσουλμανικοῦ κόσμου κατά τοῦ ὑπό τήν αἰγίδα τῆς Ἀγγλίας συμφώνου τῆς Βαγδάτης καί ξιείσδυσις τῆς ἰδίας εἰς τάς ὑπαναπτύκτους χώρας τῆς Μ. Α. πρός διάθεσιν εἰς αὐτάς τῶν βιομηχανικῶν της προϊόντων.

Ἡ ἰσχύς τῆς ἐξωτερικῆς της πολιτικῆς ἔγκειται εἰς τήν στάσιν τῆς οὐδετερότητος ἥν τηρεῖ ἔναντι Ἀνατολῆς καί Δύσεως. Ἀπόρροια τῆς καιροσκοπικῆς της πολιτικῆς εἶναι ἡ προβολή της ὡς «δυνάμεως» εἰς τό διεθνὲς προσκήνιον καί οἱ μέχρι τινός ὑποχωρήσεις τῶν δύο ἰσχυρῶν εἰς τάς ἑκάστοτε προβαλλομένας ἀπαιτήσεις τοῦ Τίτο.

II) ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

1. *Μετά τῶν Η.Π.Α.* Αὗται δύνανται νά χαρακτηρισθοῦν ὡς κατ' ἀρχήν ἀγαθαί. Τό θέμα τῆς Ἀμερικανικῆς βοηθείας δὲν ἐρρυθμίσθη συμφώνως πρός τάς ἀπαιτήσεις τῆς Γιουγκοσλαυίας καί ἡ δυσφορία τοῦ Βελιγραδίου ὡς ἐκ τῆς μή παραχωρήσεως ἐκ μέρους τῶν ΗΠΑ ἀεριωθουμένων καί βαρέων ὅπλων, ὑπῆρξεν ἔκδηλος. Ἡ πρόσκλησις τοῦ Τίτο εἰς Οὐάσιγκτων εἶναι ἐνδεικτική τοῦ καλοῦ σταδίου εἰς ὅ εὑρίσκονται αἱ σχέσεις ἀμφοτέρων. Εἰς Γιουγκοσλαυίαν εὑρίσκεται Ἀμερικανική στρατιωτική ἀποστολή, ἡ μόνη ξένη ἐν τῇ χώρᾳ τοιαύτη ἥτις ὅμως κατόπιν τῆς ὅλως προσφάτως, παραιτήσεως τῆς Γι-

ουγκοσλαυίας ἐκ τῆς χορηγουμένης βοηθείας ὑπὸ τῶν ΗΠΑ, ἀνεκλήθη.

2. ***Μετὰ τῆς Ἀγγλίας.*** Ἡ ὑπὲρ τοῦ Κυπριακοῦ θέσις ἣν ἔλαβεν ἡ Γιουγκοσλαυία καὶ κατὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἀποικιοκρατισμοῦ, δυσηρέστησε τὸ Λονδῖνον τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἐπιθυμεῖ κι' ἕνεκα τούτου χαλάρωσιν τῶν σχέσεών του μὲ τὸ Βελιγράδιον, δι' ὃ καὶ ἐπισκέψεις ἐπισήμων προσώπων ἀνταλάσσονται ὡς καὶ μελῶν διαφόρων ἐργατικῶν ὀργανώσεων, ὁμίλων καλλιτεχνικῶν κ.λ.π.

3. ***Μετὰ τῆς Γαλλίας.*** Σχέσεις μᾶλλον ἀγαθαί. Ἡ Γιουγκοσλαυία κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Σουὲζ ἔλαβε σαφῶς ἀντιγαλλικὴν θέσιν ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀλγερινοῦ ζητήματος.

4. ***Μετὰ τῆς Ἰταλίας.*** Ὑπογραφείσης ἐν Λονδίνῳ (5 Ὀκτωβρίου 1954) συμφωνίας δι' ἧς ἐπελύετο τὸ ἀκανθῶδες μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν πρόβλημα τῆς Τεργέστης αἱ σχέσεις Ἰταλίας – Γιουγκοσλαυίας εἰσῆλθον ἔκτοτε εἰς ὁμαλὴν ὁδόν. Διὰ τῆς συμφωνίας Λονδίνου ἡ μὲν ζώνη «Β» ἐδόθη ὁριστικῶς εἰς Γιουγκοσλαυίαν ἡ δὲ ζώνη «Α» εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Ἡ Γιουγκοσλαυία ἀντιτίθεται εἰς εἰσδοχὴν τῆς Ἰταλίας εἰς τὸ Βαλκανικὸν Σύμφωνον, διαβλέπουσα ὅτι θὰ ἐπιδιώξῃ αὕτη ἡγετικὸν ρόλον καὶ θ' ἀποβλέψῃ εἰς πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν διείσδυσιν εἰς τὰ Βαλκάνια.

5. ***Μετὰ τῆς Δυτ. Γερμανίας.*** Αἱ μετ' αὐτῆς σχέσεις, κατόπιν μάλιστα καὶ τῆς ἐπισκέψεως εἰς Δυτ. Γερμανίαν Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὸν Μοσὲ Πιγιάντε καὶ τῆς ρυθμίσεως διὰ συμφωνίας τοῦ χρέους τῆς Γερμανί ς ἔναντι τῆς Γιουγκοσλαυίας, ἦσαν ἀγαθαί. Ἡ ἐκ μέρους ὅμως τῆς Γιουγκοσλαυίας ἀναγνώρισις τῆς γραμμῆς Ὄντερ – Νάϊσσε ὡς ὁριστικῆς ὁροθετικῆς μεταξὺ Ἀν. Γερμανίας καὶ Πολωνίας εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν διακοπὴν ἐκ μέρους τῆς Βόννης τῶν διπλωματικῶν σχέσεων μετὰ τῆς Γιοσγκοσλαυίας.

6. ***Μετὰ τῆς Αἰγύπτου.*** Εἶναι ἐγκάρδιοι, φιλικαί. Ἡ ὁσημέραι αὔξησις τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν ἐπικυροῖ τοῦτο. Ἡ στάσις τῆς Γιουγκοσλαυίας κατὰ τὴν περὶ τὸ Σουὲζ διένεξιν ἐνίσχυσε τὰ μέγιστα τὸν συνταγματάρχην Νάσσερ, ἡ δὲ ἐπίσκεψις τοῦ Τίτο εἰς Κάϊρον συνέσφιξε τοὺς δεσμοὺς τῶν χωρῶν των.

7. ***Μετὰ τῶν Κρατῶν Μ. Α., Ἰνδιῶν καὶ Αἰθιοπίας.*** Αἱ σχέσεις της ἐξελίσσονται λίαν ἱκανοποιητικῶς. Ἡ πρὸ ἔτους ἐπίσκεψις εἰς τὰς χώρας ταύτας τοῦ στρατάρχου Τίτο συνετέλεσε πολὺ εἰς τὸ νὰ δημιουργηθοῦν δεσμοὶ μετὰ τῶν χωρῶν τούτων. Ἐπισκέψεις μεταξὺ πολιτικῶν προσωπικοτήτων ἀντηλλάγησαν μὲ συνέπειαν τὴν ἀποστολὴν Γιουγκοσλαύων τεχνικῶν ἢ μεταναστῶν εἰς τὰς χώρας ταύτας.

Ἡ συμπαράστασις τῆς Γιουγκοσλαυίας εἰς ὅλα τ' ἀκανθώδη ἐξωτερικὰ ζητήματα ἅτινα ἀπασχολοῦν τὰς χώρας ταύτας συντελεῖ εἰς δημιουργίαν ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης ἐκδηλουμένην διὰ προαγωγῆς τῶν ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν.

8. ***Μετὰ τῆς Κομμουνιστικῆς Κίνας.*** Μέχρι πρό τινος ἀγαθαί, ψυχρανθεῖσαι κατόπιν τῆς υἱοθετήσεως ὑπὸ τῆς Λαϊκῆς Κίνας τῆς νέας Ρωσικῆς γραμμῆς καὶ τῆς ἐκδηλωθείσης ἀντιθέσεως τοῦ Πεκίνου πρὸς τὴν Γιουγκοσλαυικὴν ἄποψιν, ὅτι δηλαδὴ ὁ Σοσιαλισμὸς δύναται νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ποικίλων μεθόδων.

9. ***Μετὰ τῆς ΕΣΣΔ.*** Ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Στάλιν αἱ σχέσεις τῶν δύο χωρῶν ἦσαν ὀξύταται. Ἡ νέα ὅμως Σοβιετικὴ ἡγεσία ἀπέβλεψε κι' ἐπέτυχεν ἀποκατάστασιν φιλικῶν σχέσεων μὲ τὸ Βελιγράδιον, ὁλοκληρωθεῖσαν διὰ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Μπουλγκάνιν καὶ Κροῦστσεφ πρὸς τὸν Τίτο εἰς Μπριόνι τὴν 27ην Μαΐου 1955. Ὁ Τίτο ἀνταπέδωσεν ἀργότερον τὴν ἐπίσκεψιν καὶ οἱ Ρῶσοι διέγραψαν ἀπαιτήσεις των, ἐκ παλαιῶν ὀφειλῶν τῆς Γιουγκοσλαυίας, ποσοῦ 90 ἐκ. δολλ., ἐνῶ τὸν Αὔγουστον 1955 ὑπεγράφη εἰς Μόσχαν πρωτόκολλον συνεργασίας ἐπὶ οἰκονομικοῦ ἐπιπέδου. Τὴν 3ην Ἰανουαρίου 1956 ὑπεγράφη εἰς Μόσχαν ἡ συμφωνία διὰ τὴν ἀνέγερσιν πειραματικοῦ ἀτομικοῦ ἀντιδραστῆρος εἰς Γιουγκοσλαυίαν, τῆς Ρωσίας διαθετούσης διὰ τὴν λειτουργίαν του προσωπικοῦ τεχνικοῦ καὶ πυρηνικῶν ὑλικῶν. Ἔναντι τούτων ἡ Γιουγκοσλαυία παρεχώρει εἰς τοὺς Ρώσους ἐκμετάλλευσιν κοιτασμάτων οὐρανίου.

Αἱ ἀγαθαὶ σχέσεις Μόσχας – Βελιγραδίου εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀντικατάστασιν ὑπὸ τῆς Μόσχας τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Βουλγαρίας Τσερβένκωφ, φανατικοῦ ἀντιτιτοϊστοῦ, ὑπὸ τοῦ Γιούγκωφ. Αἱ παραχωρήσεις ἐξ ἄλλου τῆς Μόσχας πρὸς τὸ Βελιγράδιον, γενόμεναι διὰ τῆς καταδίκης τῆς πολιτικῆς τοῦ Στάλιν καὶ τῆς αποκαταστάσεως προσωπικοτήτων «ζώντων τε καὶ τεθνεώτων» (ἐκτελεσθέντων) εἶχεν ὡς συνέπειαν τὰ γεγονότα τοῦ Πόζναν καὶ τῆς Οὐγγαρίας τὰ ὁποῖα ἐξηνάγκασαν τοὺς Σοβιετικοὺς ἰθύνοντας νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν Σταλινικὴν τακτικὴν καὶ νὰ καταστείλουν διὰ δυναμικῶν μέσων πᾶσαν φιλελευθέραν ἐκδήλωσιν τῶν δορυφόρων των. Τὸ τοιοῦτον ἔκαμεν ὥστε ὁ Τίτο νὰ ἐκφωνήσῃ δημοσίᾳ λόγον εἰς Πόλαν τῆς Ἰστρίας ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξέφραζε τὴν ἀποδοκιμασίαν του διὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς Σταλινικῆς τακτικῆς ὑπὸ τοῦ Κρεμλίνου.

Ὁ τελευταῖος ἑλιγμὸς τῆς Μόσχας περὶ δημιουργίας Βαλκανικοῦ Συμφώνου ὁ γενόμενος διὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ρουμανίας εὗρεν ἐν ἀρχῇ πρόθυμον τὸ Βελιγράδιον. Πλὴν ὅμως ἡ ἀρνητικὴ ἀπάντησις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἡ καθόλου σιωπὴ τῆς Ἀγκύρας συνετέλεσαν

ὥστε νὰ δηλωθῇ εὐθαρσῶς καὶ ἐκ μέρους τῶν Γιουγκοσλαύων ἐπισήμων ὅτι δὲν εἶναι δυνατὴ οἱαδήποτε συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ὁ στρατάρχης Τίτο, εἰκάζεται, διεδραμάτισε κάποιον ρόλον εἰς τὴν ἀποπομπὴν τοῦ στρατάρχου Ζούκωφ.

10 ***Μετὰ τῆς Βουλγαρίας.*** Αὗται κατ' ἀρχὴν ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ βαθμοῦ ἀναπτύξεως τῶν σχέσεων Βελιγραδίου – Μόσχας. Ἤδη, ἀντηλλάγησαν πρεσβευταί, ἀπεκατεστάθη σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία Βελιγραδίου – Σόφιας, ρυθμίζονται ἐν φιλικῷ πνεύματι συνοριακά των ἐπεισόδια, τοποθετοῦνται πυραμίδες καὶ σήματα εἰς τὰ σύνορά των κι' ἐπαναλαμβάνονται αἱ ἐμπορικαὶ των ἀνταλλαγαί.

11. ***Μετὰ τῆς Ἀλβανίας.*** Ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1954 ἀπεκατεστάθησαν αἱ διπλωματικαὶ σχέσεις, ἀπεκατεστάθησαν ἀεροπορικαὶ καὶ ὁδικαὶ συγκοινωνίαι κι' ἐξομαλύνθησαν πολλαὶ συνοριακαὶ διαφοραί. Συνεπείᾳ τῆς διατηρήσεως εἰς Ἀλβανίαν τοῦ Χότζα, αἱ περαιτέρω σχέσεις τῶν δύο χωρῶν φαίνεται ὅτι μᾶλλον δὲν θὰ ἔχουν ἔτι μείζονα βελτίωσιν.

12. ***Μετὰ τῆς Ρουμανίας.*** Μετ' αὐτῆς φέρονται, ἐξ ὅλων τῶν δορυφόρων γειτόνων της ὡς περισσότερον ἀγαθαί.

13. ***Μετὰ τῆς Οὐγγαρίας.*** Παρὰ τὴν πικρίαν τοῦ Τίτο διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Νάγκυ καὶ τῶν συνεργατῶν του, ἐν τούτοις εὐνοεῖται ὑπ' αὐτοῦ ἡ παραμονὴ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Καντάρ. Τὸ ἀνησυχητικὸν ἐν προκειμένῳ διὰ τὴν Γιουγκοσλαυΐαν εἶναι ἡ παραμονὴ ἐν Οὐγγαρίᾳ σεβαστοῦ ἀριθμοῦ σοβιετικῶν Δυνάμεων. Ὑπεγράφη συμφωνία ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν.

14. ***Μετὰ τῆς Πολωνίας.*** Βαθμιαία πρόοδος σημειοῦται εἰς τὰς σχέσεις τῶν χωρῶν τούτων, ἰδίᾳ ἀφ' ἧς ἀνέλαβε τὴν διακυβέρνησιν τῆς Πολωνίας ὁ παλαιὸς ἀπόβλητος τοῦ Στάλιν, ἡγέτης Γκομοῦλκα ὅστις ἂν δὲν πράττῃ σήμερον ἐκεῖνο ὅπερ ἔπραξεν ὁ Τίτο τὸ 1948 εἶναι διότι ἡ Πολωνία εὑρίσκεται εἰς ἐξαιρετικῶς λεπτὴν θέσιν ἔναντι τῆς Ρωσίας καὶ ἀντιμετωπίζει τὸν κίνδυνον ν' ἀπωλέσῃ ὅ,τι ἀπέκτησε πραξικοπηματικῶς.

15. ***Μετὰ τῆς Ἀνατ. Γερμανίας.*** Ἡ Γιουγκοσλαυΐα μέχρι πρό τινος ἦτο ἐπιφυλακτικὴ εἰς τὰς σχέσεις της μετὰ τῆς Κομμουνιστικῆς Ἀν. Γερμανίας (ἐκ φόβου μὴ δυσαρεστηθῇ ἡ Δυτ. Γερμανία καὶ ἀτονίσῃ ἡ μετ' αὐτῆς οἰκονομικὴ συμφωνία τοῦ 1956) ἂν καὶ οὐσιαστικῶς ἦσαν φιλικαὶ μεταξὺ λαῶν καὶ ΚΚ. Ἀφοῦ ὅμως ἡ Βουλὴ τῆς Βόννης ἐπεκύρωσε τὸ σύμφωνον τοῦ 1956 μετὰ τῆς Γιουγκοσλαυΐας, ὁ Στρατάρχης Τίτο φρονῶν ὅτι ἐξησφαλίσθη πλέον ἔρριψε τὸ προσωπεῖον καὶ προέβη εἰς τὴν γνωστὴν δήλωσιν περὶ γραμμῆς Ὄντερ-Νάϊσσε. Ἡ ἐπελθοῦσα διακοπὴ τῶν διπλωματικῶν σχέσεων Δυτ. Γερ-

μανίας — Γιουγκοσλαυίας θὰ ἔχῃ, προδήλως, ὡς συνέπειαν τὴν ἔτι πλέον σύσφιγξιν τῶν σχέσεων μεταξὺ 'Ανατ. Γερμανίας καὶ Γιογκοσλαυίας.

III) ΣΥΜΜΑΧΙΑΙ

'Η Γιουγκοσλαυία κεκηρυγμένη κατ' ἀρχὴν ἐναντίον συνασπισμῶν καὶ στρατιωτικῶν συμφώνων, ἐδέχθη συμμετοχὴν εἰς τὸ τριμερὲς βαλκανικὸν σύμφωνον συνδεθεῖσα διὰ συμφώνου μετὰ τῶν χωρῶν 'Ελλάδος καὶ Τουρκίας.

1) *Σχέσεις μετὰ τῆς 'Ελλάδος.* Μετὰ τῆς χώρας ταύτης ἀπεκατεστάθησαν ἀγαθαὶ σχέσεις τὴν 27 Δεκεμβρίου 1950 ἤτοι μετὰ παρέλευσιν 2 1|2 ἐτῶν ἀφ' ἧς ἡ Γιουγκοσλαυία διέρρηξε τοὺς δεσμούς της ('Ιούλιος 1948) μετὰ τῆς Κομινφόρμ.

'Η διαρκὴς βελτίωσις τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἡ ἐκ παραλλήλου σύσφιγξις σχέσεων μετὰ τῆς Τουρκίας καὶ ἡ ὑφισταμένη 'Ελληνοτουρκικὴ φιλία ἐδημιούργησαν προϋποθέσεις συσφίγξεως ἔτι περαιτέρω τῶν σχέσεων τῆς Γιουγκοσλαυίας μετὰ τῆς Τουρκίας καὶ 'Ελλάδος πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διασφαλίσεώς της ἀπὸ πάσης ἐκ τῶν Δορυφόρων ἐπιβουλῆς. Οὕτω ὑπεγράφη τὴν 28 Φεβρουαρίου 1953 σύμφωνον φιλίας μεταξὺ τῶν τριῶν τούτων χωρῶν. 'Ακολούθως συνεφωνήθη καὶ συνεστήθη ἡ Βαλκανικὴ Συμβουλευτικὴ 'Επιτροπὴ μὲ σκοπὸν τὴν προαγωγὴν τῶν φιλικῶν σχέσεων καὶ τὴν ἐν πνεύματι κατανοήσεως ἐπίλυσιν τῶν ἑκάστοτε ἀναφυομένων μεταξὺ τῶν τριῶν κρατῶν διαφορῶν. 'Η συμφωνία μεταξύ των ὑπεγράφετο ὀλίγον ὀργότερον ἤτοι τὴν 9 Αὐγούστου 1954.

'Η ἔναντι τοῦ Κυπριακοῦ θέσις, ἣν εὐθαρσῶς καὶ τιμίως ἔλαβεν ἡ Γιουγκοσλαυία συνετέλεσεν εἰς τὴν ἔτι πλέον σύσφιγξιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο λαῶν 'Ελλάδος καὶ Γιουγκοσλαυίας αἱ ὁποῖαι κατέστησαν στενώτεραι μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Γιουγκοσλαυίας δημοσίαν καταδίκην τῶν τουρκικῶν βανδαλισμῶν (ἐν Κων]πόλει καὶ Σμύρνῃ).

2) *Μετὰ τῆς Τουρκίας.* Τὸ ὑφιστάμενον Βαλκανικὸν Σύμφωνον λόγῳ τῆς ἐχθρότητος ἣν τηρεῖ ἡ Ἄγκυρα ἔναντι τῶν 'Αθηνῶν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ Κυπριακοῦ ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τοῦ ὅτι τὸ Βελιγράδιον ἐτάχθη ἀλληλέγγυον πρὸς τὰς 'Αθήνας, ἔχει καταστῆ σήμερον νεκρὸν γράμμα. 'Εξ ἄλλου τ' ἀντικρουόμενα συμφέροντα Γιουγκοσλαυίας—

Τουρκίας εἰς ΜΑ ἔχουν ψυχράνει ἐντελῶς τὰς σχέσεις Βελιγραδίου – Ἀγκύρας. Ἡ ψυχρότης αὕτη ἐξεδηλώθη ἐκ μέρους τοῦ Τίτο ὅτε μετὰ τὴν περιοδείαν του εἰς Αἴγυπτον καὶ τὴν ἐπιστροφήν του εἰς τὴν χώραν του κατέκρινε δημοσίᾳ εἰς λόγον του τὸ σύμφωνον τῆς Βαγδάτης διακηρύξας ὅτι τοῦτο «ὑποσκάπτει τὴν ἑνότητα τῶν χωρῶν τῆς ΜΑ καὶ δημιουργεῖ νέας ἑστίας παγκοσμίου ἀναταραχῆς». Εἶναι γεγονὸς ὅτι χάρις εἰς τὴν τακτικὴν τῆς Ἀγκύρας, τῆς ἀνερματίστου καὶ ἀλλοπροσάλλου ἐξωτερικῆς πολιτικῆς της τὸ Βαλκανικὸν Σύμφωνον τὸ ὁποῖον ἀπετέλει ἐν τῇ ἰσχύϊ του σιδηρὰν ἀσπίδα διὰ τὴν Τουρκίαν ἀπὸ πάσης ἐκ ΒΔ ἀπειλῆς αὐτῆς, κατέστη σήμερον «ἀσπὶς – ἄθυρμα».

IV) ΕΘΝΙΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΛΕΨΕΙΣ

Ἡ συνθήκη τῶν Βερσαλλιῶν ἐπραγματοποίησε τὸ ὄνειρον τῶν Σλαύων τοῦ Νότου, τῆς ἱδρύσεως, δηλονότι, ἑνὸς ἑνιαίου βασιλείου τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη Νατιοσλαυΐα ἢ κράτος Σέρβων – Κροατῶν καὶ Σλοβένων. Τὰ ὅρια τοῦ κράτους αὐτοῦ ἦσαν ἀνέλπιστα καὶ πέραν ὄχι ἁπλῶς τῶν προσδοκιῶν των ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ὀνείρων των.

Οὕτω κατωχυρώθησαν οἱ Νοτιοσλαῦοι εἰς τὰς κατωτέρω ἐδαφικὰς περιοχάς, ξένας πρὸς τὰ δικαιώματά των:

– Εἰς Δεμὶρ Καποῦ, Μοναστήριον καὶ κοιλάδα π. Στρώμνιτσα.

– Εἰς Κοσυφοπέδιον ὅπου κατώκει καὶ κατοικεῖ μία συμπαγὴς μάζα 700 χιλ. Ἀλβανῶν, (Μαλισώρων καὶ Γκέγκηδων).

– Εἰς τὴν μεγάλην κι' εὐφορωτάτην Οὑγγρικὴν πεδιάδα. Ἔφερον ἐν τούτοις βαρέως ὅτι Ἄρεις αὐτοὶ ἔχασαν ἀπὸ ἕνα Πήγασον (Ἰταλὸν ποιητὴν Γαβριὴλ Ντ' Ἀνούτσιο) τὸ Φιοῦμε.

Μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον προσήρτησαν καθαρῶς Ἰταλικὰ ἐδάφη ὡς, τὴν χερσόνησον τῆς Ἰστρίας, τὴν περιοχὴν Ζάρας καὶ νήσους Ἰταλικὰς παρὰ τὰ Δαλματικὰ παράλια, ἐνῷ κατώρθωσαν νὰ προσαρτήσουν μεταγενεστέρως καὶ τὴν ζώνην «Β» τῆς Τεργέστης.

Καίτοι μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς Συνθήκης Εἰρήνης ἡ Γιουγκοσλαυΐα δὲν προέβαλεν ἐπισήμως θέμα ἄλλων ἐδαφικῶν διεκδικήσεων – πλὴν τοῦ ἐπιδίκου τῆς Τεργέστης – ἕνεκα τοῦ ἀνεδαφικοῦ τοῦ Διεθνοῦς κλίματος, ἐν τούτοις προκύπτει σαφῶς ἐκ τῶν πολιτικῶν της ἐπιδιώξεων, ὑποκινήσεων, καὶ τῆς ἐν γένει δράσεώς της ὅτι ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐν καιρῷ τῷ δέοντι ἐνσωμάτωσιν;

Ι ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου προβάλλονται τὸ πρῶτον αἱ Γιουγκοσλαυικαὶ διεκδικήσεις τόσον ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς Βουλγαρικῆς (Μακεδονίας τοῦ Πιρίνο) Μακεδονίας.

Ὁ Τίτο ἐπωφελούμενος τῆς Σοβιετικῆς στοργῆς, ἐνισχύσεως καὶ πιθανώτατα ὑποδείξεως καὶ ἐξ ἀφορμῆς τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ Βουλγαρία εἶναι εἰς τὸ Ἀξονικὸν στρατόπεδον, υἱοθετεῖ τὰς ἀπόψεις τοῦ Πριμπίσεβιτς, περὶ ὑπάρξεως ἰδίας «Μακεδονικῆς» ἐθνότητος, καθὼς καὶ τὸ κομμουνιστικὸν δόγμα τοῦ 1923 περὶ δημιουργίας Αὐτονόμου Μακεδονίας (δόγματος τὸ ὁποῖον ἠσπάζοντο ὡς φυσικὸν ἀπὸ τότε καὶ οἱ «Ἕλληνες» κομμουνισταὶ) περιλαμβανούσης καὶ τὰ τρία τμήματα ἤτοι Ἑλληνικήν, Σερβικὴν καὶ Βουλγαρικὴν Μακεδονίαν, μὲ ἀπώτερον σκοπὸν τὴν ἐνσωμάτωσιν εὐθὺς κατόπιν τῆς χώρας εἰς τὴν Λαϊκὴν Ὁμόσπονδον Γιουγκοσλαυΐαν. Ὁ ἐπίτροπος τοῦ Τίτο ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν σ. Σματμλάκα προέβη τὰς ἀρχὰς τοῦ 1944 εἰς δημοσίας δηλώσεις ἐπὶ τῆς μελετωμένης Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας (*). Χρησιμοποιῶν ὁ Τίτο τοὺς Σλαυομακεδόνας ὡς ὄργανα πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ του ἀνέλαβε πρωτοβουλίαν ρυθμίσεως τοῦ «Μακεδονικοῦ ζητήματος, τῇ βοηθείᾳ τῆς Ρωσίας» καὶ διὰ τοῦ πειθαναγκασμοῦ τῆς Βουλγαρίας. Ἡ Βουλγαρία, ἐντολῇ Μόσχας, κατὰ τὴν συνάντησιν τοῦ Μπλέντ, συνεφώνησε μετὰ τῆς Γιουγκοσλαυΐας τὴν κατ' ἀρχὴν παραχώρησιν εἰς αὐτὴν «τῆς Μακεδονίας τοῦ Πιρὶν» πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀναπτύξεως τῶν δύο Κρατῶν εἰς Ὁμοσπονδίαν τῶν Νοτίων Σλαύων.

Εἰς τὴν Ὁμοσπονδίαν αὐτὴν θὰ εἰσήρχετο καὶ ἡ Ἀλβανία ὡς 7η χώρα τῆς Νοτιοσλαυΐας ἀφοῦ δὲ ἐμεγεθύνετο διὰ προσαρτήσεως ὁλοκλήρου τῆς Ἠπείρου ἤτοι μέχρι τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου.

Διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ὁ Τίτο ὑπέθαλψε κι' ἐνίσχυσε σημαντικῶς τὸν ΚΣ ἀγῶνα ἀποβλέπων νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ὑπὸ τοῦ ΚΚΕ ἀναγνώρισιν τῆς ἀρχῆς περὶ ἀνεξαρτήτου Μακεδονίας περιλαμβανούσης, βεβαίως, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν τμῆμα.

---

*) Ἀντεπεκρίνοντο αἱ δεδηλωμέναι ἐκεῖναι προθέσεις τῶν Γιουγκοσλαύων εἰς τὸν χάρτην μεταπολεμικῆς διαμορφώσεως τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου, τῶν Σοβιέτ, (ἴδε τόμ. ΕΘΝΗ σελ. 163 τοῦ παρόντος συγγράμματος).

Ἡ ρῆξις Βελιγραδίου –Μόσχας τὸν Ἰούλιον 1948 ἐπανέφερεν εἰς χεῖρας τῆς Βουλγαρίας τὴν πρωτοβουλίαν ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ, τῆς Κομινφόρμ ἐπανελθούσης εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας ἀνεξαρτήτου Μακεδονικοῦ Κράτους ἐντὸς τοῦ κόλπου τῆς Κομμουνιστικῆς Βαλκανικῆς οἰκογενείας. Ἀμφότεροι οἱ ἀστερισμοὶ (Τίτο καὶ Κομινφόρμ) ὑποστηρίζουν τὴν ὕπαρξιν ἰδίας «Μακεδονικῆς» Ἐθνότητος καὶ κατὰ συνέπειαν, τὴν ἀνάγκην αὐτονομήσεως αὐτῆς.

Ἀπὸ τοῦ 1954 ὅμως κι' ἐντεῦθεν, προφανῶς τῇ ὑποδείξει τῆς Σ.Ε. ἀποσκοπούσης τὸν προσεταιρισμὸν τῆς Γιουγκοσλαυίας, ἡ Βουλγαρία ἤρχισε προσανατολιζομένη πρὸς τὴν ἰδέαν παραχωρήσεως εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν, τῆς Μακεδονίας τοῦ Πιρίν.

Ἡ Γιουγκοσλαυία διεκδικεῖ ἐκ τῆς Ἑλλάδος τὴν περιοχὴν τῆς «Μακεδονίας τοῦ Αἰγαίου» δηλ. ὁλόκληρον τὴν κοιλάδα τῆς Καμπανίας τὰ ὑψπ. Ἑορδαίας Κοζάνης καὶ τὴν κοιλάδα τοῦ π. Ἀλιάκμονος. Ὅτε ἀπεκατεστάθησαν (1950) αἱ σχέσεις Γιουγκοσλαυίας – Ἑλλάδος, τὸ Βελιγράδιον μετέβαλε τακτικὴν καὶ ἐφέρετο ὡς ἀμέτοχον τῆς ἀκολουθουμένης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Σκοπίων ἀδιαλλάκτου ἐπὶ τοῦ «Μακεδονικοῦ ζητήματος» πολιτικῆς. Παρουσιάσθη ὄντως ὕφεσις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου μετὰ τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν ὑπὸ τοῦ VI συνεδρίου τοῦ ΚΚΕ περὶ ἐγκαταλείψεως πάσης πολιτικῆς δυναμένης νὰ ἐμποδίσῃ τὴν προσέγγισιν Γιουγκοσλαυίας – Ἑλλάδος.

Σήμερον τὰ Σκόπια δὲν λησμονοῦν τὴν «μὴ ἀπελευθερωθεῖσαν Μακεδονίαν των» ἐνῷ ὑπὸ τῆς Γιουγκοσλαυίας ὑπογραμμίζεται τὸ «ἰδιαίτερον» ἐνδιαφέρον διὰ τοὺς ἐν Ἑλλάδι σλαυοφώνους μὲ τὴν καταφανῆ προσπάθειαν ὅπως ἐμφανισθεῖ ἡ Γιουγκοσλαυία φυσικὴ προστάτις αὐτῶν ἐνῶ ἐκ παραλλήλου φαίνεται ὅτι ἀναζωπυροῦται ἐν τῇ Σερβικῇ Μακεδονίᾳ ἡ αὐτονομιστικὴ διὰ τὴν ὅ λ η ν Μακεδονίαν παλαιὰ κίνησις. Τοῦτο τουλάχιστον μαρτυροῦν αἱ ἑκάστοτε ἐπιθέσεις τοῦ κατευθυνομένου ὑπὸ τοῦ Κράτους Γιουγκοσλαυικοῦ τύπου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς «Μακεδονικῆς μειονότητος», ὡς καὶ ἡ ἐγκατάστασις προκλητικῶς κατὰ μῆκος τῶν Ἑλληνογιουγκοσλαυικῶν συνόρων τῶν ἐκ τῶν χωρῶν τοῦ Παραπετάσματος ἀφικνουμένων εἰς Γιουγκοσλαυίαν σλαυομακεδόνων κομμουνιστοσυμμοριτῶν.

Ἐκ παραλλήλου ἡ ἐπίσημος Κυβέρνησις ἐνεργεῖ ὅπως δεχθεῖ ἡ Ἑλλὰς τὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν χώραν μας τῶν σλαυομακεδόνων οἵτινες ἠκολούθησαν τοὺς συμμορίτας κατὰ τὴν φυγήν των – μετὰ τὰς ἥττας των εἰς Γράμμον καὶ Βίτσι – καὶ τὴν ἐγκατάστασιν αὐτῶν εἰς τὴν περιοχὴν Πρεσπῶν, Φλωρίνης, Πισοδερίου, Κοζάνης. Τοῦτο φυσικὰ δὲν δύναται νὰ γίνῃ δεκτὸν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον τὰ κτήματα τῶν 10.000 περίπου κομμουνιστοσυμμοριτῶν

ἐκείνων τοὺς ἀφηρέθησαν διὰ νόμου τοῦ Κράτους κι' ἐγκατεστάθησαν εἰς ταῦτα Ἕλληνες τὴν συνείδησιν ἐκ τῶν νήσων καὶ τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος.

II ΕΚ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Μέχρι τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἡ Γιουγκοσλαυΐα διεξεδίκει ἐκ τῆς Ἀλβανίας μικρὰν ἐδαφικὴν λωρίδα μεταξὺ τοῦ Ντέμπαρ καὶ Πισκοπῆς, ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Μέλανος Δρίνου ὅπου, κατὰ τοὺς Γιουγκοσλαυικοὺς ἰσχυρισμοὺς κατώκουν 60.000 Γιουγκοσλαῦοι.

Μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἡ Γιουγκοσλαυΐα ἔχει ἓν max. καὶ ἓν min ὅπερ διεκδικεῖ:

– Τὸ maximun ἔγκειται εἰς τὴν προσάρτησιν ὡς 7ης Λ.Δ. τῆς Ἀλβανίας εἰς τὴν Λ.Ο.Δ.Γ. Πιστεύει ὅτι ἐνισχύεται εἰς τὴν βλέψιν της ταύτην ὑπὸ τῆς σημαντικῆς μειονότητος τῶν 700.000 Κοσοβαριδων τῶν διαβιούντων εἰς Κοσυφοπέδιον καὶ Μετόχια.

– Τὸ minimum ἔγκειται εἰς τὴν διατήρησιν ἀνεξαρτήτου Ἀλβανίας, μακρὰν Ἰταλικῆς ἰδία ἐπιρροῆς, ἥτις ὅμως θὰ ἦτο ὑπὸ τὴν ἀποκλειστικὴν ἐπιρροήν της.

III ΕΚ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ
(Σχ. 22)

Τὸ Βανάτον (Τέμεσβερ ἢ Τιμισοάρα). Περιλαμβάνεται ἡ ὅλη περιοχὴ μεταξὺ τῶν ποταμῶν Δουνάβεως πρὸς Ν. Τίσζα πρὸς Δ καὶ Μάρου πρὸς Β ὡς καὶ τῶν Τρανσυλβανικῶν Ἄλπεων πρὸς Α. Ἔχει ἔκτασιν 30.000 περίπου τετρ. χλμ.

Διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Τριανὸν (4 Ἰουνίου 1920) ἐγένετο κατανομὴ τοῦ Οὐγγρικοῦ Βανάτου μεταξὺ Ρουμανίας καὶ Γιουγκοσλαυΐας. Μετὰ τὸν διακανονισμὸν (1923) τῶν συνόρων μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, τὸ μὲν Α τμῆμα τοῦ Βανάτου (Τιμισοάρα καὶ Κραϊόβα) ἐκτάσεως 20.000 τετρ. χλμ. καὶ 950.000 πληθυσμοῦ περιῆλθεν εἰς Ρουμανίαν, τὸ δὲ Δ ἐκτάσεως 10.000 περίπου τετρ. χλμ. καὶ 600.000 κατ. περιῆλθεν εἰς Γιουγκοσλαυΐαν. Ὁ πληθυσμὸς ἀμφοτέρων εἶναι ἀνομοιογενὴς καὶ ἐκ: Ρουμάνων, Σέρβων, Οὔγγρων καὶ Γερμανῶν.

Εἰς τὸ Ρουμανικὸν Βανάτον κατοικοῦν 40.000 Σέρβοι, κατὰ τοὺς Γιουγκοσλαυικοὺς ἰσχυρισμούς, καὶ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἡ Γιουγκοσλαυΐα διεξεδίκει προπολεμικῶς τοῦτο. Παρὰ τὸ ὅτι ἡ Ρουμανία εὑρέθη τὸ τέλος τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου εἰς τὸ στρατόπε-

δον τῶν ἡττημένων δὲν ἠδυνήθη ἡ Γιουγκοσλαυία νὰ ἐπιτύχη τὴν διεκδίκησιν τῆς περιοχῆς.

IV ΕΚ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ

Τὸ τρίγωνον Μπάγιας — Πετσούγιας — Μοχὰτς

Μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον γιουγκοσλαυικὸς στρατὸς κατέλαβε τὴν περιοχὴν ταύτην τὴν ὁποίαν ὅμως ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψη τὸν Αὔγουστον 1921 συμφώνως πρὸς τὰς ἀποφάσεις της Συνδιασκέψεως Εἰρήνης ἡ ὁποία ἐπεδίκασε τὴν περιοχὴν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν.

Ἡ Γιουγκοσλαυία προηγουμένως εἶχε θέσει τὴν ἀξίωσιν διεξαγωγῆς δημοψηφίσματος ἥτις ὅμως ἀπερρίφθη ὑπὸ τῆς συνδιασκέψεως.

Μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον τὸ τρίγωνον παρέμεινεν εἰς Οὐγγαρίαν.

V. ΕΚ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ

α) ***Περιοχαὶ Κορούσκας.*** Ἀποτελεῖ ἡ περιοχὴ τὸ σημεῖον ἐπαφῆς —Τριεθνές, Σλαύων, Γερμανῶν καὶ Λατίνων καὶ τὸ σημεῖον τομῆς τριῶν ἀντιθέτων βλέψεων: τῶν Ἰταλῶν πρὸς Κ. Εὐρώπην, τῶν Σλαύων πρὸς Βαυαρίαν καὶ τῶν Γερμανῶν πρὸς τὴν Ἀδριατικήν.

Ἡ μικρὰ αὕτη περιοχὴ ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς ὑπὸ τὴν Αὐστριακὴν ἐπικράτειαν ἄνω κοιλάδα τοῦ π Ντράβα. Κατοικεῖται ὑπὸ Γερμανῶν κυρίως καὶ μικρᾶς μειονότητος Σλοβένων.

Συμφώνως πρὸς ὅρον τῆς συνθήκης Ἁγ. Γερμανοῦ (10 Ὀκτωβρίου 1920) διενηργήθη δημοψήφισμα ἐν τη περιοχῇ, κατόπιν δὲ τοῦ ὑπὲρ τῆς Αὐστρίας ἀποτελέσματος αὐτοῦ ἡ περιοχὴ παρέμεινεν ὁριστικῶς εἰς Αὐστρίαν. Μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἡ Γιουγκοσλαυία δὲν ἐπέτυχε νὰ πραγματοποιήση τὴν διεκδίκησίν της ταύτην.

β) ***Περιοχὴ Γκραντίσκας.*** Αὕτη εἶναι ἡ Αὐστριακὴ περιοχὴ ἡ ἐκτεινομένη παρὰ τὰ Αὐστροουγγρικὰ σύνορα.

Εἰς αὐτὴν κατοικοῦν περίπου 60.000 Κροᾶται. Διὰ τῆς συνθή-

κης τῶν Παρισίων, μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον, ἡ περιοχὴ περιῆλθεν εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἀπορριφθεισῶν τῶν ἐπ' αὐτῶν Γιουγκοσλαυικῶν ἀξιώσεων. Μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἡ Γιουγκοσλαυία δὲν ἤγειρεν, ἐπὶ τῆς Γκραντίσκας, ἐδαφικὰς ἀξιώσεις.

VI ΕΚ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Αἱ ἐγερθεῖσαι ὑπὸ τῆς Γιουγκοσλαυίας ἀξιώσεις ἐκ τῆς ἡττημένης Ἰταλίας μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον περιελάμβανον τὴν Ἰστρίαν, τὴν Τεργέστην, τὴν Γκορίτζιαν καὶ τὴν Ζάραν.

Διὰ τῆς Συνθήκης Εἰρήνης τῶν Παρισίων τοῦ 1947 καθωρίσθησαν τὰ νέα σύνορα μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Γιουγκοσλαυίας ἐπὶ τῆς, ὡς ἀπεκλήθη, γ ρ α μ μ ῆ ς Μ ό ρ γ κ α ν.

Τὸ ζήτημα τῆς Τεργέστης ἐρρυθμίσθη διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Λονδίνου (5 Ὀκτωβρίου 1954) καθ' ἣν ἡ μὲν ζώνη «Α» παρεχωρήθη εἰς τὴν Ἰταλίαν ἡ δὲ ζώνη «Β» εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν. Ἡ Ζάρα καὶ αἱ πρὸ αὐτῆς νῆσοι ἐνεσωματώθησαν ἐνωρίτερον εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ V

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ

α) *Ἐθνολογικαὶ ἐξελίξεις εἰς τὸν Γιουγκοσλαυικὸν χῶρον*

Ὁ χῶρος κατωκεῖτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ διαφόρων Ἰλλυρικῶν φυλῶν αἵτινες ἀνταγωνιζόμεναι ἀλλήλας εὑρίσκοντο εἰς συνεχῆ μεταναστευτικὴν κίνησιν.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ἤσκησε σημαντικὴν ἐπιρροὴν ἐπ' αὐτῶν ἐνῶ, μετέπειτα, ἡ εἰσβολὴ τῶν Κελτῶν ἐπέφερε νέαν μεγάλην ἀλλαγὴν εἰς τὴν ἐθνογραφικὴν σύστασιν τῶν Σερβικῶν χωρῶν.

Μὲ τὴν κατάκτησιν τοῦ χώρου ὑπὸ τῶν Ρωμαίων ἐπῆλθε νέα ἐθνογραφικὴ ἀλλαγή, μετὰ δὲ τὴν κατάρρευσιν καὶ τοῦ Δυτ. Ρωμαϊκοῦ κράτους ἐπηκολούθησαν εἰσβολαὶ Γότθων, Ἀβάρων καὶ Σλαύων (Ζ' μ.Χ. αἰῶνα).

Οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐπιδραμόντες ἐκ τῶν περιοχῶν τῆς Α Εὐρώπης (Βιστούλα, Πρίπετ, Ἄνω Δνειστέρου) ἐπεξετάθησαν μέχρις Ἀχρίδος καὶ Δυρραχίου. Ταχέως ἀπωθήθησαν ὅμως ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν πρὸς Β.

Ὁ ἐκχριστιανισμὸς τῶν Σέρβων ἤρχισεν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡρακλείου. Κι' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὸ Βυζάντιον διεκεδίκει τὴν ἐπικυριαρχίαν ἐπὶ τῶν Σέρβων καὶ τῶν λοιπῶν γειτονικῶν ἡγεμονιῶν ἣν ἐπέτυχε κυρίως διὰ τῆς κυριαρχίας τοῦ Βυζαντινοῦ στόλου, — μὲ ὁρμητήριον τὸ θέμα Δυρράχιον — ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς. Ἀπὸ τοῦ 912 ἕως 1185 (Πορφυρογεννήτου καὶ Κομνηνῶν) ἐκδηλοῦται ἡ ἐπὶ τῶν Σέρβων κυριαρχία τοῦ Βυζαντίου διὰ τῆς ὑποχρεώσεως αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων φύλων τῆς Γιουγκοσλαυίας ὅπως θέτουν στρατὸν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Βυζαντινοῦ Αὐτοκράτορος.

Τὸ 924 κατελήφθη ἡ Σερβία ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ ἠρημώθη. Τὸ 931 συνεστήθη ἐκ νέου τὸ Σερβικὸν κράτος, τὸ ὁποῖον καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν ἐπικυριαρχίαν τοῦ Βυζαντίου ἐπεξέτεινε τὰ σύνορά του μέχρι τοῦ Δουνάβεως ἐπὶ βασιλείας Βασιλείου Β' ὅστις τὸν βασιλέα τῆς Κροατίας Κρεζιμὶρ ὠνόμασε β' Βυζαντινὸν Πατρίκιον.

Ἀπὸ τοῦ 1034 ἤρχισεν ἡ ἀντίστασις τῶν Σέρβων κατὰ τῶν Βυζαντινῶν. Τὸ 1103 ἡ Κροατία καὶ Σλοβενία περιῆλθον εἰς Οὐγγαρίαν κι' ἀπὸ τότε ἡ ἱστορία των ταυτίζεται μὲ τῆς Οὐγγαρίας. Ἐπὶ ἡγεμονίας τῶν Νεμανιδῶν (1196 - 1228) οἱ Σέρβοι ἐπέτυχον τὴν πλήρη πολιτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας των. Κατὰ τοὺς ΙΓ' καὶ ΙΔ' αἰῶνας οἱ Σέρβοι ἵδρυσαν πανίσχυρον κράτος, οὗ λαμπροτέρα εἶναι ἡ περίοδος ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸν Στέφανον Δουσὰν (1331 – 1355) ἀνακηρυχθέντος «Βασιλέως Σέρβων καὶ Ἑλλήνων» εἰς Σκόπια. Οὗτος ἡγεμόνευσεν εἰς τὰς περιοχὰς ὁλοκλήρου σχεδὸν τῆς Μακεδονίας, τῆς Βουλγαρίας, Ἀλβανίας καὶ Θεσσαλίας. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἡ Σερβία ἔφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς Μεσαιωνικῆς της ἀκμῆς.

β) *Παρακμὴ καὶ ὑποταγὴ εἰς Τούρκους*

Ἡ ἀναμέτρησις τοῦ Κοσυφοπεδίου (1389) τῶν σλαυικῶν Δυνάμεων μὲ τὰς ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Μουρὰτ τουρκικὰς τοιαύτας εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν ὑποταγὴν τῶν Σλαύων εἰς τοὺς Τούρκους. Ὀλίγον ἀργότερον ἀνέκτησαν τὴν ἐλευθερίαν των ἣν διετήρησαν χάρις εἰς τοὺς ὑπὸ τὸν Ἰωάννην Οὐνιάδην Οὔγγρους μέχρι τοῦ 1448. Κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἔλαβε χώραν νέα μεγάλη μάχη, καὶ πάλιν εἰς Κοσυφοπέδιον, μεταξὺ τῶν ἡνωμένων λαῶν τῆς Βαλκανικῆς καὶ τῶν Τούρκων οἵτινες ὑπὸ ἀρχιστράτηγον τὸν Μαχμοὺτ Πασὰν – ἐξωμότην Ἕλληνα ἐκ τῆς εὐγενοῦς οἰκογενείας τῶν Φιλανθρωπηνῶν – ἐνίκησαν τὸν χριστιανικὸν στρατὸν κι' ἐκυριάρχησαν τῆς Βαλκανικῆς.

Κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας ὑπέφερον πολλὰ οἱ Γιουγκοσλαυικοὶ πληθυσμοὶ ἀπὸ τὰς μέσῳ τῆς χώρας διερχομένας τουρκικὰς στρατιὰς κατὰ τούς, ἀδιακόπους σχεδόν, ἀγῶνας τῶν Τούρκων ἐναντίον τῶν Αὐστροούγγρων.

Οἱ Τοῦρκοι τὸ 1521 κατέλαβον τὸ Βελιγράδιον ἀπὸ τοὺς Οὔγγρους τὸ δὲ 1526 μέγα μέρος τῆς Οὐγγρικῆς Κροατίας ἱδρύσαντες τὴν τουρκικὴν Κροατίαν ἣν ἐκράτησαν μέχρι τοῦ 1718. Ἀπὸ τοῦ 1499 ἡ ὀρεινὴ περιοχὴ τῆς Ζέτας κατώρθωσε ν' ἀποκτήσῃ ἀνάλογον τῆς ἰδικῆς μας Μάνης καθεστὼς ὡς θεοκρατικὸν κράτος τῆς Κεττίγνης

(Μαυροβουνίου) διατηρῆσαν τὴν ἀνεξαρτησίαν του μέχρι τοῦ 1852. Ἀπὸ τοῦ 1777 αἱ Κροατία, Σλοβενία καὶ Δαλματία ἀποτελοῦν ἀνεξάρτητον τριαδικὸν βασίλειον διοικούμενον ὑπὸ Κυβερνητικοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Βιέννης. Τὰ Πανσλαυιστικὰ σχέδια τῶν Ρώσων καὶ ἡ παρακμὴ τοῦ τουρκικοῦ Κράτους, προὐκάλεσαν τὴν ἐξέγερσιν τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ. Ἀφορμὴ ἐδόθη ἐκ τῆς δολοφονίας (1804) ὑπὸ τῶν στασιαστῶν τοῦ ἐναρέτου Τούρκου διοικητοῦ Χατζῆ Μουσταφᾶ πασᾶ καθὼς καὶ σεβαστοῦ ἀριθμοῦ Σέρβων προκρίτων. Ἡ πρώτη ἐπαναστατικὴ κίνησις ἐκδηλωθεῖσα ὑπὸ ἀρχηγὸν τὸν Γεώργιον Πέτροβιτς ἢ Τσέρνω Γεώργη (Καραγεώργη) τὸ 1804 κατεπνίγη μετὰ ἐννεαετῆ πόλεμον.

γ) *Διαδοχικὰ στάδια τῆς Σερβικῆς ἀνεξαρτησίας*

Τὸ 1815 ὁ Μίλος Θεοδώρου Ὀβρένοβιτς ἀνύψωσε καὶ αὖθις τὴν ἐπαναστατικὴν σημαίαν ὑπὸ τὴν δρῦν τῆς ἐκκλησίας τοῦ Τακόβου. Στεφθείσης ὑπὸ ἐπιτυχίας τῆς ἐπαναστάσεως ἐκείνης ἡ Σερβία ἀνεκηρύχθη (1820) ἡγεμονία ὑποτελὴς εἰς τὸν Σουλτᾶνον καὶ ὑπὸ κληρονομικῷ δικαίῳ, ἡγεμόνας τοὺς διαδόχους τοῦ Μίλου Ὀβρένοβιτς. Τὸ 1814 ἡ Κροατία καὶ ἡ Σλοβενία περιέρχονται εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Οὐγγαρίας μέχρι τοῦ 1848.

Ὁ Καραγεώργης δολοφονεῖται ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ὀβρένοβιτς καὶ εἰς μάτην οἱ Ἕλληνες Φιλικοὶ προσπαθοῦν νὰ μυήσουν εἰς τὴν κίνησίν των τὸν Ὀβρένοβιτς, ὅστις ἐπιτυχὼν τ' ἀνέλπιστα ἀπὸ τοὺς Τούρκους θεᾶται ἀπαθὴς τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα.

Ἡ Ρωσοτουρκικὴ Συνθήκη τοῦ Ἄκκερμαν (1826) προέβλεπεν ἀνεξαρτησίαν τῆς Σερβίας ἥτις θὰ καθίστατο μόνον φόρου ὑποτελὴς χώρα εἰς τὸν Σουλτάνον. Κατόπιν τῆς Συνθήκης Ἀδριανουπόλεως (1829) καὶ διὰ φιρμανίου τοῦ Σουλτάνου καθωρίσθησαν τὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Σερβίας. Ὁ Μίλος Ὀβρένοβιτς ὠνομάσθη ἀρχικνιάζης καὶ διετέλεσε μέχρι τοῦ 1839 ἡγεμὼν τῆς Σερβίας ὁπότε ὑποχρεωθεὶς νὰ παραχωρήσῃ σύνταγμα παρητήθη ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του Μιχαήλου Ὀβρένοβιτς Γ'. Τὸ 1842 ἀνετράπη οὗτος κι' ἀνεκηρύχθη τὸ 1845 ἡγεμὼν ὁ ἐκ τῆς δυναστείας τῶν Καραγεώργη υἱὸς τοῦ Πέτρου, Ἀλέξανδρος. Καὶ οὗτος ὅμως ἐξεδιώχθη τὸ 1858 ὑπὸ τῆς Σκουψίνας (Ἐθνοσυνελεύσεως) ὡς ἀκολουθῶν φιλοαυστριακὴν πολιτικήν, ἀποκατοσταθέντων καὶ αὖθις τῶν Ὀβρένοβιτς εἰς τὴν ἡγεμονικὴν ἐξουσίαν.

Τὸ 1848 ἡ Κροατία καὶ Σλοβενία προσαρτῶνται ἀπὸ τὴν Αὐ-

στρίαν ἐνῶ τὸ 1859 καθορίζονται ὑπὸ Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς τὰ σύνορα τοῦ ἀνεξαρτήτου Μαυροβουνίου.

Τὸ 1867 ἱδρυθέντος τοῦ δυαδικοῦ Αὐστροουγγρικοῦ Κράτους, ἡ Κροατία περιῆλθεν εἰς τοὺς Οὔγγρους ὑφ' οὓς παρέμεινε μέχρι πέρατος τοῦ α' παγκοσμίου πολέμου. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἡ τελευταία ἐν Σερβίᾳ Τουρκικὴ φρουρὰ τοῦ Βελιγραδίου ἀπεχώρει ἐκ τῆς πόλεως.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου 1877 – 78 οἱ Σέρβοι ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων. Διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ Βερολίνου ἐπέτυχον νὰ προσαρτήσουν τὴν κοιλάδα τοῦ π. Νυσάβα καὶ τὴν περιοχὴν τοῦ Βράνιε καὶ Κουρσούμλιε (*).

δ) *Ὕψωσις τῆς Ἡγεμονίας εἰς Βασίλειον*

Ἔλαβε χώραν αὕτη τὴν 22αν Φεβρουαρίου 1882. Ὁ Βασιλεὺς Μιλάνος Ὀβρένοβιτς ἐξ ἀφορμῆς πραξικοπηματικῆς προσαρτήσεως ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας τῆς Αὐτονόμου Ἀν. Ρούμελης κηρύττει τὸ φθινόπωρον τοῦ 1885 τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Βουλγάρων. Κατ' αὐτὸν οἱ Σέρβοι ἡττήθησαν ἐν Σλιβνίτσῃ ἡ δὲ βουλγαρικὴ πρὸς Νύσαν προέλασις ἀνεστάλη μόνον τῇ ἐπεμβάσει τῆς Αὐστρίας, ἐνῶ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου (19 Φεβρ. 1886) ἀπεκαθίσταντο τὰ πρὸ τοῦ πολέμου σύνορα μεταξὺ τῶν ἐμπολέμων.

Ὁ Μιλάνος ἐξηναγκάσθη εἰς παραίτησιν λόγῳ τῆς αὐξούσης ἀντιδημοτικότητος αὐτοῦ ἐν Σερβίᾳ ὡς καὶ ἕνεκα τῶν ἐν τῇ Αὐλῇ του ἐρίδων πρὸς ἐπικράτησιν τῆς ρωσικῆς ἐν τῇ χώρᾳ πολιτικῆς ἧς ὑπέρμαχος ἦτο ἡ βασίλισσα Ναταλία, ἔναντι τῆς Αὐστριακῆς μὲ θιασιώτην τὸν Μιλάνον.

Τὸν Μιλάνον διεδέξατο ὁ υἱός του Ἀ λ έ ξ α ν δ ρ ο ς ὃν σφαγιασθέντα μετὰ τῆς συζύγου του Δράγας Μασίν (*) τὴν νύκτα τῆς 28 – 29 Μαΐου 1903 ἐντὸς τῶν ἐν Βελιγραδίῳ ἀνακτόρων καὶ κηρυχθείσης ἐκπτώτου τῆς δυναστείας τῶν Ὀβρένοβιτς ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὁ Π έ τ ρ ο ς Α' Κ α ρ α γ ε ώ ρ γ ε β ι τ ς.

Ἔκτοτε ἀρχίζει ὁ ἀγὼν τοῦ Σερβικοῦ Κράτους κατὰ τῆς Αὐστρουγγαρίας, διότι οἱ Ὀβρένοβιτς εἶχον συνάψει μυστικὴν μετὰ τῶν

(*) Διὰ τὴν παραχώρησιν τῶν δύο τούτων περιοχῶν ἐξηγέρθη σύσσωμος τὸ 1880 ἡ Ἀλβανία, προφανῶς ὑποκινουμένη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, διότι ἐθεώρει Ἀλβανικὰς τὰς περιοχὰς ταύτας.

(*) Ἡ Δράγα οὖσα ἄτεκνος προήλειψε ὡς διάδοχον ἀδελφόν της ὑπολοχαγὸν τοῦ Σερβικοῦ στρατοῦ

᾿Αψβούργων συνθήκην, ὑποτάσσουσα σχεδὸν τὴν Σερβίαν εἰς τὴν Αὐστρουγγαρίαν.

Σοβαρὰ κίνησις ἀναφαίνεται τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος πρὸς ἕνωσιν τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων εἰς μίαν εὐρυτέραν βαλκανικὴν οἰκογένειαν τῶν Νοτιοσλαύων. Τῇ μεσολαβήσει τῆς Ρωσίας καὶ κατόπιν τῆς συναντήσεως τῶν βασιλέων Πέτρου καὶ Φερδινάνδου, ἀποφασίζεται ἡ τελωνειακὴ ἕνωσις τῶν δύο χωρῶν Σερβίας καὶ Βουλγαρίας αἵτινες συνδέονται καὶ διὰ συνθήκης συμμαχίας. Αἱ ἐξελίξεις αὗται προκαλοῦν τὴν Αὐστρουγγρικὴν ἀντίδρασιν.

Τὸ 1910 τὸ Μαυροβούνιον κηρύσσεται Βασίλειον ὑπὸ τὸν Νικήταν.

ε) ***Βαλκανικοὶ πόλεμοι καὶ Εὐρωπαϊκοὶ***

Εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν χωρῶν Μαυροβουνίου, Σερβίας καὶ Βουλγαρίας συμμετέχει καὶ ἡ ῾Ελλὰς τὸ 1912.

῾Ο νικηφόρος πόλεμος 1912–13 κατὰ Τούρκων καὶ Βουλγάρων προσπορίζει σημαντικὰ ἐδαφικὰ ὀφέλη εἰς Σερβίαν ἥτις ἡνώθη μὲ τὸ Μαυροβούνιον.

Εἰς τὴν Αὐστρουγγαρίαν ἐνέπνευσαν φόβους αἱ κινήσεις τῶν Νοτιοσλαύων αἵτινες ἀπέβλεπον εἰς τὴν συνεννόησιν Σέρβων–Βουλγάρων διὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς Μακεδονίας εἰς Βουλγαρίαν καὶ τῆς Βοσνίας κι᾿ ᾿Ερζεγοβίνης εἰς Σερβίαν. ᾿Εξ ἄλλου ἡ Αὐστρουγγαρία ἀποβλέπουσα εἰς κάθοδόν της πρὸς τὸ Αἰγαῖον ἤθελε νὰ θέσῃ ἐκποδὼν τὴν Σερβίαν καὶ προπαρεσκεύαζε τὸν πόλεμον κατ᾿ αὐτῆς. ᾿Αφορμὴ τούτου ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τοῦ Σέρβου φοιτητοῦ Γαβριὴλ Πρίντσιπ δολοφονία εἰς Σαράγιεβον τοῦ ᾿Αρχιδουκὸς Διαδόχου Φραγκίσκου Φερδινάνδου.

῾Η Σερβία μετὰ ἡρωϊκὴν ἀντίστασιν (1914–16), ἐνικήθη ὑπὸ τῶν Γερμανοαυστριακῶν εἰς τὸν Βορρᾶν καὶ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων εἰς τὸν Νότον, ἐνῷ τὰ ὑπολείμματα τοῦ διαλυθέντος στρατοῦ της κατέφυγον εἰς ῾Ελλάδα (Κέρκυραν).

᾿Απηλευθερώθη τὸν Σεπτέμβριον 1918 κατόπιν τῆς συμμαχικῆς νίκης ἐν τῷ Μακεδονικῷ Μετώπῳ ὑπὸ τῶν ἡνωμένων δυνάμεων ῎Αγγλων, Γάλλων, ῾Ελλήνων, Σέρβων καὶ ᾿Ιταλῶν.

Τὸν Δεκέμβριον 1918 ἡ ἕνωσις τῶν Σλαύων τοῦ Νότου ἐπραγματοποιεῖτο μὲ τὴν συγκρότησιν τοῦ «Βασιλείου Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων».

᾿Εν τούτοις αἱ φυλετικαὶ διαφοραὶ καὶ ἰδίᾳ, τὸ ἄνισον ἐπίπεδον πολιτισμοῦ τῶν λαῶν τῆς Νοτιοσλαυίας μὲ τὸ προνόμιον τῶν ταπει-

νοτέρων (Σέρβων) νὰ διοικοῦν τοὺς πλέον εὐηγμένους (Κροάτας, Σλοβένους) ἐδημιούργησαν τὴν ἑπομένην τῆς δημιουργίας τοῦ περιέργου «Μωσαϊκοῦ – Κράτους» δισεπίλυτα πολιτικὰ προβλήματα ἐν τῇ χώρᾳ. Ὁ Βασιλεὺς Ἀλέξανδρος διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Πέτρον Καραγεώργεβιτς μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ (1921) ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταστήσῃ προσωπικὴν δικτατορίαν (6 Ἰανουαρίου 1929). Διὰ τοῦ νέου Συντάγματος, τὸ Κράτος ὠνομάζετο «Γιουγκοσλαυΐα». Τὴν 9ην Ὀκτωβρίου 1934 ὁ Ἀλέξανδρος ἐδολοφονεῖτο ἐν Μασσαλίᾳ ὑπὸ φανατικοῦ ὑπηκόου του καὶ ὠνομάσθη Βασιλεὺς ὁ 11ετὴς Διάδοχος Πέτρος μὲ ἀντιβασιλέα τὸν θεῖον του Παῦλον.

Κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου (1939) ἡ Γιουγκοσλαυΐα ἦτο καὶ παρέμεινεν οὐδετέρα μέχρι τῆς 25ης Μαρτίου 1941 ὅτε ὁ πρωθυπουργὸς Τσβέτκοβιτς μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Οὐγγαρίας καὶ τοῦ Χίτλερ ὑπέγραφον εἰς Βερολῖνον τὸ «τριμερές». Δι' αὐτοῦ ἡ Γιουγκοσλαυΐα ἐδέχετο ἔναντι παραχωρήσεως εἰς αὐτὴν τῆς Θεσσαλονίκης νὰ καταστῇ βάσις τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ, νὰ ἐπιτρέψῃ ἐλευθέραν διάβασιν ἀξονικῶν δυνάμεων πρὸς Θεσσαλονίκην, Αἰγαῖον καὶ Μ.Α. καὶ νὰ θέσῃ τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις καὶ βάσεις της εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Γερμανίας. Ἡ συμφωνία αὕτη ἥτις ὑπεδούλωνε τὴν χώραν εἰς τὸν Ἄξονα, προεκάλεσε τὸ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν τῆς Ἀεροπορίας Δουσὰν Σίμοβιτς πραξικόπημα τοῦ Βελιγραδίου τὴν νύκτα τῆς 26ης πρὸς τὴν 27ην Μαρτίου, ὅπερ ἀνέτρεψε τὸν Τσβέτκοβιτς, ἐξώρισεν τὸν ἀντιβασιλέα Παῦλον κι' κήρυξεν ἐνήλικον τὸν Β α σ ι λ έ α Π έ τ ρ ο ν Β'.

Ἡ ἀντίστασις ἣν προέβαλεν ὁ στρατὸς εἰς τὴν ἐκδηλωθεῖσαν τὴν πρωΐαν τῆς 6ης Ἀπριλίου ἐπίθεσιν τῶν ἀξονικῶν δυνάμεων ἦτο ἀσθενεστάτη καὶ ἡ χώρα κατελήφθη, σχεδὸν ἄνευ ἀντιστάσεως, ἐξ ὁλοκλήρου ἐντὸς 11 ἡμερῶν, ἐνῷ ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Κυβέρνησις κατέφευγον εἰς Ἀθήνας, κι' ἐκεῖθεν εἰς Κάϊρον.

Στ) *Περίοδος 1941 κι' ἐντεῦθεν*

Ἐνῷ ὁ Βασιλεὺς Πέτρος ἐσχημάτισεν ἐν Λονδίνῳ Κυβέρνησιν ἐν ἐξορίᾳ, οἱ Γιουγκοσλαῦοι ὠργάνωναν εἰς τὴν κατεχομένην χώραν των τὴν ἀντίστασιν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Τὸ πρῶτον ὠργανώθησαν αἱ ἐθνικιστικαὶ δυνάμεις ὡς «Τσέτνικ» ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ντράγα Μιχαήλοβιτς καὶ ἀκολούθως μετὰ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου Γερμανίας – Ρωσίας αἱ κομμουνιστικαὶ ὡς «Παρτιζάνοι» ὑπὸ τὸν μέχρι τότε γενικὸν γραμματέα τοῦ ΚΚΓ Γιοσὶπ Μπρὸζ (Τίτο).

Ὁ Τίτο κατώρθωσε νὰ ἐξαπατήσῃ τὴν παρ' αὐτῷ Βρεττανικὴν

ἀποστολὴν ὑπὸ τὸν Μὰκ Λὴν ὅτι οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν ἡ κίνησίς του μὲ τὸν κομμουνισμὸν κι' ὅτι ἦτο ἡγήτωρ 'Εθνικοῦ καὶ δυτικοφίλου κινήματος σκοποῦντος νὰ ρίψῃ τὴν Γιουγκοσλαυίαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Δύσεως ἐνῷ ἐκ παραλλήλου ἐδυσφήμει τὸν ἔντιμον στρατηγὸν Μιχαήλοβιτς ὡς «συνεργάτην τοῦ ἐχθροῦ». Ἵνα γίνῃ δὲ πειστικώτερος παρουσίασε πλαστὰ ἔγγραφα μεγάλην ἐμποιήσαντα ἐντύπωσιν εἰς τὴν Βρεττανικὴν Κυβέρνησιν ἥτις διέπραξε τὸ σφάλμα νὰ μὴ ἐπιδείξῃ ταῦτα εἰς τὴν Κυβέρνησιν Βασιλέως Πέτρου, μόνην ἱκανὴν νὰ διαπιστώσῃ τὴν γνησιότητα ἢ πλαστότητα αὐτῶν. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα οὐδεμίαν ἐνεποίησαν ἐντύπωσιν εἰς τὸ Κρεμλῖνον τὸ ὁ ὁποῖον διέταξε κατὰ Σεπτέμβριον 1942 τὸν Τίτο «νὰ ἐλέγξῃ ἐπιμελῶς τὴν αὐθεντικότητα τῶν ἐγγράφων». Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι αἱ δυνάμεις κατοχῆς ('Ιταλία, Γερμανία) ἔχουσαι πᾶν συμφέρον νὰ διασπάσουν τὸν ἀγῶνα Τσέτνικ — Παρτιζάνων κι' ἔτι πλέον νὰ στρέψουν τὴν μίαν ὀργάνωσιν κατὰ τῆς ἑτέρας, συνέβαλον καταλλήλως εἰς τὸ νὰ γίνῃ πιστευτὸς ὁ Τίτο. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχὴν ὁ Τίτο καὶ ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς ἐρωτοτροπίας του μὲ τὴν Δύσιν, διὰ διαφόρων ἐνεργειῶν του διέβαλεν εἰς τὸ Κρεμλῖνον τὴν Γιουγκοσλαυικὴν καὶ Βρεττανικὴν Κυβέρνησιν. (*)

'Ο Μιχαήλοβιτς ἐγκατελήφθη καὶ ὁ Τίτο ἀνεφωδιάσθη μὲ πολεμικὸν ὑλικὸν ἀπὸ τὴν Μ. Βρεττανίαν. Τὸν Μάϊον 1944 ἐπῆλθε συμφωνία Τίτο — Σούμπασιτς (πρωθυπουργοῦ τῆς ἐν Λονδίνου ἐξορίστου Κυβερνήσεως). Καθωρίζετο δι' αὐτῆς ὅτι μεταπελευθερωτικῶς δὲν θὰ ἐτίθετο δυναστικὸν ζήτημα ἐν τῇ χώρᾳ, τοῦ βασιλέως Πέτρου ἀναγνωρίσαντος τὸν ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα τοῦ Τίτο ὡς 'Εθνικόν. Τὴν 12ην Σεπτεμβρίου 1944 διὰ λόγου του ἐκφωνηθέντος ἐκ τοῦ BBC τοῦ Λονδίνου ὁ Βασιλεὺς Πέτρος ἀπεκήρυξε τὸν Μιχαήλοβιτς χαρακτηρίζων ὡς προδότην ὅποιον ἠρνεῖτο νὰ ἐνταχθῇ εἰς τὰς δυνάμεις τῶν Παρτιζάνων. Οἱ Τσέτνικς κατόπιν τούτου διελύθησαν ὁ δὲ Μιχαήλοβιτς συλληφθεὶς (25 Μαρτίου 1946) ἐδικάσθη κι' ἐξετελέσθη.

Ὅταν κατ' 'Οκτώβριον 1944 ἀπεχώρησαν οἱ Γερμανοὶ ἐκ τῆς χώρας ὁ Τίτο ἔρριψε τὸ προσωπεῖον. Κυβέρνησιν ἐσχημάτισε ἡ «'Εθνικὴ 'Επιτροπὴ 'Απελευθερώσεως» τοῦ Τίτο ἥτις ἀμέσως κατόπιν ἐκήρυξεν ἔκπτωτον τὴν δυναστείαν καὶ προέβη εἰς τὴν ταχεῖαν κομμουνιστικοποίησιν τῆς χώρας.

(*) Εἰς ἐπιστολήν του πρὸς τὸν ἕτερον 'Ιωσὴφ (Στάλιν) ὁ 'Ιωσὴφ Μπρὸζ γράφει: «'Η Γιουγκοσλαυικὴ Κυβέρνησις τοῦ Λονδίνου συνεργάζεται ἀπροκαλύπτως μὲ τοὺς 'Ιταλοὺς κι' ἐκ τῶν παρασκηνίων καὶ μετὰ τῶν Γερμανῶν. Εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι ἡ 'Ιντέλλιντζενς Σέρβις ὑποστηρίζει τὴν πολιτικὴν ταύτην...»

Ὑπὸ τὰς εὐλογίας τοῦ Στάλιν οἱ Τίτο καὶ Δημητρὼφ (Βουλγαρίας) προσπαθοῦν νὰ καταλήξουν εἰς συμφωνίαν διὰ τὴν δημιουργίαν Βαλκανικῆς Ὁμοσπονδίας. Ὁ Τίτο κατέβαλε προσπαθείας νὰ πείσῃ τὸ Κρεμλῖνον ν' ἀναθέσῃ εἰς αὐτὸν ἡγετικὸν ρόλον ἐν τῇ κυοφορουμένῃ Ὁμοσπονδίᾳ ἐν ᾗ θὰ περιελαμβάνοντο τὰ κράτη Βουλγαρία, Ἀλβανία καὶ «Μακεδονία». Ἡ Βουλγαρία ἀντιδρᾷ διὰ τῆς προσωπικότητος τοῦ Δημητρώφ, πλέον προσφιλοῦς εἰς τὸ Κρεμλῖνον ἐπιθυμοῦσα ὅπως εἰς τὴν Βαλκανικὴν Ὁμοσπονδίαν τὰ κράτη Βουλγαρία, Γιουγκοσλαυία, «Μακεδονία» καὶ Ἀλβανία καταστοῦν ἰσότιμα μέλη. Πραγματοποιοῦνται εἰς Μπλὲντ (1947) καὶ εἰς Εὐξεινογκραντ παρὰ τὴν Βάρναν (ἄνοιξιν 1948) συναντήσεις ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ρωσίας, τῶν Τίτο καὶ Δημητρώφ, καθ' ἃς ὅμως δὲν ἐπιτυγχάνεται συμφωνία μεταξὺ τῶν δύο ἡγητόρων. Ὁ Τίτο βοηθεῖ τὸν ἀγῶνα τῶν Κ.Σ. καὶ συναντᾶται μετὰ τοῦ Μάρκου Βαφειάδη μυστικῶς διὰ νὰ καθορίσουν τὰς λεπτομερείας ἀνταλλαγῆς πληθυσμῶν ἐν Μακεδονίᾳ. Παρὰ τὰς περὶ τοὐναντίον συστάσεις τῆς Μόσχας ἐπαναλαμβάνει τὰς συζητήσεις του μετὰ τοῦ Μάρκου Βαφειάδου. Ἡ συνεπείᾳ ἐθνικιστικῶν, οἰκονομικῶν καὶ ἰδεολογικῶν διαφορῶν διάστασίς του (1948) πρὸς τὸ Κρεμλῖνον ἐπανέφερε τὴν Γιουγκοσλαυίαν εἰς τὴν τροχιὰν τῆς Δύσεως.

Ἡ Μόσχα κατέβαλε προσπαθείας πρὸς ἀνατροπήν του πλὴν ὅμως ἀκάρπους, καθόσον ὁ στρατὸς καὶ ἡ νεολαία παρέμειναν πιστοὶ εἰς τὸν Τίτο. Καὶ ναὶ μὲν ἐκ τῶν παλαιῶν ὀπαδῶν του ἀπώλεσε τὴν ὑποστήριξιν τῶν κομινφορμικῶν στοιχείων ἀλλ' ὅμως ἐκέρδισε τὴν μερίδα τῶν ἐθνικιστῶν προτιμούντων Γιουγκοσλαυίαν ὑπὸ Τιτοϊσμὸν παρὰ Κομινφορμισμόν. Ὁ οἰκονομικός του ἀποκλεισμὸς ὑπὸ τῆς Κομινφόρμ καὶ ὁ κίνδυνος αὐτῆς ταύτης τῆς ἀσφαλείας τῆς χώρας ἠνάγκασαν τὸν Τίτο νὰ προσεγγίσῃ τὴν Δύσιν, δεχθεὶς ἐξ αὐτῆς οἰκονομικὴν βοήθειαν καὶ Ἀμερικανικὴν Στρατιωτικοοικονομικὴν ἀποστολήν. Τὴν 28 Φεβρουαρίου 1953 ὑπέγραψεν ἐν Ἀγκύρᾳ σύμφωνον φιλίας καὶ συνεργασίας μετὰ τῶν συμμάχων χωρῶν Τουρκίας κι' Ἑλλάδος, τὴν δὲ 9 Αὐγούστου 1954 εἰς Μπλὲντ μετὰ τῶν ἰδίων χωρῶν Συνθήκην συμμαχίας, πολιτικῆς συνεργασίας καὶ ἀμοιβαίας βοηθείας.

ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ VI

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΙΑΣ

Α) ΑΞΙΑ ΑΥΤΗΣ ΛΟΓΩ ΘΕΣΕΩΣ

Ἐπὶ συνολικῆς ἐκτάσεως 553.005 τετρ. χλμ. τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἡ Γιουγκοσλαυία κατέχει τὸ ἥμισυ σχεδὸν (256.880 τετρ. χλμ.) τοῦ Βαλκανικοῦ χώρου, οὖσα ἡ μεγαλυτέρα δύναμις ἐν αὐτῷ. Εὑρισκομένη εἰς τὸ Β καὶ ΒΔ τμῆμα τῆς χερσονήσου ἀποτελεῖ τὸν διαχωρίζοντα τοὺς δύο μεγάλους Συνασπισμοὺς γεωγραφικὸν χῶρον ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ ταύτῃ περιοχῇ.

– ***Καλύπτει*** ἐξ ὁλοκλήρου ἀπ' Α τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον μεθ' ἧς ἔχει σύνορα κατὰ τὸ πλεῖστον θαλάσσια (τὰ χερσαῖα αὐτῶν εἶναι περίπου 180 χιλ. ἐνῶ τὰ θαλάσσια εἶναι 670 χιλ.) καὶ δεδομένου ὅτι ἡ παρεμβαλλομένη μεταξὺ τῶν δύο κρατῶν Ἀδριατικὴ θάλασσα, καθ' ὃ κλειστὴ καὶ ἐπιμήκης δὲν εἶναι ἡ διαχωρίζουσα ἀλλ' ἡ ἑ ν ο ῦ σ α τὰ δύο κράτη θαλασσία λωρίς.

Ἡ Ἀδριατικὴ μέχρι τέλους τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἀνῆκεν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς δύο ταύτας χώρας, ἀφοῦ ἡ Ἰταλία ἦτο κυρία ἐν Ἀλβανίᾳ καὶ τοῦ πορθμοῦ Ὀτράντο. Ἡ μεταπολεμικὴ ὅμως πολιτικὴ μεταβολὴ ἐν Ἀλβανίᾳ – ἀπὸ Φασιστικῆς χώρας εἰς Κομμουνιστικὴν – ἔφερε, κατὰ φυσικὴν συνέπειαν, εἰς τὸν χῶρον τοῦτον, ὡς συγκυρίαρχον καὶ μίαν Τρίτην Δύναμιν, τὴν Σοβιετικὴν Ἕνωσιν. Ἡ Ἰταλία, ἡττημένη χώρα, δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀντιδράσῃ εἰς τὴν ἑδραίωσιν τοῦ κομμουνισμοῦ εἰς Ἀλβανίαν. Ἡ Ἑλλὰς προέβαλε τὰς δικαίας διεκδικήσεις της ἐπὶ τῆς Β. Ἠπείρου καὶ ἂν εἰσηκούετο κι' ἱκα-

νοποιεῖτο, ὁ Αὐλὼν καὶ ἡ Σάσων – ὄντα σήμερον Ἑλληνικὰ ἐδάφη – θὰ διησφάλιζον πλήρως τὴν Ἀδριατικὴν διὰ τοῦ Ὀτράντο. Ἡ τότε ὅμως ὑπὸ τῆς Γιουγκοσλαυίας ἀκολουθουμένη πολιτικὴ ἐτύφλωσε τὴν ἡγεσίαν της μέχρι σημείου ὥστε, νὰ καταγγείλη ἀφ' ἑνὸς τὴν Ἑλ ά- δα ὡς προτείνασαν αὐτῇ τὸν διαμελισμὸν τῆς Ἀλβανίας νὰ γίνη ἀφ' ἑτέρου τυφλὸν ὄργανον τῶν ἐπιδιώξεων τῆς Σ. Ε. εἰς τὴν Ἀδριατικὴν καὶ Μεσόγειον καὶ ν' ἀνεχθῇ τὴν ἑδραίωσίν της εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1948 κι' ἐντεῦθεν ἡ Ἀδριατικὴ κυριαρχεῖται ἀπὸ δυνάμεις τοῦ ΝΑΤΟ, τοῦ Ἀν. Συνασπισμοῦ (Ρωσίας) καὶ ὑπὸ τῆς ο ὐ δ ε τ έ ρ α ς Γιουγκοσλαυίας. Εἶναι εὔλογος ὡς ἐκ τούτου ἡ προσπάθεια ἣν καταβάλλει ἡ ἀνασυγκροτηθεῖσα μεταπολεμικῶς Ἰταλία νὰ ἐπανακτήση ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς Ἀλβανίας, ὡς καὶ αἱ δι' αὐτὸ τοῦτο ἀντιδράσεις τῆς Γιουγκοσλαυίας, ἀποβλεπούσης εἰς τὸν αὐτὸν σκοπὸν χάριν τῆς ἀσφαλείας της. Ἐὰν ἀπεβάλλετο ἐκ τῆς Ἀδριατικῆς ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία, ἡ Γιουγκοσλαυία θὰ ἔπαυε νὰ εἶναι – ὡς εἶναι σήμερον – ἡμικυκλωμένη ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης (ἐξ ὑποβρυχίων κυρίως ναυτικῶν δυνάμεων) ἀπὸ τὰς δυνάμεις τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως καὶ τῶν δορυφόρων της.

– ***Συνορεύουσα*** ἡ Γιουγκοσλαυία ἀπὸ Β, ΒΑ καὶ Α μὲ τὰς δορυφόρους χώρας, Οὐγγαρίαν, Ρουμανίαν καὶ Βουλγαρίαν, ἔχει τεραστίαν στρατηγικὴν σπουδαιότητα διὰ τὸν Δυτικὸν κόσμον διότι:

α) ***Κρατεῖ*** τὴν Ρωσίαν μακρὰν τῆς Μεσογείου, τῆς Ἀλβανίας θεωρουμένης μᾶλλον ἐπισφαλοῦς προκεχωρημένου φυλακίου τοῦ Ἀν. Συνασπισμοῦ, περιωρισμένης ἰσχύος καὶ πεπερασμένου χρόνου ἐνεργειακῆς δράσεως ἢ ἀντιδράσεως.

β) ***Παρεμβάλλεται*** μεταξὺ τῶν Σοβιετικῶν βάσεων Ἀλβανία – Βουλγαρία ἃς κρατεῖ κεχωρισμένας χερσαίως.

γ) ***Χαλαρώνει*** μέγα βάρος τῆς πρὸς Ἑλλάδα πιέσεως ἥτις πίεσις ἄλλως – ὡς συνέβαινε μέχρι τοῦ 1948 – θὰ ἦτο καταθλιπτική.

δ) ***Ἐξουδετερώνει*** μέγα μέρος τοῦ στρατοῦ τοῦ Κομινφορμικοῦ συνασπισμοῦ.

– ***Κατέχει*** θέσιν πλευρικὴν ὡς πρὸς ἄξονας ἐπιχειρήσεως κατευθυνομένους ἐν τῷ «Θ. Π. Εὐρώπη» εἴτε ἐξ Α πρὸς Δ ἐν τῷ κεντροευρωπαϊκῷ Θ. Ε., εἴτε ἐκ Β πρὸς Ν ἐν τῷ Βαλκανικῷ Θ. Ε. τῶν ἐμπολέμων δυνάμεων ΝΑΤΟ καὶ Ἀν. Συνασπισμοῦ.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο προδικάζει καὶ τὴν τύχην τῆς Γιουγκοσλαυίας εἰς μελλοντικὴν σύρραξιν θερμοῦ πολέμου μεταξὺ τῶν δύο ἀντιπάλων συνασπισμῶν. Πράγματι οὐδεὶς ἐκ τῶν δύο γιγαντιαίων συνασπισμῶν εἰς τὸν τιτάνειον ἀγῶνα ἀναμετρήσεως μὲ τὸν ἀντίπαλόν του θὰ δυνηθῇ ν' ἀγνοήση β α σ ι κ ὰ ς ἀ ρ χ ὰ ς τῆς στρατηγι-

κῆς καὶ τακτικῆς τοῦ ἀγῶνος του, χάριν ἑ ν ὸ ς ἄ ρ θ ρ ο υ δ ι ε- θ ν ο ῦ ς δ ι κ α ί ο υ καὶ νὰ «σεβασθῇ» τὴν ἀ β ε β α ι ό τ η τ α (ὁ ἀκριβέστερος χαρακτηρισμὸς τοῦ «οὐδετερότητα») τῆς Γ ι ο υ γ- κ ο σ λ α υ ί α ς, διακυβεύων οὕτω τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ τελικοῦ του σκοποῦ, τῆς συντριβῆς τοῦ ἀντιπάλου του.

Τὸ Γερμανικὸν σχέδιον «Μπαρμπαρόσσα» τοῦ 1941, ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Ρωσίας, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ μὲ τὴν ἐν τῇ Βαλ- κανικῇ ἀβεβαιότητα, δι' ὃ καὶ οἱ Γερμανοὶ ἐπετέθησαν κατὰ τῆς καὶ τότε οὐδετέρας Γιουγκοσλαυίας.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι ἐθελοτυφλεῖ σήμερον ἡ Γιουγκοσλαυικὴ Κυ- βέρνησις μὲ τὴν θέσιν «οὐδετερότητος» ἣν ἔχει λάβει ἔναντι τῶν δύο δημιουργημένων ἀντιπάλων κόσμων. Πάντως εἶναι ἐξ ἴσου γεγονὸς ὅτι τὰ οἰκονομικὰ ὠφέλη τὰ ὁποῖα προσπορίζει ἐξ ἀμφοτέρων τῶν συνασπισμῶν, ἕνεκα τῆς ὑπ' αὐτῆς ἀκολουθουμένης σήμερον οὐδετέ- ρας πολιτικῆς, ὀφείλονται κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον εἰς τὴν θ έ- σ ι ν ἣν κατέχει ὡς χῶρος γεωγραφικὸς ἐν τῇ Εὐρώπῃ.

Β) Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΩΣ ΒΑΣΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ἀποτελεῖ μίαν σπουδαιοτάτην βάσιν ἐξ ἧς ὁ κατέχων στρατὸς δύναται νὰ ἐνεργήσῃ πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ χώ- ρου:

α) ***Κομινφορμικαὶ δυνάμεις.*** Δύνανται ὡς ἀπὸ βάσεως ἐπιχει- ρήσεων νὰ ἐνεργήσουν πρός:

— ΝΔ κατὰ τῆς Ἰταλίας καὶ διὰ Σικελίας πρὸς Τύνιδα, Ἀλγέ- ριον μέχρι Γιβραλτάρ.

— Ν, Κατὰ τῆς Ἑλλάδος μὲ σκοπὸν τὴν γεφύρωσιν μέσῳ Κρή- της καὶ Λιβυκοῦ Πελάγους τοῦ ἑτέρου φιλοκομινφορμικοῦ βάθρου, τῆς Αἰγύπτου, ἔνθα ἡ διῶρυξ τοῦ Σουὲζ καὶ μία τῶν ζωτικωτέρων περιοχῶν ΜΑ. Ἐπέρχεται ταυτοχρόνως, κατόπιν τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τούτου, διάσπασις τοῦ ΝΑΤΟ, ἐξουδετέρωσις τῆς Ἑλλάδος καὶ πλήρης κύκλωσις τῆς Τουρκίας.

β) ***Δυνάμεις τοῦ ΝΑΤΟ.*** Δύναται νὰ ἐνεργήσουν πρός:

— Α κατὰ τῆς Ρουμανίας κι' ἐκεῖθεν πρὸς Εὔξεινον καὶ Ρω- σίαν ἐνῶ ἡ βάσις «Βουλγαρία», τιθεμένη ἐν κλοιῷ ἐξουδετεροῦται.

— Β πρὸς Οὐγγαρίαν καὶ Πολωνίαν ἤτοι εἰς τὰ νῶτα τοῦ δυ- τικοῦ μετώπου.

Ἐκ τῆς βάσεως «Γιουγκοσλαυία» αἱ δυνάμεις τοῦ ΝΑΤΟ ἐλέγχουν ἀπολύτως τὴν π.γ. τοῦ Δουνάβεως. Δεδομένου δὲ ὅτι ἓν ποσοστὸν ἀξιόλογον τῶν μεταφορῶν, ἰδίᾳ τῶν ὑγρῶν καυσίμων, ἐκ τοῦ Εὐξείνου πρὸς τὰς Δορυφόρους χώρας τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης, ἐκτελεῖται διὰ ποταμίου δικτύου, τὸ δίκτυον τοῦτο καθίσταται ἀδρανὲς διὰ τὴν Σ.Ε.

Καταλαμβανομένης τῆς Γιουγκοσλαυίας ὑπὸ τοῦ ΝΑΤΟ δέον ν' ἀναμένωνται ἐξελίξεις εἰς τὰς δορυφόρους χώρας τῆς Ρωσίας — ἰδίᾳ Οὐγγαρίαν, Πολωνίαν, Ἀν. Γερμανίαν καὶ Τσεχοσλοβακίαν — δημιουργοῦσαι προβλήματα εἰς τὸν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν δυνάστην των ὡς καὶ περιπλοκὰς εἰς τὰς ἰδίας του ἐνόπλους δυνάμεις (*).

Γ) Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΩΣ ΖΩΝΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Ἂν καὶ τὸ ὁδικὸν δίκτυον τῆς χώρας δὲν εἶναι εἰς καλὴν κατάστασιν καὶ ἄρτιον ἐν τούτοις τὸ σχετικῶς πυκνὸν σιδηροδρομικὸν τοιοῦτον καὶ εἴς τινας περιοχὰς — ὡς εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Βοϊβοντίνας — καὶ τὸ ποτάμιον, ἐξυπηρετοῦν συνδεδυασμένως, τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας τοῦ Θ.Ε. ἐπαρκῶς. Τὸ συνεχῶς ἀναπτυσσόμενον καὶ βελτιούμενον ὁδικὸν δίκτυον εἰς τὰς ὀρεινὰς περιχὰς Κροατίας, Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης, ὡς ἐνδιάμεσαν δίκτυον συνδέον τὴν παραλιακὴν Δαλματικὴν ζώνην μετὰ τῆς Β καὶ ΒΑ πεδινῆς περιοχῆς, προσδίδει ἰδιάζουσαν σημασίαν εἰς τοὺς Δαλματικοὺς λιμένας, Φιοῦμε, Ζάρα, Ζέμπενικ, Σπλίτ, Πλότσε, Ντουμπρόβνικ καὶ Κάτταρο, ὡς κυρίων λιμένων — βάσεων ἀνεφοδιασμοῦ, ἐπὶ πλέον τῶν ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ Τεργέστης σημαντικῶν τοιούτων.

— Οἱ σημαντικοὶ συγκοινωνιακοὶ κόμβοι Σκόπια, Πριστίνα, Νύσα, Κραγιούγεβατς, Βελιγράδιον, Νόβι Σάντ Πιτεβόϊ, Μπρόντ Μπανιαλοῦκα, Σαράγιεβον, Σισάκ, Κάρλοβατς, Ζάγκρεμπ καὶ Λιουμπλιάνα, ἀποτελοῦντες ζωτικὰ κέντρα τοῦ καθόλου συγκοινωνιακοῦ δικτύου τῆς χώρας διευρύνουν τὸ ὅλον δίκτυον τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ

(*) Ἂς μὴ λησμονεῖται ὅτι κατὰ τὴν Οὐγγρικὴν ἐξέγερσιν τοῦ Ὀκτωβρίου 1956, Ρωσικὰ στρατεύματα κατοχῆς ἠρνήθησαν νὰ βάλουν κατὰ τῶν Οὔγγρων, ἀντικατασταθέντα ἐσπευσμένως ὑπὸ ἄλλων Μογγολικῶν. Εἰς ταῦτα οἱ Ρῶσοι, ὡς διεπιστώθη ἀργότερον, δὲν εἶπον ἐναντίον ποίου ἐπολέμων ἀλλὰ τ' ἄφησαν νὰ πιστεύουν ὅτι εὑρίσκοντο εἰς... Σουέζ.

συνδέουν τοῦτο μετὰ τῶν λιμένων ἀνεφοδιασμοῦ ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου μετὰ τοῦ Αἰγαίου, Βουλγαρίας, Ρουμανίας, Εὐξείνου καὶ μέσῳ τῆς μεγάλης Οὑγγρικῆς πεδιάδος μετὰ τῆς Πολωνίας.

Ὁ παρτιζανικὸς πόλεμος, κατὰ τὴν κατοχὴν τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Γερμανοϊταλῶν τὸ 1941—44, ἀπέβλεψε κυρίως καὶ πρωτίστως εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν εἰς τὸν κατακτητὴν τῶν συγκοινωνιῶν τῆς χώρας διὰ συνεχῶν παρενοχλήσεών του τῶν ὁδικῶν καὶ σιδηροδρομικῶν δικτύων, καταστροφῆς τῶν ἐπ' αὐτῶν τεχνικῶν ἔργων καὶ μὲ τὴν φευγαλέαν ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἐμφάνισιν τῶν παρτιζάνων ὡς ἀπειλὴν κατὰ τῶν συγκοινωνιακῶν τοῦ ἐχθροῦ κέντρων. Τοῦτο ἠνάγκαζε τὸν κατακτητὴν νὰ τηρῇ μεγάλας δυνάμεις ἐν Γιουγκοσλαυΐᾳ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν συγκοινωνιῶν του πρὸς Ἑλλάδα, Βουλγαρίαν καὶ Ρουμανίαν, δυνάμεις αἵτινες τοῦ ἔλλειψαν ἀπὸ τὰ κύριά του μέτωπα μάχης. Ἡ αἰφνιδιαστικὴ κατὰ τῆς χώρας εἰσβολὴ τῶν Γερμανῶν τῆς 6ης Ἀπριλίου 1941 ἐξεδηλώθη μὲ ἓν ἐντατικὸν ἀεροπορικὸν Blitz κατὰ τῶν συγκοινωνιακῶν κέντρων τῆς χώρας. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ πρώτου τούτου ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ τῶν Γερμανῶν ἐπέφερε ταχεῖαν τὴν νίκην εἰς τὸ πεδίον τοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν ἐν βραχεῖ κατάκτησιν τῆς Γιουγκοσλαυίας.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀποχώρησίν των οἱ Γερμανοὶ ἐκ τῆς χώρας, περὶ τὸ τέλος τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἔλαβον μέριμναν ἀχρηστεύσεως καὶ διὰ μακρὸν χρόνον παραλύσεως τοῦ κυρίου, ἰδία, συγκοινωνιακοῦ (σιδηροδρομικοῦ) δικτύου τῆς χώρας, διὰ καταστροφῆς τῶν κυρίων τεχνικῶν ἔργων, τροχαίου ὑλικοῦ, σιδηρ. σταθμῶν κλπ.

Σήμερον τὸ Γιουγκοσλαυικὸν Γενικὸν Ἐπιτελεῖον πρεσβεύει τὴν ἐφαρμογὴν κατὰ τοῦ οἱουδήποτε εἰσβολέως —κατακτητοῦ τοῦ ἐδαφικοῦ πολέμου ὅστις θ' ἀκολουθήσῃ τὸν μετωπικὸν πόλεμον. Αἱ θεσπισθεῖσαι, κατόπιν τῆς πείρας τοῦ Παρτιζανικοῦ πολέμου, ἀρχαὶ τοῦ Ε.Π. ἀποβλέπουν εἰς τὴν συγκρότησιν μονάδων καὶ τὸν ὑπ' αὐτῶν διεξαχθησόμενον ἀγῶνα ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ κατακτητοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ κυρίως, τῆς ἀπαγορεύσεως εἰς τὸν κακακτητὴν τοῦ δικτύου συγκοινωνιῶν τῆς χώρας. Ὁ σκοπὸς εἰς ὃν ἀποβλέπει τὸ Γιουγκοσλαυικὸν Ἐπιτελεῖον, εἰς ἣν περίπτωσιν δεχθῇ ἐπίθεσιν, αὐτὸς ἀκριβῶς ἀποτελεῖ τὸ ἰσχυρὸν «ἀτοὺ» τῆς Γιουγκοσλαυικῆς κυβερνήσεως διὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς πολιτικῆς οὐδετερότητος ἣν σήμερον ἀκολουθεῖ.

Δ) ΑΞΙΑ ΑΥΤΗΣ ΩΣ ΖΩΝΗΣ ΚΑΛΥΨΕΩΣ

Ἡ Γιουγκοσλαυία καλύπτει:

– Ἀπό Β τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ μέρους τῶν συνόρων της καὶ συγκρατεῖ βάρος τῆς κομινφορμικῆς κατὰ τῆς Ἑλλάδος πιέσεως.

– Ἀπό Δ τὴν Βουλγαρίαν ἥτις ἄλλως, πλὴν τοῦ ἐκ Ν κινδύνου (Ἑλλάδος – Τουρκίας) θ' ἀντεμετώπιζε καὶ τὸν ἐκ Δ τοιοῦτον.

– Ἀπό ΝΔ τὰς χώρας τοῦ Ἀν. Συνασπισμοῦ (Ρουμανίαν καὶ Οὐγγαρίαν) οὖσα τὸ οὐδέτερον προπέτασμα μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ ΝΑΤΟ.

– Ἀπό Α τὴν Ἰταλίαν (ἥτις ἐν συνεχείᾳ καλύπτεται ἐκ ΒΑ ὑπὸ τῆς ὡσαύτως οὐδετέρας Αὐστρίας) τόσον ἐπὶ τῶν χερσαίων συνόρων της ὅσον καὶ τῶν θαλασσίων τοιούτων.

Ἐπὶ πλέον ἡ Γιουγκοσλαυία:

– Κρατεῖ, ζηλοτύπως, μακρὰν ἀλλήλων τὴν Ἀλβανίαν ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας καὶ δεδομένου ὅτι, ἕνεκα τῆς ἀπομονώσεως τῆς Ἀλβανίας, ἡ βάσις αὕτη εἶναι ἀσθενὲς προπύργιον τοῦ Ἀν. Συνασπισμοῦ, ἀπαγορεύει τὴν σταθερὰν καὶ ἀσφαλῆ ἑδραίωσιν τῆς Ρωσίας εἰς τὴν Μεσόγειον.

– Ἀποτελεῖ, ἐν ὀλίγοις, παράγοντα ἰσορροπίας ἐν τῇ Εὐρώπῃ καὶ τῇ Βαλκανικῇ.

Ε) ΩΣ ΠΗΓΗΣ ΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Ἔχει ἀξιόλογον βιομηχανίαν ἥτις προβλέπεται ὅτι θ' ἀναπτυχθῇ σταδιακῶς εἰς μείζονα βαθμὸν καὶ εἰς τρόπον ὥστε, μελλοντικῶς, ν' ἀνταποκρίνεται ἂν μὴ ἐξ ὁλοκλήρου τοὐλάχιστον ἐπὶ μεγάλου μέρους τῶν ἀναγκῶν ἐξοπλισμοῦ τοῦ στρατοῦ της (πολεμικὴ βιομηχανία), ἐνῷ ἡ βαρεῖα βιομηχανία της ὁσημέραι βελτιοῦται κι' ἐπεκτείνεται μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῆς ποσοτικῆς καὶ ποιοτικῆς (περίπου) ἐπαρκείας.

Ὁ ὀρυκτὸς τῆς χώρας πλοῦτος εἶναι σημαντικὸς καὶ αἱ ἐν ἀφθονίᾳ, ὡς ἐκ τῆς μὴ μέχρι τοῦδε ἐντατικῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ

ὑπεδάφους της, στρατηγικαὶ πρῶται ὕλαι προσδίδουν εἰς τὴν χώραν ἔτι μείζονα στρατηγικὴν ἀξίαν. Τὸ πετρέλαιον, ἀλλὰ κυρίως τὸ οὐράνιον ὅπερ εὑρίσκεται εἰς εκτεταμένα στρώματα καὶ ὀλίγον κάτω τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, θέτουν τὴν Γιουγκοσλαυίαν εἰς τὸ πρῶτον στάδιον τοῦ παγκοσμίου ἐνδιαφέροντος διὰ τὸ ὀρυκτὸν τοῦτο.

Λόγῳ τοῦ ἀριθμητικοῦ δυναμικοῦ τῶν ἐνόπλων τῆς χώρας δυνάμεων ἀποτελεῖ ἡ Γιουγκοσλαυία ὑπολογίσιμον στρατιωτικὸν παράγοντα ἐν τῇ ΝΑ Εὐρώπῃ, παρὰ τῷ ὅτι αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις της ὑστεροῦν εἰς σύγχρονον ὁπλισμὸν καὶ ἐκπαίδευσιν, τὸ δε ἠθικόν των εἶναι σχετικῶς χαμηλόν, καὶ λόγῳ τῆς οἰκονομικῆς καχεξίας καὶ λόγῳ τῶν ἰδεολογικῶν ρευμάτων — ἰσχυρότερον τῶν ὁποίων εἶναι τὸ κομινφορμικόν — τὰ ὁποῖα ἐνδεχομένως θὰ ἐπιχειρήσουν νὰ διαλύσουν τοὺς λαοὺς τῆς Γιουγκοσλαυίας εἰς περίπτωσιν πολέμου.

Αἱ κατὰ τῆς Γιουγκοσλαυίας βλέψεις τῶν ὁμόρων Κρατῶν, ἰδίᾳ δὲ αἱ ἐπὶ τῆς Μακεδονίας Βουλγαρικαί, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰ ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ ὑφιστάμενα ἰδεολογικὰ ρεύματα καὶ τὰς ἰσχυρὰς πιέσεις καὶ ἐπιρροὰς τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἔχουν κατὰ τὰς ἑκάστοτε περιστάσεις διαμορφώσει λίαν ἐπικίνδυνον διὰ τὴν Γιουγκοσλαυίαν κατάστασιν.

— Ἀλλ' ὅμως ἡ δυναμικὴ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας, ἡ ἱκανότης νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν της — μετὰ τὸ σχῖσμα ἰδία Τίτο καὶ Κομινφόρμ — ἡ ἐμμονή της μετὰ σταθερότητος εἰς τὴν οὐδετερότητα παρὰ τὰς ἰσχυρὰς πιέσεις ἀμφοτέρων τῶν μεγάλων συνασπισμῶν καὶ ἡ ἰσχυροτάτη προσωπικότης τοῦ στρατάρχου Τίτο ἔχουν ἀναβιβάσει τὴν Γιουγκοσλαυίαν εἰς περίοπτον θέσιν κι' ἔχουν Διεθνῶς ἀνυψώσει τὸ γόητρον τῆς χώρας.

Ἐν τούτοις οὐδεὶς εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ ἂν αἱ ἀνωτέρω γραμμαὶ θὰ ἰσχύουν καὶ μετὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ Τίτο. Ὡς ἔχουν σήμερον τὰ ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ, μία ἰσχυρὰ φυσιογνωμία ἑνὸς προσωποπαγοῦς μονολιθικοῦ καθεστῶτος ποδηγετεῖ τὴν καθόλου στρατηγικὴν θέσιν τῆς Γιουγκοσλαυίας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ διεθνοῦς σάλου. Ὁ τίτλος «Τίτο» τοῦ Ἰωσὴφ Μπρὸζ δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν θεσμὸν ἑνὸς Μίνωος, ἑνὸς Φαραὼ ἢ κι' ἑνὸς Καίσαρος. Πολλὰ καὶ μεγάλα θὰ εἶναι τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα θ' ἀναφυοῦν ὅταν ὁ ἀστὴρ τοῦ Ἰωσὴφ Μπρὸζ ἐκλείψῃ ἀπὸ τὸ Γιουγκοσλαυικὸν στερέωμα καὶ μία μεταβολὴ εἰς τὴν ὑφισταμένην σήμερον Εὐρωπαϊκὴν ἰσορροπίαν θὰ πρέπει νὰ θεωρῆται ἀναπόφευκτος. Ποῖος ὅμως ἐκ τῶν δύο ἀντιπάλων συνασπισμῶν θὰ ἐπωφεληθῇ τῆς καταστάσεως ; Ἰδοὺ τὸ ἀγωνιῶδες ἐρώτημα διὰ τὴν ἐλευθέραν Δύσιν ἀλλά, ἰδία, διὰ τὰς βαλκανικάς, ὁμόρους τῇ Γιουγκοσλαυίᾳ χώρας.

ΣΤ) ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ

—Ἡ ἀναμέτρησις δὶς ἐν διαστήματι δύο αἰώνων, εἰς τὴν Σερβικὴν περιοχὴν τοῦ Κοσυφοπεδίου, δύο ἀντιπάλων ἰσχυρῶν στρατῶν ἐν τῇ Βαλκανικῇ (Τουρκικοῦ – Ἡνωμένων Βαλκανικῶν λαῶν) καὶ ἡ κατόπιν τῆς νίκης τοῦ ἑνὸς (Τούρκων) κυριαρχία καὶ ἐπὶ τῆς περιοχῆς ἐκείνης, καθώρισε καὶ τὸν ἀπόλυτον κυρίαρχον τοῦ ὅλου Βαλκανικοῦ χώρου. Τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν μεγάλην στρατηγικὴν ἀξίαν τῆς ὑψιπεδινῆς χώρας τῆς Σερβίας.

—Ἡ προσάρτησις τῆς Βοσνίας κι' Ἐρζεγοβίνης ὑπὸ τῆς Αὐστρουγγαρίας, δὲν ἔλυε πλήρως τὸ Βαλκανικὸν πρόβλημα τὸ ὁποῖον ἐτίθετο ὑπὸ τῆς πολιτικῆς τῆς Καισαροβασιλικῆς Κυβερνήσεως. Ἡ Σερβία ἀπετέλει ἓν σοβαρὸν ἐμπόδιον, φράττουσα τὴν διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Ἀξιοῦ κάθοδον, διὰ τῆς Θεσσαλονίκης εἰς τὸ Αἰγαῖον τῆς Αὐστρουγγαρίας. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς δολοφονίας εἰς Σαράγιεβον (1914) τοῦ Διαδόχου τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσὴφ καὶ τῆς μοργανατικῆς συζύγου του ἡ Αὐστρουγγαρία κηρύττει τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Σερβίας ἐλπίζουσα νὰ καθυποτάξῃ τελικῶς τὴν χώραν. Ὁ Εὐρωπαϊκὸς πόλεμος ὅστις ἐγενικεύθη ἐκ τοῦ σπινθῆρος τοῦ Σαραγιέβου εἶχεν ὡς ΘΕ τὴν Σερβίαν τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθησαν λόγῳ τῆς ἡρωϊκῆς ἐπὶ 15μηνον ἀντιστάσεως τοῦ στρατοῦ της νὰ καταβάλουν αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῶν κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν. Ὁ πόλεμος διὰ τὴν Ἀντάντ ἔλαβε κακὴν τροπὴν ἀφ' ἧς, μὲ τὴν ἔξοδον τῆς Βουλγαρίας εἰς πόλεμον ἐναντίον των καὶ μὲ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῆς Σερβίας, ὁλόκληρος ὁ σημερινὸς Γιουγκοσλαυικὸς γεωγραφικὸς χῶρος περιήρχετο εἰς τὰς Κεντρικὰς Δυνάμεις.

Ἀργότερον ἡ διάσπασις τοῦ Μακεδονικοῦ Μετώπου καὶ αἱ ἀλλεπάλληλοι, ἐν συνεχείᾳ, ἧτται τῶν Γερμανο - Βουλγάρων εἰς τὸν Γιουγκοσλαυικὸν χῶρον προεδίκασαν τὴν ἔκβασιν τοῦ ἀγῶνος καὶ εἰς τὸ Δ. Μέτωπον, ἰδίᾳ μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Βουλγαρίας. Ἡ κατάληψις ὑπὸ τῶν συμμάχων τῆς Γιουγκοσλαυίας καὶ ἡ μέσῳ αὐτῆς προέλασις πρὸς Κεντρικὴν Εὐρώπην, ἐπέφερε τὴν συνθηκολόγησιν τῆς Γερμανίας.

—Κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον, τὸ κατὰ τῆς Ρωσίας Γερμανικὸν σχέδιον «Μπαρμπαρόσσα» δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ μὲ «οὐδετέραν» τὴν Γιουγκοσλαυίαν δι' ὃ καὶ αὐτὴ ἐδέχθη, ταυτο-

χρόνως μὲ τὴν Ἑλλάδα, τὴν γερμανικὴν ἐπίθεσιν ἥτις ἔθεσεν ἐκποδὼν τὴν Γιουγκοσλαυικὴν κυριαρχίαν, καταληφθείσης τῆς χώρας.

– Οἱ Γερμανοὶ κατώρθωσαν νὰ φθάσουν ἐν συνεχείᾳ μέχρι Κρήτης.

Ἡ Γιουγκοσλαυικὴ ἀντίστασις κατὰ τὴν κατοχὴν ἐδημιούργησε προβλήματα εἰς τὰς συγκοινωνιακὰς γραμμὰς τῶν Γερμανῶν κι' ἐπειδὴ ἦτο ἀναγκαία εἰς αὐτοὺς ἡ κυριαρχία ἐπὶ τοῦ γιουγκοσλαυικοῦ χώρου καὶ ἡ ἐξασφάλισις τῶν μέχρι Κρήτης καὶ Δωδεκανήσου μεταφορῶν των, ἠναγκάσθησαν νὰ διαθέσουν σεβαστὸν ἀριθμὸν μεραρχιῶν των – ἀνερχόμενον εἰς τὸ τέλος τοῦ πολέμου εἰς 40 – ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ καὶ 27 – 28 εἰς τὸ Ἰταλικὸν μέτωπον τὸ ὁποῖον ἠπειλεῖτο καὶ αὐτὸ ἐμμέσως ἐκ τοῦ γιουγκοσλαυικοῦ χώρου, προκειμένου ν' ἀσφαλισθοῦν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς Γιουγκοσλαυίας.

– Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ΚΣ ἀγῶνος ἡ ἐνίσχυσις καὶ ἀπὸ τοῦ γιουγκοσλαυικοῦ χώρου τῶν συμμοριτῶν εἶχε περιαγάγει τὴν Ἑλλάδα εἰς δυσχερεστάτην θέσιν, ἐξ ἧς ἐξῆλθεν ὅταν, μόνον, ἡ Γιουγκοσλαυία ἔπαυσεν ἐνισχύουσα τὸν ΚΣ ἀγῶνα.

Ζ) ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΙΑΣ

Ταῦτα εἶναι :

– Αἱ πεπερασμέναι πλουτοπαραγωγικαὶ ἱκανότητες τῆς χώρας ἥτις σήμερον τίθεται εἰς τὴν μοῖραν τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν καὶ ἥτις συνεπείᾳ τῆς οἰκονομικῆς δυσπραγίας της ἔχει ἀνάγκην ξένης βοηθείας. Τὸ γεγονὸς συντελεῖ εἰς τὸν περὶ αὐτὴν συναγωνισμὸν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ἵνα θέσουν, ἑκάστη ἐντὸς τῆς σφαίρας τῆς ἀποκλειστικῆς της ἐπιρροῆς, τὴν Γιουγκοσλαυίαν.

– Ἡ ἀλλοφυλία τοῦ πληθυσμοῦ της. Ἡ ἔλλειψις συνοχῆς μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων τὰς 6 Λ.Δ. της πληθυσμῶν.

Ἡ ἔλλειψις ἐθνικῆς συνειδήσεως, παρὰ τὰς προσπαθείας τοῦ καθεστῶτος νὰ ἐμφυσήσῃ τοιαύτην, εἰς τοὺς Σλαυομακεδόνας. Ὁ μεγάλος ἀριθμὸς μειονοτήτων ἐν τῇ χώρᾳ. Ὁ θρησκευτικὸς διαχωρισμός. Τὸ ταπεινὸν μορφωτικὸν καὶ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ.

– Σοβαρὸν μειονέκτημα διὰ τὴν χώραν ἀπὸ γεωπολιτικῆς πλευρᾶς ἀποτελοῦν τὰ δυσαναλόγως ἀναπεπταμένα, καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὸ βάθος τοῦ γιουγκοσλαυικοῦ χώρου σύνορά της ἀνερχόμενα εἰς 2150 χλμ. περίπου. Αὕτη συνορεύει μὲ ἑπτὰ ἐν ὅλῳ χώρας. Ἐκ

τούτων ἡ μὲν μία ('Ελλὰς) εἶναι σύμμαχός της, δύο εἶναι χῶραι τοῦ ΝΑΤΟ ('Ελλὰς καὶ 'Ιταλία), μία εἶναι οὐδετέρα (Αὐστρία), ἐνῶ τέσσαρες χῶραι καλύπτουσαι τὸ μέγιστον τῆς συνοριακῆς της γραμμῆς ἀνήκουν εἰς τὴν Κομινφόρμ. Τὸ ὅτι ἡ Γιουγκοσλαυία γειτνιάζει κατὰ τὸ μέγιστον τῶν συνόρων της μὲ χώρας ἐπηρεαζομένας ὑπὸ τῆς ἐπικρατούσης εἰς τὴν Μεσευρώπην Μεγάλης Δυνάμεως ἢ συνασπισμοῦ Δυνάμεων (Κόμινφορμ) ἀποτελεῖ ἓν λεπτὸν σημεῖον τῆς καθόλου στρατηγικῆς της ἀξίας.

—'Η δρᾶσις τῆς Κομινφορμικῆς προπαγάνδας ἥτις, τοὺς πολυαρίθμους ἐν τῇ χώρᾳ ὀπαδούς της, τηρεῖ ἐν ἐγρηγόρσει, καραδοκοῦσα τὴν εὐκαιρίαν διὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ καθεστῶτος Τίτο. Τὸ ὑπᾶρχον «σοσιαλιστικὸν» σύστημα ἐν τῇ χώρᾳ, μὴ ἔχον οὐσιώδεις δογματικὰς διαφορὰς μὲ τὸ τῶν ἄλλων Κρατῶν τοῦ 'Αν. συνασπισμοῦ εἶναι ἐπιρρεπὲς εἰς διάβρωσιν ὑπὸ τοῦ Κρεμλίνου καί, ἐνδεχομένως, ὅταν ποτὲ ἐκλείψῃ ὁ Τίτο—ἐξέχουσα φυσιογνωμία χωρὶς ἀντάξιον διάδοχον—δὲν θὰ χρειασθῇ πολὺ διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ χώρα εἰς τοὺς κόλπους τῆς «σοσιαλιστικῆς οἰκογενείας». 'Εκτὸς ἐὰν συμβῇ τὸ ἄκρως ἀντίθετον, ἤτοι ἀποκατάστασις τοῦ προπολεμικοῦ καθεστῶτος της, πρᾶγμα λίαν ἀπίθανον, ὄχι τόσον λόγῳ ἐσωτερικῶν ἀντιδράσεων, ἀλλὰ συνεπείᾳ ἐξωτερικῶν, ἤτοι τῆς Μόσχας ὡς καὶ τῆς ἀδρανείας τῶν συντηρητικῶν στοιχείων.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΑΛΒΑΝΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

Ι. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΙΣ — ΟΡΙΑ

— Κατέχει Δ λωρίδα ἐδάφους τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἐκτεινομένη μεταξὺ τῶν παραλλήλων β. πλάτους 39ο 40΄ — 42ο 50΄ καὶ περιλαμβανομένη μεταξὺ τῶν Ἀν. Μεσημβρινῶν 19ο 22΄ — 21ο 00· συνορεύουσα:

— Β καὶ Α μετὰ τῆς Γιουγκοσλαυίας (Λ. Δ. Μαυροβουνίου καὶ Λ. Δ. Μακεδονίας).

— Ν μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

— Ἀπὸ Δ βρέχεται ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

— Ἡ ὁ. γ. Α. Γ. ἄρχεται ἐκ τῆς Ἀδριατικῆς, ΒΔ ιμένος Ἁγίου Ἰωάννου τῆς Μεδούης (Ἀλβ.) καὶ ΝΑ λιμένος Πούλας (Γιουγ.) καὶ διευθύνεται Β πρὸς τὴν λ. Σκούταρι ἣν χωρίζει ἀφίνουσα τὸ μεγαλύτερον (ΒΔ) τμῆμα της εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν καὶ τὸ ἔλασσον εἰς Ἀλβανίαν. Ἀκολούθως βαίνουσα — μὲ Β πάντοτε κατεύθυνσιν — ἐπὶ

τῆς πεδιάδος Τίτογκραντ ἀνέρχεται τάς κλιτεῖς τῶν 'Α. β. Ἄλπεων. Ἐπί τούτων σχηματίζει μεγάλον θύλακα πρός Β καί ἐν συνεχείᾳ ἀκολουθεῖ Α κατεύθυνσιν ἐπί τῆς γραμμῆς ὑδροκρίτου τῶν 'Αλβ. Ἄλπεων κατερχομένη ΝΑ μέχρι τοῦ Πάστρικ καί τῆς π γ. τοῦ Λευκοῦ Δρίνου, τέμνει ἐγκαρσίως τήν π. γ. ἀλλά καί τήν ὁμώνυμον στενωπόν ἀνερχομένη ἐπί τοῦ Κοριντίκ. Ἐκεῖθεν ἡ ὁ. γ. Α. Γ. διευθύνεται Ν ἐπί τῶν ὀρέων Καλαμπάκ – Κοράβα – Μάλι Ραντοῦτσιτ – Γιαμπλανίτσα καί λ. Ἀχρίς. Τῆς λίμνης ταύτης τό μεγαλύτερον μέρος ἀφίνει εἰς τήν Γιουγκοσλαυίαν. Διά τῆς Γκαλιτσίτσας ἡ ὁ. γ. Α. Γ. πίπτει εἰς τήν λ. Μεγάλην Πρέσπαν ἔνθα τό τριεθνές 'Αλβανίας - Γιουγκοσλαυίας – Ἑλλάδος.

Ἐκ τοῦ τριεθνοῦς ἡ ὁ. γ. Α. Ε. κατευθύνεται Ν – ἀφίνουσα μικράν ἔκτασιν (2.000 στρεμ. περίπου) τῆς λ. Μικρᾶς Πρέσπας εἰς τήν 'Αλβανίαν – μέχρι τῆς μάνδρας Νικολίτσας. Εἶτα ἀκολουθεῖ ΝΔ κατεύθυνσιν ἐπί τοῦ Γράμμου – 'Ορέων Λεσκοβικίου – Μακρυκάμπου – Τσαμαντᾶ – Σαρακίνας – ὅρμου Φτελιᾶς.

ΙΙ. ΕΚΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ

Ἔχει ἔκτασιν 28.750 τετρ. χλμ. καί πληθυσμόν 1.200.000 κατοίκους. Ὑπάρχουν ἐπίσης 700.000 'Αλβανῶν εἰς Γιουγκοσλαυίαν (περιοχάς Κοσόβου, Μετοχίων, Τετόβου), 110.000 εἰς Ν. Ἰταλίαν καί Σικελίαν καί 50.000 περίπου εἰς Β. 'Αμερικήν. 'Ομοιογένεια πληθυσμοῦ δέν ὑφίσταται. Τό «Ἔθνος» διακρίνεται εἰς :

1) ***Γκέγκηδες***, μουσουλμάνους τό θρήσκευμα κατοικοῦντας εἰς τά Β τῆς χώρας περί τήν κοιλάδα τοῦ π. Δρίνου (Μέλανος καί Λευκοῦ). Οὗτοι εἶναι πολύγαμοι – ἄν καί ἡ συνήθεια αὕτη τείνει νά ἐκλείψη σήμερον –. Κοινόν ἰδανικόν ἔχουν τήν δημιουργίαν ἰσχυρᾶς οἰκογενείας (Πατριᾶς) ὑποτασσόμενοι ἀπολύτως εἰς τόν ἀρχηγόν. Δέν σέβονται Κράτος καί Νόμον τόσον, ὅσον τάς παραδόσεις των. Ἕνεκα τούτου δέν δύνανται νά θεωρηθοῦν στυλοβάται τοῦ Κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος. Ἡ θέλησις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Πατριᾶς εἶναι δι' αὐτούς νόμος. Ἡ διά τοῦ αἵματος ἐκδίκησις ἀποτελεῖ ἱεράν των ὑποχρέωσιν. Γενικῶς διαιροῦνται εἰς Πατριάς καί αὗται πάλιν εἰς γένη (φάρας).

2) ***Μαλισώρους*** ('Ορεινούς). Χριστιανούς ὀρθοδόξους ἤ καθολικούς ἤ μουσουλμάνους. Οὗτοι κατοικοῦν τήν Β περιοχήν τῆς χώρας ('Αλβ. Ἄλπεων). Εἶναι οἱ ὀρεσίβιοι Γκέγκηδες.

3) ***Μιρδίτας***, καθολικούς τό θρήσκευμα κατοικοῦντας κυρίως τήν

κοιλάδα τοῦ π. Μάτι. Ἀποτελοῦν πατριὰν τῶν Γκέγκηδων καὶ θεωροῦνται ὡς οἱ πλέον πολιτισμένοι τῶν Ἀλβανῶν.

4) ***Τόσκηδες*** Κατοικοῦν οὗτοι τὴν μέσην καὶ κάτω Ἀλβανίαν. Εἶναι μουσουλμάνοι ἀλλὰ καὶ ὀρθόδοξοι. Τὸ κοινωνικὸν σύστημά των, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμά των εἶναι ὅμοια ἀπολύτως πρὸς τὰ τῶν Ἑλλήνων.

5) ***Λιάπηδες,*** μουσουλμάνους κατοικοῦντας εἰς τὴν περιοχὴν Μουζακιᾶς καὶ τὴν κάτω κοιλάδα τοῦ π. Ἀώου. Διακρίνονται χαρακτηριστικῶς ἀπὸ τοὺς Τόσκηδες ἕνεκα τῆς μεγάλης των ρυπαρότητος, ἀγριότητος καὶ θρασύτητος, γνωρίσματα τὰ ὁποῖα θεωροῦν ὡς ἐνδεικτικὰ γενναιότητός των.

6) ***Τσάμηδες.*** Εἶναι μουσουλμᾶνοι ἐγκατεστημένοι εἰς Β. Ἤπειρον καὶ μικρός, ἐλάχιστος ἀριθμὸς ἐκ τούτων, εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ π. Καλαμᾶ. (Μέχρι τοῦ 1944 ἀνήρχοντο εἰς 18.000. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὅμως ἀνεχώρησαν ἐξ αὐτῶν οἰκειοθελῶς εἰς Ἀλβανίαν οἱ 17.200 διὰ ν' ἀποφύγουν τὰς ἐναντίον των, τυχόν, κυρώσεις τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ὡς ἐκ τῆς ἐπιδειχθείσης κατὰ τὴν κατοχὴν ἀνθελληνικῆς διαγωγῆς των).

Οἱ Ἀλβανοὶ εἰς τὴν γλῶσσαν των λέγονται Σκιπιτὰρ (κάτοικοι τῶν Βράχων) εἰς δὲ τὴν Τουρκικὴν λέγονται «Ἀρναοῦτοι». Οἱ κατοικοῦντες Ν τοῦ Σκούμπι (Γενούσου) Ἀλβανοὶ διαφέρουν μεγάλως τῶν Β αὐτοῦ οἰκούντων. Καὶ οἱ μὲν Β (Γκέγκηδες, Μαλισῶρει, Μιρδῖται) θεωροῦνται ὡς ἀπόγονοι τῶν Ἰλλυριῶν καὶ Θρακῶν, οἱ δὲ Ν (Τόσκηδες, Λιάπηδες, Τσάμηδες) θεωροῦνται ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων. Ἐκ τῶν τελευταίων, οἱ Τόσκηδες προέρχονται ἐξ ἐπιμιξίας Ἑλλήνων καὶ Γκέγκηδων μὲ καταφανῆ τὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἑλληνικῶν χαρακτηριστικῶν οἱ δὲ Λιάπηδες καὶ Τσάμηδες ὁμοίως ἐξ ἐπιμιξίας Γκέγκηδων καὶ Ἑλλήνων μὲ ὑπεροχὴν τῶν Γκέγκηκων χαρακτηριστικῶν.

Ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως ὅλων τῶν ἀνωτέρω φυλῶν σημαντικὴν ἐπίδρασιν εἶχεν ἡ ἐπιμιξία τῶν παλαιῶν Ἀλβανῶν μετὰ διαφόρων φύλων Ρωμαϊκῶν, Βενετικῶν, Σερβικῶν καὶ Τουρκικῶν.

Ἡ μεγαλυτέρα μειονότης εἶναι ἡ Ἑλληνική, συμποσουμένη σήμερον μετὰ τοὺς διωγμοὺς τοῦ καθεστῶτος Ἐμβὲρ Χότζα εἰς 110.000 Ἕλληνας κατοικούντας τὴν Β. Ἤπειρον. Μειονότης Βλάχων καὶ Ἀτσιγγάνων κατοικεῖ εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀλβανίαν.

Δι' ὅλας τὰς φυλὰς τῶν Ἀλβανῶν, παρατηρεῖται ὅτι πρόκειται περὶ πεισμόνου λαοῦ, πονηροῦ, ὀκνηροῦ καὶ δουλοπρεποῦς. Ἐπιζητοῦν νὰ εὑρίσκωνται πάντοτε ὑπὸ κηδεμονίαν καὶ τοῦτο διότι ἐλπίζουν ὅτι ὁ ἑκάστοτε κατακτητὴς θὰ τοὺς ἐξασφαλίσει καλυτέρους ὅρους διαβιώσεως. Ἐὰν σήμερον ἐκδηλοῦται ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν πα-

θητική ἀντίδρασις κατὰ τοῦ καθεστῶτος, αὕτη εἶναι συνέπεια τῶν ἀθλίων συνθηκῶν ὑφ' ἃς ὁ λαὸς διαβιοῖ. Ἐκεῖνο ὅπερ τείνει τὸ ἐλατήριον τοῦ μίσους κατὰ τοῦ καθεστῶτος εἶναι ὅτι δὲν ἐγένετο «εἰσέτι» ἡ διανομὴ τῶν γαιῶν τῶν βέηδων εἰς τὸν λαὸν — ὡς τοῦ εἶχον ὑποσχεθεῖ — ἀλλ' ἐξακολουθοῦν νὰ τελοῦν πάντοτε ὑπὸ κρατικὴν ἐξουσίαν, ἐνῶ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ λαοῦ στερεῖται καὶ μιᾶς σπιθαμῆς γῆς, εὑρισκόμενον ἐν πλήρει ἐξαθλιώσει.

Ἐκ τῶν Μουσουλμάνων οὐδεμία φυλὴ ἀσκεῖ, ὡς δικαίωμα, τὴν πολυγαμίαν. Διατηροῦν ὅμως ἅ π α ν τ ε ς τὸ ἔθιμον τῆς «βεντέττας». Οἱ παλαιότεροι ἐθεώρουν ἱερὰν καὶ ἀπαραβίαστον διδομένην ὑπόσχεσίν των (μπέσα γιὰ μπέσα). Ὁ ἐπιβληθεὶς σήμερον Κομμουνισμὸς ἐξήλειψε τὴν μοναδικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν «ἐντιμότητος» τὴν χαρακτηρίζουσαν ἄλλοτε, ὡς εἰδικὴ ἀρετή, τὸν Ἀλβανόν.

III ΘΡΗΣΚΕΙΑ — ΓΛΩΣΣΑ — ΣΗΜΑΙΑ

α) *Θρησκεία*

Ἀπὸ τῆς συστάσεώς του τὸ Κράτος ἐδέχθη ἀπαθῶς τὴν ἀνομοιογένειαν τῶν διαφόρων θρησκευμάτων, οὐδέποτε ἐνδιαφερθὲν διὰ τὰς θρησκευτικὰς τοῦ λαοῦ δοξασίας.

Σήμερον, περισσότερον ἀπὸ ἄλλοτε, τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα τοῦ λαοῦ εἶναι μᾶλλον ἀνεπτυγμένον. Φυσικὴ τοῦτο συνέπεια τῆς ἀντιδράσεως πρὸς τὰς διώξεις καὶ πιέσεις τῆς θρησκείας ὑπὸ τοῦ Κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος.

Βάσει τοῦ 16ου ἄρθρου τοῦ Ἀλβανικοῦ Συντάγματος «παρέχεται ἐγγύησις ἐλευθερίας πνεύματος καὶ θρησκείας εἰς ἅπαντας τοὺς πολίτας». Ἡ Ἐκκλησία, κεχωρισμένη τοῦ Κράτους, καὶ αἱ Κοινότητες εἶναι τυπικῶς ἐλεύθεραι ν' ἀσκοῦν τὰ θρησκευτικά των καθήκοντα. Ἀπαγορεύεται ὅμως ἡ χρησιμοποίησις τῆς θρησκείας διὰ πολιτικοὺς σκοποὺς ὡς καὶ ἡ σύστασις πολιτικῶν ὀργανώσεων βασιζομένων ἐπὶ τῆς θρησκείας. Ἡ πλειονότης τῶν Ἀλβανῶν εἶναι Μωαμεθανοί. Ἀνέρχονται οὗτοι εἰς 800.000 — ὡς ἔγγιστα — καὶ χαρακτηρίζονται εἰς Μ ω α μ ε θ α ν ο ὺ ς Ὀ ρ θ ο δ ό ξ ο υ ς (Σουννίτας) καὶ Μ π ε κ τ α σ ῆ δ ε ς(*).

(*) Οἱ Μπεκτασῆδες εἶναι αἱρετικοὶ Μωαμεθανοὶ πιστεύοντες εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα — Προφήτην Ἀλῆ. Δὲν εἶναι φανατικοὶ τηρηταὶ τῶν κελευσμάτων τοῦ Κορανίου καὶ ἔχουν ἀντὶ τζαμίων τεκέδες (μονάς). Ἡ αἵρεσις αὕτη διεδόθη τὸ 1400 ὑπὸ τοῦ δερβίσου Σαρῆ Σαλζέκου

— Οἱ Μ ω α μ ε θ α ν ο ὶ Σουννῖται, ἀπαντῶνται κυρίως εἰς Β καὶ Κεντρικὴν 'Αλβανίαν. Οὗτοι ἠσπάσθησαν τὴν μωαμεθανικὴν θρησκείαν μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς χώρας των ὑπὸ τῶν Τούρκων (*).

— Οἱ ὀ ρ θ ό δ ο ξ ο ι χριστιανοὶ — τὸ πλεῖστον τῶν ὁποίων Ἕλληνες — συναντῶνται εἰς τὴν Ν τοῦ π. Σκπούμπι 'Αλβανίαν. Ἔχουν ἰδίαν ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον ἀπὸ τοῦ 1936, σήμερον δὲ τελοῦσαν ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ἐπιρροὴν τοῦ ΚΚΑ. Εἶναι τὸ 21% τοῦ 'Αλβανικοῦ «ἔθνους».

— Οἱ Κ α θ ο λ ι κ ο ὶ ἀπαντῶνται κυρίως εἰς Β 'Αλβανίαν καὶ Μιρδιτίαν καὶ εἶναι τὸ 12% τῶν 'Αλβανῶν. Εἰς τὰ Τίρανα ὑπάρχει ὡσαύτως σημαντικὸς ἀριθμὸς καθολικῶν 'Αλβανῶν. Οὗτοι εἶναι οἱ πλέον πολιτισμένοι κι' ἐξευγενισμένοι 'Αλβανοί.

Τὸ κομμουνιστικὸν καθεστὼς ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεώς του καταπολεμεῖ ἐμμέσως τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα τοῦ λαοῦ ἀποβλέπον εἰς τὸ νὰ ἀμβλύνῃ τοῦτο διὰ τῶν κατωτέρω μέτρων:

— Διὰ τῆς ἀσκουμένης ἐντατικῆς ἀντιθρησκευτικῆς προπαγάνδας εἰς τὴν νεολαίαν.

— Διὰ τῆς διώξεως τῶν πνευματικῶν ἡγητόρων τῶν διαφόρων Θρησκειῶν καὶ τοῦ ἐξαναγκασμοῦ τῶν ἀπομενόντων νὰ προπαγανδίζουν ὑπὲρ τοῦ καθεστῶτος.

— Διὰ τῆς δημεύσεως ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ μοναστηριακῶν περιουσιῶν καὶ τῆς ἀποστερήσεως τῶν ναῶν πόρων συντηρήσεώς των.

— Διὰ τῆς καταργήσεως τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων ἐκ τῶν σχολείων.

— Διὰ τῆς ἀσκήσεως ψυχολογικῆς βίας κατὰ τῶν θρησκευομένων τοὺς ὁποίους ἡ ἀστυνομία ἐνδεικτικῶς παρακολουθεῖ καὶ τοὺς ὁποίους χαρακτηρίζει ὡς ὀπισθοδρομικοὺς καὶ ἀντιδραστικούς.

Τὰ ἀντιθρησκευτικὰ μέτρα ἔχουν ἀντίκτυπον εἰς τὴν νεολαίαν κυρίως ἥτις εὐχαρίστως ἀποδέχεται τὴν ἔκλυσιν τῶν ἠθῶν ἰδία ὅσον ἀφορᾶ τὰς σχέσεις τῶν δύο φύλων, ἐνῷ ἀντιθέτως τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα εἰς τὸν πολὺν λαὸν περισσότερον παρὰ ποτε ἀνεπτυγμένον εἰς βαθμὸν ἀφύσικον λαμβάνει ἐνίοτε τὴν ἔκτασιν θρησκο-

---

(*) Κατὰ τὴν φυσικὴν ροπὴν τῶν 'Αλβανῶν νὰ συντονίζουν μὲ ἱκανότητας χαμαιλέοντος τὰς ψυχικὰς κεραίας των πρὸς τοὺς ἑκάστοτε αὐθέντας (1939, Φασίσται, 1955 Κομμουνισταί, 19..;;).

ληπτικῆς παθολογικῆς καταστάσεως. Τοῦτο ὡς ἐλέχθη ἐκ καθαρᾶς ἀντιδράσεως πρὸς τὸ καθεστώς.

β) *Γλῶσσα*

Ἐπίσημος γλῶσσα τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἡ Ἀλβανική· ἀποτελεῖται ἐξ ἁπλῶν λέξεων, ἐν ὅλῳ 5140.

Κατὰ τὸ λεξικὸν Meyer ἐκ τῶν λέξεων τούτων πολλαὶ εἶναι ξενικαί. Οὕτω ὑπάρχουν:

— Ἰταλικαὶ — Λατινικαὶ — Βλαχικαὶ 1420.
— Σλαυικαὶ 540.
— Τουρκικαὶ 1180.
— Νεοελληνικαὶ (παρεφθαρμέναι) 840.
— Ἰνδογερμανικαὶ 40 καὶ ἀγνώστου προελεύσεως 730.

Μεταξὺ Γκέγκηδων καὶ Τόσκηδων ὑπάρχει τόση γλωσσικὴ παραφθορὰ (*) ὥστε οὗτοι δυσχεραίνονται εἰς τὸ νὰ ἀλληλοκατανοηθοῦν.

γ) *Ἡ σημαία της*

Ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐρυθρὸν πλαίσιον φέρον εἰς τὰς τρεῖς πλευρὰς του κιτρίνου χρώματος «κρόσια». Εἰς τὸ μέσον τοῦ πλαισίου ὑπάρχει μέλας δικέφαλος ἀετός, ἄνω δὲ τούτου πεντάκτινος ἐρυθρὸς ἀστὴρ μὲ περιθώριον κίτρινον.

IV. ***ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ***

Ὑπὸ τοῦ ΚΚΑ ἐπεβλήθη ἀπὸ τῆς 29 Νοεμβρίου 1944 καθεστὼς Κομμουνιστικόν. Συντακτικὴ συνέλευσις προελθοῦσα ἐκ τῶν ἐκλογῶν τοῦ Μαΐου 1955 ἀνεκήρυξε τὴν χώραν (11 Ἰανουαρίου 1946) Λαϊκὴν Δημοκρατίαν κατὰ τὸ Σοβιετικὸν πρότυπον. Οὕτω ἐπεβάλλετο εἰς τὴν Ἀλβανίαν ὁ Κομμουνισμός.

(*) Οἱ παρ' ἡμῖν ὁμιλοῦντες «Ἀλβανικὴν» μετὰ μεγίστης δυσκολίας δύνανται νὰ συνεννοηθοῦν μετὰ τῶν Ἀλβανῶν.

ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΣ

Γενικά. Μὲ τὸν ὅρον ***κομμουνισμὸς*** —λέξις ἥτις εἶναι ἡ λατινικὴ ἔννοια τῆς «κοινότητος» — ἔχει ὀνομασθεῖ τὸ ***σύστημα κοινοκτημοσύνης***. Τὴν ἰδέαν τῆς κοινότητος ἐγέννησεν ἡ καταβαλλομένη προσπάθεια διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἐξίσωσις μεταξὺ τῶν πολὺ πλουσίων καὶ τῶν πολὺ πτωχῶν τάξεων τῆς αὐτῆς κοινωνίας. Ἀπόπειραι δημιουργίας «Κομμούνας» (κοινοτήτων) ἔγιναν πολλαὶ κατὰ τὸν ΙΘ΄ αἰῶνα τόσον εἰς Εὐρώπην ὅσον καὶ εἰς τὴν Ἀφρικήν. Ἡ ἰδέα ἔγινε προσφιλὴς εἰς πολλοὺς διανοουμένους τοῦ ΙΘ΄ αἰῶνος μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Γερμανοεβραῖος Κὰρλ Μάρξ. Οὗτος συνέλαβε κατὰ νοῦν ἓν ἐντελῶς ἰδιότυπον σύστημα τὸ ὁποῖον ἐχαρακτήρισεν ὡς ἱστορικὸν ἢ ἐπιστημονικὸν Κομμουνισμὸν ἐπειδὴ ἐπίστευεν ὅτι ἠδύνατο νὰ τὸν στηρίξῃ ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον ἐνδιέφερε κυρίως τὸν Μὰρξ δὲν ἦτο τὸ πῶς νὰ καταστήσῃ τὸν κομμουνισμὸν ἓν π ρ α κ τ ι κ ῶ ς ἐφαρμόσιμον σύστημα ἀλλὰ τὸ πῶς νὰ τὸν ἐπιβάλῃ ἀναγκαστικῶς εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Διὰ τοῦτο ἠκολούθησεν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τὴν ἐπαναστατικὴν ὁδόν.

Τρεῖς μέχρι τοῦδε ὑπῆρξαν οἱ Μανδαρῖνοι τῆς κομμουνιστικῆς θρησκείας. Ὁ ἑβραῖος Μὰρξ (1818 – 1883), ὁ Ρῶσος Λένιν (1870 – 1924) καὶ ὁ Γεωργιανὸς Στάλιν (1879 – 1953).

— Τὸ σύγγραμα «Κεφάλαιο» τοῦ Μάρξ, ὡς ἄλλωστε καὶ τὰ συναφῆ πρὸς τὴν ἰδεολογίαν, προσέλαβον διὰ τοὺς Κομμουνιστὰς τὴν σημασίαν τοῦ Κορανίου διὰ τοὺς Μωαμεθανοὺς καὶ ἀποτελοῦν πίστιν ἥτις ἠμπορεῖ νὰ κηρύσσεται χωρὶς νὰ ἐρευνᾶται ἢ σχολιάζεται. Τὰ σημαίνοντα ἐξ ἄλλου, συγγράμματα τοῦ Λένιν καὶ Στάλιν δὲν ἔχουν ἑτέραν ἀξίωσιν ἐκείνης, τοῦ νὰ θεωροῦνται ὡς μεταφέροντα ἐν τῇ πράξει τὴν θεωρίαν τοῦ Μάρξ.

— Ὁ Λένιν ὠργάνωσε καὶ διεμόρφωσε τὸ Κ.Κ. εἰς μίαν ζωηράν, πειθαρχημένην καὶ ἀνηλεῆ δρᾶσιν της ὁμάδα ἔχουσαν ὡς προορισμὸν νὰ δημιουργήσῃ εἰς τὴν Ρωσίαν μίαν μαρξιστικὴν ἐπανάστασιν χρησιμοποιήσασαν δὲ διὰ νὰ κυριαρχήσῃ τὰ πλέον ἀδυσώπητα κι' ἀπάνθρωπα μέσα.

— Ὁ Στάλιν κατέστησε τὸ Κ.Κ. ταυτόσημον οὐσιαστικῶς πρὸς

τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ρωσίας καὶ ἀνεδιωργάνωσεν ὁλόκληρον τὴν ζωὴν τῆς χώρας ἐπὶ κομμουνιστικῶν βάσεων.

Ἵδρυσε τὴν Γ' Διεθνῆ (Κομιντὲρν), ὀργάνωσιν περιλαμβάνουσαν τὰ Κ.Κ. ὅλων τῶν χωρῶν. Μέσω τῆς Κόμιντερν, τὴν ὁποίαν μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἀντικατέστησεν ἡ Κομινφόρμ, ἐλάμβανον τὰς ὁδηγίας των – τὰς ὁποίας ὤφειλον τυφλῶς νὰ ἐκτελοῦν – οἱ ἁπανταχοῦ τῆς γῆς πιστοὶ κομμουνισταί.

Ἀποτελεῖ ἀξίωσιν σήμερον τῶν αὐθεντῶν τοῦ Κρεμλίνου ἀλλὰ καὶ τῶν Κ.Κ. τῶν διαφόρων χωρῶν νὰ ἑρμηνεύωνται τὰ ἐν ταῖς χώραις τοῦ κομμουνιστικοῦ μπλὸκ συμβαίνοντα, σύμφωνα μὲ τὰς θεωρίας τοῦ Μάρξ, ὡς τὰς ἀνέλυσαν οἱ Λένιν καὶ Στάλιν.

α) ***Μαρξισμός***. Κύριος καθοδηγητὴς τοῦ Μὰρξ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θεωρίας του ἦτο ὁ Γερμανὸς φιλόσοφος Χέγκελ.

Ὁ Χέγκελ εἶχε δημιουργήσει μίαν πρόσφορον εἰς τὸν Μὰρξ ἐξήγησιν τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος.

Κατὰ τὴν θεωρίαν Χέγκελ ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος ἐξελίσσεται εἰς τὰ ἴχνη :

1. Θ έ σ ι ς. Κάθε ἱστορικὴ ἐξέλιξις ἀκολουθεῖ ἀδιακόπως τὴν πορείαν της μέχρις ὅτου συναντήσει κάποιαν,

2. Ἀ ν τ ί θ ε σ ι ν, δηλαδή, κάποιαν ἀντίθετον ἐξέλιξιν ἥτις ἐδημιουργήθη εἰς τοὺς κόλπους τῆς θέσεως ἢ παραλλήλως μὲ αὐτήν. Μεταξὺ Θέσεως καὶ Ἀντιθέσεως ἐπέρχεται τότε σ ύ γ κ ρ ο υ σ ι ς καὶ κατόπιν μιᾶς περιόδου ἀγῶνος δημιουργεῖται ἡ

3. Σ ύ ν θ ε σ ι ς ἥτις δὲν εἶναι οὔτε ἡ πρώτη (Θέσις) οὔτε ἡ δευτέρα (Ἀντίθεσις) εἰ μὴ εἷς συνδυασμὸς τούτων περιέχων χαρακτηριστικὰ ἐξ ἀμφοτέρων.

Ὁ Μὰρξ ἐπίστευσεν ὅτι ἡ ὅλη ἱστορικὴ ἐξέλιξις ἠδύνατο νὰ ἑρμηνευθῇ κατὰ τὴν περὶ Θέσεως, Ἀντιθέσεως καὶ Συνθέσεως θεωρίαν ταύτην τοῦ Χέγκελ τὴν ὁποίαν καὶ ὠνόμασε «Διαλεκτικὸν ὑλισμὸν» ἢ «Διαλεκτικήν». Ἡ αὐθαίρετος αὕτη θεωρία τῶν κομμουνιστῶν ἀποτελεῖ καὶ ἕδρανον τῆς πίστεώς των.

Οἱ ἱστορικοὶ καὶ φιλόσοφοι τῆς ἐλευθέρας διανοήσεως δὲν δύνανται νὰ παραδεχθοῦν ὅτι αἱ διαρκεῖς ἐναλλαγαὶ εἰς τὰς ἐκδηλώσεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων εἶναι δυνατὸν νὰ γίνωνται ἐπὶ σταθερῶν «καλουπιῶν». Μία τοιαύτη ἑρμηνεία ἀνταποκρίνεται ἀπολύτως εἰς τὰς σκέψεις ἀνθρώπων ἐπιθυμούντων νὰ δίδουν μαθηματικὰς ἐξηγήσεις εἰς μὴ μαθηματικὰ προβλήματα. Ὁ Μὰρξ ἄλλωστε ἦτο βαθὺς μελετητὴς τῶν μαθηματικῶν καὶ ἠθέλησε νὰ προσαρμόσῃ

τὰς ἀνθρωπίνας καταστάσεις εἰς τὰ πλαίσια τῶν μαθηματικῶν προβλημάτων ἑρμηνεύων δι' αὐτῶν τὰ αἴτια τῆς φτώχειας καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας.

—*Ταξικὸς ἀγών*. Συμφώνως, λοιπόν, πρὸς τὰς ἑρμηνείας τοῦ Μὰρξ τὸ παρελθὸν ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὰς προσπαθείας διαφόρων τάξεων ν' ἀποκτήσουν οἰκονομικὴν ἰσχὺν καὶ νὰ τὴν κρατήσουν δι' ἑαυτάς. Ὁ τρόπος διὰ τοῦ ὁποίου πραγματοποιεῖται ἡ ἐξέλιξις, ἀκολουθεῖ ἕν συγκεκριμένον «ἀχνάρι» ἐπὶ τοῦ ὁποίου πορεύεται, ἐπαναλαμβάνεται καὶ ξαναεπαναλαμβάνεται ἡ ἱστορία.

Κατὰ πρῶτον μία μικρὴ ὁμὰς ἀποκτᾷ εἰς μίαν κοινωνίαν τὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν μεθόδων μὲ τὰς ὁποίας κερδίζουν οἱ λοιποὶ τὴν ζωήν των. Κατόπιν, μία ἄλλη ὁμάς, εὑρισκομένη ἀμέσως κάτω τῆς προηγουμένης. ἀποκτᾷ σημαντικὴν ἰσχὺν ὥστε ν' ἀξιώση νὰ περιληφθῆ καὶ αὕτη εἰς τὴν ἰθύνουσαν ὁμάδα ἢ καὶ νὰ τὴν ἀ ν α τ ρ έ ψ η ἀ κ ό μ η μὲ βίαιον ἀγῶνα (ταξικὸς πόλεμος). Μόλις ἀποκτήση τὴν δύναμιν, γίνεται καὶ αὕτη μὲ τὴν σειράν της δυνάστης. Τούτου ἕνεκα ἐπιζητεῖται καὶ ἡ ἰδική της ἀνατροπή.

Ὡς παράδειγμα ὁ Μὰρξ χρησιμοποιεῖ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν. Μέχρι τοῦ (1789) ἡ φεουδαρχικὴ ἀριστοκρατία καὶ μοναρχία διηύθυναν (θέσις) τὴν Γαλλίαν. Τὰ προνόμια καὶ δύναμίν των ἦλθαν νὰ διεκδικήσουν οἱ ἔμποροι κι' ἐπαγγελματίαι τοὺς ὁποίους τόσον ὁ Μὰρξ ὅσον καὶ ἄλλοι θεωρητικοὶ τοῦ Κομμουνισμοῦ χαρακτηρίζουν «ἀστικὴ τάξη» ἢ «μπουρζουαζία» (Ἀντίθεσις). Βλέπουσα ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ διεκδικήση μὲ τὴν ἰδίαν της δύναμιν καὶ δι' εἰρηνικῶν μέσων τὰ δικαιώματα καὶ προνόμιά της, συνηνώθη ἡ «μπουρζουαζία» μὲ τοὺς ἀγρότας, ἀνέτρεψαν τὴν ἀριστοκρατίαν, ἐξετέλεσαν τὸν Βασιλέα κι' ἀνέλαβαν εἰς χεῖρας των τὴν ἐξουσίαν (Σύνθεσις). Οὕτω ἐδημιουργήθη μία νέα ἰθύνουσα τάξις τὴν ὁποίαν ὁ Μὰρξ ἐθεώρησεν ὡς τὸν δ υ ν ά σ τ η ν τῆς ἀμέσως κατωτέρας τάξεως, τῶν ἐργατῶν ἢ τοῦ «προλεταριάτου». Συμφώνως πρὸς τὴν Μαρξιστικὴν θεωρίαν μόνον μία ἐξέγερσις τοῦ προλεταριάτου θὰ ἐξαναγκάση τὴν μπουρζουαζίαν νὰ παραδώση τὴν ἰσχὺν τὴν ὁποίαν οἰκειοποιήθη μετὰ τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἀριστοκρατίας.

—*Κεφαλαιοκρατία*. Κατὰ τὴν ἄποψιν Μάρξ, ἀφοῦ ἡ μπουρζουαζία ἀνέλαβεν ἰσχὺν ἔγινεν ὁ κάτοχος καὶ ἐκμεταλλευτὴς τῶν ἐργοστασίων καὶ τῶν ἄλλων ἐπιχειρήσεων, ὅπου εἰργάζοντο οἱ ἐξαθλιωμένοι ἐργάται, ὡς σκλάβοι, διὰ λογαριασμὸν τοῦ δυνάστου των.

Ἀναμφισβητήτως, τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχον ἀρχίσει ἀκόμη νὰ διαμορφώνωνται αἱ μεγάλαι ἀνθρωπιστικαὶ ὀργανώσεις ἡ δὲ κοινωνία δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀποκτήσει συνείδησιν τῶν ὑποχρεώσεών της

ώς συνόλου, ἔναντι τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας. Ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ κοινωνικὴ πρόνοια ἦσαν ἐλάχιστα ὠργανωμέναι. Εἶχαν ὅμως ἀρχίσει, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μάρξ, νὰ σχηματίζωνται αἱ ἐργατικαὶ ὀργανώσεις μέσῳ τῶν ὁποίων ἠδύναντο οἱ ἐργαζόμενοι νὰ διατυπώνουν ἀξιώσεις διὰ τὴν βελτίωσιν ἡμερομισθίων καὶ συνθηκῶν ζωῆς. Προϊόντος τοῦ χρόνου τὰ πλεῖστα τῶν κρατῶν ἐφήρμοσαν τὴν «ἐργατικὴν νομοθεσίαν» ὡς Δίκαιον ρυθμῖζον τὰς σχέσεις ἐργοδότου καὶ ἐργάτου. Καθωρίσθησαν συλλογικαὶ συμβάσεις, ὀκτάωρα ἐργασίας, ὅρια ἡλικίας, ΙΚΑ κ.λ.π. εἰς τρόπον ὥστε οἱ ἐργάται εἰς τὰ ἐλεύθερα κράτη νὰ ἐξασφαλίσουν ὑπὲρ αὐτῶν τόσα δικαιώματα, ὅσα οὔτε αὐτὸς οὗτος ὁ Μὰρξ εἶχε φαντασθεῖ ὅτι θὰ ἐπετύγχανον ἐπαναστατικῶς, τὰ ὁποῖα δὲν ἀπολαμβάνουν ἐν τούτοις, οἱ ἐργάται τῶν κρατῶν ἐκείνων εἰς ἃ ἐφηρμόσθη ἐν τῇ πράξει ὁ κομμουνισμός.

— ***Τὸ μέλλον κατὰ Μαρξισμόν.*** Βασιζόμενος ἐπὶ τῆς θεωρίας του τοῦ διαλεκτικοῦ ὑλισμοῦ ἐπίστευσεν ὁ Μὰρξ ὅτι ἦτο εἰς θέσιν νὰ προβλέψῃ τὸ μέλλον. Καὶ προφητεύει: Ὁ καπιταλισμὸς ἐγκλείει ἐν ἑαυτῷ τὸ σπέρμα τῆς ἰδίας του καταστροφῆς. Ἕκαστος βιομήχανος ἀναγκάζεται νὰ παράγῃ καὶ πωλεῖ εὐθηνότερα ἐκείνων οἵτινες τὸν συναγωνίζονται. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐγκαθιστᾷ μηχανήματα λαμβάνοντα τὴν θέσιν ἐργατῶν, ὠφελούμενος ἡμερομίσθια. Οὕτω «ξεπέφτουν» τὰ ἡμερομίσθια καὶ μένει ἄεργον μέγα πλῆθος ἐργατικῶν χειρῶν. Διὰ τοῦ τρόπου ὅμως τούτου διαρκῶς ὀλιγώτεροι ἄνθρωποι εἶναι εἰς θέσιν ν' ἀγοράζουν τ' ἀγαθὰ παρ' ὅλον ὅτι παράγονται εἰς μεγαλυτέρας ποσότητας καὶ μὲ μεγαλυτέρας μεθόδους, ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νὰ συγκρατήσῃ τὴν συνεχῆ διαρροὴν ἀγοραστῶν, προσθέτει ἕκαστος βιομήχανος νέα μηχανήματα, δημιουργεῖ οὕτω ὅλο καὶ περισσοτέρους ἐργάτας ἀνέργους ἐνῶ, ἐξ ἄλλου, ἐλαττώνει ὁλονὲν καὶ περισσότερον τὸν ἀριθμόν του ἀγοραστῶν. Ἐν τέλει, ὁ καπιταλισμὸς περιορίζει τὸν ἀριθμὸν ἀγοραστῶν τῶν προϊόντων του εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ν' ἀναγκάζεται ν' ἀναζητῇ νέας ἀγορὰς εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἀλλὰ ἡ ἐξέλιξις αὕτη συνεχίζεται κι' ἐπαναλαμβάνεται μὴ ἀποκλειομένης, τελικῆς αὐτοκαταστροφῆς τοῦ Καπιταλισμοῦ (*).

(*) Εἶναι ἐξόφθαλμος ἡ ἀναλήθεια τῆς θεωρίας ταύτης. Εἰς τὰς συγχρόνους βιομηχανικὰς χώρας ὁ καπιταλισμὸς ηὔξησε καταπληκτικῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγαθῶν ἐβελτίωσε τὴν ποιότητά των, ὑπεβίβασε τὸ κόστος αὐτῶν ἐνῶ ἀντιθέτως ηὐξήθησαν ἀντὶ νὰ ἐλαττωθοῦν τὰ ἡμερομίσθια. Εὔγλωττον ἐπ' αὐτοῦ παράδειγμα αἱ ΗΠΑ θεωρούμεναι ὡς ἡ καπιταλιστικωτέρα χώρα ἐν τῷ κόσμῳ ὅπου οἱ ἐργαζόμενοι ἔχουν τὸ ὑψηλότερον βιοτικὸν ἐπίπεδον.

Διά νά στηρίξουν τήν άλήθειαν τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων οἱ σημερινοὶ σοβιετικοὶ προπαγανδισταὶ πλαστογραφοῦν τὴν ἀλήθειαν ὑπερβάλλοντες κατά τάς προπαγανδιστικάς συνεχεῖς ἐξορμήσεις των πᾶσαν ἐκδήλωσιν φτώχειας καὶ οἰκονομικῆς ἀνωμαλίας, ὅπου ἐμφανίζονται εἰς τάς ἐλευθέρας χώρας τὰς χαρακτηριζομένας κεφαλαιοκρατικάς. Ἰσχυρίζονται, σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ Σχέδιον Μάρσαλ δὲν εἶχεν ἄλλον σκοπὸν εἰμὴ νὰ δημιουργήσῃ ἀγοραστάς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τοὺς ὁποίους ὁ καπιταλισμὸς εἶχεν ἀφανίσει εἰς τὸ ἐσωτερικὸν (ΗΠΑ).

Κατὰ τὸ 1848 οἱ Μὰρξ καὶ Ἔνγκελς(*) ἔγραψαν τὸ «Κομμουνιστικὸ Μανιφέστο» μίαν φλογερὰν ἔκκλησιν πρὸς τὸ προλεταριάτον διὰ νὰ κηρύξῃ τὴν παγκόσμιον ἐπανάστασιν. Ἡ τελευταία του παράγραφος εἶναι ἡ πλέον δραματικὴ ἐκδήλωσις τοῦ ἐπαναστατικοῦ μαρξισμοῦ :

«Οἱ κομμουνισταὶ δηλώνουν φανερὰ ὅτι αἱ ἐπιδιώξεις των ἠμποροῦν νὰ ἐκπληρωθοῦν μόνον μὲ μίαν βίαιην ἀνατροπὴν ὅλης τῆς ὑφισταμένης κοινωνικῆς τάξεως. Οἱ προλετάριοι δὲν ἔχουν νὰ χάσουν τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἀλυσίδες των. Καὶ ἔχουν νὰ κερδίσουν ἕνα κόσμο. Προλετάριοι ὅλου τοῦ κόσμου ἑνωθῆτε!!».

Ποῖος ὅμως θ' ἀνελάμβανε τὴν διαχείρησιν καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις ἀφοῦ θὰ «ἐκερδίζετο ὁ κόσμος», ἦτο ἓν ἐρώτημα εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Μάρξ δὲν ἔδωκε ποτέ του ἀπάντησιν. Ἄφησεν οὕτω ἓν τεράστιον κενὸν τὸ ὁποῖον ἦλθαν, κατόπιν αὐτοῦ, οἱ Λένιν καὶ Στάλιν νὰ πληρώσουν μὲ ἰδικάς των ἐφαρμογὰς αἵτινες ἐκπηγάζουν μᾶλλον ἀπὸ τὸ σκοτεινὸν τυραννικὸν παρελθὸν τῆς τσαρικῆς Ρωσίας παρὰ τῆς ἐλευθέρας καὶ πλέον πεφωτισμένης Εὐρώπης.

Σοσιαλισμός. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μὰρξ αἱ ἰδέαι του διεδόθησαν εἰς πολλὰς περιοχὰς τής ὑδρογείου. Οἱ Μαρξισταὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐτάχθησαν ὑπὲρ τῆς βιαίας ἐπαναστάσεως ἀπεδέχθησαν τὰ κηρύγματα τοῦ Λένιν κι' ἔλαβαν τὸ ὄνομα «Κομμουνισταί». Τὰ αὐτὰ κηρύγματα τοῦ Μὰρξ ἐπηρέασαν καὶ πολλοὺς Δυτικοευρωπαίους οἱ ὁποῖοι ὅμως δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ παραδεχθοῦν ὅτι ἡ ἐπανάστασις τοῦ

(*) Ὁ Φρῆντριχ Ἔνγκελς ἦτο υἱὸς πλουσιωτάτου βιομηχάνου ἔχοντος ἐργοστάσια εἰς Γερμανίαν καὶ Μάντζεστερ τῆς Ἀγγλίας. Διηύθυνε τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐργοστάσια τοῦ πατρός του κι' ἐκ τῶν κερδῶν αὐτῶν συνετηροῦντο αἱ οἰκογένειαι αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Μάρξ ὅστις Μάρξ ἐξωρίσθη ἐκ τῆς Πρωσίας τὸ 1849 μετὰ τὸ περίφημον μανιφέστον του καὶ συνεπείᾳ τῆς καθόλου ἐπαναστατικῆς του δράσεως. Εἰς Ἀγγλίαν ἔζησεν ἔκτοτε μέχρι πέρατος τῆς ζωῆς του κι' ἐξ αὐτῆς ἔδρασεν ἀνενόχλητος πρὸς διάδοσιν τῶν ἰδεῶν του.

προλεταριάτου ἦτο ἀναγκαία ἢ ἔστω κι' ἐπιθυμητή. Παρεδέχοντο καὶ οὗτοι — ὅπως καὶ ὁ Μὰρξ — ὅτι τὸ κράτος ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ὑπὸ τὴν κυριότητά του καὶ νὰ ἐκμεταλλεύεται ὡρισμένας βασικὰς ἐπιχειρήσεις ὅπως, τὰς μεταφοράς, τραπέζας, ἀνθρακωρυχεῖα, ναυπηγεῖα μεγάλας βιομηχανίας, ἀλλὰ προέβλεπαν ὅτι ὡρισμένη οἰκονομικὴ δραστηριότης ἔπρεπε ν' ἀφεθῇ εἰς τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν.

Ἡ μεγαλυτέρα ὅμως τῶν ἀντιθέσεων μεταξὺ κομμουνιστῶν τῆς Ρωσίας καὶ μεταρρυθμιστῶν — κατὰ τὴν ἰδικήν των ἐξήγησιν τοῦ Μὰρξ — ἦτο ὅτι τὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα τὰ ὑποστηρίζοντα τὴν κρατικοποίησιν ὡρισμένων ἐπιχειρήσεων ἦσαν ταυτοχρόνως κεκηρυγμένα ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῶν πολιτικῶν ἐκείνων ἐλευθεριῶν τὰς ὁποίας ἡ Δυτ. Εὐρώπη εἶχε κερδίσει βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ὅπως π.χ. κοινοβουλευτισμός, ἐλευθερία Τύπου καὶ Λόγου δικαιώματα ἀτόμου ἔναντι τοῦ Κράτους κ.τ.τ.

Αἱ δοξασίαι αὗται ἔθεσαν εὐθὺς ἀπὸ τοῦ 1917 τὸν Ρωσικὸν κομμουνισμὸν ἀντιμέτωπον πρὸς τὰ Σοσιαλιστικὰ καὶ Σοσιαλδημοκρατικὰ κόμματα τῆς Δυτ. Εὐρώπης, ὡς καὶ τὸ Ἐργατικὸν Κόμμα τῆς Ἀγγλίας. Οἱ κομμουνισταί, γενικῶς, θεωροῦν τοὺς σοσιαλιστὰς ὡς τοὺς πλέον ἐπικινδύνους ἐκ τῶν ἐχθρῶν των.

β) ***Λενινισμός.*** Ὁ Βλαδίμηρος Οὐλιάνωφ (Λένιν) ἀπαρνηθεὶς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν τῆς οἰκογενείας του ἔκαμε θρησκείαν του διὰ τὴν ζωήν του τὴν πίστιν του εἰς τὰς ἰδέας τοῦ Μὰρξ. Μελετῶν καὶ ἐμβαθύνων εἰς τὴν μαρξιστικὴν θεωρίαν διεπίστωσεν ὅτι ὁ Μὰρξ δὲν ἔδιδε καμμίαν ἐξήγησιν διὰ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον θὰ διεξήγετο ὁ ταξικὸς πόλεμος, ποία στρατηγικὴ θὰ ἠκολουθεῖτο καὶ ποῖοι θὰ ἦσαν οἱ ἀξιωματικοί του. Ἀπεφάσισε λοιπὸν ν' ἀναλάβῃ τὴν ὀργάνωσιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

Αἱ πρῶται του προσπάθειαι στραφεῖσαι εἰς τὴν ὀργάνωσιν ἀπεργιῶν κατὰ τὰ ἔτη 1896—97 μεταξὺ τῶν ἐργατῶν βιομηχανίας τῆς Πετρουπόλεως τὸν ὡδήγησαν εἰς τὴν ἐξορίαν εἰς Σιβηρίαν (1897). Ὅταν ἐπέστρεψε τὸ 1900 εἰς Μόσχαν εὑρέθη πρὸ τοῦ ἀπηνοῦς διωγμοῦ τῶν ὁμοϊδεατῶν του Μαρξιστῶν ἀπὸ τὴν Τσαρικὴν ἀστυνομίαν καὶ ἀναγκάζεται νὰ καταφύγῃ εἰς Ἀγγλίαν καὶ Ἑλβετίαν.

Τὴν παράλειψιν τοῦ Μὰρξ κατὰ ποῖον τρόπον θὰ γίνῃ ἡ «ἐπανάστασις» ὁ Λένιν τὴν συμπληρώνει διὰ τῆς τεθείσης ἐν κυκλοφορίᾳ (1902) προκηρύξεώς του «Τί πρέπει νὰ γίνῃ». Τὴν κυκλοφορεῖ ταυτοχρόνως μὲ τὴν ἀναγγελία τῆς ἱδρύσεως τοῦ Κόμματός του. Εἰς τὸ ἔντυπον τοῦτο περιγράφεται ἡ ὀργάνωσις μιᾶς μικρῆς προσεκτικῶς ἐπιλεγμένης, πειθαρχικῆς καὶ μυστικῆς ὁμάδος ἀπὸ ἀνθρώπους ἀπο-

φασισμένους ν' ἀνατρέψουν τὸ ὑφιστάμενον καθεστὼς ἐν Ρωσίᾳ καὶ νὰ ἐγκαταστήσουν τὸ μ α ρ ξ ι σ τ ι κ ὸ ν Κράτος.

Εἰς τὴν Ρωσίαν τῶν Τσάρων ὑπῆρχαν μυστικαὶ ὀργανώσεις ἐργαζόμεναι κρυφίως ἀπὸ τὴν λογοκρισίαν καὶ τὴν ἀστυνομίαν.

Ἡ πειθαρχία ὅμως τῶν ὁμάδων αὐτῶν ἦτο χαλαρὰ δι' ὃ εὐκόλως διελύοντο ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας. Ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ ὁποῖον ἐχρειάζετο κατὰ τὸν Λένιν, ἦτο μία στιβαρὰ κεντρικὴ ἐξουσία ἥτις νὰ ἐπιβάλῃ ἀπόλυτον πειθαρχίαν εἰς ὅλα τὰ μέλη τοῦ Κόμματος.

—Ἕκαστον μέλος ὀφείλει νὰ ὑπακούῃ τυφλῶς καὶ ἀσυζητητεὶ εἰς τὰς διαταγὰς τὰς λαμβανομένας ἐκ τῶν ἄνω.

Μόνον ἓν ἢ δύο ἐκ τῶν κορυφαίων στελεχῶν θὰ ἐγνώριζαν ὅλα τὰ σχέδια ἐνῶ τὰ μέλη ἔδει πάντοτε νὰ ἐκτελοῦν ἐντολὰς χωρὶς νὰ γνωρίζουν τοὺς σκοποὺς των. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου προελαμβάνετο ἡ σύλληψις ἀπὸ τὴν ἀστυνομίαν ὁλοκλήρων ὁμάδων ὁσάκις συνελλαμβάνετο ἓν μέλος αὐτῆς. Οὕτω πως ὅμως τ' ἀνώτερα στελέχη καθίσταντο πανίσχυρα ἀφοῦ οὐδεμίαν εὐθύνην εἶχον ἔναντι τῶν συντρόφων των.

Τὰ δραστικὰ ταῦτα σχέδια τοῦ Λένιν συνήντησαν μεγάλην ἀντίδρασιν ἐκ μέρους ἐνίων συντρόφων του εἰς τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἠννόουν τὴν ἐλευθερίαν μὲ τὴν διδομένην ἔννοιαν ὑπὸ τοῦ Δυτικοῦ κόσμου. Ὁ Τρότσκυ—ὅστις βραδύτερον ἔγινε στενὸς συνεργάτης τοῦ Λένιν—ἔγραψε τὸ 1903: «Τὰ ὄργανα τοῦ Κόμματος παίρνουν τὴν θέσιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Κόμματος. Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ παίρνει τὴν θέσιν τῶν ὀργάνων. Καὶ τελικὰ ὁ δικτάτωρ παίρνει τὴν θέσιν τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς...»

Ὁ Λένιν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Κόμματος ἐπέτυχε νὰ κερδίσῃ τὴν πλειοψηφίαν ὑπὲρ τοῦ προγράμματός του καὶ τὴν πλειοψηφίαν αὐτὴν τὴν ὠνόμασε «μπολσεβίκους»· τοὺς δὲ μειοψηφοῦντας «μπενσεβίκους». Τὸ μπολσεβικικὸν κόμμα τοῦ Λένιν ἦτο ἀναμφισβητήτως μιὰ ὠ ρ γ α ν ω μ έ ν η σ υ ν ω μ ο σ ί α. Ὁ χαρακτηρισμός της ὡς «Κόμμα» ἦτο ἐσκεμμένος καὶ ἐδόθη ἀπὸ τοὺς Κομμουνιστὰς διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν οὗτοι τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰς ἐλευθερίας ἅτινας παραχωρεῖ ἡ Δυτ. Εὐρώπη καὶ ἡ Ἀμερικὴ εἰς τὰ πολιτικὰ κόμματα.

Ὅταν τὸν Μάρτιον 1917 παρητήθη ὁ Τσάρος κι' ἐσχηματίζετο εἰς Ρωσίαν δημοκρατικὴ Κυβέρνησις, ὁ Λένιν εὑρίσκετο εἰς Ἑλβετίαν. Ἡ προσωρινὴ Κυβέρνησις γνωρίζουσα τὰς ἄκρας θεωρίας του δὲν ἠθέλησε νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐπάνοδον. Τὴν δυσχέρειαν αὐτὴν τὴν παρεμέρισεν ἡ Γερμανία ἥτις γνωρίζουσα τὴν ἀντίθεσίν του πρὸς τὸν πόλεμον καὶ τὸ ἄκρως ἐπαναστατικόν του πνεῦμα καὶ ἀποβλέ-

πουσα εἰς τὴν τελείαν ἐσωτερικὴν ἀποσύνθεσιν τῆς πρὸς Α ἀντιπάλου της, ἀπέστειλλεν ἐντὸς ἐσφραγισμένου βαγονίου τὸν Λένιν εἰς Ρωσίαν. Μόλις ἔφθασεν ἐκεῖ ὁ Λένιν (Ἀπρίλιος 1917) ἤρχισεν ἐργαζόμενος δραστηρίως διὰ τὴν ταξικὴν ἐπανάστασιν. Τὸ ὑφιστάμενον τότε κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν χάος ἐβοήθησε πλήρως τοὺς σκοποὺς τοῦ Λένιν. Τὸ φθινόπωρον 1917 κρίνας ὅτι εἶχεν ἀρκετὰ ὡριμάσει ἡ κατάστασις ὠργανώνει τὸ ἑξαμελὲς πολίτμπυρω τὸ ὁποῖον καθοδηγεῖ τὸ ΚΚ διὰ τὴν κατάληψιν καὶ ἄσκησιν τῆς ἐξουσίας εἰς τὴν Ρωσίαν. Τὴν 7ην Νοεμβρίου 1917 ἐκρήγνυται ἡ ἐπανάστασις τοῦ ΚΚΕ τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνει τὴν ἐξουσίαν. Ὁ Λένιν γίνεται πρόεδρος τῆς πρώτης σοβιετικῆς κυβερνήσεως. Ὁ Τρότσκυ «κομμισάριος» τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ὁ Στάλιν «κομμισάριος τῶν Ἐθνοτήτων» (Φινλανδῶν, Οὐκρανῶν, Λεττονῶν κ.λ.π.)

Οἱ νέοι ἡγέται ἐγνώριζαν μὲν ἐν ὅλαις ταῖς λεπτομερείαις πῶς γίνεται μία ἐπανάστασις ἀλλὰ ἠγνόουν τὸν τρόπον διακυβερνήσεως μιᾶς χώρας. Πρὶν λάβουν τὴν ἐξουσίαν εἰς χεῖρας ἐπέμενεν ὁ Λένιν ὅτι ἦτο ἀναγκαία ἡ σύγκλησις Συνταγματικῆς Συνελεύσεως ἵνα ἐπεξεργασθῇ αὕτη Ρωσικὸν Σύνταγμα. Μία τοιαύτη Συνέλευσις ἐξελέγη μὲ τὴν ψῆφον τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ συνεδρίασε διὰ μίαν μόνον ἡμέραν (Ἰανουαρίου 1918). Ὅταν ὁ Λένιν εἶδεν ὅτι ἡ πλειοψηφία ἀπετελεῖτο ἀπὸ μετριοπαθῆ στοιχεῖα καὶ Μπενσεβίκους τὴν διέλυσεν ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῶν ὅπλων. Κι᾽ ἔκτοτε πλέον – μέχρι καὶ σήμερον – ἐγκαθίσταται ἡ δικτατορία τοῦ Κ.Κ. Τὰ σκληρὰ μέτρα, (οἱ ἄνευ ἐλέους φόνοι τῶν «λευκῶν ἀντιδραστικῶν») ἅτινα ἐλαμβάνοντο καὶ κατ᾽ αὐτῶν εἰσέτι τῶν χωρικῶν καθιστοῦν τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Κομμουνιστῶν περισσότερον ὁλοκληρωτικούς. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς πείνης, τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἡ ἀπόδοσις τῶν βιομηχανιῶν περιορίζεται εἰς τὸ ἐλάχιστον. Διὰ ν᾽ ἀντιμετωπίσῃ τὸ πρόβλημα τοῦτο ἡ Κυβέρνησις ὠργάνωσε «τάγματα ἐργασίας» τὰ ὁποῖα ὑποχρεοῦνται νὰ ἐργάζωνται παντοῦ ὅπου ἡ Κυβέρνησις κρίνει ἀναγκαῖον. Ὠργανώθη μυστικὴ κομ. ἀστυνομία, ἡ Τσέκα, μὲ προορισμὸν τὴν ἐξόντωσιν παντὸς ἀντεπαναστάτου, σαμποτὲρ ἢ ἀντιδραστικοῦ.

Ἡ ἐξέγερσις τῆς Κρονστάνδης (1921) ἀναγκάζει τὸν Λένιν ν᾽ ἀναθεωρήσῃ τινὰ τῶν ἀκροτάτων σχεδίων του διὰ τὸν πλήρη κρατικὸν ἔλεγχον τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος. Ἡ «νέα οἰκονομικὴ πολιτική» (1921 – 1929) ἐπέτρεπεν εἰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις νὰ ἐργάζωνται εἰς μικρᾶς κλίμακος βιομηχανίας καὶ ἐμπόρια ἐνῶ τὸ Κράτος κατέχει κι᾽ ἐκμεταλλεύεται τὰ κυριώτερα ἐργοστάσια, σιδηροδρόμους, πλοῖα κι᾽ ἐλέγχει ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις.

Ἐὰν ὁ Λένιν ἐγκατέλειψεν ἐπειδὴ τὸ ἐπέβαλεν ἡ στιγμὴ μερικὰ ἀπὸ τὰ μαρξιστικὰ ἀξιώματα, ἔσφιξεν, ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους, τὸν κλοιὸν μὲ τὸν ὁποῖον ἡ κομμουνιστικὴ δικτατορία εἶχε περιβάλει τὴν χώραν. Οἱ Μπενσεβῖκοι οἵτινες εἶχον συνεργασθεῖ μὲ τοὺς Μπολσεβίκους διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπαναστάσεως, διώκονται. Διώκονται καὶ αἱ ὁμάδες τῆς ἀντιπολιτεύσεως αἱ σχηματισθεῖσαι ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ Κ. Κ. Οἱ κομμουνισταὶ δὲν τολμοῦν πλέον νὰ ἐκφράζουν ἀντιθέτους γνώμας εἰς τὰ ζητήματα τῆς πολιτικῆς. Ὅλοι ὑποχρεοῦνται ν' ἀποδέχωνται τὰς ἀποφάσεις τοῦ Πολίτμπυρω. Ἡ δραστικὴ αὐτὴ μεταβολὴ ἀπὸ τὴν ἀρχικὴν ἐλευθερίαν συζητήσεως εἰς μίαν αὐταρχικὴν δικτατορίαν ἐσήμανε βαθεῖαν μεταβολὴν καὶ διὰ τὴν καθόλου μορφὴν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ θεωρία εἶχεν ὀλιγωτέραν σημασίαν τῆς πράξεως. Οἱ ἰδεαλισταὶ ὑπεχώρουν πρὸ τῶν κυβερνητῶν.

Ὁ Λένιν ἀπέθανε τὸ 1924. Τὰ δύο τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του ἀσθενὴς καὶ ἄβουλος ἀφῆκε νὰ τοῦ διαφύγῃ ἡ ἐξουσία εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Γεν. Γραμ. τοῦ Κ.Κ.Ρ. Στάλιν.

γ) ***Σταλινισμός***. Ὅταν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας οἱ Λένιν, Τρότσκυ καὶ ἄλλοι μπολσεβῖκοι ἐμελετοῦσαν καὶ ἔγραφαν διὰ νὰ προσαρμόσουν τὰς ἰδέας τοῦ Μὰρξ εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ νὰ ἐπεξεργασθοῦν τὴν θεωρίαν τῆς ἐπαναστάσεως ὁ Στάλιν ἦτο ὁ «πρακτικὸς» ἐπαναστάτης ὅστις ὠργάνωνε ταραχὰς καὶ διαμαρτυρί ς, διένεμε παράνομα ἔντυπα προπαγανδίζοντα τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1905 (ἐκραγεῖσαν εἰς Ρωσίαν μετὰ τὸν ἀτυχῆ Ρωσοϊαπωνικὸν πόλεμον). Ἀπέκτα οὕτω βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον οἰκειότητα μὲ τὰ ἄλλα πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἀνέπτυσσαν ἐπαναστατικὴν δρᾶσιν. Ὀλίγοι τὸν ἐγνώριζαν. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐγνώριζε πολλούς. Εἶχεν ἀπίστευτον μνήμην, ἀκατάβλητον ἐνεργητικότητα καὶ μεγάλην ἱκανότητα νὰ «πιάνεται» ἀπὸ τὰς λεπτομερείας.

Ὅταν ἐπῆλθεν ἡ διάσπασις τοῦ Σοσιαλδημοκρατικοῦ Κόμματος τὸ 1902 – 1903 εἰς Μπολσεβίκους καὶ Μπενσεβίκους, ὁ Στάλιν δὲν ἐδίστασε νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν δύο. Ἐτάχθη μὲ τοὺς Μπολσεβίκους τοῦ Λένιν καὶ δὲν ἤλλαξε ποτέ του ἔκτοτε κατεύθυνσιν. Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1917 ἦτο δι' αὐτὸν μέγα πλεονέκτημα τὸ ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν νομιμοφροσύνην του πρὸς τὸν Λένιν ἀπὸ 15 ὁλόκληρα ἔτη.

Χαρακτηριστικὸν τοῦ Στάλιν εἶναι τοῦτο: Δὲν τὸν προσήλκυσε πρὸς τὸν Λενινισμὸν ἡ περὶ Μὰρξ θεωρία τοῦ Λένιν ἀλλὰ τὸ ἐ π α ν α σ τ α τ ι κ ὸ ν πρόγραμμα τοῦ τελευταίου. Ὅλην τὴν προσοχὴν τοῦ Στάλιν ἀπερρόφησαν τὰ σχέδια πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐπα-

ναστάσεως τὰ ὁποῖα εἶχεν ἐπεξεργασθεῖ ὁ Λένιν διὰ τὸ μπολσεβικικὸν (μετέπειτα Κομμουνιστικὸν) Κόμμα.

Τὸ 1912 ὁ Λένιν τὸν ὠνόμασε μέλος τῆς Κ. Ε. τοῦ Κόμ. Μπολσεβίκων. Μόλις τότε εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐκδίδη τὸ δημοσιογραφικόν του ὄργανον «Πράβδα» ὅταν συνελήφθη καὶ ἐστάλη εἰς Σιβηρίαν ἐξ ἧς ἐπέστρεψε τὸν Φεβρουάριον 1917. Τὸ πρῶτον ὠνομάσθη ὑπουργὸς τῶν Ἐθνοτήτων εἰς τὴν πρώτην μπολσεβικικὴν Κυβέρνησιν. Ὀλίγον βραδύτερον γίνεται μόνιμος σύνδεσμος μεταξὺ τοῦ Πολίτμπυρω καὶ τοῦ Ὀργκμπυρὼ (Γραφείου Ὀργανώσεως) Τὸ 1922 γίνεται καὶ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Κ.Κ. Ἦτο μία θέσις δημιουργουμένη τὸ πρῶτον τότε διὰ νὰ κάμη ἀποτελεσματικώτερον τὸ ἔργον τῆς Κ.Ε. καὶ τοῦ Πολίτμπυρώ. Ἔργον τοῦ Πολίτμπυρω ὑπετίθετο ὅτι ἦταν ν' ἀποφασίζη ἐπὶ ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογή των ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν Γενικὴν Γραμματείαν, δηλαδὴ ἀπὸ τὸν Στάλιν. Ὁ Στάλιν συγκεντρώνει ἠρέμα μεγάλην ἰσχὺν εἰς χεῖρας του. Καὶ αὐτὸς ὁ Λένιν ἀρχίζει ν' ἀνησυχῇ. Τοῦ ἐπιτίθεται εἰς τὴν «Πράβδα» – ἥτις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε γίνει ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Κ.Κ – καὶ ζητεῖ τὴν ἀπομάκρυνσίν του ἐκ τῆς θέσεως τοῦ Γ. Γ. τοῦ Κ. Κ. Ἀλλὰ τότε ὁ Λένιν ὑφίσταται τὴν πρώτην προσβολὴν ἡμιπληγίας κι' ἔκτοτε θεᾶται ἀπαθῶς μέχρι τοῦ θανάτου του (1924) τὴν ἄνοδον τοῦ Στάλιν. Ὁ φυσικὸς διάδοχος τοῦ Λένιν, Τρότσκυ, ὑποσκελίζεται ἀφοῦ διεξάγεται τρομακτικὸς ἀλλ' ἄνισος ἀγὼν μεταξὺ Τρότσκυ καὶ Στάλιν καὶ τῶν ὀπαδῶν των ἐντὸς τοῦ Πολίτμπυρω. Πολλοὶ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Τρότσκυ ὡμολόγησαν τὴν πλάνην των κι' ἐζήτησαν συγγνώμην, ἐφαρμοζομένης διὰ πρώτην φορὰν μιᾶς μεθόδου τὴν ὁποίαν ἡ Σοβιετικὴ δικτατορία χρησιμοποιεῖ ἔκτοτε διὰ νὰ συντρίψη χιλιάδας Ρώσους.

Ὁ Τρότσκυ δὲν δηλοῖ μετάνοιαν. Τὸ 1925 παρητήθη ἀπὸ Κομισάριος Ἀμύνης, τὸ 1926 ἐκδιώκεται ἀπὸ τὸ Πολίτμπυρω καὶ τὸ 1929 καὶ ἐκ Ρωσίας. Τὸ 1940 δολοφονεῖται ἀπὸ πράκτορα σταλινικὸν εἰς τὸ Μεξικὸν ὅπου εἶχε καταφύγει συγγράφων τὴν βιογραφίαν τοῦ Στάλιν.

Ἀπὸ τότε ὁ Στάλιν καθίσταται παντοδύναμος δικτάτωρ. Ἀπὸ τοῦ 1929 ἐφαρμόζονται τὸ πρῶτον τὰ πενταετῆ σχέδια ἀποβλέποντα εἰς τὸ νὰ καταστήσουν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν τὴν Ρωσίαν χώραν βιομηχανικήν. Εἶναι ἀναμφισβητήτως εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ ἐρυθροῦ Τσάρου τὸ ὅτι κατώρθωσε ἄνευ, τεχνικῶν, κεφαλαίων καὶ βασικῶν πρώτων ὑλῶν νὰ ὑπερνικήση τὰ τεράστια ἐμπόδια καὶ νὰ ἐπιτύχη τοῦ σκοποῦ του τούτου. Κατόπιν ἐστράφη πρὸς τὴν καλλεκτιβοποίησιν τῶν κτημάτων τῶν κουλάκων. Ὁ σταλινισμὸς ἐξέλεξε δι' αὐτὸ τὸν πλέον σύντομον καὶ τὸν πλέον σκληρὸν τρόπον. Ὑπεσχέθη κλῆρον

γῆς καὶ ζῶα ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν πλέον εὐκαταστάτων γεωργῶν πρὸς τοὺς πενεστέρους. Μὲ τὴν βοήθειαν τῶν πτωχῶν αὐτῶν ἐπέτυχε τὴν ἐξόντωσιν τῶν κουλάκων. Ὅσοι προέβαλον ἀντίστασιν ἐστέλλοντο κατά χιλιάδας εἰς Σιβηρίαν ἢ ἐφονεύοντο. Οὕτω μετεβλήθησαν τὰ κτήματα τῶν κουλάκων εἰς κολλεκτιβιστικὰ εἰς τὰ ὁποῖα ἐφηρμόσθη ἱκανοποιητικῶς ἡ μηχανικὴ καλλιέργεια, ἐνῶ τὰ ἐργοστάσια θὰ εἶχαν νά παραδίδουν ὅλο καὶ περισσοτέρας ἀγροτικὰς μηχανάς.

Ἡ ἀντίδρασις ὅμως τῶν κουλάκων ἦτο τόσον ἰσχυρά, ὥστε ὁ Στάλιν ἠναγκάσθη, τελικῶς, νὰ ἐπιβραδύνῃ τὸν ρυθμὸν τῆς κολλεκτιβοποιήσεως καὶ νὰ προβῆ εἰς μικρὰς παραχωρήσεις ἵνα ἱκανοποιήσῃ τὸν πόθον τῶν χωρικῶν νὰ ἔχουν ἔστω καὶ ὀλίγην ἰδιοκτησίαν. Ἔκτοτε γίνεται πλέον ἢ φανερὰ ἡ μορφὴ τῆς ὠμῆς δικτατορίας τοῦ σταλινισμοῦ. Ὁ σταλινισμὸς ἔζη μὲ τὸ φάσμα τῶν συνωμοτῶν. Ἐφοβεῖτο περισσότερον ὅλων τοὺς παλαιοὺς «συντρόφους» ἐπαναστάτας. Ἐγνώριζεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι διησθάνοντο ὅτι ὁ σταλινισμὸς εἶχε προδώσει τὸν μαρξισμὸν διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ προσωπικὴν ἰσχύν, ὅτι ἀντιπαθοῦσαν τὴν ἀνατολίτικην καὶ πομπώδη μεγαλοπρέπειαν κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν μετριόφρονα ἐμφάνισιν τοῦ Λένιν. Ὁ σταλινισμὸς ὤφειλε χάριν τῆς ἐπιβιώσεώς του νὰ προβῆ εἰς ἐκκαθαρίσεις ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ Κόμματος. Τὸ 1935 ἐξ ἀφορμῆς τῆς δολοφονίας ἑνὸς στενοῦ φίλου τοῦ Στάλιν μέλους τοῦ Πολίτμπυρω, ὁ σταλινισμὸς ἤρχισε τὰς μεγάλας ἐκκαθαρίσεις καὶ δίκας αἱ ὁποῖαι ἐτρομοκράτησαν τὴν Ρωσίαν καὶ προὐκάλεσαν τὴν φρίκην εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ὁ Ρωσικὸς λαὸς ἐδέχθη παθητικῶς τὰς φοβερὰς ἐκείνας ἐκκαθαρίσεις δι' ὧν χιλιάδες ἄνθρωποι ἀνηρπάζοντο ἐκ τῶν οἰκιῶν των ἵνα μὴ ἐπιστρέψουν πλέον, καὶ ὅλοι οἱ παλαιοὶ κορυφαῖοι συνεργάται —ἐξαιρέσει τοῦ Βλ. Μολότωφ—κατεδικάζοντο κι' ἐθανατοῦντο.

Ἀφοῦ ἐξοντώθη ἢ ἐξηναγκάσθη εἰς σιγὴν ὅλη ἡ ἀντιπολίτευσις ὁ σταλινισμὸς ἠσθάνθη ἐλεύθερος νὰ κάμῃ τὴν ζωὴν καὶ τὰς σκέψεις ἑνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ, τοῦ Ρωσικοῦ ἁπλὴν ἀπήχησιν τῶν προσωπικῶν προτιμήσεων τοῦ Στάλιν.

— Ἡ ἀρχικὴ ἰσότης μεταξὺ ὅλων τῶν κομμουνιστῶν παρεχώρησε τὴν θέσιν της εἰς ἔντονον διάκρισιν τάξεων.

— Ὁ Στάλιν καὶ οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι ἔχουν καλλιτέρας κατοικίας ὡραιότερα αὐτοκίνητα, ἐκλεκτοτέραν διαβίωσιν. Εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις οἱ τιτουλάριοι τοῦ σταλινισμοῦ ἐμφανίζονται μὲ «φαντακτεράς» στολὰς καὶ διατυπώσεις αἱ ὁποῖαι τοὺς ξεχωρίζουν ἁδρῶς ἐκ τοῦ κοινοῦ λαοῦ.

— Ὁ ἀρχικὸς Διεθνισμὸς καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰς φυλετικὰς διακρίσεις ὑπεχώρησαν πρὸ τῆς ἐπιμόνου ἀξιώσεως τοῦ σταλινισμοῦ

ὅστις θέλει νὰ ἔχουν εἰς ὅλα τὰ ζητήματα τὸ προβάδισμα οἱ Ρῶσοι. Φυλετικαὶ ὁμάδες (Ἑβραῖοι, Οὐκρανοὶ κλπ.) αἵτινες διεφύλαττον ἀκόμη παραδόσεις μὴ ρωσικὰς γίνονται στόχος ἀπηνῶν διωγμῶν. Εἰς τὰς κομμουνιστικοποιηθείσας χώρας τῆς Εὐρώπης ξαναζεῖ ὁ ἀντισημιτισμὸς ὅστις ἐκυριάρχει καὶ ἐπὶ Τσάρων.

— Ἡ ζωηρὰ πνευματικὴ κίνησις ἥτις εἶχε σημειωθῆ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπαναστάσεως ἔσβηνε προοδευτικῶς, συμφώνως πρὸς ἐπιθυμίαν τοῦ Στάλιν.

— Τέχναι καὶ μουσικὴ κρίνονται συμφώνως πρὸς τὰς προτιμήσεις τοῦ Στάλιν τὰ δὲ βιβλία καὶ περιοδικὰ ἀντανακλοῦν τὰς σκέψεις του.

— Αἱ ἐπιστῆμαι ἀναγκάζονται νὰ προσαρμοσθοῦν πρὸς τὰ ὅσα ὁ σταλινισμὸς ἔκρινεν ἐξυπηρετικὰ τῶν συμφερόντων τοῦ ρωσικοῦ κομμουνισμοῦ. Ὡς δικαιολογία εἰς τὴν ὁποίαν προσέφευγε κατὰ συνήθειαν ὁ σταλινισμὸς διὰ νὰ συσκοτίσῃ τὴν πολιτικήν τουπροεβάλετο ἑκάστοτε ὁ μαρξισμός.

— Ὁ σταλινισμὸς κατέστησεν ἀνδρεικελλά του τὰ ἁπανταχοῦ τῆς γῆς ΚΚ τῶν διαφόρων χωρῶν. Ταῦτα ὑπακούοντα τυφλῶς εἰς τὰς προσταγὰς τοῦ Κρεμλίνου ἐξετέλουν τοὺς ρόλους τοὺς ὁποίους τοὺς ἀνέθετεν ὁ σταλινισμὸς καὶ τοὺς ὁποίους ἐχαρακτήριζεν ὡς «γραμμὴν τοῦ Κόμματος». Τοῦτο, καὶ ὑπὸ μόνην τὴν πολιτικὴν ἔποψιν, ἔθετε τὴν Ρωσίαν εἰς πλεονεκτικωτέραν μοῖραν ἔναντι ὁποιουδήποτε ἀντιπάλου διότι πλὴν τῶν συνήθων ὅπλων τῆς διπλωματίας ἠδύνατο ὁ σταλινισμὸς νὰ ὑπολογίζῃ καὶ ἐπὶ μιᾶς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἰσχυρᾶς μάζης πειθαρχημένων πεμπτοφαλαγγιτῶν ἑτοίμων ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ δράσουν εἰς κατασκοπείας, σαμποτάζ, ἀπεργίας νὰ δημιουργήσουν σύγχυσιν καὶ νὰ παρεμποδίσουν, γενικῶς, τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῆς κρατικῆς μηχανῆς.

— Ὁ σταλινισμὸς δὲν ἀπέβλεψεν ὡς ὁ λενινισμὸς εἰς τὸν διεθνισμὸν — ὅστις εἶχεν ἀποβεῖ ἓν ἐκ τῶν κομμουνιστικῶν κηρυγμάτων πρὸς τοὺς ἰδεολόγους τοῦ ἐξωτερικοῦ — ἀλλ' ἔστρεψεν ὅλην τὴν προπαγάνδαν πρὸς τὸν ρωσικὸν Ἐθνισμόν.

Ἡ ἀναζωπύρωσις τοῦ Ἐθνισμοῦ τούτου, ἀντίθετος κατὰ βάσιν πρὸς τὴν κομμουνιστικὴν νομιμοφροσύνην, ἦτο μία νέα πηγὴ ἰσχύος διὰ τὸν σταλινισμόν.

— Μὲ τὰ ΚΚ τοῦ ἐξωτερικοῦ ὁ σταλινισμὸς ἐχρησιμοποίησεν ἓν ἐπιδέξιον τέχνασμα. Ἐπιθυμῶν νὰ καθησυχάσῃ τὰς ὑποψίας τῶν συμμάχων ἀνήγγειλε (1943) τὴν διάλυσιν τῆς Κόμιντερν· οὕτω ἔδιδε τὴν διαβεβαίωσιν εἰς τὰς συμμαχικὰς χώρας ὅτι τὰ οἰκεῖα ΚΚ ἦσαν

ἀνεξάρτητα ἐντελῶς τῆς Μόσχας, γεγονὸς τὸ ὁποῖον ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων ἀναληθές.

— Ὁ Ρωσικὸς ἐθνισμὸς ἀνεπτύχθη εἰς βαθμὸν μέγαν ὑπὸ τοῦ σταλινισμοῦ. Διὰ τῆς βίας τῶν ὅπλων κατελήφθη ὑπὸ τῆς Σοβ. Ρωσίας μετὰ τὸ πέρας τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου ἡ μεγαλυτέρα ἐδαφικὴ ἔκτασις τῆς Εὐρώπης. Ὅσα ἐδάφη δὲν προσηρτήθησαν εἰς τὴν Ρωσίαν κατέστησαν δορυφόροι χῶραι δι' ἐπιβολῆς εἰς αὐτὸς, βιαίως «σταλινικοῦ τύπου» Κομ. Καθεστῶτος. Ἡ ἀποτυχία περιπτύξεως καὶ τῆς Ἑλλάδος ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ σιδηροῦ Κομ. Παραπετάσματος ἀνέτρεψε τὰ παλαιὰ ρωσικὰ ἰμπεριαλιστικὰ σχέδια περὶ ἐξόδου τοῦ σλαυισμοῦ τότε, καὶ κομμουνισμοῦ σήμερον, εἰς τὴν Μεσόγειον, ἐνῶ ἡ ἀνταρσία τοῦ Τίτο ἀπεμάκρυνεν ὁριστικῶς τὴν ρωσικὴν ἀπειλὴν ἀπὸ τὴν Μεσόγειον.

Ἡ ἀνταρσία τοῦ Τίτο δὲν εἶχε μόνον τὴν στρατηγικὴν ταύτην σημασίαν. Ὁ Τίτο ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ χώρα του εἶναι ἡ χώρα τοῦ ἀληθινοῦ μαρξισμοῦ καὶ διαλεκτικοῦ ὑλισμοῦ ἐνῶ ὁ σταλινισμὸς ὅτι ἐπρόδωσε τὴν κομμουνιστικὴν θρησκείαν.

Ὁ Τιτοϊσμὸς ἐγέννησε πολλὰ προβλήματα εἰς τὸν σταλινισμὸν καὶ ἔθεσε τὰς βάσεις ἐκείνας αἵτινες συνεκλόνισαν τὴν ἰσχυρὰν θέσιν τοῦ σταλινισμοῦ.

Ὅταν ὁ Στάλιν ἀπέθανε (Μάρτιον 1953) ἄφησεν ἓν κράτος τὸ ὁποῖον:

— **Ε**βαυκαλίζετο μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ διαίρεσις τῶν Δυτικῶν κρατῶν θὰ τὰ ἐξησθένιζε καὶ θὰ τὰ καθίστα ἀνίκανα ν' ἀντισταθοῦν εἰς τὴν ἐπέμβασιν τοῦ κομμουνισμοῦ.

— **Υ**περέβαινε κατὰ πολὺ τὰ ἰ μ π ε ρ ι α λ ι σ τ ι κ ὰ ὄνειρα τῶν Τσάρων.

— **Η**λεγχεν ὡς κράτος ἀστυνομικόν, ἑκατομμύρια ὑπηκόων.

— **Χ**ρησιμοποιοῦσε μίαν τρομακτικὴν εἰς ἰσχὺν βιομηχανίαν ἐξελισσομένην μὲ ρυθμὸν ταχύτερον τῆς τῆς Δύσεως ἥτις ἀπέβλεπεν εἰς τὴν δημιουργίαν φοβερῶν ὅπλων ἑνὸς συγχρόνου πολέμου.

— **Ε**ἶχε συνωμοτικὴν ὀργάνωσιν μὲ ἀποστολὴν νὰ δημιουργήσῃ ἓν παγκόσμιον κομ. κράτος ἐλεγχόμενον ἀπὸ τὴν Μόσχαν.

Οἱ διάδοχοι τοῦ Στάλιν ἐπεζήτησαν ἀρχικῶς τὴν τροποποίησιν τοῦ αὐστηροῦ σταλινικοῦ καθεστωτικοῦ συστήματος ἐπὶ τὸ φιλελευθερώτερον. Αἱ ἐπακολουθήσασαι ἐξεγέρσεις ὅμως εἰς τὰς δορυφόρους χώρας ἠνάγκασαν μετ' οὐ πολὺ τὴν ἡγεσίαν τῆς Σοβ. Ἑνώσεως νὰ ἐπανέλθῃ καὶ αὖθις εἰς τὸ αὐστηρὸν σταλινικὸν πρότυπον ἑρμηνείας τῶν μαρξιστικῶν καὶ λενινιστικῶν ἰδεῶν.

Αἱ σταλινικαὶ ἰδέαι ἐπιστεύετο ἐν Πολωνίᾳ ὅτι θὰ ἐγκατελεί

ποντο ἀφ' ὅτου – κατόπιν αἱματηρῶν γεγονότων – ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ Γκομοῦλκα. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ σταλινισμὸς παρετείνετο ἡ ἐφημερὶς «Πό Πρόστου» τῶν φοιτητῶν ἐδημοσίευσεν ἄρθρον τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις ἡ ἐπέμβασις τοῦ Γκομοῦλκα – εἰπόντος ὅτι δι' αὐτοῦ ἡ ἐφημερὶς «πτύει ἐπὶ τοῦ σοσιαλισμοῦ» – δὲν ἐπέτρεψε νὰ ἴδη τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος καὶ ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου ἀπηγορεύθη τοῦ λοιποῦ ἡ ἔκδοσίς της. Τοῦτο, δι' ἀρνητικῶν στοιχείων, δίδει τὴν εἰκόνα τοῦ σταλινισμοῦ:

«Ἐπιθυμοῦμεν νὰ σᾶς εἴπωμεν τί εἶναι ὁ σοσιαλισμός. Ἀλλὰ προηγουμένως πρέπει νὰ σᾶς ἐξηγήσωμεν τί δὲν εἶναι σοσιαλισμός· Ἂς ἀρχίσωμεν. Ὁ σοσιαλισμός δὲν εἶναι:

»Μία κοινωνία ὅπου ἕνας ἄνθρωπος, ποὺ δὲν διέπραξε κανένα ἔγκλημα, ἀναμένει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὴν ἐπίσκεψιν τῆς ἀστυνομίας εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἕνα κράτος ὅπου εἶναι δυνατὸν νὰ καταδικασθῇ ἕνας ἄνθρωπος χωρὶς δίκην. Μία κοινωνία, τῆς ὁποίας οἱ ἡγέται αὐτοεκλέγονται. Ἕνα κράτος ποὺ δὲν ἐπιτρέπει τὰ ταξίδια εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἕνα κράτος ποὺ ἀριθμεῖ περισσοτέρους χαφιέδες παρὰ νοσοκόμους, ὅπου ὑπάρχουν περισσότεροι ἄνθρωποι εἰς τὰς φυλακὰς παρὰ εἰς τὰ νοσοκομεῖα. Ἕνα κράτος ποὺ ὅλος ὁ κόσμος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ψεύδεται. Ἕνα κράτος ποὺ κατασκευάζει ἐξαίρετα ἀεριωθούμενα καὶ ἐλεεινὰ ὑποδήματα. Ἕνα κράτος ὅπου ὁ δειλὸς θριαμβεύει καὶ ὁ θαρραλέος ἐξαφανίζεται. Ἕνα κράτος ὅπου διαπιστώνεται ὅτι εἰς τὰς περισσοτέρας δίκας ὑπάρχει συμφωνία εἰσαγγελέως καὶ συνηγόρων. Ἕνα κράτος ποὺ ἀξιώνει ὅπως ὅλοι οἱ πολῖται πρεσβεύουν τὰς ἰδίας φιλοσοφικάς, φιλολογικάς, ἠθικὰς καὶ οἰκονομικὰς ἀρχὰς καὶ ἀπαιτεῖ νὰ συμφωνοῦν ἐφ' ὅλων τῶν ζητημάτων τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ἕνα κράτος ποὺ δὲν ἐκτελεῖ τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ ἀκόμη καὶ ὅταν τὸν ἔχη ἐρωτήσει. Ἕνα κράτος ὅπου οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ φιλόσοφοι λέγουν πάντοτε τὰ ἴδια πράγματα μὲ τοὺς ὑπουργοὺς καὶ τοὺς στρατηγούς, ἀλλὰ μόνον ἀφοῦ οἱ τελευταῖοι αὐτοὶ ἐξεφράσθησαν ἤδη. Ἕνα κράτος ὅπου εἶναι δυνατὸν νὰ προβλέψη κανεὶς τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν. Ἕνα κράτος ὅπου πρέπει νὰ ἀρνηθῇ κανεὶς ὅ,τι ἐβεβαίωνεν τὴν προτεραίαν ἀλλὰ ὅπου πρέπει νὰ πιστεύη πάντοτε ὅτι ὑποστηρίζει τὸ ἴδιον πρᾶγμα».

Ἡ λενινιστικὴ ἐπινόησις τοῦ πειθαρχημένου, συγκεντρωτικοῦ ΚΚ, ὑποβοηθεῖ τὴν διεθνῆ συνωμοσίαν ἥτις ἐπιδιώκει τὴν παγκόσμιον ἐπανάστασιν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Μόσχας. Αἱ μέθοδοί της, κατασκοπείας, σαμποτάζ, ὑποκινήσεως ταραχῶν μέχρι καὶ ἐπαναστάσεων, ἀπεδείχθησαν τρομακτικῶς ἐπιτυχεῖς.

Οἱ κομμουνισταὶ ἀγνοοῦν τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως καὶ τοὺς περιορισμοὺς τῆς συνειδήσεως. Εἰς ἀντάλλαγμα προσδοκοῦν ν' ἀποκτήσουν τεραστίαν ἰσχὺν ἐπὶ τῆς ζωῆς ἄλλων λαῶν.

Ὁ σταλινισμὸς ἐδημιούργησε μίαν ἐξα.ρετικῶς συγκεντρωτικὴν βιομηχανικήν, οἰκονομικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἰσχὺν ἥτις εἶναι εἰς θέσιν νὰ κινηθῇ πρὸς πόλεμον ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν. Ἑκατομμύρια ἀνθρώπων εἶναι ὑποτελεῖς καὶ νομοταγεῖς πρὸς τὴν διακυβέρνησιν ταύτην καὶ ἀδυνατοῦν νὰ φαντασθοῦν ἕτερον τρόπον ζωῆς.

Ἕκαστος κομμουνιστὴς καὶ ἑκάστη κομμουνιστικὴ ὁμὰς εἶναι ὡπλισμένη μέχρις ὡρισμένου βαθμοῦ μὲ τὰ θεωρητικὰ ὅπλα τοῦ Μ ά ρ ξ, τὰ ὅπλα τακτικῆς τοῦ Λ έ ν ι ν καὶ τὰ φυσικὰ ὅπλα τοῦ Σ τ ά λ ι ν.

Τὸ Κόμμα ἐργασίας ἢ Κομμουνιστικὸν Κόμμα τὸ ὁποῖον οὐσιαστικῶς κατευθύνει καὶ ἐλέγχει τὴν πολιτικήν, οἰκονομικὴν καὶ στρατιωτικὴν δραστηριότητα τῆς Ἀλβανίας εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ἐν τῇ χώρᾳ ὑπάρχον. Ὠργανωμένον κατὰ τὸ Σοβιετικὸν πρότυπον περιλαμβάνει :

1) Πολιτικὸν γραφεῖον. 2) Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Κόμματος. 3) Νομαρχιακὰς ἐπιτροπὰς Κόμματος. 4) Περιφερειακὰς ἐπιτροπὰς Κόμματος. 5) Κομματικὰς ὀργανώσεις βάσεως.

—Τὴν Ἀ ν ω τ ά τ η ν Ἀ ρ χ ὴ ν ἐν τῇ χώρᾳ ἀποτελεῖ τὸ Προεδρεῖον τῆς Βουλῆς. Τὸ προεδρεῖον διὰ τοῦ προέδρου του ἐπικυροῖ τοὺς Νόμους καὶ τὰ διατάγματα τοῦ Κράτους.

—Ἡ Ν ο μ ο θ ε τ ι κ ὴ ἐ ξ ο υ σ ί α ἀσκεῖται ὑπὸ αὐτῆς ταύτης τῆς Βουλῆς τῆς ὁποίας αἱ συνιστσμέναι νομοθετικαὶ ἐπιτροποὶ ἐπεξεργάζονται τοὺς ὑποβαλλομένους πρὸς ψήφισιν Νόμους καὶ Διατάγματα.

—Τ ὴ ν Ἐ κ τ ε λ ε σ τ ι κ ὴ ν Ἐ ξ ο υ σ ί α ν ἐνασκεῖ ἡ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐκλεγομένη Κυβέρνησις ἥτις λογοδοτεῖ μόνον εἰς τὴν Βουλήν.

—Τ ὴ ν Ἀ ν ω τ ά τ η ν Δ ι κ α σ τ ι κ ὴ ν ἐ ξ ο υ σ ί α ν ἐνασκεῖ Ἀνώτατον Λαϊκὸν Δικαστήριον ἐκλεγόμενον ὑπὸ τῆς Βουλῆς.

Ἡ «δικαιοσύνη» ἀπονέμεται ὑπὸ Νομαρχιακῶν, Ἐπαρχιακῶν καὶ Λαϊκῶν Δικαστηρίων χωρίων ἢ ὀργανισμῶν. Λειτουργεῖ ἐπίσης εἰς Τίρανα μυστικὸν Δικαστήριον δικάζον τὰς ὑπὸ τῆς Λαϊκῆς ἀσφαλείας εἰσαγομένας ὑποθέσεις.

Ἡ δικαιοσύνη κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἐν Ἀλβανίᾳ ἀντίληψιν ἀπονέμεται μεροληπτικῶς. Αἱ ἀποφάσεις ἐπηρεάζονται ὑπὸ τοῦ κόμματος. Τὰ μέλη αὐτοῦ τιμωροῦνται μ' ἐλαφρὰς ποινὰς διὰ τὰ δια-

πραττόμενα ἀδικήματα ἐνῶ διά τό αὐτό ἀδίκημα διαπραττόμενον ὑπό μή μέλους αἱ ποιναί εἶναι αὐστηραί. Χαρακτηριστικόν εἶναι ὅτι διά τόν προσηλυτισμόν τῆς νεολαίας εἰς τήν κομμουνιστικήν ἰδεολογίαν καί ἕνεκα τοῦ καθιερωθέντος τρόπου ἀπονομῆς δικαιοσύνης – μέ δύο μέτρα καί σταθμά – ὁ ἀπό 1ης Σεπτεμβρίου 1952 τεθείς ἐν ἰσχύϊ Ποινικός κῶδιξ καθορίζει ὅτι:

– Ἡ ποινή τοῦ θανάτου δύναται νά ἐπιβληθῇ καί εἰς πολίτην 12 ἐτῶν, δι' ἐγκλήματα στρεφόμενα κατά τῆς ἀσφαλείας τοῦ Κράτους.

– Ποινικήν εὐθύνην ὑπέχουν πολῖται ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀπό ἡλικίας 14 ἐτῶν καί ἄνω.

Παρ' ὅλον ὅτι ἡ μορφή τοῦ πολιτεύματος, ὡς ἐκτίθεται, ἐμφανίζεται ἑδραζομένη ἐπί Δημοκρατικῶν ἀρχῶν ἐν τούτοις ἡ πραγματικότης εἶναι ὅτι τό καθεστώς ἀνελεύθερον καί δυναστικόν ἀποτελεῖ τήν στυγνοτέραν μορφήν τῆς δικτατορίας τοῦ ἑνός κόμματος (Κομμουνιστικοῦ).

Ἡ ἰσχυροτέρα εἰς τήν χώραν προσωπικότης εἶναι πάντοτε ὁ γραμματεύς τῆς ΚΕ τοῦ Κ.Κ.Α. ὅστις εἶναι, ἀπό πολλοῦ χρόνου ὁ Ἐμβέρ Χότζα.

Πλήν τῶν πολλῶν καί ὑπερπλήρων ἐκ τροφίμων φυλακῶν εἰς Ἀλβανίαν ὑπάρχουν καί 4 στρατόπεδα συγκεντρώσεως, ὁ ἀριθμός δέ τῶν ἐν αὐτοῖς κρατουμένων ρυθμίζεται κυρίως ἐκ τῶν ἑκάστοτε παρουσιαζομένων ἀναγκῶν εἰς ἐργατικάς χεῖρας. Εἰς ἰδιαίτερον στρατόπεδον συγκεντρώσεως κρατοῦνται οἱ αἰχμαλωτισθέντες κατά τόν ΚΣ πόλεμον Ἕλληνες.

V. *ΓΑΙΟΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ*

Α) ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ

Τό ὀρεογραφικόν σύστημα τῆς Ἀλβανίας ἀπαρτίζεται:

– Ἐκ δύο κεντρικῶν ὀροσειρῶν ἤτοι: α) ἐκ τῶν Β. Ἀλβανικῶν Ἄλπεων κατεχουσῶν τήν Β περιοχήν τοῦ, δίκην νεφροῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, Ἀλβανικοῦ γεωγραφικοῦ χώρου καί β) ἐκ τῶν ἐκ Β πρός Ν διηκουσῶν ὀροσειρῶν τοῦ Κεντρικοῦ ὀρεογραφικοῦ κορμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καί τῶν μέ τήν αὐτήν (Ν) κατεύθυνσιν βαινόντων κυρίων ὀρεινῶν συγκροτημάτων τῶν ἐκσπωμένων ἐκ σπονδύλων

τῆς μεγάλης (κεντρικῆς) ταύτης ὀροσειρᾶς. Αὗται, ἐν πολλοῖς, ἀποτελοῦν τὸ πρὸς Α γεωγραφικὸν ὅριον τῆς 'Αλβανικῆς 'Επικρατείας ὡς τὴν καθορίζει ἡ γραμμὴ ὑδροκρίτης των.

— 'Εκ σειρᾶς ὅλης, ὀκτὼ ὀροσειρῶν, ἐκσπωμένων ἐξ ὀρεινῶν σπονδύλων τῆς κεντρικῆς ὀροσειρᾶς αἵτινες βαίνουν μὲ κατεύθυνσιν παράλληλον ἢ σχεδὸν παράλληλον μεταξύ των ἀκολουθοῦσαι τὴν γραμμὴν τοῦ ὁρίζοντος: ΝΑ πρὸς ΒΔ. Τῆς 7ης καὶ 8ης ὀροσειρᾶς τὰ Β καὶ ΒΔ ἀντερείσματα συναντοῦν τὰς Ν προσπτώσεις τῶν — μὲ Ν κατεύθυνσιν ἐκ τῶν Β 'Αλβανικῶν καὶ ΝΔ ἐκ τῶν Ν 'Αλβανικῶν Ἄλπεων διηκόντων — ὀρεινῶν συγκροτημάτων καὶ σχηματίζουν μετ' αὐτῶν τὴν κοιλάδα τοῦ π. Δ ρ ί ν ο υ (ὃν συναποτελοῦν οἱ Μέλας καὶ Λευκὸς Δρῖνος) μεγάλης στρατ. ἀξίας κοιλάδα διότι φέρει ταχύτατα ἐκ τοῦ Κοσυφοπεδίου εἰς τὴν 'Αδριατικὴν ('Αλέσιον).

Τοιουτοτρόπως ἡ γενικὴ εἰκὼν τῆς ὀρεογραφικῆς 'Αλβανικῆς διαπήξεως ἐμφανίζεται (ὡς καὶ ἡ τῆς Β 'Ηπείρου) ὑπὸ τὴν μορφὴν ἀνθρωπίνου θώρακος ὁρωμένου κατὰ τὸ ἀριστερὸν ἡμιθωράκιον καὶ μὲ τοιαύτην φυσικὴν ὀργανικὴν διάταξιν ὥστε τὴν θέσιν τῆς καρδίας νὰ κατέχῃ ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας, Τίρανα.

— Τὰ ὄρη τῆς Β – ΒΑ – Α – ΝΑ ὀρεογραφικῆς περιμέτρου τῆς 'Αλβανίας φέρονται ὑπὸ τὰς ὀνομασίας:

Β. 'Αλβανικαὶ Ἄλπεις – Μόκρα Πλ – Ν. 'Αλβανικαὶ Ἄλπεις – Πάστρικ – Κοριντὶκ – Καλαμπὰκ – Κοράβα – Μάλι Ραντοῦτσιτ – Γισμπλανίτσα – Μούτσαλ – Μὰλ ϊ θὰτ – Γκαλιτσίτσα – Σοῦχα Γκόρα – Γκόρμπες – Γράμμος - Λεσκοβικίου – Μακρύκαμπος – Τσαμαντᾶς – Σαρακίνα.

— Τὰ κυριώτερα ὄρη ἑκάστης ἀντιστοίχως «πλευρᾶς – ὀροσειρᾶς» φέρονται μὲ τὰς ὀνομασίας:

Κεραύνεια, Τρεμπεσίνα, Τόμορος, Μάλι Σπάτι, Βὲντ ϊ Θάτε Ρούνια ἒ Σοῦρες, Μουνέλα, Κράμπι.

Μεταξὺ τῶν δύο τελευταίων ὀρεινῶν ὄγκων διέρχεται ἡ ὁδὸς ἀπὸ ὑψπ. Κοῦκες πρὸς Σκόδραν – 'Αδριατικὴν μὴ ἀκολουθοῦσα εἰς τὴν περιοχὴν ἐκείνην τὴν διεύθυνσιν τῆς π. γ. τοῦ Δρίνου.

Β) ΥΔΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

α) *Ποταμοί.*

Αἱ κοιλάδες τῶν ποταμῶν τῆς 'Αλβανίας, κατ' ἀρχήν, δὲν ἀκολουθοῦν τὴν διεύθυνσιν τῶν ὀρεινῶν «πλευρῶν» ἐν ὅλῃ τῇ

διαδρομῇ των. Αἱ π. γ. σχηματιζόμεναι μεταξὺ τῶν ὀρεινῶν συγκροτημάτων ἐν τῇ γεννέσει των ἐκ τῶν κεντρικῶν σπονδύλων, διατέμνουν ἀκολούθως ταύτας κατευθυνόμεναι πρὸς Δ καὶ φέρουσαι τὰ ὕδατά των πρὸς τὴν 'Αδριατικήν.

Οἱ κυριώτεροι ποταμοὶ τῆς χώρας εἶναι:

1) ***Ὁ 'Αῶος*** μὲ ππ. τῆς μὲν δεξιᾶς του ὄχθης τὸν Λεγκατίτσα καὶ Ντέσνιτσα τῆς δὲ ἀριστερᾶς του τὸν Δρῖνον καὶ Σούσιτσαν.

2) ***Ὁ Σεμένης*** ἢ 'Εορζαϊκὸς ὃν συναποτελοῦν οἱ π. Δέβολις καὶ Οὐζούν.

3) ***Ὁ Σκούμπι*** ἢ Γενούσος, ἀποτελῶν τὸ ὅριον μεταξὺ 'Ηπείρου (Ν) καὶ κ υ ρ ί ω ς 'Αλβανίας (Β).

4) ***Ὁ 'Αρζὲν*** διαρρέων τὴν ἀμέσως Ν τῶν Τιράνων ἐδαφικὴν ζώνην.

5) ***Ὁ 'Ισμὶ*** ὅστις διαρρέει διὰ πολλῶν κλάδων ππ του χειμάρρων, κατὰ τὸ πλεῖστον, τὴν πεδινὴν ζώνην τῶν Τιράνων.

6) ***Ὁ Μάτι*** τὸν ὁποῖον συναποτελοῦν οἱ π. Φάνι Βόγκελ καὶ Φάνι Γκόζανιτ·

7) ***Ὁ Δρῖνος***, ὁ μεγαλύτερος τῶν 'Αλβανικῶν ποταμῶν ὃν συναποτελοῦν οἱ Λευκὸς καὶ Μέλας (ἐκ τῆς λ. 'Αχρίδος) Δρῖνος.

β) ***Λίμναι***

Αὗται ἀνήκουν ἀναλογικῶς εἰς τὴν 'Αλβανίαν καὶ τὰ δύο της ὅμορα κράτη Γιουγκοσλαυΐαν καὶ 'Ελλάδα, ἐξαιρέσει τῆς Μπουτρίντο ἥτις ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς 'Αλβανίαν καὶ εἶναι λθ.

1) ***Σκόδρα.*** Εὑρίσκεται εἰς τὸ ΒΔ ἄκρον τοῦ 'Αλβανικοῦ ἐδαφικοῦ χώρου. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ἐκτάσεως ἀνήκει εἰς τὴν Γιουγκοσλαυΐαν. Εἶναι ἀβαθὴς ἀλλ' ἔχει ἐξαίρετα εἴδη ἰχθύων.

2) ***'Αχρίδος.*** Τὸ 1]4 ταύτης ἀνήκει εἰς τὴν 'Αλβανίαν τὸ δὲ ὑπόλοιπον εἰς τὴν Γιουγκοσλαυΐαν ἥτις ἐκμεταλλεύεται, κατ' ἀποκλειστικότητα τοὺς ἐν τῇ λίμνῃ ἰχθεῖς.

3) ***Μεγάλη Πρέσπα.*** Μικρὸν τμῆμα ταύτης ἀνήκει εἰς τὴν 'Αλβανίαν (1/5).

4) ***Μικρὴ Πρέσπα*** Καὶ ἐκ ταύτης μικρὰν μόνον ἔκτασιν κατέχει ἡ 'Αλβανία (2.200 στρέμ.) ἐκ τῆς συνολικῆς της ὑγρᾶς ἐπιφανείας 19,25 τετρ. μιλίων.

5) ***Μπουτρῖντο.*** Εἶναι ἔναντι τῆς Κερκύρας, χωριζομένη ὡς λθ. ἐκ τῆς θαλάσσης (τοῦ Β θαλασσίου στενοῦ) δι' ἀκανονίστου λωρίδος ξηρᾶς πλάτους 0,3 – 2,5 μιλίων.

Γ) ΑΚΤΟΓΡΑΦΙΑ

Εἰς τὸν περὶ τὴν 'Αλβανίαν θαλάσσιον χῶρον συναντῶνται τὰ ὑδρογραφικὰ δεδομένα τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Ἡ 'Αδριατικὴ θάλασσα παρουσιάζει μικρὰ βάθη – συγκριτικῶς πρὸς τὰς ἄλλας λεκάνας τῆς Μεσογείου. Εἰς τὰ στενὰ τοῦ Τάραντος, βάθους 400 ὀργυιῶν, αἱ ἰ σ ο β α θ ε ῖ ς τῶν 100 ὀργυιῶν καμπῦλαι ἀκολουθοῦν τὴν παραλιακὴν γραμμὴν μέχρις ἀποστάσεως 18 χιλιομ.

Τὰ *θαλάσσια ρεύματα* διακρίνονται εἰς:

– Τὸ σύνηθες τὸ κατευθυνόμενον ἐκ ΝΔ πρὸς ΒΑ καὶ τὸ ὁποῖον ἐκβάλλει ἀπὸ τὸ Β στενὸν Κερκύρας περιτρέχον τὰς μὲν Ν ἀκτὸς τῆς 'Αλβανίας μὲ ταχύτητα 1/2 μιλ./ ὥραν τὰς δὲ Β μὲ ταχύτητα 1/3 μιλ/ ὥραν.

– Τὰ παλιρροιακὰ ρεύματα τὰ ὁποῖα μεταβάλλουν περιοδικῶς ροῦν δὶς τῆς ἡμέρας. Κατὰ τὴν πλημμυρίδα ἡ ταχύτης των φθάνει τὸ 1/2 μιλ/ ὥραν. Γενικῶς ὅμως αἱ παλίρροιαι ὡς ἀκανόνιστοι καὶ μικρᾶς ἐκτάσεως δὲν ἐπηρεάζουν τὴν πλεῦσιν.

– Τὰ ἐπιφανειακὰ ρεύματα τὰ ὁποῖα προκαλοῦνται ἐκ τῶν σφοδρῶν ἀνέμων.

– Τὰ πλάγια ρεύματα τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς συνωθήσεως (ἀντιμάμαλο) τῶν λοιπῶν ρευμάτων εἰς τὸ στόμιον τῆς 'Αδριατικῆς καὶ ἔχουν ταχύτητα παρὰ τὴν Χειμάραν 1/2 μιλ., καὶ παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Λινγκουερίτσα 1 μιλίου.

Αἱ ἀκταὶ τῆς 'Αλβανίας συνίστανται ἐκ τριῶν διαφορετικῶν τμημάτων ἤτοι:

α) 'Εκ τῆς πεδινῆς ἀκτῆς τῆς καὶ μεγαλειτέρας ἀρχομένης ἐκ τῶν Γ – Α συνόρων μέχρι τοῦ ἀκρωτ. Λινγκουερίτσα ('Ακροκεραυνείων).

β) 'Εκ τῆς βραχώδους καὶ ἀποτόμου ἀκτῆς ἀπὸ Λινγκουερίτσας μέχρις 'Αγ. Σαράντα.

γ) 'Εκ τῆς σχετικῶς χθαμαλῆς ἀκτῆς ἐκεῖθεν 'Αγ. 40 καὶ μέχρι τοῦ ἀκρωτ. Στῦλος.

– ***Ἡ πεδινὴ*** ἔκτασις ἄρχεται ἐκ τῶν συνόρων μέχρι τοῦ Ροντόνι ἔνθα ὁ κόλπος Δρίνου καὶ ὁ ὅρμος Ροντόνι. 'Απὸ Ροντόνι (Ν) οἱ κόλποι Λάλες καὶ Δυρραχίου. Ν τοῦ ἀκρ. τοῦ Δυρραχίου καὶ εἰς ἀπόστασιν 2 μιλ. ἀπ' αὐτοῦ ὑπάρχουν ὕφαλοι. 'Απὸ τοῦ ἀκρ. Λάγκι μέχρις Αὐλῶνος ὑπάρχουν λθ καὶ ἀλυκαί. Τὰ ὕδατα εἶναι ἀβαθῆ

ώς έκ τῶν προσχώσεων τάς όποίας σχηματίζουν οἱ ἐκβάλλοντες ποταμοί ('Αῶος, Σεμένης, Σκοῦμπι) εἰς τὴν περιοχήν, ἐνῶ στερεῖται αὕτη ἀγκυροβολίων καὶ ὁρμητηρίων. Εἰς τὸ ἀκρωτήριον Λάγκι οἱ Ρῶσοι ἔθεσαν εἰς λειτουργίαν νέαν ἀεροπορικὴν βάσιν ἐφοδιασθεῖσαν διὰ συγχρόνου πολεμικοῦ ὑλικοῦ.

–**Ἡ βραχώδης** ἀκτὴ ἀπὸ Λινγκουερίτσας μέχρις Ἁγ. Σαράντα εἶναι γυμνή, βραχώδης καὶ ἀπότομος ἀλλ' ἔχει ἀρκετοὺς ὁρμίσκους προσφερομένους δι' ἀποβάσεις τμημάτων μὲ καταδρομικὴν ἀποστολήν.

–Ἡ **χθαμαλὴ** ἀκτὴ μέχρι τοῦ ἀκρ. Στῦλος εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον βραχώδης εἰς τὴν ἐνδοχώραν πεδινὴ καὶ εἰς τὴν Μπουτρίντο ἑλώδης. Ὀλίγον Ν αὐτοῦ ὁ ὅρμος Μπουτρίντο εἶναι ἄριστον ἀγκυροβόλιον. Ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ καὶ νοτιώτερον μέχρι τοῦ ἀκρ. Στῦλος ἤτοι ἐπὶ μήκους παραλίας 2 μιλ. ἡ ἀκτὴ εἶναι ἀπότομος καὶ μὲ μεγάλα βάθη, οὕτως ὥστε νὰ καθίσταται δυσχερεστάτη ἡ προσπέλασίς της ὑπὸ μονάδων πεφορτισμένων μὲ εἰδικὴν ἀποστολήν.

Δ) ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΣΙΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Ὀρεογραφικὴ διάταξις τῆς Ἀλβανίας

Ἡ κατὰ τὴν μορφὴν ἡμιθωρακίου ἀνθρωπίνου σκελετοῦ ὀρεογραφικὴ διάταξις τῆς Ἀλβανίας δὲν διαμερισματοῖ κατ' ἀντιστοιχίαν καὶ κατ' ἀνάγκην τὸ ἔδαφος αὐτῆς. Τὸ Ἀλβανικὸν ἔδαφος κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρεινὸν εἶναι διατεταγμένον ἐξ Α πρὸς Δ κατὰ δώματα κατερχόμενον συνεχῶς μέχρι τῆς πεδιάδος τοῦ Ἀδρία. Οὕτω πως διαμερισματοῦται ἡ χώρα εἰς:

1. **Ὑψηλὴν ζώνην**, εἰς τὴν Α περιοχὴν διαλαμβάνουσαν τὰ ὑψπ. Μπιγλίστης, Κορυτσᾶς, Πόγραδετς, Δίβρης.

2. **Ὀρεινὴν ζώνην** μὲ τὰς περιοχὰς Λεσκοβικίου, Ἐρσέκας (ὑψπ. Κολωνίας), Φράσερι, Πρεμετή, Γκράμς, Κοῦκες.

3. **Κεντρικὴν ζώνην** περιλαμβάνουσαν τὸ ὑψπ. Ἀργυροκάστρου, Τεπελενίου, Κλεισούρας, Βερατίου, Ἐλβασάν, Κρόϊας.

4. **Πεδινὴν παραλιακὴν ζώνην** περιλαμβάνουσαν τὰς περιοχὰς Αὐλῶνος, Μιφόλι–Φιέρι (Λιαπουργιᾶς), Καβάγιας, Δυρραχίου, Τιράνων, Ἀλεσίου, Σκόδρας.

VI. *ΚΛΙΜΑ*

Ἀξιοσημείωτοι κλιματολογικαὶ διαφοραὶ παρουσιάζονται εἰς τὰ διάφορα Ε.Δ· τῆς χώρας. Οὕτω, ἡ παράκτιος πεδινὴ ζώνη ἔχει Μεσογειακὸν κλῖμα ἤτοι θερμὸν καὶ ξηρὸν τὸ θέρος μὲ ἀνέφελον οὐρανὸν καὶ βροχερὸν χειμῶνα τοῦ ὁποίου ἡ σχετικὴ γλυκύτης διακόπτεται ἐνίοτε λόγῳ τοῦ ψυχροῦ βορρᾶ.

Εἰς τὰς λοιπὰς ζώνας παρουσιάζονται αἱ κλιματολογικαὶ συνθῆκαι τῆς Μεσευρώπης ἤτοι θερμὸν θέρος μὲ εἴσοδον ἀποτόμως τοῦ ψυχροῦ χειμῶνος.

Ἡ Ἀλβανία κεῖται εἰς τὸ ὅριον ζώνης τῶν Δ ἀνέμων καὶ τῶν ἐτησίων (μελτεμιῶν). Οὕτω τὸ μὲν θέρος ἐπικρατοῦν οἱ Β ἄνεμοι, τὸν δὲ χειμῶνα οἱ Δ. Εἰς τὴν παράκτιον πεδινὴν ζώνην τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους οἱ Ν καὶ ΝΑ ἄνεμοι (Μπουκαδοῦρα καὶ Σορόκος) εἶναι σπανιώτατοι.

Εἰς τὴν ὑψηλὴν ζώνην τὸ ψῦχος κατὰ τὸν χειμῶνα εἶναι δριμὺ συνηθέστατα δὲ καλύπτεται ἡ περιοχὴ ὑπὸ πυκνῆς ὁμίχλης.

Ἡ χιὼν κατὰ τὸν χειμῶνα, σύνηθες φαινόμενον εἰς τὰς ἄνω τῶν 300 μ. ζώνας, φθάνει τὰ 0,50 – 0,90μ.

Εἰς τὴν ὀρεινὴν καὶ κεντρικὴν ζώνην, γενικῶς τὸ κλῖμα εἶναι εὔκρατον καὶ ὑγιεινόν.

Εἰς τὴν πεδινὴν παραλιακὴν ζώνην λόγῳ τῶν ὑπαρχουσῶν λ.θ., ἑλῶν καὶ τεναγῶν εἶναι νοσηρόν.

Λόγῳ τῶν ἐπικρατούντων ἀνέμων εἰς Ἀλβανίαν τὸ μὲν θέρος αἱ βροχαὶ εἶναι σπάνιαι εἰς τὴν παράκτιον ζώνην τὸν δὲ χειμῶνα — ὅτε ἐπικρατοῦν οἱ Δ ἄνεμοι εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην — πίπτουν πολλαὶ βροχαί.

Εἰς τὴν ὀρεινὴν καὶ ὑψηλὴν ζώνην πίπτουν βροχαὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους. Ἡ μεγίστη ποσότης βροχῶν πίπτει κατὰ τοὺς μῆνας Νοέμβριον καὶ Μάρτιον.

VII. *ΠΟΛΕΙΣ – ΛΙΜΕΝΕΣ*

α) ***Τίρανα*** (35.000). Πρωτεύουσα τῆς χώρας καὶ τὸ σημαντικώ-

τερον ἐκπαιδευτικόν, βιομηχανικὸν καὶ στρατιωτικὸν κέντρον τῆς 'Αλβανίας. Παρ' αὐτὴν σημαντικὸν στρατ. ἀεροδρόμιον χρησιμοποιούμενονκαὶ ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἀεροπορίας.

β) ***Σκόδρα*** (Σκούταρι). 'Η δευτέρα κατὰ σειρὰν σπουδαιότητος πόλις καὶ τὸ σημαντικώτερον κέντρον τῆς Β. 'Αλβανίας.

γ) ***Κορυτσᾶ*** (Κόρτσε 26.000). 'Αρχαιοτάτη 'Ελληνικὴ πόλις κτισθεῖσα τὸ 200 π.Χ. Τὰ 2|3 τῶν κατοίκων της εἶναι Ἕλληνες.

δ) ***'Ελβασὰν*** ('Ελμπασὰν 15.000). Εἶναι κέντρον ἐκπαιδευτικὸν διδασκάλων τῆς κομμουνιστικῆς ἰδεολογίας.

ε) ***Βεράτιον*** (Μπεράτ 10.000). Τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ του εἶναι Ἕλληνες.

στ) ***'Αργυρόκαστρον*** (Τζινόκαστερ 10.000) ἐξ ὧν 4.000 Ἕλληνες, οἱ λοιποὶ 'Αλβανοὶ μωαμεθανοὶ τῆς αἱρέσεως Μπεχτασῆ.

Κυριώτερα δὲ ἐπιλιμένια κέντρα — πόλεις εἶναι:

α) ***Ἅγιοι 40*** (Σαράντσε 5.000). Στερεῖται λιμενικῶν ἐγκαταστάσεων· ἐξυπηρετεῖ μόνον τὴν ναυσιπλοΐαν. Εἶναι ὁ τρίτος κατὰ σειρὰν σπουδαιότητος 'Αλβ. λιμήν.

β) ***Αὐλὼν*** (Βαλόνα, Βλόνε 10.000). Σημαντικὸς ἀριθμὸς τῶν κατοίκων του ἔχει μεταφερθεῖ ἀλλαχοῦ, συνεπείᾳ τῶν ἐντατικῶν ἐργασιῶν αἵτινες γίνονται ὑπὸ Ρώσων τεχνικῶν διὰ τὴν μετατροπὴν τοῦ λιμένος εἰς ἰσχυρὰν Σοβιετικὴν βάσιν. 'Εξ αὐτοῦ γίνεται ἐξαγωγὴ τοῦ 'Αλβανικοῦ πετρελαίου. Πετρελαιοαγωγὸς σωλὴν ἐπεκτείνεται εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν διὰ νὰ διευκολύνεται ὁ ἀνεφοδιασμὸς τῶν σκαφῶν.

γ) ***Δυρράχιον*** (Ντοῦρρες 12.000). Εἶναι ὁ σημαντικώτερος λιμὴν τῆς χώρας. Διαθέτει λιμενικὰς ἐγκαταστάσεις καὶ εὐκολίας ἀνεφοδιασμοῦ τῶν πλοίων. Παρ' αὐτὸν εὑρίσκεται καὶ ὁ Σ.Σ. τῆς γραμμῆς ἥτις βαίνει πρὸς Τίρανα κι' 'Ελβασάν. 'Ο λιμὴν διερρυθμίσθη διὰ νὰ εἶναι προσιτὸς εἰς ὠκεανοπόρα σκάφη.

δ) ***Ἅγιος 'Ιωάννης τῆς Μεδούης***, μὲ μικρὸν ἀβαθῆ ὅρμον ἄνευ ἰδιαζούσης ἀξίας.

VIII. *ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ*

Μέχρι τοῦ 1939 αἱ συγκοινωνίαι τῆς χώρας ἦσαν πενιχρόταται. 'Αφ' ἧς ὅμως ἡ 'Αλβανία ἔγινε προτεκτορᾶτον τῆς 'Ιταλίας ἀνελήφθη ὑπὸ τοῦ 'Ιταλικοῦ 'Επιτελείου μεγάλη προσπάθεια διὰ τὴν βελ-

τίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ συγκοινωνιακοῦ δικτύου τῆς χώρας πρὸς ἐξυπηρέτησιν κυρίως τῶν στρατιωτικῶν μεταφορῶν καὶ τῶν καθόλου ἀναγκῶν τοῦ μελετωμένου καὶ ἐπακολουθήσαντος πολέμου κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ ὁριζόντιος διαμελισμὸς τῆς χώρας τὴν διαχωρίζει εἰς διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων Ἐδ. Διαμερίσματα καὶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐπιβάλῃ ὡρισμένην χάραξιν τῶν ὁδῶν αἵτινες κατ' ἀνάγκην ἀκολουθοῦν τὰς βαθείας κοιλάδας (εἰς τὰ 3 ἐκ τῶν 4 ΕΔ) καὶ τὴν παραλιακὴν ζώνην. Μεγαλυτέρα πυκνότης δικτύου συγκοινωνιακοῦ παρατηρεῖται εἰς τὸ Δυτικοκεντρικὸν τμῆμα, περὶ τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας.

Ἀφ' ἧς τὸ ΚΚ κατέλαβε τὴν Ἀρχὴν προέβη εἰς τὴν κρατικοποίησιν τῶν μεταφορῶν κι' ἀπέβλεψεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τοῦ συγκοινωνιακοῦ δικτύου τῆς ἐπικρατείας. Αἱ ἀπαιτούμεναι ὅμως δαπάναι, ἀφ' ἑνὸς λόγῳ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους ἀφ' ἑτέρου συνεπείᾳ σοβαρῶν τεχνικῶν δυσχερειῶν (ἔλλειψις τεχνικοῦ προσωπικοῦ καὶ τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ). συνετέλεσαν ὥστε νὰ μὴ πραγματοποιηθοῦν αἱ προγραμματισμέναι κυβερνητικαὶ ἐπιδιώξεις εἰς τὸν τομέα τῶν συγκοινωνιῶν. Ἐπετεύχθη ἐν τούτοις ἡ παράδοσις εἰς τὴν κυκλοφορίαν ὁδικοῦ δικτύου ἀρκετῶν χλμ. ὡς καὶ 145 χλμ. σιδηροδρομικῶν γραμμῶν. Τὸ μέχρι τοῦ 1955 πενταετὲς σχέδιον προέβλεπε 18% τῶν κρατικῶν ἐπενδύσεων διὰ τὰς συγκοινωνιακὰς ἀνάγκας τῆς χώρας. Σήμερον αἱ τεχνικαὶ ἐργασίαι γίνονται ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν (μελέτη, ἐπίβλεψις, ἐκτέλεσις) Ρώσων καὶ Πολωνῶν μηχανικῶν καὶ προβλέπεται ἡ κατασκευὴ 140 χλμ. ὁδῶν μὲ ἀσφαλτικὴν ἐπίστρωσιν καὶ 100 περίπου χλμ. σιδηροδρομικῶν γραμμῶν.

Α' Ὁδικὸν δίκτυον

Τοῦτο, ἀκολουθοῦν τὰς βαθείας γραμμὰς τοῦ ἐδάφους, βαίνει εἰς μὲν τὴν Ν Ἀλβανίαν ἐκ ΒΔ πρὸς ΝΑ εἰς δὲ τὴν Κεντρικὴν καὶ Β ἐκ Δ πρὸς Α. Αἱ πλεῖσται τῶν ὁδῶν τοῦ δικτύου λόγῳ πλημμελοῦς συντηρήσεως, συνεπείᾳ ἐλλείψεως τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ, δὲν εἶναι εἰς καλὴν κατάστασιν. Τὸ «Ἰταλικὸν δίκτυον» προϊόντος τοῦ χρόνου ὑπέστη φθορὰς καὶ ἡ σημερινή του κατάστασις εἶναι περίπου ἀθλία. Παρὰ τὰς προσπαθείας δὲ εἰς τὸν τομέα τοῦτον τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος φαίνεται, καθ' ὅλας τὰς ἐνδείξεις ὅτι τ' ἀποτελέσματα τοῦ πενταετοῦς σχεδίου, προβλέποντος ἐκτὸς τῶν 140 χλμ. ἀσφαλτικῶν ταπήτων καὶ 500 χλμ. νέων ὁδῶν, ὑπῆρξαν πενιχρά.

Παρατηρεῖται, γενικῶς, ὅτι τὸ Ἀλβανικὸν ὁδικὸν δίκτυον δὲν εἶναι ἱκανὸν ν' ἀνθέξῃ εἰς μίαν μεγάλην κίνησιν τροχοφόρων. Κατὰ συνέπειαν δὲν ἀνταποκρίνεται τοῦτο εἰς τὰς ἀνάγκας ἑνὸς συγχρονισμένου μηχανοκινήτου στρατοῦ. Τὰ ὑπάρχοντα ἐξ ἄλλου τεχνικὰ ἔργα – ὡς αἱ ἐπὶ τῶν ποταμῶν γέφυραι λιθόκτιστοι, σιδηραῖ ἐκ σκυροδέματος ἢ αἱ τύπου Μπέλεϋ – ἀποτελοῦν τὴν ἀχίλλειον πτέρναν τῆς καθόλου κινητοποιήσεως στρατοῦ, καθόσον θὰ εἶναι στόχοι ἐξαίρετοι διά τὴν ἀεροπορίαν τοῦ ἀντιπάλου του.

Τὰ κυκλοφοροῦντα ὀχήματα (λεωφορεῖα, φορτηγά, ταξί) σήμερον ἐν Ἀλβανίᾳ δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 1.000, καὶ εἶναι πολλῶν καὶ διαφόρων τύπων.

Β' Σιδηροδρομικαὶ ἀρτηρίαι

Μέχρι τοῦ 1945 ὑπῆρχον μόνον τρεῖς σιδηρ. γραμμαὶ 0,60 μ. πλάτους ἐξυπηρετοῦσαι τὴν μεταφορὰν ὀρυκτῶν καὶ ξυλείας εἰς Αὐλῶνα ἐκ τῆς ἐνδοχώρας της καὶ ὧν τὸ συνολικὸν μῆκος δὲν ὑπερέβαινε τὰ 50 χλμ. Ἀπὸ τοῦ 1939 εἶχον καταστρωθεῖ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν σχέδια κατασκευῆς σιδηρ. γραμμῶν καὶ ἐπὶ τῶν μελετῶν τούτων ἐβάδισαν μεταπολεμικῶς καὶ οἱ ἰθύνοντες κομμουνισταί, καθοδηγούμενοι ἀρχικῶς ὑπὸ Γιουγκοσλαύων τεχνικῶν, μετέπειτα δὲ – ὅτε ἐπῆλθεν ἡ ρῆξις Τίτο καὶ Κόμινφορμ (*) – ὑπὸ Ρώσων.

Ἔχει προγραμματισθῆ ἤδη ἡ κατασκευὴ νέας σιδηρᾶς ἀρτηρίας ἐξ Αὐλῶνος πρὸς Μεμάλια (εἰς Μεμάλια ὑπάρχουν ἀνθρακωρυχεῖα) μήκους 90 χλμ. καὶ ἐκ Ρογγοζίνας μέσῳ Φιέρι πρὸς Αὐλῶνα μήκους ὡσαύτως 90 χλμ.

Ἀπὸ στρατιωτικῆς πλευρᾶς τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον τῆς Ἀλβανίας, καὶ ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς σημερινῆς διεθνοῦς θέσεως τῆς χώρας, δὲν παρουσιάζει ἐνδιαφέρον. Ἐξυπηρετεῖ τοῦτο τὰς ἀπὸ θαλάσσης μεταφορὰς (λιμένος Δυρραχίου καὶ Αὐλῶνος μετ' οὐ πολὺ) πρὸς τὴν

(*) Ὅταν αἱ σχέσεις Τίτο — Χότζα εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Κόμινφορμ ἦσαν ἀγαθαί, κατεστρώθησαν ὑπὸ τῶν Γιουγκοσλαύων μεγαλεπήβολα σχέδια ἐπεκτάσεως τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν διὰ τὴν σύνδεσιν τῶν σιδηρ. δικτύων ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν, α) δι' ἐπεκτάσεως τῆς γραμμῆς Δυρραχίου — Ἐλβασὰν μέχρι Στρούγκας καὶ β) τῆς κατασκευῆς νέων γραμμῶν ἀπὸ Δυρραχίου πρὸς Σκούταρι κι' ἐκεῖθεν πρὸς Τίτογκραντ καὶ τῆς γραμμῆς Σκούταρι — Κοῦκες — Πρισρὲν (ὅπου θὰ κατέληγε σιδηρ. γραμμὴ ἐξ Ἰπέκ).

ἐνδοχώραν αἵτινες μεταφοραὶ εἰς περίπτωσιν νέας παγκοσμίου συρράξεως δὲν θὰ εἶναι δυναταί. Τονίζεται πρὸς τούτοις ὅτι τὸ Ἀλβανικὸν σιδηρ. δίκτυον εἶναι ἐξαιρετικῶς τρωτὸν εἰς ἐπιθέσεις ἀπὸ ἀέρος ἢ θαλάσσης· συνεπείᾳ δὲ καὶ τῆς ἐλλείψεως κέντρων διαχωρισμοῦ τῶν συρμῶν ὡς καὶ ὑπηρεσίας ἐπισκευῶν, ἡ λειτουργία τοῦ δικτύου εἶναι πολὺ λεπτὴ καὶ θὰ καταστῇ τὸ ὅλον δίκτυον ἀχρησιμοποίητον ἀπὸ τὴν πρώτην κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν. Τὸ τροχαῖον ὑλικὸν εἶναι ποικίλον. Περιλαμβάνει δωρεὰς τῆς UNRRA, ἀριθμὸν βαγονίων τῶν ΣΕΚ παραχωρηθέντων εἰς Ἀλβανίαν ὑπὸ τῆς Γιουγκοσλαυίας, ὡς καὶ ὑλικὸν προελεύσεως ἐκ τῆς ΕΣΣΔ καί τινων χωρῶν τοῦ σιδηροῦ Παραπετάσματος.

Γ' Θαλάσσιαι Μεταφοραὶ

Ἐκτελοῦνται ὑπὸ ἀκτοπλοϊκῶν π/κ σκαφῶν ἀπὸ 20 – 500 τόν. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι περιωρισμένος καὶ ἐξαρκεῖ μόνον διὰ τὰς μεταφορὰς ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα ἐπιβατῶν καὶ τῶν ἐπιτοπίων ἀγαθῶν. Τὰ σκάφη εἶναι ἐπανδρωμένα ἀπὸ ἐμπίστους τοῦ καθεστῶτος οἵτινες, ἐν πάσῃ περιπτώσει, συνοδεύονται καὶ ἀπὸ 2 – 3 ἄνδρας τῆς Λαϊκῆς Ἀσφαλείας ἢ τοῦ Στρατοῦ τῶν συνόρων. Ὅλαι αἱ ἐμπορικαὶ μεταφοραὶ γίνονται ἐκ τοῦ λιμένος Δυρραχίου, τοῦ Αὐλῶνος χρησιμοποιουμένου μόνον διὰ τὴν μεταφορὰν πετρελαίου καὶ πίσσης πρὸς τοὺς ἄλλους λιμένας τῆς χώρας. Ὑπάρχει ἐπίσης ἐπικοινωνία μεταξὺ Δυρραχίου – Τεργέστης καὶ Δυρραχίου – Μπάρι.

Δ' Ἐναέριοι Συγκοινωνίαι

Δὲν ὑπάρχει πολιτικὴ ἀεροπορία. Ὡς πολιτικὸν ἀεροδρόμιον χρησιμοποιεῖται μόνον τὸ τῶν Τιράνων. Ὑπάρχει ἑβδομαδιαία ἀεροπορικὴ συγκοινωνία Τιράνων – Μόσχας μὲ ἐνδιάμεσον σταθμὸν τὴν Βουδαπέστην καὶ Κίεβον, ὅλως προσφάτως δὲ καὶ τὸ Βελιγράδιον. Ἡ ἐν λόγῳ συγκοινωνία ἐξυπηρετεῖ τὴν ἐν Ἀλβανίᾳ Σοβιετικὴν διπλωματικὴν ἀποστολήν. Οἱ ταξιδεύοντες εἰς τὸ ἐξωτερικὸν Ἀλβανοί, κατ' ἀρχὴν μέλη τοῦ ΚΚΑ, εἶναι εἴτε φοιτηταὶ εἴτε μέλη ἀθλητικῶν ὁμάδων. Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω τακτικῆς ἀεροπορικῆς ἐπικοινωνίας προσγειοῦνται ἐνίοτε εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῶν Τιράνων καὶ ἀε-

Παρατηρεῖται, γενικῶς, ὅτι τὸ Ἀλβανικὸν ὁδικὸν δίκτυον δὲν εἶναι ἱκανὸν ν' ἀνθέξῃ εἰς μίαν μεγάλην κίνησιν τροχοφόρων. Κατὰ συνέπειαν δὲν ἀνταποκρίνεται τοῦτο εἰς τὰς ἀνάγκας ἑνὸς συγχρονισμένου μηχανοκινήτου στρατοῦ. Τὰ ὑπάρχοντα ἐξ ἄλλου τεχνικὰ ἔργα – ὡς αἱ ἐπὶ τῶν ποταμῶν γέφυραι λιθόκτιστοι, σιδηραῖ ἐκ σκυροδέματος ἢ αἱ τύπου Μπέλεϋ – ἀποτελοῦν τὴν ἀχίλλειον πτέρναν τῆς καθόλου κινητοποιήσεως στρατοῦ, καθόσον θὰ εἶναι στόχοι ἐξαίρετοι διὰ τὴν ἀεροπορίαν τοῦ ἀντιπάλου του.

Τὰ κυκλοφοροῦντα ὀχήματα (λεωφορεῖα, φορτηγά, ταξί) σήμερον ἐν Ἀλβανίᾳ δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 1.000, καὶ εἶναι πολλῶν καὶ διαφόρων τύπων.

Β' Σιδηροδρομικαὶ ἀρτηρίαι

Μέχρι τοῦ 1945 ὑπῆρχον μόνον τρεῖς σιδηρ. γραμμαὶ 0,60 μ. πλάτους ἐξυπηρετοῦσαι τὴν μεταφορὰν ὀρυκτῶν καὶ ξυλείας εἰς Αὐλῶνα ἐκ τῆς ἐνδοχώρας της καὶ ὧν τὸ συνολικὸν μῆκος δὲν ὑπερέβαινε τὰ 50 χλμ. Ἀπὸ τοῦ 1939 εἶχον καταστρωθεῖ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν σχέδια κατασκευῆς σιδηρ. γραμμῶν καὶ ἐπὶ τῶν μελετῶν τούτων ἐβάδισαν μεταπολεμικῶς καὶ οἱ ἰθύνοντες κομμουνισταί, καθοδηγούμενοι ἀρχικῶς ὑπὸ Γιουγκοσλαύων τεχνικῶν, μετέπειτα δὲ – ὅτε ἐπῆλθεν ἡ ρῆξις Τίτο καὶ Κόμινφορμ (*) – ὑπὸ Ρώσων.

Ἔχει προγραμματισθῆ ἤδη ἡ κατασκευὴ νέας σιδηρᾶς ἀρτηρίας ἐξ Αὐλῶνος πρὸς Μεμάλια (εἰς Μεμάλια ὑπάρχουν ἀνθρακωρυχεῖα) μήκους 90 χλμ. καὶ ἐκ Ρογγοζίνας μέσῳ Φιέρι πρὸς Αὐλῶνα μήκους ὡσαύτως 90 χλμ.

Ἀπὸ στρατιωτικῆς πλευρᾶς τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον τῆς Ἀλβανίας, καὶ ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῆς σημερινῆς διεθνοῦς θέσεως τῆς χώρας, δὲν παρουσιάζει ἐνδιαφέρον. Ἐξυπηρετεῖ τοῦτο τὰς ἀπὸ θαλάσσης μεταφορὰς (λιμένος Δυρραχίου καὶ Αὐλῶνος μετ' οὐ πολὺ) πρὸς τὴν

(*) Ὅταν αἱ σχέσεις Τίτο — Χότζα εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Κόμινφορμ ἦσαν ἀγαθαί, κατεστρώθησαν ὑπὸ τῶν Γιουγκοσλαύων μεγαλεπήβολα σχέδια ἐπεκτάσεως τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν διὰ τὴν σύνδεσιν τῶν σιδηρ. δικτύων ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν, α) δι' ἐπεκτάσεως τῆς γραμμῆς Δυρραχίου —Ἐλβασὰν μέχρι Στρούγκας καὶ β) τῆς κατασκευῆς νέων γραμμῶν ἀπὸ Δυρραχίου πρὸς Σκούταρι κι' ἐκεῖθεν πρὸς Τίτογκραντ καὶ τῆς γραμμῆς Σκούταρι — Κοῦκες — Πρισρὲν (ὅπου θὰ κατέληγε σιδηρ. γραμμὴ ἐξ Ἰπέκ).

ἐνδοχώραν αἵτινες μεταφοραὶ εἰς περίπτωσιν νέας παγκοσμίου συρράξεως δὲν θὰ εἶναι δυνατaί. Τονίζεται πρὸς τούτοις ὅτι τὸ Ἀλβανικὸν σιδηρ. δίκτυον εἶναι ἐξαιρετικῶς τρωτὸν εἰς ἐπιθέσεις ἀπὸ ἀέρος ἢ θαλάσσης· συνεπείᾳ δὲ καὶ τῆς ἐλλείψεως κέντρων διαχωρισμοῦ τῶν συρμῶν ὡς καὶ ὑπηρεσίας ἐπισκευῶν, ἡ λειτουργία τοῦ δικτύου εἶναι πολὺ λεπτὴ καὶ θὰ καταστῇ τὸ ὅλον δίκτυον ἀχρησιμοποίητον ἀπὸ τὴν πρώτην κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν. Τὸ τροχαῖον ὑλικὸν εἶναι ποικίλον. Περιλαμβάνει δωρεὰς τῆς UNRRA, ἀριθμὸν βαγονίων τῶν ΣΕΚ παραχωρηθέντων εἰς Ἀλβανίαν ὑπὸ τῆς Γιουγκοσλαυίας, ὡς καὶ ὑλικὸν προελεύσεως ἐκ τῆς ΕΣΣΔ καὶ τινων χωρῶν τοῦ σιδηροῦ Παραπετάσματος.

Γ' Θαλάσσιαι Μεταφοραί

Ἐκτελοῦνται ὑπὸ ἀκτοπλοϊκῶν π/κ σκαφῶν ἀπὸ 20-500 τόν. Ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι περιορισμένος καὶ ἐξαρκεῖ μόνον διὰ τὰς μεταφορὰς ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα ἐπιβατῶν καὶ τῶν ἐπιτοπίων ἀγαθῶν. Τὰ σκάφη εἶναι ἐπανδρωμένα ἀπὸ ἐμπίστους τοῦ καθεστῶτος οἵτινες, ἐν πάσῃ περιπτώσει, συνοδεύονται καὶ ἀπὸ 2-3 ἄνδρας τῆς Λαϊκῆς Ἀσφαλείας ἢ τοῦ Στρατοῦ τῶν συνόρων. Ὅλαι αἱ ἐμπορικαὶ μεταφοραὶ γίνονται ἐκ τοῦ λιμένος Δυρραχίου, τοῦ Αὐλῶνος χρησιμοποιουμένου μόνον διὰ τὴν μεταφορὰν πετρελαίου καὶ πίσσης πρὸς τοὺς ἄλλους λιμένας τῆς χώρας. Ὑπάρχει ἐπίσης ἐπικοινωνία μεταξὺ Δυρραχίου – Τεργέστης καὶ Δυρραχίου – Μπάρι.

Δ' Ἐναέριοι Συγκοινωνίαι

Δὲν ὑπάρχει πολιτικὴ ἀεροπορία. Ὡς πολιτικὸν ἀεροδρόμιον χρησιμοποιεῖται μόνον τὸ τῶν Τιράνων. Ὑπάρχει ἑβδομαδιαία ἀεροπορικὴ συγκοινωνία Τιράνων – Μόσχας μὲ ἐνδιάμεσον σταθμὸν τὴν Βουδαπέστην καὶ Κίεβον, ὅλως προσφάτως δὲ καὶ τὸ Βελιγράδιον. Ἡ ἐν λόγῳ συγκοινωνία ἐξυπηρετεῖ τὴν ἐν Ἀλβανίᾳ Σοβιετικὴν διπλωματικὴν ἀποστολήν. Οἱ ταξιδεύοντες εἰς τὸ ἐξωτερικὸν Ἀλβανοί, κατ' ἀρχὴν μέλη τοῦ ΚΚΑ, εἶναι εἴτε φοιτηταὶ εἴτε μέλη ἀθλητικῶν ὁμάδων. Ἐκτὸς τῆς ἀνωτέρω τακτικῆς ἀεροπορικῆς ἐπικοινωνίας προσγειοῦνται ἐνίοτε εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῶν Τιράνων καὶ ἀε-

ροπλάνα τῶν δορυφόρων – συμμάχων χωρῶν, τὰ ὁποῖα εἰς ἔκτακτον πτῆσιν μεταφέρουν καλλιτεχνικὰς ἢ ἀθλητικὰς ὁμάδας ἢ προσωπικότητας ἐκ τῶν κρατῶν τοῦ κομμουνιστικοῦ Συνασπισμοῦ.

Ε' Ἀξιόλογα Κέντρα — Κόμβοι Συγκοινωνιῶν

1) *Τίρανα.*

α) Αἱ ὁδικαὶ πρός: Ἀλέσιον – Δυρράχιον – Αὐλῶνα – Ἐλβασὰν – Κρόϊαν – Ἐπισκοπὴν – Κοῦκες.
β) Αἱ σιδηροδρομικαὶ πρός: Δυρράχιον.

2) *Ἐλβασὰν*

α) Αἱ ὁδικαὶ πρός: Ρογγοζίναν – Δυρράχιον – Φιέρι – Αὐλῶνα – Γκράμς – Μοσχόπολιν – Κορυτσᾶν – Λιμπράτζα καὶ ἢ Λὲν κι' ἐκεῖθεν Στροῦγκαν ἢ Ἐπισκοπὴν – Κοῦκες.

3) *Κορυτσᾶ*

Αἱ ὁδικαὶ πρός: Ἐρσέκαν – Λεσκοβίκι, Μπίγλιστα – Καστοριάν, Πόγραδετς – Λὲν κι' ἐκεῖθεν ἢ Στροῦγκαν – Ἀχρίδα ἢ Ἐλβασάν· Φράσερι – Βεράτιον.

4) *Κλεισοῦρα — Τεπελένι*

Αἱ ὁδικαὶ πρός: Πρεμετὴν – Ἰωάννινα, Ἀργυρόκαστρον Ἀγ. 40, Μεμάλια – Αὐλῶνα, Βεράτιον – Ἐλβασάν.

5) *Κοῦκες*

Αἱ ὁδικαὶ πρός: Πρισρέν, Ποῦκε – Σκούταρι, Ἐπισκοπὴ Τίρανα.

6) *Αὐλὼν*

α) Ὁδικαὶ πρός: Χιμάραν – Ἀγ 40, Γκόρμι – Κοὺτς – Γκεοργκουτσάτι, Φιέρι – Λουτσίνιε καὶ ἢ Ἐλβασὰν ἢ Δυρράχιον·

β) Σιδηροδρομικαί (ὑπὸ κατασκευὴν) 'Ασαναὶ – Μεμάλια, Σελενίτσα, Γκρενίζ.

7) ***Δυρράχιον***

α) Αἱ ὁδικαὶ πρός: Βόρσε – 'Αλέσιον, Τίρανα – 'Ελβασάν – Ρογγοζίναν κι' ἐκεῖθεν διακλάδωσις εἴτε 'Ελβασάν εἴτε Αὐλῶνα.

β) Σιδηροδρομικαὶ πρός: Καβάγιαν – Ρογγοζίναν – 'Ελβασάν καὶ διακλάδωσις πρὸς Τσέρικ, Τίρανα. 'Εκ Ρογγοζίνας ὑπὸ κατασκευὴν προέκτασις τῆς σιδηρ. γραμμῆς πρὸς Φιέρι – Αὐλῶνα.

8) ***Σκούταρι***

Αἱ ὁδικαὶ πρός: Κοῦκες, 'Αλέσιον – Τίρανα, 'Αγ. 'Ιωάννην τῆς Μεδούης, 'Αντιβάρι – Πούλια (Γ), Τίτογκραντ (Γ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ

ΠΛΟΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ὅπως καὶ εἰς τὰς λοιπὰς χώρας τοῦ Κομμουνιστικοῦ κλίματος οὕτω καὶ εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἐφηρμόσθη ἡ ἐθνικοποίησις τῆς οἰκονομίας ἤτοι ἡ σοσιαλιστικοποίησις τῶν μέσων παραγωγῆς καὶ τῶν ἀγαθῶν. Τὸ Κράτος ρυθμίζει τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τοῦ τόπου ὡς τὴν ὑπαγορεύει ἡ Μόσχα μέσῳ τῶν διαφόρω· ἀποστολῶν της ἐν Ἀλβανίᾳ. Τὰ Ἀλβανικὰ οἰκεῖα ὑπουργεῖα ἐκτελοῦν πιστῶς τάς ἐντολὰς τῶν μανδαρίνων τοῦ Κρεμλίνου ὡς τὰς ἐπιτάσσει ἡ ἑκάστοτε ἀκολουθουμένη πολιτική των.

Ἕκαστον ἐκ τῶν ὑπουργείων ὑποβάλλει εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Κρατικῶν σχεδίων, πρόγραμμα τῶν ὑπ' αὐτοῦ προβλεπομένων ἔργων καὶ τῶν δαπανῶν διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τούτων, ἥτις καταρτίζει κατόπιν αὐτῶν τὸ γενικὸν πενταετὲς σχέδιον ἐγκρινόμενον τυπικῶς ὑπὸ τῆς Λαϊκῆς Βουλῆς, διότι οὐσιαστικῶς ἐγκρίνεται τοῦτο ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως.

Μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον, τὸ κομμουνιστικὸν καθεστὼς εἶχε ν' ἀντιμετωπίσῃ παντὸς εἴδους καταστροφὰς καὶ τὴν ἔλλειψιν κεφαλαίων, εἰδικευμένου προσωπικοῦ καὶ μέσων. Ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς ἡ Κυβέρνησις ἐνήργησεν ἐφαρμόζουσα τὴν ὑπὸ τοῦ σοσιαλιστικοῦ συστήματος προβλεπομένην ἐθνικοποίησιν πάσης ἰδιωτικῆς περιουσίας διὰ τὴν ἐπίτευξιν οἰκονομικῆς δραστηριότητος.

Μέχρι τοῦ 1948 τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν ἐρρύθμιζε τὸ Βελιγράδιον

κατόπιν ὑποδείξεως τῆς Μόσχας. Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα 1944 —1948 ἐπετεύχθησαν τ' ἀκόλουθα:

Τὰς ἀρχὰς 1945 μὲ τὴν δικαιολογίαν τοῦ πλουτισμοῦ κατὰ τὴν κατοχήν, ἡ Κυβέρνησις ἐπέβαλεν εἰς τὰς πάσης φύσεως ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις βαρυτάτην φορολογίαν. Μὴ δυνάμεναι ν' ἀνταποκριθοῦν αὗται, κατέσχοντο κι' ἐκρατικοποιοῦντο. Εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐκρατικοποιήθησαν τὰ μεταλλεῖα, οἱ σιδηρόδρομοι, αἱ πετρελαιοπηγαὶ καὶ τὰ αὐτοκίνητα.

Κατ' Αὔγουστον 1945, ὅλοι οἱ ἰδιοκτῆται γῆς ἐκλήθησαν νὰ παραδώσουν τοὺς τίτλους ἰδιοκτησίας των εἰς τὸ Κράτος. Ἀκολούθως κατεγράφη ἅπασα ἡ καλλιεργήσιμος ἔκτασις. Ἓν ἔτος βραδύτερον ἐγένετο καθολικὴ ἀπαλλοτρίωσις ταύτης καὶ ἐπηκολούθησεν ἡ διανομὴ 50 στρεμμάτων γῆς εἰς ἑκάστην ἀγροτικὴν οἰκογένειαν. Ὅπου δὲν ὑπῆρχεν ἔκτασις διενεμήθη μικρότερος κλῆρος εἰς τοὺς ἀκτήμονας. Φυσικὰ ἐκ τῶν πρώτων ἀπαλλοτριώσεων αἵτινες ἐγένοντο ἦσαν καὶ ἡ τῶν μοναστηριακῶν κι' ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων.

Τὰς ἀρχὰς τοῦ 1947 εἶχεν ἐπιτελεσθῆ πλήρως ἡ ἐθνικοποίησις τῆς πάσης φύσεως ἰδιωτικῆς περιουσίας πλὴν τῆς καλλιεργησίμου γῆς ἥτις κ α τ ὰ τ ύ π ο υ ς εὑρίσκετο εἰς χεῖρας τῶν γεωργῶν διότι καὶ αὕτη ἄνευ τίτλου, καὶ κατὰ τὸ πρότυπον τῆς κολλεκτίβας, οὐ μόνον δὲν ἀνήκει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην της, ἀλλ' ὀφείλει οὗτος νὰ παραδίδῃ εἰς τὸ κράτος τὴν παραγωγήν του.

Ἀπὸ τοῦ 1948 ὅτε ἀπεχώρησεν ἡ Γιουγκοσλαυΐα, ἡ Μόσχα ἐξεχώρησεν ἀρχικῶς κηδεμονίαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν· ἀπὸ τοῦ 1950 ὅμως κι' ἐντεῦθεν ἀνέλαβεν ἡ ἰδία τὰ ἡνία τῆς Ἀλβανικῆς οἰκονομίας καταρτίσασα τὸ Πενταετὲς Σχέδιον 1950—55 οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἀλβανίας. Χαρακτηριστικὸν τῆς κομμουνιστικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἐν τῇ χώρᾳ εἶναι ἡ προσπάθεια ἀναπτύξεως τῆς βιομηχανίας ἥτις ὑπερέβη εἰς τὴν ἐπὶ τοῖς % ἀναλ. καὶ τὴν γεωργοκτηνοτροφικὴν τοιαύτην. Οὕτω, ἐνῶ τὸ 1946 ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ ἐκάλυπτε τὸ 18,3 % τῆς ὅλης παραγωγῆς καὶ ἡ γεωργικὴ τὸ 91,7 % αὐτῆς, τὸ 1956 ἡ βιομηχανικὴ παραγωγὴ καλύπτει τὸ 58 % καὶ ἡ γεωργικὴ τὸ 42 % τῆς ὅλης παραγωγῆς. Ἡ εἰς τοιοῦτον μέγα ποσοστὸν πτῶσις τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς εἰς μίαν χώραν κατ' ἐξοχὴν γεωργικὴν καὶ κτηνοτροφικήν, ὡς εἶναι ἡ Ἀλβανία, ἀποκαλύπτει προδήλως τὸ οἰκονομικὸν χάος τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν τὸ «κομφοῦζιο» τῆς διευθυνομένης οἰκονομίας τῆς χώρας, ἐνῶ τὸ βέβαιον ἀποτέλεσμα ἦτο ἡ ἐξαθλίωσις καὶ ἡ πτῶσις τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ Ἀλβανικοῦ λαοῦ. Ὅταν οἱ ἐμπνευσταὶ τοῦ πενταετοῦς σχεδίου (1950—55) ἀντελήφθησαν τὴν πελαγοδρομίαν των—μεσοῦντος τοῦ 1953—

ἔλαβον ἀπόφασιν στροφῆς τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς, δοθείσης προτεραιότητος εἰς τὴν γεωργίαν. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αἰφνιδίας ταύτης μεταστροφῆς ἦτο ἡ ἐγκατάλειψις πολλῶν προγραμματισθέντων ἔργων ὡς τοῦ ὑδροηλεκτρικοῦ ἐργοστασίου Μάτι, τοῦ διϋλιστηρίου πετρελαίου εἰς Γκέρικ κ. ἄ. Εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην δὲν συνετέλεσε μόνον ἡ κατὰ κρημνῶν βαδίζουσα ἐκ τοῦ πενταετοῦς «βιομηχανικοῦ σχεδίου» οἰκονομία τοῦ τόπου, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀλλαγὴ τῆς πολιτικῆς εἰς τὴν Σοβ. Ἕνωσιν συνεπείᾳ τοῦ θανάτου τοῦ Στάλιν. Κατὰ Μάϊον τοῦ 1954 ἤρχισεν ἐφαρμοζόμενον εἰς τὰς χώρας τοῦ Σοβιετικοῦ Συνασπισμοῦ, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ἀνωτάτου Συντονιστικοῦ Συμβουλίου τῆς ἀμοιβαίας οἰκονομικῆς βοηθείας τῶν χωρῶν τῆς Κόμινφορμ (Κομενκόν), σύστημα κατανομῆς τῆς παραγωγῆς εἰς τὰς διαφόρους χώρας τοῦ Παραπετάσματος ἀναλόγως τῶν δυνατοτήτων καὶ τῶν φυσικῶν πόρων ἐγκαταλειφθείσης τῆς μέχρι τότε τηρουμένης ἀρχῆς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομικῆς Αὐταρκείας. Καθ' ὅλας τὰς ὑπαρχούσας ἐνδείξεις φαίνεται ὅτι, βάσει τῆς νέας κομινφορμικῆς οἰκονομικῆς τακτικῆς, ἡ Ἀλβανία φέρεται πρὸς τὴν παραγωγὴν ὀρυκτῶν, (χρωμίου, πίσσης, πετρελαίου) καὶ τροφίμων.

— Τὸ ἰσχῦον νόμισμα εἶναι τὸ Λὲκ τοῦ ὁποίου ἡ ἐπίσημος ἀντιστοιχία εἶναι :

1 Λὲκ ἀντιστοιχεῖ εἰς	0,00714	Λίρας Ἀγγλίας
» » » »	0,02	Δολλάρια ΗΠΑ
» » » »	0,08	Ρούβλια Ρωσίας
» » » »	0,603	Δραχμαὶ Ἑλλάδος
» » » »	1	Δηνάριον Γιουγκοσλαυίας.

Τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ ἀλβανικοῦ λαοῦ θεωρεῖται ὡς τὸ χαμηλότερον ἐν Εὐρώπῃ.

Φόρος 5% ἐπὶ τοῦ μηνιαίου εἰσοδήματος ἐπεβλήθη ἀπὸ τοῦ 1952 ὑπὸ τοῦ καθεστῶτος εἰς τοὺς ἀγάμους πολίτας οἵτινες καίτοι ἐξεπλήρωσαν τὰς στρατιωτικάς των ὑποχρεώσεις δὲν ἐνυμφεύθησαν, εἰς τὰς ἄνω τῶν 22 ἐτῶν ἀγάμους γυναῖκας καὶ εἰς τοὺς ἐγγάμους οἵτινες δύο ἔτη μετὰ τὸν γάμον των δὲν ἀπέκτησαν τέκνα ἢ δὲν υἱοθέτησαν τοιαῦτα.

Ἓν εὐφυὲς τέχνασμα ἐμμέσου φορολογίας ἀποτελοῦν αἱ ὑποχρεωτικαὶ εἰσφοραὶ προϊόντων τὰ ὁποῖα ἑκάστη παραγωγικὴ μονὰς (παραγωγοὶ ἢ συνεταιρισμοὶ) καταβάλλει εἰς τὸ κράτος ὑπὸ μορφὴν «πωλήσεως» πρὸς αὐτὸ καί, εἰς τιμὰς ἐξευτελιστικὰς καθοριζομένας ὑπὸ τοῦ Κράτους. Τὸ Κράτος πωλεῖ μετέπειτα εἰς τιμὰς ὑψηλὰς διὰ τῶν πρατηρίων του τὰ συγκεντρούμενα προϊόντα. Δὲν ἔχει δὲ μόνον τὸν χαρακτῆρα ληστρικῆς πράξεως ἡ τοιαύτη ὑπὸ

τοῦ κράτους ἐνέργεια ἀλλὰ εἶναι καὶ καταδυναστευτικὴ διότι ἡ ὑποχρεωτικὴ προσφορὰ δὲν ὑπολογίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δυνατοτήτων, δηλονότι τῆς πραγματοποιηθείσης παραγωγῆς, ἀλλὰ βάσει τῶν ὑπολογισθεισῶν ὑπὸ τοῦ κράτους δυνανοτήτων ἑκάστης παραγωγικῆς μονάδος. Διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς γεωργικῆς εἰσφορᾶς ἔχει προκαθορισθῆ ἡ κατὰ περιοχὰς στρεμματικὴ ἀπόδοσις, ὑπερεκτιμουμένης συνηθέστατα τῆς γονιμότητος τῶν γαιῶν, καὶ ἡ εἰσφορὰ παραδίδεται εἰς τὸ τέλος τῆς συγκομιδῆς.

I. ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ - ΠΡΩΤΑΙ ΥΛΑΙ

Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς Ἀλβανίας εἶναι σημαντικός. Κυριώτερα ὀρυκτὰ προϊόντα εἶναι τὸ πετρέλαιον, τὸ χρώμιον, ὁ χαλκός, ὁ λιγνίτης, ἡ ἄσφαλτος, ὁ βωξίτης, ὁ μόλυβδος, ὁ σίδηρος καὶ ὁ χρυσός. Ἅπαντα τ' ἀνωτέρω ἐξάγονται ἀκατέργαστα εἰς τὰς χώρας τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος δεδομένου ὅτι δὲν ὑφίστανται βιομηχανίαι ἐπεξεργασίας των εἰς τὴν Ἀλβανίαν.

1) ***Πετρελαιοειδῆ***. Ἡ Ἀλβανία θεωρεῖται μετὰ τὴν Ρουμανίαν ὡς ἡ μεγαλυτέρα πετρελαιοῦχος περιοχὴ τῶν Βαλκανίων. Καίτοι ἡ ποιότης τοῦ πετρελαίου εἶναι κακὴ καὶ τὸ κόστος παραγωγῆς του διπλάσιον τῆς διεθνοῦς μέσης τιμῆς, ἐν τούτοις αἱ διεθνεῖς συνθῆκαι κατέστησαν τὴν ἀξίαν τοῦ Ἀλβανικοῦ πετρελαίου, λ ό γ ῳ θ έ σ ε ω ς, σημαντικήν. Οἱ Ἰταλοὶ πρῶτοι, κατὰ τὸν Αἰθιοπικὸν πόλεμον καὶ συνεπείᾳ τῶν ἐπιβληθεισῶν αὐτοῖς οἰκονομικῶν κυρώσεων ὡς καὶ μετέπειτα κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον, ἤρχισαν ἐντατικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀλβανικῶν πετρελαίων. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ρῶσοι μεταπολεμικῶς ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὴν ἐν γένει αὔξησιν τῆς παραγωγῆς ὑγρῶν καυσίμων εἰς τὰς χώρας τοῦ παραπετάσματος ἐνδιεφέρθησαν διὰ τὰ ἀλβανικὰ ταῦτα πετρέλαια. Ἐὰν ὑπῆρχον σύγχρονα διυλιστήρια ἐν Ἀλβανίᾳ τοῦτο θὰ εἶχε μεγίστην σημασίαν διὰ τὴν ρωσικὴν βάσιν τῆς Σάσωνος.

Αἱ πετρελαιοῦχοι περιοχαὶ εἶναι:

—***Β τοῦ Βερατίου***, ἡ τῆς Κουτσόβας ἥτις παρέχει τὰ 70% τῆς ὅλης παραγωγῆς. Εἰς Κουτσόβα ὑφίστανται καὶ τὰ μοναδικὰ ἐν Ἀλβανίᾳ διυλιστήρια πετρελαίου παράγοντα βενζίνην, καθαρὸν πετρέλαιον καὶ νάφθην. Ἐκ τῶν προϊόντων τούτων τὸ μὲν διυλισμένον πετρέλαιον παραλαμβάνεται δι' εἰδικῶν αὐτοκινήτων καὶ μεταφέρεται εἰς τὰ διάφορα κέντρα καταναλώσεως τῆς χώρας, τὸ δὲ ἀκάθαρτον

διοχετεύεται, διὰ πετρελαιοαγωγοῦ σωλῆνος 45 περίπου χλμ. μήκους καὶ διαμέτρου 0,30μ., εἰς Αὐλῶνα ὅπου καὶ φορτώνεται ἐπὶ πλοίων διὰ τὰς χώρας τοῦ 'Ανατ. Μπλόκ.

—***ΝΑ τοῦ Φιέρι*** εἰς τὴν περιοχὴν Πάθος. Τὸ πετρέλαιον διοχετεύεται ἀρχικῶς εἰς τὰς δεξαμενὰς τοῦ Φιέρι κι' ἐκεῖθεν δι' ὑπογείου πετρελαιοαγωγοῦ (διαμ. 0,30μ.) εἰς Αὐλῶνα. Τ' ἀποθέματα ἐν τῇ περιοχῇ ὑπολογίζονται εἰς 70 ἑκ. τόννους.

—***Ν πόλεως 'Αγίων 40*** καὶ πρὸς τὴν 'Ελληνικὴν μεθόριον.

—***Εἰς ὑψπ. Κολωνίας.*** 'Ανεκαλύφθησαν προσφάτως ὑπὸ τῶν Ρώσων.

— ***Εἰς Κρόϊαν,*** Β τῶν Τιράνων ὑπάρχουν κοιτάσματα πετρελαίου ἀλλὰ δὲν ἐγένετο ἔναρξις τῆς ἐκμεταλλεύσεώς των.

Εἰς Τσέρικ εἶχε προγραμματισθῆ ἡ κατασκευὴ συγχρόνου διυλιστηρίου τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ λειτουργία, ἐλλείψει προφανῶς χρημάτων, δὲν ἤρχισεν εἰσέτι. Εἰς τὸ ἐν λόγῳ θὰ ἐγίνετο κυρίως διύλισις τοῦ πετρελαίου Κουτσόβας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον κατεσκευάσθη σωλὴν πετρελαιοαγωγὸς μήκους 36 χλμ. καὶ δισμ. 0,25 μ. ἐκ Κουτσόβας μέχρι Τσέρικ.

2) ***Χρώμιον.*** 'Η παραχθεῖσα ποσότης ἀνῆλθε τὸ 1954 εἰς 75.000 τόν.

3) ***Χαλκός.*** 'Εξορύσσεται κυρίως ἐκ τῶν περιοχῶν Πόγραδετς Ρούμπικ, Σκόδρας καὶ Ποῦκε. 'Η παραγωγή του τὸ 1954 ἀνῆλθεν εἰς πλέον τῶν 2000 τόν.

4) ***Λιγνίτης.*** 'Υπάρχει εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μεμάλια, χρησιμοποιούμενος διὰ τὴν κίνησιν τῶν ἀτμομηχανῶν τῶν ΣΑΚ.

'Επίσης ἐξορύσσεται λιγνίτης εἰς τὴν περιοχὴν Κράμπας, Μπόρια καὶ Τεπελενίου. 'Η παραγωγή του τὸ 1954 ἀνῆλθεν εἰς πλέον τῶν 70.000 τόν.

5) ***Ἄσφαλτος.*** 'Ορυχεῖα ἀσφάλτου ὑπάρχουν εἰς τὸ χωρίον Σελενίτσα Α τοῦ Αὐλῶνος· Τὸ προϊὸν μεταφέρεται διὰ σιδηρ. γραμμῆς (0,60μ.) εἰς τὸν λιμένα Αὐλῶνος. 'Η ἐτησία παραγωγὴ ἀνέρχεται εἰς 35.000 τόν.

6) ***Βωξίτης.*** Μεταλλεῖον βωξίτου ὑπάρχει ἕν, Β τῆς Σκόδρας. Τούτου τὴν ἀποκλειστικὴν ἐκμετάλλευσιν ἔχουν οἱ Ρῶσοι.

7) ***Μόλυβδος.*** Εἰς περιοχὴν Αὐλῶνος. Διὰ τοῦ ὁμωνύμου λιμένος φορτώνεται ἐξαγόμενος εἰς Τσεχοσλοβακίαν.

8) ***Σίδηρος.*** Εἰς σημαντικὴν περιεκτικότητα (40%) σιδήρου ὑπάρχει εἰς τὴν περιοχὴν Μιρδιτίας.

9) ***Χρυσός.*** 'Υπάρχει ἓν μεταλλεῖον χρυσοῦ εἰς Λιουμπόνια· ἐπίσης εἰς Μπόροβα.

II. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Ἀπὸ τῆς ἀνόδου εἰς τὴν Ἀρχὴν τοῦ ΚΚ κατεβλήθη μεγάλη προσπάθεια ὅπως ἡ βιομηχανία τῆς χώρας, ἥτις παλαιότερον περιελάμβανεν ἐργοστάσιά τινα ἀλευρομύλων, καπνοῦ καὶ μακαρονοποιΐας, ἐξελιχθῇ εἰς βιομηχανίαν ἱκανὴν ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς γενικὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου. Διετέθησαν πρὸς τοῦτο σημαντικαὶ πιστώσεις ἀπὸ τὸν κρατικὸν προϋπολογισμὸν κι' ἐζητήθη ἡ τεχνικὴ βοήθεια ἐκ τῶν χωρῶν τοῦ Παραπετάσματος. Ἡ ἔλλειψις ὅμως κεφαλαίων, τεχνικοῦ, εἰδικευμένου προσωπικοῦ, μηχανικῶν μέσων καὶ στοιχειώδους βιομηχανίας διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ἀπαραιτήτων τοὐλάχιστον ἐργαλείων (πτύων, σκαπανῶν, σύρματος, ἥλων, κοχλιῶν κ.τ.τ.) ἀπετέλει τὸ μέγιστον ἐκ τῶν ἐμποδίων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀλβανικῆς βιομηχανίας.

Βαρεῖα βιομηχανία δὲν ὑπάρχει εἰς Ἀλβανίαν. Ἡ ἐλαφρὰ βιομηχανία, ἡ δημιουργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος, περιλαμβάνει ἐργοστάσια ὑφαντουργίας, βαμβακερῶν ὑφασμάτων, ἐκκοκιστήρια βάμβακος, ἐργοστάσια καπνοῦ, ζαχάρεως, τσιμέντου καὶ ξυλείας. Χημικῶν προϊόντων βιομηχανία δὲν ἔχει εἰσέτι ἱδρυθεῖ. Ἐπίσης οὐδὲν ἐργοστάσιον πολεμικῆς βιομηχανίας ὑφίσταται.

Τὸ καθεστὼς ἐπιδεικνύει ἐνδιαφέρον διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς βιοτεχνίας (χειροτεχνίας). Τὰ κυριώτερα ὑλικὰ βιοτεχνικῆς παραγωγῆς εἶναι ἄσβεστος, πλίνθοι, κέραμοι, ἄροτρα, βολοκόποι καὶ διάφορα καταναλωτικὰ ἀγαθὰ ὡς ἔπιπλα, θερμάστραι, χειροποίητα ὑφάσματα κ. ἄ.

Ἐπεδιώχθη κι' ἐπετεύχθη αὔξησις τῆς ἠλεκτρικῆς ἰσχύος διὰ τὴν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ βιομηχανικοῦ σχεδίου. Κατεσκευάσθη, τὸ πρῶτον, παρὰ τὰ Τίρανα, ὑδροηλεκτρικὸν ἐργοστάσιον ἰσχύος μέχρι 15.000 KW. Ἑτέρου ἐργοστασίου ἤρχισεν ἡ ἀνέγερσις παρὰ τὸν π. Μάτι, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἐπιτευχθῇ — συνεπείᾳ τῆς κατὰ τὸ 1953 ἐγκαταλείψεως τοῦ προγράμματος — ἡ ἀποπεράτωσις. Θερμοηλεκτρικαὶ ἐγκαταστάσεις περιωρισμένης ἰσχύος ἔγιναν εἰς τὴν περιοχὴν τῶν πετρελαιοπηγῶν Κουτσόβας, εἰς τὸ ἐργοστάσιον τσιμέντων Αὐλῶνος, εἰς Τίρανα, Δυρράχιον, Αὐλῶνα καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ παραγωγὴ ἠλεκτρικῆς ἰσχύος καθ' ἅπασαν τὴν χώραν ὑπολογίζεται εἰς 121 ἑκατ. ὡριαῖα KW.

III. ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου τὸ ἐξωτερικὸν τῆς χώρας ἐμπόριον διεξήγετο, ἀποκλειστικῶς, σχεδόν, μετὰ τῆς Ἰταλίας ἥτις ἐκάλυπτε τὰ 80% αὐτοῦ. Τὸ ὑπόλοιπον κατενέμετο μεταξὺ τῶν ὁμόρων αὐτῆς κρατῶν καὶ τινων Εὐρωπαϊκῶν.

Σήμερον τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, κρατικοποιημένον καὶ αὐτό, διεξάγεται ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Σοβιετικῆς Ἀποστολῆς τῶν Τιράνων, ἥτις δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἀλβανικῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἢ τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ πολιτικοοικονομικοῦ σκοποῦ τῶν συμφερόντων τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως.

Ἡ Σοβ. Ἕνωσις ἀπομυζᾷ τὴν Ἀλβανικὴν παραγωγὴν τοῦ ὀρυκτοῦ πλούτου, ὅστις κυρίως τὴν ἐνδιαφέρει, παρέχουσα ἔναντι τῶν στρατηγικῶν πρώτων ὑλῶν τῆς Ἀλβανίας, ὅπλα, πυρομαχικὰ καὶ μηχανήματα ἐξορύξεως τῶν ἀναγκαιούντων αὐτῇ ὀρυκτῶν.

Ἡ Ἀλβανία ἔχει συνάψει ἐμπορικὰς συμβάσεις μεθ' ὅλων τῶν κρατῶν τοῦ Σοβιετικοῦ Μπλὸκ καὶ μετὰ τῆς Ἰταλίας (1954).

— ***Αἱ ἐξαγωγαὶ*** τῆς χώρας εἶναι: Ἄσφαλτος, πετρέλαιον ἀκατέργαστον, δέρματα ἀκατέργαστα, κτήνη – καὶ ὑπάρχουν πολλὰ ἐν τῇ χώρᾳ – ᾠά, πουλερικά, γαλακτοκομικὰ προϊόντα, λαχανικά, καπνός, ξυλεία καὶ ἅπασαι αἱ προαναφερθεῖσαι στρατηγικαὶ πρῶται ὗλαι (ὀρυκταί).

— ***Αἱ εἰσαγωγαὶ*** ἀνάγονται εἰς πάσης χρήσεως μηχανήματα, ὑγρὰ καύσιμα διϋλισμένα, αὐτοκίνητα, τρακτέρ, σιδηροδρομικὸν ὑλικόν, χημικὰ προϊόντα, ἐλαστικόν, φάρμακα, πολεμικὸν ὑλικόν, δημητριακά.

Τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον εἶναι ἐλλειμματικόν. Τοῦτο διότι τὸ ὕψος τῶν ἐξαγωγῶν δὲν καλύπτει ποτὲ τὸ κατὰ πολὺ ἀνώτερον ὕψος τῶν εἰσαγωγῶν. Ἕνεκεν τούτου ἔχει ἀνοιγεῖ πίστωσις ὑπὸ τῆς Σοβ. Ἑνώσεως καὶ τῶν λοιπῶν δορυφόρων χωρῶν εἰς τὴν Ἀλβανίαν μὲ τὴν προοπτικὴν ὅτι τὸ ἔναντι τούτων χρέος τῆς Ἀλβανίας θέλει καλυφθεῖ διὰ τῆς παροχῆς εἰς αὐτὰς ηὐξημένων ποσοτήτων στρατηγικῶν πρώτων ὑλῶν. Διὰ τὴν αὔξησιν, ὡς ἐλέχθη, τῆς παραγωγῆς τούτων, ἡ Σοβ. Ἕνωσις καταβάλλει μεγάλας προσπαθείας.

— ***Τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον*** τοῦ Ἀλβανικοῦ λαοῦ, κατώτερον πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἐξ ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, κα

τῆλθε τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον καὶ ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῆς 'Αρχῆς ὑπὸ τοῦ ΚΚΑ ἔτι πλέον τῆς προπολεμικῆς του στάθμης. Εἰς τὴν κάθοδον αὐτὴν συνετέλεσαν οἱ ἀκόλουθοι παράγοντες:

α) Αἱ ἐπελθοῦσαι κατὰ τὸν πόλεμον καταστροφαὶ εἰς τὴν χώραν τόσον ἐκ τῶν κατακτητῶν Γερμανῶν καὶ 'Ιταλῶν ὅσον κι' ἐκ τῶν κομμουνιστῶν.

β) 'Η βεβ ασμένη, ἀψυχολόγητος κι' ἐπιπολαία ἀνάληψις προσπαθείας ἐκβιομηχανίσεως τῆς χώρας εἰς βάρος τῆς γεωργοκτηνοτροφικῆς παραγωγῆς.

γ) 'Η παραμέλησις τῆς παραγωγῆς κατανολωτικῶν ἀγαθῶν.

δ) 'Ο περιορισμὸς εἰς τὸ ἐλάχιστον τῶν ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν μεταξὺ τῶν ἐλευθέρων χωρῶν.

ε) Αἱ ὑπερβολικαὶ δαπάναι συντηρήσεως τοῦ ὅλου μηχανισμοῦ λειτουργίας ἑνὸς ὁλοκληρωτικοῦ καὶ ἀπολυταρχικοῦ καθεστῶτος.

Παρατηρεῖται ἐν 'Αλβανίᾳ σημαντικὴ ἔλλειψις εἰδῶν διατροφῆς, ὑποδύσεως, ἱματισμοῦ καὶ ἀγαθῶν πρώτης ἀνάγκης (ἑστιάσεως, οἰκιακῶν σκευῶν κ.ἄ.) ἐνῶ τὰ διατιθέμενα ἐκ τούτων διανέμονται διὰ δελτίου.

Τὰ ὑφιστάμενα δελτία διανομῶν χαρακτηρίζονται ὡς A,B,C,D,E, κοινόν, παιδικόν, νηπίων, ἀσθενῶν. Εἰς τὴν α' κατηγορίαν ὑπάγονται οἱ ἐργάται ὀρυχείων, λιμένων, βιομηχανίας. Εἰς τὴν κατηγορίαν β' ἐργάται ναυτικοί, οἰκοδόμοι, ὁδηγοί, κ.ο.κ. Τὰ κυβερνητικὰ πρόσωπα καὶ στελέχη εἶναι ἐφωδιασμένα δι' εἰδικῶν δελτίων «κυβερνητικῶν προσώπων» λαμβάνοντα ἀπεριορίστως καὶ ἐξ οἱουδήποτε μέρους τρόφιμα. 'Εννοεῖται ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἕνα νόμιμον τρόπον ἀθεμίτου πλουτισμοῦ τῶν «ὑψηλῶν προσωπικοτήτων» αἵτινες δὲν ἀπεμπολοῦν τὸ παλαιόν των ἐπάγγελμα ἐπιδιδόμενοι καὶ εἰς τὸν μαυραγοριτισμόν. 'Η ἀλλαγὴ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς (1953) ἥτις προέβλεπε τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς γεωργικῶν προϊόντων καὶ καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, παρὰ τὰς γενομένας σχετικὰς ἀνακοινώσεις τῆς Κυβερνήσεως τῶν Τιράνων ὅτι ἐπετεύχθη τοῦτο, δὲν ἐπέφερε τὸ ἀναμενόμενον ἀποτέλεσμα. Τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ παραμένει πάντοτε πολὺ χαμηλότερον τοῦ προπολεμικοῦ τοιούτου. Κατ' ἐξαίρεσιν διαβιοῦν καλῶς τὰ στελέχη τοῦ ΚΚΑ, ὁ στρατὸς καὶ τὰ Σώματα 'Ασφαλείας, ἅτινα προμηθεύονται δι' εἰδικῶν δελτίων μεγάλας ποσότητας ἀγαθῶν.

IV. ΓΕΩΡΓΙΑ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ - ΔΑΣΗ - ΑΛΙΕΙΑ

Πρὸ τοῦ πολέμου, οἱ κάτοικοι τῆς 'Αλβανίας ἠσχολοῦντο, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ ἐδάφους των, μὲ τὴν γεωργίαν, ἀλλὰ πρωτίστως μὲ

τὴν κτηνοτροφίαν. Καὶ ναὶ μὲν ἡ χώρα οὐδέποτε ὑπῆρξεν αὐτάρκης (πλὴν τοῦ καπνοῦ, ἐλαίου, δερμάτων, κτηνοτροφικῶν καὶ γαλακτοκομικῶν προϊόντων) ἡ διαβίωσις ὅμως τοῦ λαοῦ ἦτο πολὺ καλυτέρα τῆς σημερινῆς.

Ἡ δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ μεταπολεμικοῦ Κράτους ἔμφασις εἰς τὴν βιομηχανίαν, ἡ εἰσαχθεῖσα κολλεκτιβοποίησις καὶ ἡ ἐπιβληθεῖσα βαρεῖα φορολογία εἰς τοὺς ἀγρότας, ἀπετέλεσαν θανάσιμον πλῆγμα κατὰ τῆς γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς.

Καὶ ἐνῶ ἡ παραγωγὴ κατήρχετο κάτω τοῦ προπολεμικοῦ ἐπιπέδου, αἱ ἀνάγκαι τῆς καταναλώσεως ηὐξάνοντο διότι ἔπρεπε νὰ διατραφῆ καλῶς ὁ στρατός, ἡ ἀστυνομία καὶ μία στρατιὰ κρατικῶν ὑπαλλήλων καὶ στελεχῶν τοῦ Κόμματος. Ὅταν ἡ κατάστασις ἔφθασεν ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς (1953) ἡ κυβερνητικὴ πολιτικὴ ἐστράφη πρὸς τὴν γεωργικὴν πολιτικὴν τὴν ὁποίαν ἐθεμελίωσεν ἐπὶ τῶν κάτωθι θεσπισθέντων:

α) «Ἀπηλευθέρωσε» πολλοὺς κρατουμένους τοὺς ὁποίους διέθεσεν ὑποχρεωτικῶς εἰς γεωργικὰς ἀπασχολήσεις.

β) Ἠλάττωσε τὴν τιμὴν τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων.

γ) Ἐπέτρεψε τὴν κατὰ βούλησιν διάθεσιν ὑπὸ τῶν μικροπαραγωγῶν τῶν προϊόντων των.

δ) Ἀπήλλαξε τῆς ὑποχρεώσεως καταβολῆς ἐκ τῶν καθυστερημένων εἰσφορῶν τοῦ 1952, ποσὸν 75% διὰ τοὺς ἐλευθέρους ἀγρότας καὶ 100% διὰ τοὺς συνεταιρισμοὺς (κοχλόζ).

Ἐν τούτοις καὶ παρὰ τὴν ἐνίσχυσιν κατὰ τὰ ἔτη 1954 καὶ 1955 τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας διὰ κρατικῶν ἐπενδύσεων, ἡ παραγωγὴ δὲν ηὐξήθη εἰς τὰ προσδοκώμενα ὕψη. Τοῦτο παρεδέχθη ἐπισήμως καὶ ἡ κυβέρνησις τῶν Τιράνων.

Διὰ τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τὸ καθεστὼς ἐπεδείωξε ν' ἀποξώση μεγαλειτέραν ἔκτασιν γῆς εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ ν' αὐξήσῃ, ἐξ ἄλλου, τὴν στρεμματικὴν ἀπόδοσιν.

Πρὸς τοῦτο ἐφηρμόσθη εὐρὺ πρόγραμμα ἐγγειοβελτικῶν ἔργων. Ἀντὶ μηχανημάτων – καὶ ἐλλείψει ὑπηρεσίας... μηχανικῆς καλλιεργείας – ἐχρησιμοποιήθη (1949) εἰς ἀριθμὸς 12.000 περίπου πολιτικῶν καταδίκων. Παρὰ τὰς καταβαλλομένας ὅμως προσπαθείας δὲν ηὐξήθη ἡ κατὰ στρέμμα ἀπόδοσις.

Ἡ ὁλικὴ ἔκτασις τῆς Ἀλβανίας εἶναι 2.752.800 ἐκτάρια κατανεμομένη, κατὰ τὸ ἔτος 1938, οὕτω:

– Δάση καὶ δασωμέναι περιοχαὶ	36%
– Βοσκότοποι	30%
– Γαῖαι δυνάμεναι νὰ καλλιεργηθοῦν	12%

– Γαῖαι καλλιεργούμεναι ἤδη	11%
– Ἐδάφη μὴ παραγωγικὰ	6%
– Τέλματα, λίμναι, λιμνοθάλασσαι, π.γ.	5%

Σήμερον ἐπετεύχθη ἡ κατὰ 1% μόνον αὔξησις τῶν καλλιεργησίμων γαιῶν.

– Ἡ *κτηνοτροφία* ἀπετέλει μέχρι τοῦ β΄ παγκοσμίου πολέμου τὸν ἰσχυρότερον κλάδον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τῆς χώρας. Ἡ περίοδος τοῦ πολέμου ἐπέφερεν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ εἰς τὴν Ἀλβανικὴν κτηνοτροφίαν σοβαρὰς καταστροφάς. Τὸ νέον καθεστὼς προέβη εἰς τὴν ἐθνικοποίησιν καὶ τῶν ζώων δημιουργῆσαν «ποιμενικὰς ταξιαρχίας» καὶ κτηνοτροφικὰς ἑνώσεις (Κοοπερατίβας). Εἰς τοὺς ἐλευθέρους ποιμένας ἐπετράπη ἡ συντήρησις μόνον 60 αἰγοπροβάτων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκχώρησις αὕτη εἶναι μᾶλλον εἰκονικὴ δεδομένου ὅτι ἡ μὲν συντήρησίς των εἶναι προβληματικὴ ἡ δὲ φορολογία των βαρυτάτη.

Σήμερον μόνον ἡ παραγωγὴ βοοειδῶν ἐπέτυχε νὰ φθάσῃ τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1938, ἐνῶ τὰ ἱπποειδῆ παραμένουν πολὺ χαμηλότερον, ηὐξήθησαν δὲ τὰ μὲν πρόβατα κατὰ 4% οἱ δὲ χοῖροι κατὰ 500%. Ἡ αὔξησις τῶν τελευταίων ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι τὸ καθεστὼς ἐπέβαλε παρεκτροπὴν ἐκ τῆς θρησκευτικῆς προλήψεως τῶν Μουσουλμάνων (νὰ μὴ συντηροῦν ἢ καταναλίσκουν χοίρους.)

– ***Ὁ δασικὸς πλοῦτος*** τῆς χώρας εἶναι σημαντικός. Πλέον τοῦ 1|3 τῆς ἐκτάσεώς της καλύπτεται ὑπὸ δασῶν. Ἡ ἔλλειψις ὅμως συγκοινωνιῶν συντελεῖ ὥστε νὰ μὴ καθίσταται ἐφικτὴ ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν δασικῶν προϊόντων, ἐνῶ ἡ φύσις τῆς κοίτης καὶ ὁ ροῦς τῶν π. γ. τῆς χώρας δὲν εὐνοεῖ τὴν μεταφορὰν ξυλείας. Τὰ ὑπάρχοντα δένδρα εἶναι δρῦς, κωνοφόρα, καστανέαι, πτελέαι καὶ πλάτανοι. Μέγας ἐχθρὸς τῶν δασῶν εἶναι ὁ πληθυσμὸς ὅστις ξυλεύεται ἀλογίστως ἐξ αὐτῶν διὰ τὴν θέρμανσίν του.

– ***Ὁ ἐνάλιος πλοῦτος*** εἶναι σημαντικός, οὗτος ὅμως παραμένει ἀνεκμετάλλευτος τόσον διότι ὁ Ἀλβανὸς ἔχει ἔμφυτον ἀπέχθειαν πρὸς τὸ ὕδωρ (θαλάσσιον ἢ γλυκὺ) ὅσον καὶ διότι δὲν προτιμᾷ τοὺς ἰχθεῖς διὰ τροφήν. Τὸ κομμουνιστικὸν καθεστὼς ἔδωσε προσοχὴν εἰς τὴν ἁλιείαν καὶ προώθησε τὴν κονσερβοποίησιν τῶν ἁλιευμάτων. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν προϊόντων τούτων ἀποστέλλεται εἰς τὰ κράτη τοῦ Σοβιετικοῦ συνασπισμοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ III

ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ

Αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις τῆς χώρας ἀποτελοῦνται ἀπὸ τακτικὸν στρατόν, μικρὸν ναυτικὸν καὶ μικρὰν ἀεροπορίαν. Πλέον αὐτῶν ἀποτελοῦνται ἐκ τοῦ στρατοῦ συνόρων καὶ τοῦ στρατοῦ ἐργασίας.

α) *Τακτικὸς στρατὸς*

Ἡ δύναμις τούτου ὑπολογίζεται σήμερον εἰς 25.000. Οὗτος ἀπαρτίζεται ἐκ πεζικοῦ κυρίως, πυροβολικοῦ, ὀλίγων ἁρμάτων μάχης καὶ ὑπηρεσιῶν. Τὰ στελέχη τοῦ στρατοῦ προέρχονται κατὰ μεγάλην ἀναλογίαν – ἐξαιρέσει ἑνὸς μικροῦ ἀριθμοῦ τοῦ παλαιοῦ καθεστῶτος προσχωρησάντων εἰς τὸν κομμουνισμὸν – ἐκ τῶν ἀνταρτῶν παρτιζάνων. Τὰ μεταπολεμικὰ Συμβούλια κρίσεως ἐπαγγελματικῆς ἱκανότητος δὲν εἶχον λάβει ὡς κύριον κριτήριον τὴν μόρφωσιν τοῦ ἀξιωματικοῦ. Ἕνεκα τούτου πλῆθος ἀνικάνων ἀξιωματικῶν παρέμεινεν εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ· δι᾽ ὃ καὶ τὸ Γεν. Ἐπιτελεῖον ἐπέβαλεν ὡς ἀπαραίτητον δι᾽ ἕκαστον ἀξιωματικὸν νὰ κέκτηται ἀπολυτήριον ἡμιγυμνασίου (Οὐνίκε). Διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τούτων ὠργανώθησαν εἰς τὰς Μονάδας σχολεῖα εἰς τὰ ὁποῖα ἐδίδασκον, διδάσκαλοι καὶ καθηγηταὶ ἀντικείμενα Στοιχειώδους καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν νέων ἀξιωματικῶν ἱδρύθη εἰς Τίρανα ἡ «Σχολὴ Ἐμβὲρ Χότζα» ἐκ τῆς ὁποίας ἐξέρχονται, ἀναλόγως τῆς ἐπιδόσεώς των, ἀνθυπολοχαγοὶ καὶ ἀνθυπασπισταὶ πεζικοῦ, πυροβολικοῦ κ.λ.π. Εἰς δὲ τὴν Σχολὴν ὑπαξιωματικῶν Καντὲτ ἢ Σκεντέρμπεη (Τίρανα) εἰσάγονται νέοι 10 – 12 ἐτῶν ἐξερχόμενοι μετὰ 6 – 7 ἐτῶν φοίτησιν ὡς ὑπαξιωματικοί.

'Ο 'Αλβανὸς στρατιώτης εἶναι τραχύς, σκληρός, λιτοδίαιτος καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην ψυχαγωγίας. Εἶναι ρωμαλέος καὶ πρέπει νὰ θεωρεῖται ὡς ἱκανὸς καὶ σκληροτράχηλος ἀντίπαλος.

'Η μαχητικὴ ὅμως ἀξία τοῦ στρατοῦ ἐν τῷ συνόλῳ εἶναι μειωμένη συνεπείᾳ τῆς ἀνεπαρκοῦς ἐκπαιδεύσεως, τοῦ μὴ ἐφοδιασμοῦ διὰ συγχρόνου ὑλικοῦ, τῆς ἐλλείψεως ἱκανῶν στελεχῶν καί, τὸ καὶ σπουδαιότερον, συνεπείᾳ τοῦ χαμηλοῦ ἠθικοῦ διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ ὁποίου καταβάλλονται ἄνωθεν μεγάλαι προσπάθειαι.

β) *Τὸ Ναυτικὸν*

Τούτου ἡ μαχητικὴ ἀξία δὲν εἶναι σοβαρά. Δὲν δύναται ν' ἀναλάβῃ σοβαρὰς ἐπιχειρήσεις πλὴν τοῦ ἐλέγχου τῶν ἀκτῶν καὶ – εἰς περιωρισμένην κλίμακα – ναρκοθετήσεις περιοχῶν εὑρισκομένων πολὺ πλησίον τῶν ἀκτῶν.

'Η ἐκπαίδευσις κατευθύνεται καὶ ἐλέγχεται ὑπὸ Ρώσων ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ. Πολλὰ ἐκ τῶν στελεχῶν ἔχουν μετεκπαιδευθεῖ εἰς τὴν Σοβ. Ἕνωσιν (*). Πάντως ἡ ἐπαγγελματική των ἱκανότης εὑρίσκεται εἰς λίαν χαμηλὸν ἐπίπεδον.

γ) *'Η 'Αεροπορία*

'Απὸ τοῦ 1945 τὸ νέον καθεστὼς ἀπέβλεψεν εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἀεροπορίας. Εἷς ἀριθμὸς 25 περίπου ὀξιωματικῶν ἐξεπαιδεύετο μέχρι τοῦ 1948 εἰς Γιουγκοσλαυίαν κι' ἐν συνεχείᾳ λόγῳ τῶν σχέσεων Τίτο – Κόμινφορμ, εἰς Ρωσίαν. Σήμερον ἡ 'Αλβανικὴ ἀεροπορία εἶναι ἐφοδιασμένη ὑπὸ τῶν συμμάχων της δι' ἀεριωθουμένων σκαφῶν. Οἱ πιλότοι καὶ οἱ τεχνικοὶ τοῦ ὅπλου ἐκπαιδεύονται εἰς Σοβ. Ἕνωσιν, μὴ ὑπαρχουσῶν ἐν τῇ χώρᾳ οὐδὲ τῶν στοιχειωδῶν προϋποθέσεων ἐκπαιδεύσεως. 'Υπάρχουν ἐν 'Αλβανίᾳ περὶ τὰ 12 ἀεροδρόμια, σπουδαιότερα τῶν ὁποίων εἶναι τὰ τῶν Τιράνων καὶ Βερατίου.

(*) Τὸ 1925 ἡ 'Ελλὰς ἐδέχθη εἰς τὰς Στρατιωτικὰς της Σχολὰς ὁμάδα 'Αλβανῶν κατόπιν αἰτήσεως τῆς Κυβερνήσεώς των καὶ συμφωνίας μετὰ τῆς 'Ελληνικῆς· ἐξῆλθον δὲ τὸ 1930, ἤτοι μετὰ πενταετῆ φοίτησιν, 5 'Αλβανόπαιδες ἐκ τῆς Σ.Σ. Εὐελπίδων καὶ εἷς ἐκ τῆς Ν. Σ. Δοκίμων.

δ) *Στρατὸς ἐργασίας*

Εἰς τοῦτον ὑπηρετοῦν οἱ ἐκ στρατολογήσεως μὴ ἐμπνέοντες ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ καθεστὼς ὡς ἐμφορούμενοι ὑπὸ καπιταλιστικῶν ἰδεῶν. Πλαισιοῦνται ὅμως αἱ μονάδες στρατοῦ ἐργασίας ὑπὸ ἀφωσιωμένων εἰς τὸ καθεστὼς προσώπων. Ἀποστολὴ τοῦ Σ.Ε. εἶναι ἡ ἐκτέλεσις πάσης φύσεως Στρατιωτικῶν ἔργων ὡς, Στρατώνων, Στρατωνισμῶν, ὁδῶν, ἔργων ἀμυντικῆς φύσεως κ.τ.τ. Οἱ στρατιῶται εἶναι ἄοπλοι. Ἀντιθέτως τὰ στελέχη των φέρουν ἰσχυρὸν ὁπλισμόν.

ε) *Στρατὸς Συνόρων*

Φέρων ἐλαφρὸν ὁπλισμὸν ἔχει ὡς ἀποστολὴν τὴν φύλαξιν τῶν συνόρων τῆς ἐπικρατείας. Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ καὶ κύνας. Φέρει τὴν αὐτὴν στολὴν μὲ τοὺς ἄνδρας τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ. Ἡ δύναμίς του σήμερον εἶναι περίπου 8.000 ἄνδρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΣΥΜΜΑΧΙΑΙ-ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΑΙ ΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

α) ***Ἐξωτερικὴ πολιτική***

Ἀφ' ἧς ἡ Ἀλβανία ἐδημιουργήθη ὡς κράτος δὲν ἐγνώρισε πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν. Ἡ Αὐστρουγγαρία, μία τῶν δύο δυνάμεων ἀναδόχων της, δὲν ἐπρόφθασε συνεπείᾳ τοῦ ἐπακολουθήσαντος α' παγκοσμίου πολέμου νὰ τὴν προσαρτήσῃ. Δι' ὃ καὶ ἡ Ἰταλικὴ πολιτικὴ εἴτε ὡς φιλελευθέρα κοινοβουλευτικὴ τοιαύτη εἴτε ὑπὸ τὰ ἐμβλήματα τοῦ Φάτσιο εὗρεν ἐλεύθερον ἔδαφος εἰς τὴν χώραν τῶν Σκιπετάρων. Ἀργότερον (1939) μετέβαλε τὴν ἐξ αὐτῆς πολιτικὴν ἐξάρτησιν τῆς Ἀλβανίας εἰς πλήρη ὑποδούλωσιν ταύτης. Εἰς ἕνα λαὸν μὴ ἔχοντα πολιτικὴν συνείδησιν ὁ κομμουνισμὸς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς κατοχῆς, ὅτε δηλ. ὁ ἐνδημῶν φασισμὸς εἰς τὴν χώραν ἐφέρετο πρὸς τὸ κατώφλιον τοῦ Ἅδου, εὗρε τὸ κατάλληλον πρὸς κατάκτησιν ἔδαφος κι' ἐπεκράτησε τελικῶς ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς ἀντιδράσεως.

Τόσον ἕνεκα τῆς ἐμφύτου δουλοπρεπείας τοῦ Λαοῦ ὅσον καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ νέου καθεστῶτος ἀλλὰ κυρίως διότι ἡ Ἀλβανία δὲν ἠδύνατο νὰ τηρήσῃ αὐτοτέλειαν ὑπήχθη πλήρως εἰς ὑποτέλειαν καὶ κατέστη διπλωματικὸν ἐξάρτημα τῆς Σοβ. Ἑνώσεως.

Ἡ ἐξωτερική της πολιτικὴ ἀπέβλεψεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ κομμ. καθεστῶτος, εἰς ἀποφυγὴν πάσης διαταράξεως δυναμένης νὰ μεταβάλῃ τὸ ἐπιβληθὲν νομικόν, πολιτικὸν καὶ ἐδαφικὸν καθεστώς. Μετέπειτα ὅτε ἐπαγιώθη τὸ καθεστὼς καὶ ὅτε ἡ Ἀλβα-

νία ἠσθάνθη ἀσφαλὴς ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς Σοβιετικῆς προστασίας ἤρχισε προσανατολίζουσα τὴν πολιτικήν της οὐχὶ πλέον εἰς πολιτικὴν κατευνασμοῦ καὶ ἐπιβιώσεως ἀλλὰ εἰς δυναμικωτέραν τοιαύτην ἥτις συνοψίζεται εἰς τὰ κάτωθι :

– Προσπάθειαν ἐπιτεύξεως λύσεως τῶν διαφορῶν της μετὰ τῶν γειτόνων της, ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων αὐτῆς καὶ ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς γενικῆς κομινφορμικῆς πολιτικῆς.

– Προσπάθειαν ὑπονομεύσεως τοῦ Βαλκανικοῦ Συμφώνου διὰ παντὸς τρόπου.

– Ἐπιδίωξιν εἰσόδου της ὡς κράτους – μέλους τοῦ ΟΗΕ, ὅπερ καὶ ἐπέτυχε (14 Δεκεμβρίου 1955).

– Τήρησιν δυναμικῆς πολιτικῆς ἔναντι τῶν κρατῶν τοῦ Ἐλευθέρου Δυτικοῦ κόσμου.

Μέχρι τῆς ρήξεως τῶν σχέσεων Βελιγραδίου – Κομινφόρμ ἡ Γιουγκοσλαυία ὡς ἐντολοδόχος – κηδεμὼν κατηύθυνε τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Ἀλβανίας. Ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου ὅμως 1948 κι' ἐντεῦθεν ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας κατευθύνεται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοῦ Κρεμλίνου.

β) ***Συμμαχίαι—Διεθνεῖς σχέσεις***

Ἡ πολιτικὴ τῆς Ἀλβανίας σήμερον, ἀντλεῖ ἰσχὺν ἐκ μόνου τοῦ πραγματικοῦ γεγονότος ὅτι εἶναι μέλος τῆς Κομινφόρμ, ἐντεταγμένη εἰς τὸν Ἀνατολικὸν συνασπισμὸν μεθ' οὗ συνδέεται διὰ στρατιωτικῆς συμμαχίας βάσει τοῦ συμφώνου Βαρσοβίας (14 Μαΐου 1955) τὸ ὁποῖον ἔθετε τὰς βάσεις τῆς ἑνοποιήσεως τῆς διοικήσεως τῶν στρατῶν τοῦ Ἀνατ. Μπλὸκ καὶ τὸ ὁποῖον συνυπέγραψε καὶ ἡ Ἀλβανία. Βάσει τοῦ συμφώνου Βαρσοβίας ἡ Ἀλβανία ἐτέθη ὑπὸ τὴν Διοίκησιν τοῦ Στρατάρχου Κόνιεφ.

Ἡ Ἀλβανία τηρεῖ διπλωματικὰς σχέσεις μεθ' ὅλων τῶν Κομμουνιστικῶν χωρῶν ἤτοι, ἐκτὸς τῶν ἐν Εὐρώπῃ Σοβιετικῶν δορυφόρων καί, μετὰ τῆς Κίνας καὶ Β. Κορέας. Στενώταται σχέσεις ὅμως ὑφίστανται μεταξὺ Σοβ. Ἑνώσεως καὶ Βουλγαρίας.

Μετὰ τῆς Ἑλλάδος ὑφίσταται κατάστασις ἀνακωχῆς «de facto» δὲν ἔχει δὲ ὑπογραφεῖ εἰσέτι συνθήκη εἰρήνης. Ἡ Ἀλβανία ὑπῆρξεν ὁ κυριώτερος ἔνοχος τοῦ κατὰ τῆς Ἑλλάδος πολέμου τῶν Κ.Σ. οἵτινες ἐκτὸς τῆς ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ἐνισχύσεως ὑπὸ τῆς Ἀλβανίας ἐχρησιμοποίουν καὶ τὸ ἔδαφος αὐτῆς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐνήργουν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὡς ἐξ ἀσφαλοῦς βάσεως ἐξορμήσεως. Τὸ ἀλβανικὸν ἔδαφος ἐχρησιμοποιεῖτο ἐπίσης ὑπ' αὐτῶν διὰ τὸν

ἀνεφοδιασμόν, ἐκπαίδευσιν καὶ ἀνασυγκρότησίν των. Μετὰ δὲ τὴν συντριβὴν τοῦ ΚΣμοῦ (Αὔγουστον 1949) ἅπαντες οἱ συμμορῖται μετὰ τῶν ἡγετῶν των κατέφυγον εἰς 'Αλβανίαν (*).

Σοβαρώτατον ἐμπόδιον διὰ τὴν ἀποκατάστασιν σχέσεων μεταξὺ 'Ελλάδος καὶ 'Αλβανίας εἶναι ἡ μὴ ἐπίλυσις ὑπὲρ τῶν δικαίων ἑλληνικῶν ἀπόψεων τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ ζητήματος.

Εἰς 'Αλβανίαν εὑρίσκεται πάντοτε ρωσικὴ διπλωματικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἀποστολὴ ἥτις εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς πολιτικῆς, στρατιωτικῆς, κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς δραστηριότητος ἐνασκεῖ ἀπόλυτον ἔλεγχον. Ρῶσοι εἰδικοὶ καὶ τεχνικοὶ ὑπάρχουν εἰς ὅλα τὰ ὑπουργεῖα, τὰ ἐργοστάσια, τὰς πετρελαιοπηγάς, τὰ ὀρυχεῖα, τὰς συγκοινωνίας, τὴν καλλιέργειαν. 'Εκτὸς τῆς ρωσικῆς ὑπάρχουν ἐν 'Αλβανίᾳ καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἀποστολαί :

—***Βουλγαρικὴ*** μὲ γεωπόνους ἀσχολουμένους κυρίως μὲ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τῆς καπνοκαλλιεργείας καὶ τῆς κηπουρικῆς.

— ***Τσεχοσλοβακικὴ*** μὲ μηχανικοὺς μεταλλειολόγους.

—***'Α. Γερμανίας***· περιλαμβάνουσα τεχνικοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας.

—***Οὑγγρικὴ*** μὲ γεωλόγους ἀσχολουμένους εἰς ἀνθρακοφόρους περιοχάς.

—***Ρουμανικὴ*** μὲ σιδηροδρομικοὺς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σιδ. δικτύου.

γ) ***Διεθνὴς θέσις***

—***'Ως πρὸς τὸν 'Ανατ. Συνασπισμόν.***

'Η θέσις τῆς 'Αλβανίας εἶναι διακριτική, ὄχι τόσον λόγῳ τῆς δαψιλείας τῶν πόρων της καὶ τοῦ ἐμψύχου δυναμικοῦ της ὅσον, ἕνεκα τῆς γεωγραφικῆς θέσεως ἥν κατέχει καὶ ἥτις διὰ τὸν στρατιωτικὸν συνασπισμὸν τοῦ συμφώνου Βαρσοβίας ἐνέχει μεγάλην στρατηγικὴν σπουδαιότητα.

(*) Εἰς εἰδικὸν στρατόπεδον οἱ 'Αλβανοὶ κρατοῦν εἰσέτι 600—650 "Ελληνας στρατιώτας αἰχμαλωτισθέντας ὑπὸ τῶν ΚΣ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ ἀγῶνος 1947—49 ἐπὶ 'Ελλ. ἐδάφους καὶ ὁδηγηθέντας εἶτα εἰς τὸ 'Αλβανικὸν ἔδαφος.

— *Ὡς πρὸς τὸν Δυτικὸν Συνασπισμὸν*

Αἱ **ΗΠΑ** ἐπιθυμοῦν κι' ἐπιζητοῦν τὴν ἀνατροπὴν τοῦ ὑφισταμένου καθεστῶτος καὶ τὴν ἀντικατάστασίν του ὑπὸ ἀστικοῦ. Ἡ ἄρνησις τῶν Ἀλβανῶν ἐθνικιστῶν ν' ἀναγνωρίσουν τὸ δικαίωμα τῆς Ἑλλάδος ν' ἀποκτήση τὴν Β. Ἤπειρον, ἀναγκάζει τὴν ἀμερικανικὴν πολιτικὴν νὰ θεωρῇ ὡς, ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἐπιζημίαν τὴν Ἑλληνικὴν ἀξίωσιν παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὴν δέχεται ὡς ἀπολύτως δικαίαν.

Ἡ **Ἰταλία** ἐπιζητεῖ ν' ἀνακτήση τὴν πρὸ τοῦ 1939 ἐπιρροήν της εἰς Ἀλβανίαν — γεγονὸς ὅπερ τὴν θέτει ἀντιμέτωπον μὲ τὴν Γιουγκοσλαυΐαν — ὑποστηρίζουσα δὲ τὴν ἐδαφικὴν ἀκεραιότητα τῆς χώρας ἀντιτάσσεται πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν διεκδίκησιν ἐπὶ τῆς Β. Ἠπείρου καθὼς καὶ εἰς τὰς Γιουγκοσλαυικὰς βλέψεις ἐνσωματώσεως — ὡς 7ης ΛΔ — τῆς Ἀλβανίας. Ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Β.Η. παρατηρεῖται εὐθυγράμμισις τῆς Ἰταλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς πολιτικῆς.

Ἡ **Ἀγγλία** ἀπὸ τοῦ 1941 ἦτο κεκηρυγμένη ὑπὲρ τῆς Ἀλβανικῆς ἀκεραιότητος (*) πιστεύουσα ὅτι οὕτω θὰ ὑποκαθίστα μεταπολεμικῶς τὴν Φασιστικὴν Ἰταλίαν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Ἀλβανίας κηδεμονίαν μέσῳ τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐλευθέρας Ἀλβανίας.

Ὅταν ὅμως, συνεπείᾳ τῶν πολλαπλῶν σφαλμάτων τῆς μεσογειακῆς της πολιτικῆς, ἔχασε καὶ εἰς Ἀλβανίαν τὸ πολιτικὸν ἔδαφος προέβη εἰς συγκερασμὸν τῶν ἀπόψεων ἀριστερῶν στοιχείων τῆς ΕΕΑ καὶ τοῦ «κομιτάτου Πρισρένης» (τελοῦντος ὑπὸ Γιουγκοσλαυικὴν ἐπιρροὴν) προφανῶς ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Γιουγκοσλαυικοῦ παράγοντος ἐν τῇ Βαλκανικῇ (κατόπιν μάλιστα καὶ τῆς ἀναπτυσσομένης ὑπὸ τῆς Ἰταλίας δράσεως πρὸς ἐπανάκτησιν ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς Ἀλβανίας) καὶ πιθανώτατα εὐνοοῦσα τὴν ἔνταξιν τῆς Ἀλβανίας εἰς τὴν ὀνειρομένην ὑπὸ τοῦ Τιτοϊκοῦ καθεστῶτος «Γιουγκοσλαυικὴν Ὁμοσπονδίαν».

Ἡ Γιουγκοσλαυία διατηρεῖ πάντοτε τὴν ὀργάνωσιν «κομιτάτον Πρισρένης» ὡς ὄργανον διεισδύσεώς της εἰς Ἀλβανίαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς προσαρτήσεως αὐτῆς. Εἶναι ἀξιοπρόσεκτος ἡ ἀπήχησις

(*) Δι' ὃ καὶ ὑπεχρέωσε τὸν θλιβερὸν πρωθυπουργὸν τῆς ΜΑ Ἐμμ. Τσουδερὸν νὰ προβῇ εἰς τὰς ἀνεκδιηγήτους ἐκείνας δηλώσεις τοῦ Ἰουλίου 1941 γενομένας ἐκ τοῦ Ρ.Σ. τοῦ Β.Β.C. δι' ὧν ἡ Ἑλλὰς ἀπεμπόλει τὰ Ἐθνικὰ δίκαιά της ἐπὶ τῆς Β.Ηπείρου.

τῶν σκοπῶν κι' ἐπιδιώξεων τοῦ ἐν λόγῳ κομιτάτου ἐπὶ τῶν 'Αλβανῶν κατοίκων τῆς Β. 'Ηπείρου.

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει σαφῶς κεχαραγμένην ἔναντι τῆς 'Αλβανίας πολιτικὴν ἀπαιτοῦσα τὴν ἀποχώρησίν της ἐκ τῆς ἐπιδικασθείσης αὐτῇ ἑλληνικωτάτης γῆς τῆς Β 'Ηπείρου.

δ) *'Εθνικαὶ διεκδικήσεις.*

Αὗται αἰωροῦνται εἰς τὰς περιοχὰς Κοσυφοπεδίου καὶ Μετοχίων ἔνθα μία μειονότης 700.000 'Αλβανῶν κατοικεῖ. Αἱ ὑπὸ 'Αλβανῶν κατοικούμεναι περιοχαὶ (Γ) εἶναι αἱ ἐπαρχίαι Τετόβου, Πριστίνης, Πρισρένης, 'Ιπέκ, Νόβι Παζάρ, Τάσλιτσας συνολικῆς ἐκτάσεως 10.000 τετρ. χλμ. Τὸ 1943 οἱ Γερμανοὶ προσήρτησαν τὴν περιοχὴν εἰς τὴν 'Αλβανίαν. Διὰ τῆς ἐπελθούσης ὅμως συμφωνίας Τίτο – Χότζα, ἀλβανικὰ κομμουνιστικὰ σώματα ἀφώπλισαν τὰς δυνάμεις τῶν Κοσοβάρηδων καὶ ἀκολούθως παρέδωσαν τὴν περιοχὴν πάλιν εἰς τοὺς Γιουγκοσλαύους. 'Αργότερον οἱ Γιουγκοσλαῦοι εὐφυῶς πράττοντες μετέφερον συμπαγεῖς πληθυσμοὺς Κοσοβάρηδων εἰς τὰς βορειοτέρας τῶν ἐπαρχίας ἐνῶ εἰς Κοσυφοπέδιον μετέφεραν ἄλλους ἐκ Β. Μὲ τὴν διακοπὴν τῶν σχέσεων Τίτο – Κομινφόρμ ἡ 'Αλβανία ἤγειρεν ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ Κοσυφοπεδίου. 'Η Γιουγκοσλαυία χρησιμοποιοῦσα ὡς ὄργανά της τοὺς ἐν αὐτῇ καταφυγόντας ἐξ 'Αλβανίας ἐμφανίζεται ὡς ἀποδεχομένη τὸ ὑπὸ τῶν Τιράνων τιθέμενον ζήτημα ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐνσωμάτωσιν ὁλοκλήρου τῆς χώρας ὡς νέας (7) Λ.Δ. μιᾶς μεγάλης 'Ομοσπόνδου ΛΔ τῆς Γιουγκοσλαυίας.

Κατὰ τὸ παρελθὸν εἰς περιοχὴν Τσαμουργιᾶς (Φιλιατῶν, Παραμυθιᾶς, Μαργαριτίου καὶ Πάργας) κατῴκουν 18.000 περίπου Τουρκαλβανοί. Πολιτικά τινα κόμματα τῆς 'Αλβανίας περιλαμβάνουν εἰς τὸ πρόγραμμα Ε.Δ. καὶ τὴν Τσαμουργιάν. 'Η 'Αλβανία ὅμως οὐδέποτε ἤγειρεν ἀξιώσεις αἰτήσασα ἁπλῶς τὸ 1945 τὴν ἐπανεγκατάστασιν τῶν Τουρκαλβανῶν εἰς Τσαμουργιάν.

Σχεδὸν ἅπαντες περὶ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἀνεχώρησαν οἰκειοθελῶς δι' 'Αλβανίαν σήμερον δὲ εἷς ἐλάχιστος ἀριθμὸς ἐκ τούτων – ὀλίγων ἑκατοντάδων – διαβιοῖ εἰς τὴν περιοχήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ V

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ

1. Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἀλβανίας ἀνῆκαν εἰς τὰ Πελασγικὰ φῦλλα. Ἡ ὑπὸ τοῦ Αἰμιλίου Παύλου γενομένη καταστροφὴ τῆς Ἠπείρου συμπεριέλαβε καὶ τὴν Ἀλβανίαν, τὴν δὲ ἐποχὴν τοῦ Στράβωνος ἡ χώρα ἀναφέρεται ὡς καταστραφεῖσα καὶ λεηλατηθεῖσα. Ἀργότερον ἡ χώρα κατοικήθη ὑπὸ Ἰλλυρικῶν φύλλων τὰ ὁποῖα ἀπετέλεσαν τὴν Ἀλβανικὴν φυλήν. Οὗτοι, συγγενεῖς τῶν Πελασγῶν, ὡς κατοικοῦντες τὴν χ ώ ρ α ν τ ῶ ν β ρ ά χ ω ν ὠνομάσθησαν Σκιπετάροι. Τὰ παράλια πάντως τῆς χώρας (Ταυλαντία) κατοικοῦντο ὑπὸ Ἑλλήνων οἵτινες κι' ἔκτισαν τὰς πόλεις Ἐπίδαμνον καὶ Ἀπολλωνίαν.

2. Μὲ τὸν διαχωρισμὸν τῆς μεγάλης Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας εἰς Δυτικὴν καὶ Ἀνατολικὴν ἡ Ἀλβανία παρέμεινεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, πλειστάκις πληγεῖσα ἐκ τῶν ἀπὸ Β ἐνεργουμένων βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν. Ἐξ Ἀλβανίας ἐδημιουργήθησαν ἀργότερον ἀποικίαι πρὸς Δ εἰς Ἰταλικὴν Ἀπουλίαν καὶ Σικελίαν πρὸς Ν δέ, εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους Εὔβοιαν, Ὕδραν, Ἄνδρον, Σπέτσας.

3. Ἱστορικὰ στοιχεῖα, ἐν τούτοις σαφῆ περὶ Ἀλβανίας καὶ μέχρι τοῦ ΙΑ' αἰῶνος ἐλλείπουν. Ἔκτοτε γίνεται μνεία ὑπὸ Ἑλλήνων συγγραφέων περὶ Ἀλβανῶν ἢ Ἀρβανιτῶν. Κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν περίοδον ἀπετέλεσε τμῆμα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ἐμφανιζομένη ὑπὸ τὰ ὀνόματα «Νέα Ἤπειρος» καὶ «Θέμα Δυρραχίου». Ἀπετέλεσεν ὡσαύτως τμῆμα τοῦ ἐπὶ Κομνηνῶν «Δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου». Οὐδαμοῦ ὅμως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀναφέρεται ὡς χώρα μὲ σαφῆ ὅρια καὶ ἐθνογραφικὸν χαρακτῆρα. Κατὰ τοῦ θέματος

Δυρραχίου, ἐπέδραμαν κατὰ καιροὺς Νορμανδοί, Βενετοί, Ἡγεμόνες τῆς Κάτω Ἰταλίας καὶ Βούλγαροι. Οἱ Σέρβοι εἰσδύοντες ἀρχικῶς εἰρηνικῶς κατώρθωσαν βραδύτερον νὰ καταλάβουν – ἐπὶ Στεφάνου Ντουσὰν τὸ 1346 – ὁλόκληρον τὴν χώραν.

4. Οἱ συνεχεῖς ἀγῶνες διὰ τὴν κατοχὴν τῆς Ἀλβανίας μεταξὺ ἐπιδρομέων καὶ τῶν κατεχόντων τούτων Βυζαντινῶν, εἶχον ὡς συνέπειαν τὴν μετακίνησιν πρὸς Ν, καὶ τὴν μόνιμον ἐκεῖ ἐγκατάστασιν των τῇ ἀνοχῇ Ἑλλήνων τοπικῶν δεσποτῶν, πολλῶν Ἀλβανῶν οἵτινες ἔκτοτε παρέμειναν εἰς Ἤπειρον, Ἀττικήν, Ἀργολιδοκορινθίαν, τὰς νήσους τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ τὴν Εὔβοιαν.

5. Μὲ τὴν πτῶσιν τοῦ Σερβικοῦ κράτους (1360) ἐμφανίζονται καὶ τὰ πρῶτα ἀνεξάρτητα Ἀλβανικὰ κρατίδια. Εἰς Β Ἀλβανίαν ἓν ὑπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Μπαλσίκι, ἕτερον εἰς Μέσην Ἀλβανίαν ὑπὸ τὸν Κάρολον Θώπιαν. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ Τουρκικοῦ κινδύνου οἱ Ἀλβανοὶ προσκαλοῦν εἰς τὴν χώραν των τοὺς Βενετοὺς καὶ τοὺς παραδίδουν ὁ μὲν Γ. Θώπιας τὸ Δυρράχιον (1392) οἱ δὲ ἀδελφοὶ Μπαλσίκι τὴν Σκόδραν (1395).

6. Κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν Τούρκων εἰς τὴν Βαλκανικὴν καὶ ἀπὸ τοῦ 1389 μέχρι τοῦ 1501 οἱ Ἀλβανοὶ ἀνθίστανται ἐρρωμένως κατὰ τῶν ἐπιδρομέων. Ὁ Ἀλβανὸς ἡγεμὼν Γεώργιος Καστριώτης ἢ Σκεντέρμπεης (1414–1467) προέβαλεν ἡρωϊκὴν πράγματι ἀντίστασιν κατὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν Τούρκων. Οὗτος διὰ πρώτην – καὶ τελευταίαν ἴσως – φορὰν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐπιτυγχάνει νὰ σφυρηλατήσῃ Ἀλβανικὴν ἐθνικὴν συνείδησιν. Ὁ ἐπερχόμενος ὅμως Τουρκικὸς ὁδοστρωτὴρ ἀναγκάζει διὰ τρίτην τώρα φορὰν πολλοὺς ἐκ τῶν Ἀλβανῶν νὰ μετοικήσουν πρὸς Ἰταλίαν ἢ καὶ πρὸς Στερεὰν Ἑλλάδα.

7. Μέχρι τοῦ 1770 ἡ ἱστορία τῶν Ἀλβανῶν περιορίζεται εἰς ἀγῶνας των κατὰ τῶν Μαυροβουνίων μὲ τὴν σύμπραξιν τῶν Ἀρναουτῶν (*). Ἡ Τουρκία ἐνίσχυε τοὺς ἀγῶνας των διότι ἐπεδίωκε τὴν ἐξασθένισιν τῶν ἀτάκτων καὶ ἀντιπειθαρχικῶν τούτων στοιχείων.

Τὸ 1770 ὁ Μαχμοὺτ Μπουσατλῆ, γόνος παλαιᾶς ἀρχοντικῆς ἀλβανικῆς οἰκογενείας, διορισθεὶς πασᾶς ἠγωνίσθη ἐπιτυχῶς κατὰ τῶν Μαυροβουνίων κι' ἐπεχείρησεν ἕνεκεν τῆς ἐπιρροῆς του νὰ κηρυχθῇ ἀνεξάρτητος τῆς Τουρκικῆς κυριαρχίας. Νικήσας παρὰ τὴν Σκόδραν τὰ κατ' αὐτοῦ σταλλέντα τουρκικὰ στρατεύματα ἀπεστάτη

(*) Ἀρναοῦτοι ἀπεκλήθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων οἱ ἐκ συμφέροντος ἐξισλαμισθέντες Ἀλβανοὶ κάτοικοι τῆς χώρας.

σεν έντελῶς ἐκ τῆς Τουρκίας, ἀλλ' εἰς νέαν κατὰ τοῦ Μαυροβουνίου ἐκστρατείαν του ἐνικήθη κι' ἐφονεύθη οἱ δὲ διάδοχοί του ἠναγκάσθησαν ν' ἀναγνωρίσουν καὶ πάλιν τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν.

Ὁ τελευταῖος ἐκ τῆς οἰκογενείας του Μουσταφᾶ Μποτσατλῆ τῆς Σκόδρας ὡς ἐπίσης καὶ ὁ Ἀλβανὸς Ἀλῆ πασᾶς Τεπελενλῆς (1741–1822) ἀποπειρῶνται νὰ ἐπιτύχουν ἀνεξαρτησίαν ἐκ τῆς Πύλης ἀλλ' ἀποτυγχάνουν εἰς τὰ κινήματά των, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ἡ Τουρκία ἐπέτυχε βαθμιαίαν ἐπιβολὴν συγκεντρωτικοῦ συστήματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι οἱ ἡγεμόνες οὗτοι διαπνεόμενοι ἀπὸ ἀντιχριστιανικὰ αἰσθήματα δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συγκεντρώσουν ὅλους τοὺς Ἀλβανούς. Καὶ ὁ μὲν Μουσταφᾶ πασᾶς πολιορκηθεὶς εἰς Σκόδραν (1823) παρεδόθη εἰς τὸν Σουλτᾶνον Μαχμοὺτ ὅστις, πεισθεὶς περὶ τῆς πλήρους ὑποταγῆς αὐτοῦ, τὸν διώρισε διοικητὴν πολλῶν ἐπαρχιῶν. Ὁ δὲ Ἀλῆ πασᾶς ἠναγκάσθη νὰ καταφύγη εἰς τὴν νησίδα τῆς λ. Ἰωαννίνων ὅπου καὶ ἐφονεύθη.

8. Ἔκτοτε οἱ Σουλτᾶνοι μετῆλθον πολιτικὴν διαλλαγῆς πρὸς τοὺς Ἀλβανοὺς περιποιούμενοι πολυειδῶς τοὺς Ἀλβανοὺς φυλάρχους. Προσλαμβάνουν πλείστους νέους Ἀλβανικῶν οἰκογενειῶν μπέηδων εἰς Κωνσταντινούπολιν, τοὺς ἐκπαιδεύουν καὶ χρησιμοποιοῦν εἴτε ὡς ὑπασπιστάς των (γιαβέρηδες) εἴτε εἰς θέσεις διοικητικάς, πολιτικὰς καὶ στρατιωτικάς.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Κ αἰῶνος (1909–1911) οἱ Ἀλβανοὶ ἀρχίζουν νὰ δημιουργοῦν ζητήματα εἰς τὴν Τουρκίαν—ὑποκινούμενοι ὑπὸ τῆς Αὐστροουγγαρίας—διὰ συχνῶν τοπικῶν ἐξεγέρσεων τὰς ὁποίας οἱ Τοῦρκοι κατέβαλαν ἀποστέλλοντες κατ' αὐτῶν διαφόρους πασάδες, ὡς τὸν Τζαβὶτ καὶ Ἀλῆ Ριζᾶ (*), τοὺς γνωστοὺς καὶ παρ' ἡμῖν ἐκ τοῦ πολέμου 1912–13. Αἱ ἐξεγέρσεις αὗται τῶν Ἀλβανῶν ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς τὴν Τουρκίαν ἀφαιρέσεως τῶν προνομίων τῶν Ἀλβανῶν, ἐπιβολῆς νέων φόρων καὶ ὑποχρεωτικὴν των στράτευσιν.

9. Τὸ 1877–78, καίτοι Ρῶσοι πράκτορες προέτρεπον τοὺς Ἀλβανοὺς εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τῶν Τούρκων, οὗτοι παρέμειναν πιστοὶ εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἡ μετέπειτα Βερολίνειος συνθήκη παρεχώρει τὰς περιοχὰς Βράνιε καὶ Κουρσούμλιε ἤτοι τὰς περιοχὰς τῶν κοιλάδων τοῦ Ἀν. Μοράβα καὶ Τοπλίτσα εἰς τοὺς Σέρβους, τὰς περιοχὰς δὲ Κουσίνιε Πλάβα, Χότι καὶ Κλεμέντι (ἄνω κοιλάδος Λίμ) παρεχώρει εἰς τοὺς Μαυροβουνίους. Οἱ Ἀλβανοὶ τότε συνηνώθησαν κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς τῆς συνθήκης, ἀπετέλεσαν μίαν ἄκαμπτον γραμ-

(*) Μάχαι περὶ τὸ Ἐλβασάν, Κάτσανικ καὶ ἀλλαχοῦ.

μὴν (Ligne Albanaise) ἀποφασισμένοι ν' ἀντιταχθοῦν καὶ διὰ τῶν ὅπλων. Ἕνεκα τούτου οἱ Μαυροβούνιοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προεκταθοῦν εἰς τὰ ἐπιδικασθέντα ἐδάφη ἀπευθυνθέντες εἰς τὸς Μεγάλας Δυνάμεις. Αὗται ἠνάγκασαν τὴν Ὑψ. Πύλην ἀντὶ τῶν προδικασθεισῶν περιοχῶν νὰ παραχωρήση εἰς τὸ Μαυροβούνιον τὸ Dulzigno παρὰ τὴν Ἀδριατικήν, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Οἱ Ἀλβανοὶ κατόπιν τούτου ἐπανεστάτησαν κατὰ τῆς Τουρκίας ὡς μὴ προστατευσάσης τὰ ἐθνικά των δίκαια. Ἡ Πύλη ἀπέστειλε τὸν Δερβὶς πασᾶν μὲ 30.000 κατὰ τῶν Ἀλβανῶν ὅστις μᾶλλον διὰ τῆς διπλωματίας ἢ τῆς δυνάμεως τῶν ὅπλων ἐπέτυχε νὰ καταθέσουν οἱ Ἀλβανοὶ τὰ ὅπλα (1881).

10. Τὸ 1912 δημιουργεῖται ἡ Ἀλβανία ὡς κράτος, τῇ ἐπινεύσει Ἰταλίας καὶ Αὐστρουγγαρίας. Μία δῆθεν «κίνησις Ἀλβανῶν» σημειωθεῖσα εἰς Αὐλῶνα τὸν Νοέμβριον 1912 ὑπῆρξε πρόσχημα νὰ ζητήσουν καὶ ἐπιτύχουν τὸν Δεκέμβριον 1912 αἱ δύο Μεγάλαι Δυνάμεις τῆς Ἀδριατικῆς τὴν «ἀνεξαρτησίαν» τῆς Ἀλβανίας.

Τὸν αὐτὸν μῆνα καθωρίσθησαν ὑπὸ διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς τὰ σύνορά της.

Τὸν Φεβρουάριον 1914 οἱ Ἀλβανοὶ ἐν ἀναμονῇ τοῦ ἡγεμόνος Γουλιέλμου τοῦ Βήδ, ἐπευφήμησαν ἕνα κλόουν ἱπποδρομίου τὸν ὁποῖον ἐξέλαβον ὡς τὸν εἶχον μὲ τὴν χρυσοποίκιλτον στολήν, ἅμα τῇ ἀφίξει του, ὡς τὸν ἀναμενόμενον βασιλέα των(*). Ἐπὶ 5 ἡμέρας οὗτος ἐκυβέρνησε τὴν χώραν ὡς «Βασιλεὺς τῶν Ἀλβανῶν». Ὁ Γουλιέλμος τοῦ Βὴδ εὑρεθεὶς πρὸ δυσχερειῶν, ἐγκατέλειψε τὸ ἴδιον ἔτος (1914) τὴν χώραν.

11. Τὴν 29ην Ἰουλίου 1919 συνεφωνήθη μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας ὅπως ἡ Ἑλλὰς κρατήσει τὴν Β. Ἤπειρον καὶ ἡ Ἰταλία τὴν Σάσωνα καὶ Αὐλῶνα. Οἱ Ἰταλοὶ ἐκδιωχθέντες βιαίως ἐκ τοῦ Αὐλῶνος δὲν ἐσεβάσθησαν καὶ τὴν συμφωνίαν. Τοὐναντίον ἤρχισαν ὑποστηρίζοντες τὴν ἀκεραιότητα τῆς Ἀλβανίας καὶ ἀλβανικότητα τῆς Β. Ἠπείρου. Διὰ τῆς δηλώσεως Νοεμβρίου 1921 αἱ Μ. Δυνάμεις Ἀγγλία, Γαλλία, Ἰταλία καὶ Ἰαπωνία ἀνεγνώρισαν τὴν μὲν Β. Ἤπειρον Ἀλβανικὴν εἰς δὲ τὴν Ἰταλίαν τὸ δικαίωμα ἐπεμβάσεως ἐὰν διέτρεχε κίνδυνον ἡ ἀκεραιότης τῆς Ἀλβανίας. Ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις τῆς Ἀλβανίας ἐξελίσσεται ἀνωμάλως. Τὸ 1920 δολοφονεῖται ὁ πανίσχυρος Ἀλβανὸς Ἐσσὰτ πασᾶς καὶ ἱδρύεται ἀμέσως ἀντιβασιλεία ἥτις

(*) Οὗτος, ἡλικίας σήμερον 80 ἐτῶν, ζῇ εἰς Ἀμβοῦργον, φέρει πάντοτε τὸν τίτλον «Βασιλεὺς Ὄθων Α' τῆς Ἀλβανίας» καὶ ἀσκεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ταχυδακτυλουργοῦ.

ἐπιτυγχάνει ν' ἀποτρέψη μεγαλυτέρας ἀνωμαλίας. Τὸ 1924 ἀνατρέπεται ἡ ἀντιβασιλεία ὑπὸ τοῦ 'Ελληνομαθοῦς 'Επισκόπου Φὰν Νόλη. Νέα ἐπανάστασις ἀνατρέπει τὸν Φὰν Νόλη καὶ φέρει εἰς τὴν ἀρχὴν τὸν Τουρκαλβανὸν (Σουννίτην) 'Αχμὲτ Ζώγου ὅστις στέφεται καὶ «βασιλεὺς τῶν 'Αλβανῶν» τὸ 1928.

12. Τὴν 27ην Νοεμβρίου 1926 ὑπεγράφη εἰς Τίρανα συνθήκη, πενταετοῦς ἰσχύος μετὰ τῆς 'Ιταλίας δι' ἧς ἡ τελευταία ἀναλαμβάνει τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ 'Αλβανικοῦ Status quo ἐν περιπτώσει προσβολῆς κατὰ τῆς 'Αλβανίας. 'Η συνθήκη αὕτη ἐπιφέρει σημαντικὴν μείωσιν τῆς 'Αλβανικῆς κυριαρχίας καὶ οἰκονομικὴν ὑποδούλωσιν καὶ ἐξάρτησιν τῆς χώρας ἐκ τῆς 'Ιταλίας προπαρασκευάζει δὲ τὸ ἔδαφος τῆς ἐθνικῆς ὑποδουλώσεως αὐτῆς ὡς προτεκτοράτου τῆς 'Ιταλίας (*).

Τὴν 9ην 'Απριλίου 1939 ἄνευ σχεδὸν ἀντιστάσεως τῶν 'Αλβανῶν οἱ 'Ιταλοὶ ἀπεβιβάζοντο ὡς αὐθένται ἄνευ προσωπείου πλέον τὴν φορὰν αὐτὴν καὶ κατελάμβανον τὴν χώραν τὴν ὁποίαν μῆνας τινὰς βραδύτερον χρησιμοποιοῦν ὡς ὁρμητήριον — βάσιν των διὰ νὰ ἐξαπολύσουν τὴν ἐπίθεσίν των κατὰ τῆς 'Ελλάδος.

13. Τὴν 9ην Σεπτεμβρίου 1943 μὲ τὴν 'Ιταλικὴν συνθηκολόγησιν ἔληξε καὶ ἡ ὑπὸ τῶν 'Ιταλῶν κατοχὴ τῆς 'Αλβανίας καὶ ἡ χώρα κατελήφθη ὑπὸ Γερμανικοῦ στρατοῦ.

'Υπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ 'Εμβὲρ Χότζα καὶ τῇ ὑποκινήσει τῶν Γιουγκοσλαύων κομμουνιστῶν ὠργανώθη διαρκούσης τῆς κατοχῆς τὸ ἀνταρτικὸν ἀλβανικὸν κίνημα. Μὲ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Γερμανῶν ἐκ τῆς χώρας (29 – 11 – 1944) ὁ Χότζα ἀνέλαβεν εἰς χεῖρας τὴν ἐξουσίαν]κι' ἐνέταξεν ἀμέσως τὴν 'Αλβανίαν εἰς τὸν Σοβιετικὸν συνασπισμόν, εἰςτοὺς κόλπους τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται μέχρι καὶ σήμερον καὶ δὴ ὑπὸ τὸν ἀπόλυτον ἔλεγχον τοῦ Κρεμλίνου.

(*) 'Ολίγον ἐνωρίτερον συνεδέθησαν οἱ 'Αλβανοὶ μὲ τοὺς 'Ιταλοὺς καὶ διὰ κοινωνικῶν δεσμῶν. 'Ο 'Ιταλὸς ὑπουργὸς τῶν 'Εξωτερικῶν Γκαλεᾶτσο Τσᾶνο, γαμβρὸς τοῦ Μουσσολίνι ἐγένετο παράνυμφος εἰς τοὺς γάμους τοῦ βασιλέως 'Αχμὲτ Ζώγου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VI

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Α) ΑΞΙΑ ΑΥΤΗΣ ΛΟΓΩ ΘΕΣΕΩΣ

Ἡ θάλασσα τοῦ Ἀδρία εἶναι ζωτικὸς χῶρος δύο μεγάλων κρατῶν. Τῆς Ἰταλίας καὶ Γιουγκοσλαυΐας.

Διὰ τὴν Ἰταλίαν ἡ Ἀδριατικὴ εἶναι θάλασσα — πνεύμων. Διαβρέχουσα αὕτη ἀπ' Α τὴν λίαν επιμήκη Ἰταλ. χερσόνησον ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον τμῆμα τοῦ ἐθνικοῦ Ἰταλικοῦ χώρου· ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ἐπὶ τῶν Ἰταλικῶν παραλίων ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς εὑρίσκονται μεγάλης σπουδαιότητος ἐπιλιμένια κέντρα, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι μὲ τὴν σημερινὴν ἐξέλιξιν τῶν μέσων ἤτοι τῶν μεγάλης ἐμβελείας μηχανημάτων ἐπιτηρήσεως καὶ τῶν μεγάλου βεληνεκοῦς μέσων πυρός, τὸ Ἰταλικὸν ἔδαφος τίθεται κ α θ' ὁ λ ο κ λ η ρ ί α ν ὑπὸ τὸν ἔλεγχον καὶ εἰς τὴν ἀπόλυτον διάκρισιν στόλου κυριαρχοῦντος τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης.

Ἡ Γιουγκοσλαυΐα, ἐξ ἄλλου, μὴ ἔχουσα οὐδεμίαν ἑτέραν θάλασσαν εἰς τὴν ἐπικράτειάν της, ἐπικοινωνεῖ ἀποκλειστικῶς μόνον διὰ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μὲ τοὺς λιμένας τῆς γῆς· ἤτοι ἀποτελεῖ δι' αὐτὴν ἡ Ἀδριατικὴ χῶρον θαλάσσιον ἡ ἐπὶ τοῦ ὁποίου κυριαρχία ἐξασφαλίζει τὴν δυνατότητα τοῦ ἀπὸ θαλάσσης καὶ ἐξ οἱουδήποτε λιμένος τῆς ὑφηλίου ἀνεφοδιασμοῦ τῆς χώρας, ἐν περιπτώσει πολέμου.

— Ἡ Ἀδριατικὴ ὅμως θάλασσα δὲν εἶναι ἀνοικτὴ τοιαύτη ὡς συμβαίνει μὲ ἄλλας θαλάσσας τῆς Μεσογείου (Λιβύης, Ἰονίου, Κιλι-

κίας κ.ἄ.) Λίαν ἐπιμήκης καὶ στενὴ αὕτη ἐπικοινωνεῖ μόνον δι' ἑνὸς θαλασσίου στενοῦ 40 μόλις μιλίων πλάτους μετὰ τῆς λοιπῆς ὑγρᾶς λεκάνης τῆς Μεσογείου. Τὸ στενὸν τοῦ 'Οτράντο ὡς πῶμα μιᾶς ἐμφιαλωμένης θαλάσσης ἀσκεῖ τὸν πλήρη ἔλεγχον ἐπ' αὐτῆς. Τοῦτο ὅμως σχηματίζεται ἐκ τῶν 'Ιταλικῶν ἐδαφῶν (Δ) καὶ τῶν 'Αλβανικῶν (Α). 'Εκ τοῦ γεωγραφικοῦ ὅθεν ἀλβανικοῦ χώρου ἀσκεῖται πλήρως ὁ ἔλεγχος τῆς 'Αδριατικῆς θαλάσσης. 'Εν τελικῇ ἀναλύσει, ἡ ἀσφάλεια ἀπὸ θαλάσσης τῆς 'Ιταλίας καὶ Γιουγκοσλαυίας ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ 'Αλβανικοῦ χώρου. 'Αλλὰ καὶ διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι εἶναι ἡ μόνη χώρα τοῦ 'Ανατολικοῦ συνασπισμοῦ ἥτις ἔχει ἀκτὰς ἐπὶ τῆς Μεσογείου προσαποκτᾶ αὕτη μεγάλην στρατ. ἀξίαν.

—'Η ειδικὴ θέσις τῆς 'Αλβανίας τὴν καθιστᾶ ἓν προκεχωρημένον ὀχυρὸν τοῦ 'Ανατολικοῦ Μπλὸκ εἰς τὴν Μεσόγειον τὸ ὁποῖον ὀχυρὸν ναὶ μὲν εἶναι μεμονωμένον καὶ ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου—εἰς μελλοντικὴν σύρραξιν—ἐπισφαλὲς κι' ἐπιδεκτικὸν ἐξουδετερώσεως, πλὴν ὅμως θὰ δυνηθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ μέχρις οὗ τεθῇ ἐκποδὼν ὑψίστης σημασίας ἀποστολὴν τοσούτῳ μᾶλλον, καθόσον πρέπει νὰ θεωρῆται πλέον ἢ βέβαιον ὅτι ἐπὶ τοῦ 'Αλβανικοῦ χώρου πλὴν τῶν 12 ὑπαρχόντων ἀεροδρομίων, τῶν σημαντικῶν ναυτικῶν βάσεων Αὐλῶνος καὶ Σάσωνος, ὁ ἰσχυρὸς σημερινὸς κυρίαρχος (Σοβ. Ἕνωσις) θὰ ἔχῃ ἀσφαλῶς ἐγκαταστήσει καὶ βάσεις ἐκτοξεύσεως πυραύλων καὶ τηλεκατευθυνομένων βλημάτων. Αὗται, λόγῳ τοῦ προδεδικασμένου τῆς τύχης των καὶ μέχρις ὅτου τεθοῦν ἐκτὸς ἀγῶνος καὶ ἐν ἀρχῇ τούτου, θὰ εἶναι ἐπιφορτισμέναι μὲ τὴν ἀποστολὴν τῆς διὰ συγκεντρωτικῶν πυρῶν ὅπλων μαζικῆς καταστροφῆς ἐξουδετερώσεως ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς τῶν σημαντικωτέρων βάσεων τοῦ ΝΑΤΟ εἰς Β. 'Αφρικὴν (Οὐΐλας, Βεγγάζης κ.ἄ.)6ου 'Αμερ. στόλου, αἵτινες ἐκ τῶν βάσεων 'Αλβανίας εὑρίσκονται ἐντὸς βεληνεκοῦς μικροτέρου τῶν μεσαίου τοιούτου τῶν βλητικῶν(*) βλημάτων. 'Η μικρὰ ἀπόστασις τοῦ στόχου ἀπὸ τῆς βάσεως ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα. 'Η ἀκρίβεια—τό γε νῦν ἔχον—ἐπὶ τοῦ στόχου, ἐπηρεάζεται μεγάλως ἐκ τῆς ἀποστάσεώς του ἐκ τῆς βάσεως ἐκτοξεύσεως. Ἔχει γίνει παραδεκτὸν ὅτι διὰ τὴν καταστροφὴν μιᾶς βάσεως (στόχου) κειμένης εἰς ἀπόστασιν 3 χιλ. μιλ. θ' ἀπαιτηθοῦν τοὐλάχιστον 40 διηπειρωτικοὶ βλητικοὶ πύραυλοι φέροντες ἰσχυροτάτην ἐμπροσθίαν ὑδρογονικὴν γόμωσιν. Εἶναι γνωστὸν ἐξ ἄλλου ὅτι τὸ κατευθυντήριον σύστημα τοῦ διηπειρωτικοῦ πυραύλου πρέπει

(*) Κακῶς καθιερώθη ἡ λέξις «βαλλιστικῶν».

νά εἶναι εἰς θέσιν νά κρατῇ τόν πύραυλον ἐ ν τ ὸ ς 1|10 τ ῆ ς μ ο ί ρ α ς ἀπό τῆς πτητικῆς αὐτοῦ τροχιᾶς, ἐάν δέ ἡ ἀνακοπτική ταχύτης του δέν εἶναι σαφῶς καθωρισμένη, ὁ στόχος θά διαφύγη τήν καταστροφήν. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται δυσκολώτερον ἐπί μεγάλων ἀποστάσεων ἤ τῶν μικροτέρων. Συγκριτικῶς λοιπόν πρός ἄλλας βάσεις τοῦ 'Αν. συνασπισμοῦ στρεφομένας κατά τῶν Μεσογειακῶν βάσεων τοῦ ΝΑΤΟ, ἡ βάσις 'Αλβανία παρέχει σημαντικά στρατηγικά καί τακτικά πλεονεκτήματα εἰς τόν ἀντίπαλον 'Ανατ. συνασπισμόν.

Β) Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΩΣ ΒΑΣΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

'Ως μεμονωμένη βάσις ἐπικοινωνοῦσα μόνον ἐναερίως μετά τῶν λοιπῶν βάσεων καί τοῦ κέντρου τοῦ 'Αν. Μπλόκ – καθόσον ἀπό θαλάσσης θά εἶναι δυσχερής ἄν μή ἀδύνατος ἐπικοινωνία – ἔχει π ε ρ ι ο ρ ι σ μ έ ν α ς δ υ ν α τ ό τ η τ α ς χρησιμοποιήσεώς της ὡς βάσεως ἐξορμήσεως δι' ἀνάληψιν εὐρυτέρας κλίμακος ἐπιχειρήσεων. Οὐχ' ἧττον ὅμως ὁ ἐχθρός, κατέχων ἰ σ χ υ ρ ῶ ς τήν βάσιν «Βουλγαρία», θά ἐπιδιώξη τήν χερσαίαν ἐπαφήν ἀμφοτέρων, ἀναλαμβάνων πρός τοῦτο κυρίαν μέν προσπάθειαν ἐκ τῆς βάσεως Βουλγαρία κατά τούς πρός Δ βαίνοντας ἐκ ταύτης ἄξονας προελάσεως (μέσῳ Μακεδονίας) δ ε υ τ ε ρ ε ύ ο υ σ α ν δέ ἐκ τῆς βάσεως «'Αλβανία» πρός ΝΑ καί Α (Ἤπειρον, Μακεδονίαν) κατά τούς πρός τάς κατευθύνσεις ταύτας βαίνοντας ἄξονας προελάσεως.

'Η «βάσις 'Αλβανία», ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἀποτελεῖ μίαν σοβαράν ἀπειλήν κατά τοῦ ΝΑΤΟ εἰς τήν Μεσόγειον. 'Εξ αὐτῆς εἶναι δυνατόν, πλήν τῆς πρός Α ἀναλαμβανομένης ἐνεργείας, ν' ἀναληφθῇ καί τοιαύτη πρός ΝΑ 'Ιταλίαν καί 'Ελλάδα μέ ἀντικειμενικόν σκοπόν τήν διάσπασιν εἰς τήν περιοχήν ταύτην τῆς συνοχῆς τοῦ ΝΑΤΟ.

Γ) ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΩΣ ΠΗΓΗΣ ΠΟΛΕΜΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

'Η βιομηχανία καί ,γενικώτερον, τό πλουτοπαραγωγικόν δυναμικόν τῆς χώρας εἶναι ἀσήμαντα. 'Εξαιρέσει ἑνός ἀριθμοῦ στρατηγικῶν πρώτων ὑλῶν ἡ 'Αλβανία δέν παρέχει ἄλλο ἐνδιαφέρον οὔτε εἰ·

ναι ἀξιόλογος ἡ συμβολή της εἰς τὸ οἰκονομικὸν πεδίον τοῦ συνασπισμοῦ εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει. Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ὑπάρχουν ἐν τῇ χώρᾳ πετρελαιοπηγαὶ ἐκ τῶν ὁποίων δύνανται νὰ τροφοδοτηθοῦν – καὶ μὲ τὴν προϋπόθεσιν τῆς κατασκευῆς συγχρονισμένων διϋλιστηρίων – εἰς καύσιμα αἱ βάσεις Αὐλῶνος καὶ Σάσωνος, ἤτοι αἱ ὑποβρύχιοι μονάδες αἵτινες θὰ χρησιμοποιήσουν τὰς βάσεις ταύτας, ἡ Ἀλβανία ἔχει μέγα ἐνδιαφέρον ὡς πηγὴ παροχῆς πετρελαίου.

Τὸ ἔμψυχον δυναμικὸν τῆς χώρας εἶναι ἀσήμαντον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐνισχύσεως τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τοῦ Ἀν. συνασπισμοῦ ἤτοι τῆς ἐνεργητικῆς συμβολῆς του εἰς ἀγῶνα διὰ συγχρόνων μέσων καὶ μεθόδων, καθόσον στερεῖται τῆς σχετικῆς ὀργανώσεως, ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐξοπλισμοῦ ἐνῶ ἐξ ἄλλου εἶναι ὀλιγάριθμον. Ἐν τούτοις τὸ φύσει δουλοπρεπὲς τοῦ Ἀλβανοῦ, ἡ μὴ ἐνεργὸς ἀντίδρασίς του, ἡ ἔλλειψις πολιτικῆς συνειδήσεως καὶ ἡ μοιρολατρικὴ ὑποταγὴ πρὸς τὸν ἑκάστοτε αὐθέντην, βοηθοῦν μεγάλως τὴν πολεμικὴν προσπάθειαν τοῦ ἰσχυροῦ κυριάρχου ὅστις ἀπερίσπαστος ἐξ ἐσωτερικῆς ἀντιδράσεως πραγματοποιεῖ τοὺς πολεμικούς του σκοπούς. Οὔτε πρὸς τοὺς Ἰταλοὺς κατακτητάς, οὔτε πρὸς τοὺς κομμουνιστὰς βασανιστὰς ἐξεδηλώθη ποτὲ ἡ παραμικρὰ ἀντίδρασις τοῦ Ἀλβανοῦ. Τοὐναντίον οἱ Ἀλβανοὶ ὑπηρέτησαν τὸ 1939–41 κατὰ τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν εἰς τὸ ἔδαφός των πόλεμον τοὺς Ἰταλοὺς αὐθέντας των ὅσον καὶ σήμερον ὑπηρετοῦν πιστότατα τοὺς αὐθέντας των τοῦ Κρεμλίνου.

Δ) ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΣΙΣ

Οἱ Ρωμαῖοι ἐχρησιμοποίησαν τὴν Ἀλβανίαν ὡς βάθρον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐστήριξαν τὰς ἐπὶ τῆς Βαλκανικῆς κατακτήσεις των. Εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἐπιδάμνου (Δυρράχιον) εἶχε τὴν ἀφετηρίαν της ἡ Ἐγνατία ὁδὸς Ρώμης – Θεσσαλονίκης – Θράκης διὰ τὴν ἐν τῇ Βαλκανικῇ διαδρομήν της.

Ὡς Θέμα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ἡ Ἀλβανία ἐδέχθη πλειστάκις τὰς ἐπιδρομὰς διαφόρων κατερχομένων πρὸς Ν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν καὶ οἵτινες κατὰ κανόνα ἀπεκρούοντο. Οἱ Σταυροφόροι τῆς Γ΄ σταυροφορίας ἠκολούθησαν τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Ἀλβανίας πρὸς Μακεδονίαν – Θράκην καὶ Μικρασίαν.

Τὰ συμφέροντα δύο μεγάλων δυνάμεων, Ἰταλίας καὶ Αὐστρουγγαρίας, συγκλίνοντα πρὸς τὴν κατάκτησιν τῆς Αἰγαιακῆς λεκάνης,

τῆς μὲν πρώτης διὰ τῆς καθόδου μέσῳ τῆς κοιλάδος 'Αλιάκμονος τῆς δὲ ἑτέρας μέσῳ τῶν κοιλάδων 'Εριγῶνος καὶ 'Αξιοῦ συνενωθέντα εἰς τὸν κοινὸν σκοπὸν τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ ἰδίου μέσου, ἔκαμαν ὥστε νὰ δημιουργηθῇ ἡ 'Αλβανία ὡς «κράτος». "Επαυσεν ὑφισταμένη ἡ διελκυστίς ὅταν ἀπὸ τὸ Εὐρωπαϊκὸν προσκήνιον ἐξηφανίσθη μετὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ἡ Δυαδικὴ Μοναρχία τῶν 'Αψβούργων. Οἱ 'Ιταλοὶ ἀπερίσπαστοι ἐστράφησαν πρὸς τὴν 'Αλβανίαν εἰς τὴν ὁποίαν ἄνευ ἀντιδράσεώς τινος ἐκ μέρους ἰθυνόντων καὶ λαοῦ ἠδυνήθησαν νὰ διεισδύσουν καὶ ἑδραιωθοῦν, τελικῶς δὲ νὰ τὴν καταλάβουν ἐξ ὁλοκλήρου.

Τὴν βάσιν 'Αλβανίαν ἐχρησιμοποίησαν ὡς ἰσχυρὸν προγεφύρωμα ἐν τῷ Βαλκανικῷ χώρῳ κι' ἐξ αὐτοῦ ἐξώρμησαν τὸ 1940 – πρὸς κατάκτησιν τῆς 'Ελλάδος καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ νὰ ἐπεκταθοῦν πρὸς Α – ἐπιχειροῦντες νὰ πραγματοποιήσουν τὰ μεγαλεπήβολα ὄνειρά των τῆς παλιγγενεσίας τοῦ Impero Romano. Τὰ ὡραῖα ταῦτα ὄνειρα κρημνισθέντα ἀπὸ τοὺς βράχους τῆς Πίνδου μετεβλήθησαν ἀπὸ τὸ 'Ελληνικὸν «ἀλβανικὸν ἔπος» εἰς ἐφιάλτην τοῦ 'Ιταλικοῦ "Εθνους.

Οἱ κομμουνισταὶ ἐπέμειναν εἰς τὴν συγκράτησιν τῆς 'Αλβανίας, – μετὰ τὴν ἀνταρσίαν τοῦ Τίτο – ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ συνασπισμοῦ των ἀποβλέποντες εἰς τὴν ὀργάνωσιν ἑνὸς ἰσχυροῦ βάθρου ἐκ τοῦ ὁποίου θὰ ἠδύναντο νὰ κατακτήσουν τὴν 'Ελλάδα. Μετέπειτα διὰ τῆς συμπήξεως τοῦ ΝΑΤΟ ἡ ἔπαλξις 'Αλβανία ἀπέκτησεν ὅλως ἰδιαιτέραν στρατ. ἀξίαν διὰ τὸν 'Αν. συνασπισμὸν καθόσον ἐξ αὐτῆς ἀπειλεῖται αὐτὴ αὕτη ἡ ἀμυντικὴ διάταξις τῶν ἐλευθέρων κρατῶν εἰς τὸ Θ.Ε. τῆς Μεσογείου, καὶ ἡ διάσπασις τοῦ στρατηγ. μετώπου τοῦ ΝΑΤΟ. 'Αλλά, τὸ καὶ σπουδαιότερον, μὲ τὴν ὁσημέραι ἐξέλιξιν τῶν ὅπλων μαζικῆς καταστροφῆς, ἡ 'Αλβανία προσαποκτᾷ ἔτι μείζονα στρατηγικὴν ἀξίαν καὶ καθίσταται διὰ μὲν τὸν 'Ανατ. συνασπισμὸν ἔπαλξις ἰσχύος διὰ δὲ τὸν ἐλεύθερον κόσμον χῶρος θανασίμου ἀπειλῆς κατὰ τῶν Μεσογειακῶν κρατῶν τοῦ συνασπισμοῦ του.

'Η τοιαύτη ἀπειλὴ – λόγῳ χαρακτῆρος καὶ ἰδιοσυγκρασίας τοῦ 'Αλβανικοῦ «"Εθνους» τῆς μὴ πολιτικοκοινωνικῆς συνειδήσεώς του καὶ λόγῳ τοῦ ἀδυνάτου τῆς ὀρθοποδήσεώς του ὡς «Κράτους ἐλευθέρου» συνεπείᾳ τῆς οἰκονομικῆς ἀπαθλιώσεως ἕνεκεν τῆς ὁποίας ἀναγκάζεται ν' ἀποδέχεται σὺν τῇ οἰκονομικῇ καὶ τὴν πολιτικὴν ὑποδούλωσιν – ἐγκυμονεῖ τοὺς μεγαλυτέρους τῶν κινδύνων διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ ἀσφάλειαν τῶν δύο ἰδίᾳ Βαλκανικῶν χωρῶν 'Ελλάδος καὶ Γιουγκοσλαυίας καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἂν μὴ καὶ παγκοσμίου εἰρήνης γενικώτερον. 'Επιβάλλεται ὅθεν ἐκ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν πραγμά-

των ἡ ἀπάλειψις ἐκ τοῦ χάρτου τῆς Βαλκανικῆς τοῦ «κράτους Ἀλβανία», ἡ ἐνσωμάτωσις τῶν Β τοῦ π. Σκούμπι ἐδαφῶν εἰς Γιουγκοσλαυΐαν καὶ ἡ μέχρι τοῦ π. Σκούμπι μετατόπισις τῶν πρὸς «Ἀλβανίαν» συνόρων τῆς Ἑλλάδος. Οὕτω ἡ μὲν Ἤπειρος θ' ἀνῆκεν ἐξ ὁλοκλήρου τοῦ λοιποῦ εἰς Ἑλλάδα, ἡ δὲ Β αὐτῆς περιοχὴ ἀπὸ τῆς Ἀδριατικῆς μέχρι τῶν Β Ἀλβανικῶν Ἄλπεων εἰς Γιουγκοσλαυΐαν.

ΜΕΡΟΣ Δ΄

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

Ι. ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΘΕΣΙΣ – ΟΡΙΑ

Ἡ Βουλγαρία καταλαμβάνει τὸ Β καὶ ΒΑ τμῆμα τῆς Ἑλληνικῆς ἢ Βαλκανικῆς χερσονήσου, συνορεύουσα:

– Β μετὰ τῆς Ρουμανίας

– Ν μετὰ τῆς Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος

– Δ μετὰ τῆς Γιουγκοσλαυΐας, καὶ βρεχομένη

– Α ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Ἡ Βουλγαρία περιλαμβάνεται μεταξὺ τῶν παραλλήλων 41° 20΄ καὶ 44° 20΄ Β πλάτους καὶ τῶν μεσημβρινῶν 22° 30΄ καὶ 26° 60΄ Α μήκους, εὑρισκομένη εἰς τὰ ὅρια τῆς ἠπειρωτικῆς καὶ μεσογειακῆς κλιματικῆς ζώνης.

– Ἡ μετὰ τῆς Ρουμανίας πρὸς Β ὁ. γ. ἀκολουθεῖ τὸν ροῦν τοῦ ποταμοῦ Δουνάβεως ἀπὸ τοῦ παρὰ τὴν συμβολὴν τοῦ ππ. Τιμὸκ τριεθνοῦς Γιουγκοσλαυΐας – Ρουμανίας – Βουλγαρίας μέχρι τῆς παραδουναβίου πόλεως Σιλιστρίας – ἥτις κατέστη Βουλγαρικὴ ἀπὸ Ρουμανικὴ διὰ τῆς συνθήκης τῆς Κραϊόβας 1939 – Ἐκεῖθεν ἡ ὁ. γ. Β.Ρ. βαίνει μὲ

κατεύθυνσιν ΝΑ διαμοιράζουσα τὴν πάλαι ποτε ἐξ ὁλοκλήρου Ρουμανικὴν ἐπαρχίαν Ντομπρουτσᾶς μεταξὺ Β. καὶ Ρ.

— Ν, μετὰ τῆς Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος ἡ ὁ. γ. ἀρχομένη ἐκ τῶν εἰς τὸν Εὔξεινον Πόντον ἐκβολῶν τοῦ π. Ρεσβάγια μὲ γενικὴν κατεύθυνσιν ἐξ Α πρὸς Δ καὶ ἀκολουθοῦσα ἐπὶ 45 χλμ. τὸν ἀνάρρουν αὐτοῦ, στρέφεται πρὸς Β διερχομένη τὰς ὀροσειρὰς Στράντζα Μπαλκὰν (Β κλιτεῖς) Σακὰρ Πλάν. (Ν κλιτεῖς), τέμνει καθέτως τὸν π. Ἕβρον (ἐφ' οὗ τὸ τριεθνὲς Β. Ε. Τ.). Ἐκεῖθεν ἀκολουθοῦσα ἐπὶ 14,500 μ. τὸν ἀνάρρουν τοῦ π. Ἕβρου ὡς ὁ. γ. Β.Ε. καὶ στρεφομένη Ν διέρχεται τὰς Α κλιτεῖς τῶν ὀροσειρῶν Μ ι κ ρ ᾶ ς καὶ Ἀ ν α τ ο λ ι κ ῆ ς Ρ ο δ ό π η ς καὶ ἀκολούθως μὲ κατεύθυνσιν ἐξ Α πρὸς Δ βαίνει ἐπὶ τῆς κυρίας κορυφογραμμῆς τῶν ὀρέων: Ἀ ν. Ρ ο δ ό π η ς — Κ ο υ σ λ ά ρ — Ἀ λ ῆ Μ π ο υ τ ο ύ ς — Ἀ γ κ ί σ τ ρ ο υ — Β σ τ ε ν ω π ο ῦ Ρ ο ῦ π ε λ — Μ π έ λ ε ς μέχρι τοῦ ὑψμ. 1.883 αὐτοῦ ἔνθα τὸ τριεθνὲς Β.Ε.Γ.

II. ΕΚΤΑΣΙΣ - ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ - ΓΛΩΣΣΑ - ΣΗΜΑΙΑ

— ***Ἡ ἔκτασις*** τῆς Βουλγαρίας πρὸ τῶν Βαλκανικῶν πολέμων ἦτο 96.345 τετρ χλμ. Μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Βουκουρεστίου ἀνῆλθεν εἰς 114.000 τετρ. χλμ. μετὰ δὲ τὴν συνθήκην τοῦ Neuilly (1919) εἰς 104.000. Καὶ μετὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον εἰς 110.850!! Ἤτοι ἡ Βουλγαρία καίτοι ἐβοήθησε τὸν ἄξονα εἰς τὰ κατακτητικά του σχέδια, καίτοι ἐγκληματίσασα κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν συμμάχων, ἔλαβεν ὡς ἀντάλλαγμα π ε ρ ι σ σ ό τ ε ρ α καὶ ἀσυγκρίτως εὐφορώτερα ἐδάφη, πᾶν ἄλλο δὲ ἢ Βουλγαρικά, ἀπὸ ἐκεῖνα (Δωδεκάνησα) τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν εἰς τὴν νικήτριαν Ἑλλάδα, τὴν δεχθεῖσαν ἐν τούτοις καὶ τὴν Βουλγαρικὴν συμφοράν.

— ***Ὁ πληθυσμὸς*** τῆς χώρας ἀνέρχεται εἰς 7.350.000 κατοίκων (ἀπογραφὴ 1952). Οὗτος δὲν εἶναι ἀμιγὴς Βουλγαρικὸς πληθυσμός. Τὸ 6% εἶναι Τοῦρκοι. Ἐπίσης κατοικοῦν Ἀθίγγανοι (οὐχὶ Ἀτσίγγανοι) 2%. Πλέον αὐτῶν ὑπάρχουν μειονότητες Ἰσραηλιτῶν (50.000) Ἀρμενίων, Ἑλλήνων (100.000), Ρώσων, Ἀλβανῶν καὶ Ρουμάνων.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκτὸς τῆς Ἐπικρατείας Βουλγάρων ὑπολογίζεται εἰς 650.000. Ἐξ αὐτῶν αἱ 400.000 εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς Βεσαραβίαν, εἰς Ε.Σ.Σ.Δ. (περιοχὸς Χερσῶνος καὶ Ὀδησσοῦ) εἰς Η.Π.Α. (περιοχὴν μεγάλων λιμένων) περίπου 70.000, εἰς Ἀργεντινὴν (25.000), μικρὸς δὲ ἀριθμὸς ἀνὰ τὸν Καναδᾶν, Ρουμανίαν, Αἴγυπτον καὶ ἀλλαχοῦ. Ἀπὸ ἀπόψεως πληθυσμοῦ εἶναι ἡ τρίτη ἐν τῇ Βαλκανικῇ χώ-

ρα – μετὰ τὴν Γιουγκοσλαυΐαν καὶ Ἑλλάδα –. Ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ της εἶναι 68 κάτ./τετρ. χλμ. Ἡ φυσιολογικὴ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ ἐτησίως εἶναι 9 ‰. Π ρ ο έ λ ε υ σ ι ς : εἶναι ἀνεξακρίβωτον ἱστορικῶς πόθεν οἱ Βούλγαροι ἕλκουν τὴν καταγωγήν.

Κατ' ἄλλους εἶναι Τουρανικῆς καταγωγῆς, συγγενεῖς τῶν Τούρκων. Κατ' ἄλλους κατάγονται ἐκ τῶν ἀρχαίων Σλοβένων καὶ Σλαύων. Καθ' ἡμᾶς, ὀρθοτέρα εἶναι μία τρίτη ἐκδοχὴ ὅτι κατάγονται ἐκ τῶν Φινοούνων καὶ Φινοουραλίων, ὅτι παρέμειναν ὡς σκηνῖται παρὰ τὸν π. Βόλγα ἐπί τινα χρονικὴν περίοδον, ἐξ οὗ κι' ἔλαβον τὸ ὄνομα Βούλγαροι. Ἀκολούθως διαβάντες τὸν Δούναβιν ἐγκατεστάσθησαν τὸν Ε' – Στ' μ. Χ. αἰῶνα εἰς τὴν κάτω κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐπὶ ἐδαφῶν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ ἐπιμιξία των μετὰ τῶν Σλαύων καὶ ἡ ἐξέλιξις τῆς γλώσσης αὐτῶν πρὸς τὸ σλαυικὸν ἰδίωμα – εὐκολωτέρας προφορᾶς – συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ νομίζωνται οὗτοι ἀπόγονοι τῶν Σλαύων. Ὁ σημερινὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας μὲ τὰς διὰ μέσου τῶν αἰώνων ἐθνολογικὰς καὶ φυλετικὰς διαφοροποιήσεις ἃς ὑπέστη, ἀποτελεῖται κατὰ 88 % ἐκ τῶν λεγομένων Βουλγάρων, ἤτοι ἐκ τοῦ μικτοῦ Βουλγαροσλαυικοῦ ἢ Ἀνατολικοβαλκανικοῦ ἐκείνου τύπου τοῦ ὁποίου ἡ γνησιωτέρα μορφὴ παρατηρεῖται εἰς τὰ ὀρεινὰ τῆς χώρας διαμερίσματα. Ὁ τύπος οὗτος κατοικεῖ Α τῆς κοιλάδος τοῦ ἐθνικοῦ των ποταμοῦ π. Ἴ σ κ ε ρ καὶ ὅλην τὴν πεδινὴν Βουλγαρικὴν ζώνην τοῦ κάτω Δουνάβεως, ἤτοι εἰς τὴν περιοχὴν ἔνθα τοὺς τελευταίους αἰῶνας διεμορφώθη ὁ χαρακτὴρ τοῦ σλαυοβουλγαρικοῦ λαοῦ καί, μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Βερολίνου (1878) ἐδημιουργήθη τὸ Βουλγαρικὸν Κράτος.

Τὸ πλούσιον πεδινὸν ἔδαφος τῆς περιοχῆς ταύτης συνετέλεσεν εἰς τὴν δημιουργίαν ἑνὸς ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, ὅστις ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς «χώρας του» ἐτίθετο εἰς ἄμεσον συνάφειαν μετά τε τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς μεσημβρινῆς Ρωσίας ὡς καὶ μετὰ τῶν ἐξ Ἀσίας Τουρκικῶν λαῶν. Μὴ ἔχοντες ἴδιον πολιτισμὸν ἦτο φυσικὸν καὶ ἑπόμενον νὰ ὑποστοῦν τὴν ἐπίδρασιν τῶν τριῶν τούτων πολιτισμῶν.

– ***Ἡ γλῶσσα*** ἥτις διεμορφώθη, σὺν τῷ χρόνῳ, εἶναι ἰδία γλῶσσα, ἡ Βουλγαρική. Αὕτη ὁμοιάζει πρὸς τὴν Σλαυικήν, ἀνήκουσα εἰς τὴν ὁμάδα τῶν Σλαυικῶν γλωσσῶν καὶ εἶναι γενικῶς ἑνιαία. Αἱ διάφοροι τοπικαὶ διάλεκτοι ποικίλλουν, ἐλαφρῶς διαφέρουσαι μεταξύ των. Οὐχ' ἧττον ὅμως ὑπάρχουν δύο κύριαι διάλεκτοι διαφέρουσαι αἰσθητῶς μεταξύ των : Ἡ Ἀνατολικὴ καὶ ἡ Δυτική. Τὰ διαχωρίζοντα τὰς δύο βασικὰς ταύτας διαλέκτους σύνορα εὑρίσκονται εἰς τὴν π.γ.

τῶν Βἱτ – Τοπόλνιτσα καὶ μέσῳ Δυτ. Ροδόπης καὶ ὅρους Πιρίνο μέχρι τοῦ (Βουλγ.) 'Αλῆ Μπουτούς.

Τὸ χρησιμοποιούμενον ἀλφάβητον εἶναι τὸ Κυριλλικὸν – ὡς τὸ καθώρισαν οἱ παιδαγωγοὶ τοῦ Βουλγαρικοῦ Ἔθνους καλόγηροι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος. – Τὸ Κυριλλικὸν ἔχει 30 γράμματα (*) ἤτοι 20 σύμφωνα, 5 φωνήεντα καὶ 5 γράμματα = φθόγγους. Μέχρι τοῦ 1940 ὑπῆρχον ἐπὶ πλέον τὰ γράμματα ἒ ντβόϊνο (διπλό) καὶ τὸ α μὲ ἡμίκλεισταν στόμα, ἅτινα ἀπὸ τῆς χρονολογίας ταύτης ἔπαυσαν χρησιμοποιούμενα (*). Ἡ Βουλγαρικὴ γλῶσσα ἔχει δανεισθῆ ἀναριθμήτους λέξεις, ἰδίᾳ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς τὰς ὁποίας προφέρει ὡς καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν των π. χ. ντιάλογ (διάλογος) διάμετρ (διάμετρος), οὖσι (ὦτα) πρόγραμα, γραματική (*) κ. ἄ., κ. ἄ.

Βάσις τῆς ἐπισήμου Βουλγαρικῆς γλώσσης ἐλήφθη ἡ ἀνατολικὴ διάλεκτος. Ἄξιον μνείας εἶναι ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ὁμιλεῖται εὐρέως εἰς Βουλγαρίαν. Ὑπολογίζεται ὅτι τὸ 1|10 τοῦ πληθυσμοῦ ὁμιλεῖ τὴν Ἑλληνικήν. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι πλὴν τῶν 100.000 Ἑλλήνων, διαβιοῦν καὶ περὶ τὰς 800.000 Βουλγαρομακεδόνες οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων ὁμιλοῦν πολλὰ ἢ ὀλίγα Ἑλληνικά. Περὶ τὶς 300 Ἑλληνίδες Μακεδονίας καὶ Θράκης ἐνυμφεύθησαν κατὰ τὴν κατοχὴν Βουλγάρους ἀξιωματικοὺς ἢ διοικητικοὺς ὑπαλλήλους. Τινὲς τῶν Βουλγάρων τούτων χαρακτηρισθέντες ὡς ἀντιδραστικοὶ ἔχουν ἐκπέσει σήμερον τῶν ἀξιωμάτων των, ἄλλοι ὅμως κατέχουν ὕψιστα ἀξιώματα εἴτε ὡς καθηγηταὶ Ἀνωτάτων Πνευματικῶν Ἱδρυμάτων εἴτε ὡς ἀνώτατοι στρατιωτικοί. Πάντες οὗτοι ἐξέμαθον ἐκ τῶν συζύγων των καὶ ὁμιλοῦν τὴν Ἑλληνικήν. Οἱ σερβιτόροι τῶν ἑστιατορίων καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν θυρωρῶν ξενοδοχείων ὁμιλοῦν καλῶς τὴν Ἑλληνικήν. Εἰς τὰς πόλεις τῆς Μαύρης Θαλάσσης, ὅπου ὑπάρχει συμπαγὴς καὶ παλαιότατος Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς (ὡς εἰς Μεσημβρίαν, Ἀγχίαλον, Ἀγαθούπολιν κ.λ.π.) μικρὰ παιδία παίζοντα εἰς τὰς ὁδοὺς ὁμιλοῦν τὴν Ἑλληνικήν· εἰς δὲ τὴν Βάρναν καὶ Πύργον οἱ πλεῖστοι τῶν πινακίδων τῶν ἐπιστημόνων ἀναγράφουν Ἑλληνικῆς ρίζης ὀνόματα μὲ τὴν κατάληξιν «ωφ». Ἡ ἁλιεία τῶν Βουλγαρικῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου εὑρίσκεται εἰς χεῖρας Ἑλλήνων οἵτινες ὅμως ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν φέρουν τὴν Βουλγαρικὴν ὑπηκοότητα. Ἡ ἀπογραφὴ τοῦ 1942 ἀπέδειξεν ὅτι

(*) Ἐνῶ ἡ Σλαυικὴ (Ρωσική) γραφὴ ἔχει 33 γράμματα

(*) Σ. Σ. Προφανῶς διότι τὸ νέον καθεστὼς δὲν ἐπεθύμει ν' ἀκούγεται τὸ «εεε» παρατεταμένο, ἐνῶ ἐπέβαλεν εἰς τὸν λαὸν τὸ α μὲ τελείως κλειστὸ τὸ στόμα.

(*) Μόνον ὅτι, ὅπου ὑπάρχουν σύμφωνα διπλά, μᾶς ὑπεξαιροῦν τὸ ἕν...

29.000 κάτοικοι τῆς Βάρνας ἦσαν καὶ ἑλληνόφωνοι, ἤτοι Ἕλληνες τὴν καταγωγήν.

Οἱ ἐν Βουλγαρίᾳ Ἕλληνες. Πλὴν τῶν ἀπὸ παλαιοτάτων χρόνων ἐγκατεστημένων ἐν τῇ χώρᾳ Ἑλλήνων, εἰς Βουλγαρίαν διαβιοῦν σήμερον ἕνεκα τῶν ἐκ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου διαμορφωθεισῶν συνθηκῶν, καὶ οἱ ἑξῆς Ἕλληνες: Ἐκ τῶν συμμοριτῶν 8.000 οἵτινες κατέφυγον καὶ ζοῦν εἰς Βουλγαρίαν νυμφευθέντες κι' ἀποκατασταθέντες, ὀλίγα δὲ παιδία ἐκ τοῦ παιδομαζώματος. 6 - 8.000 Ἑλλήνων μετὰ τὸ 1944 κατέφυγον εἰς Βουλγαρίαν ἵνα ἀποφύγουν τὴν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ νόμου ποινὴν ὡς συνεργασθέντες μετὰ τῶν Βουλγάρων. Εἷς ἀριθμὸς Ἑλλήνων οἵτινες κατὰ τὴν κατοχὴν ἐπωφεληθέντες τῆς καταργήσεως τῶν συνόρων εἶχον μεταβεῖ δι' ἐμπορικοὺς λόγους εἰς Βουλγαρίαν καὶ εἶτα ἀπεκλείσθησαν ἐκεῖ. Οἱ Ἕλληνες οἱ ἐγκατασταθέντες εἰς Βουλγαρίαν κατὰ τὴν κατοχὴν διότι δὲν εὕρισκον ἐργασίαν εἰς Ἑλλάδα. Ὑπάρχουν ἐπίσης 15.000 περίπου Σαρακατσαναῖοι πλούσιοι κτηνοτρόφοι οἵτινες ἔχοντες 120.000 πρόβατα καὶ 20.000 ἵππους, εἶχον συνηθίσει κατὰ τὴν κατοχὴν νὰ πηγαινοέρχωνται μεταξὺ πεδιάδων καὶ ὀρέων Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας καὶ ἀπεκλείσθησαν λόγῳ τοῦ πολέμου εἰς Βουλγαρίαν.

– *Ἡ σημαία της* ἤλλαξε μεταπολεμικῶς. Αὕτη εἶναι ἐκ τριῶν χρωματιστῶν ταινιῶν. Ἄνω λευκή, πρασίνη εἰς τὸ μέσον καὶ ἐρυθρὰ κάτω. Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ πλαισίου ὑπάρχει πεντάκτινος ἐρυθρὸς ἀστήρ, ἄνωθεν ἑνὸς ὀρθίου ἐπὶ τῶν ὀπισθίων λέοντος, πλαισιωμένου μὲ στάχεις ἀρχομένους ἐκ ταινίας φερούσης τὴν ἡμερομηνίαν 9-IX-1944.

III ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Οὐδεμία θρησκεία ἀναγνωρίζεται ὡς ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Κράτους. Ἐπικρατοῦν ὅμως θρήσκευμα ἐν Βουλγαρίᾳ εἶναι τὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία ἀπεσχίσθη τὸ 1871 ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σχηματίσασα Ἐ ξ α ρ χ ί α ν τούτου καὶ θεωρουμένη ἔκτοτε ὡς Σχισματικὴ Ἐκκλησία. Ὑπάρχουν σήμερον 84% Ὀρθόδοξοι σχισματικοί, 11,5% Μωαμεθανοὶ καὶ 4,5% διαφόρων θρησκευμάτων.

Τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα εἰς τὸν Βουλγαρικὸν λαὸν εἶναι βαθύτατα ἐρριζωμένον. Σήμερον περιορίζεται εἰς μόνον τοὺς ἡλικιωμένους, ἐνῶ ἡ νεολαία ἀπομακρύνεται ὁλονὲν καὶ περισσότερον ἐκ τῆς θρησκείας. Τυπικῶς ἡ ἄσκησις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων εἶ-

ναι ἐλευθέρα «ἐξασφαλιζομένη» ὑπὸ τοῦ Συντάγματος. Ἐν τούτοις τὸ Κομμουνιστικὸν καθεστὼς – ὡς ἐξετέθη εἰς τὸ οἰκεῖον Κεφάλαιον περὶ Ἀλβανίας – διὰ παντοίων μέσων καὶ τρόπων ἐπιδιώκει ν' ἀμβλύνη τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα τοῦ λαοῦ.

IV. *ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ*

Τὴν 9ην Σεπτεμβρίου 1946 ἡ Βουλγαρία ἀνεκηρύχθη εἰς Λαϊκὴν Δημοκρατίαν Σοβιετικοῦ τύπου καὶ κατόπιν τοῦ διενεργηθέντος τὴν προηγουμένην ἡμέραν καθεστωτικοῦ δημοψηφίσματος καθ' ὃ τὰ 93% τῶν ψηφοφόρων ἐφέροντο ὡς ψηφίσαντα ὑπὲρ τῆς Λ. Δ.

Πρωθυπουργοῦ ὄντος τῆς χώρας τοῦ ἐκ τῶν κορυφαίων τοῦ μπολσεβικικοῦ πανθέου Γκεόργκη Δημητρώφ, ἐψηφίζετο 15 μῆνας βραδύτερον τὸ νέον Σύνταγμα τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τῆς προελθούσης ἐκ τῶν ἐκλογῶν τῆς 27 – 10 – 1946.

– Κατὰ τὸ Κομμουνιστικὸν Βουλγαρικὸν Σύνταγμα, ἡ ἐξουσία ἀνήκει εἰς τὸν ἐργαζόμενον λαὸν ἀντιπροσωπευόμενον ὑπὸ τῆς Βουλῆς, ἀποτελούσης τὸ ἀνώτατον ὄργανον τῆς Κρατικῆς ἐξουσίας, μὲ τὰς ἀκολούθους ἁρμοδιότητας:

– 1) Ἐκλέγει τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

– 2) Σχηματίζει τὴν Κυβέρνησιν.

– 3) Τροποποιεῖ τὸ Σύνταγμα.

– 4) Ἐγκρίνει τὸ οἰκονομικὸν πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως.

5) Ἐγκρίνει τὸν κρατικὸν προϋπολογισμόν, καθορίζει τοὺς φόρους καὶ τὸν τρόπον συλλογῆς αὐτῶν.

6) Ἐπιπροσθέτως ἀποφασίζει τὴν ἵδρυσιν, κατάργησιν ἢ μετωνομασίαν ὑπουργείων.

7) Τῶν ζητημάτων τῶν ἐχόντων σχέσιν μὲ ἐδαφικὴν παραχώρησιν ἢ προσάρτησιν ἐδαφῶν.

8) Ἐπὶ θεμάτων σχέσιν ἐχόντων μὲ τὴν εἰρήνην καὶ τὸν πόλεμον.

9) Τὴν προσφυγὴν εἰς Δημοψήφισμα καὶ τὴν χορήγησιν ἀμνηστείας.

10) Τὴν ἐθνικοποίησιν οἰκονομικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν σύστασιν Κρατικῶν μονοπωλείων, ἐνῷ χρόνῳ ἀσκεῖ τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν.

– Ἡ Ἀνωτάτη Ἀρχὴ εἰς τὴν Κομ. Βουλγαρίαν εἶναι τὸ Π ρ ο ε δ ρ ε ῖ ο ν περιλαμβάνον ἕνα Πρόεδρον δύο ἀντιπροέδρους, ἕνα Γραμματέα καὶ 15 μέλη. Τοῦτο λογοδοτεῖ, διὰ πᾶσαν ἐνέργειάν του,

ἐνώπιον τῆς Βουλῆς παρὰ τῆς ὁποίας καὶ δύναται ν' ἀντικατασταθῇ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν μερικῶς ἢ καὶ ὁλικῶς.

— Ἡ ***Δικαστικὴ ἐξουσία*** ἀπαρτίζεται ἐκ τοῦ Ἀνωτάτου Λαϊκοῦ Δικαστηρίου ἑδρεύοντος εἰς Σόφιαν. Τὰ μέλη του ἐκλέγονται διὰ μίαν πενταετίαν ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Ὁ Γεν. Εἰσαγγελεὺς ἔχει ἕδραν τὴν Σόφιαν ἐκλέγεται δὲ καὶ οὗτος διὰ μίαν πενταετίαν.

Εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἑκάστου Νομοῦ ὑφίστανται τὰ Λαϊκὰ Νομαρχιακὰ Δικαστήρια. Ὑπάρχουν ἐπίσης τὰ ἐπαρχιακὰ Λ. δικαστήρια καὶ τὰ Λαϊκὰ δικαστήρια χωρίων εἰς ὅσα ὑφίσταται κοινότης.

Εἰδικὰ Δικαστήρια συγκροτοῦνται διὰ Νόμου ὁσάκις εἰδικαί τινες περιπτώσεις ἐπιβάλλουν τοῦτο. Ἡ Στρατιωτικὴ Ποινικὴ δικαιοσύνη λειτουργεῖ διὰ τοῦ Ἀνωτάτου στρατοδικείου, τακτικῶν τε καὶ ἐκτάκτων στρατοδικείων.

Ὁ κατηγορούμενος ἔχει δικαίωμα ὑπερασπίσεως τοῦ ἑαυτοῦ του. Ἡ ὑπεράσπισις ἀναλαμβάνεται ὑπὸ δικηγόρων συγκεκροτημένων εἰς κολλεκτίβας ἀλλ' εἶναι μᾶλλον τυπικὴ λόγῳ τῆς παρεμβάσεως τοῦ ΚΚΒ. Γενικῶς ἐπικρατεῖ ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ δικαιοσύνη δὲν εἶναι ἀμερόληπτος, ἀπονέμεται μὲ κριτήριον ὄχι τὴν ἐνοχὴν ἢ μὴ τοῦ κατηγορουμένου ἀλλὰ τὰς πολιτικὰς πεποιθήσεις τούτου. Τόσον οἱ δικασταὶ ὅσον καὶ οἱ συνήγοροι εἶναι μέλη τοῦ ΚΚΒ καὶ ἀποφασίζουν περὶ τῆς τύχης τοῦ δικαζομένου ἀναλόγως πρὸς τὰς ὑποδείξεις τοῦ Κόμματος. Αἱ ποιναὶ εἶναι, κατὰ κανόνα, ἐλαφραὶ διὰ τὰ μέλη τοῦ ΚΚΒ ἐνῷ διὰ τοὺς λοιποὺς πολίτας εἶναι βαρεῖαι, ἀνεξαρτήτως τῆς φύσεως ἢ τοῦ μεγέθους τοῦ ἀδικήματος.

Παρ' ὅλον ὅτι ἡ μορφὴ τοῦ πολιτεύματος ἐμφανίζεται ὡς ἑδραζομένη ἐπὶ δημοκρατικῶν βάσεων ἐν τούτοις τὸ πραγματικὸν πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι ἡ στυγνῆς μορφῆς δικτατορία καθ' ὅσον:

— Ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου, τύπου, συνεδριάσεων, συσκέψεων καὶ διαδηλώσεων δὲν ὑφίσταται εἰ μὴ μόνον οἱ ὠργανωμένοι ὑπὸ τοῦ ΚΚΒ ἐκδηλώσεις, πάντοτε δὲ ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν καὶ τὸν αὐστηρὸν ἔλεγχον τούτου.

— Οἱ βουλευταὶ ἐπιλεγόμενοι ἐκ τῶν φανατικωτέρων καὶ δυναμικωτέρων στελεχῶν τοῦ ΚΚΒ ὑποδεικνύονται διὰ τὸ ἀξίωμα τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ καταλάβουν — καὶ τὸ καταλαμβάνουν καθ' ὅτι δὲν ὑφίσταται ἀντιπολίτευσις — ὑπὸ τοῦ κόμματος ἡ δὲ Ἐθνοσυνέλευσις καὶ οἱ βουλευταὶ εἶναι τὰ ἐκτελεστικὰ ὄργανα τῆς Κ.Ε. τοῦ ΚΚΒ.

— Δὲν ὑφίσταται οὐδεὶς ἔλεγχος ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως δεδομένου ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ὕπαρξις ἑτέρων κομμάτων, πλὴν τοῦ Κομμουνιστικοῦ, διὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἡ Κυβέρνησις ἐξ ἄλλου ἀντλεῖ τὴν δύναμίν της, ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, ἐκ τῆς Μόσχας.

Διὰ νὰ εἶναι ἀρεστὴ δὲ εἰς τοὺς αὐθέντας της ὀφείλει νὰ ὑπακούῃ τυφλῶς εἰς τὰ κελεύσματα καὶ τὰ συμφέροντά της τὰ ὁποῖα πᾶν ἄλλο ἢ εὐθυγραμμίζονται πρὸς τὰ καλῶς νοούμενα συμφέροντα τοῦ Βουλγαρικοῦ Λαοῦ.

Οἱ ἀνήκοντες εἰς τὸ ΚΚΒ κρατικοὶ λειτουργοὶ διάγουν ἄνετον βίον, λαμβάνουν μισθοὺς παχυλούς, κι' ἀπολαμβάνουν εἰδικῶν προνομίων κι' ἐπιχορηγήσεων ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀγροτικὴν κι' ἐργατικὴν τάξιν ἥτις χειμάζεται ἐκ πολλῶν εἰδῶν στερήσεων.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐπαγγελματικῶν ὁμάδων καὶ κρατικῶν ὀργανώσεων ὑφίσταται ἀντιζηλία μέχρι βαθμοῦ ὀξείων ἀντιθέσεων. Ἡ διαφθορὰ τῶν κρατικῶν ὑπαλλήλων εἶναι τὸ κύριον γνώρισμα ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Ἐν τούτοις αἱ ἐπιβαλλόμεναι ἄνωθεν κυρώσεις εἰς περιπτώσεις σκανδάλων καὶ καταχρήσεων εἶναι μᾶλλον ἐπιεικεῖς. Οἱ ἔνοχοι ἀπαλλάσσονται πάσης εὐθύνης ἐφ' ὅσον προβοῦν πρὸ τῆς κομματικῆς συνεδριάσεως, εἰς πλήρη ὁμολογίαν τοῦ «σφάλματός» των καὶ αὐτοκριτικὴν καὶ ἐφ' ὅσον ἤθελον ἐπιστρέψει τὰ καταχρασθέντα ποσά.

— Τὸ Κ. Κ. Β. εἶναι τὸ μοναδικὸν κόμμα ἐν Βουλγαρίᾳ τὸ ὁποῖον ἐλέγχει καὶ κατευθύνει ἐξ ὁλοκλήρου πᾶσαν δραστηριότητα ἐν τῇ χώρᾳ.

Κατὰ τὸ καταστατικόν του τὸ Κ.Κ.Β. ἀποτελεῖ μίαν ἐθελοντικὴν μαχητικὴν ἕνωσιν ὁμονοούντων κομμουνιστῶν ὠργανωμένην ἀπὸ ἄτομα ἐργατικῆς τάξεως, ἐργαζομένων χωρικῶν καὶ διανοουμένων τῆς ἐργατικῆς τάξεως, καθοδηγουμένους ὑπὸ τῆς θεωρείας Μὰρξ – Λένιν.

Ἡ ὀργανωτική του διάρθρωσις εἶναι προσηρμοσμένη πρὸς τὸ μπολσεβικικὸν πρότυπον μὲ τινας διαφοράς, ὀφειλομένας εἰς τὴν διοικητικὴν διαίρεσιν τῆς χώρας καὶ περιλαμβάνει :

α) ***Τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Κόμματος*** ἥτις ἀποτελεῖ τὸ ἀνώτατον καθοδηγητικὸν ὄργανον τούτου καὶ συνέρχεται ἀνὰ διετίαν μὲν συμφώνως τῷ καταστατικῷ ἀνὰ πᾶσαν δὲ στιγμὴν ἐφ' ὅσον τοῦτο κρίνεται ἀναγκαῖον ὑπὸ τῆς Κ.Ε.

β) ***Τὴν Κ.Ε. τοῦ Κόμματος*** ἥτις διευθύνει τὰς ἐργασίας τοῦ κόμματος. Περιλαμβάνει αὐτη τὸ Πολιτικὸν Γραφεῖον καὶ τὴν Γραμματείαν. Τὸ Πολιτικὸν γραφεῖον ἀποτελούμενον ἐξ ἐννέα τακτικῶν καὶ τριῶν ἀναπληρωματικῶν μελῶν ἀσκεῖ οὐσιαστικὴν ἐξουσίαν τόσον ἐπὶ τοῦ Κόμματος ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως.

γ) ***Τὴν Κ.Ε. Ἐλέγχου***. Αὐτη περιλαμβάνει τὰ κυριώτερα στελέχη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀποτελεῖ τὸ κύριον ὄργανον κατευθύνσεως καὶ ἐλέγχου τοῦ Κόμματος καὶ τῆς Κυβερνήσεως.

δ) *Τὰς Νομαρχιακὰς Ἐπιτροπὰς τοῦ Κόμματος.*
ε) *Τὰς Περιφερειακὰς Ἐπιτροπὰς Κόμματος.*
στ) *Τὰς Κομματικὰς Ὀργανώσεις Βάσεως.*

Κατὰ τὸ 1940–45 ἐντολῇ τῆς Κομμουνιστικῆς διεθνοῦς ἐδημιουργήθη τὸ Ἑνιαῖον Ἀντιφασιστικὸν Μέτωπον. Τὸ Βουλγαρικὸν ΕΑΜ κατέλαβε τὴν 9ην Σεπτεμβρίου 1944 τὴν Ἐξουσίαν καὶ ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τοῦ Πατριωτικοῦ Μετώπου. Ἡ δημιουργία τοῦ Πατριωτικοῦ Μετώπου προεκλήθη ἀπὸ τὴν ἐπιτακτικὴν Ἐθνικὴν ἀνάγκην νὰ ἐμφανισθῇ μία Κυβέρνησις Συνασπισμοῦ ὅλων τῶν Κομμάτων δημοκρατικῶν τε καὶ ἀριστερῶν τάσεων, δι' ὃ καὶ περιέλαβε τοῦτο τὰ κόμματα Ἀγροτικόν, Σβένο, Σοσιαλιστικὸν καὶ Κομμουνιστικόν. Ἡ ἐπιρροὴ τῆς Μόσχας καὶ ἡ χλιαρὰ στάσις τῶν συμμάχων –ὡς ἀπόρροια τοῦ τότε κατευναστικοῦ των πνεύματος ἔναντι τῆς Ρωσίας– ἄφησαν ἐλεύθερον τὸ πεδίον δράσεως εἰς τὸν Κομμουνισμὸν ὅστις δὲν ἐβράδυνε μετὰ τὴν ἐξόντωσιν μάλιστα τῶν ἡγετῶν Πέτκωφ (Ἀγρ.) καὶ Κ. Λοῦλτσεφ (Σοσ.) νὰ ἐπιβληθῇ ἀπολύτως ἐν τῇ χώρᾳ.

Ἡ δύναμις τοῦ ΚΚΒ ὑπολογίζεται σήμερον εἰς 560.000 περίπου μέλη.

Ἡ ἡγεσία τοῦ Κ.Κ.Β. περιῆλθεν σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς χεῖρας τῶν ἐκ Ρωσίας ἐπανελθόντων παλαιῶν ἐξορίστων στελεχῶν τοῦ Κ.Κ.Β.

– *Ἡ Ἀσφάλεια* ἐν τῇ χώρᾳ ἔχει περιέλθη ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸ ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν. Τὰ χρησιμοποιούμενα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τούτου Σώματα Ἀσφαλείας εἶναι τ' ἀκόλουθα :

α) *Ἡ Λαϊκὴ Ἀστυνομία.* Ταύτης ἀποστολὴ εἶναι : ἡ ἐπίβλεψις τῆς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων, ἡ ἀτομικὴ προστασία τῶν πολιτῶν, ἡ περιφρούρησις τῆς ἰδιωτικῆς καὶ κρατικῆς περιουσίας, ἡ διατήρησις τῆς τάξεως καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῶν Κρατικῶν ὀργάνων, ὁσάκις παρίσταται ἀνάγκη.

β) *Ἡ Κρατικὴ Ἀσφάλεια.* Κύριον ἔργον αὐτῆς εἶναι ἡ περιφρούρησις τοῦ Κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος, ἡ παρακολούθησις κι' ἐξουδετέρωσις τῶν ἀντιδραστικῶν, ἀντικομμουνιστικῶν στοιχείων καὶ ἡ ἐξουδετέρωσις τῆς δράσεως τῶν ὑποκινουμένων ὑπὸ ἀτόμων διαβιούντων ἐκτὸς τῆς Βουλγαρίας. Ὁμοίως ἔργον τῆς κρατικῆς ἀσφαλείας εἶναι ἡ συλλογὴ πληροφοριῶν πολιτικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ ἐνδιαφέροντος ἐπὶ μὴ κομμουνιστικῶν κρατῶν καὶ ἰδίᾳ τῶν γειτονικῶν πρὸς τὴν Βουλγαρίαν Κρατῶν. Μία τῶν κυρίων ἐπίσης ἀποστολῶν της εἶναι ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν εἰς βάρος τῆς Βουλγαρίας δρώντων ξένων κατασκοπευτικῶν δικτύων.

γ) *'Ο στρατὸς τῶν συνόρων*. 'Αποστολὴ τούτου εἶναι ἡ φρούρησις τῶν συνόρων, ἡ ἀπαγόρευσις παρανόμων ἐξόδων ἢ εἰσόδων ἐν τῇ χώρᾳ, ἡ συλλογὴ πληροφοριῶν στρατιωτικοῦ ἐνδιαφέροντος ἐπὶ ὁμόρων Κρατῶν εἰς μικρὸν ἀπὸ τῶν συνόρων βαθος, ὡς καὶ ἡ ἐνίσχυσις τοῦ Τακτικοῦ Στρατοῦ ἐν περιπτώσει πολέμου, διὰ τῆς φρουρήσεως ζωτικῶν περιοχῶν καὶ τῆς ἐντάξεως, ἐνδεχομένως, Μονάδων του εἰς τὸν Τακτικὸν στρατὸν δι' ἐνέργειαν ἐπιχειρήσεων.

δ) *'Ο στρατὸς 'Ασφαλείας 'Εσωτερικοῦ*, μὲ ἀποστολὴν τὴν φρούρησιν ζωτικῶν σημείων (ὡς τεχνικῶν ἔργων, βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων κλπ.) ἡ ὑποβοήθησις τῆς Λ.Α. διὰ τὴν τήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ ἡ δίωξις ἐμφανιζομένων, τυχόν, ἀνταρτῶν καὶ δολιοφθορέων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ II

ΓΑΙΟΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

Α' ΚΥΡΙΑΙ ΟΡΟΣΕΙΡΑΙ

α) ***Αἶμος***. Ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν ὀροσειρὰν τοῦ Βουλγαρικοῦ ἐθνικοῦ χώρου. Ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ὀνομάζεται Στάρα Μπαλκάν. Ἡ γραμμὴ ὑδροκρίτης τούτου ἀπὸ τοῦ Τιμὸκ μέχρι καὶ τοῦ λόφου 2010 (ὄχι) ἀποτελεῖ τὴν ὁ.γ. Β.Γ. Ἐκεῖθεν ἡ ἐν σχήματι τόξου ὀροσειρὰ τοῦ Αἴμου, ἐξ ὁλοκλήρου πλέον Βουλγαρικὴ κατευθύνεται πρὸς Α, ΒΑ μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Τὰ ὄρη τῆς Βουλγαρίας εἶναι ἐπεκτάσεις τοῦ Αἴμου ἢ ἀποφύσεις τῆς ὀροσειρᾶς ταύτης.

β) ***Τὸ Ἰκτιμάνσκι*** ἀποτελεῖ ΙΙΔ ἀπόφυσιν μέχρι τοῦ μεγάλου ὄγκου Ρίλα Πλάνινα ἔνθα,

γ) Ὁ ὀρ. κόμβος ***τοῦ Στάλιν*** (ὕψμ. 2925)· ἐξ αὐτοῦ ἡ μὲν ὀροσειρὰ τοῦ Πιρίνο κατευθύνεται πρὸς Ν, διαχωρίζουσα ὡς γνωστὸν τὰς κοιλάδας τῶν π Στρυμόνος καὶ π Νέστου, ἡ δὲ ὀροσειρὰ τῆς Ροδόπης πρὸς τὴν ΝΑ καὶ Α κατεύθυνσιν.

5) ***Ἡ ὀροσειρὰ Σανδρ Πλὰν. — Στράντζα Μπαλκὰν*** μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου κλείει ἀπὸ Ν τὸν Βουλγαρικὸν χῶρον.

Τ' ἀνωτέρω, ἀποτελοῦντα τὰ κύρια ὄρη τῆς Βουλγαρίας, δημιουργοῦν (συντρεχούσης καὶ τῆς σήμερον διαμορφωμένης ὡς γεγονότος – πραγματικότητος, καταστάσεως δηλονότι τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν δύο κόσμων ἐν τῇ Βαλκανικῇ) μὲ τὰ πρὸς Ν καὶ Δ σύνορα τῆς Βουλγαρίας φυσικὰ ἐδαφικὰ διαμερίσματα συγκείμενα εἴτε ἐκ κοιλάδων, εἴτε ἐκ πεδινῶν ζωνῶν, εἴτε καὶ ἐξ ὑψιπέδων.

Β. ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΣΙΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

1) ***Ε.Δ. Ἀν. Μακεδονίας.*** Τοῦτο σύγκειται ἐκ τῶν
– Ἄνω καὶ μέσης κοιλάδος π Στρυμόνος ἀφ' ἑνὸς καί,
– Ἄνω κοιλάδος Νέστου ἀφ' ἑτέρου.

2) ***Ε.Δ. Ν. Θράκης*** (πλὴν πεδινῆς ζώνης Κομοτινῆς – Ξάνθης) ἤτοι ἡ κοιλὰς τοῦ π Ἄρντα.

3) ***Ε.Δ. Ἀν. Ρούμελης*** (Ἴστοτσνα Ρουμέλια).

4) ***Τὰ ὑψίπεδα Σαμακόβου — Σόφιας.***

5) ***Ε.Δ. Β. Βουλγαρίας.*** (Κοιλὰς Ἴσκερ – Κεντρικὴ καὶ Παρεύξεινος Βουλγαρία).

Ἐκ τῶν Βουλγαρικῶν τούτων γεωφυσικῶν διαμερισμάτων ἠρευνήθησαν ἤδη διεξοδικῶς τὰ 1, 2, 3, εἰς σχετικὰ κεφάλαια τοῦ Γ' τόμου τοῦ παρόντος.

ΥΨΙΠΕΔΑ ΣΑΜΑΚΟΒΟΥ – ΣΟΦΙΑΣ

Ι. ΘΕΣΙΣ

Κατέχουν κεντρικὴν θέσιν ἐν τῷ γεωγραφικῷ χώρῳ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἐκ τῆς περιοχῆς αὐτῶν ἀκτινοειδῶς ἄρχονται αἱ κοιλάδες τῶν κυριωτέρων ποταμῶν αὐτῆς, ὡς:

Ἕβρου, Νέστου, Στρυμόνος, Ἀξιοῦ, Ἀν. Μοράβα, Νυσάβα καὶ Ἴσκερ. Ὁ τελευταῖος οὗτος προνομιακῶς διαρρέει τὸ ὑψπ. Σόφιας.

ΙΙ. ΟΡΕΟΓΡΑΦΙΑ

α) ***Αἶμος ἢ Στάρα Πλάνινα.*** Ἡ ὀροσειρὰ αὕτη, λίαν ἐπιμήκης, ὡς γνωστόν, ἀρχομένη ἐκ τῆς διαβάσεως Ὄρσοβας μὲ διεύθυνσιν τοξοειδῆ μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου, καλύπτει δι' ἑνὸς τμήματος αὐτῆς ἀπὸ Β τὸ ὑψπ. Σόφιας καὶ τὸ διαχωρίζει ἀπὸ τὸν ἐδαφικὸν χῶρον τῆς βορείου, πεδινῆς κατὰ τὸ πλεῖστον, Βουλγαρίας.

Αἱ ὑψηλότεραι κορυφαὶ τοῦ Αἵμου εἰς τὸ καλῦπτον τὸ ὑψπ. Σόφιας τμῆμα τοῦ ὀρεινοῦ ὄγκου του εἶναι ἡ κορ. 2010 παρὰ τὴν ὁ.γ. ΒΓ καὶ τὸ ὄρος Μουργκὰς (1687) εἰς τὰ ΒΑ τοῦ ὑψπ. Εἰς τὰς Ν ὑπωρείας τοῦ ὄρους τούτου εὑρίσκεται ἡ πόλις Σαράντζι.

Ἡ π.γ τοῦ Ἴ σ κ ε ρ διασπᾶ τὴν ὀρεινὴν συνέχειαν τοῦ κεντρικοῦ Αἵμου σχηματίζουσα, κατ' ὀρθὴν γωνίαν, τὴν ὁμώνυμον στενωπόν, ἥτις ἔχει μῆκος 70 χλμ.

Μέχρι τῆς στενωποῦ ταύτης ὁ Δ Αἶμος φέρεται μὲ τὴν κυρίαν ὀνομασίαν Σ τ ά ρ α Π λ ά ν ι ν α.

Ἐκεῖθεν τῆς στενωρείας Ἴσκερ φέρεται ὑπὸ διαφόρους ὀνομασίας, χαρακτηριζόμενος γενικῶς ὡς Μέσος ἢ Κεντρικὸς Αἶμος καὶ μέχρι τῆς στενωποῦ Δεμὶρ Καποῦ. Πέραν τῆς στενωποῦ ταύτης φέρεται ὡς Ἀν. Αἶμος.

Τὸ Στάρα Πλάνινα παρουσιάζει γυμνὰς καὶ βραχώδεις τὰς ἄνω τῶν 1800 μ. κορυφάς του, ἐνῶ χαμηλότερον καλύπτεται ὑπὸ πυκνῶν δασῶν καὶ διασχίζεται ὑπὸ βαθειῶν χαραδρώσεων. Αἱ κλίσεις τῶν πρανῶν του εἶναι ἐξαιρετικῶς ἀπότομοι μὴ ἐπιτρέπουσαι τὴν κίνησιν ἀκόμη καὶ πεζῶν ἔξω τῶν ὁδῶν.

Ὁ Ἀν. τῆς στ. Ἴσκερ Αἶμος ἔχει τὸν χαρακτῆρα τῶν μέσου ὕψους ὀρέων, παρουσιάζων πολλὰς διαβάσεις μὲ φύσιν γενικῶς χωματώδη καὶ ἐπιφάνειαν καλυπτομένην ὑπὸ δασῶν. Αἱ κλιτεῖς ἑκατέρωθεν τοῦ ὑδροκρίτου ἔχουν κλίσεις ἀποτόμους ἀλλὰ λόγῳ τοῦ πυκνοῦ δικτύου – σιδηροδρομικῶν καὶ ὁδικῶν ἀρτηριῶν — τοῦ διασχίζοντος ἐγκαρσίως τὸν Αἶμον, κατέστησαν τεχνητῶς βαταί.

Ὁ Δυτικὸς κλάδος Γιαμπλανίτσα τοῦ ὄρους Μουργκὰς ἀποτελεῖ μέρος τοῦ Α τείχους τῆς περιφήμου στ. Ἴσκερ. Τῆς Γιαμπλανίτσας αἱ Ν κλιτεῖς κατέρχονται εἰς τὴν πεδινὴν περιοχὴν τῆς Σόφιας καὶ λείχονται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἴσκερ, ὅστις ἀκολούθως ἀλλάσσει τὴν ἀρχικὴν (ΒΔ) πορείαν του καὶ στρέφεται ἐντελῶς πρὸς βορρᾶν ἐπὶ μήκους 35 περίπου χλμ. Μεθ' ὃ κάμπτεται κατ' ἀγκῶνα καὶ στρέφεται πρὸς Α ἐπὶ διαδρομῆς ὡσαύτως 35 χλμ, μέσῳ ἀποτόμων κ ι βραχωδῶν κλιτύων τοῦ Αἵμου.

Τὸ πλάτος τῆς στενωποῦ Ἴσκερ εἶναι 1 – 1]2 χλμ. Ἡ δ. Ἴσκερ εἶναι ἡ μεγαλυτέρα καὶ σημαντικωτέρα διάβασις ἐπὶ τοῦ ὀρεινοῦ ὄγκου τοῦ Αἵμου.

β) ***Ἰχτιμάνσκι.*** Ἡ ὀροσειρὰ αὕτη. ἑνοῦσα τὸν Μέσον Αἶμον καὶ δὴ τὸ ὄρος αὐτοῦ Ἐτροπόλσκα Πλ. μετὰ τοῦ ὄρους Μουσαλᾶ τοῦ κεντρικοῦ ὀρεογραφικοῦ κόμβου τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, διαχωρίζει τὰ ὑψπ. Σαμακόβου – Σόφιας ἀπὸ τὴν κοιλάδα τοῦ π. Ἕβρου κειμένην ἀνατολικώτερον.

Ἐν τῇ γενικῇ ὀρεογραφίᾳ τῶν ὑψπ. ΣΑΣΟ, ἀποτελεῖ ἓν μικρὸν τόξον τῆς ὀρεινῆς περιφερείας ἥτις περιβάλλει τοὺς χώρους Σαμάκοβο — Σόφια.

Ἔχει μῆκος 50 καὶ πλάτος περίπου 40 χλμ., εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον δασωμένη περιοχή, διατεμνομένη ὑπὸ βαθειῶν χαραδρώσεων ἐκ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολὰς αἵτινες ἀποτελοῦν καὶ τὰς κυρίας διαβάσεις δι' ὧν τὰ ὑψπ. ΣΑΣΟ ἐπικοινωνοῦν μετὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἕβρου ἢ τῆς Ἀνατολικῆς Ρούμελης.

Ἐκ τοῦ Ἰχτιμάνσκι καὶ δὴ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ (1572) (Σχ. 8) ἀποσπᾶται πρὸς Α ἡ ἐπιμήκης ὀροσειρὰ τῆς Σρέντνα Γκόρα — Καρατζᾶ Ντὰγ — Σερένα Γκόρα, διήκουσα παραλλήλως τῇ ὀροσειρᾷ τοῦ Μέσου Αἵμου καὶ Ν αὐτοῦ.

Ἐκ τῶν Δ κλιτύων τοῦ Ἰχτιμάνσκι ἄρχεται σχηματιζόμενος ὁ ππ Στὰρ Ἴσκερ ὅστις διαρρέει τὴν Α πεδινὴν περιοχὴν τῆς Σόφιας καὶ μὲ διεύθυνσιν ΒΔ, συμβάλλει δὲ εἰς τὸν Ἴσκερ 11 χλμ. Α τῆς πρωτευούσης.

γ) ***Σκόμιον ἢ Ρίλα Πλάνινα.*** Ὁ μέγας οὗτος ὀρεινὸς ὄγκος, γεννήτωρ ἁπασῶν τῶν Βαλκανικῶν ὀροσειρῶν τῆς Α περιοχῆς τῆς χερσονήσου, ὀρθοῦται ὡς κύκλωψ καλύπτων ἀπὸ Ν ό τ ο υ τὰ ὑψπ. ΣΑΣΟ.

Εἰς τὴν μεγαλυτέραν του ἔκτασιν κι' εἰς τὰ ὑψηλοτέρας του κορυφὰς ἐμφανίζεται χιονοσκεπὴς καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Ἔχει τὰς Β αὐτοῦ κλιτεῖς μᾶλλον ἀποτόμους καὶ ἀπροσπελάστους. Εἰς τὰς ἄνω τῶν 2000 μ. ὀρεινὰς περιοχάς του αἱ κλιτεῖς εἶναι λίαν βραχώδεις καὶ ἀπόκρημνοι σχηματιζομένων μικρῶν ὀροπεδίων ἀκατοικήτων, χρησιμοποιουμένων μόνον ὡς ἐξαιρέτων βοσκοτόπων· Αἱ χαμηλώτεραί του πλαγιαί, καὶ δὴ αἱ βόρειο, εἶναι κεκαλυμμέναι ὑπὸ ἀπεράντων καὶ πυκνοτάτων δασῶν. Μία καὶ μόνον ὁδὸς βαίνουσα πρὸς Ν εἰς Ράζλογκ διατρέχει τὸν ὀρεινὸν ὄγκον τοῦ ρίλα. (*)

δ) ***Βερίλα.*** Ἡ χαμηλοῦ ὕψους ὀροσειρὰ αὕτη βατὴ εὐκόλως καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτῆς ὑπὸ στρατευμάτων καλύπτει ἀπὸ Δ κυρίως τὸ ὑψπ. Σαμακόβου, ὅπερ διαχωρίζει ἐκ τῆς Δ κειμένης κοιλάδος τοῦ Ἄνω Στρυμόνος. Ἐκ ταύτης διέρχονται διὰ τριῶν στενωπειῶν ἰσάριθμοι ὁδοὶ διὰ τῶν ὁποίων τὸ ὑψπ. Σαμακόβου — καὶ ἡ Σόφια βορειότερον αὐτοῦ — ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῆς Ἄνω κοιλάδος

(*) Ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τοῦ μελετητοῦ εἰς τὸ ὅτι ἡ ὁδὸς ἐκ Σαμακόβου πρὸς Ράζλογκ βαίνει Δ Μουσαλᾶ καὶ οὐχὶ Α αὐτοῦ ὡς ἐσφαλμένως ἀναγράφεται εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Ἐπιτελικὸν Χάρτην 1 : 400.000.

τοῦ Στρυμόνος. Ἡ ὀροσειρὰ τῆς Βερίλα, ἀρχομένη ἐκ τῶν Β κλιτύων τοῦ δυτικωτέρου ὀρεινοῦ συγκροτήματος (ὕψ. 2.667) τῆς Ρίλα Πλάνινα, ἐξελίσσεται εἰς τὸν ὀρεινὸν ὄγκον τῆς Βιτόζα Πλάνινα (2.286) ὅστις δεσπόζει ἀπὸ Ν τοῦ ὑψπ. τῆς Σόφιας.

— ε) ***Βιτόζα — Βίσκερ.*** Τὰ ὄρη «Βι - Βι» κατευθυνόμενα πρὸς ΒΔ περιορίζουν ἐκ τῆς κατευθύνσεως ταύτης τὸ ὑψπ. Σόφιας καὶ τὸ διαχωρίζουν ἀπὸ τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμόνος. Τὰ ὄρη ταῦτα παρουσιάζονται μᾶλλον γαιώδη κατὰ τὴν σύστασιν τῶν ἐδαφῶν των, μὲ λίαν ἀποκρήμνους κλιτεῖς χαραδρουμένας βαθέως καὶ κεκαλυμμένας κατὰ τὰ χαμηλώτερα μέρη ὑπὸ δασῶν.

Τὰ ἀνατολικώτερα ἀντερείσματα τῆς Βιτόζα σχηματίζουν μετὰ τῶν δυτικωτέρων τοῦ Ἰχτιμάνσκι τὴν στενωπὸν Πασαρὲλ μήκους 35 χλμ. καὶ πλάτους 1 χλμ, ἐνῶ τὰ Β ἀντερείσματα αὐτῆς σχηματίζουν μετὰ τοῦ ὄρους Λιοῦλιν (τοῦ Βίσκερ) τὴν σπουδαιοτάτηνστενωπὸν τῆς Βλαντάγιας. Εἰς τὰς Δ κλιτεῖς τῆς Βιτόζα εὑρίσκονται τὰ πλουσιώτερα κοιτάσματα λιγνίτου τῆς Βουλγαρίας.

— στ) ***Ὑψώματα Πετρόβσκι Κρέστ.*** Ταῦτα ἀποτελοῦνται ἐκ σειρᾶς ὅλης χαμηλῶν λόφων συνδεόντων τὰς βορειοτέρας κλιτεῖς τοῦ Βίσκερ Πλάνινα μὲ τὰς Ν τοῦ Στάρα Πλάνινα καὶ κλείουν ἐκ τῆς ΒΔ κατευθύνσεως τὸν ὀρεινὸν στέφανον, τὸν περιβάλλοντα τὸ ὑψπ. Σά-Σο.

Τὰ ἐν λόγῳ ὑψώματα εἶναι διατεταγμένα πεσσοειδῶς καὶ φέρονται ἐκ ΒΑ πρὸς ΝΔ μὲ τὰς ὀνομασίας Πετρόβσκι Κρέστ, ὑψώματα Σλίβνιτσας, Τρὶ Οῦσι (τρία αὐτιά) Ἀλντομίροφτσε. Ἡ ἀλληλουχία τῶν, ἰσχυρᾶς ἀμυντικῆς ἀντοχῆς, λοφοσειρῶν τούτων ἑνοῦσα τὸ Στάρα Πλάνινα μὲ τὸ Βίσκερ Πλάνινα διαχωρίζει ἐν ταὐτῷ τὸ ὑψπ. Σόφιας ἀπὸ τὸ πρὸς ΒΔ ὑψπ. Πιρὸτ καὶ τὴν κοιλάδα Νυσάβα μεθ' ἧς ἡ Σόφια ἐπικοινωνεῖ διὰ τῆς διαβάσεως Δραγομὰν σχηματιζομένης μεταξὺ τοῦ Πετρόβσκι Κρέστ καὶ τοῦ Βίσκερ. Διὰ ταύτης διέρχεται ἡ σιδηρὰ ὁδικὴ ἀρτηρία Βελιγραδίου — Σόφιας. Αἱ τοποθεσίαι τῆς Σλίβνιτσας (*) ἐκτείνονται ἐπὶ μετώπου 10

(*) Παρὰ τὴν Σλίβνιτσαν ἔλαβε χώραν ἡ ἀποφασιστικὴ μάχη τοῦ Σερβοβουλγαρικοῦ πολέμου τοῦ φθινοπώρου 1885 γνωστὴ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς μάχη τῆς Σλίβνιτσας. Ἡ μάχη ἐκείνη ἔκρινε τὴν τύχην τοῦ πολέμου καὶ ὑπὲρ τῆς Βουλγαρίας. Διὰ τῆς ὑπογραφείσης ἐν Βουκουρεστίῳ τὴν 3ην Μαρτίου 1886 συνθήκης μεταξὺ Βουλγαρίας — Σερβίας ἐπῆλθε καὶ ἡ εἰρήνη. Ἐπιτροπὴ Ἑλβετικὴ ἐπισκεφθεῖσα τὰ πεδία μαχῶν ἀμέσως μὲ τὴν λῆξιν των συνέταξεν ἔκθεσιν ἐπὶ τῶν πολεμικῶν ἀλλὰ καὶ πολιτικῶν γεγονότων κι' ἐπακολούθων τοῦ πολέμου. Ἡ ἔκθεσις γενομένη ὑπὸ οὐδετέρων κριτῶν ἔσχε μεγίστην ἀπήχησιν διεθνῶς. Ἡμεῖς θὰ περιορι-

χλμ. περίπου. Ἡ περιοχὴ εἶναι λίαν ὀρεινή· οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν λόφοι ἔχουν στρογγύλας καὶ γυμνὰς τὰς κορυφὰς αὐτῶν. Οἱ μεγάλοι βράχοι ἐκ τῶν ὁποίων συντίθεται κυρίως ἡ φύσις τοῦ ἐδάφους ὁμοιάζουν πρὸς ὑπερμεγέθη πετρώδη κρύσταλλα· εἶναι δὲ τοσοῦτον κρημνώδεις καὶ διαβεβρωμένοι ὥστε χρειάζεται μεγίστη προσοχὴ κατὰ τὴν διαδρομὴν λόγῳ τοῦ κινδύνου κατολισθήσεως τοῦ ἀτόμου.

ΣΤΕΝΩΠΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ

Αἱ διαβάσεις δι' ὧν τὰ ὑψπ. ΣΑΣΟ ἐπικοινωνοῦν μὲ τὰς γειτονικὰς περιοχὰς εὑρίσκονται ἐπὶ τῶν περιμετρικῶς περιβαλλουσῶν ταῦτα ὀροσειρῶν.

Ἐκ τῆς μεγάλης στ. τοῦ Ἴσκερ, Β Σόφιας καὶ κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῶν δεικτῶν ὡρολογίου ὑπάρχουν αἱ ἀκόλουθοι διαβάσεις:

1. ***Ἴσκερ.*** Διέρχεται σιδηροδρομικὴ καὶ ὁδικὴ ἀρτηρία πρὸς Πλεύναν – Ρουσέ.

2. ***Χάνι Ἀραμπάκονακ.*** Διέρχεται ἡ ὁδικὴ ἀρτηρία πρὸς Μπατεβγκραντ.

3. ***Ἐιροπόλσκο.*** Διέρχεται ἡ παραίμιος σιδηροδρομικὴ Σόφιας – Κάλοφερ – Σλίβεν – Κάρνομπατ – Μπουργκὰς (Εὐξείνου) παραλλήλως δὲ αὐτῇ καὶ ὁδικὴ ἀρτηρία.

4. ***Βακαρέλ.***

5. ***Τραϊανοῦ*** ἢ Ἰχτιμὰν ἐν συνεχείᾳ τῆς προηγουμένης. Δι' ἀμφοτέρων διέρχεται ἡ μεγάλη σιδηρὰ ἀρτηρία τῶν 7Β καὶ ἡ αὐτὴ ὁδική.

6. ***Ντόλνα Μπάνια*** καὶ ἐν συνεχείᾳ αὐτῆς ἡ «Μόμνα Κλεισοῦρα». Διὰ τούτων διέρχεται ἡ ὁδὸς Σαμακόβου – Μάλα Τσερίβα (6 – 8μ πλάτους) συναντῶσα τὴν μεγάλην ἀσφαλτόστρωτον ἀρτηρίαν Σόφιας – Ἰχτιμὰν – Παζαρτζίκ.

Διὰ τῶν ὑπ' ἀριθ. 3, 4, 5 καὶ 6 διαβ. ἐπικοινωνοῦν τὰ ὑψπ.

σθῶμεν νὰ μεταφράσωμεν — ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ — ἐπὶ λέξει, λόγῳ τῆς σημερινῆς ἐπικαιρότητός του, τὸ ἐπιμύθιον τῆς ἀποστολῆς τῆς ὑπὸ τὸν Ἑλβετὸν ἀντ)ρχην H. Hungerbühler ἐκθέσεως ἐκείνης δημοσιευθείσης ἐν Saint — Gall τῆς Ἑλβετίας κατ' Ἀπρίλιον 1886. «...Οὐδὲν ζήτημα ἐκανονίσθη ἢ ἐλύθη ἐκ τῶν προκαλεσάντων τὸν πόλεμον. Ἡ ἐν Αἵμῳ ἰσορροπία εἶναι καὶ παραμένει διερρηγμένη διὰ τῆς ἑνώσεως τῆς Ἀν. Ρούμελης καὶ τῆς Βουλγαρίας. Ἡ Σερβία οὐδεμίαν ἀποζημίωσιν ἔλαβε. Ἡ Ἑλλὰς εὑρίσκεται ἐν τῇ αὐτῇ περιπτώσει. Ἡ κατάστασις εἶναι πάντοτε τεταμένη. Οὐδὲν ἐπαγιώθη. Προσωρινῶς καὶ ἐξωτερικῶς ἡ εἰρήνη ἐξησφαλίσθη. Ὑπάρχει πράγματι βαθεῖα διάστασις μεταξὺ τῶν κρατῶν τοῦ Αἵμου».

ΣΑΣΟ μετὰ τῆς κοιλάδος τοῦ π. Ἕβρου δηλονότι τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Ἀσίας.

7. ***Μπὲλ Ἴσκερ*** καὶ ἡ νοτιώτερον αὐτῆς δ. Ρίλα δι' ὧν διέρχεται ἡ ὁδὸς Σόφιας — Σαμακόβου — Ράζλογκ — Νευροκοπίου.

Διὰ τῆς δ. ταύτης καὶ μ ό ν ο ν τὰ ὑψπ. ΣΑΣΟ ἐπικοινωνοῦν μετὰ τοῦ ὑψπ. Μπάνσκο τῆς κοιλάδος τοῦ Νέστου.

8. ***Πόποβα Σίπκα*** δι' αὐτῆς θέλει ἐπικοινωνεῖ τὸ Σαμάκοβον μετὰ τοῦ Κοτσερίνοβο καὶ Γκόρνα Τζουμαγιὰ ὡς ἀποπερατωθῇ ἡ κατασκευαζομένη νῦν ἀρτηρία.

9. ***Κλεισούρας.*** Διέρχεται δι' αὐτῆς ἡ ὁδὸς Σαμακόβου — Ντουπνίστης·

10. ***Μπούκα Πρεσλάπ.*** Διέρχεται ἡ ὁδὸς Σαμακόβου — Ραντομίρ.

11. ***Βλαντάγιας,*** δι' αὐτῆς βαίνουν σιδηρὰ τε καὶ ὁδικὴ ἀρτηρία ἐκ Σόφιας πρὸς ἄνω κοιλάδα Στρυμόνος. Μέσῳ τῶν ὑπ' ἀρθ. 7, 8, 9, 10 καὶ 11 δ. τούτων τὰ ὑψπ. ΣΑΣΟ ἐπικοινωνοῦν μετὰ τοῦ Αἰγαίου, τῆς κοιλάδος Στρυμόνος καὶ τῆς Α Στρυμόνος κειμένης κοιλάδος Ἀξιοῦ, ὡς καὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀν. Μοράβα, διατεταγμένης Δ τῆς ἄνω κοιλάδος Στρυμόνος.

12. ***Δραγομάν.*** ΒΔ τῆς Σόφιας. Δι' αὐτῆς διέρχεται ἡ σιδηρὰ ὁδὸς τῶν 7Β καὶ ἡ αὐτὴ μεγάλη ὁδικὴ ἀρτηρία. Θέτει εἰς ἐπικοινωνίαν ἡ δ. αὕτη τὰ ὑψπ. ΣΑΣΟ μετὰ τοῦ ὑψπ. Πιρὸτ τῆς κοιλάδος Νυσάβα, τοῦ Βελιγραδίου ΒΔ καὶ τοῦ Κοσυφοπεδίου ΝΔ.

13. ***Πίντσι*** ἐπὶ τῆς Στάρα Πλάνινα. Δι' αὐτῆς διέρχεται ἡ ὁδὸς ἐκ Σόφιας πρὸς Μιχαήλοβγκραντ (πρώην Φέρντιναντ) σημαντικὸν ὁδικὸν κόμβον τῆς ΒΔ Βουλγαρίας συνδεόμενον σιδηροδρομικῶς μετὰ τῆς Β Δυτικωτέρας πόλεως Βιδινίου καὶ τῆς Σόφιας (μετὰ τῆς τελευταίας διὰ τῆς μέσῳ στενωποῦ Ἴσκερ σιδ|κῆς γραμμῆς). Ἤ τ ο ι : =13 ἐν συνόλῳ διαβάσεις, 13 σμάραγδοι ἢ (ἄρα γε) βρόγχοι εἰς τὸν λαιμὸν μιᾶς ἀπὸ 13 αἰώνων κυριαρχουμένης περιοχῆς τὴν ὁποίαν 13 γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου προσδιορίζουν: Σ α μ ά κ ο β ο — Σ ό φ ι α.

III. Υ Ψ Ι Π Ε Δ Α

α) ***Σαμακόβου*** Ἔχει, ὡς ἐλέχθη, ὑψμ. 930, μῆκος 30 περίπου χλμ. καὶ πλάτος 5 — 7 χλμ. Ἡ ἐπιφάνειά του εἶναι ὡς ἔγγιστα 170 τετ. χλμ. Καλύπτεται ὑπὸ ἐκτεταμένων ἑλῶν. Ἀρδεύεται καλῶς ὡς ἐκ τῶν πολλῶν ὑδάτων μὲ τὰ ὁποῖα τὸ πλουτίζουν αἱ Β κλιτεῖς τοῦ

Ρίλα Πλάνινα. Ταῦτα καθιστοῦν τήν γῆν του εὐφορωτάτην παράγουσαν δημητριακὰ καὶ γεώμηλα. Ἡ κτηνοτροφία εὐδοκιμεῖ τὰ μέγιστα.

Ἀποτελεῖ κόμβον σημαντικὸν ὁδικῶν ἀρτηριῶν ἐπικοινωνοῦν μὲ ὅλας τὰς περιοχὰς ἐκείνας μεθ' ὧν ἐπικοινωνεῖ καὶ τὸ ὑψπ. Σόφιας. Δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅθεν ὡς ἐνισχῦον τὸ ὁδικὸν δίκτυον τοῦ ὑψπ' τοῦ ὁποίου δικτύου ἐ π α υ ξ ά ν ε ι σ η μ α ν τ ι κ ῶ ς τ ὴ ν ἀ π ό δ ο σ ι ν.

Εἰς Σαμάκοβον ὑπάρχει τὸ ἐργοστάσιον «Ριλισκίλεν» παρᾶγον λινὰ ὑφάσματα, ἀποθῆκαι πολεμικοῦ ὑλικου, ἐνῶ ἑδρεύουν καὶ μεγάλαι δυνάμεις πυροβολικοῦ.

β) ***Σόφιας.*** Καὶ τὸ πάλαι καὶ νῦν ἀλλὰ καὶ ἀεὶ ἀπετέλει, ἀποτελεῖ καὶ θ' ἀποτελῇ τὸν σπουδαιότερον στρατηγικὸν χῶρον ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ. Ὅτε ὁ Μέγας Κων]νος ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ μεταθέσῃ ἀλλαχοῦ τῆς παλαιᾶς Ρώμης τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἀχανοῦς κράτους του, ἐστάθη μεταξὺ Σόφιας καὶ Βυζαντίου ποίαν ἐκ τῶν δύο νὰ προκρίνῃ ὡς ἁρμοδιωτέραν θέσιν διὰ τὴν νέαν ἕδραν του. Ἂν προέκρινε τελικῶς τὸ Βυζάντιον ἔπραξε τοῦτο δι' ἕνα καὶ μόνον λόγον. Διότι ἡ φύσις δὲν εἶχε προικίσει τὴν Σόφιαν μὲ θάλασσαν.

Τὸ ὑψπ. Σόφιας εἶναι μία ἀρκετὰ εὐρεῖα πεδιὰς ἐπιφανείας 1000 τετ. χλμ. περίπου εἰς μ. ὕψος 553 μ. Τὸ Δυτικὸν τμῆμα αὐτοῦ εἶναι λοφῶδες. Ἀντιθέτως τὸ Α τμῆμα του εἶναι ἰσόπεδον καὶ εἴς τινας περιοχὰς καὶ ἑλῶδες. Εἶναι εὐφορώτατον εἰς δημητριακοὺς καρποὺς ἡ δ' ἐν αὐτῷ κτηνοτροφία εἶναι τὰ μάλα ἀνεπτυγμένη. Εἶναι μία τῶν πλέον πυκνοκατῳκημένων περιοχῶν τῆς Βουλγαρίας. Ἐν αὐτῷ εὑρίσκεται ἡ πρωτεύουσα Σ ό φ ι α. Ἐγκλείει δηλ. τὸ ὑψπ. αὐτὴν ταύτην τὴν καρδίαν τοῦ Βουλγαρικοῦ κράτους, ἡ ὁποία εἶναι τὸ νευραλγικώτερον σημεῖον τῆς γείτονος ἀλλὰ καὶ ὁ σπουδαιότερος συγκοινωνιακὸς κόμβος αὐτῆς.

γ) ***Μάλα Τσερίβα*** (ὑψ. 1200) ἐπὶ τοῦ ὀρεινοῦ ὄγκου Ρίλα Πλαν, ΝΑ Σαμακόβου· ἡ λεγομένη περιοχὴ Σερβοχωρίων.

IV. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ

Εἰς τὰ ὑψπ. ΣΑΣΟ δύο κύριοι κόμβοι συγκοινωνιῶν ὑπάρχουν. Αἱ πόλεις Σαμάκοβο καὶ Σόφια.

1) *Κόμβος Σαμακόβου*

α) Ὁ δ ι κ α ὶ   σ υ γ κ ο ι ν ω ν ί α ι.

Κατὰ τὴν φορὰν τῶν δεικτῶν τοῦ ὡρολογίου ἐκ τῆς κυρίας ὁδοῦ Σόφιας βαινούσης πρὸς Β τῆς πόλεως:

– Διάβ. Πασαρὲλ – Σόφια.

– Ἰχτιμάν, ἔνθα συναντᾷ τὴν ὁδικὴν ἀρτηρίαν Σόφιας – Πλόβντιβ.

– Μάλα Τσερίβα, Ντόλνα Μπάνια, Μόμνα Κλεισοῦρα.

– Διάβ. Μπὲλ – Ἴσκερ, Σκομίου, Ράζλογκ.

– Διάβ. Πόποβα Σίπκα – Κοτσερίνοβο – Γκόρνα Τζουμαγιά.

– Διάβ. Κλεισούρας – Ντούπνιστα.

– Διάβ. Μπούκας Πρεσλὰπ – Ραντομίρ.

2) *Κόμβος Σόφιας*

α) Σ ι δ η ρ ο δ ρ ο μ ι κ α ί.

– Διάβ. Ἴσκερ – καὶ ἐκεῖθεν εἴτε πρὸς Βιδίνιον τῆς Β.Δ. Βουλγαρίας, εἴτε πρὸς Ὀρέχοβο παραδουνάβειον πόλιν, εἴτε πρὸς Σόμομποτ – Πλεύναν καὶ Ρουσέ.

– Σαράντζε – Πίρντοπ – Κλεισοῦρα – Κάρλοβο – Μπουργκὰς ἢ καὶ πρὸς Στάλιν (Βάρνα).

– Βακαρὲλ – Ἰχτιμὰν – Τατὸρ Παζαρτζὶκ – Πλόβντιβ – Σβίλεγκραντ, ἡ μεγάλη σιδηρὰ ἀρτηρία τῶν 7 Β.

– Ραντομὶρ καὶ ἐκεῖθεν ἢ Πετρίτσι ἢ Κιούστενδηλ.

– Σλίβνιτσα – Τσάριμπροτ – Πιρὸτ – Βελιγράδι εἰς τὸ ΒΔ τμῆμα τῆς μεγάλης ὁδοῦ τῶν 7 Β.

β) Ὁ δ ι κ α ί.

Παραλλήλως πρὸς τὰς σιδηροδρομικὰς βαίνουν ἀναρίθμητοι εἰς ἀρίστην κατάστασιν ὁδικαὶ ἀρτηρίαι. Ἐξόχου ἐνδιαφέροντος εἶναι ἡ μεγάλη 10 μ. πλάτους ἀσφαλτόστρωτος ἀρτηρία Σόφιας – Πλόβντιβ. Ὁ ὁδικὸς κόμβος Σόφιας συνδέεται μὲ ὅλα τὰ κέντρα τῆς Βουλγαρίας δι' ὁδεύσεων καλῆς ἀποδόσεως. Ἡ ταχύτης ἐξυπηρετεῖται ὡς ἐκ τῆς μὴ ὑπάρξεως ἰσοπέδων διαβάσεων ἀλλὰ διὰ γεφυρῶν εἰς ἃ σημεῖα ὑπάρχουν διασταυρώσεις ὁδικῶν καὶ σιδηρῶν ἀρτηριῶν.

V. ΣΤΡ. ΑΞΙΑ ΥΨΙΠΕΔΩΝ "ΣΑΣΟ"

1. Ἀποτελοῦν περιοχὴν πρὸς τὴν ὁποίαν συγκλίνουν αἱ σπουδαιότεραι τῶν κοιλάδων τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἐκ ταύτης, κατευθυνόμεναι ἀκτινοειδῶς αἱ κοιλάδες τοῦ Ἴσκερ, Ἕβρου, Νέστου, Στρυμόνος, Ἀξιοῦ, Μοράβα, Νυσάβα, προσδιορίζουν τὰς πρωτευούσας συγκοινωνιακὰς ἀρτηρίας ἢ ἄξονας προελάσεως διὰ τῶν ὁποίων ἀντιστοίχως ἐκ τοῦ Δουνάβεως, Εὐξείνου, Προποντίδος, Β. Αἰγαίου, Θερμαϊκοῦ, Κοσυφοπεδίου καὶ ἄνω ροῦ Δουνάβεως δύναται νὰ ἀχθῇ προελαύνων στρατὸς πρὸς τὰ ὑψίπεδα ταῦτα.

2. Εἶναι πρωτεύοντες συγκοινωνιακοὶ κόμβοι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ἡ Σόφια ἀποτελεῖ μέγαν κόμβον ὁδικῶν, σιδηροδρομικῶν καὶ ἐναερίων συγκοινωνιῶν, ἐνισχυομένης τῆς δι' αὐτῆς ἀποδόσεως τῶν ὁδικῶν ἀρτηριῶν της ὑπὸ τοῦ ἐξαιρέτου ὁδικοῦ δικτύου τοῦ Σαμακόβου, ὅπερ ἔχει ἀνταπόκρισιν μεθ' ὧν κέντρων καὶ περιοχῶν τῆς Ν Βουλγαρίας ἔχει καὶ ἡ Σόφια.

3. Εὑρίσκονται τὰ ὑψπ. «ΣΑΣΟ» ἐπὶ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ τῆς συνδεούσης τὴν Εὐρώπην, Κεντρικὴν καὶ Ν μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Μ.Α. Κατέχουν ὅθεν τὴν κλεῖδα τῶν σπουδαιοτέρων ἀρτηριῶν ὡς εἶναι ἡ σιδηρὰ ὁδὸς τῶν 7Β καὶ ἡ ἀντίστοιχος ὁδικὴ τοιαύτη.

Χάριν τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἥτις ἀπετέλεσε τὸν ἄξονα οἰκονομικῆς διεισδύσεως τῆς Καϊζερικῆς Γερμανίας, ἀκολουθούσης τὴν πολιτικὴν τοῦ Drag nach Sud Osten (διείσδυσις πρὸς ΝΑ) ἡ Βουλγαρία ἔλαβε τόσα οἰκονομικὰ ἀντισλλάγματα καὶ ὑποσχέσεις πραγματοποιήσεως ἐθνικῶν πόθων, πεισθεῖσα νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸ πλευρὸν τῶν Κεντρικῶν αὐτοκρατοριῶν, ὅσα δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ τῆς προσφέρῃ ἡ Ἀντὰντ (ἡ ὁποία ἐν τούτοις τὴν τελευταίαν στιγμήν, ὅταν ἀντελήφθη ὅτι θὰ ἐχάνετο δι' αὐτὴν ἡ Βουλγαρία ἔσπευσε νὰ πλειοδοτήσῃ εἰς βάρος τῆς Ἑλληνικῆς ἀκεραιότητος προσφέρουσα τὴν Καβάλαν) διὰ νὰ τὴν πείσῃ νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρόν της καὶ ἐναντίον τῶν Κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν.

Ἀλλὰ ἀποτελοῦν τὰ «ΣΑΣΟ» καὶ μίαν ἐξαίρετον περιοχὴν εἰς τὴν ὁποίαν συγκλίνουν οἱ συγκοινωνιακοὶ ἄξονες ἐξ Α Εὐρώπης μέσῳ Ρουσέ. Ἐκ τῶν δύο λιμένων Στάλιν καὶ Μπουργκὰς διὰ δια-

φόρων όδεύσεων σιδηρῶν καὶ ὁδικῶν ἡ Μητρόπολις Ε.Σ.Σ.Δ. τοῦ Ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ ἐπικοινωνεῖ — καὶ μέσῳ Εὐξείνου Πόντου — ταχύτατα μετὰ τῶν ὑψπ. τούτων.

4. Κατέχουν πλευρικὴν θέσιν ὡς πρὸς ἄξονας διευθυνομένους ἐκ Ν πρὸς Β — ἢ ἀντιστρόφως — καὶ κειμένους εἴτε Α εἴτε Δ αὐτοῦ. Οὕτω, ὡς πρὸς τοὺς ἄξονας ἐκ τῆς παρακτίου πεδινῆς ζώνης Θράκης πρὸς Ἀν. Ρούμελην καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς Αἷμον — Δούναβιν, ἀλλὰ καὶ ἐκ Θεσσαλονίκης μέσῳ κοιλάδων Στρυμόνος ἢ Ἀξιοῦ πρὸς κοιλάδας Μοράβα καὶ Νυσάβα, ὁ προελαύνων στρατὸς δὲν δύναται ν' ἀγνοήσῃ τὴν ὕπαρξιν τῶν ὑψπ. ΣΑΣΟ εὑρισκομένων εἰς τὸ πλευρὸν αὐτοῦ καὶ εἰς χεῖρας ἐχθρικοῦ στρατοῦ.

5. Τὸ ὑψπ. Σόφιας περιλαμβάνει τὴν πρωτεύουσαν τῆς γείτονος Βουλγαρίας. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ εὑρίσκονται αἱ πάσης ἁρμοδιότητος διοικητικαὶ ὑπηρεσίαι, πολιτικαί, στρατιωτικαί, πνευματικαὶ κτλ. καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀποτελεῖ νευραλγικὸν χῶρον, ἡ κατάληψις τοῦ ὁποίου ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου ἤθελεν ἐπισωρεύσει πολλὰ δεινά, σύγχυσιν, ἀκυβερνησίαν, πτῶσιν ἠθικοῦ κτλ. γεγονότα τὰ ὁποῖα θὰ προοιωνίζονται τὴν πλήρη ἐξουθένωσιν τοῦ κατέχοντος αὐτὸ σήμερον στρατοῦ.

Αἱ τρομακτικαὶ συνέπειαι αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπήρχοντο εἰς τὸ Βουλγαρικὸν Ἔθνος ἀνεμετρήθησαν τὸ 1913 καὶ ὅτε αἱ συμμαχικαὶ Ἑλληνο — Σερβο — Ρουμανικοὶ δυνάμεις ἠπείλησαν ἐκ 3 κατευθύνσεων τὴν Σόφιαν. Αὕτη ἔσπευσε νὰ ζητήσῃ ἀνακωχὴν παραδεχθεῖσα τὴν ἧτταν της.

6. Δύνανται νὰ χρησιμεύσουν ὡς ζώνη συγκεντρώσεως μεγάλης μάζης στρατοῦ καὶ ὡς βάσις ἐπιχειρήσεων αὐτοῦ. Διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶναι καταλληλότατος γεωγραφικὸς χῶρος διὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην, εἶναι ἐν ταὐτῷ καὶ χῶρος εἰς τὸν ὁποῖον διέρχονται ἢ ἄρχονται σημαντικαὶ καὶ πάσης φύσεως — πλὴν θαλάσσιαι — συγκοινωνιακαὶ ἀρτηρίαι. Ἀλλὰ καὶ διαθέτει ἄφθονα μέσα συντηρήσεως, σταθμεύσεως καὶ διαμετακομιδῆς μέσῳ τῶν ὑπαρχουσῶν ἀρτηριῶν, στρατευμάτων προοριζομένων νὰ δράσουν εἴτε πρὸς Δ εἴτε πρὸς Ν.

7. Αἱ περιβάλλουσαι ταῦται ὀροσειραί, φύσει ὀχυραί, παρέχουν εἰς ταῦτα προστασίαν ἀπὸ πάσης, ἐξ οἱασδήποτε κατευθύνσεως, ἐπιθέσεως. Ἀλλὰ οἱ κρατοῦντες σήμερον ἔχουν ἐνισχύσει τὸ φύσει ὀχυρὸν καὶ δι' ἔργων μονίμου ἢ ἡμιμονίμου ὀχυρωτικῆς καὶ εἰς ἃ σημεῖα τῆς περιμετρικῆς φυσικῆς ὀχυρώσεως δὲν εἶναι δεόντως ἐπαρκὴς ἡ φυσικὴ ἄμυνα ἢ καὶ πιθανολογεῖται ὅτι θὰ δεχθοῦν τὸ βάρος μιᾶς ἐπιθέσεως. Συγκεκριμένως εἰς τὴν περιοχὴν Σλιβνίτσης οἱ Βούλγαροι ἔχουν σήμερον κατασκευάσει ὀχυρώσεις, ἀντιαρματικά, ἰδίᾳ, κωλύ-

ματα εἰς σημαντικὸν βάθος, ἐστραμμένας πρὸς τὴν κατεύθυνσιν Τσάρι Μπρόντ καὶ Πιρότ, ἵνα ἀποκρούσουν πᾶσαν τυχὸν αἰφνιδιαστικὴν ἐνέργειαν ἐκ τῆς κοιλάδος Νυσάβα καὶ Πιρὸτ κατὰ τοῦ ζωτικοτάτου τούτου χώρου «Σασό».

8. Ἡ περιοχὴ τῶν ὑψπ. Σ α σ ό, εἶναι κ ρ η σ φ ύ γ ε τ ο ν σ η μ α ν τ ι κ ό ν τοιαύτην θέσιν κατέχουσα καὶ μὲ τοιαύτην φυσικὴν ἀμυντικὴν ἀντοχὴν ἐμπλουτισμένη, (προνομιακῶς ἔναντι οἱασδήποτε ἄλλης θέσεως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ) ὥστε νὰ προκαλῇ τὸν πειρασμὸν εἰς τὸν κυρίαρχόν της ὁ ὁποῖος εἰς τὰς ἑκάστοτε περιστάσεις, δράττεται τῆς εὐκαιρίας καὶ ὁρμώμενος ἐξ αὐτῆς, ἐπιφέρει τὰ δεινὰ τῶν ληστῶν κατὰ τῶν θυμάτων γειτόνων του, Ἑλλήνων καὶ Γιουγκοσλαύων.

Εἰς τὸ πλαίσιον τοῦ Ἀνατολικοῦ συνασπισμοῦ: Τὰ Σ α σ ὸ κατέχουν τὴν σ τ ρ α τ η γ ι κ ω τ ά τ η ν θέσιν τοῦ συνασπισμοῦ τούτου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ ἀποτελοῦντα βάσιν τῶν σχεδίων ἐπιχειρήσεών του καὶ πάσης πολεμικῆς του ἐνεργείας, ὡς καὶ τὴν νευραλγικωτέραν του ἔπαλξιν ἐφ' ἧς ἑδράζεται τὸ Α β ά θ ρ ο ν τῆς μεγάλης ἐκείνης γεφύρας πρὸς τὴν δημιουργίαν τῆς ὁποίας ἀποβλέπει ὡς πρώτιστον καὶ κύριον ἀντικειμενικόν του σκοπὸν ὁ Ἀνατολικὸς συνασπισμός: τῆς γεφύρας Ε ὐ ξ ε ί ν ο υ — Ἀ δ ρ ι α τ ι κ ῆ ς ἧς τὸ ἕτερον Δ β ά θ ρ ο ν, ἐπίσης Σασὸ (ν. Σάσων), εὑρίσκεται εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μεσογείου.

II. Ε.Δ.Β. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Τοῦτο ἐμφανίζεται ὡς κυκλικὸς τομεὺς τοῦ ὁποίου τόξον εἶναι ὁ ὀρεινὸς ὄγκος τοῦ Αἵμου, ὡς διήκει ἐκ Δ πρὸς Α καὶ ΒΑ καὶ μέχρι τῶν ἀκτῶν Εὐξείνου, καὶ χορδὴ αὐτοῦ ἡ μεγάλη π.γ. τοῦ Δουνάβεως.

Ἀπαρτίζεται α) ἐκ τῆς κοιλάδος τῶν π. Ἴσκερ καὶ β) τῆς ἡμιπεδινῆς ζώνης τῆς Κεντρικῆς καὶ Παρευξείνου χώρας.

Τὸ Ε.Δ.Β. Βουλγαρίας, μετὰ τοῦ ὑψπ. Σαμακόβου Σόφιας συγκαταβατικῶς, ὑπῆρξαν τὸ λῖκνον τῆς Βουλγαρικῆς φυλῆς καὶ δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς βουλγαρικὰ ἐδάφη. Ἀντιθέτως τὰ ἐδάφη τῆς Ν Βουλγαρίας τὰ ἐν § 1, 2, 3 ἀναφερόμενα ἐξαιρέσει τῆς ἄνω κοιλάδος τοῦ Στρυμόνος, ἥτις περιελήφθη εἰς τὰ ὅρια τῆς Βουλγαρικῆς ἡγεμονίας τῆς Βερολινείου συνθήκης, ἐκτήθησαν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων

εἴτε συνεπείᾳ τοῦ α΄ βαλκανικοῦ πολέμου εἴτε καὶ πραξικοπηματικῶς (1885). Χαρακτηριστικὸν εἶναι τοῦτο, ὅτι οὐδέποτε κατὰ τὸ παρελθὸν οἱ Βούλγαροι κατεῖχον ἢ εἶχον ἐποικίσει τὰ ἐδάφη ταῦτα.

1. *Κοιλὰς Ἴσκερ.*

Ὁ π *Ἴσκερ* πηγάζει ἐκ τῶν Β κλιτύων τοῦ Ρίλα πλαν. διευθυνόμενος γενικῶς ἐκ Ν πρὸς Β καὶ μέχρι τοῦ ἐντὸς τῆς ὁμωνύμου στενωποῦ ἀγκῶνος του, ὁπόθεν καὶ κατευθυνόμενος πρὸς Α καὶ ΒΑ συμβάλλει μὲ τὸν Δούναβιν.

Ἔχει μῆκος 440 χλμ. καὶ πλάτος 60 – 90 μ. βάθος ὕδατος 1,50 – 2,00 μ. καὶ ταχύτητα ρεύματος 1,50|1΄΄. Ἡ φύσις τῆς κοίτης του εἶναι ἀμμώδης ἢ χαλικώδης. Ἀποτελεῖ ὅθεν κατ' ἀρχὴν κώλυμα. Σχηματίζων ἐν τῇ γεννέσει του ὀρεινὴν κοιλάδα, τοῦ Μπὲλ Ἴσκερ, ἣν ἀκολουθεῖ ἡ ὁδὸς Σαμακόβου πρὸς Μπάνσκο, διαρρέει ἐν συνεχείᾳ τὰς ἑξῆς περιοχάς:

— ***Μάλα Τσερίβα*** (Σερβοχωρίων ὑψμ. 1200) ἀποτελοῦσαν τὸ ὑ ψ η λ ό τ ε ρ ο ν ὑ ψ π. τ ῆ ς Β α λ κ α ν ι κ ῆ ς, μήκους 40 χλμ. καὶ πλάτους 2,5 – 3 χλμ. Ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ὑψπ. διασταυροῦνται αἱ ὁδοὶ Σαμακόβου – Μπάνσκο καὶ Σαμακόβου – Μάλα Τσερίβα – δ. Ντόλνα Μπάνια – Τατὰρ Παζαρτζίκ.

— ***Σαμακόβου.*** Ὁ ποταμὸς εἶναι εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην διαβατὸς πολλαχοῦ διὰ πόρων. Διὰ τῆς δ. Πασαρὲλ μήκους 35 χλμ. εἰσέρχεται ὁ π. Ἴσκερ, συστενούμενος εἰς τό:

— ***Ὑψπ. Σόφιας.*** Εἰς αὐτὸ κατατέμνεται εἰς πολλοὺς κλάδους καὶ τελικῶς συνενοῦται εἰς μίαν κοίτην διερχόμενος 11 χλμ. Α τῆς Σόφιας.

Ὑπάρχουν ἀρκετοὶ ππ ἀμφοτέρων τῶν ὀχθῶν του εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ὑψπ. Σόφιας. Ἀξιόλογοι ἐκ τούτων εἶναι ὁ τῆς δεξιᾶς ὄχθης ππ Στὸρ Ἴσκερ συγκεντρῶν τὰ ὕδατα τῶν Δ κλιτύων τοῦ ὄρους Ἰχτιμάνσκι, καὶ οἱ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ππ Μπλάτα καὶ Βλαντάγιας.

Ὁ π Ἴσκερ ἐν τῇ συνεχείᾳ του – μετὰ τὴν ἐκ τῆς στ. Ἴσκερ ἔξοδόν του – καὶ ἀντιθέτως τῆς κατατμήσεως ἣν ὑφίσταται εἰς τὴν περιοχὴν ὑψπ. Σόφιας ρέει διὰ μιᾶς καὶ μόνον ὀφιοειδοῦς κοίτης, ὢν πολυϋδρώτατος ἕνεκα τῶν εἰς αὐτὸν συγκεντρουμένων ὑδάτων τῶν Β κλιτύων τοῦ Στάρα Μπαλκάν.

– Οἱ π Σκέτα, Οὐγκόστα, Τσιμπερίτσα, Λὸμ καὶ Ἄρχαρ διατεταγμένοι ἀλληλοδιαδόχως Δ αὐτοῦ συγκεντροῦν τὰ ὕδατα τῶν Β καὶ ΒΑ κλιτύων τοῦ Δ Αἵμου διαρρέουν πεδινὸς ζώνας καὶ ἐκβάλ-

λουν εἰς τὸν π Δούναβιν, ὡς ἄλλωστε καὶ ὁ κεντρικὸς κύριος π. Ἴσκερ.

Ἀμέσως Α τοῦ π Ἴσκερ ὁ π. Βὶτ ὁ πολυϋδρώτερος μετὰ τὸν Ἴσκερ ποταμὸς τοῦ ΕΔΒΒ, ρέει παραλλήλως πρὸς τὴν π.γ. τοῦ Ἴσκερ καὶ συμβάλλει ὡσαύτως μὲ τὸν Δούναβιν παρὰ τὸ Σόμομποτ. Ὁ π Βὶτ ἀποτελεῖ καὶ τὸ περίπου ὅριον τῆς γλωσσικῆς διακρίσεως τῶν Βουλγάρων τῆς Ἀνατ., δηλονότι, διαλεκτικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς τοιαύτης.

Ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἴσκερ – καὶ δὴ τῷ τμήματι αὐτῆς τοῦ ΕΔΒΒ, ὅπερ ὁρίζεται μεταξὺ Αἵμου καὶ Δουνάβεως – ἀξιόλογα κέντρα κόμβοι συγκοινωνιῶν εἶναι τὰ κάτωθι:

α) ***Τὸ Μπάτεβγκραντ.*** Κόμβος ὁδικὸς μόνον. Συνδέεται μετὰ τῆς Σόφιας διὰ μέσου τῆς δ. Χάνι Ἀραμπακονὰκ τοῦ Αἵμου καὶ μέσῳ τῆς Βράτσας μὲ τὸν κόμβον Φέρντιναντ. Συνδέεται ὡσαύτως μέσῳ Π λ ε ύ ν α ς μετὰ τοῦ Ρουσέ.

β) ***Ἡ Πλεύνα*** (Πλέβεν 70.000). Περιβάλλεται ὑπὸ σειρᾶς λόφων (300 μ) οἵτινες ἀπετέλεσαν κατὰ τὸ 1878 τὸ περικεχαρακωμένον στρατόπεδον εἰς τὸ ὁποῖον ἠμύνθησαν ἐπὶ πολὺ οἱ Τοῦρκοι κατὰ τῶν Ρώσων. Ἡ Πλεύνα εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ ἄξονος τῆς σιδηρᾶς ἀρτηρίας Σόφια – Πλεύνα – Ρουσὲ – Βουκουρέστιον. Οὐχ' ἧττον δὲν ἀποτελεῖ σήμερον τὸ μόνον ὑπάρχον κέντρον μοναδικῆς ἀρτηρίας Σόφιας – Ρουσέ, δεδομένου ὅτι ὑπάρχει καὶ ἡ ἀπ' εὐθείας γραμμὴ μέσῳ κόμβου Τουλόβου (Γ' Τόμ. 221) ἀπὸ Ρουσὲ πρὸς Σόφιαν, καὶ μετ' οὐ πολὺ καὶ ἡ διὰ μέσου κόμβου Καρλόβου τρίτη τοιαύτη. Ἕτερα σημαντικὰ κατωκημένα κέντρα ἐν τῇ πεδινῇ ζώνῃ Ἴσκερ ἀξιόλογα ἀπὸ στρατ. πλευρᾶς εἶναι: α) οἱ παραδουνάβιοι λιμένες: Νίκοπολ, Σομομπότ, Ὀρέχοβον, Λὸμ καὶ Βιδίνιον (πλησίον τῶν παρὰ τὴν Γιουγκοσλαυΐαν συνόρων). Συνδέονται ἅπαντα σιδηροδρομικῶς καὶ ὁδικῶς μετὰ τῆς Σόφιας, καὶ β) τὰ κέντρα τοῦ ἐσωτερικοῦ Μπρουσάρτσι, Μπερκοβίτσα, Φέρντιναντ (ἢ Μιχαήλοβγκραντ).

ΣΤΡΑΤ. ΑΞΙΑ ΚΟΙΛΑΔΟΣ ΙΣΚΕΡ

Ὁ ποταμὸς Ἴσκερ εἶναι ὁ μεγαλύτερος τῆς Βουλγαρίας, ἀποτελεῖ δὲ τὸν καθαρῶς ἐθνικὸν ποταμὸν τῆς χώρας διότι πηγάζει ἐκ Βουλγαρικοῦ ὄρους, διαρρέει ἐδάφη Βουλγαρικὰ ἀρδεύων τὸ ὑψπ.

Σόφιας καὶ τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν Δούναβιν ἐπὶ Βουλγαρικῆς ὄχθης.

Ἡ κοιλὰς τοῦ ποταμοῦ διατρέχεται ὑπὸ σημαντικῶν ἀρτηριῶν δι' ὧν ἡ Σόφια ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῶν βορείων ἐπαρχιῶν τῆς Βουλγαρικῆς Ἐπικρατείας καὶ τῆς παραδουναβείου γενικῶς περιοχῆς.

Ἡ κοιλὰς τοῦ Ἴσκερ παρέχει ἐνδιαφέρον καὶ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ὅτι ἐν αὐτῇ διασταυροῦνται αἱ συγκοινωνίαι αἵτινες συνδέουν τὴν ΒΔ Βουλγαρίαν μὲ τὴν ΒΑ παρεύξεινον τοιαύτην καὶ βαίνουν αὗται ὡς διακλαδώσεις τῶν σιδηρῶν καὶ ὁδικῶν ἀρτηριῶν Σόφιας – Πλεύνας.

Κατὰ τὴν π. γ. τοῦ Ἴσκερ ὑπάρχει ἡ σημαντικωτάτη στενωπὸς Ἴσκερ, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν πρὸς Β κυρίαν πύλην τοῦ ὑψπ. Σόφιας καὶ δι' ἧς ἐπικοινωνεῖ ἡ πρωτεύουσα μετὰ τῆς πέραν τοῦ Στάρα Πλάνινα χώρας.

2. ***Κεντρικὴ καὶ Παρεύξεινος Βουλγαρία*** (Σχ. 14).

Ἀποτελεῖ τὸ πλέον ὑψιπεδινὸν τμῆμα τοῦ Ε.Δ.Β.Β. κατέχουσα ἐδαφικὴν περιοχὴν μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως (Β), τῆς Ρουμανικῆς Ντομπρουτσᾶς (ΒΑ) καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου (Α). Ὅριον αὐτῆς (Δ) μετὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἴσκερ εἶναι ἡ π.γ. τοῦ Βίτ. Ὁ ὀρεινὸς ὄγκος τοῦ Αἵμου χωρίζει τοῦτο ἀπὸ τοῦ Ε.Δ.Β.Θ. ἢ Ἀν. Ρούμελης κειμένης Ν.

Ὀρεογραφία. Κύρια ὄρη τῆς ὀροσειρᾶς τοῦ Αἵμου εἶναι ἡ κορ. Φερδινάνδου (2.373), Σιπκένσκα Πλάν. – Ἐλένσκα – Λίτσα (915) – Κοτλένσκα καὶ Ἀητόφσκα Πλάν.

Ἐκ τῆς Κοτλένσκα μὲ ΒΑ κατεύθυνσιν τὰ ὄρη: Πρεσλάβσκα καὶ Προβαντίνσκα, ἥτις ἐκτείνεται βορειότερον σχηματίζουσα τὴν στεν. Νόβι Παζάρ.

Ἐκ δὲ τῆς Ἀητόφσκα Πλάν. πρὸς Β ἡ χαμηλὴ ὀροσειρὰ τῆς Καμτσίσκα (528) κατέρχεται μέχρι τῆς πεδινῆς ζώνης τοῦ Στάλιν (Βάρνας). Κύριαι διαβάσεις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ὀροσειρῶν εἶναι αἱ:

α) ***Τροϊάν.*** Δι' αὐτῆς θὰ συνδέεται τὸ Τροϊὰν (ΕΔΒΒ) μετὰ τοῦ Καρλόβου (ΕΔΒΘ) διὰ κατασκευαζομένης νῦν σιδηρᾶς ἀρτηρίας. Ἡ παραδουνάβιος πόλις Σβίστοβ θὰ συνδέεται, οὕτω, σιδηροδρομικῶς ἀπ' εὐθείας μέσω Λόβετς – Καρλόβου – Τροϊὰν μὲ τὸν κόμβον Πλόβντιβ (ΕΔΒΘ).

β) ***Σίπκας,*** δι' ἧς διέρχεται ἡ ἑνοῦσα τὰ κέντρα Τύρνοβο καὶ Τούλοβον (μέσω Κάζανλικ) ὁδός.

γ) ***Σίπκας*** (Α) Δι' ἧς διέρχεται ἡ σιδηρ. ἀρτηρία Τυρνόβου Νταμπόβου – Τουλόβου – Κύρτζαλη – Ζλάτογκραντ ἤτοι ἡ συν-

τομωτέρα ὁδὸς ἀπὸ Βουκουρεστίου — Ρουσὲ — πρὸς τὰ εἰς τὴν Ροδόπην Ε—Β σύνορα.

δ) ἡ ***Δεμὶρ Καποῦ*** (1007) Β Σλίβεν δι' ἧς διέρχεται ὁδικὴ ἀρτηρία συνδέουσα τὰ ὑψπ. Κοτὲλ καὶ Ὅμορταγκ (ΕΔΒΒ) μετὰ τῆς Ἀν. Ρούμελης.

ε) ἡ ***Ἀητόφσκας.*** Δι' ἧς διέρχεται ἡ νεωστὶ κατασκευασθεῖσα σιδηρὰ ἀρτηρία Στάλιν — Κάρνομπατ.

Οὕτω ὁ Αἷμος διασχίζεται καθέτως ὑπὸ 4 σιδηρῶν ἀρτηριῶν διηκουσῶν ἀπὸ Β πρὸς Ν (συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς σιδηρᾶς γραμμῆς μέσῳ Δ. Ἴσκερ).

στ) ***Τυρνόβου*** παρὰ τὴν ὁποίαν ὁ ὁμώνυμος σημαντικώτερος ὁδικός, κυρίως, κόμβος τοῦ ΕΔΒΒ.

ζ) ***Προβαντίλσκα*** μέσῳ τῆς ὁποίας ρέει ὁ ὁμώνυμος ποταμὸς ἐκβάλλων παρὰ τὴν Βάρναν καὶ δι' ἧς διέρχεται ἡ σημαντικωτάτη σιδηρὰ ἀρτηρία Ρουσὲ — Βάρνας.

Ὑδατογραφία. Χαρακτηριστικὸν τῶν π.γ. τῆς κεντρικῆς καὶ παρευξείνου χώρας εἶναι ὅτι ἔχουν διάταξιν κάθετον αἱ μὲν πρὸς τὰς δέ. Οὕτω τῆς κεντρικῆς Βουλγαρίας αἱ π.γ. τῶν Λόσεμ, Ὑάντρα καὶ Λὸμ τοῦ Ρουσὲ παράλληλοι μεταξύ των διευθυνόμεναι ἐκ Ν πρὸς Β φέρονται εἰς τὸν Δούναβιν, ἐνῷ αἱ π.γ. τῶν Λοῦντα Τίχια, Βράνα Τίχια καὶ Προβαντίλσκα μὲ κατεύθυνσιν ἐκ Δ πρὸς Α φέρονται ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν Εὔξεινον. Ἅπαντες οἱ ποταμοὶ τῆς κεντρικῆς Βουλγαρίας ἔχουν κοίτην ὀφιοειδῆ.

Λίμναι δὲν ὑπάρχουν ἐν Βουλγαρίᾳ. Ὑπάρχουν ὅμως εἰς σημαντικὴν ἔκτασιν τενάγη εἰς τὴν παρεύξεινον ζώνην τῆς Στάρα (Παλαιᾶς) Ὀρέχοβας καὶ τῆς Βάρνας (καί τινες λθ.—ἁλυκαὶ περὶ τὸ Μπουργκάς).

Ὑψίπεδα. Ἀξιόλογα, ἀποτελοῦντα κέντρα συγκοινωνιῶν, εἶναι τὰ τοῦ Τυρνόβου, Ὅμορταγκ, Τροϊὰν καὶ Κοτέλ.

Κέντρα — κόμβοι, μεγάλης στρατ. ἀξίας εἶναι τ' ἀκόλουθα:

α) Ἡ ***Σιλίστρια*** (Ρουμανικὴ μέχρι τοῦ 1939), εἰς τὴν Ντομπρουτσᾶν καὶ παρὰ τὸν Δούναβιν. Εἶναι ἡ τελευταία κατὰ τὴν διαδρομήν του (Β.) πόλις ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως. Ἐκ ταύτης ἡ ὁ. γ. Β. Ρ. ἀφήνουσα τὰ ὕδατα τοῦ Δουνάβεως κατευθύνεται ΝΑ μέχρι τοῦ Εὐξείνου διχοτομοῦσα τὴν παλαιὰν (Ρ) Ντομπρουτσᾶν.

β) ***Ρουσέ.*** (Ρουχτσούκιον 80.000). Ἡ σημαντικωτέρα πόλις παρὰ τὸν Δούναβιν· παρ' αὐτὴν ἡ νεωστὶ κατασκευασθεῖσα γέφυρα ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως δι' ἧς ἐπικοινωνεῖ ἡ Ρουμανία μετὰ τῆς Βουλγαρίας. Εἶναι αὕτη, ἐξ ἄλλου, ἡ μοναδικὴ γέφυρα ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ἥτις ἐξασφαλίζει τὴν συνέχειαν τῆς σιδηρᾶς καὶ ὁδικῆς ἀρτηρίας ἀπὸ τῆς

μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως. Ἐκ τοῦ Ρουσὲ δύο κύριαι σιδηραὶ ἀρτηρίαι διατρέχουν τὸν Βουλγαρικὸν χῶρον. Ἡ μία μὲ Ν κατεύθυνσιν πρὸς Σόφιαν καὶ Πλόβντιβ. Ἡ ἑτέρα μὲ ΝΑ πρὸς Στάλιν καὶ Μπουργκὰς (παρευξείνων λιμένων).

γ) ***Σίστοβ.*** Ὁ τρίτος κατὰ διαδοχικὴν σειρὰν παραδουνάβειος λιμὴν εἰς ὃν καταλήγει σιδηρ. ἀρτηρία ὡς διακλάδωσις ἐκ τοῦ Λέβσκι τῆς μεγάλης σιδηρ. ἀρτηρίας Ρουσὲ – Πλεύνα – Σόφια.

δ) ***Στάλιν καὶ Στάρα Ὀρέχοβο.*** Παρεύξεινοι πόλεις εἰς ἃς καταλήγει σιδηρ. γραμμὴ ἐκ τοῦ Ρουσέ. Διὰ κατασκευαζομένης νῦν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων σιδηρ. γραμμῆς, βαινούσης κατὰ μῆκος τῶν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου παραλίων τῆς Βουλγαρίας, θὰ συνδεθοῦν ἀπ' εὐθείας μεταξύ των τὰ ἐπιλιμένια κέντρα τοῦ Εὐξείνου: Στάλιν – Στάρα Ὀρέχοβον – Νέσεμπερ – Πομόριε – Μπουργκάς.

Ὁ λιμὴν Στάλιν εὑρίσκεται εἰς τὴν ΒΔ πλευρὰν τοῦ μυχοῦ τοῦ ὁμωνύμου ὅρμου. Χρησιμοποιεῖται ὡς κυρία ναυτικὴ βάσις καὶ ὡς βάσις ἀνεφοδιασμοῦ καὶ ἐπισκευῶν δι' ἐμπορικὰ σκάφη. Κατόπιν τῆς ἄρσεως ἀπαγορεύσεως τοῦ κατάπλου ἐμπορικῶν σκαφῶν μὴ ἀνηκόντων εἰς χώρας τοῦ σιδηροῦ παραπετάσματος, ἀπὸ τοῦ 1956, ὁ λιμὴν ἔχει ἐξαιρετικὴν ἐμπορικὴν κίνησιν μὲ ἱκανότητα κινήσεως 3.500 τόν. /24ωρον (ἐνδεχομένως ἡ ἀπόδοσίς του διὰ τῶν προσφάτως ἐκτελεσθέντων εἰς αὐτὸν ἔργων θὰ εἶναι καὶ 5.000 τόν. /24ωρον). Εἰς τὴν δεξαμενὴν τοῦ λιμένος δύνανται νὰ ἐπισκευασθοῦν πλοῖα μέχρι 30.000 τόννων.

ε) ***Λέβσκι.*** Διασταυροῦνται εἰς τοῦτο αἱ σιδηραὶ ἀρτηρίαι Ρουσὲ – Λέβσκι – Πλεύνας – Σόφιας καὶ ἡ Σβίστοβ – Λέβσκι – Λόβετς – Τροϊὰν – Καρλόβου – Πλόβντιβ. Ὁμοίως διασταυροῦνται ὁδικαὶ ἀρτηρίαι συνδέουσαι τὴν Δ καὶ Α Βόρ. Βουλγαρίαν ὡς καὶ τὰ κέντρα Ρουσὲ καὶ Σίστοβ μετὰ τοῦ Σεβλιέβου – Κάζανλικ, Λόβετς – Τροϊὰν – Σόφιας καὶ τῶν σημαντικωτέρων κέντρων τοῦ Ε.Δ.Β.Θ.

στ) ***Τύρνοβον.*** Ἀποτελεῖ τὸν κυριώτερον ὁδικὸν κόμβον τῆς Κεντρικῆς Βουλγαρίας, ἐνῶ Β τῆς ὁμωνύμου στενωποῦ διασταυροῦνται αἱ κύριαι σιδηρ. ἀρτηρίαι δι' ὧν ἡ παρεύξεινος περιοχὴ ἐπικοινωνεῖ μετὰ τῆς δυτικώτερον αὐτῆς κειμένης πεδινῆς ζώνης τῆς Κεντρικῆς Βουλγαρίας καὶ τῆς κοιλάδος Ἴσκερ. Διὰ τοῦ Τυρνόβου διέρχεται καὶ ἡ ἐκ Β πρὸς Ν διήκουσα σιδηρὰ ἀρτηρία δι' ἧς τὸ Ρουσὲ ἐπικοινωνεῖ συντομώτερον μετὰ τοῦ Ζλάτογκραντ καὶ Κρούμοβγκραντ (παρὰ τὰ Ἑλληνοβουλγαρικὰ σύνορα τῆς Ροδόπης). Εὐρεῖα λεωφόρος μὲ ἀσφαλτικὸν τάπητα πλάτους 10 μ. ἑνώνει ἀπ' εὐθείας τὸ Ρουσὲ μὲ τὸ Τύρνοβον.

ζ) ***Ρίζγκραντ.*** Ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς καὶ ὁδικῆς ἀρτηρίας τῆς ἑνού-

σης ἀπ' εὐθείας τὸ Ρουσὲ μετὰ τοῦ Στάλιν. Κατασκευάζεται νῦν σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἀπὸ Ράζγκραντ πρὸς Πόποβον ἥτις θὰ πυκνώση τὸ σιδηρ. δίκτυον τῆς περιοχῆς καὶ δι' ἧς θὰ ἐπιτευχθῆ ἡ ἀπὸ Ρουσὲ πρὸς Τύρνοβον σιδηρ. ἐπικοινωνία καὶ διὰ μιᾶς προσέτι, δευτέρας, σιδηρᾶς ἀρτηρίας, διερχομένης μέσῳ Ράζγκραντ καὶ Πόποβου. Ἑτέρα διακλάδωσις τῆς ἀρτηρίας Ρουσὲ – Στάλιν ἐκ Νόβι Παζὸρ διέρχεται διὰ Σοῦμεν (40.000) σπουδαιοτάτου βιομηχανικοῦ κέντρου τῆς χώρας καὶ συνεχίζεται Δ πρὸς Πόποβον – Τύρνοβον.

ΣΤΡΑΤ. ΑΞΙΑ ΚΕΝΤΡ. ΚΑΙ ΠΑΡΕΥΞΕΙΝΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Δι' αὐτῆς διέρχονται ὅλαι αἱ ἐκ τῶν λοιπῶν κρατῶν τοῦ Ἀν. συνασπισμοῦ συγκοινωνίαι πρὸς τὰ ὑψπ. Σασὸ καὶ Ἀνατ. Ρούμελην ἐνῶ οἱ κυριώτεροι παραδουνάβειοι καὶ παρεύξεινοι λιμένες κεῖνται εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην τοῦ Ε.Δ.Β.Β. Ἡ ἐξουδετέρωσις ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου τῶν ἐν αὐτῷ σημαντικῶν κέντρων – κόμβων συγκοινωνιῶν (καὶ τοῦ λιμένος Μπουργκὰς) ὑπὸ τῆς ἀεροπορίας του ἢ δι' ὅπλων μαζικῆς καταστροφῆς θέλει ἐπιφέρει παράλυσιν εἰς τὸ πυκνὸν συγκοινωνιακὸν δίκτυον τῆς χώρας καὶ θὰ καταστήση ἐπισφαλῆ τὴν θέσιν τῶν δυνάμεων ξηρᾶς αἵτινες θὰ μάχωνται εἰς τὸ Μακεδονικὸν Θ.Ε.

Ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ εὑρίσκονται τὰ κυριώτερα κέντρα παραγωγῆς τῆς Βουλγαρίας καὶ τὰ εὐφορώτερα ἐδάφη της (χρυσῆ Ντομπρουτσᾶ) ἐνέχει μεγίστην στρατ. ἀξίαν αὕτη.

Γ. ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΙ

Γενικότητες. Αἱ συγκοινωνίαι τῆς Βουλγαρίας βασίζονται κυρίως εἰς τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον τῆς χώρας συμπληρούμενον διὰ τοῦ ὁδικοῦ, θαλασσίου καὶ ποταμίου τοιούτου. Ἀντιθέτως πρὸς ἄλλας χώρας τῆς Βαλκανικῆς ἡ ἐδαφικὴ διαμόρφωσις τῆς Βουλγαρίας ἐπιτρέπει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν συγκοινωνιῶν ὁδικῶν τε καὶ σιδηροδρομικῶν τόσον ἐκ Β πρὸς Ν ὅσον καὶ ἐξ Α πρὸς Δ. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ὀρεινὰς περιοχὰς τῆς χώρας ὡς εἰς Ροδόπην καὶ Αἶμον αἱ συγκοινωνίαι συναγωνίζονται εἰς πυκνότητα τὰς τῶν πεδινῶν ζωνῶν ἐνῶ αἱ ὑπάρχουσαι πολυάριθμοι διαβάσεις τόσον ἐπὶ τῶν ὀρέων τούτων ὅσον καὶ εἰς τὸ Ἰχτιμάνσκι καὶ τὸ Πιρίνο ἐπιτρέπουν τὴν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπικοινωνίαν διά, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον,

πυκνῶν, σιδηρῶν καὶ ὁδικῶν, ἀρτηριῶν τῶν ἐδαφ. διαμερισμάτων τὰ ὁποῖα διαχωρίζουν οἱ ὀρεινοὶ οὗτοι ὄγκοι.

Προπολεμικῶς, ἡ συγκοινωνιακὴ πολιτικὴ τῆς Βουλγαρίας συνετέλεσεν εἰς τὴν πύκνωσιν τῶν δικτύων αὐτῆς. Ὁ βασιλεὺς Βόρις, ἀπόφοιτος Γερμανικοῦ Πολυτεχνείου, εἶχεν ἰδιαιτέραν ἐπίδοσιν εἰς τὴν σιδηροδρομικὴν ἐπιστήμην ἀσχολούμενος καὶ ὁ ἴδιος, ὡς εἰς τὸ προσφιλέστερόν του σπόρ, εἰς τὴν ὁδήγησιν ἀτμομηχανῶν. Ἐνδιεφέρετο προσωπικῶς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν συγκοινωνιακῶν δικτύων μὲ βάσιν τὸν σιδηρόδρομον. Βάσει τῆς πολιτικῆς αὐτῆς τῆς προπολεμικῆς Βουλγαρίας εἶχε καταρτισθῆ ἓν πρόγραμμα δημιουργίας ἑνὸς πολυσχιδοῦς δικτύου τὸ ὁποῖον ἔφερε ταχέως τὴν Βουλγαρίαν εἰς τὴν πρώτην σειράν, ὑπὸ τὴν ἔποψιν συγκοινωνιακῶν γραμμῶν, ἐν τῇ Βαλκανικῇ. Ἀσχέτως τῶν ἐκτελεσθέντων καὶ ἐκτελουμένων ἔργων εἶχον καταρτισθῆ σχέδια συμπληρώσεως τῶν δικτύων διὰ νέων κατασκευῶν, ἐνῶ τὰ ἐκτελεσθέντα τεχνικὰ ἔργα ἦσαν ἄριστα ἀπὸ πάσης πλευρᾶς καὶ συνετηροῦντο ἐπίσης καλῶς.

Τὸ μεταπολεμικὸν καθεστὼς κρατικοποιήσαν τὰς μεταφορὰς ἀπέβλεψε μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου εἰς τὴν συνέχισιν τῆς παλαιᾶς συγκοινωνιακῆς πολιτικῆς, ἐπρογραμμάτισε, ἐξετέλεσε κι' ἔχει ὑπὸ κατασκευὴν καὶ μελέτην πλεῖστα ὅσα νέα ἔργα δι' ὧν τὸ συγκοινωνιακὸν κύκλωμα τῆς χώρας καθίσταται ἐφάμιλλον πρὸς τὸ τῶν λοιπῶν κρατῶν τοῦ Σιδηροῦ Παραπετάσματος (πλὴν Ἀλβανίας φ σικά).

Ἡ γενικὴ γραμμὴ ἣν ἀκολουθεῖ τὸ νῦν Κομμουνιστικὸν καθεστὼς διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν συγκοινωνιῶν, ἡ καθοριζομένη διὰ τῶν ἑκάστοτε πενταετῶν σχεδίων ἀποβλέπει εἰς τὰ κάτωθι:

1) **Κ**ατασκευὴν νέων ἔργων.

2) **Α**ποπεράτωσιν ὅλων τῶν πρὸ τοῦ 1944 εὑρισκομένων ὑπὸ κατασκευὴν ἀρτηριῶν.

3) **Σ**υντήρησιν καὶ διεύρυνσιν ὅλων τῶν ὑφισταμένων δικτύων.

4) **Α**ὔξησιν τῶν ὁδικῶν καὶ σιδηροδρομικῶν μέσων μεταφορᾶς.

5) **Τ**εχνικὴν δυνατότητα παραγωγῆς τροχαίου ὑλικοῦ εἰς τὸ ἐσωτερικόν.

6) **Α**νανέωσιν τοῦ παλαιοῦ ὑλικοῦ διὰ νέου ἀπολύτως συγχρονισμένου.

α) ***Ὁδικαί.*** Ἐπεκτείνουν, ὡς ἐλέχθη, καὶ συμπληροῦν τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον εἰς ἃ τμήματα τῆς χώρας τὸ σιδηροδρομικὸν λόγῳ ἐδαφικῶν συνθηκῶν ἐμφανίζεται ἀνεπαρκές.

Τὸ ὅλον ἀνάπτυγμα τῶν ὁδῶν ἀνέρχεται εἰς 85.000 χλμ. Εἶναι τὸ πλουσιώτερον ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Βαλκανικῆς. Ὅλαι αἱ ὁδοὶ εἶναι σκυρόστρωτοι, ἐξαιρέσει μικρῶν τμημάτων. Ὁδοὶ μὲ ἀ-

σφαλτικοὺς τάπητας εἶναι πολὺ ὀλίγαι. Ἐντὸς τῶν πόλεων καὶ χωρίων αἱ ὁδοὶ εἰναι ἐστρωμέναι διὰ κυβολίθων (*). Πλάτος min. τῶν ὁδῶν εἶναι 4 μ. καὶ max. 10 μ. Τὰ τεχνικὰ ἔργα καὶ τμήματα τῶν ὁδῶν, εἰς ἃ σημεῖα ἐπιβάλλεται, ἔχουν ἐνισχυθῆ καταλλήλως ἵνα ἀνθέξουν εἰς τὴν δι' αὐτῶν διέλευσιν μεγάλων φορτίων. Ἡ χάραξις τῶν ὁδῶν γίνεται βάσει τοῦ ἀρχ. Ρωμαϊκοῦ δόγματος τῶν εὐθυγράμμων τμημάτων καὶ ἐλαφρῶν κλίσεων. Ἰσόπεδοι διαβάσεις ὑπάρχουν μόνον ἐν τῇ μικρᾷ ἀναλογίᾳ τοῦ 20% ἐνῶ ἅπασαι αἱ λοιπαὶ διασταυρώσεις – ὁδῶν καὶ σιδηρ. γραμμῶν – γίνονται διὰ γεφυρῶν ἢ ὑπογείως. Ἐφ' ὁλοκλήρου τοῦ ἀναπτύγματος τοῦ ὁδικοῦ δικτύου ὑφίστανται σταδιοδεῖκτοι, χιλιομετρικαὶ ἀποστάσεις τόπων καὶ σταδίαι κατευθύνσεων.

Κατὰ τὰς Βουλγαρικὰς ἀνακοινώσεις, ἀπὸ τοῦ 1946 μέχρι τοῦ 1953 κατεσκευάσθησαν καθ' ἅπασαν τὴν χώραν νέαι ὁδοὶ 2.600 χλμ. κι' ἐπεσκευάσθησαν ὁδοὶ 12.300 χλμ.

Αἱ ἐργασίαι τῶν κατασκευῶν τοῦ ὁδικοῦ – καὶ τοῦ συγκοινωνιακοῦ γενικώτερον – δικτύου κατευθύνονται καὶ ἐλέγχονται ὑπὸ Ρώσων μηχανικῶν, ἐνῶ τὸ ὅλον συγκοινωνιακὸν σύστημα, ὑπαγόμενον εἰς τὸ ὑπουργεῖον Μεταφορῶν, ἐλέγχεται ὑπὸ εἰδικῶν Σοβιετικῶν ὑπαλλήλων.

Ἡ πολιτικὴ τοῦ καθεστῶτος ὡς πρὸς τὸ ὁδικὸν κύκλωμα τῆς χώρας ἀποσκοπεῖ εἰς τήν:

– Κατασκευὴν νέων ὁδικῶν ἀρτηριῶν διηκουσῶν κατὰ τὴν ἔννοιαν Β – Ν εἰς τρόπον ὥστε ν' αὐξηθῆ τὸ κυκλοφοριακὸν δυναμικὸν μεταξὺ Β καὶ Ν Βουλγαρίας.

– Ἀνάπτυξιν νέων ὁδῶν, ἐγκαρσίως πρὸς τὴν ἐπιμήκη ὀροσειρὰν τοῦ Αἵμου, ἵνα μειωθῆ ἡ ἰσχὺς τούτου ὡς φυσικοῦ ἐμποδίου παρεμβαλλομένου δίκην τείχους μεταξὺ Β καὶ Ν Βουλγαρίας.

– Βελτίωσιν τῶν παλαιῶν ὁδῶν στρατιωτικῆς ἀξίας, ἰδίᾳ πρὸς τὴν μεθόριον ζώνην πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

– Ἀνακατασκευὴν τῶν παλαιῶν τεχνικῶν ἔργων διὰ νὰ καταστοῦν ἀνθεκτικὰ εἰς τὰ μεταπολεμικὰ ἐπηυξημένα φορτία.

Παρὰ ταῦτα τὸ ὁδικὸν δίκτυον τῆς Βουλγαρίας παρουσιάζει σημαντικὰς ἀδυναμίας καὶ πιστεύεται ὅτι δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ καλύψη τὰς ἀνάγκας κινήσεως ἑνὸς συγχρόνου στρατοῦ.

Αἱ ἀδυναμίαι αὗται ἔγκεινται εἰς τὸ ὅτι ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς

(*) Ὡς καὶ παρ' ἡμῖν αἱ ὁδοὶ τῶν πόλεων Ξάνθης καὶ Κομοτηνῆς ἐν μέρει δὲ καὶ τῆς Δράμας.

ὁδοῦ ἐναλάσσονται ἀποτόμως καλῶς ἐπιστρωμένα τμήματα μὲ ἕτερα μὴ συντηρούμενα ἢ καὶ παντελῶς ἄνευ ἐπιστρώσεως, ὅτι ἡ συσσώρευσις ὑλικῶν εἰς τμήματα ὁδῶν εὑρισκόμενα εἰς κλεισωρείας καὶ εἰς κρημνώδεις κλιτεῖς καθιστᾶ ἀδύνατον τὴν διασταύρωσιν ὀχημάτων καὶ ὅτι, τέλος, παρατηρεῖται ἔλλειψις τῶν ἀπαραιτήτων τεχνικῶν ἔργων (ὀχετῶν, γεφυρῶν, πλατυσμάτων κ.τ.τ.) μειουμένης οὕτω τῆς ἀποδόσεως τοῦ δικτύου.

Τὰ μεγαλύτερα τεχνικὰ ἔργα τοῦ ὁδικοῦ δικτύου εἶναι αἱ ἐπὶ τῶν μεγάλων ποταμῶν γέφυραι αἵτινες δύνανται ν' ἀποτελέσουν ἐξαιρέτους στόχους τῆς ἀεροπορίας τοῦ ἀντιπάλου.

Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν κυκλοφορούντων σήμερον εἰς Βουλγαρίαν ὀχημάτων ὑπολογίζεται εἰς 12.000.

β) *Σιδηροδρομικαί*. Αἱ ὑπάρχουσαι ἐν Βουλγαρίᾳ σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ εἶναι ἀνοίγματος: α) κανονικοῦ πλάτους (1,44) 3.600 χλμ. β) στενοῦ πλάτους (0,76 καὶ 0,60) 400 χλμ.

Ἐκ τούτων τὰ 550 χλμ. κατεσκευάσθησαν μεταπολεμικῶς ὑπὸ τοῦ νέου καθεστῶτος.

Τὰ 75 % τοῦ ὅλου τῶν Βουλγαρικῶν μεταφορῶν στηρίζονται εἰς τοὺς σιδηροδρόμους.

Συγκρινόμενον τὸ σιδηρ. δίκ υον μὲ τὸ τῶν Κεντροδυτικοευρωπαϊκῶν ἀρτηριῶν ἐμφανίζει τὰς ἑξῆς ἀτελείας:

α) Εἶναι ἁπλῆς γραμμῆς. β) Ἔχει μεγάλας κλίσεις (25 ‰) καὶ μικρὰς ἀκτίνας στροφῆς. γ) Ἡ ταχύτης κινήσεως τῶν ἁμοξοστοιχιῶν εἶναι μικρὰ (συνέπεια τοῦτο ὄχι μόνον τῆς κλίσεως καὶ χαράξεως τῶν γραμμῶν ἀλλὰ καὶ τῶν χρησιμοποιουμένων μπριγκετῶν). Καταβάλλεται μεγάλη προσπάθεια ἐξουδετερώσεως κατὰ τὸ δυνατὸν τῶν ἀτελειῶν τούτων, ἐκτελουμένων ἐντατικῶς σχετικῶν ἐργασιῶν βελτιώσεως στροφῶν, κλίσεων, καυσίμου ὕλης, καὶ ἐγκαταστάσεων φορτοεκφορτώσεων ἐπὶ πολλῶν Σ. Σ.

Τεχνικὰ ἔργα – στόχοι ἀξιόλογοι τῆς ἀεροπορίας τοῦ ἀντιπάλου εἶναι αἱ ἀκόλουθοι σιδηραὶ γέφυραι:

– Τρεῖς εἰς τὸν Στρυμόνα, πέντε εἰς τὸν Ἕβρον (τὸν ὁποῖον οἱ Βούλγαροι ἀποκαλοῦν Μαρίτσα). Ὁμοίως γέφυραι μεγάλης στρατ. ἀξίας ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βίτ, Ὑάντρα (2) Τούντζα (2) Ἴσκερ.

γ) ***Θαλάσσιαι.*** Αὗται ἐκτελοῦνται μέσῳ τῶν ἐπὶ τῶν παραλίων τοῦ Εὐξείνου λιμένων:

α) Στάλιν (85.000), β) Πύργου (30.000), γ) Σωζόπολ, δ) Μπαλτσίκ, ε) Καβάρνας, στ) Μεσημβρίας. Ἐκ τούτων κύριοι λιμένες εἶναι οἱ δύο πρῶτοι. Μεταξὺ τῶν λιμένων τούτων ἐκτελοῦνται ἀκτοπλοϊκὰ

δρομολόγια μικρῶν σκαφῶν. Ἡ ὑπερπόντιος ναυτιλία χρησιμοποιεῖ τοὺς δύο λιμένας Στάλιν καὶ Πύργου.

δ) ***Ποτάμιαι.*** Μοναδικὴ ἀρτηρία εἶναι ἡ διὰ τοῦ Δουνάβ.τοιαύτη ἐπὶ μήκους 240 μιλ. ὅσον τὸ μῆκος τῆς ὁ. γ. Β. Ρ. (ἀπὸ τριεθνοῦς Β – Γ – Ρ μέχρι Σιλιστρίας). Τὸ πλάτος τοῦ Δουνάβεως κυμαίνεται μέχρι 1.200 μ. καὶ εἶναι πλόημος εἰς σκάφη μέχρι 2.000 τόν. Ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως εὑρίσκονται οἱ Βουλγαρικοὶ λιμένες Βιντὶν (Βιδινίου εἰς τὸ ἄκρονΒΔ τμῆμα) Λόμ, Ὀρεχόβου, Σόμομποτ, Νίκοπολ, Σβίστοβ, Ρουσέ, Σιλιστρίας.

Σπουδαιότεροι ἐκ τούτων εἶναι οἱ λιμένες:

– ***Ρουσέ.*** Εἶναι ἡ κυρία βάσις συντηρήσεως τῶν ποταμοπλοίων. Ὑπάρχει ἐν αὐτῷ ναυπηγεῖον, συνεργεῖον καυσίμων, ἀποθῆκαι καυσίμων ἀνεφοδιασμοῦ τῶν πλοίων. Πρὸ τῆς κατασκευῆς τῆς μεγάλης γεφύρας τοῦ Δουνάβεως ὑπῆρχεν ἐν λειτουργείᾳ φέρυ - μπόατ διὰ τοῦ ὁποίου διεπεραιοῦτο ἡ προερχομένη ἐκ Ρουμανίας ἁμαξοστοιχία. Τὸ φέρυ - μπόατ σήμερον δὲν λειτουργεῖ, πλὴν ὅμως δύναται νὰ ἐπαναχρησιμοποιηθῇ ἐν δεδομένῃ στιγμῇ.

—***Βιντίν.*** Χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐκτελούντων τοπικὰς συγκοινωνίας Βουλγαρικῶν ποταμοπλοίων ἅτινα συνεχίζουν τὸν πλοῦν τοῦ ποταμοῦ διὰ μέσου τῶν σιδηρῶν πυλῶν πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Ὁ λιμὴν τοῦ Βιντὶν συνδέεται μὲ φέρυ - μπόατ μετὰ τῆς ἔναντι Ρουμανικῆς ὄχθης τοῦ Καλαφάτ. Διὰ τούτου διαπεραιοῦνται καὶ σιδηροδρομικὰ ὀχήματα.

ε) ***Ἀεροπορικαί.*** Διεξάγονται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας καὶ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Καὶ αἱ ἀεροπορικαὶ γραμμαὶ τελοῦν ὑπὸ κρατικὸν ἔλεγχον. Τὰ δρομολόγια ἐσωτερικοῦ εἶναι τὰ κάτωθι:

– Σόφια – Πλόβντιβ – Στάλιν.
– Σόφια – Ὀρεχοβίτσα – Στάλιν – Μπουργκάς.
— Σόφια — Στάλιν – Μπουργκάς.
— Σόφια – Στάλιν.
— Σόφια – Τύρνοβον.

Τοῦ δὲ ἐξωτερικοῦ τ' ἀκόλουθα:

— Σόφια — Βουκουρέστι — Μόσχα.
– Σόφια – Βουδαπέστη – Πράγα.
— Σόφια — Βερολῖνον.
– Σόφια — Τίρανα.

στ) ***Ραδιοσταθμοί.*** Εἰς Σόφιαν 3 (δύο μεσαίων καὶ εἷς βραχέων κυμάτων) εἰς Στάραν Ζαγόραν καὶ εἰς Στάλιν. Ἔχουν ἀρχίσει αἱ ἐργασίαι ἐγκαταστάσεως εἰς Σόφιαν σταθμοῦ τηλεοράσεως.

Δ. ΚΛΙΜΑ

Ὁ ἠπειρωτικὸς χαρακτὴρ τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου ἐπιδρᾶ ἐπὶ τοῦ κλίματος τῆς Ἀλβανίας. Ἡ κλιματικὴ ἐπίδρασις τοῦ Εὐξείνου ἀσκεῖται μόνον εἰς πλάτος 40 περίπου χλμ. ἀπὸ τῶν ἀκτῶν αὐτοῦ ἐνῶ αἱ ὑψηλαὶ ὀροσειραὶ αἱ περικλείουσαι ἀπὸ Δ καὶ Ν τὴν χώραν ἐμποδίζουν τὴν ἐπίδρασιν εἰς αὐτὴν τοῦ Ἀδριατικοῦ ἢ Μεσογειακοῦ κλίματος.

Ὡς πρὸς τὴν γενικὴν κυκλοφορίαν τῆς ἀτμοσφαίρας ἡ Βουλγαρία κεῖται εἰς τὸ Ν ἄκρον τῆς ἠπίας κλιματικῆς ζώνης, ἔνθα ἐπικρατοῦν οἱ Δ ἄνεμοι καὶ ἡ Β ἐπίδρασις τοῦ συστήματος pagathata.

Ἡ μεγάλη ὀροσειρὰ τοῦ Στάρα Μπαλκὰν ἐμποδίζει τοὺς ΒΑ ψυχροὺς ἀνέμους καὶ μειώνει σημαντικῶς τὴν ἠπειρωτικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὴν Ἀν. Ρούμελην ἐνῶ τὰ διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἕβρου διεισδύοντα ἐκ τοῦ Αἰγαίου ρεύματα ἐπενεργοῦν εἰς τὴν πρὸς τὸ μεσογειακὸν κλῖμα διάπλασιν τοῦ κλίματος τῆς ἄνω καὶ μέσης κοιλάδος τοῦ Ἕβρου.

Ὁ ὁριζόντιος διαμελισμὸς τῆς χώρας μεγάλως ἐπιδρᾶ ἐπὶ τῆς καθ' ὕψος καὶ κατὰ πλάτος κατανομῆς τῆς θερμοκρασίας καὶ τῶν βροχῶν.

Γενικῶς, τὸ κλῖμα τῆς χώρας ἐπηρεάζεται κατὰ πολὺ ἀπὸ τὴν συγκέντρωσιν στρωμάτων ἀέρος μὲ ποικίλας φυσικὰς ἰδιότητας.

— Ὁ ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐκπορευόμενος ὑγρὸς ἄνεμος προκαλεῖ κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ τὴν ἄνοιξιν βροχερὸν καιρόν.

— Ὁ ἐκ Ρωσίας πνέων κατὰ τὸν χειμῶνα ψυχρὸς ἄνεμος προκαλεῖ δριμύτατον ψῦχος, χιόνας καὶ βροχάς.

— Ὁ ἐκ Ν ἢ Α πνέων κατὰ τὸ θέρος θερμὸς ἄνεμος προκαλεῖ καύσωνας τὴν ἡμέραν καὶ ὑγρασίαν κατὰ τὴν νύκτα.

Ἡ μέση θερμοκρασία ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ εἶναι 12° C ἀλλὰ παρὰ τὸ ὅτι τὸ γεωγραφικὸν πλάτος εἶναι μόνον 3° αἱ διαφοραὶ τῆς θερμοκρασίας εἰς τὰ διάφορα γεωφυσικὰ διαμερίσματα τῆς χώρας ποικίλουν. Οἱ πνέοντες ἄνεμοι εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον Δυτικοί, ὀφειλόμενοι εἰς τοὺς κυκλῶνας τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Τὸν χειμῶνα ἐπικρατοῦν οἱ Ρωσικοὶ ψυχροὶ ἄνεμοι. Εἰς τὰ Ν τῆς χώρας ἐπικρατοῦν θερμοὶ Νότιοι ἄνεμοι διευκολύνοντες τὴν τῆξιν τῶν χιόνων. Οἱ πνέοντες ἐνίοτε θερμοὶ καὶ ξηροὶ ἄνεμοι, προερχόμενοι ἐκ τῆς ἐρήμου Σαχάρας, ὀνομάζονται Τζαγκλίν, Ζγάτιμα κλπ. Εἰς τὰ ὑψπ. Σαμακόβου — Σόφιας καὶ εἰς τὴν ἄνω κοιλάδα τοῦ π. Στρυμόνος καθὼς καὶ εἰς τὰς κοιλά-

δας Τούντζα καὶ Ἕβρου (Μαρίτσα) πνέει ὁ τοπικὸς χαρακτηριστικὸς ἄνεμος Φίνκ.

Ἀπὸ ἀπόψεως χρονικῆς περιόδου αἱ βροχοπτώσεις ἀντιπροσωπεύουν τὸ 20% κατὰ τὸν χειμῶνα, 24% κατὰ τὴν ἄνοιξιν, 34% κατὰ τὸ θέρος καὶ 22% κατὰ τὸ φθινόπωρον. Ἡ ποσοστιαία αὕτη ἀναλογία ἀντιστοιχεῖ εἰς 40—45 λίτρα κατὰ τετρ. μέτρον τὸν χειμῶνα, εἰς 60 λίτρα κατὰ τὴν ἄνοιξιν – καὶ ἰδίᾳ τὸν Μάϊον – καὶ εἰς 90 λίτρα κατὰ τὸ θέρος, ἰδίᾳ τὸν Ἰούνιον· φθάνουν δέ, συνεχῶς ἔκτοτε ἐλαττούμεναι, εἰς τὰ 40 λίτρα κατὰ τὸν Σεπτέμβριον.

Αἱ πτώσεις χιόνων ὑὲν εἶναι σημαντικαί. Εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ὀρέων τῆς Βουλγαρίας ἡ χιὼν διατηρεῖται, καὶ εἰς τὰ ὑψηλὰ αὐτῶν μέρη (ἄνω 2000) ἐπὶ 7—8 μῆνας ἐνῶ κατ' ἐξαίρεσιν τὸ Ρίλα καὶ Πιρίνο διατηροῦν καθ' ὅλον τὸ ἔτος χιόνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ III

ΠΛΟΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΤΗΤΕΣ

Ἡ ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν ἀκολουθηθεῖσα πολιτικὴ εἰς τὸν οἰκονομικὸν τομέα ἀπέβλεψεν εἰς τὴν προοδευτικήν, ἀλλὰ μὲ τὸν κατὰ τὸ δυνατὸν ταχύτερον ρυθμόν, μετάπτωσιν ἀπὸ τῆς ἀστικῆς οἰκονομικῆς ὀργανώσεως εἰς τὴν κομμουνιστικὴν τοιαύτην. Τούτου ἕνεκα κατὰ τὴν περίοδον 1944 – 46 ἠκολουθήθη σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου τὸ ἀστικὸν οἰκονομικὸν σύστημα ἐνῶ κατὰ τὴν περίοδον 1947 — 48 ἐφηρμόσθη, βάσει διετοῦς προσχεδιασμένου οἰκονομικοῦ προγράμματος, ἓν μικτὸν ἀντικομμουνιστικὸν σύστημα.

Ἓν ἐκ τῶν μεγίστων ἐπιτευγμάτων τῆς Βουλγαρικῆς τεχνικῆς ἦτο καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ φράγματος Στοῦντεν Κλαντενέτζ. Τοῦτο κολοσσιαῖον τεχνικὸν ἔργον, κατεσκευάσθη ἐπὶ τοῦ π. Ἄρντα πλησίον τῶν Ἑλληνικῶν συνόρων. Εἶναι μήκους 330 μ. καὶ ὕψους 80 μ. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου ἀπήτησε 4 ἔτη ἐντατικῆς ἐργασίας, ἀπεπερατώθη δὲ ὅλως προσφάτως.

Ἀπὸ τοῦ 1948 τίθενται εἰς ἐφαρμογὴν τὰ γνωστὰ πενταετῆ κομμουνιστικὰ οἰκονομικὰ προγράμματα τὰ ὁποῖα θεωρητικῶς ἀποβλέπουν εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ δημοσίου εἰσοδήματος, σταθερὰν ἐξύψωσιν τοῦ ὑλικοῦ καὶ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἐργαζομένου, τὴν ἐπίτευξιν οἰκονομικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας καὶ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς «ἀμυντικῆς» ἰσχύος αὐτῆς.

Ἡ ἐφαρμοζομένη οἰκονομικὴ πολιτικὴ ὑπὸ τῶν ἰθυνόντων ἐν Βουλγαρίᾳ ἀποβλέπει εἰς τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας καὶ οὕτως ὥστε, ν' αὐξηθῇ τὸ ἀποτελοῦν τὸ στήριγμα τοῦ νῦν κα-

θεστῶτος ἐργατικὸν προλεταριᾶτον. Ἀποβλέπει ἐπίσης εἰς τὴν σοβιετοποίησιν τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας τῆς ὑπαίθρου, καὶ τὴν αὔξησινπαραγωγῆς ἀγροτικῶν προϊόντων.

Τὸ πρῶτον πενταετὲς σχέδιον «Δημητρὼφ» τεθὲν εἰς ἐφαρμογὴν τὸ 1949 προέβλεπε κυρίως τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς, ἐκμετάλλευσιν τοῦ ὑπογείου πλούτου καὶ τὴν δημιουργίαν βαρείας βιομηχανίας.

Ἡ ἀπόδοσις τοῦ πενταετοῦς σχεδίου ὑστέρησεν εἰς τοὺς σημαντικωτέρους κλάδους τῆς παραγωγῆς, ὡς ἡ μεταλλουργία, ἐνῷ τὰ παραχθέντα βιομηχανικὰ προϊόντα ἦσαν κατωτέρας ποιότητος. Ἐξ ἄλλου ἡ προτεραιότης παραγωγῆς βιομηχανικῶν εἰδῶν εἰς βάρος τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν ἔσχε δυσμενῆ ἐπίδρασιν εἰς τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ.

Τὸ τεθὲν ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1953 (καθόσον τὸ πρῶτον πενταετὲς ἐθεωρήθη πραγματοποιηθὲν ἐντὸς 3 ἐτῶν καὶ 10 μηνῶν) εἰς ἐφαρμογὴν δεύτερον πενταετὲς σχέδιον ὑπέστη κατὰ τὸν Σεπτέμβριον 1953 τὴν πρώτην του τροποποίησιν. Διὰ τῆς τροποποιήσεως ταύτης ἐπεδιώχθη ἡ μεγαλειτέρα ἀνάπτυξις γεωργικῆς παραγωγῆς εἰς βάρος τῆς βιομηχανικῆς τοιαύτης, ἐνῷ καὶ εἰς τὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν ἐδόθη προτεραιότης εἰς τὴν ἐλαφρὰν βιομηχανίαν παραγωγῆς καταναλωτικῶν ἀγαθῶν.

Μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Μαλένκωφ ἐκ τοῦ Κρεμλίνου δὲν ἐγνώσθη κατὰ πόσον οἱ Βούλγαροι ἐπανῆλθον εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς ἀναπτύξεως πρωτίστως, βαρείας βιομηχανίας. Ἡ ἀνάπτυξις ὅμως αὐτῆς, κατὰ τὸ ἐξαγγελθὲν προσφάτως ὑπὸ τοῦ Βουλγάρου πρωθυπουργοῦ δόγμα, πρέπει ν' ἀποτελέσῃ τὸ οἰκονομικὸν βάθρον τῆς χώρας. Φαίνεται ὅτι ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς καταβαλλομένας προσπαθείας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας καὶ τῆς παραγωγῆς καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, ἐπιδιώκεται καὶ ἡ αὔξησις παραγωγῆς τῆς βαρείας βιομηχανίας.

Αἱ οὐσιώδεις μεταβολαὶ αἱ ἐπελθοῦσαι εἰς τὴν Βουλγαρικὴν οἰκονομίαν ἀφ' ἧς τὸ κομμουνιστικὸν οἰκονομικὸν σύστημα ἀντεκατέστησε τὸ ἀστικὸν εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

1) Ἐπιτάχυνσις πραγματοποιήσεως τοῦ α' πενταετοῦς σχεδίου ἀσχέτως ἂν αὕτη εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν παραγωγὴν εὐτελοῦς ποιότητος προϊόντων.

2) Τὴν κατὰ Μάϊον 1952 πραγματοποίησιν νομισματικῆς μεταρρυθμίσεως ἀποβλεπούσης εἰς τὴν φορολογίαν τοῦ χρήματος ἀνελθούσης εἰς 25% εἰς τὰς μέχρι 100.000 λέβα καταθέσεις, 50%

εἰς τὰ ἄνω τῶν 100.000 καὶ εἰς 75% ἐπὶ τοῦ κυκλοφοροῦντος χαρτονομίσματος.

3) Ἐπιδίωξις ἀποκαταστάσεως ἀπὸ τοῦ Σ)βρίου 1953 ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν μετὰ τῶν μὴ κομμουνιστικῶν χωρῶν. Αὗται ἀνῆλθον εἰς τὸ τριπλάσιον τῶν κατὰ τὸ 1951 τοιούτων.

4) Ἀπὸ τῆς Ἀνοίξεως 1955 ἡ βαρεῖα βιομηχανία ἀνέκτησε καὶ πάλιν τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὴν καταβαλλομένην οἰκονομικὴν προσπάθειαν.

Εἰς τὰς χώρας τοῦ Ἀνατ. Συνασπισμοῦ τῶν ὁποίων ἡ ὁλοκληρωτικοῦ τύπου οἰκονομία κατευθύνεται ἀπὸ τὴν Μόσχαν καταβάλλεται ἀπὸ τοῦ 1954 προσπάθεια ἑνοποιήσεως τῶν οἰκονομικῶν «πενταετῶν» των σχεδίων εἰς τρόπον ὥστε ταῦτα ν' ἀρχίζουν καὶ λήγουν ταυτοχρόνως, ἐνῶ θὰ καταμερίζεται ἡ παραγωγὴ ἀγαθῶν κατ' εἶδος καὶ ποσότητα ἀναλόγως τῶν δυνατοτήτων ἑκάστης χώρας. Διὰ τοῦ μέτρου τούτου ἡ Σοβ. Ἕνωσις ἐπιδιώκει νὰ περιορίση τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιγείων Δορυφόρων της εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων των βιομηχανικῶν εἰδῶν καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως διατηρεῖ τὴν ἐξ αὐτῆς ἐξάρτησίν των, διαθέτει ἀγορὰς διὰ τὰ προϊόντα τῆς ἰδικῆς της βιομηχανίας – ἥτις ἔχει ὑπεραναπτυχθῆ – καὶ διατηρεῖ πηγὰς προμηθείας ἀγροτικῶν προϊόντων τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην.

Ι. ΟΡΥΚΤΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

Ἐκ τῶν παραγομένων μεταλλευμάτων μικρὰ ποσότης παραμένει εἰς Βουλγαρίαν ἐνῶ τὸ μεγαλείτερον μέρος ἐκ τούτων ἐξάγεται εἰς τὴν Ρωσίαν. Ὑφίσταται μικτὴ Βουλγαρο – Σοβιετικὴ ἑταιρεία ἥτις κατευθύνει, ἐλέγχει καὶ παρακολουθεῖ τὴν ἐν γένει ἐκμετάλλευσιν τῶν ὀρυχείων τῆς Βουλγαρίας.

1) ***Γαιάνθρακες.*** Ὑπάρχουν ἐν τῇ χώρᾳ σημαντικὰ ἀποθέματα συνιστάμενα κυρίως ἐκ λιγνίτου, περιλαμβάνοντα δὲ καὶ μικρὰς ποσότητας γαιάνθρακος, ἀνθρακίτου καὶ μαύρου ἄνθρακος. Ἡ ἀπόδοσις τῶν ἀνθρακωρυχείων τῆς χώρας οὖσα τὸ 1929, 1.651.000 τον. ἀνῆλθε τὸ 1938 εἰς 2.000.000 κατὰ δὲ τὸ 1952 εἰς 5 800.000 (κατ' ἀνακοίνωσιν τῆς Βουλγ. Ἐπιτροπῆς Κρατικῶν Σχεδίων),

2) ***Ὑγρὰ καύσιμα.*** Ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν κοιτασμάτων πετρελαίου μόλις ἀπὸ τοῦ 1948 ἤρχισε νὰ μελετᾶται σοβαρῶς. Αἱ κυριώτεραι πετρελαιοῦχοι ἐκτάσεις εὑρίσκονται εἰς τὴν νεοαποκτηθεῖσαν περιοχὴν Ντομπρουτσᾶς. Τὰ Βουλγαρικὰ πετρέλαια δὲν ἔχουν ἀξιο-

ποιηθῆ καταλλήλως διότι οἱ Ρῶσοι δὲν ἀσκοῦν εὐνοϊκὴν πολιτικὴν ἀναπτύξεως τῆς Βουλγαρικῆς πετρελαιοπαραγωγῆς.

Οἱ Βούλγαροι εἰσάγουν σήμερον διὰ τὰς ἀνάγκας των πετρέλαιον ἐκ τῆς Ρωσίας καὶ Ρουμανίας.—

Ἡ ὑπὸ τούτων παραγωγὴ ἀνέρχεται εἰς 1.000.000 τόν. ἐτησίως. Ἡ ποιότης των ὑστερεῖ μεγάλως ἔναντι τῶν Ἀραβικῶν καὶ Ἀμερικανικῶν πετρελαίων. Τὰ Βουλγαρικὰ πετρέλαια χαρακτηρίζονται ὡς «βαρέα», στερούμενα βενζίνης καὶ λιγροΐνης. Μικρὸν μόνον ποσοστὸν καθαροῦ πετρελαίου ἀποδίδεται ἀπὸ τὰ πλούσια εἰς ποσότητα κοιτάσματα τῆς χώρας.

Κύριαι πετρελαιοῦχοι περιοχαὶ εἶναι ἡ περιφέρεια Καβάρνας (Ντομπρουτσᾶς), Νόβι Παζάρ, Πλέβεν, Σλίβεν καὶ Ὑάμπολ (Ἀν. Ρούμελης).

Διϋλιστήρια ὑπάρχουν εἰς Ρουσέ, προϋπάρχοντα τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἀλλὰ περιορισμένης ἀποδόσεως μὴ ἐπαρκοῦντα διὰ τὴν διϋλυσιν τοῦ παραγομένου πετρελαίου, μέρος τοῦ ὁποίου μεταφέρεται εἰς τὰ Ρουμανικὰ διϋλιστήρια.

γ) ***Σιδηρομετάλλευμα.*** Εὑρίσκεται εἰς τὴν περιοχὴν Σαμακόβου Ἰχτιμάν, Κάζανλικ καὶ Χασκώβου, ἐνῶ νέα κοιτάσματα σιδηρομεταλλεύματος ἐτέθησαν εἰς ἐκμετάλλευσιν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἕβρου.

δ) ***Μεταλλεύματα Μολύβδου—Ψευδαργύρου—Ἀργύρου.*** Λαμβάνονται διὰ τῆς ἐπεξεργασίας θειούχου μολύβδου εἰς πλεῖστας ὅσας περιοχὰς τῆς χώρας.

ε) ***Μετάλλευμα χαλκοῦ.*** Ὀρυχεῖα χαλκοῦ ὑπάρχουν εἰς τὰς περιοχὰς Παναγιουρίστε, Ἀσένοβγκραντ (Στενημάχου) Μπουργκὰς καὶ Μπάτεβγκραντ.

στ) ***Μεταλλεύματα Μαγγανίου.*** Εἰς μικρὰν ἀπόδοσιν ὀρυχεῖα εὑρίσκονται εἰς περιοχὴν Σόφιας, Ὑάμπολ καὶ Στάλιν.

ζ) ***Χρυσός.*** Ὑπάρχει προσχωματικὸς εἰς περιοχὴν Τρν (Χιπσέβου) καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς Τοπόλνιτσα, Λοῦντα Γιάνα καὶ Οὐγκόστ.

η) ***Οὐράνιον.*** Τὰ πρῶτα ὀρυχεῖα ἠνοίχθησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν εἰς Μπούχοβα (20 χλμ. ΒΑ Σόφιας). Αἱ ὑπὸ τῶν Ρώσων γενόμεναι ἀναζητήσεις καθώρισαν κοιτάσματα οὐρανίου καὶ ἀλλαχοῦ ὡς εἰς Ἀν. Ρούμελην (περιοχὴν Παναγιουρίστε). Τὸ μετάλλευμα ἀποστέλλεται ἐκ τοῦ λιμένος Στάλιν ἀτμοπλοϊκῶς εἰς Ρωσίαν.

II *ΒΙΟΜ*ΗΧ*ΑΝΙΑ*

— ***Ἡ βαρεῖα βιομηχανία*** θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ καθεστῶτος ὡς ἀποτελοῦσα τὴν βάσιν τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ἰδιαιτέρας φροντίδος τυγχάνουν οἱ κλάδοι τῆς μηχανουργίας, μεταλλουργίας, βαρείας χημικῆς βιομηχανίας καὶ τῆς βαρείας βιομηχανίας ἐλαστικῶν. Εἰς τὴν μεταλλουργίαν καταβάλλονται προσπάθειαι αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς χυτοσιδήρου, μολύβδου καὶ χάλυβος. Εἰς τὴν μηχανουργίαν ὡσαύτως γίνονται προσπάθειαι παραγωγῆς ἀγροτικῶν μηχανημάτων, ἐργαλείων οἰκοδομῶν καὶ ὁδοποιΐας (ἀναμικτήρων σκυροδέματος, ἐκσκαφέων, ὁδοστρωτήρων κλπ.) καὶ σιδηροδρ. ὀχημάτων.

— ***Ἡ ἐλαφρὰ βιομηχανία*** περιλαμβάνει ἐργοστάσια καὶ ἐπιχειρήσεις κλωστοϋφαντουργίας, βυρσοδεψίας, οἰνοπνευματοποιΐας, χάρτου, κονσερβοποιημένων εἰδῶν διατροφῆς, ξυλείας, ὀξυγόνου.

— ***Ἡ χημικῶν προϊόντων.*** Αἱ ἀνάγκαι εἰς χημικὰ προϊόντα (λιπάσματα, ὀξέα, χρώματα καὶ ἅλατα) ἐκαλύπτοντο παλαιότερον διὰ τῶν εἰσαγωγῶν ἐκ τῆς Γερμανίας. Τὸ κομμουνιστικὸν καθεστὼς ἀπέδωσεν ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὴν βαρεῖαν καὶ ἐλαφρὰν βιομηχανίαν χημικῶν προϊόντων. Κατεσκευάσθησαν οὕτω τὰ συγκροτήματα χημικῶν ἐργοστασίων εἰς Δημήτροβγκραντ καὶ Στάλιν τὰ ὁποῖα οὐ μόνον ἱκανοποιοῦν τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας ἀλλὰ παρέχουν δυνατότητας ἐξαγωγῶν.

— ***Ἡ πολεμικὴ βιομηχανία*** Διαθέτει ἡ Βουλγαρία σημαντικὴν τοιαύτην. Τὰ ὑπάρχοντα ἐργοστάσια παράγουν πυρομαχικὰ ὅπλων Πεζικοῦ, βλημάτων, ὅλμων, πυροβόλων καὶ ποικίλου στρατιωτικοῦ ὑλικοῦ ὡς διαβιβαστικοῦ, ὀχυρώσεως, μηχανικοῦ, ὑποδύσεως, ἱματισμοῦ καὶ διατροφῆς. Ὁμοίως ὑπάρχουν ἐργοστάσια ἐπισκευῆς καὶ συναρμολογήσεως ὀχημάτων καὶ ἀεροσκαφῶν. Γενικῶς ὅμως τὰ πολεμικὰ ἐργοστάσια τῆς Βουλγαρίας δὲν καλύπτουν ὁλικῶς τὰς ἀνάγκας καὶ ἐξαρτᾶται διὰ τὰ εἴδη ταῦτα ἐκ τῆς Σοβ. Ἑνώσεως καὶ τῶν δορυφόρων.

Ὁ μηχανικὸς ἐξοπλισμὸς τῶν ἐργοστασίων ἔχει γίνει διὰ Σοβιετικοῦ ὑλικοῦ ὥστε νὰ δύνανται νὰ παράγουν πυρομαχικὰ διὰ τὸν ρωσικῆς προελεύσεως ὁπλισμόν. Ἅπαντα τὰ ἐργοστάσια ἐλέγχονται ὑπὸ Ρώσων εἰδικῶν ἡ δὲ ὅλη ἐργασία ἐκτελεῖται κατὰ τὰ Σοβιετικὰ σχέδια.

— ***Ἠλεκτρικῆς ἰσχύος.*** Ἡ καθιερωθεῖσα μεταπολεμικῶς οἰκο-

νομική πολιτική έδημιούργησε τὴν ἀνάγκην ἐργοστασίων μεγάλης ἰσχύος. Ἵνα ἐπιτευχθῇ τοῦτο ἱδρύθη ἴδιον Ὑπουργεῖον Ἐξηλεκτρισμοῦ τὸ ὁποῖον κατήρτησε 5ετὲς σχέδιον διὰ τὴν μελέτην τῆς ταχείας ἐγκαταστάσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἐργοστασίων ἠλεκτρικοῦ ρεύματος.

Ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν ὅλαι αἱ ὑπάγχουσαι πηγαὶ παραγωγῆς ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, παραγγελθέντων εἰς Ρωσικὰ καὶ Τσεχοσλοβακικὰ ἐργοστάσια τῶν ἀναγκαιούντων μηχανημάτων καὶ ἀνταλλακτικῶν. Κατεσκευάσθησαν δὲ ἐπιπροσθέτως σημαντικὸς ἀριθμὸς θερμοηλεκτρικῶν καὶ ὑδροηλεκτρικῶν ἐργοστασίων.

Ἡ σπουδὴ μὲ τὴν ὁποίαν ἔθεσεν ἡ Βουλγαρικὴ Κυβέρνησις εἰς ἐνέργειαν τὰ σχεδια της ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας κατέληξεν εἰς μερικὴν ἀποτυχίαν τῆς προσπαθείας της καὶ τόσης ὅσης ἦτο ἱκανὴ νὰ ἔχῃ σοβαρὸν ἀντίκτυπον ἐπὶ τῆς ὅλης οἰκονομικῆς καταστάσεως.

Ἡ ἀποτυχία αὕτη ὠφείλετο εἰς ἐλαττωματικὴν κατασκευὴν τῶν ἐκ Ρωσίας μεταφερθέντων μηχανημάτων, εἰς τὴν μὴ ἐμπειρίαν τεχνικῶν καὶ τὴν ἐν γένει ἀνεπάρκειαν τούτων, ὡς καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ἐργατῶν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν λειτουργίας τῶν μηχανῶν λόγῳ ἐλλείψεως πεῖρας καὶ εὐθύνης.

III *ΕΜΠΟΡΙΟΝ*

Τοῦτο ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ νέου καθεστῶτος (μεταπολεμικῶς) περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ κράτους τὸ ὁποῖον κατευθύνει τοῦτο διὰ τοῦ ἰδιαιτέρου του ὑπουργείου τοῦ «Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου».

Αἱ ἐμπορικαὶ ἀνταλλαγαὶ τῆς Βουλγαρίας διεξάγονται μετὰ τῆς Σοβ. Ἑνώσεως κυρίως καὶ μετὰ τῶν Λαϊκῶν Δημοκρατιῶν. Ἡ Ρωσία ἀπορροφᾷ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας παραγομένων προϊόντων εἰς τιμὰς χαμηλάς, μέρος τῶν ὁποίων ἀφοῦ ἐπεξεργασθῇ ἐπανεισάγει ἡ Βουλγαρία ἐκ τῆς Ρωσίας, ἐννοεῖται, εἰς τιμὰς ὑψηλοῦ κόστους αἵτινες ἀφίνουν περιθώριον κέρδους εἰς τὴν Ρωσίαν. Ἡ Βουλγαρία ὑποχρεοῦται νὰ ἀποστέλῃ προϊόντα εἰς τὴν λιμοκτονοῦσαν Ἀλβανίαν καὶ νὰ συντηρῇ ἀναλογικῶς τὰ εἰς Ρουμανίαν εὑρισκόμενα ρωσικὰ στρατεύματα.

— Ἐξάγει ἡ Βουλγαρία ἀγροτικὰ προϊόντα, κατηργασμένην ξυλείαν, αἰθέρια ἔλαια. μεταλλεύματα καὶ βιομ. προϊόντα (ἀμιαντοσωλῆνες) ὡς καὶ κονσέρβας. Εἰσάγει δὲ μηχανὰς καὶ ὀχήματα πάσης φύσεως, καύσιμα, καουτσοὺκ καὶ ἐλαστικὰ εἴδη, ὑλικὸν ἐπικοινωνιῶν, ἑσπεριδοειδῆ καὶ ἔλαιον.

IV. *ΓΕΩΡΓΙΑ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ - ΔΑΣΗ - ΑΛΙΕΙΑ*

'Η Βουλγαρία εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀγροτικὴ χώρα. Πρὸ τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου ἀπησχολοῦντο εἰς τὴν γεωργίαν τὰ 83% περίπου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Σήμερον ὑπολογίζεται ὅτι εἰς ἀγροτικὰς ἐργασίας ἀπασχολοῦνται τὰ 70% τῶν κατοίκων καὶ τοῦτο ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς ἀναπτύξεως τῆς μηχανικῆς καλλιεργείας, ἀφ' ἑτέρου ἕνεκα τῆς δοθείσης ἐμφάσεως εἰς τὴν βιομηχανίαν.

Μετὰ τὴν κατὰ τὸ 1953 ἐξαγγελθεῖσαν στροφὴν τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς πρὸς τὴν ἀγροτικὴν πλευράν, ἡ Κυβέρνησις ἀπέβλεψεν εἰς τὴν ἐξασφάλισιν ὑψηλοτέρας καὶ σταθερωτέρας ἀγροτικῆς παραγωγῆς. Τοῦτο ὅμως δὲν τὸ ἐπεδίωξε διὰ μετατοπίσεως μέρους τοὐλάχιστον τῶν οἰκονομικῶν προσπαθειῶν ἐξ ἑτέρων κλάδων πρὸς τὴν γεωργικὴν οἰκονομίαν ἀλλὰ διὰ περαιτέρω ἐντάσεως τῶν προσπαθειῶν τῶν ἀγροτικῶν παραγωγικῶν μονάδων καὶ τῆς ἀποστραγγίσεως, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ τῆς ἀγροτικῆς τάξεως.

'Η ἀσκουμένη ὑπὸ τοῦ καθεστῶτος ἀγροτικὴ πολιτικὴ ἀποβλέπει εἰς τὴν κολλεκτιβοποίησιν τῆς ἀγροτικῆς οἰκονομίας, τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν μεθόδων καλλιεργείας καὶ τῆς εὐρείας χρήσεως χημικῶν λιπασμάτων ὡς καὶ τὴν λῆψιν εἰδικῶν μέτρων διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας, τῆς ἁλιείας καὶ τῶν δασικῶν προϊόντων.

– ***Γεωργικὰ*** προϊόντα τὰ ὁποῖα παράγει ἡ Βουλγαρίαι εἶναι δημητριακά, ὄσπρια, καπνός, λαχανικά, ὀπῶραι, βάμβαξ, ροδέλαιον. 'Η παραγωγὴ τούτων καλύπτει τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας καὶ παρέχει δυνατότητας ἐξαγωγῆς. 'Η παραγωγὴ ὀρύζης καὶ ἐλαίου εἶναι περιωρισμένη μὴ καλύπτουσα τὰς ἐγχωρίους ἀνάγκας. 'Η παραγωγὴ ζαχάρεως προγραμματισθεῖσα εἰς 135 000 τόννους θὰ καλύψη τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας.

– ***Κτηνοτροφικὰ*** προϊόντα παράγει εἰς ἀφθονίαν ἡ Βουλγαρία δυναμένη νὰ καλύψη πλήρως τὰς ἐσωτερικάς της ἀνάγκας ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξαγάγη μεγάλας ποσότητας. Πραγματοποιοῦνται πράγματι σήμερον μεγάλαι ἐξαγωγαὶ εἰς Ρωσίαν, ὑπερβαίνουσαι μάλιστα κατὰ πολὺ τὰς δυνατότητας παραγωγῆς καὶ προκαλοῦσαι σημαντικὰς ἐλλείψεις εἰς τὴν Βουλγαρίαν. 'Εξαγώγιμα εἴδη εἶναι μεγάλα καὶ μικρὰ ζῶα, χοῖροι, πουλερικά, βούτυρον, τυρός, ἔριον καὶ ᾠά.

– ***Δασικὰ*** προϊόντα ἐν ἀφθονίᾳ καὶ σημαντικῇ ποικιλίᾳ παράγονται ἐν Βουλγαρίᾳ. Τὰ κυριώτερα τῶν ξύλων εἶναι ὀξυᾶς, δρυός,

ἀρκεύθρου, σκλήθρου, ἐλάτης καὶ σφενδάμου. Πλούσια δάση ὀξυᾶς καὶ κωνοφόρων δένδρων εὑρίσκονται εἰς τὰς ὀρεινὰς περιοχὰς Ροδόωης, Ρίλα Πλάνινα, Πιρίνο καὶ Στάρα Μπαλκάν. Αἱ περιοχαὶ 'Αητόφσκα, Καμπίσκα καὶ Κοτλένσκα Πλάνινα εἶναι κεκαλυμμέναι ὑπὸ δρυῶν ὡς καὶ πολλαὶ πεδιναὶ ἐκτάσεις. 'Η παραγωγὴ ξυλείας ἥτις κατὰ τὸ 1939 ἀνήρχετο εἰς 600.000 $μ^3$ ἔφθασε τὸ 1953 εἰς 1.350.000 $μ^3$.

— ***Ἡ ἁλιεία*** δὲν εἶναι ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένη. 'Η παραγωγὴ ἰχθυρῶν πάσης προελεύσεως (θαλάσσης, ποταμῶν, λ.θ.) τὸ 1953 ἀνῆλθεν εἰς 17 ἑκ. χιλιογρ. Πλέον δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου ἡλιεύθη 1 ἑκ. χιλιόγρ. εἰδικῶν ἰχθύων ἐκτρεφομένων εἰς τοὺς ὀρυζῶνας.

V. *ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ*

Αὕτη ἀπέβλεψεν εἰς τὴν σταθεροποίησιν τοῦ νομίσματος, τὴν συγκέντρωσιν τοῦ εἰς τὴν χώραν εἰσαγομένου συναλλάγματος καί, τὴν αὔξησιν τοῦ συναλλαγματικοῦ ἀποθέματος. 'Επίσης εἰς τὸν πλήρη ἔλεγχον τῆς πίστεως καὶ τῆς διαθεσιμότητος κεφαλαίων καὶ εἰς τὴν ἄσκησιν ἐμμέσου φορολογίας πρὸς ὄφελος τῶν Κρατικῶν ἐσόδων.

—***Ἡ σταθεροποίησις*** τοῦ νομίσματος ἐπεζητήθη διὰ τῆς ἐνεργηθείσης (Μάϊος 1952) νομισματικῆς μεταρρυθμίσεως, διὰ τῆς διατηρήσεως τῶν τιμῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ εἰς σταθερὸν ἐπίπεδον, τῆς ἐξασφαλίσεως πλεονάσματος εἰς τὸν κρατικὸν προϋπολογισμὸν καὶ τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἀγοραστικῆς δυναμικότητος τοῦ λαοῦ· αὕτη ἐγένετο μέσῳ τῶν ὑποχρεωτικῶν καταθέσεων καὶ τῶν ἐσωτερικῶν δανείων.

—***Ἡ αὔξησις*** τοῦ συναλλαγματικοῦ ἀποθέματος ἐπεδιώχθη διὰ τοῦ καθορισμοῦ εἰκονικῆς ἀντιστοιχίας τοῦ Λέβα πρὸς τὰ νομίσματα τῶν ξένων χωρῶν, τοῦ ἐλέγχου τοῦ εἰσαγομένου συναλλάγματος καὶ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ἐξαγομένου εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ τῆς ἀποφυγῆς τοῦ παθητικοῦ εἰς τὸ ἰσοζύγιον τῶν ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν. Καθωρίσθη οὕτω ἡ τιμὴ τοῦ 1 Λέβα ὡς ἀκολούθως: 0,052 'Αγγλ. λίρας, 0,147 δολλαρίου, 0,588 ρουβλίου, 4,41 Δραχμῆς, 7,35 'Αλβ. Λέκ, 51,45 Γαλλικοῦ φράγκου, 91,74 Λιρέττας, 0,41 λίρας Τουρκίας κ.λ.π.

—***Ὁ ἔλεγχος*** τῆς πίστεως καὶ διαθεσιμότητος κεφαλαίων ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ὑπάρξεως μιᾶς μόνον Τραπέζης ἐν τῇ χώρᾳ (ὑπαγομένης εἰς τὸ Κράτος) τῆς 'Εθνικῆς Βουλγαρικῆς Τραπέζης, τοῦ συστήματος ὑποχρεωτικῶν καταθέσεων καὶ τοῦ περιορισμοῦ τῶν πιστώσεων.

'Η ἄσκησις τῆς ἐ μ μ έ σ ο υ φ ο ρ ο λ ο γ ί α ς πραγματοποιεῖται διὰ τῆς εἰκονικῆς ἀνταλλακτικῆς σχέσεως τοῦ λέβα καὶ τῶν

ξένων νομισμάτων ὡς καὶ τοῦ ἰσχύοντος συστήματος τῶν ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν.

VI. *ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ*

Ἡ παντελὴς ἐν Βουλγαρίᾳ ἔλλειψις πολιτικῶν ἐλευθεριῶν, αἵτινες ἐλευθερίαι ἐξασφαλίζουν τὴν κατὰ τὸ δοκοῦν ρύθμισιν τῶν σχέσεων κεφαλαίου καὶ ἐργασίας καὶ τὴν ἐπιβολήν, ἀνεξελέγκτως, οἰκονομικῶν βαρῶν ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ, ἐπαυξάνει τὰς οἰκονομικὰς δυνατότητας τοῦ Κράτους.

Αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ τοῦ κομμουνισμοῦ βάσει τῶν ὁποίων τὸ Κράτος εἶναι ὁ ἰδιοκτήτης, ἐπιχειρηματίας, ἐργοδότης, ἐξασφαλίζουν ὑπὲρ αὐτοῦ ἅπαντα τὰ εἰσοδήματα ἐμπορίου, βιομηχανίας, μεταφορῶν, βιομηχανίας, πρώτων ὑλῶν καὶ ἀγροτικῆς παραγωγῆς.

Τὸ ἰσχῦον φορολογικὸν σύστημα περιλαμβάνει ἄμεσον φορολογίαν καὶ ἔμμεσον τοιαύτην (περιλαμβάνουσαν τὰς ὑποχρεωτικὰς εἰσφορὰς προϊόντων καὶ τὰ κέρδη ἐκ τῶν ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν).

Εἰς τὴν ἄμεσον φορολογίαν ὑπάγεται ὁ φόρος εἰσοδήματος τοῦ μισθοσυντηρήτου καὶ ἡμερομισθίου καὶ ὁ φόρος ἀγάμων καὶ ἀτέκνων. Ὑπόκεινται εἰς τοῦτον οἱ ἄγαμοι ἄνδρες ἀπὸ 18—55 καὶ αἱ γυναῖκες ἀπὸ 18—50 καὶ οἱ ἄνευ τέκνων ἔγγαμοι οἵτινες ἐξαιροῦνται τῆς φορολογίας ἐὰν υἱοθετήσουν τέκνον. Ὁ φόρος οὗτος ἀνέρχεται εἰς τὸ 5% τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν.

Εἰς τὴν αὐτὴν φορολογίαν ὑπάγεται καὶ ὁ κοινοτικὸς φόρος (οἰκοδομῶν, ὑδρεύσεως, νομῆς κλπ.) ὡς καὶ ἡ ὑ π ο χ ρ ε ω τ ι κ ὴ ε ἰ σ φ ο ρ ὰ προϊόντων ἀνερχομένη εἰς τὸ 60—80% τῆς παραγωγῆς. Τοῦτο ἑκάστη μονὰς παραγωγικὴ ὀφείλει νὰ δώσῃ εἰς τὸ κράτος εἰς τιμάς, κατ' ἀρχὴν ἐξευτελιστικὰς καθοριζομένας ὑπὸ τοῦ κράτους. Τὸ κράτος ἐν συνεχείᾳ πωλεῖ εἰς τιμὰς ὑψηλὰς τὰ πάσης φύσεως οὕτω συγκεντρούμενα ἀγαθὰ (γεωργικά, κτηνοτροφικά, βιοτεχνικὰ) ἐξασφαλίζον ὑπὲρ αὐτοῦ ἓν κέρδος λίαν σημαντικόν.

Ἄξιον σημειώσεως εἶναι τοῦτο. Ἡ ὑποχρεωτικὴ εἰσφορὰ δὲν καθορίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πραγματοποιηθείσης παραγωγῆς ἀλλὰ βάσει τῆς ὑπὸ τῶν γραφειοκρατικῶν ὑπηρεσιῶν ὑπολογισθείσης τοιαύτης, ἑκάστης παραγωγικῆς μονάδος. Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους περιλαμβάνει τοὺς τομεῖς τῆς Ἐθνικῆς οἰκονομίας, Κοινωνικῶν καὶ μορφωτικῶν σκοπῶν, Στρατιωτικῶν δαπανῶν, δαπανῶν διοικήσεως κ α ὶ μ ὴ δ ι κ α ι ο λ ο γ ο ύ μ ε ν α ἔ ξ ο δ α.

Αἱ στρατιωτικαὶ δαπάναι ἀνέρχονται εἰς τὸ 11,1% τοῦ Κρατι-

κοῦ προϋπολογισμοῦ. Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι εἶναι αὗται ὀλιγώτεραι ἄλλων κρατῶν ὁμόρων τῇ Βουλγαρίᾳ ἀνηκόντων εἰς τὸν ἐλεύθερον κόσμον οὔτε καὶ ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν τῶν «φιλειρηνικῶν διαθέσεων» τῆς Βουλγαρίας ὡς ἀρέσκεται νὰ διακηρύττη ἡ Σόφια. Ἀπεναντίας εἶναι λίαν σημαντικαὶ δεδομένου ὅτι τὸ ὕψος τοῦ προϋπολογισμοῦ εἶναι μέγα καθόσον δὲν περιλαμβάνει τὰ βασικὰ μόνον ἔσοδα κι' ἔξοδα τοῦ Κράτους – ὡς νοοῦνται εἰς τὰς δημοκρατικὰς χώρας – ἀλλὰ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἀφοῦ τὸ Κράτος εἶναι ὁ μεγαλύτερος παραγωγός, τραπεζίτης, ἐπιχειρηματίας, ἔμπορος.

Συγκεκριμένως καὶ συγκριτικῶς πρὸς τὰς στρατιωτικὰς δαπάνας τῆς Ἑλλάδος (μεγαλυτέρας εἰς πληθυσμὸν καὶ μὲ περισσότερα σύνορα πρὸς ἐχθρικὰ κράτη ἐστερημένων ἀσφαλείας καὶ ὑποκειμένων εὐκολώτερον εἰς τὸν παράγοντα αἰφνιδιασμοῦ ἀπὸ ἐχθρὸν) χωρὶς οὐσιαστικὴν διαφορὰν τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος Ἑλλάδος καὶ Βουλγαρίας τὸ ὑπὸ τῆς Βουλγαρίας δαπανώμενον ποσὸν διὰ τὰς στρατιωτικάς της ἀνάγκας εἶναι 2,7 φορὰς μεγαλείτερον τοῦ τῶν ἑλληνικῶν δαπανῶν. Τοῦτο ἀνῆλθε τὸ 1955 εἰς 1.905.244.000 Λέβα ἤτοι 280.070.868 Δολλάρια !!

Ἂς σημειωθῇ ἐπιπροσθέτως ὅτι τὸ ἐξωφρενικὸν ποσὸν τῶν 1.443.689.000 Λέβα, τὸ ἐγγεγραμμένον εἰς τὸν Βουλγαρικὸν προϋπολογισμὸν εἰς τὴν στήλην τῶν «μὴ δικαιολογουμένων» ἐξόδων εἶναι ποσὸν διαθέσιμον εἰς χεῖρας τοῦ καθεστῶτος ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ παγίωσίν του ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπαύξησιν τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν. Οὐδέποτε τὸ καθεστὼς παρέσχε μέχρι τοῦδε τὴν ἐλαχίστην διευκρίνισιν ὡς πρὸς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐν λόγῳ ποσοῦ. Τέλος ἀναφέρεται, χάριν τῆς ἱστορίας, ὅτι ἐκ τῆς συνθήκης εἰρήνης ἡ Βουλγαρία ὑπεχρεώθη εἰς τὴν καταβολὴν ὡς πολεμικῶν ἐπανορθώσεων τοῦ 1941 – 45 εἰς μὲν τὴν Ἑλλάδα 45 ἑκ. δολλαρίων εἰς δὲ τὴν Γιουγκοσλαυίαν 25 ἑκ. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν Γιουγκοσλαυίαν αἱ ὑποχρεώσεις της ἐτακτοποιήθησαν ἀμέσως (1947) ἐνῶ αἱ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὑποχρεώσεις παραμένουν καὶ θὰ παραμένουν ἐσαεὶ ἀνεκπλήρωτοι.

VII. *ΒΙΟΤΙΚΟΝ ΕΠΙΠΕΔΟΝ ΛΑΟΥ*

Συγκρινόμενον τὸ νῦν πρὸς τὸ προπολεμικὸν ὡς καὶ πρὸς τὸ βιοτικὸν ἐπίπεδον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶναι πολὺ χαμηλὸν καίτοι

αἱ παραγωγικαὶ δυνατότητες, ἰδίᾳ εἰς τὸν ἀγροτικὸν τομέα τῆς χώρας, εἶναι ἀσυγκρίτως μεγαλύτεραι τῶν Ἑλληνικῶν τοιούτων.

Ὀφείλεται τοῦτο εἰς διάφορα αἴτια ἤτοι:

1) Εἰς τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ μεγαλυτέρου μέρους τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς καὶ τῶν πρώτων ὑλῶν ὑπὸ τῆς Ρωσίας ἔναντι βιομηχανικῶν εἰδῶν ἀσχέτων πρὸς τὴν κατανάλωσιν καὶ εἰς κλίμακα ἀνταλλακτικὴν καθοριζομένην ὑπὸ τῆς Ρωσίας.

2) Εἰς αὔξησιν τῶν κρατικῶν δαπανῶν λόγῳ τῆς πολυτελοῦς λειτουργίας τοῦ κόμματος, τῶν μεγάλων δαπανῶν τῶν ἐνόπλων δυνάμεων, σωμάτων ἀσφαλείας καὶ τῆς προπαγάνδας.

3) Εἰς τὴν καταβαλλομένην ἐντατικὴν προσπάθειαν ἐκβιομηχανίσεως τῆς χώρας, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀπορρόφησιν σημαντικοῦ οἰκονομικοῦ δυναμικοῦ καὶ τὸν καθορισμὸν μικρᾶς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας.

4) Εἰς τὸν περιορισμὸν ἐπὶ πολλὰ ἔτη τῶν ἀνταλλαγῶν μετὰ τῶν μὴ κομμουνιστικῶν χωρῶν, εἰς τὴν ἔλλειψιν ἐλευθερίας συναγωνισμοῦ καὶ εἰς τὴν τακτικὴν τῆς ἐμπορίας τῶν ἀγαθῶν ἥτις φθάνει μέχρις ἀπομυζήσεως καὶ τῆς τελευταίας οἰκονομικῆς ἰκμάδος τοῦ λαοῦ.

Καὶ ναὶ μὲν ἐξαγγέλλεται ἑκάστοτε ὅτι τὸ καθεστὼς «ἀποβλέπει» καὶ «καταβάλλει» προσπαθείας βελτιώσεως τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου – εἰς τὰ πλαίσια πάντοτε τῆς κομμουνιστικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς – ἀλλὰ δὲν φαίνεται ὅτι ἐξουδετερώνει τοῦτο τὰς δυσμενεῖς συνεπείας τῶν προαναφερθέντων λόγων.

Καταβάλλεται ὄντως προσπάθεια αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καταναλωτικῶν ἀγαθῶν, σταθεροποιήσεως τοῦ νομίσματος, τιμῶν διατροφῆς (ἐνίοτε δὲ ἐλάττωσις τῶν τιμῶν τῶν βασικῶν εἰδῶν διατροφῆς καὶ ἱματισμοῦ), αὐξήσεως τῶν μετὰ τῶν ἐλευθέρων Ἐθνῶν συναλλαγῶν καὶ ὁ περιορισμὸς τῶν πρὸς Ρωσίαν ἐξαγωγῶν· ἀλλ᾽ ὅμως ἡ σπάνις τῶν εἰδῶν καταναλώσεως, αἱ ὑψηλαὶ τιμαὶ τούτων (...ἄτιμοι κατὰ τὸ πλεῖστον) ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ χαμηλὰ ἡμερομίσθια καθιστοῦν προβληματικὴν τὴν συντήρησιν μιᾶς Βουλγαρικῆς οἰκογενείας ἐφόσον δὲν ἐργάζονται ἅπαντα τὰ μέλη αὐτῆς.

Ἐν κατακλεῖδι τονίζεται ὅτι ἡ κατάστασις τοῦ Βουλγαρικοῦ λαοῦ δὲν πρέπει ν᾽ ἀναμένεται ὅτι θὰ βελτιωθῇ ποτὲ ἐφ᾽ ὅσον τὸ Κράτος ἔχει μονοπωλήσει τὴν παραγωγὴν κι᾽ ἐμπορίαν τῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν κι᾽ ἐφ᾽ ὅσον ὁ νόμος τῆς «προσφορᾶς καὶ ζητήσεως» ὅστις εἶναι θεμελιώδης τῆς λειτουργίας τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν, δὲν ὑφίσταται ὑπὸ τὸ νῦν καθεστὼς ἐν Βουλγαρίᾳ.

Παρέχομεν κατωτέρω πίνακα τιμῶν τῶν πλέον ἀπαραιτήτων διὰ τὴν διατροφὴν εἰδῶν.

Καταναλωτικὰ εἴδη	Μονὰς μετρ.	Τιμὴ εἰς Λέβα	ἀντίστοιχος Δραχμῶν
Ἄρτος λευκὸς	κιλ. (312,5 δρ.)	3,50	15,40
» μέλας	»	2,10	9,25
Γεώμηλα	»	1,95	8,60
Ὄσπρια γενικῶς	»	4-5	17,60-22
Ἐλαιόλαδον	»	30	132,00
Σπορέλαιον	»	9	39
Βούτυρον	»	26	114,40
Μέλι	»	36	158,40
Ζάχαρις	»	9,50	41,80
Τυρὸς φέτα	»	9-12	39,60-52,80
Κρέας χοιρινὸν	»	12	52,80
» ἀμνοῦ	»	14	61,60
Πουλερικὰ	»	18	79,20
Μακαρόνια	»	7	30,80
Ὄρυζα	»	7-10	30,80-44
Σάπων	»	1,60	7,05
Ἅλας	»	1,60	7,05
Ὑποδήματα Α΄ κατηγορίας	ζεῦγος	240	1.059
» Β΄ κατηγορίας	»	180	792
Ἐνδυμασίαι Α΄ κατηγορίας	ἐνδυμασία	2.000	8.800
» Β΄ »	»	1.000	4.400
Σιγαρέτα Α΄ κατηγορίας	κυτ. 20 σιγ.	2,40	10,55
» Γ΄ »	» » »	1,60	7,05
Οἶνος	Λίτρον	5,40	23,75
Οὖζο	»	20	88.00
Λεμόνια	Κιλὸν	14	61,60
Σκόρδα	»	2	8.80

Αἱ τιμαὶ τῶν ἀγαθῶν ἐν Βουλγαρίᾳ εἶναι κατὰ 200–500% ὑψηλότεραι τῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἐν τούτοις οἱ μισθοὶ – ὡς φαίνεται ἐν τῷ κατωτέρω πίνακι – εἶναι μικρότεροι τῶν ἀντιστοίχων Ἑλληνικῶν, εἰς ἄλλας δὲ περιπτώσεις δὲν ὑπερβαίνουν τούτους κατὰ ποσοστὸν μεῖζον τῶν 100%.

Κατηγορία Ὑπαλλήλου—Ἐργάτου	Λέβα μηνιαίως
Πρόεδρος Ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου	880
Κατώτερος ὑπάλληλος »	400—500
Διευθυντὴς Ἐθνικῆς Τραπέζης	800
Κατώτεροι ὑπάλ. » »	400—520
Διευθυντὴς Τ. Τ. Τ.	620
κατώτεροι ὑπάλ. »	450—480
Στρατιωτικοὶ	
Δόκιμος Ἀνθ]γὸς	520
Συνταγματάρχης	940
Σωμάτων Ἀσφαλείας	
Πολιτοφύλαξ	720
Ἐνωμοτάρχης	860
Ἐργατοτεχνῖται	
Ράπται ἀρχιτεχνῖται	600
Ὑποδηματοποιοὶ	600
Λευκοσιδηρουργοὶ	600
Λοιποὶ τεχνῖται	450—520
Τεχνῖται μαθητευόμενοι	280

Ὡς προκύπτει ἐκ τούτου οἱ καλύτερον ἀμειβόμενοι σήμερον ἐν Βουλγαρίᾳ εἶναι οἱ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας τῶν ὁποίων αἱ μηνιαῖαι ἀπολαβαὶ εἶναι ἀνώτεραι ὅλων τῶν ἄλλων ἐργαζομένων ὑπαλλήλων καὶ τεχνικῶν. Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦν τ' ἀνώτατα κομμουνιστικὰ στελέχη τοῦ Κρατικοῦ ὀργανισμοῦ, τῶν ὁποίων οἱ μισθοὶ εἶναι παχυλοί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV

ΠΟΛΕΜΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ

Γενικότητες. Αἱ ἔνοπλοι Δυνάμεις τῆς Βουλγαρίας ὑπάγονται εἰς δύο κατηγορίας.

1) Τακτικοῦ Στρατοῦ, Ἀεροπορίας, Ναυτικοῦ καὶ Στρατοῦ Ἐργασίας, ὑπαγομένας εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Ἀμύνης.

2) Στρατοῦ συνόρων, Στρατοῦ ἐσωτερικῆς Ἀσφαλείας, Σωμάτων Ἀσφαλείας καὶ Πυροσβεστικῆς Ὑπηρεσίας ὑπαγομένας εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν.

Συμφώνως τῷ Νόμῳ 23 Σεπτεμβρίου 1949 περὶ ὑποχρεωτικῆς θητείας, ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία εἶναι ὑποχρέωσις ὅλων τῶν Βουλγάρων πολιτῶν ἡλικίας 17—65 ἐτῶν συμπεπληρωμένων.

Ἕκαστος Βούλγαρος ἀφοῦ συμπληρώσει τὸ 19ον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἐκτελεῖ τὰς στρατιωτικάς του ὑποχρεώσεις εἴτε κατατασσόμενος εἰς τὸν στρατὸν εἴτε—καὶ ἐφ' ὅσον ἤθελε κριθῆ ἀνίκανος διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν—καταβάλλων τὴν στρατιωτικήν του εἰσφοράν. Ἡ εἰσφορὰ καταβάλλεται εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ναὶ μὲν θεωρεῖται ἀνίκανος διὰ τὸν στρατόν, ἀλλ' ὅμως δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἰδίας του ἀνάγκας διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐργασίας. Ἡ καταβαλλομένη εἰσφορὰ πληρώνεται διὰ περίοδον 6 συνεχῶν ἐτῶν εἰς ἐτησίας δόσεις τῶν 2.000 λέβα (8.800 δρχ.) ἤτοι ὑποχρεοῦται—μὴ στρατευόμενος ἕνεκεν ἀνικανότητος—εἰς τὴν καταβολὴν ἐντὸς 6 ἐτῶν τοῦ ποσοῦ τῶν 52.800 δρχ. Διὰ τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν λαμβάνεται μέριμνα χορηγήσεως ἀναβολῆς κατατάξεως διὰ δὲ τοὺς φοιτητὰς τῶν Πανεπιστημίων ἡ κατάταξις γίνεται διὰ μόνον τοὺς ἐαρινοὺς μῆνας, καθ' οὓς δὲν λειτουργεῖ τὸ Πανεπιστήμιον. Τῶν στρατιωτικῶν των ὑποχρεώσεων ἀπαλλάσσονται οἱ ἀπόφοιτοι τεχνῖται με-

ταλλείων καὶ ὀρυχείων, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν ὅμως νὰ συμπληρώσουν τετραετῆ συνεχῆ ἐργασίαν εἰς τὰ μεταλλεῖα καὶ ὀρυχεῖα τῆς χώρας. Ἀνωτέρα ἡλικία κανονικῆς στρατιωτικῆς θητείας εἶναι, διὰ μὲν τὸν λαϊκὸν στρατὸν τὸ 28ον ἔτος τῆς ἡλικίας, διὰ δὲ τὸν στρατὸν ἐργασίας τὸ 39ον ἔτος. Ἡ ἐπιλογὴ καθ' ὅπλα ὑπὸ τῶν περιοδευόντων Στρατ. Συμβουλίων τῶν ὑποψηφίων στρατευσίμων, ἐνεργεῖται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑγιεινῆς των καταστάσεως, τῶν κομμουνιστικῶν φρονημάτων, τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῶν γραμματικῶν γνώσεων τούτων, ἐν συσχετισμῷ βεβαίως πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν ὅπλων.

Οἱ διαπιστωμένων κομμουνιστικῶν φρονημάτων ὑποψήφιοι στρατεύσιμοι ὡς καὶ οἱ ἀμόρφωτοι χωρικοί, ἐπιλέγονται διὰ τὸν στρατὸν συνόρων οἱ δὲ θεωρούμενοι ὡς ἀντιδραστικοὶ καθὼς καὶ οἱ ἐκ τῶν μειονοτήτων κληρωτοὶ (Τοῦρκοι καὶ Πομᾶκοι) ἐπιλέγονται διὰ τὸν στρατὸν ἐργασίας.

Ἡ κατάταξις γίνεται κατόπιν ἐπὶ τῇ βάσει ἀτομικῶν προσκλήσεων καὶ παρουσιάζεται οὗτος εἰς τὴν ἀναφερομένην ἐν τῇ προσκλήσει μονάδα.

Ἡ ἀπόλυσις ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ γίνεται ἀφοῦ ἐκπληρώσουν τὴν καθοριζομένην ὑπὸ τοῦ νόμου θητείαν. Δυνατὸν ὅμως ν' ἀπολυθῇ στρατιώτης ἐνωρίτερον εἴτε ὡς προστάτης οἰκογενείας εἴτε διὰ λόγους ἀσθενείας εἴτε, προσέτι, ἐὰν ἤθελε τιμωρηθεῖ ὑπὸ δικαστηρίου μὲ τὴν ποινὴν «ἀπαλλαγῆς του ἐκ τῆς στρατ. ὑπηρεσίας».

Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ἐνόπλων δυνάμεων γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Ρωσικοῦ συστήματος καὶ ἐνεργεῖται ὑπὸ τὴν ἄμεσον παρακολούθησιν τῆς Ρωσικῆς στρατ. Ἀποστολῆς. Εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ στρατεύματος, ἰδίᾳ δὲ τῶν μονίμων στελεχῶν αὐτοῦ, ἐδόθη ἀπὸ τοῦ 1950 κι' ἐντεῦθεν μεγάλη προσοχή.

Αἱ Βουλγαρικαὶ ἔνοπλοι δυνάμεις ὀφείλουν σήμερον ν' ἀποτελοῦν ἕνα νέον στρατιωτικὸν μηχανισμὸν ἐξυπηρετοῦντα πρωτίστως τὴν πολιτικὴν τοῦ ὑφισταμένου καθεστῶτος, ν' ἀποκαταστήσουν τὰς σοβαρὰς ἐλλείψεις πεπειραμένων κι' ἐπαγγελματικῶς ἀρτίων ἀξιωματικῶν, ἐκείνων οἵτινες ἀπέλειψαν τοῦ στρατεύματος μετὰ τὰς ἐπενεχθείσας ἐκκαθαρίσεις «ἀντιφρονούντων».

Ἵνα καταστῇ ἱκανὸν τὸ στράτευμα εἰς τὴν ἀποστολήν του ταύτην, ἤρχισε παραλλήλως πρὸς τὴν στρατιωτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἡ πολιτικὴ χειραφέτησις τούτου.

Τὰ ἱδρυθέντα παραγωγικὰ σχολεῖα ἀξιωματικῶν καὶ τὰ Κέντρα μετεκπαιδεύσεως αὐτῶν ἀποτελοῦν κολυμβήθρας τοῦ «Μὰρξ — Λένιν — Στάλιν» ἐκ τῶν ὁποίων ἐξέρχονται στελέχη ἐμβαπτισμένα εἰς τὴν κομμουνιστικὴν ἰδεολογίαν.

Εἰς τὸ στράτευμα ἄλλωστε ὑπάρχει καὶ εἰς τὴν Βουλγαρίαν – ὅπως καὶ εἰς ὅλους τοὺς στρατοὺς τῶν δορυφόρων κρατῶν – πολιτικὴ ὑπηρεσία ἥτις ἔχει ἰδίαν ἱεραρχίαν ἀνεξάρτητον τῆς στρατιωτικῆς τοιαύτης.

Οἱ «ἀξιωματικοὶ» τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ὀνομάζονται «πολιτικοὶ ἀξιωματικοὶ» (Ἐπίτροποι ἢ Κομισσάριοι) καὶ εἶναι προωθημένοι μέχρι κλιμακίου Τάγματος ἢ ἀντιστοίχου μονάδος ἄλλων ὅπλων. Σκοπὸς δὲ τῆς πολιτικῆς ὑπηρεσίας εἶναι ἡ πολιτικὴ ἐκπαίδευσις τῶν ἐνόπλων δυνάμεων ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν στρατιωτικὴν κατάρτισιν.

Ἡ πολιτικὴ διαφώτισις τοῦ Βουλγάρου στρατιώτου ἐπιδιώκει διὰ τῆς ἐντόνου καὶ συστηματικῆς προπαγάνδας νά:

1) **Δ**ημιουργήση πολιτικὴν ἰδεολογίαν μεταξὺ τῶν ὑπηρετούντων, ἀπαραιτήτου ὡς πιστεύεται ὑπὸ τοῦ καθεστῶτος, διὰ τὴν ἐξύψωσιν τῆς μαχητικῆς ἱκανότητος τῶν ἐνόπλων δυνάμεων.

2) **Ε**λέγχωνται καὶ παρακολουθοῦνται οἱ μὴ κομμουνισταὶ συνυπηρετοῦντες στρατιῶται.

3) **Κ**αλλιεργῆται πνεῦμα μίσους κατὰ τῶν δυνάμεων τοῦ ΝΑΤΟ, τῶν γειτόνων καὶ τῶν «καπιταλιστικῶν» τούτων καθεστώτων.

4) **Α**ναπτύσσεται ἡ ἀγάπη καὶ ἐμπιστοσύνη πρὸς τὴν ἡγεσίαν τῆς χώρας καὶ πρὸς τὴν Σοβιετικὴν Ἕνωσιν.

Ἡ δεκαρολογία περὶ τὰ θέματα ταῦτα τῶν κομισσαρίων καθιστᾶ τοὺς Βουλγάρους στρατιώτας φανατικοὺς γενιτσάρους τῆς κομμουνιστικῆς ἰδεολογίας καὶ τῆς πατρίδος των.

Α) ΣΤΡΑΤΟΣ ΞΗΡΑΣ

1) ***Τακτικός***. Ἡ σημερινὴ σύνθεσις τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ εἶναι:

– Τρεῖς (3) στρατιαί.
– Ἐννέα (9) μεραρχίαι ἑτοιμοπόλεμοι πλήρεις.
– Τρεῖς (3) ὀρειναὶ ταξιαρχίαι.
– Τρεῖς (3) Μ. Μ. ἁρμάτων.

Ἡ συνολικὴ δύναμις τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ὑπολογίζεται εἰς 150 – 160 000 ἀνδρῶν.

Ὁ ὁπλισμὸς τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου Ρωσικῆς προελεύσεως.

Οἱ μόνιμοι ἀξιωματικοὶ ἀνέρχονται εἰς 11.000 περίπου, οἱ πολι-

τικοὶ κομισσάριοι εἰς 1.000 – 1.500 καὶ οἱ μόνιμοι ὑπαξιωματικοὶ εἰς 18 – 20.000.

Ἐκ τοῦ συνόλου τῆς δυνάμεως τῶν ἀξιωματικῶν οἱ 500 – 600 προέρχονται ἐκ τοῦ προπολεμικοῦ στρατοῦ (ἀσπασθέντες τὴν κομμουνιστικὴν ἰδεολογίαν). 500 – 600 προέρχονται ἐκ Ρωσίας εἰς ἣν εὑρίσκοντο μεχρι τοῦ 1944 ὡς ἐξόριστοι τοῦ παλαιοῦ καθεστῶτος. Εἰς ἀριθμὸς 2.500 – 3.000 εἶναι παρτιζᾶνοι καὶ μονιμοποιηθέντες ἔφεδροι ἔμπιστοι τοῦ Κ.Κ.Β. Κατετάγησαν οὗτοι εἰς τὸν τακτικὸν στρατὸν τὸ 1946. Οἱ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ προέρχονται ἐκ τῆς Σχολῆς «Βασ. Λέφσκι» εἰς ἣν ἡ φοίτησις εἶναι μονοετής.

Οὕτω, καὶ δεδομένου ὅτι εἷς ἀριθμὸς ἐφέδρων ἀξ]κῶν ἐκ τῶν ἐφεδρικῶν κλάσεων ἔχει μέχρι τοῦδε ἀξιοποιηθῆ διὰ τοῦ συστήματος τῆς μετεκπαιδεύσεως, καὶ ἀφοῦ κατ' ἔτος ἐξέρχεται ἐκ τῶν παραγωγικῶν Σχολείων σημαντικὸς ἀριθμὸς νέων ἀξ]κῶν, πρέπει νὰ θεωρῆται ὅτι δὲν ὑφίσταται ἐν Βουλγαρίᾳ πρόβλημα στελεχῶν.

Τὰς ἡγετικὰς θέσεις τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν μονάδων κατέχουν τὰ 500 – 600 στελέχη τῶν ἐξορίστων (1923) εἰς Ρωσίαν. Οὗτοι ἐκπαιδευθέντες εἰς τὸν Σοβιετικὸν στρατὸν εἶναι καλῶς κατηρτισμένα στελέχη, ἐμπειροπόλεμα, μὲ ἀρτίαν ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν καὶ τοιαύτην Μαρξ – Λενινικὴν ἀπολαμβάνοντες συνάμα τῆς πλήρους ἐμπιστοσύνης τῶν Ρώσων αὐθεντῶν. Ἀναμφισβητήτως τοῦτο ἀπετέλεσε καὶ ἀποτελεῖ ἓν μέγα πλεονέκτημα διὰ τὸν Βουλγαρικὸν στρατόν, ὑφ' ἃς συνθήκας διατελεῖ σήμερον, συντελεστικὸν τῆς ἀλματώδους καὶ σημαντικῆς ἀναπτύξεως τοῦ στρατοῦ τούτου θεωρουμένου καὶ ὡς τοῦ καλλιτέρου ἐκ τῶν λοιπῶν, μεταξὺ τῶν δορυφόρων.

Οἱ ἐν ἐνεργείᾳ μόνιμοι ὑπαξιωματικοὶ εἶναι καλῶς καταρτισμένοι καὶ ἀπολύτως ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ καθεστώς, ἐπιλεγόμενοι μὲ αὐστηρὰ κριτήρια βάσει κυρίως τῶν πολιτικῶν των δοξασιῶν.

Ὁ Βούλγαρος στρατιώτης ἔχει ἀρίστας πολεμικὰς ἀρετάς. Ἄριστος πεζὸς εἶναι ὅμως καθυστερημένος εἰς τὸν χειρισμὸν εἰδικῶν λεπτῶν μηχανημάτων, ὀχημάτων, διβιβαστικοῦ κλπ. ὑλικοῦ μεθ' οὗ εἶναι ἐφοδιασμένος ὁ σύγχρονος στρατός.

Ἡ νεολαία, ἀντικείμενον πολιτικῆς καὶ προστρατιωτικῆς χειραφετήσεως προσφέρει, εἰς τὸν στρατὸν ἔμψυχον ὑλικὸν ὁλονὲν καὶ περισσότερον ὑποτεταγμένον εἰς τὴν πειθαρχίαν τοῦ κόμματος.

Ἡ ὕπαρξις τοῦ στρατοῦ ἐργασίας ἐπιφορτισμένου μὲ τὴν ἐκτέλεσιν χειρονακτικῶν ἐργασιῶν ἀπαλλάσσει τῆς τοιαύτης ἀποστολῆς τὸν Βούλγαρον «τακτικὸν» στρατιώτην καὶ ἀφαιρεῖ ἕνα λόγον δυνάμενον νὰ ἐπιδράσῃ δυσμενῶς ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ καὶ τῆς μαχητικῆς ἀξίας τοῦ στρατιώτου. Ἡ ἐντατικὴ ἐκπαίδευσις τοῦ Βουλγάρου στρατιώτου

καί ἡ μετέπειτα, ὅταν τελεῖ εἰς τήν ἐφεδρείαν, μετεκπαίδευσίς τού, ἐνισχύουν τά μάλα τήν μαχητικήν ἀξίαν τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ.

Ἄς σημειωθῆ καί τοῦτο. Καί ἄν ἀκόμη ἡ δεκαρολογία τῶν κομισσαρίων ὡς πρός τά κομμουνιστικά ἐπιτεύγματα καί ἀναμενόμενα μελλοντικῶς καθὼς καί τούς παραδείσους με τά ούρί (τά ὁποῖα ἐν ἀφθονίᾳ καί ἄνευ ἠθικοῦ τινος φραγμοῦ παρέχονται) καί τό «πιλάφι» τοῦ κήπου τῆς κομ. Ἐδέμ, δέν ἔχουν τήν δέουσαν ἀπήχησιν εἰς τάς ψυχάς τῆς στρατευμένης νεολαίας ἐν τούτοις τά ἀφυπνισθέντα προγονικά μίση, ἰδία κατά τῶν Ν γειτόνων, διά τῆς ἐπιδεξίας καί συστηματικῆς προπαγάνδας ἔχουν καταστήση τόν σημερινόν Βούλγαρον στρατιώτην ἕνα πολεμοχαρῆ καί χαλυβδωμένον ἀπό τό μῖσος στρατιώτην. Πρέπει, ὅθεν, νά ὑπολογίζεται ὁ Βούλγαρος ὡς ἰσχυρός, σκληροτράχηλος καί μαχητικός ἀντίπαλος στρατιώτης δυναμικώτερος ἐκείνου τόν ὁποῖον ἐγνωρίσαμεν ὡς ἀντίπαλον τρεῖς φοράς κατά τήν μετ' αὐτοῦ ἀναμέτρησίν μας τήν τελευταίαν 45ετίαν.

—Τό ἠθικόν τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ εὑρίσκεται εἰς ὑψηλόν ἐπίπεδον καί κατά πολύ ὑψηλότερον τοῦ ἐπιπέδου τοῦ Βουλγαρικοῦ λαοῦ. Εἰς τήν ἐξύψωσιν τοῦ ἠθικοῦ τοῦ στρατοῦ συντελοῦν, ἡ συνεχής ἔντεχνος καί συστηματική διαφώτισις καί προπαγάνδα, ὁ φανατισμός τῶν στελεχῶν, ἡ καλλιτέρα διατροφή καί μισθοδοσία τούτου ἐν συγκρίσει πρός τόν λαόν, τό ὑποδαυλιζόμενον ἀενάως πατροπαράδοτον μῖσος κατά τῶν Τούρκων, Ἑλλήνων καί Γιουγκοσλαύων, ἡ ὕπαρξις μεγάλου ποσοστοῦ ἐνθουσιώντων ὀπαδῶν τοῦ κομμουνισμοῦ ὡς καί ἡ ὁλονέν βελτιουμένη ἐπαγγελματική κατάρτισις τῶν στελεχῶν καί ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ στρατοῦ.

Ἐπιδροῦν ὅμως ἐπί τοῦ ἠθικοῦ ἀνασταλτικῶς ἡ ὑλική καί ἠθική ἰσχύς τῶν ΗΠΑ καί ἡ ἰσχύς τοῦ ΝΑΤΟ ὡς καί τό γεγονός ὅτι ἕνα μέγα μέρος τῶν Βουλγάρων στρατιωτῶν προέρχονται ἐκ τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου ὅστις δέν κατέστη εἰσέτι δυνατόν νά εὐθυγραμμίση πλήρως τά αἰσθήματά του πρός τήν κομμουνιστικήν ἰδεολογίαν καί τό ὑφιστάμενον καθεστώς τό ὁποῖον θεωρεῖ πάντοτε ὡς τυραννικόν κι' ἐκμεταλλευόμενον τόν ἱδρῶτα του.

Πρέπει, ἐν πάση περιπτώσει, νά θεωρῆται πλέον ἤ βέβαιον ὅτι ὁ Βουλγαρικός Στρατός εἰς μέλλοντα πόλεμον θά πολεμήση μετά φανατισμοῦ κατά τῆς Δύσεως καί δή κατά τῶν Βαλκανικῶν γειτόνων του χάριν τοῦ συμφέροντος καί τοῦ μεγαλείου τῆς πατρίδος του.

Ἡ μαχητική ἀξία τούτου χάρις εἰς τό συγχρονισμένον ὑλικόν του, τήν ἰσχύν πυρός του, τήν ὑψηλήν στάθμην ἐκπαιδεύσεώς του καί τήν ἐμπειρίαν τῶν ἀνωτάτων καί ἡγετικῶν ἐν γένει στελεχῶν του,

εἶναι τοιούτου δυναμικοῦ, ὥστε νὰ θεωρεῖται ἄριστος στρατὸς συγκεντρώνων τὰς περισσοτέρας δυνατότητας – ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων τῶν δορυφόρων – συνεργασίας μετὰ τῶν Ρώσων.

Ἔναντι τῶν πιθανῶν ἀντιπάλων του ἐν τῇ Βαλκανικῇ ὁ Βουλγαρικὸς στρατὸς συγκεντροῖ σοβαρὰς ἐπιθετικὰς ἱκανότητας ἐνῶ ἕνεκα τοῦ ἰσχύοντος συστήματος ἐπιστρατεύσεως ταχέως δύναται νὰ μεταπέσῃ ἀπὸ τὴν εἰρηνικὴν εἰς τὴν ἐμπόλεμον σύνθεσίν του. Καίτοι σήμερον στερεῖται τοῦ ἀναγκαιοῦντος ἀριθμοῦ μεταφορικῶν μέσων, ἐν τούτοις τὸ μειονέκτημα τοῦτο εὐκόλως δύναται ν' ἀρθῇ κατόπιν τῶν συντελουμένων εἰσαγωγῶν ὀχημάτων.

2) *Ἐργασίας* (Τρουντοβάκους). Τοῦ στρατοῦ τούτου ἐν ποσοστὸν 10% – ὅσον τὰ μόνιμα στελέχη του ἀξιωματικοὶ καὶ ὑπαξιωματικοὶ – εἶναι ἀφωσιωμένον ἀπολύτως εἰς τὸ ΚΚΒ· οἱ λοιποὶ ἄνδρες ἀποτελοῦνται ἐκ Τούρκων, Πομάκων, καπιταλιστῶν κλπ. μὴ προσκειμένων εἰς τὴν ἰδεολογίαν καὶ χαρακτηριζομένων ὡς ἀντιδραστικῶν. Διὰ τοῦ στρατοῦ ἐργασίας οἱ Βούλγαροι ἐπιτυγχάνουν ν' ἀπαλλάσσουν τὸν τακτικὸν στρατὸν τῶν ἀντιδραστικῶν στοιχείων ἐνῶ, ἐν ταὐτῷ, ἔχουν δούλους χειρώνακτας διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἀπαραιτήτων στρατιωτικῶν ἔργων εἴτε ὀχυρώσεων, εἴτε συγκοινωνιακῶν γραμμῶν καὶ τεχνικῶν ἔργων, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν κοινωφελῶν ἔργων.

Οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν, πλὴν τῶν μέχρις ὀδόντων ἐξωπλισμένων. ἐμπίστων βαθμοφόρων των, τοῦ στρατοῦ ἐργασίας φέρει ὁπλισμόν. Ἐλαφρὸς ὁπλισμὸς ὑπάρχει εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν Μονάδων Τρουντοβάκους ἀλλὰ μόνον διὰ τὴν στοιχειώδη εἰς τὸν χειρισμόν του ἐκπαίδευσιν τῶν ἀνδρῶν οἵτινες, ἀμέσως μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ἐκπαιδεύσεως, τὸν παραδίδουν καὶ πάλιν εἰς τὰς ἀποθήκας.

3) *Συνόρων*. Ἀποστολὴ τούτου εἶναι ἡ ἀσφάλεια τῶν συνόρων, ἡ παρεμπόδισις παρανόμου εἰσόδου καὶ ἐξόδου ὁμάδων ἢ ἀτόμων καὶ ἡ παροχὴ βοηθείας εἰς τὸν Στρατὸν Ἐσωτ. Ἀσφαλείας καὶ Σωμάτων Ἀσφαλείας· διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας εἰς τὰς παραμεθορίους ζώνας.

Συνεργάζεται μετὰ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ διὰ τὴν σύνταξιν τῶν σχεδίων ἀμύνης.

Ἡ ὀργάνωσις τούτου ἔχει γίνει μὲ πρότυπον τὸν Σοβιετικὸν στρατὸν συνόρων.

Κατὰ ἰσχυρῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων θὰ ἐνεργήσῃ ἐπιβραδυντικῶς μέχρις ἀφίξεως τῶν τμημάτων τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ. Ἔχει δυνατότητα ν' ἀμυνθῇ κατὰ μικρῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων καὶ μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ.

Ἡ μαχητικὴ ἀξία τοῦ Στρατοῦ Συνόρων εἶναι σημαντική. Τὸ προσωπικόν του εἶναι ἐπίλεκτον ἀπὸ ἀπόψεως φρονημάτων ἡ δὲ ἐκπαίδευσίς του καλή.

Ἡ ἐπὶ μακρὸν χρόνον μακρὰν τῶν ἀστικῶν κέντρων ὑπηρεσία τῶν στρατιωτῶν, αἱ χαμηλαὶ ἀποδοχαί των, ἡ βαναυσότης τῶν κομισσαρίων, τὰ συχνὰ ἐπεισόδια μετὰ τῶν παρανόμως δρώντων ἀτόμων, τὸ ἐπιπρχλὲς τῆς ζωῆς των πάντα ταῦτα δροῦν δυσμενῶς ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ τῶν ἀνδρῶν οἵτινες ὡς στρατεύσιμοι καταλαμβάνονται ὑπὸ δέους ἐὰν ἐπιλεγοῦν διὰ τὸν Στρατὸν τῶν Συνόρων. Ἡ Δ]σις κατοβάλλει προσπαθείας πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ ἠθικοῦ τῶν ἀνδρῶν διὰ τῆς χορηγήσεως τακτικῶς ἀδειῶν ἀπουσίας εἰς τὰς οἰκίας των, τῆς βελτιώσεως τῆς τροφῆς των καὶ τῶν στολῶν των. Θεωρεῖται βέβαιον ὅτι ἐν περιπτώσει πολέμου ὁ Στρατὸς Συνόρων ἐνισχυόμενος καὶ ὑπὸ τῆς ὀργανώσεως «Ἕνωσις Ἀγωνιστῶν κατὰ τοῦ Φασισμοῦ» τῶν παραμεθορίων περιοχῶν θὰ ἔχῃ σημαντικὰς δυνατότητας ἀμύνης κατὰ τῶν ἐπιθέσεών του ἢ τῶν ἀντιπάλων, αἵτινες δυνατότητες ἐπαυξάνονται ὡς ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἔχουν ἤδη κατασκευασθῆ σημαντικὰ ἔργα ὀχυρώσεως κατὰ μῆκος τῶν πρὸς Γιουγκοσλαυίαν, Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν παραμεθορίων ζωνῶν. Ἡ ὁλική των δύναμις ὑπολογίζεται εἰς 20.000 ἀνδρῶν.

4) ***Ἐσωτερικῆς Ἀσφαλείας***. Ἀποτελεῖ οὗτος καθαρῶς πολιτικὸν Ἀστυνομικὸν τμῆμα ἀντίστοιχον τῆς Ρωσικῆς Ἀστυνομίας M.V.D. Κύριον στήριγμα τοῦ καθεστῶτος, θεωρεῖται ἀπολύτως ἀφοσιωμένος εἰς αὐτό.

Ἔχει ὡς προορισμὸν νὰ προστατεύῃ τὸ κομ. καθεστὼς ἀπὸ οἱονδήποτε ἐσωτερικὸν ἐχθρόν. Οἱ κατατασσόμενοι εἰς τὸν στρατὸν τοῦτον πρέπει ν' ἀπολαμβάνουν τῆς πλήρους ἐμπιστοσύνης τοῦ καθεστῶτος, ὄντες ἐπιφορτισμένοι μὲ τὴν δίωξιν ἀτόμων ἐνεργούντων ἐνόπλως κατὰ τοῦ κρατοῦντος συστήματος, τὴν δίωξιν καὶ ἀνάκρισιν ἀτόμων κατηγορουμένων διὰ κατασκοπευτικὴν δρᾶσιν ὡς καὶ μὲ τὴν φρούρησιν δημοσίων κτιρίων, φυλακῶν ἐργοστασίων, μεγάλων τεχνικῶν ἔργων κλπ.

Οἱ ἄνδρες τοῦ στρατοῦ ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας διαθέτουν ἐλαφρὸν ὁπλισμόν, πολυβόλα καὶ ὅλμους· ἐνδεχομένως δὲ καὶ τεθωρακισμένα αὐτοκίνητα.

Ἡ δύναμις τοῦ στρατοῦ ἀνέρχεται εἰς 20.000 ἐφοδιασμένους διὰ Ρωσικοῦ ὑλικοῦ. Ἡ θητεία εἶναι ἐν αὐτῷ τριετής.

Τὸ ἠθικὸν τῶν ἀνδρῶν εἶναι ὑψηλόν.

B) ΑΣΦΑΛΕΙΑ

α) *Κρατικὴ Ἀστυνομία.* Ἡ Κρατικὴ Ἀστυνομία ἢ Λαϊκὴ Πολιτοφυλακή, συνεκροτήθη ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος κατόπιν τῆς διαλύσεως τῆς Ἀστυνομίας τοῦ Ἀστικοῦ Καθεστῶτος.

Ἀποστολὴ ταύτης συμφώνως τῷ ἀπὸ 20 Μαρτίου 1955 Διατάγματι εἶναι νά:

— **Π**αρέχη βοήθειαν εἰς τὸν πληθυσμὸν ἐν περιπτώσει κοινωνικῶν συμφορῶν.

— **Α**ναζητῇ κρυπτόμενα ἄτομα, ἀνυποτάκτους, φυγοδίκους, καταδικασθέντας ἐπὶ ὑποθάλψει καταζητουμένων κ.λ.π.

— **Ι**σταται παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν κρατικῶν ὀργάνων καὶ τῶν πολιτικοκοινωνικῶν Ὀργανώσεων εἰς τὸν ἀγῶνα των κατὰ τῆς παιδικῆς ἐγκληματικότητος.

— **Δ**ιεξάγη ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ κοινοῦ χαρακτῆρος ἐγκλημάτων καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς καθοριζομένης ὑπὸ τῶν Νόμων ἁρμοδιότητος.

— **Ε**ξασφαλίζη τὴν τάξιν καὶ ἀσφάλειαν κατὰ τὰς τελετάς, διαδηλώσεις καὶ συλλαλητήρια.

— **Υ**φαίνη ἱστὸν ἀράχνης περὶ τὰ ἐπισεσημασμένα ὡς ἀντιδραστικὰ ἄτομα, δημιουργοῦσα «ἀποδείξεις» ἐνοχῆς διὰ τὴν ἐξόντωσιν αὐτῶν.

— **Ε**ξασκῇ τὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν αὐτοκινήτων μεταφορῶν, ρυθμίζουσα τὴν κίνησιν ἀνὰ τὰς ὁδούς.

— **Ι**χνηλατῇ ἐπὶ τῶν μετακινήσεων τῶν Βουλγάρων πολιτῶν τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς χώρας ὡς καὶ τῶν ἀλλοδαπῶν.

Τὸν Βουλγαρικὸν λαόν, δὲν φοβίζει τόσον ἡ ἔνδεια εἰς ἣν τὸν περιήγαγε τὸ νέον καθεστώς, ὅσον τὸ ἄκουσμα τῆς φωνῆς «Κ ρ α τ ι κ ὴ Ἀ σ φ ά λ ε ι α». Νοεῖται εὐκόλως τὸ διατί:

«Ἡ Λαϊκὴ Πολιτοφυλακὴ εἶναι — κατὰ τὸ ἀπὸ 20 Μαρτίου 1955 λαϊκὸν Διάταγμα — ὄργανον τῆς Λαϊκοδημοκρατικῆς ἐξουσίας εἰς τὸν ἀγῶνα της πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς σοσιαλιστικῆς νομιμότητος, τῆς σοσιαλιστικῆς περιουσίας τῆς καθεστηκυΐας τάξεως καὶ τῆς ἐλευθερίας (!!!) καὶ προσωπικῆς ἀσφαλείας τῶν πολιτῶν».

Ἡ συνολική της δύναμις ὑπολογίζεται εἰς 25 — 30.000 ἄνδρας.

Οὗτοι προσλαμβάνονται κατόπιν αἰτήσεώς των καὶ ἀφοῦ ἔχουν ἐκπληρώσει τὰς στρατιωτικάς των ὑποχρεώσεις. Ἡ ἐπιλογὴ τούτων εἶναι αὐστηρὰ μὲ κύριον κριτήριον τὰς πολιτικάς των πεποιθήσεις καὶ τὴν προσήλωσίν των εἰς τὸ κομμουνιστικὸν καθεστώς. Ὑποχρεοῦνται εἰς τριετῆ ὑπηρεσίαν.

β) ***Κρατικὴ Ἀσφάλεια*** (Νταρζάβνα Σίγκουρνοστ D.S.) Ἀποστολὴ ταύτης εἶναι ἡ παρακολούθησις καὶ ἐξουδετέρωσις τῶν ἀντιδραστικῶν στοιχείων, ἡ συλλογὴ πληροφοριῶν πολιτικοοικονομικοῦ ἐνδισφέροντος ἐπὶ μὴ κομμουνιστικῶν χωρῶν (ἰδίᾳ Τουρκίας, Ἑλλάδος, Γιουγκοσλαυΐας) καὶ ἐν γένει ἀντικατασκοπευτικὸς ρόλος.

Τὰ μέλη της ἐπιλέγονται ἐπιμελῶς ἐκ τῶν πλέον φανατικῶν ἐμπίστων ὀπαδῶν τοῦ ΚΚΒ.

Γ) ΝΑΥΤΙΚΟΝ

Τὸ ναυτικὸν τῆς Βουλγαρίας δὲν εἶναι ἀξιόλογον. Περιλαμβάνει ἀριθμόν τινα ὑποβρυχίων καὶ ἐλαφρῶν σκαφῶν ἐπιφανείας. Χρησιμοποιεῖ τοῦτο τὸν λιμένα Στάλιν ὡς κυρίαν βάσιν, ναύσταθμον. Ἔχει ἐπίσης κι' ἕνα μικρὸν ἀριθμὸν κανονιοφόρων ποταμοπλοίων χαρακτηριζομένων ὡς «στόλος Δουνάβεως».

Δ) ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ

Τὰ ἀεροσκάφη τῆς Βουλγαρίας εἶναι Ρωσικῆς προελεύσεως χρησιμοποιοῦν δὲ ἕνα σημαντικὸν ἀριθμὸν ἀεροδρομίων τῆς χώρας. Καταβάλλεται προσπάθεια αὐξήσεως εἰς πλάτος καὶ μῆκος τῶν ὑπαρχόντων γηπέδων προσγειώσεως διὰ τὴν χρῆσιν τούτων ὑπὸ ἀεριωθουμένων σκαφῶν.

Ε) ΞΕΝΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΑΙ

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1946 εὑρίσκεται ἐν Βουλγαρίᾳ ρωσικὴ στρατιωτικὴ Ἀποστολὴ κατόπιν εἰδικῆς μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν συμβάσεως.

Βάσει τῆς συμβάσεως ταύτης ἡ ρωσικὴ Ἀποστολὴ ἔχει μόνον ὀργανωτικὸν καὶ ἐκπαιδευτικὸν ρόλον. Οὐχ' ἧττον ὅμως βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἡ ρωσικὴ Ἀποστολὴ ἀπέκτησε πλήρη κυριαρχίαν, ἀσκοῦσα πλήρη ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν Ἐνόπλων Βουλγαρικῶν Δυνάμεων. Ἡ ἀνάμιξις τῶν Ρώσων φθάνει μέχρι καὶ τῶν τελευταίων λεπτομερειῶν καὶ ἐφ' ὅλων τῶν τομέων τοῦ στρατιωτικοῦ βουλγαρικοῦ μηχανισμοῦ.

Ἡ δύναμις τῆς Ἀποστολῆς ταύτης ὑπολογίζεται εἰς 2.500—3.000 ἀνδρῶν ἐξ ὧν οἱ 300 τοὐλάχιστον εἶναι Ἀξιωματικοί. Τὸ ἀρχηγεῖον τῆς Ἀποστολῆς χρησιμοποιεῖ ὡς κέντρον του τὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σόφιας—Φιλιππουπόλεως καὶ 12 χλμ. ἔξω τῆς Σόφιας πολυτελῆ Ἀνάκτορα τοῦ Βόριδος. Στρατιωτικὸν σοβιετικὸν συμβούλιον μονίμως ἐγκατεστημένον παρὰ τῷ ὑπουργῷ Ἐθνικῆς Ἀμύνης ἐλέγχει καὶ κατευθύνει πᾶσαν ἐνέργειαν τούτου.

Εἰς τὸ ΓΕΣ, Ἐπιτελεῖα μεγάλων μονάδων μέχρι καὶ Συντάγματος, εἰς τὰ Κέντρα ἐκπαιδεύσεως καὶ τὰς Στρατ. ἐν γένει Σχολὰς Ρῶσοι ἀξιωματικοὶ ἐπιβλέπουν καὶ κατευθύνουν πᾶσαν δραστηριότητα τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ V

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΣΥΜΜΑΧΙΑΙ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΑΙ ΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

Ι. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Αἱ κατευθύνσεις τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἐν Βουλγαρίᾳ δίδονται ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς πολιτικῆς καθόσον μετὰ τὸν β΄ παγκόσμιον πόλεμον ἡ Βουλγαρία δὲν ἠδυνήθη νὰ διατηρήσῃ τὴν αὐτοτέλειάν της, περιελθοῦσα οὐχὶ ἁπλῶς εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς ἀλλὰ εἰς πλήρη ὑποτέλειαν εἰς αὐτήν. Ἡ Βουλγαρία Κράτος, δορυφόρον, ἀποτελεῖ ἕνα πειθήνιον ὑποτακτικὸν δουλόφρονα ἐκτελεστὴν τῶν ἐπιταγῶν τοῦ Κρεμλίνου.

Ἐν τῷ πλαισίῳ τοῦ κομμουνιστικοῦ ζυγοῦ ἡ πολιτικὴ τῆς χώρας δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποβλέπουσα εἰς τὴν παγίωσιν τῆς φιλίας της μετὰ τῆς Σοβ. Ἑνώσεως πρὸς τὴν ὁποίαν προσβλέπει τόσον ὡς πρὸς ἕδρανον ἐγγυώμενον τὴν ἐλευθερίαν της, ἐθνικήν της ἀκεραιότητα καὶ ἀνεξαρτησίαν της, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τηλαυγῆ φάρον διὰ τὴν μείζονα σοσιαλιστικὴν ἐξέλιξίν της. Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἐξ ἄλλου ἐπιδιώκει τὴν ἑδραίωσιν ἀδελφικῶν δεσμῶν καὶ τὴν ἐν ἀγαστῇ συμπνοίᾳ συνεργασίαν μετὰ τῶν Λαϊκῶν καθεστώτων τῶν λοιπῶν χωρῶν, ἐν ᾧ χρόνῳ καταβάλλεται προσπάθεια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ παγίωσιν ἀγαθῶν σχέσεων καὶ μετὰ τῶν καπιταλιστικῶν χωρῶν καί, ἰδίᾳ, τῶν γειτονικῶν τοιούτων. Οὕτω ἀκολουθεῖ τὰ ἴχνη τῆς διατυμπανιζομένης ὑπὸ τῶν Σοβιὲτ πολιτικῆς εἰρηνικῆς συνυρπάξεως. Ἡ πολιτική της αὕτη, ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν ἄλλων Δορυ·

φόρων, ἀποτελεῖ κλάσμα τῆς νῦν ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τοῦ Κρεμλίνου.

Αἱ προσπάθειαι τῆς εἰσόδου εἰς τὸν ΟΗΕ ἐτελεσφόρησαν καὶ ἀπὸ τῆς 14 Δεκεμβρίου 1955 ἔχει καταστῆ μέλος τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν. Ἡ Βουλγαρία ἀποβλέπει σήμερον εἰς ὑπονόμευσιν καὶ διάλυσιν τοῦ Βαλκανικοῦ Συμφώνου.

II. ΣΥΜΜΑΧΙΑΙ

Ἡ Βουλγαρία εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον ἐπιρροὴν τῆς Σοβ. Ἑνώσεως.

Ἡ ἰσχὺς τῆς ἐξωτερικῆς της πολιτικῆς ἀπορρέει ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι συμμετέχει εἰς τὸν Σοβ. Συνασπισμὸν ὡς μέλος τῆς Κόμινφορμ καὶ κατόπιν τῆς συμφωνίας 14 Μαΐου 1955 ἡ ὁποία ἔθεσε τὰς βάσεις τῆς ἑνοποιήσεως τῆς διοικήσεως τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀνατολικοῦ Συνασπισμοῦ. Πρόκειται περὶ τοῦ συσταθέντος ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1955 στρατιωτικοῦ κομμουνιστικοῦ συνασπισμοῦ εἰς ἀντίρροπον τοῦ ΝΑΤΟ.

III. ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ἡ Βουλγαρία ἐκτὸς τῶν στενῶν της διπλωματικῶν σχέσεων μετὰ τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως καὶ τῶν ἄλλων δορυφόρων καὶ Λαϊκῶν Δημοκρατιῶν (παραπ. μπαμποῦ) ἐπιδιώκει προσφάτως τὴν ἐπανακόλλησιν τῶν παλαιῶν της διπλωματικῶν δεσμῶν μετὰ τῶν μὴ κομμουνιστικῶν χωρῶν. Κατώρθωσεν οὕτω ν' ἀποκαταστήσῃ διπλωματικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ἑλλάδος, Γιουγκοσλαυίας, Τουρκίας, Η.Π.Α., Ἀγγλίας, Αὐστρίας, Ἀργεντινῆς, Γαλλίας, Ἰταλίας, Ἑλβετίας καὶ Ἰσραήλ.

Στενώτερον συνδέεται ἡ Βουλγαρία μετὰ τῶν χωρῶν τοῦ Σοβιετικοῦ Μπλόκ, ἤτοι Εὐρωπαϊκῶν δορυφόρων, Κίνας καὶ Β. Κορέας. Μεθ' ἁπάντων τούτων ἔχει ὑπογράψει σύμφωνα φιλίας, μορφωτικῶν σχέσεων, ἐμπορικῶν ἀνταλλαγῶν κ.λ.π.

1) ***Σχέσεις μετὰ τῆς Ἑλλάδος***. Ἐπανελήφθησαν οὗτοι τὴν 24ην Μαΐου 1954 κατόπιν ὑπογραφείσης μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν συμφωνίας.

Ἀμέσως μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς συμφωνίας ἡ Κυβέρνησις τῆς Σόφιας προέβη, διὰ τοῦ Βουλγαρικοῦ πρακτορείου, εἰς τὴν ἀκόλουθον δήλωσιν:

«῾Η Κυβέρνησις τῆς Λ. Δ. τῆς Βουλγαρίας ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ της ὅπως ἀποκαταστήσῃ ὁμαλὰς καὶ καλῆς γειτονίας σχέσεις μετὰ τοῦ Βασιλείου τῆς ῾Ελλάδος καὶ ἔχουσα τὴν πεποίθησιν ὅτι ὅλα τά, ὑπὸ ἀμφισβήτησιν καὶ μὴ ἐπιλυθέντα, ζητήματα μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν δύνανται νὰ διακανονισθοῦν δι᾽ ἀπ᾽ εὐθείας διαπραγματεύσεων μεταξύ των, ἐπρότεινεν εἰς τὴν ῾Ελληνικὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀποκατασταθοῦν διπλωματικαὶ σχέσεις μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ ῾Ελλάδος. Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν μεταξὺ τοῦ πληρεξουσίου ὑπουργοῦ τῆς Λ.Δ. τῆς Βουλγαρίας καὶ τοῦ πρεσβευτοῦ τοῦ Βασιλείου τῆς ῾Ελλάδος εἰς Παρισίους διεξήχθησαν διαπραγματεύσεις. Αὗται ἔληξαν καὶ τὴν 22αν Μαΐου 1954 ὁ πληρεξούσιος ὑπουργὸς τῆς Λ. Δ. τῆς Βουλγαρίας καὶ ὁ πρεσβευτὴς τῆς ῾Ελλάδος ἐξ ὀνόματος τῶν Κυβερνήσεών των ὑπέγραψαν εἰς Παρισίους δήλωσιν περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν διπλωματικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν».

Αἱ δύο Κυβερνήσεις συνεφώνησαν ὅπως ἀναθέσουν εἰς τοὺς διπλωματικούς των ἀντιπροσώπους καὶ τὴν διευθέτησιν ὅλων τῶν ἐκκρεμῶν καὶ ὑπὸ ἀμφισβήτησιν θεμάτων.

Συμφώνως πρὸς τὴν ὑπογραφεῖσαν δήλωσιν, ἡ Βουλγαρικὴ Κυβέρνησις ὤφειλε νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν ῾Ελλάδα ὅλων τῶν εὑρισκομένων εἰς τὴν ᾽Επικράτειάν της ῾Ελλήνων ὑπηκόων οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπεθύμουν τοῦτο. ᾽Αλλ᾽ ὅμως οὐδὲν τῶν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν ζητημάτων διηυθετήθη μέχρι στιγμῆς ἐνῷ τό, πλέον φλέγον σήμερον, θέμα τῶν πολεμικῶν ἀποζημιώσεων τῶν ἐπιδικασθεισῶν εἰς τὴν ῾Ελλάδα διὰ τῆς συνθήκης τῶν Παρισίων παραμένει ἐκκρεμές. ῾Η Βουλγαρία διακηρύττει τὰς ἀγαθάς της προθέσεις πρὸς τὴν ῾Ελλάδα. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀρκετόν. ᾽Οφείλει νὰ δώσῃ ἐμπράκτως δείγματα τῆς εἰλικρινείας της, ρυθμίζουσα πρωτίστως τὰς πρὸς τὴν ῾Ελλάδα ὑποχρεώσεις της, μέρος τῶν ὁποίων εἶναι ἡ καταβολὴ τῶν ἀποζημιώσεων ἐκείνων αἵτινες ἀποτελοῦν τὸ καταλογισθὲν εἰς βάρος της ποσὸν – ἀρκετὰ πενιχρὸν ἄλλωστε – διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἐπενεχθεισῶν εἰς τὴν Β ῾Ελλάδα καταστροφῶν καὶ διαρπαγῶν ὑπὸ τοῦ στρατοῦ της κατοχῆς τὴν περίοδον 1941 – 44.

2) ***Μετὰ τῆς Γιουγκοσλαυΐας.*** Αἱ σχέσεις των ἦσαν ἀγαθαὶ μέχρι τοῦ 1948. Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῆς Γιουγκοσλαυΐας ἐκ τῆς Κόμινφορμ καὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ ταύτης ὑπὸ τῶν λοιπῶν χωρῶν ὡς ἐχθρικῆς χώρας, ἤρχισαν ὀξεῖαι προστριβαὶ μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ Γιουγκοσλαυΐας μὲ συνεχῆ κι᾽ ἀλλεπάλληλα μεθοριακὰ ἐπεισόδια, μὲ καυστικὰς καὶ εἰς χυδαίαν ἐνίοτε γλῶσσαν παρ᾽ ἀμφοτέρων ἐπιθέσεις καὶ μὲ ζωηρὰν προπαγάνδαν ἑκατέρωθεν διὰ τὴν ἀλληλεξόντωσιν, γενομένην κυρίως διὰ ραδιο...φονικῶν ἐπιθέσεων.

'Από 1ης Μαΐου 1951 διεκόπησαν καὶ αἱ διπλωματικαὶ σχέσεις τῶν χωρῶν τούτων, ἀποκατασταθεῖσαι βραδύτερον τὸν Νοέμβριον 1953. 'Αλλὰ παρὰ τοῦτο αἱ σχέσεις τῶν δύο χωρῶν δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς μᾶλλον ψυχραί. 'Υφίσταται ἀδυναμία συνεννοήσεως μεταξὺ τῶν Βουλγάρων κυβερνώννων καὶ τοῦ Τίτο ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκκρεμοῦν θέμα τῆς παραχωρήσεως τῆς Βουλγαρίας τοῦ Πιρὶν (μέση κοιλὰς Στρυμόνος) εἰς τὴν Γιουγκοσλαυίαν, ἐπιτείνει τὴν ἔντασιν τῶν σχέσεων τῶν δύο χωρῶν. Πρὸ διετίας ἡ ὁλομέλεια τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Β. συνεζήτησε τὸ θέμα ἐκχωρήσεως εἰς τοὺς Γιουγκοσλαύους τῆς Μακεδονίας τοῦ Πιρὶν ἔναντι τῆς ἐπιστροφῆς τῶν Δ ἐπαρχιῶν τοῦ Τσάρι Μπρόντ εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Εἰς τοῦτο ἀντέτεινεν ὁ Τσερβένκωφ ὅστις ἐχαρακτήρισε τὸ ζήτημα ἑτεροβαρὲς δεδομένου ὅτι ἐὰν ἡ Βουλγαρία παρεχώρει τὴν Μακεδονίαν τοῦ Πιρὶν δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ λάβη τὴν περιοχὴν Πιρὸτ ἀφοῦ τὸ ἐν αὐτῷ διενεργούμενον δημοψήφισμα ἔδει νὰ ἐθεωρεῖτο πλέον ἢ βέβαιον ὅτι θὰ ἀπέβαινεν εἰς βάρος τῆς Βουλγαρίας.

'Εν τούτοις, τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν τῆς Κ. Ε. ἐδήλωσαν ὅτι ναὶ μὲν ἀπεύχονται νὰ τεθῆ ζήτημα Βουλγαρικῆς Μακεδονίας ἀλλ' ὅμως θ ὰ π ε ι θ α ρ χ ή σ ο υ ν ε ἰ ς τ ὰ ς ἐ ν τ ο λ ὰ ς τοῦ Κρεμλίνου ἂν δοθοῦν τοιαῦται(*).

Οἱ Βούλγαροι προτείνουν νὰ ἱδρυθῆ μία 'Ομοσπονδία εἰς ἣν ἰσοτίμως θὰ μετέχουν ἡ Γιουγκοσλαυία, Βουλγαρία καὶ Μακεδονία. 'Αντιθέτως ὁ Τίτο προτείνει ὅπως ἡ Γιουγκοσλαυικὴ 'Ομοσπονδία περιλάβει εἰς τοὺς κόλπους της τὴν Βουλγαρίαν ὡς 8ην Δημοκρατίαν (μετὰ καὶ τὴν 'Αλβανίαν) ἀλλὰ προτοῦ πραγματοποιηθῆ τοῦτο ἡ Μακεδονία τοῦ Πιρὶν νὰ προσαρτηθῆ εἰς τὴν Μακεδονίαν τοῦ Βαρδὰρ (Γιουγκοσλαυικὴν) καὶ νὰ παύση διατηροῦσα δεσμοὺς μὲ τὴν Βουλγαρίαν. Οἱ Βούλγαροι κομμουνισταὶ εἶναι διηρημένοι εἰς δύο ὁμάδας. 'Η μὲν μία ὑποστηρίζει τὴν ἄποψιν τὴν Βουλγαρικὴν ἡ δὲ ἑτέρα τὴν τοιαύτην τοῦ Τίτο.

3) ***Μετὰ τῆς Τουρκίας***. Αἱ σχέσεις δὲν εἶναι καὶ τόσον ἀγαθαί. 'Υφίστανται διπλωματικαὶ ἀντιπροσωπεῖαι ἀλλὰ οὐχὶ σπανίωςδημιουργοῦνται ἐπεισόδια μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν ἅτινα καταλήγουν κατὰ κανόνα εἰς ἀπελάσεις Τούρκων ἐκ Βουλγαρίας. Τούτου ἕνεκα ἡ Τουρκία ἠναγκάσθη δὶς μέχρι τοῦδε καὶ μεταπολεμικῶς νὰ κλείση τὰ σύνορά της πρὸς τὴν Βουλγαρίαν.

(*) Δύναταί τις ἐξ αὐτοῦ νὰ κρίνη τὸν πατριωτισμὸν τῶν Βουλγάρων κομμουνιστῶν ἀλλ' ὅμως καὶ τὸ κατὰ πόσον πιστεύουν κι' οἱ ἴδιοι ὅτι εἶναι ἡ Μακεδονία — ἀείποτε 'Ελληνικὴ — Βουλγαρικὸν πάτριον ἔδαφος !

4) *Μετὰ τῶν ΗΠΑ.* Αἱ σχέσεις ἔχουν διακοπεῖ ἀπὸ τῆς 23ης Φεβρουαρίου 1950 μὴ ἀποκατασταθεῖσαι μέχρι στιγμῆς.

5) *Μετὰ τῆς Ἀγγλίας, Ἀργεντινῆς, Αὐστρίας, Γαλλίας, Ἰταλίας καὶ Ἑλβετίας,* διατηροῦνται τυπικαὶ σχέσεις καὶ ὑπάρχουν, μετὰ τῶν χωρῶν τούτων ἀμοιβαίως, ἀντιπροσωπεῖαι διπλωματικαὶ καὶ στρατιωτικαί.

IV. *ΕΘΝΙΚΑΙ ΒΛΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ*

Αὗται στρέφονται πρὸς τὸν ἐδαφικὸν χῶρον τὸν ὁποῖον ἔδιδεν εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἡ συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου. Μετὰ τήν, ἐλέῳ Χίτλερ, προσάρτησιν ἀμαχητεὶ τῆς πλουσιωτάτης Ρουμανικῆς περιοχῆς Ντομπρουτσᾶς αἱ Βουλγαρικαὶ βλέψεις στρέφονται πρὸς τὴν Μακεδονίαν—Ἑλληνικὴν καὶ Γιουγκοσλαυικὴν—καὶ τὴν Θράκην—Ἑλληνικὴν καὶ Τουρκικήν.

1) *Μακεδονία.* Ἡ Βουλγαρία ἀφυπνισθεῖσα ὑπὸ τῆς Πανσλαυικῆς προπαγάνδας τῆς Ρωσίας, ἐστράφη πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἀποκτήσεως τῆς Μακεδονίας. Ἡ συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τὴν ἔκαμε νὰ δοκιμάσῃ τὸ μαρτύριον τοῦ Ταντάλου ὡς πρὸς τὸν γεωγραφικὸν Μακεδονικὸν χῶρον. Ἔκτοτε ἔμμονος κατέλαβε τοὺς Βουλγάρους ἰδέα ν' ἀποκτήσουν καὶ τὴν Μακεδονίαν. Ἀνέλπιστοι πρόχειροι ἐπιτεύξεις καὶ δὴ ἀναιμάκτως, ἐκαλλιέργουν ὑπερφίαλα ἰδανικά. Ἀφοῦ ἡ συνθήκη τοῦ Βερολίνου κατεκύρωσε διεθνῶς τὴν ἵδρυσιν τῆς Βουλγαρίας καὶ μετέπειτα τὸ πραξικόπημα τοῦ Σεπτεμβρίου 1885 τὴν ἐπροικοδότησε μὲ τὴν Ἀν. Ρούμελην διατὶ καὶ ἡ Μακεδονία νὰ μὴ γίνῃ, μὲ τὴν σειράν της καὶ αὐτή, Βουλγαρικὸν ἔδαφος ;

Τὸ 1893 ἡ Βουλγ. ἱδρύει ἐν Μακεδονίᾳ τὴν' Εσωτερικὴν Μακεδονικὴν Ἐπαναστατικὴν Ὀργάνωσιν (Ε.Μ.Ε.Ο.) ἥτις ρίπτουσα τὸ ἀπατηλὸν σύνθημα τῆς αὐτονομήσεως τῆς Μακεδονίας (κατὰ τὸ πρότυπον Αὐτονόμου Ἀν. Ρούμελης) ἐπιδιώκει τὴν προσάρτησίν της εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Τὸ 1894 ἱδρύεται τὸ Ἀνώτατον Βουλγαρικὸν Κομιτᾶτον τὸ ὁποῖον δι' ἀνταρτικῆς ἐνόπλου δράσεως ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας καὶ τὴν ἀπόσπασιν τῆς Μακεδονίας ἐκ τῶν Τουρκικῶν χειρῶν. Εἰς τὴν Βουλγαρικὴν δρᾶσιν ἐξεδηλώθη ἡ Ἑλληνικὴ ἀντίδρασις ἥτις διὰ τῶν συσταθέντων ἀνταρτικῶν σωμάτων ἀντέστη εἰς τὴν Βουλγαρικὴν ἐπιδίωξιν.

Κατὰ τὸν α' βαλκανικὸν πόλεμον τὸ μεγαλείτερον τμῆμα τῆς Μακεδονίας κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ σημαντικὸν ὑπὸ τοῦ Σερβικοῦ καὶ σχετικῶς μικρότερον ὑπὸ τοῦ Βουλγαρικοῦ.

Αἱ μεγάλαι τῶν Βουλγάρων ἀξιώσεις ὡδήγησαν εἰς τὸν β' βαλκανικὸν πόλεμον καὶ τὴν ἥτταν τῆς Βουλγαρίας, ἥτις ἐγκατέλειψε τὰ ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενα ἐδάφη ἀφοῦ προέβη εἰς σφαγάς, λεηλασίας ἀτιμώσεις καὶ δηώσεις. Ἡ ἀκολουθήσασα τὸν πόλεμον ἐκεῖνον συνθήκη τοῦ Βουκουρεστίου καθώριζε τὰ ὅρια τῆς Βουλγαρίας καὶ περίπου εἰς τὰς σημερινάς των θέσεις.

Κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον, παρ' ὅλον ὅτι οἱ Δυτικοὶ συνεταῖροι τῆς προσέφερον ὡς δέλεαρ εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος τὴν Καβάλαν καὶ Ἑλλ. Δυτ. Θράκην, ἡ Βουλγαρία πιστεύουσα εἰς τὴν νίκην τῶν Κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν καὶ ἐλπίζουσα πολὺ περισσότερα ἀνταλλάγματα, συγκεκριμμένως την ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου «Συνθήκη Ἁγ. Στεφάνου» ἐξῆλθεν εἰς πόλεμον κατὰ τῶν συμμάχων. Κατώρθωσε τότε προσκαίρως νὰ κυριαρχήσῃ εἰς Σερβικὰ καὶ Μακεδονικὰ ἐδάφη ἐπιδιώξασα εὐθὺς ἀμέσως τὸν βίαιον ἐκβουλγαρισμὸν τοῦ συντριπτικῶς ὑπερέχοντος ἔναντι τοῦ Βουλγαρικοῦ, ἑλληνικοῦ καὶ σλαυικοῦ πληθυσμοῦ. Μετὰ τὴν ἥτταν της ἐγκαταλείπουσα τὰ φροῦδα περὶ ἀμέσου προσαρτήσεως τῆς Μακεδονίας ὄνειρά της ἐπανῆλθεν εἰς τὸ παλαιὸν τροπάριον τῆς αὐτονομήσεως· ἀναδιοργανώσασα δὲ τὴν ΕΜΕΟ, τὴν ἕνωσιν σεντραλιστῶν καὶ Βερχοβιστῶν ἀνέλαβεν ἔντονον δρᾶσιν ἐνῷ χρόνῳ οἱ Βούλγαροι κομμουνισταὶ τὸ 1922 πρωτοστατοῦν εἰς τὴν ἵδρυσιν Βαλκανικῆς Κομμουνιστικῆς Ὁμοσπονδίας ἥτις ἀποφασίζει ἓν ἔτος βραδύτερον τὴν δημιουργίαν ἀνεξαρτήτου Μακεδονικοῦ Κράτους. Τὴν αὐτὴν ἐποχὴν αἱ ἀνταλλαγαὶ πληθυσμῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ ἤλλαξαν τὴν ἐθνολογικὴν σύστασιν αὐτῶν. Οὕτω τὴν περίοδον 1923–24 66.000 Βουλγάρων ἀνεχώρησαν ἐξ Ἑλλάδος ἐνῶ ταυτοχρόνως 348.000 Τοῦρκοι ἀναχωροῦν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονίας διὰ Τουρκίαν κι' ἐγκαθίστανται ἐκεῖ (διὰ τῆς Συνθήκης Λωζάννης) 638.853 Ἕλληνες.

Κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἡ Βουλγαρία ἅπαξ εἰσέτι ἐλπίζουσα εἰς τὴν νίκην τοῦ ἄξονος καὶ πιστεύουσα εἰς τὴν κατ' ἀκολουθίαν προσάρτησιν τῆς Μακεδονίας προσχωρεῖ εἰς τὴν Τριμερῆ καὶ προσαρτᾶ μὲ τὴν εὐλογίαν τῶν Γερμανικῶν ὅπλων τὴν Ἀν. Ἑλλ. Μακεδονίαν καὶ τὴν Γιουγκοσλαυικὴν τοιαύτην.

Εἰς τὴν ὑπὸ Ἰταλικὴν κατοχὴν Δ Μακεδονίαν ἡ Βουλγαρικὴ Ὀργάνωσις ΟΧΡΑΝΑ ἀνέλαβε τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου ἐνῶ ἡ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἵδρυσις τῆς ΣΝΟΦ ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ Ἑλληνικοῦ ΕΑΜ ἀπέβλεπεν εἰς τὴν συνέχισιν τοῦ ἔργου τῆς ΟΧΡΑΝΑ καὶ μετὰ τὴν νίκην τῶν συμμάχων.

Οἱ κομμουνισταὶ μετὰ τὴν ἀτυχῆ καὶ πάλιν διὰ τὴν Βουλγαρίαν ἔκβασιν τοῦ πολέμου, ἀφ' ἧς ἀνέλαβον τὴν διακυβέρνησιν τῆς Βουλ-

γαρίας,προσηρμόσθησαν εἰς τὸ διεθνὲς κλῖμα κι' ἐπεζήτησαν, ἐπικαλούμενοι ἀρχὰς αὐτοδιαθέσεως κ.τ.τ., δημιουργίαν ἀνεξαρτήτου Μακεδονικοῦ Κράτους. 'Επειδὴ ὅμως τὰ πρῶτα μεταπολεμικὰ ἔτη ἡ Γιουγκοσλαυία ἦτο τὸ «χαϊδεμένο παιδί» τῶν κομμουνιστῶν ὅλων, ἡ Βουλγαρία κατόπιν ρωσικῆς πιέσεως συγκατετέθη εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ Μακεδονικοῦ ζητήματος συμφώνως πρὸς τὰς ἀπόψεις τοῦ Τίτο.

Διὰ τῆς ὑπογραφείσης εἰς Μπλὲντ συμφωνίας «περὶ ἀναπτύξεως τῶν δύο κρατῶν εἰς ὁμοσποδίαν τῶν Νοτίων Σλαύων» ἡ Βουλγαρία συγκατετέθη εἰς τὴν παραχώρησιν τῆς Μακεδονίας τοῦ Πιρὶν εἰς τὴν Λ.Δ. τῆς Μακεδονίας τοῦ Τίτο. 'Η ρῆξις Τίτο – Κομινφόρμ ἐπανέφερεν εἰς χεῖρας τῶν Βουλγάρων τὸ πηδάλιον χειρισμοῦ τοῦ «Μακεδονικοῦ ζητήματος», τῆς Κόμινφορμ ἐπανελθούσης εἰς τὴν παλαιὰν πολιτικὴν τῆς Γ' Διεθνοῦς, δηλονότι τῆς δημιουργίας Αὐτονόμου Μακεδονικοῦ Κράτους (*) ἐντὸς τῶν κόλπων μιᾶς Βαλκανικῆς Κομμουνιστικῆς 'Ομοσπονδίας.

Αἱ περὶ τὸ Μακεδονικὸν πρόβλημα προστριβαὶ Γιουγκοσλαύων καὶ Βουλγάρων ἀπετέλεσαν τὸ πλέον ἀκανθῶδες ζήτημα εἰς τὰς σχέσεις των. 'Απὸ τῶν μέσων ὅμως τοῦ 1954 ἡ Βουλγαρία – πιεζομένη προφανῶς ὑπὸ τῆς Ρωσίας – ἐπιθυμούσης νὰ προσεταιρισθῆ τὸν Τίτο – φέρεται προσανανολιζομένη πρὸς τὰς Γιουγκοσλαυικὰς ἀπόψεις ἐπὶ τοῦ θέματος.

Δέον νὰ τονισθῆ ἰ δ ι α ι τ έ ρ ω ς καὶ ἐπιστηθῆ ἡ προσοχὴ τοῦ 'Ελληνισμοῦ ἐπὶ τῆς δράσεως τῶν ἀπὸ 80 ἐτῶν ἐγκατεστημένων εἰς τὴν 'Αμερικανικὴν ἤπειρον Βουλγάρων. Οὗτοι ἐργάζονται συστηματικῶς ἀσυδότως καὶ ἀδιακόπως ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν Βουλγαρικῶν ἐθνικῶν διεκδικήσεων. 'Υπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ὑπάρξεως ἰδίας Μακεδονικῆς ἐθνότητος καλλιεργοῦν πρόσφορον ἔδαφος καὶ προπαρασκευάζουν τὴν διεθνῆ γνώμην ὑπὲρ τῆς ἐμμέσου ἢ ἀμέσου προσαρτήσεως τῆς Μακεδονίας εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν 'Ελληνικὴν Μακεδονίαν ο ὐ δ ε ὶ ς Βούλγαρος κατοικεῖ σήμερον ἐντὸς τῶν σημερινῶν ὁρίων τῆς 'Ελλ. 'Επικρατείας.

'Ως πρὸς δὲ τὴν Γιουγκοσλαυικὴν Μακεδονίαν ἡ ἀνακήρυξις εἰς Λ.Δ. τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Γιουγκοσλαύων καὶ ἡ ἀπόδοσις αὐτονομίας εἰς τοὺς ἐν Γιουγκοσλαυίᾳ Σλαυομακεδόνας εἶχον ὡς ἀ-

---

(*) Περιλαμβανομένης καὶ τῆς 'Ελληνικῆς Μακεδονίας φυσικά.

ποτέλεσμα ν' ἀποξενωθῆ μέγα μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μακεδονίας τοῦ «Βαρδαρίου» ἐκ τῆς Βουλγαρικῆς ἰδέας ὡς καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν ἐθνικῆς συνειδήσεως παρ' αὐτοῖς.

2) *Θράκη*. Αὕτη ἀπετέλεσε γεωγραφικὴν καὶ διοικητικὴν ἑνότητα ἀφ' ἧς ἐπὶ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντίνου Πωγωνάτου ἀνήχθη εἰς τὴν τάξιν «θέματος» (668—685).

Τὸ πρῶτον ἐμφανίζεται θρακικὸν ζήτημα εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ Βερολινείου Συνεδρίου. Διὰ τῆς Συνθήκης τοῦ Βερολίνου, ἀκολούθως, τὸ Ν τμῆμα τῆς Θράκης (ὀρεινὴ περιοχὴ Ροδόπης καὶ σημερινὴ Ἑλλην. Δυτ. Θράκη) ὡς καὶ ἡ Ἀν. Θράκη παρέμεναν εἰς τὴν Τουρκίαν ἐνῶ τὸ Β τμῆμα (Σαντζάκιον Φιλιππουπόλεως) ἀπετέλεσεν ἀνεξάρτητον αὐτοδιοίκητον περιοχήν, φόρου ὑποτελῆ εἰς τὸν Σουλτᾶνον τὴν γνωστήν μας Ἀν. Ρούμελην.

Ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 1880 ἡ Βουλγαρία παρακινουμένη ὑπὸ τῆς Ρωσίας ἐντείνει τὰς προσπαθείας της διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ὑπὸ τῆς Συνθήκης Ἁγ. Στεφάνου δωρηθέντων εἰς αὐτὴν ἐδαφῶν ὑπὸ τῆς Ρωσίας. Οὕτω :

α) ***Ἱδρύεται*** (1880) τὸ Μακεντόνιον — Οὐτρίνσκο — Κομιτὰτ (Μακεδονο - Ἀδριανουπουλο - Θρακικὸν Κομιτᾶτον) μὲ σκοπὸν τὴν προσάρτησιν τῆς Θράκης.

β) ***Προσαρτᾶται*** (1885) ἡ Ἀν. Ρούμελη πραξικοπηματικῶς εἰς τὴν Βουλγαρικὴν ἡγεμονίαν ἥτις τὸ 1908 ἐνσωματοῦται εἰς τὸ τότε ἀνακηρυχθὲν ἀνεξαρτητον Βουλγαρικὸν Βασίλειον.

γ) ***Ἐκριζοῦται*** (1906) ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς τῆς Ἀν. Ρούμελης κατόπιν ἑνὸς ἀνθελληνικοῦ κινήματος κηρυχθέντος καθ' ἅπασαν τὴν Β Θράκην.

Τὸ 1909 διὰ τῆς συνθήκης τῆς Κων]λεως ἡ Τουρκία ἀνεγνώρισε τὴν προσάρτησιν τῆς Ἀν. Ρούμελης εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἐνῶ, βραδύτερον διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Λονδίνου (17 Μαρτίου 1913) παραιτηρεῖται τῶν Ε.Δ. Ἀν. καὶ Δυτ. Θράκης ὑπὲρ τῆς Βουλγαρίας. Μετὰ τὴν ἧτταν τῆς Βουλγαρίας κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἡ Τουρκία κατέλαβε τὸν Ἰούλιον 1913 τὴν Ἀν. Θράκην καὶ μέρος τῆς Δυτικῆς. Διὰ δὲ τῆς συνθήκης τῆς Κωνσταντινουπόλεως (28 Δεκεμβρίου 1913) ἡ Βουλγαρία λαμβάνει τὴν Δ Θράκην πλὴν τοῦ τριγώνου Ὀρτάκιοϊ (Ἰβαΐλογκραντ).

Διὰ τοῦ 48ου ἄρθρου τῆς Συνθήκης Neuilly (1919) ἡ Βουλγαρία παρητήθη ὑπὲρ τῶν «Συμμάχων καὶ συνησπισμένων δυνάμεων» ὅλων της τῶν δικαιωμάτων καὶ τίτλων ἐπὶ τῶν ἐδαφῶν τῆς Θράκης, ἅτινα «ἀνῆκον εἰς τὴν Βουλγαρικὴν Μοναρχίαν καὶ κεῖνται πέραν τῶν συνόρων τῆς Βουλγαρίας».

Ὀλίγον πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καταλήψεως τῆς

Θράκης (1920) ἔλαβε χώραν ἐν Ἀδριανουπόλει συνέδριον 217 Ὀθωμανῶν ἀντιπροσώπων τῆς Θράκης. Κατ' αὐτὸ ἐτέθησαν αἱ βάσεις τοῦ «Θρακικοῦ Κομιτάτου» ἔχοντος ὡς προορισμὸν τὴν ἀπὸ μέρους τῆς Τουρκίας προσάρτησιν τῆς Ἀν. Θράκης καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Δυτικῆς εἰς αὐτόνομον Ἐθναρχίαν. Καταρτίζονται μικταὶ συμμορίαι Βουλγάρων καὶ Τούρκων διὰ νὰ ἐπιτύχουν τοῦτο δυναμικῶς, ἐνῶ διὰ τῆς συμφωνίας τοῦ Παυλόβου (10 Μαρτίου 1922) αἱ Κυβερνήσεις Σόφιας καὶ ἡ ἐπαναστατικὴ τοῦ Κεμὰλ τῆς Ἀγκύρας θέτουν τὰς βάσεις τῆς Τουρκοβουλγαρικῆς συνεργασίας πρὸς ἐκδίωξιν τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῆς Θράκης.

Συμπληρωματικὴ συνθήκη ὑπογράφεται ἀργότερον (21 Ἰουνίου 1922) μεταξὺ τῶν δύο τούτων Κυβερνήσεων, δι' ἧς ἡ μὲν Τουρκία ὑπέσχετο τὴν βοήθειάν της διὰ τὴν ἔξοδον τῆς Βουλγαρίας εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἡ δὲ Βουλγαρία ὑποστήριξιν τῶν Τουρκικῶν ἀξιώσεων ἐπὶ τῆς Θράκης. Διὰ τῆς συμφωνίας τῶν Μουδανιῶν (29 Σεπτεμβρίου 1922) ἡ Ἑλλὰς ὑπεχρεώθη νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Ἀν. Θράκην ἐνῶ ἡ συνθήκη τῆς Λωζάννης (1923) παρεχώρει τὴν μὲν Ἀν. Θράκην εἰς τὴν Τουρκίαν τὴν δὲ Δυτικήν, πλὴν τριγώνου Καραγὰτς Ἀδριανουπόλεως, εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ Βουλγαρία ἀποστερηθεῖσα οὕτω διεξόδου εἰς τὸ Αἰγαῖον ἐνέγραψεν ἔκτοτε εἰς τὸ κατάστιχον τῶν ἐθνικῶν της διεκδικήσεων τὴν Ν καὶ Α Θράκην. Τόσον ἡ ἐπίσημος Κυβέρνησις ὅσον καὶ ὁ λαὸς οὐδέποτε παρητήθησαν τοῦ μεγαλεπηβόλου τούτου σχεδίου των. Αἱ προσπάθειαι τῆς Σόφιας κατ' ἀρχὰς ἐστράφησαν πρὸς τὸν προσεταιρισμὸν τοῦ Θρακικοῦ Κομιτάτου καὶ τὴν ὑπαγωγήν του ὑπὸ τὴν ΕΜΕΟ. Τὸν Μάρτιον 1923 ἱδρύθη ἡ Ἐσωτερικὴ Θρακικὴ Ἐπαναστατικὴ Ὀργάνωσις ἀποτελουμένη ἐκ Τούρκων καὶ Βουλγάρων ἀναδιοργανωθεῖσα τὸ 1924 μὲ καθαρῶς Βουλγαρικὴν μόνον συμμετοχὴν ὡς «Τράκιστα Ὀργκανιζάτσια».

Λήγοντος τοῦ 1924 ἐμφανίζεται εἷς νέος αὐτόκλητος σύμμαχος τῶν Βουλγάρων, τὸ ΚΚΕ. Τοῦτο τάσσεται «γιὰ μιὰ ἑνιαία καὶ ἀνεξάρτητη Θράκη», τὸ δὲ 1935 «γιὰ μιὰ πλέρια ἰσοτιμία στὶς μειονότητες τῆς Θράκης». Κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον – καὶ συμφώνως τοῖς ὅροις συνθήκης ἐξόδου τῆς Βουλγαρίας εἰς τὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Ἄξονος, ἡ Βουλγαρία κατέλαβε τὰ ἐκχωρηθέντα εἰς αὐτὴν ἐδάφη, καί, τῆς Θράκης. Ἡ «Τράκιστα Ὀργκανιζάτσια» ἀνέλαβε τὸν μεθοδικὸν ἐκβουλγαρισμὸν τῶν κατοίκων καὶ τὴν πλήρη ἐξόντωσιν τοῦ ὑγιοῦς, ἐθνικόφρονος Ἑλληνικοῦ στοιχείου. Διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τῆς Συνθήκης Ἀνακωχῆς (28 Ὀκτωβρίου 1944) ἡ Βουλγαρία ὑπεχρεώθη ν' ἀποσύρῃ ἐκ τῆς Θράκης τὰ στρατεύματά

της. Κατὰ τὴν περίοδον 1945—46 ἡ «Τράκιστα 'Οργκανιζάσια» περιῆλθεν φυσικῶς, καὶ αὐτὴ ὑπὸ κομμουνιστικὸν ἔλεγχον.

'Η Βουλγαρικὴ θρασύτης, ἐγγίζουσα τὴν τοιαύτην χιλίων πιθήκων, ἔφθασεν εἰς τὸ σημεῖον ὥστε κατὰ τὴν συνδιάσκεψιν τῶν Παρισίων (1946) νὰ ζητήσῃ ἡ Βουλγαρικὴ ἀντιπροσωπεία — τῆς ὁποίας ἡγεῖτο ὁ Νικόλα Σπύρωφ πρόεδρος τῆς Τράκιστα 'Οργανιζάτσια — τὴν προσάρτησιν τῆς Δυτικῆς 'Ελληνικῆς Θράκης εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ρῆξιν Τίτο — Κόμινφορμ ἡ Τράκιστα 'Οργκανιζάτσια ἀνασυνεκροτήθη εἰς ἀδελφότητας μὲ βασικὸν πρόγραμμα τὸν ἐπαναπατρισμὸν κι' ἐπανεγκατάστασιν τῶν, δυνάμει τῆς συνθήκης Νεϊγὺ ἀπομακρυνθέντων ἐκ Θράκης Βουλγάρων.

'Εκ παραλλήλου πρὸς τὰς δραστηριότητας τῆς Κυβερνήσεως Σόφιας, τῶν ὀργανώσεων τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τῶν προσπαθειῶν τοῦ ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας Βουλγαρικοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἐνσωμάτωσιν τῆς Θράκης εἰς τὴν χώραν των ἀναπτύσσεται πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐξαιρετικὴ δραστηριότης τῶν ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης διαβιούντων Βουλγάρων (ΗΠΑ, Καναδᾶ, Αὐστραλίας, Βραζιλίας καὶ ἀλλαχοῦ) κυρίως δὲ ἐθνικιστικῶν ὀργανώσεων ἀλλὰ καὶ κομμουνιστικῶν τοιούτων. Σπουδαιοτέρα ἐκ τῶν ἐθνικιστικῶν Βουλγαρικῶν ὀργανώσεων εἶναι ἡ «Macedonian Political organization of the U. S. A. and Canada».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VI

ΤΟ "ΕΜΨΥΧΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ,,

(16 Ἰουλίου 1916)

«Ὁ Βούλγαρος εἶναι Ἀσιάτης. Ποτέ του δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἐξευρωπαϊσθῇ. Καὶ μὲ τὰ σημερινά του κακουργήματα μᾶς ἐξαναγύρισε εἰς τὰ χρόνια τῶν ὀρδῶν τοῦ Ἀττίλα...»

Γεώργιος Κλεμανσὼ

«(*) Οἱ Βούλγαροι ἦσαν τόσο κτήνη, ὅσον καὶ τ' ἄγρια θηρία τοῦ δρυμοῦ. Ἡ ἀσχημία τους, ἡ δυσωδία τους, ἡ θηριωδία τους, ἐξεπερνοῦσε κάθε τι τὸ ὁποῖον, ὡς τότε, εἶχε γνωρίσει ἡ γῆ. Ὁ Βούλγαρος ἐκατέστρεφε διὰ νὰ καταστρέφῃ, ἐφόνευε διὰ νὰ φονεύῃ, ἐπεζήτει ν' ἀφανίσῃ πᾶν ἔργον ἀνθρώπινον, ἵνα μὴ ἀφήσῃ ὀπίσω του παρὰ μόνον τὴν εἰκόνα τῆς ἐρημίας. Διὰ τοῦτο, ἀπὸ ὅλους τοὺς βαρβάρους οἱ ὁποῖοι ἐξεκλήρισαν τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, οἱ Βούλγαροι ἄφησαν τὴν φρικαλεοτέραν ἀνάμνησιν εἰς τοὺς συγχρόνους καὶ τὸ πλέον στιγματισμένον ὄνομα ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Τὸ ὄνομα «Βούλγαρος» εἶναι συνώνυμον τοῦ «καταραμένος». Καὶ αὐτὸς ὁ χαρακτηρισμός, ὅστις ἀπεσπάσθη ἐκ τῆς ὀδύνης τῆς Ἑλλάδος, ἔλαβε πλέον τὴν καθιέρωσιν τῆς Ἱστορίας».

(*) Ἐκ τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἀττίλα ὑπὸ Amedée Thierry.

Πρὸ 15 αἰώνων ἡ ἐμφάνισις μιᾶς βαρβάρου ὀρδῆς—μῖγμα Φιννοουνικῆς καὶ Τουρανικῆς—εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Εὐρώπην ἐπροκάλει τόσην φρίκην μὲ τὰ ἄγρια πρωτόγονα ἔθιμά της ὥστε οἱ λοιποὶ λαοὶ (Τάταροι, Πομάκοι, Κεργίζοι) ἀπεκάλουν τοὺς γόνους της «Μπουργκάρ'ς» τὸ ὁποῖον ἐσήμαινεν εἰς τὴν συγγενῆ γλῶσσαν των «τσακάλια». Δὲν εἶναι ἐν τούτοις ἀπολύτως ἐξηκριβωμένον ἂν τὸ ὄνομά των οἱ Βούλγαροι τὸ ὀφείλουν εἰς μόνον τὸν χαρακτηρισμόν των ὡς «τσακαλιῶν», ἀφοῦ καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλας γλώσσας χαρακτηρισμοὶ οἵτινες τοὺς ἀπεδίδοντο προσιδίαζον μὲ τὰς ψυχικὰς καὶ κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις των. Οὕτω,πιθανῶς νὰ ὀφείλουν τὸ ὄνομά των εἰς τὸ vulgaris τῶν Λατίνων ὅπερ σημαίνει «χυδαῖος» ἢ καὶ τὸ vulga=προβιά=διφθέρα, ἀφοῦ ἐνεδύοντο μὲ δέρματα προβάτων ἢ βοῶν χειμῶνα καὶ θέρος. Ὁ καθηγητὴς Κεραμόπουλος ἀποδίδει τὴν ἐτυμολογίαν εἰς τὸ Burgarie ὅπερ σημαίνει φρουρὸς τῶν Βούργων ἢ Κάστρων εἰς τὰ σύνορα. Τοῦτο δὲν τὸ κρίνομεν ἀκριβές. Διότι διατί νὰ μὴ λέγωνται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ Βουλγαροι καὶ Limitanei τὸ ὁποῖον εἶναι συνώνυμον τῶν μισθοφόρων ὀροφυλάκων ἢ πῶς τότε δὲν τοὺς ἀπεκάλουν, οἱ γνωστοὶ διὰ τὴν λεπτολογίαν των Βυζαντῖνοι,«Βουργάρους» ἀλλὰ παρήλλαξαν κατὰ τρόπον «ἐγκληματικὸν» διὰ τὴν βυζαντινολογίαν τοῦ μεσαίωνος, τὴν ρίζαν τῆς λέξεως. Ἡ μᾶλλον ἀληθοφανὴς ἐκδοχὴ εἶναι ἢ ὅτι ὡς προερχόμενοι ἐκ τοῦ Βόλγα ὠνομάσθησαν ὑπὸ τῶν Βυζαντίνων Βούλγαροι ἢ λόγῳ τῆς χυδαιότητός των—ἐκνευριστικῆς διὰ τοὺς λεπτοὺς εἰς τὰ ἤθη κι' ἐξηυγενισμένους Βυζαντινοὺς—τοὺς ὠνόμαζον οὗτοι vulgaris. Ἐπακόλουθον τῆς προελεύσεως τοῦ Βουλγαρικοῦ λαοῦ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ὑπάρχει καὶ σήμερον ἀκριβῶς ὅπως καὶ παλαιότερον κοινὴ νοοτροπία μεταξὺ ὅλων τῶν κατοίκων τῆς Βουλγαρίας καὶ τῶν μεταναστῶν Βουλγάρων.

Ὁ Βούλγαρος διαφέρει σημαντικῶς ἀπὸ τῶν γειτόνων λαῶν. Δὲν ἔχει τὴν εὐφυΐαν καὶ ταχεῖαν ἀντίληψιν οὔτε δὲ ἀνεπτυγμένον τὸ αἴσθημα τιμῆς καὶ φιλοτίμου τοῦ Ἕλληνος Δὲν ἔχει τὸν ἰδεαλισμὸν ἀλλ' οὔτε καὶ τὸν συναισθηματισμὸν τοῦ Σέρβου. Δὲν ἀφομοιοῦται τόσον ταχέως πρὸς τὸν ἐξωτερικὸν πολιτισμὸν ὡς ὁ Ρουμᾶνος. Δὲν ἀρέσκεται ἐξ ἄλλου νὰ μιμῆται τὸν ἐξελιγμένον, τὸν Εὐρωπαῖον, ὡς ὁ Τοῦρκος. Ἔχει ὅμως ὑπομονήν, ἐπιμονήν, καρτερίαν, ἀντοχήν. Προσκολλᾶται εἰς μίαν ἐργασίαν, ὡς ἓν γρανάζι μηχανῆς, καὶ λειτουργεῖ συνεχῶς χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρεται οὔτε διὰ τὴν ἐναλλαγὴν οὔτε διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς του. Τὸ καινοφανὲς δὲν τὸν προσελκύει, ἀρέσκεται εἰς τὴν ρουτίναν. Εἶναι ἱκανώτατος διὰ μακρὰν καὶ κοπιώδη ἐργασίαν, ἐκείνην ἀκριβῶς ἥτις δὲν ἀπαιτεῖ φαιὰν ἐγκεφαλικὴν οὐσίαν ἀλλὰ εἶναι χειρωνακτική, μονότονος, ἄξεστος.

Εἶναι σιωπηλός, φλεγματικός, ψυχρός, δουλοπρεπής, καχύποπτος ἔναντι τῶν Δυτικῶν καὶ τῶν γειτόνων του, πονηρός, προληπτικός, δυσειδαίμων, καιροσκόπος, στρεψόδικος, θρασύς, ἀπαιτητικός, χυδαῖος, ἐκδικητικός, ὑπερφίαλος, ἐγωκεντρικὸς καὶ πατριώτης μέγας. Ὁ Βούλγαρος εἴτε ἐθνικιστής, εἴτε σοσιαλιστής, εἴτε κομμουνιστὴς εἶναι, πιστεύει εἰς τὸ μέλλον μιᾶς μεγάλης Βουλγαρίας. Ἔμμονος εἰς αὐτὸν ἰδέα εἶναι ἡ Βουλγαρία τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τὴν ὁποίαν δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ ἀπραγματοποίητον ὡς πομφόλυγα ἀλλὰ πιστεύει ἀκραδάντως ὅτι τὰ ὑπ' αὐτῆς ἐκχωρούμενα ἐδάφη ἦσαν καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα τ ο ὐ λ ά χ ι σ τ ο ν ἔπρεπε ν' ἀποτελοῦν τὸ Βουλγαρικὸν Κράτος.

Πνευματικὴ ἑνότης ὑπὸ ἔποψιν πολιτικῶν φρονημάτων δὲν ἔχει εἰσέτι ἐπιτευχθῇ εἰς Βουλγαρίαν. Τὸ μεῖζον τοῦ πληθυσμοῦ της, ὁ ἀγροτικὸς κόσμος, παρὰ τὴν αὔξουσαν προπαγάνδαν τοῦ κομμουνισμοῦ καὶ τὰ ὁλονὲν αὐστηρότερα μέτρα δὲν διάκειται εὐμενῶς πρὸς τὸ μονοκρατορικὸν σημερινὸν καθεστὼς τοῦ Κ.Κ.Β. Παραμένει οὗτος προσηλωμένος εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ παλαιοῦ Ἀγροτικοῦ Κόμματος.

Τὸ μορφωτικὸν κι' ἐκπολιτιστικὸν ἐπίπεδον τοῦ Βουλγαρικοῦ λαοῦ δὲν εἶναι ὑψηλὸν παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Κ.Κ.Β. εἰς τὸν τομέα τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως καταβάλλει ὄντως μεγάλας προσπαθείας. Ἀναμφισβητήτως ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος ἐπετεύχθη σημαντικὴ πρόοδος. Ἱδρύονται συνεχῶς νέαι Σχολαὶ καὶ πνευματικὰ κέντρα καὶ καταβάλλονται δραστήριαι ἐνέργειαι ὑπὸ τοῦ καθεστῶτος διὰ τὴν Στοιχειώδη, Μέσην καὶ Ἀνωτάτην Ἐκπαίδευσιν. Ἐν τούτοις ἡ ἐπιστημονικὴ κίνησις καὶ γενικώτερον, ἡ πνευματικὴ τοιαύτη εἶναι εἰσέτι πολὺ καθυστερημένη ἐν Βουλγαρίᾳ.

Σήμερον, τὸ ἠθικὸν τοῦ λαοῦ παρουσιάζεται ὡς μέτριον καὶ δὲν προοιωνίζεται βελτίωσίς του διὰ τὸ προσεχὲς ἢ καὶ ἀπώτερον μέλλον. Καὶ τοῦτο ἕνεκεν τῶν κάτωθι λόγων:

1) Τῶν συνεχῶν διώξεων καὶ καταπιέσεων ὑπὸ τοῦ καθεστῶτος.

2) Τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐξαθλιώσεως, τῆς ἐλλείψεως, παντελῶς, ἐλευθερίας καὶ τῶν ἀσκουμένων ἀδιακόπως τρομοκρατικῶν μεθόδων.

3) Τοῦ χαμηλοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου λόγῳ τῆς πλήρους ἀπομυζήσεως ὑπὸ τῆς Ε.Σ.Σ.Δ. τῶν πλουτοπαραγωγικῶν πόρων τῆς χώρας.

4) Τῆς ἐξαντλητικῆς ὑποχρεωτικῆς ἐργασίας ἀποσκοπούσης εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἀποικιακῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς ὑπαγορευομένης ὑπὸ τῆς Ε.Σ.Σ.Δ.

Ὅσον ὅμως τὸ ἠθικὸν τοῦ λαοῦ εἶναι καταπεπτωκὼς τόσον τὸ

τοῦ στρατοῦ ἵσταται ἀκμαῖον. Εἰς τοῦτο συντελεῖ τὰ μέγιστα ἡ ἀρίστη προνομιακὴ μεταχείρισις καὶ ἐνδιαίτησις τῶν στελεχῶν, ἡ καλὴ τροφοδοσία τῶν ἀνδρῶν, ἡ γενομένη ἀμέσως μετὰ τὴν κατάταξίν του ὡς στρατιώτου αἰσθητὴ διαφορὰ εἰς τὸν Βούλγαρον ὑπὸ ἔποψιν σιτίσεως, ἐνδύσεως καὶ γενικῶς θέσεώς του συγκριτικῶς μὲ τὴν προηγουμένην πολιτικὴν ζωήν του. Ἡ κομμουνιστικὴ διαπαιδαγώγησις καὶ ἡ ἐθνικιστικὴ ἔξαρσις, μὲ τὴν ἔξαψιν τοῦ μίσους τὸ ὁποῖον κανοναρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀξέστου Βουλγάρου ὡς «ἀρετή» του, καὶ τέλος ὁ ζυγὸς τὸν ὁποῖον τοῦ ἐπιβάλλει ἡ αὐστηρὰ πειθαρχία εἰς τὸν φύσει πειθήνιον καὶ ὑποτακτικὸν χαρακτῆρα του τὸν καθιστᾶ τύπον μαχητοῦ. Ἡ ἔλλειψις ἀτομικότητος καὶ πρωτοβουλίας τοῦ Βουλγάρου στρατιώτου ἀλλὰ καὶ ἡ μὴ ὕπαρξις ἴχνους φιλοτίμου εἰς αὐτὸν ἐπιτρέπουν εἰς τὸν ἡγήτορά του νὰ τὸν χρησιμοποιῇ ὡς ἓν τυφλὸν ὄργανον «ρομπότ» εἰς χεῖρας του.

Ὁ ἐπίσημος Βουλγαρικὸς κανονισμὸς περιελάμβανε προπολεμικῶς εἰς τὴν σειρὰν τῶν ποινῶν (ἀγγαρείαν, περιορισμόν, κράτησιν, φυλάκισιν κλπ.) ὡς πρώτην καὶ ἐλαφροτέραν ποινὴν τὸν ξυλοδαρμὸν εἰς τὸν στρατιώτην. Καθωρίζοντο οὕτω 19 ραβδισμοὶ καὶ μετ' αὐτοὺς ἐν συνεχείᾳ ἕτεροι 6. Οἱ διδόμενοι οὕτω 25 ραβδισμοὶ ἐδίδοντο μὲν ἐξακολουθητικῶς ἀλλ' ἐπροσμετρῶντο, βάσει τοῦ κανονισμοῦ δίς. Τοῦτο ἐπέδρα ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ τοῦ δερωμένου καὶ τοῦ ἐξήντλει τὰ νεῦρα. Ὁ Βούλγαρος εἶναι τραχύς, σκληροτράχηλος καὶ ἀδέκαστος πολεμιστής. Οὐδέποτε ὑποχωρεῖ ἂν δὲν διαταχθεῖ ἁρμοδίως καὶ ἱεραρχικῶς. Εἶναι παροιμιώδης ἡ πεισμοσύνη του ἐν τῇ μάχῃ. Κατὰ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἀγῶνας τοῦ Ἕλληνος στρατιώτου ἐλέγετο διὰ τὸν Βούλγαρον ἐπιγραμματικῶς: «τὸν σκοτώνεις καὶ μένει ὄρθιος ἐπὶ τόπου μέχρις ὅτου τὸν πλήξεις μὲ τὸν ὑποκόπανον ἢ τὴν ξιφολόγχην γιὰ νὰ πέσῃ χαμαί».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VII

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ

Πρῶτοι χρόνοι. Ὁ γεωγραφικὸς χῶρος, εἰς ὃν ἡ σημερινὴ Βουλγαρία, ἀπετέλει κατὰ τοὺς πρώτους ἱστορικοὺς χρόνους τμῆμα τῆς ἀρχαίας Θράκης τῆς κατοικουμένης ὑπὸ τῶν Θρακικῶν φύλλων Γετῶν, Σκυρμιάδων, Νιψαίων, Παιτέων, Κικόνων, Βιστώνων, Σαπαίων, Σατρέων, Δερσαίων κλπ. Ἅπαντες οὗτοι ἀνῆκον εἰς τὴν Θρακο-Ἰλλυρικὴν οἰκογένειαν. Ἀρχικῶς ἡ Θράκη κατελήφθη ὑπὸ τῶν Μακεδόνων τοῦ Φιλίππου. Οἱ Ρωμαῖοι ὁλοκληρώσαντες τὴν κατάληψιν αὐτῆς τὸ 45 μ.Χ. ὠνόμασαν τὴν μεταξὺ Δουνάβεως (Ἴστρου) καὶ Αἵμου περιοχὴν Μυσίαν.

Κατὰ τὴν Ρωμαιοκρατίαν ἡ Θράκη ἐξελατινίζετο ὡς καὶ αἱ πέραν τοῦ Δουνάβεως ἐπαρχίαι τῆς Σκυθίας καὶ Δακίας, ἐν ᾧ χρόνῳ τὰ Νότια ἐξελληνίζοντο ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν εἰς τὰ παράλια ἀκμαζόντων ἑλληνικῶν κέντρων.

Κατὰ τὸν 2ον καὶ 3ον μ.Χ. ἔλαβεν, ἐν τῇ Βαλκανικῇ, χώραν ἡ εἰσβολὴ καὶ ἡ πρώτη ἐγκατάστασις τῶν Σλαύων. Κατὰ τὴν ἰδίαν ἐποχήν, ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν Τογγούζων τῆς Κεντρώας Ἀσίας, Τουρανικοὶ λαοὶ γνωστοὶ ὑπὸ τὸ γενικὸν ὄνομα Οὖννοι, Φινοοῦνοι καὶ Φινοουράλιοι μετεκινήθησαν πρὸς Δ ἤτοι εἰς τὰ Α παράλια τῆς Εὐρώπης παρὰ τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν καὶ τὸν π. Ντόν.

Ἀπὸ τοῦ 4ου μ.Χ. αἰῶνος αἱ παρὰ τὴν Ἀζοφικὴν φυλαὶ ἐνεργοῦν ληστρικὰς ἐπιδρομὰς κατὰ τῶν Βυζαντινῶν ἐδαφῶν ἀλλὰ βραδύτερον (6ον αἰῶνα) ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Ἀβάρους καὶ τοὺς Τούρκους τοῦ Σιλσιβούλ. Ταυτοχρόνως λαμβάνει χώραν νέα εἰσβολὴ—εἰς τὰς Βαλκανικὰς ἐπαρχίας τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους—τῶν Σλαύων οἵτινες

ἀναφέρονται μὲ τὰ ὀνόματα Σλαβηνοί, Σκλάβοι, Σλοβενcὶ κλπ.

Μεσαίων. Τὸ ἔτος 582—583 οἱ Οὖννοι τῆς Ἀζοφικῆς — οἱ ὁποῖοι λόγῳ τῆς ἐπιμιξίας των μὲ τοὺς Τούρκους ἔχουν πλέον δημιουργηθῆ εἰς νέαν φυλὴν κρᾶμα Φοινοουνικῆς καὶ Τουρανικῆς — ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου, ἀποβλέποντος εἰς τὸ νὰ περιορίση τὴν πρὸς Δ περαιτέρω διείσδυσιν τῶν Τούρκων, ἐπανεστάτησαν καὶ ἠλευθερώθησαν. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Βουλγάρων Κουβράτ,ὅστις εἶχε διέλθει τὴν νεότητά του κι' εἶχε μορφωθεῖ εἰς τὴν Αὐλὴν τοῦ Βυζαντίου,συνήνωσε τὰς Βουλγαρικὰς ὀρδὰς καὶ ἵδρυσε τὸ πρῶτον Β ο υ λ γ α ρ ι κ ὸ ν Κ ρ ά τ ο ς ἐκτεινόμενον ἀπὸ τοῦ Δνειπέρου μέχρι τοῦ Καυκάσου. Ὁ Κουβρὰτ ἀνέπτυξε φιλικὰς σχέσεις μὲ τὸ Βυζάντιον ἀποτελῶν τὸ μοναδικὸν φαινόμενον βουλγάρου ἀνταποδίδοντος εὐγνωμοσύνην πρὸς εὐεργέτην. Ἐτιμήθη πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου μὲ τὸν τίτλον Πατρικίου.

Τὸν 7 αἰῶνα τὸ κράτος ὑπετάγη εἰς τοὺς Τατάρους καὶ ὁ ἡγεμὼν Ἀσπαρούχ, πέμπτος υἱὸς τοῦ Κουβράτ, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ φυλῆς τῶν Οὐννογονδούρων ἐτράπη πρὸς Δ καὶ διῆλθε τὸν Δουναβιν. Ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος Πωγωνᾶτος, ἐμπεπλεγμένος εἰς σκληρὸν ἀγῶνα πρὸς ΝΑ τῆς Αὐτοκρατορίας μὲ τοὺς Ἄραβας, ἠναγκάσθη ν' ἀνεχθῆ τὴν ἐγκατάστασιν (679 μ.Χ.) τῶν Βουλγάρων εἰς τὴν Β τοῦ Αἵμου πεδιάδα. Ὁ Ἀσπαροὺχ κτίσας κάστρα εἰς ὅλας τὰς ὀχυρὰς θέσεις τῆς πεδιάδος καὶ προσεταιρισθεὶς τοὺς Σλαύους τῆς περιοχῆς, ἀφοῦ ἰσχυροποιήθη, ἀνέλαβε σφοδροὺς ἀγῶνας κατὰ τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ὁ Πωγωνάτος καθ' ἣν στιγμὴν ἑτοιμάζεται νὰ ἐπιφέρη τὸ τελειοτικὸν κτύπημα κατὰ τοῦ Ἀσπαρούχ, ἀσθενεῖ ἐκ ποδάγρας καὶ καθηλοῦται εἰς τὴν πρωτεύουσάν του. Ὁ Ἀσπαροὺχ ἐπωφελεῖται καὶ καταλαμβάνει καὶ τὴν Βυζαντινὴν πόλιν Βάρναν (Στάλιν). Οὕτω οἱ Βούλγαροι κατώρθωσαν ἐν μικρῷ διαστήματι νὰ ἑδραιωθοῦν εἰς τὴν Β τοῦ Αἵμου Βυζαντινὴν χώραν. Ἡ ἀβουλία καὶ τὸ δέος ἐκ τῶν ὁποίων, συνεπεία τῆς νόσου του, κατείχετο ὁ Πωγωνάτος τὸν ὤθησεν εἰς τὴν ἀναγνώρισιν de facto τῶν δικαιωμάτων τοῦ Βουλγαρικοῦ λαοῦ εἰς τὰ Βυζαντινὰ ἐδάφη. Ἐδέχθη μάλιστα οὗτος νὰ καταβάλη καὶ φόρον εἰς τὸν σφετεριστὴν Ἀσπαρούχ. Ὁ διάδοχος τοῦ Πωγωνάτου Ἰουστινιανὸς ὁ Ρινότμητος,ἠρνήθη τὴν καταβολὴν τοῦ φόρου εἰς τὸν Ἀσπαρούχ ὅστις ἐπῆλθεν ἐπὶ κεφαλῆς πολυαρίθμων ατάκτων στιφῶν κατὰ τοῦ Βυζαντίου. Ἀλλ' ἡ ἐκστρατεία ἐκείνη δὲν προσεπόρισε κέρδη εἰς τοὺς ἐπιδρομεῖς, τοῦ Χαγάνου Ἀσπαρούχ φονευθέντος ἐξ ἀρχῆς κατόπιν πτώσεως ἐκ τοῦ ἵππου του.

Οἱ κατὰ τῶν Βυζαντινῶν ἀγῶνες τῶν διαδόχων τοῦ Ἀσπα-

ροὺχ ἐσυνεχίσθησαν μ' ἐναλασσόμενα τ' ἀποτελέσματα καὶ μετά τινων ἐνδιαμέσων διακοπῶν μέχρι τοῦ 802 μ. Χ. ὁπότε ἀνῆλθεν εἰς τὸν Βουλγαρικὸν θρόνον ὁ Κροῦμος (802—814). Οὗτος ἦτο ἀθλητικός, πολεμοχαρὴς καὶ σκληρότατος. Κατέλαβε τὴν Ν. Οὐγγαρίαν, τὸ Βανᾶτον καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐστράφη κατὰ τοῦ Βυζαντίου. Ἐπωφελούμενος τοῦ ἀδελφοκτόνου σπαραγμοῦ εἰκονομάχων καὶ εἰκονολατρῶν, ἠπείλησε τὸ 811 αὐτὴν ταύτην τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀναχαιτισθεὶς πρὸ τῶν τειχῶν της. Ὁ Νικηφόρος ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς Βουλγάρους· ἀλλ' ὑποχρεωθεὶς νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν πρωτεύουσάν του συνεπείᾳ ἐσωτερικῶν ταραχῶν ἀφῆκε τὸν Ἀρμένιον Στρατηγὸν Βαρτιάνον νὰ διώξῃ τοὺς Βουλγάρους. Χάρις ὅμως εἰς τὴν ἀνικανότητα τοῦ Βαρτιάνου μὴ διώκοντος κατὰ πόδας τούτους, οὗτοι ἀνεθάρρυσαν κι' ἐπετέθησαν αἰφνιδιαστικῶς εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Σερρῶν κατὰ τῶν Βυζαντινῶν οἵτινες δὲν εἶχον λάβει οὐδὲ τὰ στοιχειώδη μέτρα ἀσφαλείας. Δέκα Βυζαντινὰ τάγματα ἀπεδεκατίσθησαν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ 6.000 Βυζαντινῶν στρατιωτῶν κατεσφάγησαν. Ὁ Νικηφόρος ἀφοῦ ἐξεκαθάρισε τὸ ἐσωτερικὸν μέτωπον ἀπὸ τοὺς εἰκονολάτρας ἀντιμεταρρυθμιστὰς ἐτέθη ἐκ νέου ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ του κατὰ τῶν Βουλγάρων. Εἰς ἀναμέτρησίν του μετὰ τοῦ Κρούμου ἡττήθη κατόπιν σκληροῦ ἀγῶνος καὶ ἐφονεύθη εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Τὸ πτῶμα τοῦ Νικηφόρου ἀναγνωρισθὲν ἐκ τοῦ δακτυλιδίου μὲ τὸ χρυσόβουλλον κι' ἐκ τῶν πεδίλων μὲ τὸν Δικέφαλον Ἀετὸν ἀπεκεφαλίσθη καὶ τὸ κρανίον του ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τοῦ Κρούμου ὡς κύπελλον οἴνου κατὰ τὰς εὐωχίας του.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Κροῦμον ἤρχισεν ἡ περίοδος ἐκχριστιανισμοῦ τῶν Βουλγάρων ὅστις ἐγένετο ὑπὸ χριστιανῶν αἰχμαλώτων των. Ἠκολούθησεν ἐκχριστιανισμὸς εἰς μεγαλυτέραν ἔκτασιν ὑπὸ τῶν ἐκ Θεσ)νίκης ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου υἱῶν τοῦ Βυζαντίνου δρουγγαρίου (*) Λέοντος. Σλαῦοι μαθηταὶ τούτων καὶ κυρίως ὁ ἐξ Ἀχρίδος Κλήμης διέδωσαν βραδύτερον εἰς τοὺς Βουλγάρους τὴν Κυριλλικὴν γραφὴν καὶ μετ' αὐτῆς τὴν Σλαυικὴν γλῶσσαν συντελέσαντες οὕτω εἰς τὸν ἐκσλαυισμὸν τῶν Βουλγάρων.

—«Τσάρος» τῶν Βουλγάρων, ἀνεκηρύχθη τὸ 893 ὁ Συμεὼν ὅστις ἀπεκλήθη ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ φιλοβουλγάρων ἱστορικῶν Μέγας (893—927). Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἡ Βουλγαρία κατέστη ἰσχυρὰ καὶ ἀπετέλεσεν ἀληθῆ μάστιγα διὰ τὴν Βυζαντινὴν Αὐτοκρατο-

---

(*) Βαθμὸς τῆς στρατιωτικῆς Βυζαντινῆς Ἱεραρχίας ἀντιστοιχῶν πρὸς τὸν τοῦ χιλιάρχου. «Δρουγγάριος δὲ τοῦ Πλοΐμου» ἐκαλεῖτο ὁ ναύαρχος.

ρίαν. Τὸ 963 εἰς τὰς Δυτικὰς Βουλγαρικὰς ἐπαρχίας σχηματίζεται ἀνεξάρτητον κράτος ὑπὸ τὸν ἐπαναστατήσαντα Βογιάρον (εὐγενῆ) Σισμάν. Τὸ 969 οἱ Ρῶσοι κατέλαβον τὴν πρωτεύουσαν τῆς Βουλγαρίας Πρεσλάβαν, διέβησαν τὸν Αἷμον καὶ ἔφθασαν μέχρι τῶν συνόρων τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας. Ἀλλ' ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Τσιμισκῆς (963—976) ἀφοῦ ἐξεδίωξε τοὺς Ρώσους ἐκ τῆς Ἀν. Βουλγαρίας, κατέστησε ταύτην Βυζαντινὴν ἐπαρχίαν. Ἐκ παραλλήλου ὅμως τὸ ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ — υἱοῦ Σισμὰν — Τσάρου Σαμουὴλ Δυτικὸν Βουλγαρικὸν Κράτος τὸ ἐκτεινόμενον ἀπὸ Βελιγραδίου μέχρι Περλεπὲ κι' ἀπὸ Σόφιας μέχρις Ἀχρίδος, ἀπετέλεσε νέαν σοβαρωτάτην ἀπειλὴν διὰ τὸ Βυζάντιον. Ἐπὶ Τσάρου Σαμουὴλ καταλαμβάνονται τὸ Δυρράχιον, Κάτταρον, ἡ Ραγοῦζα ἡ Θεσσαλία, Στερεὰ Ἑλλὰς καὶ ἠπειλήθη καὶ αὐτὴ ἡ Πελοπόννησος. Τὸ 981 ὅμως ἄρχονται οἱ σκληροὶ κατὰ τῶν Βουλγάρων ἀγῶνες τοῦ νεαροῦ Βασιλέως, Βασιλείου Β΄ ὅστις μετὰ 40 ἐτῶν σκληροὺς ἀγώνας καθυπέταξε (1019) τὸ Δυτ. Βουλγαρικὸν κράτος καταστήσας τοῦτο, καὶ αὖθις, ἐπαρχίαν τοῦ Βυζαντίου.

Τὸ 1186 οἱ Βούλγαροι ὑπὸ τοὺς ἀδελφοὺς Πέτρον καὶ Ἀσὲν, τῇ συνδρομῇ Σέρβων καὶ Κουμάνων, κατώρθωσαν ν' ἀπελευθερωθοῦν ἐκ τῆς Βυζαντινῆς κυριαρχίας καὶ νὰ ἐπανιδρύσουν Βουλγαρικὸν κράτος, τὸ ὁποῖον ἀμέσως ἐπανέλαβε τοὺς κατὰ τῶν Βυζαντινῶν ἀγῶνας του καὶ τοὺς ἐσυνέχισε καὶ κατὰ τῶν Φραγκοκρατῶν. Τὸ 1230 ἡ Βουλγαρία καθίσταται ὑπὸ τὸν Τσάρον Ἰωάννην Ἀσὲν τὸν Β΄ ἰσχυρότατον Κράτος ἐν τῇ Βαλκανικῇ, τὸ ὁποῖον παρέχει τὴν συνδρομήν του εἰς τοὺς Ἕλληνας τῆς Νικαίας καὶ Θεσσαλονίκης διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκ τοῦ Φραγκικοῦ ζυγοῦ. Πλήν, αἱ ἐσωτερικαὶ βουλγαρικαὶ ἔριδες, οἱ πόλεμοι κατὰ τῶν Βυζαντινῶν, ἡ σύστασις τοῦ ἀνεξαρτήτου Κράτους τοῦ Βιδινίου (1282—1292), ἡ εἰσβολὴ τῶν Τατάρων καὶ ἡ εἰσβολὴ τῶν Σέρβων ὑπὸ τὸν Στέφανον Ντουσὰν (1331—1335) πάντα ταῦτα ἐπέφερον τὴν ἐξασθένισιν τοῦ Βουλγαρικοῦ Κράτους τὸ ὁποῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ τὴν τουρκικὴν πλήμμυραν. Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ 1352 ἐβοήθησαν — μετὰ τῶν Σέρβων — τοὺς Βυζαντινοὺς διὰ τὴν ἀναχαίτισιν τῶν Τούρκων, ἐν τούτοις ἡ ὅλη προσπάθεια ἀπέτυχε μὲ ἀποτέλεσμα τὴν κατάληψιν καὶ τῆς Βουλγαρίας ὑπὸ τῶν Τούρκων (1396). Οἱ Βούλγαροι ἐδέχθησαν μοιρολατρικῶς τὴν ὑποδούλωσίν των καὶ παρέμειναν ἔκτοτε καὶ μέχρι τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος πιστοὶ δοῦλοι τοῦ Αὐθέντου Τούρκου.

Νέοι χρόνοι. Ἀπὸ τοῦ 1737, ἔτους καθ' ὃ ὑπεγράφη ἡ εἰρήνη τοῦ Βελιγραδίου διὰ τῆς ὁποίας ἡ Αὐστρία ἔχασε τὰς ἐν τῇ Βαλ-

κανική κτήσεις της, Σλαῦοι καὶ Βούλγαροι ἤρχισαν ν' ἀτενίζουν πρὸς τὴν Ρωσίαν ὡς πρὸς τὴν Δύναμιν ἐκείνην ἥτις θὰ τοὺς ἔδιδε τὴν ἐλευθερίαν των. Ἡ πανσλαυιστικὴ ἐξ ἄλλου κίνησις τῶν ἀρχῶν καὶ μέσων τοῦ ΙΘ' αἰῶνος παρασύρει καὶ τοὺς Βουλγάρους εἰς μίαν προσπάθειαν ἀποτινάξεως τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ ἥτις ὅμως (1876) κατεπνίγη ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς τὸ αἷμα. Ἐὰν δὲν ἐπέτυχον ἐθνικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν κατώρθωσαν ἐν τούτοις ν' ἀνεξαρτητοποιηθοῦν θρησκευτικῶς δημιουργήσαντες, χάρις εἰς τὸν ρωσικὸν δάκτυλον, τὴν Βουλγαρικὴν Ἐξαρχίαν.

Κατὰ τὸν Ρωσοτουρκικὸν ὅμως πόλεμον 1877—78 τὸ ἤδη ὑφιστάμενον Βουλγαρικὸν Κομιτᾶτον ἐβοήθησε τοὺς Ρώσους — ὡς ἄλλωστε καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν περιοχὴν Ἕλληνες — εἰς τὴν πολεμικήν των προσπάθειαν. Ἀρχικῶς κατηρτίσθησαν δύο ρουζίναι (τάγματα) Βουλγάρων, αὐξηθείσης μετέπειτα τῆς δυνάμεως των εἰς 1 μεραρχίαν. Αὐτὴ ἦτο ἡ «μεγάλη συμβολὴ» τῶν Βουλγάρων εἰς τὴν νίκην τῶν Ρωσικῶν ὅπλων ἥτις συμβολὴ ἔπρεπε ν' ἀμειφθῇ διὰ τῆς ἱδρύσεως μιᾶς μεγάλης Βουλγαρίας,τῆς τοῦ Ἁγ.Στεφάνου.Ἡ Βερολίνειος συνθήκη (1878) ἵδρυσεν ἀνεξάρτητον ἡγεμονίαν Βουλγαρικήν. Αὕτη μέχρι τοῦ 1885 ἐδοκίμασε τὴν ἰσχυρὰν ἀνταγωνιστικὴν δρᾶσιν τῶν Μεγ. Δυνάμεων ἰδίᾳ δὲ τὴν Ρωσικὴν ἐπιμονὴν δι' ἐπιβολήν, δικαιωματικῶς, ἐπιρροῆς. Ὁ ἡγεμὼν Ἀλέξανδρος Βάττεμπεργκ δι' ἐπιδεξίων ἑλιγμῶν κατορθοῖ καὶ ἐκφεύγει τοῦ θανασίμου ρωσικοῦ ἐναγκαλισμοῦ στραφεὶς πρὸς τὰς Αὐστριακὰς ἀγκάλας. Ἡ Ἀγγλία ἀντιληφθεῖσα τοῦτο ἔσπευσε νὰ πλειοδοτήση εἰς εὔνοιαν καὶ τῇ ὑποδείξει της ὡς καὶ μὲ τὴν ἐνίσχυσιν Γάλλων καὶ Αὐστριακῶν προβαίνει ἡ Βουλγαρία εἰς τὴν πραξικοπηματικὴν προσάρτισιν τῆς ἑτέρας ἡγεμονίας, τῆς Ἀν. Ρούμελης. Ἡ Τουρκία δὲν ἐπροστάτευσε τότε τὴν Ἀν.Ρούμελην, ὡς εἶχεν ἐκ τῆς Βερολινείου συνθήκης χρέος, πειθαναγκασθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸ νὰ θεᾶται ἀπαθῶς τὰ διαδραματιζόμενα.

Ἀπὸ τοῦ 1893 ἄρχεται ἡ ἐπαναστατικὴ δρᾶσις τῶν Βουλγαρομακεδονικῶν Κομιτάτων τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς δημιουργίας Αὐτονόμου Μακεδονίας δροῦν ἐνόπλως ἀποβλέποντα ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἐξόντωσιν παντὸς ἄλλου ξένου στοιχείου — Ἑλληνικοῦ, Σλαυικοῦ, Ὀθωμανικοῦ, Βλαχικοῦ — ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸν ἐκβουλγαρισμὸν παντὸς ἀμφιταλλαντευομένου. Ἡ ἀναληφθεῖσα ἀντικομιτατζηδικὴ δρᾶσις Ἑλλήνων καὶ Σέρβων δι' ἀντάρτικῶν σωμάτων καὶ οἱ ἐπακολουθήσαντες Βαλκανικοὶ πόλεμοι καὶ ὁ α' παγκόσμιος, ἐματαίωσαν τὰ Βουλγαρικὰ ἰμπεριαλιστικὰ σχέδια.

Ὁ ἡγεμὼν Φερδινάνδος ἐπωφελούμενος τῆς ἐπαναστάσεως

τῶν Νεοτούρκων· μὲ τὴν ἀνοχὴν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῇ ὑποκινήσει τῆς Αὐστρουγγαρίας ἀνεκήρυξε κατ' Ὀκτώβριον τοῦ 1908 τὴν Βουλγαρίαν εἰς ἀνεξάρτητον Βασίλειον καὶ τὸν ἑαυτόν του Βασιλέα της. Ἐπηκολούθησε τῇ παραινέσει τοῦ Τσάρου Νικολάου Β' συμμαχία μεταξὺ Σερβίας, Βουλγαρίας διὰ τὸν διαμελισμὸν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας εἰς τὴν ὁποίαν συμμαχίαν τὸ 1912 εἰσῆλθε καὶ ἡ Ἑλλάς. Ἂν καὶ ἡ Βουλγαρία κατέλαβε μέγα μέρος τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας κατὰ τὸν ἐπακολουθήσαντα συμμαχικὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας, ἐν τούτοις χάρις εἰς τὴν ἀπληστίαν τῶν Βουλγάρων καὶ τὴν κακοπιστίαν των προεκλήθη πόλεμος τῶν λοιπῶν βαλκανικῶν ἑταίρων κατὰ τῆς Βουλγαρίας εἰς ὃν ἔλαβε μέρος καὶ ἡ Ρουμανία. Ἡ συνωμολογηθεῖσα μετὰ τὴν Βουλγαρικὴν ἧτταν συνθήκη τοῦ Βουκουρεστίου ἀφήρεσεν ἐκ τῆς Βουλγαρίας τὸ πλεῖστα τῶν κτηθέντων ὑπ' αὐτῆς ἐδαφῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτο ἡ Ντομπρουτσᾶ (ἀποδοθεῖσα κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς αὐτὴν διὰ τῆς συνθήκης τῆς Κραϊόβας μετὰ τῆς Ρουμανίας τοῦ 1939) ἡ Στρώμνιτσα καὶ ἡ Ἀν. Μακεδονία μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου.

Σύγχρονος ἐποχή. Ἡ Βουλγαρία ἐνταχθεῖσα κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον εἰς τὸ πλευρὸν τῶν κεντρικῶν Αὐτοκρατοριῶν ἔχασε μὲ τὴν λῆξιν τοῦ πολέμου καὶ διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Νεϊγὺ (*) τὴν Ν τῆς Ροδόπης Δυτ. Θράκην ἀποστερηθεῖσα οὕτω ὁριστικῶς τῆς πρὸς τὸ Αἰγαῖον ἐξόδου της.

Κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον συνεπολέμησε καὶ πάλιν μὲ τὰς δυνάμεις τοῦ Ἄξονος κατὰ τῶν συμμάχων Δυνάμεων καὶ Σοβ. Ἑνώσεως μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐξέλθῃ ἀλώβητος, διατηρήσασα τὴν ἀκεραιότητά της, τῶν συμμάχων μὴ δεχθέντων οὐδὲ κἂν συνοριακὴν Ἑλληνοβουλγαρικὴν διαρρύθμισιν προταθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος χάριν τῆς ἀσφαλείας τοῦ Ἑλλαδικοῦ καὶ συμμαχικοῦ χώρου.

Τὸ Κ.Κ.Β. τὴν 24ην Αὐγούστου 1944 παρώτρυνε τὸν Βουλγαρικὸν λαὸν διὰ προκηρύξεώς του εἰς ἔνοπλον ἐξέγερσιν πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ βασιλικοῦ καθεστῶτος καὶ σχηματισμὸν Κυβερνήσεως Πατριωτικοῦ Μετώπου. Κατόπιν τοῦ θανάτου τοῦ Βόριδος, ἀνέλαβε, λόγῳ ἀνηλικιότητος τοῦ διαδόχου Συμεών, ἀντιβασιλεία μὲ συμμετοχὴν τοῦ Φίλωφ καὶ τοῦ πρίγκηπος Κυρίλλου.

Τὴν 5ην Σεπτεμβρίου 1944 ἡ Σοβ. Ἕνωσις ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Βουλγαρίας, τὴν δὲ 8ην Σεπτεμβρίου Σοβιετικὰ στρατεύματα προήλαυνον ἐκ Ντομπρουτσᾶς καὶ ἕτερα ἀπεβιβάζοντο εἰς

(*) Ἴδε Α' Τόμον σελ. 308 — 310.

Πύργον καὶ Βάρναν. Οἱ Βούλγαροι διὰ νὰ φανοῦν ἀρεστοὶ εἰς τοὺς νέους αὐθέντας Ρώσους, παραχωροῦν ἔδαφος εἰς τὸ Κ.Κ.Β. τὸ ὁποῖον ὑπὸ τὴν φενάκην τοῦ «Πατριωτικοῦ Μετώπου» ἀναλαμβάνει τὴν ἀρχὴν τὴν 9ην Σεπτεμβρίου 1944. Τὰ μέλη τῆς ἀντιβασιλείας καταδικάζονται διὰ συνοπτικῆς διαδικασίας καὶ θανατοῦνται ἐνῷ κατόπιν τούτων ἡ Σοβ. Ἕνωσις ἀναστέλλει τὴν ἐμπόλεμον κατάστασιν καὶ ἐναγκαλίζεται τὴν χθεσινὴν ἐχθράν. Ἡ Βουλγαρία ἀκολούθως κηρύττει τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Γερμανίας καὶ θέτει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ σοβιετικοῦ στρατάρχου Τολμπούκιν μίαν Στρατιάν. Τῇ ἀξιώσει τῶν δυτικῶν συμμάχων ἀποχωρεῖ ἀπὸ τὰ Ἑλληνικὰ καὶ Γιουγκοσλαυικὰ ἐδάφη.

Δύο ἔτη βραδύτερον (8 Σεπτεμβρίου 1946) διὰ δημοψηφίσματος ἀνακηρύσσεται Λ.Δ. περιελθοῦσα ἔκτοτε ὑπὸ τὸν πλήρη ἔλεγχον τῆς Σοβ. Ἑνώσεως. Μὲ τὴν συνδρομὴν τῆς Ρωσίας καὶ Γιουγκοσλαυίας ἡ Βουλγαρία ἐπιτυγχάνει νὰ διατηρήση τὰ παλαιά της σύνορα, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐλέῳ Χίτλερ ἀποκτηθεῖσαν Ρουμανικὴν Ντομπρουτσᾶν. Σήμερον θεωρεῖται ὡς ἓν ἐκ τῶν πλέον ἰσχυρῶν δορυφόρων κρατῶν, ἰσχυρότατον βάθρον ἀλλὰ καὶ προπύργιον τοῦ Ἀνατ. συνασπισμοῦ ἐν τῇ Βαλκανικῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VIII

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ

1) *Ἡ ἀξία της λόγῳ θέσεως*: Ὁ Βουλγαρικὸς γεωγραφικὸς χῶρος, δημιουργηθεὶς πρὸ 80ετίας ὑπὸ τῆς Τσαρικῆς Ρωσίας πρὸς τὸν σκοπὸνἐφαρμογῆς τῆς πρὸς Ν ἐπεκτατικῆς της πολιτικῆς, ἐπέπρωτο ν' ἀποτελέση ὡς ἐκ τῆς ἐπικαίρου γεωγραφικῆς καὶ στρατηγικῆς του θέσεως τὸ καταλληλότερον προγεφύρωμα τῆς πολιτικῆς πιέσεως τῆς ἠπειρωτικῆς ἐνδοχώρας – Γερμανικῆς τε καὶ Σλαυικῆς – πρὸς τὴν Μεσόγειον καὶ τὰς στρατηγικὰς θέσεις τοῦ Νότου.

Εὑρισκομένη ἡ Βουλγαρία εἰς περιοχὴν τῆς Εὐρώπης ὅπου ἀπὸ ἀνέκαθεν διεσταυροῦντο αἱ βλέψεις τῶν ἰσχυρῶν τῆς Κεντρικῆς καὶ Ἀν. Εὐρώπης κρατῶν, τῶν μὲν (Ἀγγλίας, Γερμανίας, Αὐστρίας) ἐστραμμένων πρὸς ΝΑ (Ἰνδίας, Περσικὸν Κόλπον) τῆς δὲ (Ρωσίας) πρὸς ΝΑ (Μεσόγειον) ἀπετέλεσε στῖβον διπλωματικῶν ἐντόνων δράσεων, ἐπιρροῶν, ἀλογίστων ὑποσχέσεων καὶ ἐγκληματικῶν παραινέσεων.

Οὕτω πως, τηρουμένη διαρκῶς ὑπὸ τὸν πειρασμὸν τῆς ὁλοκληρώσεως τῶν Ἐθνικῶν της πόθων, ἀπέβη ἡ Βουλγαρία ἀείποτε τὸ ἐπίκεντρον τῶν Βαλκανικῶν συγκλονισμῶν.

Προσχωρήσασα, μεταπολεμικῶς, εἰς τὸν συνασπισμὸν τῶν κομμουνιστικῶν κρατῶν καὶ τελοῦσα ὑπὸ τὴν πλήρη ἐπιρροὴν τῆς Μόσχας, ἀποτελεῖ σήμερον ἡ χώρα αὕτη τὸ προωθημένον πρὸς ΝΑ ὀχυρὸν τοῦ Κομμουνιστικοῦ Μπλόκ. Ἐκ τῆς θέσεως τῆς Βουλγαρίας ὁ συνησπισμένος κομμουνισμὸς δύναται ν' ἀπειλήσῃ ζωτικὰ κέντρα καὶ βάσεις τοῦ δυτικοῦ ἐλευθέρου κόσμου εἰς τὴν Μικρασίαν καὶ τὴν Βαλκανικήν. Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ Βαλκανικὴ συμμαχία στοιχιζομένη γεωπολιτικῶς ἐπὶ δύο καθέτως τεμνομένων ἀξόνων κατὰ τὴν

διεύθυνσιν Β – Ν καὶ Δ – Α θέτει τὴν Βουλγαρίαν εἰς τὴν γωνίαν αὐτῶν. Ἐὰν ἡ Βαλκανικὴ τριπλῆ συμμαχία ἦτο ἀρραγὴς καὶ ἰσχυρὰ θὰ ἐξουδετεροῦντο εἰς σημαντικὸν βαθμὸν τὰ στρατηγικὰ πλεονεκτήματα τοῦ Ἀν. Μπλὸκ τὰ νῦν κεκτημένα λόγῳ κατοχῆς τοῦ χώρου «Βουλγαρία». Γνωστῶν ὄντων ὅμως τῶν ἀδυναμιῶν τῆς συμμαχίας Γιουγκοσλαυίας – Ἑλλάδος – Τουρκίας, δὲν νοεῖται ἡ ἐξ αὐτῶν ἀντίδρασις ἰσχυροτέρα τῆς ἐκ Βουλγαρίας δράσεως. Παραμένει κατὰ συνέπειαν, ὡς πραγματικότης, ὅτι ἡ ἀπειλὴ ἐκ τοῦ Βουλγαρικοῦ χώρου κατὰ τῆς ὅλης περιοχῆς τοῦ ἐλευθέρου κόσμου (νοουμένης ἐν τούτῳ καὶ τῆς Γιουγκοσλαυίας) εἶναι ἄμεσος. Ταύτην ἐξουδετεροῖ ὁ ΝΑΤΟ, ἡ Ἑλληνοτουρκικὴ συμμαχία – ἥτις ἐπιβάλλεται διὰ τὸν όγον τοῦτον ν' ἀποκατασταθῇ – ἐν τῷ πνεύματι τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως εἰς ἐπίπεδον ἰσχυροτάτων δεσμῶν – ὡς καὶ ἡ Ἑλληνογιουγκοσλαυικὴ συμμαχία.

2) *Ἡ ἀξία της λόγῳ συμμαχιῶν*: Ἡ Βουλγαρία κομμουνιστικοποιηθεῖσα πρὸ τοῦ πέρατος ἀκόμη τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου, κατέστη διὰ τοῦ συμφώνου τῆς Βαρσοβίας ἓν ἐκ τῶν κρατῶν τῆς ἰσχυρᾶς, καί, στρατιωτικῆς συμμαχίας τοῦ κομμουνιστικοῦ συνασπισμοῦ. Ἀποτελοῦσα δορυφόρον ἐπίγειον τῆς Σοβ. Ἑνώσεως παραμένει πιστὴ δούλη τῶν κελευσμάτων τῶν αὐθεντῶν τοῦ Κρεμλίνου. Κατὰ συνέπειαν δέον νὰ ὑπολογίζεται ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν ἰσχύος μετὰ τῆς ἰσχυρᾶς Σοβιετικῆς δυνάμεως. Ἡ Βουλγαρία ἄλλωστε προσχωρήσασα ἐθελοντικῶς – καὶ οὐχὶ πιεστικῶς ὡς συνέβη μὲ ὅλους τοὺς λοιπούς, πλὴν Ἀλβανίας, δορυφόρους – εἰς τὸν κομμουνισμὸν καὶ ἀτενίζουσα μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας τὸ ζείδωρον τῆς Μόσχας φῶς δὲν ἀφίνει τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀφοσιωμένη εἰς τοὺς αὐθέντας της Ρώσους καὶ ὅτι ἀποτελεῖ τὸν πλέον πειθήνιον καὶ ὑποτακτικὸν σποῦτνικ τῆς κομμουνιστικῆς τροχιᾶς. Δέον κατὰ συνέπειαν νὰ ὑπολογίζεται ὡς ἀρραγὴς κρῖκος τῆς ἁλυσσίδος τῶν κρατῶν τῆς κομμουνιστικῆς συμμαχίας.

3) *Ὡς ζώνης συγκοινωνιῶν*: Ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ὡς ἡγεμονίας, οἱ ἰσχυροὶ γεννήτορές της τὴν ἐχαρακτήρισαν ὡς χῶρον γεφυρώνοντα ἢ ἐπεκτείνοντα τὰς συγκοινωνιακὰς ἀρτηρίας τῆς κατευθύνσεως τῶν ἐπεκτατικῶν των βλέψεων. Τὸ Βερολίνειον συνέδριον τοῦ 1878 εἶχεν ἀποφασίσει καὶ ἐπέβαλεν ὡς ὅρον εἰς τὴν ἀρτισύστατον ἡγεμονίαν νὰ κατασκευάσῃ τὸ διὰ μέσου τῆς Βουλγαρίας τμῆμα σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπὸ Τσάρι Μπρόντ – Σλίβνιτσας – Σόφιας πρὸς Ἰχτιμὰν εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀποκατασταθῇ ἡ σιδηρὰ ἀρτηρία 7Β. Ἡ Ρωσία ἀοκοῦσα ὅλην της τὴν ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἡγεμονίαν καὶ βλέπουσα ὡς ἀπειλὴν κατὰ τῶν συμφερόντων της τὴν γραμμὴν 7Β

παρενέβαλε σημαντικά έμπόδια διά τήν έκτέλεσιν τοῦ ἔργου. Οἱ Ρῶσοι τὴν ἐχαρακτήρισαν ὡς «δευτερευούσης» σημασίας κι' ἐθεώρησαν ἀντιθέτως ὡς κατεπείγοντα διάφορα σχέδια σιδηροδρόμων συνδέοντα τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας μετὰ τοῦ Δουνάβεως, ἤτοι τῆς Ρουμανίας καὶ μέσῳ αὐτῆς, ἐμμέσως, μετὰ τῆς Ρωσίας. Πρωτίστως ἐθεώρουν ἀναγκαίαν τὴν γραμμὴν Σόφιας – κοιλ. Ἴσκερ – Πλεύνας – Ρουχτσουκίου τῆς ὁποίας ἤρχισαν τὴν κατασκευήν.

Ὁ Ἀλέξανδρος Βάττεμπεργκ ὅμως ἦλθεν ἀντιμέτωπος τῶν Ρώσων διότι διέβλεπεν ὅτι εἰς τὸν σιδηρόδρομον τῶν 7Β εὑρίσκετο τὸ μέλλον τῆς χώρας του δεδομένου ὅτι δι' αὐτοῦ καθίστατο ἡ Σόφια σημαντικὸς κόμβος μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας(*).

Τὰ συγκοινωνιακὰ δίκτυα τῆς χώρας ἀνεπτύχθησαν προοδευτικῶς εἰς ἀξιόλογον σημεῖον. Ὁ βασιλεὺς Βόρις ἀπέδιδεν ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὴν βελτίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν νέων δικτύων ἐν τῇ χώρᾳ ἰδίᾳ δὲ σιδηροδρομικῶν. Οὕτω ἡ Βουλγαρία καὶ πρὸ τοῦ β' παγ. πολέμου ἀκόμη ἦτο ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων βαλκανικῶν χωρῶν ἡ πλέον προηγμένη συγκοινωνιακῶς χώρα. Ἰδιαιτέρα σημασία καταβάλλεται σήμερον — ὅπως ἄλλωστε καὶ παλαιότερον — διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν πάσης φύσεως συγκοινωνιῶν ἐκ τῶν ζωτικῶν κέντρων πρὸς τὰ Δ καὶ τὰ Ν σύνορα τῆς χώρας ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν πολλῶν ἐγκαρσίων πρὸς ταύτας ἀρτηριῶν βαινουσῶν παραλλήλως πρὸς τὴν γραμμὴν τῶν συνόρων. Καὶ ναὶ μὲν τὰ ὁδοστρώματα, πλάτη καὶ χαράξεις τῶν ὁδῶν δὲν εὑρίσκονται εἰς κατάστασιν τοιαύτην ὥστε ν' ἀνταποκρίνονται πλήρως εἰς τὰς ἀνάγκας συγχρόνου στρατοῦ, οὐχ ἧττον ὅμως λόγῳ τῆς πληθύος των καὶ τῆς διατάξεώς των θεωροῦν-

(*) Ἡ ἀπόφασις τοῦ Βάττεμπεργκ νὰ κατασκευάση τὸ Βουλγαρικὸν τμῆμα τῆς γραμμῆς 7Β ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν Ρώσων ὡς Casus bellus κι' ἔφερε διὰ πρώτην φορὰν τὸν ἡγεμόνα ἀντιμέτωπον τοῦ Τσάρου. Ὁ Ρῶσος στρατηγὸς Κάουλμαρς, ἀρχηγὸς τῶν πανσλαυιστικῶν τάσεων, ἐπιτετραμένος τῆς Ρωσίας εἰς Σόφιαν, ἐπεχείρησε τὸ 1883 ν' ἀνατρέψη τὸν Βάττεμπεργκ ἐπωφελούμενος τῶν μεγάλων γυμνασίων. Ἡ ἀπόπειρά του ἀπέτυχε καὶ ἡ θέσις τοῦ Βάττεμπεργκ ἰσχυροποιήθη τόσον ὥστε ν' ἀνεξαρτητοποιηθῇ ἡ Ἡγεμονία ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ρώσων. Ὁ Τσάρος ἔπνεε μένεα ἔκτοτε κατὰ τοῦ ἀποστάτου Βάττεμπεργκ δι' ὃ καὶ τὴν μετέπειτα προσάρτησιν τῆς Ἀν. Ρούμελης ὑπὸ τοῦ Βάττεμπεργκ τὴν ἤκουσε μὲ ἔξαλλον ὀργήν, ἐπειδὴ καὶ μόνον ἦτο ἐπίτευγμα τοῦ Βάττεμπεργκ καὶ οὐχί, ὡς τὴν προσχεδίαζεν, ἰδικόν του. Ὁ πρῶτος λοιπὸν ἀποστάτης τῆς Βαλκανικῆς ἐκ τοῦ θανασίμου Ρωσικοῦ ἐναγκαλισμοῦ δὲν ἦτο ὁ Ἰωσὴφ Μπρὸζ ἀλλ' ὁ Ἀλέξ. Βάττεμπεργκ καὶ παραμένει ὡς γεγονὸς ὅτι ἀμφότεροι κατερράκωσαν τὸ γόητρον τῆς Ρωσικῆς παντοδυναμίας ἐπιτυχόντες καίτοι ἐγκάθετοι, κόλακες κι' ὑπηρέται της τὴν πλήρη ἀνεξαρ — τιτο — ποίησίν των.

ται ὡς ἐπαρκεῖς διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀνάγκας εἰς μέλλοντα πόλεμον.

4) *Ὡς βάσεως ἐπιχειρήσεων.* Κατὰ τὸ παρελθὸν ἤτοι τόσον κατὰ τὸν α' ὅσον καὶ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον ἡ Βουλγαρία ἀπετέλεσε τὴν κ ρίαν βάσιν ἐκ τῆς ὁποίας ὁρμώμενος ὁ ἐχθρὸς ἀνελάμβανε, ὡλοκλήρωνε κι' ἔφερε πάντοτε εἰς αἴσιον πέρας τὰς ἐπιθετικάς του ἐνεργείας κατὰ τῶν γειτονικῶν πρὸς τὴν Βουλγαρίαν κρατῶν.

Σήμερον ἡ Βουλγαρία ἀποτελεῖ διὰ τὴν κατέχουσαν αὐτὴν Δύναμιν μίαν ἐξαίρετον, ὡσαύτως, βάσιν ἐπιχειρήσεων ἐξ ἧς θὰ ἐνεργήσῃ εἴτε πρὸς Δ κατὰ τῆς Γιουγκοσλαυίας εἴτε πρὸς Ν κατὰ τῶν κρατῶν τοῦ ΝΑΤΟ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας. Ἡ χώρα προσφέρεται διὰ τὴν ἐγκατάστασιν βάσεων πυραύλων καὶ τηλεκατευθυνομένων βλημάτων, μικροῦ καὶ μεσαίου βεληνεκοῦς προοριζομένων διὰ τὴν ἐξουδετερωσιν τῶν βάσεων καὶ τῶν ζωτικῶν κέντρων τοῦ ΝΑΤΟ εἰς τὴν Ἀν. Μεσόγειον.

5) *Ὡς ζώνης καλύψεως* Καλύπτει ζωτικοὺς χώρους τοῦ Ἀνατ. συνασπισμοῦ ὡς :

– Τὴν πλωτὴν ἀρτηρίαν Δουνάβεως καὶ τὸν Εὔξεινον Πόντον.

– Τὴν Ρουμανίαν ἧς ἡ ἀξία λόγῳ συγκοινωνιακῶν ἀρτηριῶν καὶ πετρελαίων εἶναι μεγίστη.

– Τὸ ἀριστερὸν πλευρὸν τῆς πρὸς τὴν Δύσιν πολεμικῆς του (ἐπιθετικῆς ἢ ἀμυντικῆς) διατάξεως.

6) *Ὡς πηγῆς πολεμικοῦ δυναμικοῦ.* Ἡ νίκη τῶν βουλγαρικῶν ὅπλων κατὰ τὸν Σερβοβουλγαρικὸν πόλεμον τοῦ 1885 νίκης ἥτις ὁμολογουμένως ἦτο ἀνέλπιστος ἕνεκα τῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς ἐπολέμησαν οἱ Βούλγαροι (*) ἐδημιούργησε τὸν θρῦλον τῆς μεγάλης μαχητικῆς ἱκανότητος τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ. Οἱ Βούλγαροι ἀληθῶς, ἀπέβλεψαν εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ στρατοῦ των καὶ τὸν ἄρτιον καὶ σύγχρο

(¹) Ὁ τσάρος δι' οὐκαζίου ἀνεκάλεσεν ἀμέσως τοὺς ἀξιωματικούς του καὶ οὕτω ὁ νεοσύστατος βουλγαρικὸς στρατὸς εὑρέθη ἄνευ στελεχῶν, ἰδίᾳ ἀνωτέρων. Οἱ νεαροὶ ἀξιωματικοὶ ἀνέλαβον τότε τὰ σκῆπτρα τῆς ἱεραρχίας. Ἐλλείψει πείρας διοικήσεως δὲν συνεκροτήθησαν μεγάλαι μονάδες. Ἡ μεγαλειτέρα Βουλγ. μονὰς ἦτο ἡ δρουζίνα (τάγμα) διοικουμένη ἀπὸ ἀνθ]γὸν ἢ ὑπολοχαγόν. Οἱ Βούλγαροι εὐέλπιδες ἐξελθόντες ἐν τάχει ἀνέλαβον διοικήσεις λόχων. Τὸ δύσκολον ἔργον τῆς μεταφορᾶς δυνάμεων ἐκ τῆς ἐσχάτης Ἀν μεθορίου πρὸς τὴν ἐσχάτην Δυτικὴν (Σερβικὰ σύνορα) ἐν βραχυτάτῳ χρονικῷ διαστήματι καὶ ἐν μέσῳ τρομακτικῶς ἀνεπαρκῶν μέσων ἀπετέλεσε τὸν πρῶτον ἆθλον τῶν ἡγητόρων. Ἐν συνεχείᾳ αἱ νικηφόροι μάχαι των ἐπιστέγασμα τῶν ὁποίων ἦτο ἡ μάχη τῆς Σλίβνιτσας, ἀφῆκαν ἔκθαμβον ὅλον τὸν κόσμον.

νον ἐξοπλισμόν του ὥστε τὰς παραμονὰς τοῦ 1912 νὰ καυχῶνται ὅτι εἶναι οἱ πρῶτοι τῶν Βαλκαιίων. Ἡ μαχητικὴ ἀξία τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ ἐξετιμήθη δεόντως τόσον κατὰ τοὺς δύο Βαλκανικοὺς ὅσον καὶ τὸν μετέπειτα εὐρωπαϊκὸν πόλεμον. Κατὰ τὸν β' παγκόσμιον πόλεμον οἱ Βούλγαροι οὐδαμοῦ ἐπολέμησαν. Ἠρκέσθησαν εἰς τὸν ρόλον τῆς ὑαίνης καταλαβόντες κατειλημμένα ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐδάφη, κορέσαντες δὲ τὴν δίψαν καὶ λαιμαργίαν των ἐκ τῶν πτωμάτων τῶν θυμάτων τοῦ ὑπερισχυροῦ.

Ἡ ἀξία σήμερον τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ ἐκτιμᾶται ὡς ἑνὸς τῶν καλλιτέρων ἐκτῶν Δορυφόρων κρατῶν τῆς Ρωσίας. Ἡ ἡγεσία τοῦ στρατοῦ εἶναι ἀρίστη ἐπαγγελματικῶς, ἐνῶ ἐπὶ πλέον κέκτηται τοῦ πλεονεκτήματος ὅτι ἔχει ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν καὶ ἀνελλιπῶς ἐκπαιδευθῆ καὶ συμπολεμήση μετὰ τοῦ Ρώσου συμμάχου καὶ αὐθέντου της.

Ὁ Βούλγαρος στρατιώτης ἔχει ὅλας τὰς ἀρετὰς ἑνὸς ἀρίστου πολεμιστοῦ ἐπὶ πλέον δὲ ἐκπαιδεύεται ἐντατικῶς καὶ εἶναι ἐξωπλισμένος μὲ ἄριστον ὁμοοειδῆ καὶ σύγχρονον ὁπλισμόν. Τὸ ἠθικὸν τοῦ λαοῦ παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι εἶναι εἰς ταπεινὸν ἐπίπεδον ἕνεκα τῶν καθεστωτικῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς διατελεῖ ἐν τούτοις ἐν καιρῷ πολέμου θ' ἀναπτερωθῆ δεδομένου ὅτι ὁ Βούλγαρος εἴτε ἐθνικιστὴς εἴτε κομμουνιστής, εἶναι ἄριστος πατριώτης καὶ ἀναμένει καὶ ἐλπίζει εἰς αὐτὴν τὴν ὥραν ἥτις θὰ τοῦ ἀνοίξῃ τὴν ὁδὸν πρὸς πραγματοποίησιν τῶν ἐθνικῶν του πόθων καὶ βλέψεων.

Αἱ πλουτοπαραγωγικαὶ πηγαὶ τῆς χώρας εἶναι ἀξιόλογοι. Αἱ στρατηγικαὶ πρῶται ὕλαι καὶ δὴ τὸ οὐράνιον — τοῦ ὁποίου νέα κοιτάσματα συνεχῶς ἐντοπίζουν οἱ Ρῶσοι εἰδικοί, ἐνῶ τῶν ἤδη ὑπαρχόντων κοιτασμάτων εἰς Μπούχοβα καὶ Μπολιόρεβο γίνεται ἐντατικὴ ἐκμετάλλευσις — ἔχουν ὅλως ἰδιάζουσαν σημασίαν τὸν σημερινὸν αἰῶνα τῶν ἀτομοθερμοπυρηνικῶν ὅπλων. Γνωστοῦ δὲ ὄντος ὅτι ἡ Σοβ. Ἕνωσις ἐξαρτᾶται διὰ τὸ οὐράνιον ἐκ τῶν δορυφόρων της κρατῶν, νοεῖται εὐκόλως ἡ μεγάλη ἀξία τῆς οὐρανούχου Βουλγαρίας.

Γενικῶς παρατηρεῖται ὅτι ἡ στρατιωτικοπολιτικὴ ἰσχὺς τῆς Βουλγαρίας ἀπετέλεσεν ἀνέκαθεν σημαντικώτατον παράγοντα ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ πολιτικῇ καίτοι τὸ κοινωνικὸν καὶ μορφωτικὸν ἐπίπεδον τοῦ λαοῦ εἶναι χαμηλόν. Ὁ ἔντονος ἐθνικισμὸς καὶ ἡ Μεγάλη Ἰδέα ἔχουν σφυρηλατήσει τὸν Βουλγαρικὸν λαὸν ἐπὶ τοῦ ἀγωνιστικοῦ ἐπιπέδου. Ἔμμονος εἶναι ἡ ἐθνικὴ ἰδέα τοῦ Βουλγάρου περὶ τὸν θρῦλον τῆς Συνθήκης τοῦ Ἁγ. Στεφάνου καὶ πρὸς τὸν ἄξονα αὐτὸν στροβιλίζεται ἡ πολιτικὴ τῆς Βουλγαρίας εἴτε ἀγροτικὴ λέγεται αὕτη εἴτε φασιστικὴ εἴτε καὶ κομμουνιστική. Ἡ Σοβ. Ἕνωσις βασισθεῖσα εἰς τὰ φιλοσλαυικὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ, εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀ-

γωνιστικὸν φρόνημα τούτου, εἰς τὴν ἔμφυτον δουλικότητα καὶ ὑποταγὴν τοῦ Βουλγάρου τὴν ὁποίαν ἔτι πλέον ἐδάμασεν ἡ κομμουνιστικὴ πειθαρχία, παρεβίασε τοὺς ὅρους περὶ στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς συνθήκης εἰρήνης τῶν Παρισίων καὶ ἀπὸ τοῦ 1950 καταβάλλει σημαντικὰς προσπαθείας διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ ἀξιοποίησιν τοῦ Βουλγαρικοῦ στρατοῦ ὁ ὁποῖος θεωρεῖται σήμερον ὡς εἷς ἐκ τῶν καλλιτέρων τῆς ΝΑ Εὐρώπης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ